# WILLIAM SHAKESPEARE

## OPERE COMPLETE

Volumul II

(Comedii, Poeme, Sonete)

# COMEDII

# A DOUĂSPREZECEA NOAPTE
# SAU
# CE DORIȚI

Traducere de
MIHNEA GHEORGHIU

Considerată de mulți comentatori că inaugurează perioada de maturitate artistică a creației shakespeariene comedia *A douăsprezecea noapte sau Ce doriți (Twelfth Night, Or what you will)* a fost scrisă, foarte probabil, în 1597, de vreme ce o aluzie la titlul ei figurează în piesa satirică *Histro-Mastix* a lui John Marston, datând din 1598. Nici data primei reprezentații nu e sigură: unii cercetători cred că la cel dintâi spectacol a asistat regina și că acesta ar fi avut loc în seara de 5 ianuarie 1601, deci a 12-a noapte după Crăciun; cum această noapte (ajunul Bobotezei) se mai cheamă, în Bisericile apusene, și „Noaptea Regilor", piesa mai e cunoscută și sub acest titlu (pe scenele românești, unde a fost jucată mult timp o versiune tradusă din franceză, ea a figurat ca atare). O informație mai precisă e cea furnizată de studentul în drept John Manningham care relata că a asistat la reprezentarea ei în 1601, la Middle Temple din Londra, cu prilejul unei serbări a juriștilor din oraș.

Țesătura dramatică a piesei – această „capodoperă recapitulativă" – desăvârșește procedee comice folosite anterior – de pildă în *Comedia erorilor* sau în *Negustătorul din Veneția* și i-a fost sugerată lui Shakespeare de unele texte cunoscute în Anglia la sfârșitul secolului al XVI-lea. De exemplu, episoadele Olivia–Orsina și Viola–Sebastian i-au fost inspirate de fragmentul *Apolonius* și *Silla* din povestirea *Farewell to Militarie Profession* (*Rămas-bun profesiei militare*)

a soldatului și scriitorului Barnabe Rich, povestire publicată în 1581. Aceasta era o adaptare a unei *novelle* a lui Bandello, care a circulat în traducerea franceză a lui François de Belleforest, apărută în 1571. E sigur că, la rândul său, Bandello o preluase dintr-o comedie italiană, *Gl'Ingannati* (*Dezamăgiții*) a lui Nicolo Sechi (tipărită în 1562); se mai semnalează o altă comedie purtând același titlu, dar al cărei autor, Curzio Gonzaga, avea s-o publice abia în 1592, Bandello cunoscând-o, poate, în forma orală în care fusese jucată pe scenă. Cât de răspândită era tema celor două comedii italiene o confirmă mărturia unui contemporan, potrivit căreia, în 1595, studenții de la Queen's College, Cambridge, jucau *Laelia,* o adaptare în limba latină a versiunii franceze, *Les abuses*, semnată de umanistul Charles Estienne și publicată în 1543.

Și, tot în legătură cu comedia shakespeariană, se citează povestea aventurierului Anthony Shirley, care luptase ca mercenar în Țările de Jos, în Africa și în America Centrală, apoi în Italia, fusese înnobilat de Henric de Navarra, numit amiral de regele Spaniei și prinț de șahul Persiei; în 1599, fusese întâlnit la Roma de William Kempe, unul dintre actorii trupei lui Shakespeare și e foarte posibil ca, de la Kempe, dramaturgul să fi aflat fantasticele aventuri ale lui Shirley și ale fraților săi, Thomas și Robert, care îl însoțiseră în lungile lui călătorii: „aluziile persane" din *A 12-a noapte* își află, probabil, sursa în povestirile celor trei aventurieri.

Comentatorii acestei opere shakespeariene sunt, însă, de acord că, oricare i-ar fi fost izvoarele de inspirație, prezența vie a personajelor, sensul celor mai multe replici fac din ea o creație originală.

Cea dintâi ediție a comediei e cea din *in-folio*-ul de la 1623.

Prima traducere românească apărută în volum e: *Noaptea regilor (A douăsprezecea noapte), comedie în 5 acte și 16 tablouri, traducere de Dragoș Protopopescu* (Publicată în „Caietele Teatrului Național", probabil în 1945; piesa fusese reprezentată în stagiunea 1944/45).

## PERSOANELE

ORSINO[1], ducele Iliriei
SEBASTIAN, fratele Violei
ANTONIO, căpitan de navă, prieten cu Sebastian
UN CĂPITAN DE NAVĂ, prieten cu Viola
VALENTIN, CURIO } curteni din suita Ducelui
SIR TOBY BELCH, unchiul Oliviei
SIR ANDREW AGUECHEEK
MALVOLIO, intendentul Oliviei
FABIAN, FESTE } slujitorii Oliviei
OLIVIA, o contesă bogată
VIOLA, îndrăgostită de Duce
MARIA, camerista Oliviei

Lorzi, călugări, marinari, ofițeri, muzicanți și alți curteni.

Acțiunea are loc într-o cetate din Iliria și pe malul mării,
în preajma cetății.

# ACTUL I

## SCENA 1

*O încăpere în palatul Ducelui.*
*Intră Ducele, Curio, lorzi și muzicanți ai Curții.*

DUCELE

Dacă e-adevărat că muzica
E hrana dragostei, cântare dați-mi,
Să-mi satur dorul ăsta fără sațiu,
Și-atâta să-l îndop, încât să moară.
Hai, repetați! E-ucigător de dulce;
Auzul mi-l mângâie ca o boare
Ce-a sărutat un câmp de tămâioare,
Furându-le suflarea pentru mine.
Destul! acum dulceața și-a pierdut-o.
O, duhul dragostei, cel nestatornic
Și pururi viu și nepătruns, ca marea
Ce-nghite nestemate-ntr-o clipită
Și le topește-ntru nimicnicie.
Atât de plin de visuri ne e dorul,
Că și din el rămâne doar un vis.

CURIO

Ieșiți, stăpâne, la vânat?

DUCELE

Ce fel?

CURIO

La cerbi.

DUCELE

Dar, Curio, nu vezi că-l și vânez
Pe cel cu stea în frunte? Ah, din clipa
Când pe Olivia ochii-mi o zăriră,
Din aer a pierit mirosul fiarei
Și însumi într-un cerb m-am preschimbat,
Pe care visurile, ca zăvozii,
Îl hăituiesc.

*(Intră Valentin.)*

Ce veste de la ea?

VALENTIN

O, Doamne, nici n-a vrut să mă primească;
Dar slujitoarea-i iată ce mi-a spus:
„Nu-i va privi lumina zilei chipul,
Ani șapte-n cap. Ca o călugăriță,
Sub văl cernit va sta, iar prin odăi
Cu-agheasma lacrimilor va stropi,
Ca vie pururi să-și păstreze-n cuget
Durerea după fratele cel mort.“

DUCELE

O, ea, cu-o inimă atât de caldă,
Încât dă bir și dragostei de frate,
Ce mult s-ar mai aprinde când săgeata
De aur nou pe loc ar da pierzării
Întreaga turmă de iubiri răzlețe
Ce-adăpostește[2]; iar pe trup și suflet,

Aceste tronuri dulci și-mpărătești,
Un singur rege i-ar domni de-a pururi.
Purtați-mă la patul meu de flori,
De ea să-mi umplu gândul până-n zori.
*(Ies.)*

## SCENA 2

*Pe malul mării.*
*Intră Viola, un căpitan și marinari.*

VIOLA

Ce țară e aceasta, prieteni?

CĂPITANUL

Asta-i Iliria[3], domniță.

VIOLA

Ce caut eu, aci-n Iliria asta,
Când fratele mi-e dus în Elizeu?
O fi avut noroc să scape, credeți?

CĂPITANUL

Norocul te-a scăpat pe dumneata.

VIOLA

O, bietul! poate-o fi scăpat și el!?

CĂPITANUL

Tot ce se poate. Ca o mângâiere,
Am să-ți mai spun că, după ce corabia
Se frânse și cu alții, prea puțini,
Te-ai prins de barca noastră de salvare,

L-am mai văzut pe dârzul frățior
– Curajul și nădejdea fiindu-i meșteri –
Cum sare pe-un catarg rămas pe mare
Și-apoi, ca Arion pe-al său delfin,
Făcând cu valurile cunoștință[4],
Pân' l-am pierdut din ochi.

VIOLA

*(îi dă o pungă)*

Gură de aur!
Salvarea mea mă face să mai sper,
Iar vorba ta mi-a întărit speranța.
Cunoști acest tărâm?

CĂPITANUL

Și încă cum!
Doar sunt din partea locului și eu,
Născut, crescut la cale de trei ceasuri...

VIOLA

Și cine-l stăpânește?

CĂPITANUL

Un duce nobil
La nume și la suflet.

VIOLA

Cum îl cheamă?

CĂPITANUL

Orsino.

VIOLA

Orsino! Tata ne vorbea de dânsul.
Era holtei pe-atunci.

CĂPITANUL

Și cred că tot mai e, sau mai era
Pân' nu demult, că numai de vreo lună
N-am fost pe-aici, și se dusese buhul
– Cum știți, cei mici dau zvon ce dreg cei mari –
Că-i poartă dor Oliviei, preafrumoasa.

VIOLA

Și dânsa cine-i ?

CĂPITANUL

Mândră, cumsecade,
E fata unui conte, răposat,
Lăsată-n seama unui frate bun,
Care s-a prăpădit și el mai an,
Încât sărmana, după morții dragi,
Jurat-a de-a bărbaților vedere
În veci să se ferească.

VIOLA

O, de-ar fi
Să intru-n slujba ei, mi-ar prinde bine,
Fără să dau pe față cine sunt,
Prilejul bun s-aștept.

CĂPITANUL

E lucru greu
Să-i țină cineva tovărășie:
Pe însuși ducele l-a-ndepărtat.

VIOLA

Pari om dintr-o bucată, căpitane;
Și chiar dacă natura uneori

Împrejmuie c-un gard frumos gunoiul.
Eu cred că pe potriva-nfățișării
Și sufletul îți este drept și bun;
Te rog, deci, ginta nu mi-o da-n vileag
Și-ajută-mă să-mi fac un chip schimbat,
S-ajung la țelul ce mi-am pus în gând.
Răsplata, din belșug! Voi să-l slujesc
Pe duce: mă voi da drept eunuc.
Și-ți voi cinsti strădania. Știu să cânt:
Port graiu-n mine-al multor melodii[5],
Ce vrednică în ochii lui m-or face:
Las restu-n seama timpului. Croiește-ți
Tăcerea pe măsura vrerii mele.

CĂPITANUL

Fii eunucul lui; eu, mutul tău[6],
Și, de voi trăncăni, să-mi scoți și ochii.

VIOLA

Îți mulțumesc; condu-mă.

*(Ies.)*

## SCENA 3

*O încăpere în casa Oliviei.*
*Intră sir Toby Belch[7] și Maria.*

SIR TOBY

Nu pricep ce-a apucat-o pe nepoată-mea să pună la inimă în halul ăsta moartea fratelui ei. Tristețea strică cheful de viață.

MARIA

Că veni vorba de chef, sir Toby, ar trebui să-ți potrivești ceasul ca să nu mai vii acasă la ore mici. Vara dumitale[8], stăpâna mea, se supără că-i strici somnul.

SIR TOBY

Mai bine să le strici altora somnul decât să-ți strice alții cheful și pofta.

MARIA

O fi, dar n-ar strica să-ți mai pui pofta-n cui din când în când.

SIR TOBY

Mai des nici că se poate. La mine și hainele, și cizmele sunt numai poftă de chef și, iacă, în fiecare dimineață le spânzur în cui: hainele de-agățătoare, iar cizmele de urechi.

MARIA

Chefurile și bețiile – astea au să te dea gata. Uite așa spunea și stăpâna deunăzi și nu ș' ce mai zicea de-un mototol de cavaler pe care l-ai fi adus aici într-o noapte ca să i-l dai de bărbat.

SIR TOBY

Cine? Sir Andrww Aguecheek'?

MARIA

Da, el.

SIR TOBY

Nu-i om mai tare ca ăsta în toată Iliria!

MARIA

Adicătelea cum ?

SIR TOBY

Cântărește-n palmă trei mii de ducați[10] pe an.

MARIA

Ei ași, ce-adună-ntr-o vară face praf într-o seară; de zăpăcit ce-i și mână spartă.

SIR TOBY

Află, dragă, că, cu mâna asta spartă, cântă la violoncel[11] și, cu toate că n-a atins o carte în viața lui, vorbește trei sau patru limbi deodată; de-ăsta zic și eu că e hărăzit din născare cu de toate.

MARIA

Păi eu ce zic, că e din născare și tâmpit, și arțăgos și, dacă n-ar fi iute de picior, de mult l-ar fi cocoșat băieții cu bătaia.

SIR TOBY

Nu-mi place să te-aud vorbind despre el ca toți derbedeii târgului. Să nu ne calomniezi. Cine-s ăștia ?

MARIA

Spune-mi cu cin' te-nsoțești ca să-ți spun cine ești. Toată noaptea umblați amândoi pe câte două cărări.

SIR TOBY

Noi bem în sănătatea nepoată-mi; și o să mai bem cât o mai fi vin în Iliria și loc pe cărările gâtului. Și e un mișel și un papălapte ăl de nu e-n stare să bea în sănătatea nepoată-mi până i s-or învârti creierii-n cap ca sfâr-

leaza. Aia e! Și-acum, fii solemnă, că vine sir Andrew Aguecheek.

*(Intră sir Andrew Aguecheek.)*

SIR ANDREW

Sir Toby Belch! Ia te uită, sir Toby Belch!

SIR TOBY

Drăguțul de sir Andrew!

SIR ANDREW

Să-ți fie iertate păcatele, strengăriță.

MARIA

Să vă ierte Dumnezeu, sir Andrew.

SIR TOBY

N-o lăsa, sir Andrew, dă-i ghes!

SIR ANDREW

Cum? Cine?

SIR TOBY

Dă-i ghes. E camerista nepoată-mi.

SIR ANDREW

Aha, buna doamnă De Ghess! De mult doream să am plăcerea cunoștinței dumneavoastră!

MARIA

Pe mine mă cheamă Maria, domnule.

SIR ANDREW

Aha, preabună doamnă Maria De Ghess! De mult...

SIR TOBY

Ai nimerit alături, cavalere! Am zis: dă-i ghes, adică înghesuie-o, acosteaz-o, abordeaz-o, ia-o cu asalt!

SIR ANDREW

Nu mă vârî-n păcat. Nu-mi vine să-i fac asta în public! Aceasta înseamnă „dă-i ghes“ ?

MARIA

La revedere, domnilor.

SIR TOBY

Dac-o lași să-ți scape, sir Andrew, înseamnă că sabia ce ți-atârnă colo e-n veci compromisă.

SIR ANDREW

Auziți, madam, că, dacă vă scap, sabia care-mi atârnă colea e-n veci compromisă. Frumoasă doamnă, credeți că ne puteți lua de proști ?

MARIA

Sir, nu vă iau de nimic.

SIR ANDREW

Ba, vă rog, vă rog, poftiți, vă ofer mâna.

MARIA

Bine, domnule, fiecare dă ce are; știi ceva, du-te mai bine și bagă-ți-o-n băutura din cămară.

SIR ANDREW

Dar în ce scop, frumusețeo ? Nu pătrund metafora matale.

MARIA

E cam seacă, sir, de-aia.

SIR ANDREW

Aha, am priceput; dar nu-s eu nici atât de prost să mi-o pun la murat. Hei, ce spirit mai e și ăsta?

MARIA

Unul sec, domnule, o secătură.

SIR ANDREW

Și posezi multe secături din acestea la-ndemână?

MARIA

Pe fiecare deget una, dar fiindcă ți-ai tras mâna, iaca, nu mai am niciuna.

*(Iese.)*

SIR TOBY

Cavalerule, ai urgent nevoie de o carafă de rubiniu. Nu te-am mai văzut făcut harcea-parcea în halul ăsta!

SIR ANDREW

Niciodată, ce-i drept. Credeam că numai rubiniul are darul ăsta. Știi, câteodată mi se pare că n-am mai multă minte decât, să zicem, un acela, un creștin oarecare. Asta cred că mi se trage de la vite, mănânc prea multă carne de vită și bănuiesc că asta cauzează la minte.

SIR TOBY

Fără doar și poate.

SIR ANDREW

Uite, dacă știam asta, mă lăsam păgubaș. Mâine mă sui pe cal și mă-ntorc acasă, sir Toby.

SIR TOBY

*Pourquoi*, dragă cavalere?

SIR ANDREW

Care purcea? Pe cal; dar nu prea știu dacă să mă-ntorc sau ba. Ah, ce frumos e să vorbești limbi străine! Dacă m-aș fi ținut de limbi, în loc să mă țin de sabie, și de baluri, și de luptele cu urșii, eram cineva. O, dacă aș fi studiat eu artele!

SIR TOBY

Ai fi ieșit un bărbier clasa-ntâi.

SIR ANDREW

De ce, coafura asta nu mă aranjează?

SIR TOBY

Da, însă păcat că n-ai părul ondulat natural.

SIR ANDREW

Dar ăsta, mă rog, ce cusur are?

SIR TOBY

E perfect. E ca un caier de cânepă; o să te trezești într-o zi cu vreo gospodină că ți-l înfige într-o furcă, îl ia între picioare și ți-l trage pe fus.

SIR ANDREW

Dacă-i pe-așa, mâine o-ntind acasă, sir Toby. Unde mai pui că nepoata dumitale respinge orice vedere și, chiar dacă s-ar îndupleca, pariez cu patru la unul că nu pe mine ar cădea bucuria. Dacă și ducele, vezi bine, care e la o zvârlitură de băț de-aicea, n-o slăbește din curtoazii, ca gaia-mațu!

SIR TOBY

Ducele nu-i place. Nu-i surâde o partidă de felul ăsta, cu un bărbat care s-o întreacă și la vârstă, și la minte, și la rang. Am auzit-o eu când spunea vorba asta. Și ea o vorbă are, tinere.

SIR ANDREW

Atunci mai stau o lună. Eu sunt un tip formidabil, domnule. Mă înnebunesc după distracții și baluri mascate.

SIR TOBY

Faci și dansu-ntr-un picior, cavalere ?

SIR ANDREW

Nici un boșorog nu mă-ntrece-n chestii din acestea în toată Iliria, dacă nu ține morțiș să mi-o ia înainte.

SIR TOBY

Și te țin picioarele așa bine ?

SIR ANDREW

În toată Iliria aceste picioare mă țin numai pe mine.

SIR TOBY

Eu mă țin mult mai bine de garduri.

SIR ANDREW

Ah, să mă vezi ce salturi fac când o iau la picior.

SIR TOBY

De ce oare darurile astea îs menite să rămână anonime ? De ce să zacă în culise ? Pentru ce să se-așeze pe ele colbul uitării, ca ciorile pe firma cârciumii[12] ? Ah, în locul tău m-aș duce la biserică în pas spaniol și m-aș

întoarce în panțarolă! Pe drum m-aș duce numa învârtindu-mă, și aș stropi gardurile din mers cu piciorul ridicat. Așa. Da, da, ce crezi, că de-aia facem umbră pământului, ca să ne ascundem virtuțile după deget? Uite, mi-ajunge să-ți văd piciorușul ca să jur că te-ai născut în zodia țapului, atât de nostim țopăi!

SIR ANDREW

Nu-i așa că-mi stau bine ciorapii aceștia zvăpăiați? Am un chef de joc îngrozitor.

SIR TOBY

Se-aprobă. Și eu grozav aș juca la un chef. Nu ne-am născut de pomană în zodia taurului!

SIR ANDREW

Resping. În cartea viselor, zodia asta se tălmăcește cu: „Ia aminte la splină și la coaste“[13].

SIR TOBY

Și crezi că o splină și niște costițe la grătar sunt de lepădat? Haide, sus piciorul! Hopa-țupa – da, dă-i mereu așa! Ex-ex-celent!

*(Ies.)*

## SCENA 4

*O încăpere în palatul Ducelui.*
*Intră Valentin și Viola în haine bărbătești.*

VALENTIN

Dacă ducele continuă cu favorurile, mâine-poimâine, Cezario, te văd om mare. Nu te cunoaște decât de trei zile și te-a și pus la inimă.

VIOLA[14]

Ați spus „dacă ducele continuă"; gândiți cumva că s-ar putea să-și schimbe dispoziția, sau vreo neatenție a mea să-l nemulțumească atât de tare încât să se răzgândească? E atât de nestatornic în simpatiile lui, domnule?

VALENTIN

Nu, crede-mă.

VIOLA

Vă mulțumesc. Iată vine ducele.

*(Intră Ducele, Curio și suita.)*

DUCELE

Văzut-ați pe Cezario?

VIOLA

Poruncă!

DUCELE

Voi stați puțin deoparte-acum. Cezario,
Știi tot; căci mi-am deschis în fața ta
Străfundul inimii, precum o carte;
Îndreaptă-ți pașii, dar, spre ea, copile,
Și nu te da bătut până nu intri.
Stai pironit la poartă și le spune
Că doar din rădăcini te-or putea smulge.

VIOLA

Stăpâne scump, dar dacă, cum se spune,
De-amar e copleșită, cum să intru?

DUCELE

Fă larmă, fă scandal, fă orișice,
Numai să nu te-ntorci cu mâna goală.

VIOLA

Și, hai să zicem c-am s-o văd, ce fac ?

DUCELE

O, să-i vorbești de focul ce mă arde
Și s-o uimești cu dragostea ce-i port.
Transmite-i tu văpaia mea: ești tânăr,
Și flacăra iubirii-ți joacă-n ochi
Mai viu decât pe-o față stăpânită.

VIOLA

Știu eu ?

DUCELE

Nu te-ndoi. Cel care spune
Că ești bărbat jignește frăgezimea
Preafericitei tale vârste. Buze
Mai rumene și dulce dăltuite
Nicicând n-avu Diana. Ciripitul
Ți-e ca o melodie feciorească;
Te-ar prinde bine rolul de femeie[15]
Și stelele se-mbină să te-ajute.
Câțiva să te-nsoțească. Toți, de vrei,
Căci mai plăcut mi-e singur. Izbândește,
Și slobod vei trăi ca și stăpânul
Averea-mpărtășindu-i-o.

VIOLA

Voi face
Tot ce-mi va sta-n putință.

*(Aparte.)*

Ce ursită !
Pețesc pe alta, când mă vreau pețită.

*(Iese.)*

## SCENA 5

*Casa Oliviei.*
*Intră Maria și Bufonul.*

MARIA

Ascultă, dacă nu-mi spui pe unde-ai umblat lela, nici cât o știucă n-am să casc pliscul ca să te apăr, și să știi că stăpâna te spânzură pentru haimanalâc.

BUFONUL[16]

Las' să mă spânzure. Cui e bine înălțat în laț nu-i mai pasă de înălțimile-lor.

MARIA

Adică cum?

BUFONUL

Pentru că-i prea sus-pus ca să-i mai pese.

MARIA

Ai întors-o bine, cu-o vorbă de-mprumut.

BUFONUL

De unde, de-mprumut, coană Mary?

MARIA

Din război, așa cum spun soldații când le e frică, și tu o amesteci în bufoneriile tale.

BUFONUL

Atunci Dumnezeu să-i dea minte cui nu are. Iar nebunilor să le umple prăvălia cu glume.

MARIA

Din două una: ori te dă afară, ori te spânzură, dar de scăpat, tot nu scapi tu nescărmănat.

BUFONUL

Dacă mă dă afară, nu ies rău, că afară-i vară; iar dacă mă spânzură, scap de grija însurătorii, deci tot bine ies.

MARIA

Ei, ce-ai de zis?

BUFONUL

Că mă țin curelele pentru ambele cazuri.

MARIA

Așa de bine au să te țină, că ai să-ți pierzi nădragii.

BUFONUL

Și-așa e bine, când ai cu cine. Hai, tu ia-o din loc, că te-așteaptă sir Toby să-i dai să muște din fructul oprit.

MARIA

Gata, ticălosule, facem pace. Să nu sufli o vorbă cuiva despre asta! Uite că vine și doamna. Încearcă s-o-ndupleci cum te-ajută capul mai bine.

*(Iese.)*

BUFONUL

O, Duhule Sfânt, dacă nu ești prea supărat pe mine, inspiră-mă să fac o boroboață cu duh. Vorba lui Quinapalus[17]: decât un nebun care face pe deșteptul, mai bine un deștept care face pe nebunul. Trăznește-mă cu duhul tău, să fiu cel mai trăznit dintre nebuni.

*(Intră Olivia și Malvolio.)*

Dumnezeu să te binecuvânteze, domniță.

OLIVIA

Alungați nebunul de-aici.

BUFONUL

Auzit-ați ? Alungați-o de aici pe domniță.

OLIVIA

Hai, pleacă de aici. Ești nesărat și te-ai stricat de tot.

BUFONUL

Totul se poate-ndrepta dintr-un condei, domniță. Dacă pui un praf de sare, iau altă gustare. Tot ce s-a stricat se cârpește la loc: la ruptură, cusătură; la saramură, udătură și bucură-te, gură. Dacă nu mă cârpesc singur, mă cârpesc alții; călăul abia așteaptă, cu ața gata. Să luăm o fată virtuoasă: dacă păcătuiește, înseamnă că păcatul repară virtutea; să luăm un păcătos: dacă se căiește, înseamnă că virtutea strică păcatul. Ăsta-i un silogism. E plină lumea de cârpăceală. Nenorocirea încornoratului se-mperechează cu frumusețea înfloritoare a femeii. Dacă domnița a poruncit să fie dați afară nebunii, repet că măria-sa trebuie alungată cea dintâi.

OLIVIA

Pe tine. domnule, am poruncit să te dea afară.

BUFONUL

Eroare de gradul întâi! Slăvită doamnă, ca și cum dacă un călugăr stă singur cuc, orice cuc poate fi călugăr; or, prin definiție: *cucul nu clocește popi*[18]. E chestie de scufiță: eu o port direct pe creier. Bună *madonna*[19],

permiteți-mi să-mi susțin silogismul, cu concluzia preconcepută: doamna e nebună.

OLIVIA

Ai să reușești?

BUFONUL

În chip genial, scumpă *madonna.*

OLIVIA

Poftim: argumentează.

BUFONUL

Pentru asta trebuie mai întâi să vă spovedesc. Ești gata să răspunzi, oița taichii?

OLIVIA

Fie, domnule. Din lipsă de altă distracție.

BUFONUL

Bună *madonna*, de ce ești cernită?

OLIVIA

Bunule nebun, pentru că a murit fratele meu.

BUFONUL

Presupun că sufletul său a descins cu bine în căldările iadului, *madonna!?*

OLIVIA

Știu că e-n ceruri, nebunule.

BUFONUL

Acestea fiind premisele, te declar nebună de legat, pentru că porți doliu după un om care petrece-n rai. Ridicați-o pe această nebună, domnilor!

OLIVIA

Ce ne facem cu nebunul ăsta, Malvolio? Nu-i chip să se-ndrepte?

MALVOLIO[20]

Are să se-ndrepte-n coșciug, doamnă. Șubrezenia vârstei, care-i încovoaie pe cei înțelepți, pe nebuni îi îndreaptă.

BUFONUL

Să vă cocoșeze Dumnezeu cât mai curând, onorabile, ca să vă-ndrepte șubrezenia minții. Sir Toby n-ar paria c-aș fi eu vreun înțelept; dar sunt sigur că de prostia dumitale ar garanta cu amândouă mâinile.

OLIVIA

Ce spui, Malvolio, de una ca asta?

MALVOLIO

Mă mir că Înălțimea-voastră se poate desfăta la glumele acestui obraznic neghiob. Deunăzi l-am văzut pus cu botul pe labe de un bufon care n-avea mai mult duh decât bolovanul de colo. Uitați-vă că l-am și pus la respect. Când nu râdeți și nu-i întindeți momeala, tace ca un pește. Eu consider că persoanele bine care se amuză cu bufonerii de-alde ăstora nu prețuiesc mai mult decât tichia lor.

OLIVIA

Te prețuiești prea mult, Malvolio, și sunt încredințată că boala dumitale de stomac e de vină că ți-ai pierdut gustul de viață și nimic nu te amuză. Când ai o inimă caldă și o conștiință curată, buna dispoziție vine de la sine și nu iei drept ghiulea de tun o săgeată de vânat vrăbii. N-au de ce să te scandalizeze libertățile pe care și le ia nebunul, așa-i datina; numai omul care s-a deprins să-i tot cenzureze pe ceilalți află ascunzișuri în orice glumă.

BUFONUL

Mercur să-ți dăruiască harul vorbelor cu tâlc, domniță, că bine i-ai apărat pe nebuni.

*(Intră Maria.)*

MARIA

Doamnă, așteaptă la poartă un tânăr gentleman care dorește să vă vorbească.

OLIVIA

Din partea ducelui Orsino, de bună seamă!

MARIA

Nu știu, doamnă. E un tânăr foarte prezentabil cu o suită mândră.

OLIVIA

Și cine-l oprește să intre?

MARIA

Sir Toby, doamnă, unchiul dumneavoastră.

OLIVIA

Vai, scoate-l de-acolo, că cine știe ce prostii e-n stare să-ndruge. Să-i fie rușine! *(Maria iese.)* Du-te, Malvolio, și dumneata. Dacă vine din partea ducelui, spune-i că nu mă simt bine, că nu sunt acasă, spune-i orice, dar să nu mă mai plictisească. *(Malvolio iese.)* Vezi, nebunule, că prostiile tale nu mai au haz? Te-ai învechit, nebunule!

BUFONUL

Nu-mi pare rău fiindcă tu ai pledat atât de bine pentru tagma noastră, încât mă bate gândul să cred că asta-i

meseria pe care i-ai hărăzit-o fiului tău – o, de i-ar pune Jupiter destul duh sub scufiță! – pentru că sângele apă nu se face, iar un reprezentant al familiei s-a și prezentat la apel; Dumnezeu cu mila!

*(Intră sir Toby.)*

OLIVIA

Doamne, ce-mi văd ochii? De-abia se ține pe picioare... Cine-i la poartă, unchiule?

SIR TOBY

Un domn.

OLIVIA

Ce fel de domn?

SIR TOBY

Domnul de la poartă... Hâc, ciuma să le ia de scrumbii murate. Ia te uită: noroc, prostovane!

BUFONUL

Asemenea, sir Toby.

OLIVIA.

Bine, unchiule, de cu dimineață te prezinți în starea asta de ebrietate?

SIR TOBY

Fiecare cu sobrietatea lui! La poartă e un ăla, o persoană.

OLIVIA

Bine, dar cine-i?

SIR TOBY

După mine poate să fie oricine; tot un drac. De nimeni nu mi-e frică, de nimeni nu depand. *(Iese.)*

OLIVIA

Cu ce seamănă un om beat, nebunule?

BUFONUL

Poate să semene cu un înecat, cu un prost, sau cu un nebun ca mine. Dacă bea numai o măsură, e un prost; dacă bea două e nebun, dacă bea fără măsură se îneacă și moare, adică e beat mort.

OLIVIA

Atunci cheamă notarul să înregistreze moartea unchiului meu. Du-te și vezi ce e cu el.

BUFONUL

E abia în faza a doua, doamnă. Așa că nebunul dă fuga la nebun să nu facă vreo nebunie.

*(Inse. Reintră Malvolio.)*

MALVOLIO

Doamnă, acel tânăr jură că nu se lasă până nu vă vorbește. I-am spus că sunteți bolnavă și zice că știe și că de aceea și vrea să vă vorbească; i-am spus că dormiți și pare să aibă clarviziuni și în această privință și-i dă zor 'nainte cu vorbitul. Ce-i mai pot spune, doamnă? Că este imperturbabil și mă prinde cu minciuna.

OLIVIA

Spune-i că nu vreau să vorbesc cu el.

MALVOLIO

Și pe-asta i-am spus-o, și ce credeți că a răspuns ? Că e dispus s-aștepte oricât, postat în poartă ca polițaiul[21], până vă veți răzgândi și tot are să vă vorbească.

OLIVIA

Ce fe de om e el ?

MALVOLIO

De felul lui ? E om.

OLIVIA

Dar cum arată ?

MALVOLIO

Arată în toate felurile că trebuie să vă vorbească.

OLIVIA

Cum se prezintă, ce vârstă are ?

MALVOLIO

Prea june ca să-i zic bărbat, dar, ca să-i zic băiețel, ar fi totuși prea vârstnic : o păstaie cu bobul încă crud ; nici prea-prea, nici foarte-foarte. Se prezintă, ce-i drept, binișor, dar vorbește subțirel de parcă numai alaltăieri l-ar fi înțărcat maică-sa.

OLIVIA

Lăsați-l să intre. Cheam-o pe camerista mea.

MALVOLIO

Cameristo, te cheamă doamna.

*(Reintră Maria.)*

OLIVIA

Dă-mi voalul, haide, pune-mi-l pe față.
Să-l ascultăm pe solul lui Orsino.

*(Intră Viola cu suita.)*

VIOLA

Care este preacinstita stăpână a casei?

OLIVIA

Vorbește cu mine; îți voi răspunde eu în numele ei. Ce poftești?

VIOLA

Aleasă, radioasă și fără de pereche frumusețe, spune-mi dacă tu ești doamna casei acesteia, pentru că ochii mei n-au cunoscut-o vreodată; aș vrea ca vorbirea mea să i se adreseze ei, fiindcă i-am pregătit o cuvântare distinsă, care mi-a luat mult timp să învăț a i-o spune cum se cuvine. Frumuseților, nu mă priviți cu atâta semeție! Din fire sunt sfios, și, la cel mai mic râs sau gest de batjocură, mă pierd de tot.

OLIVIA

De unde veniți, domnule?

VIOLA

Răspunsul la întrebarea dumneavoastră nu se află în rolul pe care l-am învățat și alta decât rolul meu nu știu. Preagingașă doamnă, aveți bunătatea să-mi spuneți dacă dumneavoastră sunteți stăpâna, ca să-mi pornesc discursul?

OLIVIA

Nu cumva ești comedian?

VIOLA

Nu, pe ce-am mai sfânt. Și totuși, pe ghearele celui viclean, nu sunt ce vreau să par a fi. Ești stăpâna casei?

OLIVIA

Dacă nu-mi sunt mie însămi uzurpatoarea, da.

VIOLA

Atunci ești negreșit; și chiar pe nedrept ți-ai uzurpat dreptul de a dărui ce-ți aparține, schimbându-l în datoria de a păstra ceea ce trebuie să dăruiești. Dar stai, că am ajuns la concluzia mesajului și n-am transmis încă introducerea cu complimentele de rigoare.

OLIVIA

Atunci treci la cuprins, te scutesc de introducere.

VIOLA

Vai, și era atât de poetic adusă din condei, că mi-am bătut capul îngrozitor până să o-nvăț pe de rost.

OLIVIA

Înseamnă că era nesinceră. Să trecem. Mi s-a raportat că făceai o larmă asurzitoare la poartă și nu te-am primit decât ca să văd cum arăți, nu ca să-mi ții discursuri. Dacă ai ceva cuminte de spus, fii scurt și te ascult. Dacă nu, pleacă. Nu sunt dispusă să mi se recite neghiobii.

MARIA

Domnule, cu alte cuvinte, pânzele pălăriei sus și busola pe liber.

VIOLA

Mai domol, căpitane. Am de gând să mai zăbovesc prin portul ăsta. Stimată doamnă, potoliți-vă uriașul[22], că se dă la mine.

OLIVIA

Spune-mi odată ce poftești.

VIOLA

Sunt purtătorul unei solii.

OLIVIA

Se vede treaba că urâte lucruri ai de spus dacă dai atât ocol. Hai, glăsuiește,

VIOLA

Vorbele mele sunt dedicate în exclusivitate auzului dumneavoastră. Nu vin nici cu ultimatumuri de război, nici cu declarații de supunere. Port în mâna aceasta o ramură de măslin și fiecare cuvânt rostit de mine e plin de binefacerile păcii.

OLIVIA

Ne-ai cam luat pe nepusă masă. Cine ești și ce vrei?

VIOLA

V-am luat întocmai cum am fost luat și eu. Cine sunt și ce vreau cu tot dinadinsul e ca tainele de nepătruns ale fecioriei. Pentru auzul tău poate fi ecoul însuși al neprihănirii, un lucru care în urechile altuia ar suna ca o profanare.

OLIVIA

Bine. Lăsați-ne singuri. Să ascultăm ecoul neprihănirii. *(Ies Maria și suita.)* Ei, acum, dragă domnule, recită-ți textul.

VIOLA

Preaiubită doamnă...

OLIVIA

Iată un început promițător, care dă loc mai multor ipoteze. Din partea cui vine?

VIOLA

Provine din fundul inimii lui Orsino.

OLIVIA

Din care sertăraș anume?

VIOLA

Ca să răspund după întrebare, din sertărașul numărul unu.

OLIVIA

Îi cunosc conținutul. E plin de jurăminte mincinoase. Altceva mai vrei?

VIOLA

Scumpă doamnă, îngăduiți-mi să vă privesc ochii.

OLIVIA

Stăpânul dumitale te-a însărcinat să duci tratative cu ochii mei? Ți-ai depășit atribuțiile și ieși din rol. Dar vom trage, totuși, cortina, măcar cât să vezi decorul. *(Se dezvăluie.)* Reprezintă un portret recent. E bine pictat?

VIOLA

Foarte bine, dacă pictorul e Dumnezeu.

OLIVIA

Da, și-i lucrat astfel ca să reziste asalturilor vântului și vremii.

VIOLA

Într-adevăr, numai paleta firii
Ar fi putut îngemăna astfel,
Cu-o mână sigură și pricepută,
Roșul cu albul pur. Preamândră doamnă,
O crimă neiertată săvârșiți,
Ducând o capodoperă spre moarte,
Fără-a-i lăsa un seamăn viu pe lume.[23]

OLIVIA

O, domnule, nu sunt atât de crudă; voi lăsa un inventar exact al farmecelor mele, articol cu articol, etichetat întocmai în testament: *întâi,* două buze încă rumene; *doi:* doi ochi verzi cu pleoape anexe; *trei:* o bărbie, un bust... Și-așa mai încolo. Ai venit cumva să le evaluezi?

VIOLA

Acuma văd cum ești, da: ești trufașă,
Dar diavolul de-ai fi, ești tot frumoasă,
Stăpânul meu din ochi de drag te pierde
Și dragostea lui trebui răsplătită
Chiar dac-ai fi pe lume fără seamăn.

OLIVIA

Cum mă iubește?

VIOLA

Ca la sfânta cadră
În adorație plânge și se roagă
Și parcă uraganele dau iama
Prin sufletu-i răpus de-un greu pojar.

OLIVIA

Dar dânsul știe doar că nu-l iubesc,
Îmi spun că e un suflet nobil, mare,

Un om bogat, impunător și tânăr,
Stimat de toți, viteaz și învățat.
Distins și bine cumpănit la trup.
Dar dacă nu-l iubesc? Putea s-o știe.

VIOLA

Eu de te-aș fi-ndrăgit cu dorul lui
Și-aceeași flacără ar arde-n mine,
N-aș fi putut pricepe ce nu vrei.

OLIVIA

Și-atunci, ce-ai fi făcut în locul lui?

VIOLA

Mi-aș fi făcut la poarta casei tale
Colibă de răchită, așteptând
Ca sufletul să-mi trag, privind spre tine!
Sfâșietoare cântece de dor
Ți-aș fi trimis prin nopțile tăcerii,
Și numele ți-aș fi strigat pe dealuri,
Cu ele-o dată să te chem: *Olivia!*
Și tot ce mișcă pe pământ și-n aer
Nu ți-ar fi dat răgaz ca să mă uiți.

OLIVIA

Cam multe-ai fi putut să faci; ia spune-mi,
De ce neam ești?

VIOLA

Mai bun decât norocu-mi,
Dar nu mă plâng de stare, nici de rang.

OLIVIA

Întoarce-te la domnul tău și spune-i
Că-i zbuciumu-n zadar. Că nu-l iubesc.

Și că pe drumuri geaba te mai poartă.
Ori vin să-mi spui că nu e supărat.
La revedere. Ține, pentru trudă.

VIOLA

Eu nu-s tocmit pe bani, păstrează-ți punga!
Nu eu duc lipsă de răsplăți, ci dânsul.
De piatră fie-i inima acelui
Pe care vei ajunge să-l iubești;
Iar patima ce te va mistui
Tot de-un dispreț la fel să se izbească.
Adio, rea făptură îngerească!

*(Iese.)*

OLIVIA

„De ce neam ești?“ „Mai bun decât norocu-mi,
Dar nu mă plâng de stare, nici de rang“...
Deci de neam bun, precum am bănuit.
Vorbirea, chipul, boiul tău și duhul
Cât cinci blazoane fac. Inimă, stai...
Dar dacă el era stăpânul! Oare?
Atât de iute se ia boala asta?
Desăvârșirea lui, amar de dulce,
Simt cum se furișează-n ochii mei.
Acum, ce-o fi să fie! Hei, Malvolio!

*(Reintră Malvolio.)*

MALVOLIO

Aici sunt, doamnă, gata la poruncă.

OLIVIA

Dă fuga după pajul arțăgos,
Trimisul ducelui. Mi-a dăruit

Acest inel. Să-i spui că nu-l primesc
Și să nu-ncerce-a-și amăgi stăpânul
Cu vagi nădejdi. Eu nu-s de nasul lui.
Iar dacă mai dorește explicații,
Pe tânăr să-l trimită de îndată...
Grăbește-te, Malvolio.

MALVOLIO

Da, stăpână!

*(Iese.)*

OLIVIA

Prin nori mă simt plutind și simt o teamă
Că m-am scrântit puțin. Un dor mă cheamă,
Dar numai soarta știe-n care parte.
De-acum, ce mi-a fost scris să mi se-arate!

*(Iese.)*

# ACTUL II

## SCENA 1

*La țărmul mării.*
*Intră Antonio și Sebastian.*

ANTONIO

Nu vrei să mai rămân? Și nici nu vrei să te-nsoțesc?

SEBASTIAN[24]

Nu-ți fie cu supărare, mai bine nu. Asupră-mi stelele pălesc a piază-rea; ursita mea haină ar putea să-ți înrăiască destinul; de aceea tare te rog, lasă-mă să-mi port singur nenorocul. Rău ți-aș răsplăti prietenia de te-aș face părtaș la nenoroc.

ANTONIO

Încalte spune-mi încotro te-ndrepți.

SEBASTIAN

Mai bine nu, prietene: ținta călătoriei mele e o trăsnaie. Dar văd în dumneata atâta minunată delicatețe de a nu voi să-mi smulgi o taină pe care țin s-o păstrez; și-aceasta mă silește să mă destăinuiesc. Află, dar, Antonio, că mă numesc Sebastian, și nu Roderigo, așa cum am spus. Tatăl meu era acel Sebastian din Messalia[25], de

care ai auzit de bună seamă. În urma lui am rămas eu și sora mea, născuți într-un același ceas: de-ar fi vrut cerul, tot laolaltă ne-am fi găsit sfârșitul! Dar dumneata, prietene, te-ai pus de-a-curmezișul; căci sora mea s-a înecat un ceas mai înainte ca dumneata să mă smulgi valurilor.

ANTONIO

Preaurgisită zi! Cum era fata?

SEBASTIAN

Prietene, o tânără pe care mulți o socoteau preafrumoasă, deși se spune că-mi semăna întocmai. Cu toate că n-aș vrea să dau în totul crezare acestei păreri, măcar atât am îndrăzneala să susțin: avea un suflet pe care până și invidia nu-l putea numi altfel decât gingaș. S-a înecat, prietene, în adâncimea amară a apei, dar amintirea ei o-nec eu iarăși parcă într-o și mai adâncă amărăciune.

ANTONIO

Îți cer iertare pentru neizbutita găzduire ce ți-am dat.

SEBASTIAN

O, bunule Antonio! Pe mine să mă ierți de cât te-am stingherit.

ANTONIO

De nu vrei să jignești dragostea ce-ți port, lasă-mă să-ți slujesc.

SEBASTIAN

De nu vrei să desfaci toi ce-ai făcut, să dai pierzaniei pe cel ce l-ai salvat, așa ceva să nu-ți dorești. Rămâi cu bine: mi-e inima plină de recunoștință; și-atâta încă semăn cu maică-mea, încât la cel mai mic prilej ochii mei

sunt gata să mă trădeze. Mă-ndrept spre Curtea contelui Orsino. Rămâi cu bine.

*(Iese.)*

ANTONIO

Toți zeii buni să te-nsoțească-n drum!
Am mulți dușmani la Curtea lui Orsino;
Altfel, curând te-aș căuta acolo.
Dar vină ce-o veni, mi-ești drag și-s gata
Să-nfrunt primejdia, merg cu tine-o dată.

*(Iese.)*

## SCENA 2

*O stradă.*
*Intră Viola; Malvolio o urmează.*

MALVOLIO

N-ai fost dumneata adineauri la contesa Olivia?

VIOLA

Ba da, domnule, e drept că nu m-am prea grăbit să mă-ndepărtez.

MALVOLIO

Vi se înapoiază acest inel, domnule: m-ați fi putut scuti de alergătură, luându-vi-l singur. Domnia-sa mai adaugă că pe deasupra îl puteți pune pe stăpânul dumnea-vostră în situația disperată de a pricepe că dânsa nu-i de nasul lui. Și încă ceva, să nu vă mai prindă că mai veniți pe la dânsa, în afară de cazul că vă întoarceți să-i poves-

tiți cum a primit dânsul chestiunea. Vârâți-vă bine asta-n cap; obiectul se restituie.

VIOLA

Nu știu; dar dacă mi l-a luat, nu-l iau.

MALVOLIO

Ascultă, domnule, i l-ai aruncat cu neobrăzare la picioare și ea ți-l aruncă la fel, îndărăt: dacă valorează cât să te-apleci să-l culegi de pe jos, poftim, ridică-l, iar de nu, să fie al cui l-o lua.

*(Iese.)*

VIOLA

I-am dat eu vreun inel? Ce vrea să-nsemne?
Te pomenești că i-am plăcut, ferească!
Da, da, se cam uita la mine galeș;
De-atât privit, s-a și-ncurcat la vorbă.
S-a-ndrăgostit, iar patima-i, șireată,
Acest inel mi l-a trimis ca semn.
Nu-i al stăpânului, o știu prea bine.
Eu sunt alesul. Biata, dac-ar ști,
Mai bine s-ar fi-ndrăgostit de-un vis.
În orice deghizare, gândul rău
Își face mendrele cu dibăcie.
E ca de ceară inima femeii,
Ce-ntipărește-n ea, prea lesne, chipul
Cel mincinos. Așa ni-i firea, slabă,
Și vina nu-i a noastră, ci a ei.
Ce-i de făcut acum? Stăpânul meu
E-ndrăgostit de ea, iar eu, un monstru,
Mă prăpădesc de dragul lui, în timp ce
Ea, amăgită, moare după mine.
Ce-are să iasă? Cât mai sunt bărbat

Va trebui la dânsul să renunț,
Dar cum sunt tot femeie, vai, Olivia,
Câte suspine-am să-ți prilejuiesc!
O, timp! Le-am încurcat ca niciodată,
Descurcă-le, să ies basma curată!

*(Iese.)*

## SCENA 3

*O încăpere în casa Oliviei.*
*Intră sir Toby Belch și sir Andrew Aguecheek.*

SIR TOBY

Apropie-te, sir Andrew! Dacă nu te culci pân'la ziuă, înseamnă că ești sculat cu noaptea-n cap și cunoști vorba aia: cine se scoală de dimineață... *diliculo surgere*[26].

SIR ANDREW

Nu, nu cunosc, cunosc una și bună, că cine se scoală târziu târziu se și scoală.

SIR TOBY

Fals, nimic nu-i mai rău ca o jumătate de adevăr, adică da, o jumătate de cană în loc de una plină. Dacă ești neculcat până dis-de-dimineață și abia atunci te duci la culcare, înseamnă că te-ai culcat devreme, pentru că cel care se scoală atunci zice că s-a sculat devreme. S-o luăm de la origine: viața se compune din patru elemente[27], este?

SIR ANDREW

Este, după unii. Părerea mea este că cele patru sunt numai două: băutura și mâncarea.

SIR TOBY

Ești un savant și mă-nchin. Să vină băutura și mâncarea! Mariano! Hei, bărdaca cu vin!

*(Intră Bufonul.)*

SIR ANDREW

Ia te uită, nebunu-n persoană, pe cinstea mea!

BUFONUL

Suflete rătăcite, în peregrinările voastre n-ați văzut cumva o firmă cu noi trei[28] ? Ce admirabil cor de familie!

SIR TOBY

Bravo, măgarule. Vino la cor.

SIR ANDREW

Pe cinstea mea, mă-nnebunesc după timbrul nebunului. Aș da patruzeci de șilingi, ca nimic, să am un glas ca acesta, și un picior ca al lui. Aseară ai fost într-o formă nebună cu Pigrogromitus acela și cu vapianii lui; zi așa, zor-nevoie să treacă linia echinocțiului lui Queubus[29]. Ce-ți face jumătatea? Ți-am trimis o jumătate de șiling să i-o faci cadou; ai primit-o?

BUFONUL

Am introdus gratificația la locul știut, mai 'nainte ca s-o miroasă ogarul de Malvolio, adică am măritat-o pe niște halbe gulerate de la taverna de sub nobila firmă a vitejilor mirmidoni[30].

SIR ANDREW

Formidabil! Asta zic și eu întorsătură de limbă, Nebunule, ești o nebunie, nu alta! Acum, o cântare.

SIR TOBY

Nu face nazuri! Ține o jumătate de șiling și dă-i drumul la program!

SIR ANDREW

Și de la mine, altă jumătate. Când un cavaler dă o jum...

BUFONUL

Vreți un cântec de inimă albastră, sau unul serios?

SIR TOBY

Un cântec de amor și de inimă albastră.

SIR ANDREW

Da, da; să fim serioși: de lucruri serioase îmi arde mie?

BUFONUL
*(cântă)*

Iubire, unde ești plecată
Eu cânt să mi te-oprească-ndată
Al notelor șuvoi.
Să ne-ntâlnim ca mai 'nainte
Și să te strâng la piept fierbinte,
Căci sunt băiat de soi.

SIR ANDREW

Pe cinstea mea, formidabil!...

SIR TOBY

Bravo, bravissimo!

BUFONUL

Iubirea e un ce, pe care
Azi vrea să-l aibă fiecare,

Spumos ca vinu-n cupe,
Sărută-ți iute, deci, frumoasa:
Iubirea este ca mătasa:
O porți, n-o porți, se rupe![31]...

SIR ANDREW

Ah, ce voce'ormidabilă, ca o albină când face miere, pe cinstea mea.

SIR TOBY

Și cu lipici.

SIR ANDREW

Dulce și lipicioasă, chiar așa.

SIR TOBY

Când o sloboade pe nas e și mai lipicioasă. Face să-l pupi în nas. Hai să cântăm și să jucăm „Dumnezeu învârtește roata". Am o idee, să urlăm până trezim bufnițele și să sculăm morții din somnul lor veșnic. Le-o facem?

SIR ANDREW

Suflete, dacă mă iubești! Vreau să fac pe câinele care cântă la lună.

BUFONUL

Să mori, domnule, eu am auzit câini care cântă ca oamenii.

SIR ANDREW

Și eu, și eu. Să cântăm „Tu, potaie!".

BUFONUL

Nu, „Taci, potaie!"[32]. Așa-i titlul; nu m-am adresat dumneavoastră, cavalere.

SIR ANDREW

Nu face nimic, norocul tău că nu-i prima oară că mi se spune așa. Dă-i drumul, nebune. Așa, începe: „Taci!“...

BUFONUL

Să încep, sau să tac, care din două?

SIR ANDREW

Asta cam așa e, pe cinstea mea! Începe!

*(Încep un cântec cu refrenul „Taci, potaie!“*
*Intră Maria.)*

MARIA

Ce-s miorlăiturile și hărmălaia asta aicea? Să-mi spuneți mie cuțu dacă doamna nu l-o chema pe Malvolio să vă dea pe ușă-afară!

SIR TOBY

Nici o ușă! Doamna e o preacuvioasă ușă de biserică, la care bat tot felul de persoane-nsemnate. Și Malvolio. Și cavalerul aici prezent. „Suntem trei veseli cavaleri!“... Iar eu sunt sânge din sângele ei. Pe mine să nu-ncerce dumnealui să mă ia la goană, că eu sunt și mai bun gonaci. Șeau', pe el! *(Cântă pe refrenul cântecului câinilor.)*

„Era unul în Babilon, ham, ham, ham!“[33].

BUFONUL

Să mă trăznească! Dar cavalerul e azi într-o formă turbată!

SIR ANDREW

Da,-ntr-o formă formidabilă. Așa e el când e dispus, și eu la fel. Suntem plini de grație, dar eu am mai multă naturalețe.

SIR TOBY

*(cântă)*

„Și s-a trezit pe la Ispas, pas, pas,
Că n-are ce vârî sub nas, nas, nas."

MARIA

Pentru numele lui Dumnezeu, puneți-vă botnița.

*(Intră Malvolio.)*

MALVOLIO

Ați turbat, onorabililor, sau ce-aveți? Nu mai aveți bun-simț și bună-cuviință? V-ați apucat să faceți pe spoitorii de tingiri în puterea nopții? Credeți că palatul acesta e o tavernă, că răcniți ca birjarii, fără pic de ureche muzicală și de pudoare?' Nu aveți niciun respect față de lumea, timpul și spațiul în care vă aflați?

SIR TOBY

Totul se respectă, conform timpului și spațiului, domnule. Nu poți evoca Babilonul fără babilonie. Am zis! Du-te și te spânzură împăcat!

MALVOLIO

Sir Toby, să vorbim fără menajamente. Stăpâna m-a împuternicit să vă aduc la cunoștință că a consimțit să vă adăpostească, în calitate de rudă, dar că nu poate fi de acord să vă mai tolereze această conduită dezordonată. Dacă vă îndreptați, e dispusă să vă fie și pe mai departe binevoitoare, dar, dacă nu, așteaptă să vă luați singur bun rămasul, ca să nu vă zică ea drum bun!

SIR TOBY

Adio, trebuie să plec!

MALVOLIO

Sir Toby!

BUFONUL

Ți-am citit în ochi deodată
Că ți-e clipa numărată.

MALVOLIO

E nemaipomenit!

SIR TOBY

Eu n-am să crap niciodată.

BUFONUL

Aici, sir Toby, minți de-ngheți apele!

MALVOLIO

N-am ce spune, sunteți și politicoși!

SIR TOBY

Să-i spun, dragă, să se care?

BUFONUL

Dacă crezi că ești mai tare...

SIR TOBY

Să-l ating și peste bilă?

BUFONUL

Oh, da, da, dar mai cu milă!

SIR TOBY

Domnule, explodez în timp și spațiu! Ce poftești, nei-cușorule? Ce mi-ești tu, bre, mai mult decât un slugoi? Și

crezi că, dacă tu mănânci de post, s-a isprăvit cu cozonacii și berea!

BUFONUL

Așa e, pe legea mea! Și ghimbirul – e plăcut să-l simți pe cerul gurii!

SIR TOBY

Întocmai!... În consecință, venerabile, aveți bunătatea să vă lustruiți mai bine lanțul de la gât și spânzurați-vă de el![34] Vine vinul ăla, Maria?

MALVOLIO

Madam Mary, dacă ții la favoarea doamnei, te rog, nu care cumva să-ncurajezi o asemenea purtare. Pe-acest baston că-i voi turna-n urechi stăpânei tot ce se-ntâmplă aici!

*(Iese.)*

MARIA

Să-ți crească urechile!

SIR ANDREW

Ce-ar fi să-l provocăm la duel și să nu ne ducem, ca să-l lăsăm cu buzele umflate? Ar fi ca și cum ai mânca când ți-e sete și-ai bea când ți-e foame.

SIR TOBY

Așa să-i faci, cavalere. Mă pun să-i scriu imediat o provocare în toată regula, în care îi comunic prin viu grai indignarea dumitale.

MARIA

Iubite sir Toby, pentru astă-seară, cred, e de ajuns. De când a fost aici curierul contelui, stăpâna nu mai e în

apele ei. Cât despre domnul Malvolio, am eu ac de cojocul lui; dacă n-am să-l pun să se perpelească și singur să se facă de râsul lumii, să n-ajung să-mi mai aleg singură culcușul! Lăsați-l pe mâna mea!

SIR TOBY

Să nu-l lași și să ne povestești de-a fir-a-păr. Îl ai cu ceva la mână?

MARIA

Dumnealui îmi face mie pe puritanul!

SIR ANDREW

Face și el ce poate, potaia; o să-i trag o bătaie.

SIR TOBY

Ce-are-a face, cavalere, puritanul cu potaia și cu bătaia? Cum devine?

SIR ANDREW

Devine că e de vină.

MARIA

Face pe evlaviosul și de-al dracului ce e, strică cheful tuturor; un măgar împăunat, care se laudă că s-a născut învățat și vorbește păsărește, mândru că nu mai e nimenea ca el și convins că moare lumea de dragul lui. Da, asta e: că-i destul să-l vadă o femeie și-i cade cu tronc la inimă; cusurul ăsta o să ni-l dea la mână pe dumnealui. Îi arăt eu!

SIR TOBY

Ce ai de gând să-i faci?

MARIA

Am să las anume, pe poteca pe unde trece el în grădină, o scrisorică de amor, în care să-i fie descrise, în cuvinte de laudă, mutra, culoarea bărbii, îmbrăcămintea, mersul, tot, așa ca să se recunoască imediat. Eu imit scrisul doamnei atât de bine, că la prima vedere nu-l poți deosebi de-al ei.

SIR TOBY

Bravos, am început să miros farsa!

SIR ANDREW

Da, parcă îmi vine și mie un miros de varză.

SIR TOBY

El o să creadă că i-a scris-o nepoată-mea, că e moartă după el.

MARIA

Acolo bat și eu șaua.

SIR ANDREW

Să priceapă măgarul! I-am zis-o?

MARIA

Și încă cum!

SIR ANDREW

Suntem formidabili.

MARIA

O să ne strâmbăm de râs. Cu doctoria asta vă promit că-l curarisim complet. Pe voi doi și cu nebunul trei, vă postez ascunși lângă locul unde-are să dea peste scrisoare, să vedeți ce face. Ei, pentru astăzi ne-ajunge; la culcare și visați la ziua de mâine. Noapte bună!

*(Iese.)*

SIR TOBY

Noapte bună, regină a amazoanelor.

SIR ANDREW

E o fată bună, pe cinstea mea.

SIR TOBY

Bună și caldă, ca o salteluță, și mă adoră, nu alta. Ce spui de-asta ?

SIR ANDREW

Și pe mine m-a adorat odată cineva.

SIR TOBY

Să mergem la culcare, cavalere. Și vezi de trimite după niște parale.

SIR ANDREW

M-am curățat. Dacă nu mă-nsor repede cu nepoata dumitale, sunt în aer.

SIR TOBY

Mai caută, că n-ai dat de fund. Și cu însurătoarea, las' pe mine, cavalere !

SIR ANDREW

Atunci, zău, trimit. Dacă nu trimit, îți dau voie să mă faci de două parale.

SIR TOBY

Atunci se schimbă chestia. E prea târziu ca să ne mai culcăm, adică prea devreme. Haidem să-i ardem un rubiniu. Cavalere, urmează-mă !

*(Ies.)*

## SCENA 4

*O încăpere în palatul Ducelui.*
*Intră Ducele, Viola, Curio și alții.*

DUCELE

Puțină muzică. Salut, prieteni!
Cezario, vreau cântarea de demult
Pe care am auzit-o aseară. Parcă
Îmi potolise arșița mai blând
Decât aceste muzici săltărețe
Ce-s azi la modă. Numai un refren.

CURIO

Cu voia înălțimii-voastre, omul
Care-a cântat aseară nu-i de-ai nostri.

DUCELE

Cine e?

CURIO

Feste, bufonul. Un nebun,
Care la curtea tatălui Oliviei
Îi veselea. Tot dă pe-aici târcoale.

DUCELE

Poruncă dă să-l cheme. Până-atunci,
Instrumentiștii să repete aria.

*(Iese Curio. Muzică.)*

Băiete, hai. De vei iubi cândva,
Iar dulcea suferință a iubirii
Te va-ncerca, să-ți amintești de mine.
Ca orice-ndrăgostit, sunt nestatornic
În toate, dar în dragoste constant.
Ce spui de aria asta?

VIOLA

Răscolește
Lăcașul unde dragostea tronează.

DUCELE

Vorbești ca știutorii, aș jura
Că ochii tăi, deși ești încă fraged,
Au zăbovit pe-un chip ce-ți este drag.
Așa să fie?

VIOLA

Poate, dacă vreți.

DUCELE

Si cum era?

VIOLA

Vă semăna-ntru totul.

DUCELE

Prea 'naltă pentru tine. Câți ani are?

VIOLA

Cam ca măria-ta.

DUCELE

E prea bătrână.
Când o femeie alege un bărbat
Mai vârstnic decât ea, se potrivește,
Căci îi păstrează inima mai bine;
Oricât ne-am lăuda statornicia,
Noi suntem tare schimbători, băiete,
Și pururea la pândă, iar simțirea

Se-aprinde și se stinge-n noi mai iute
Decât în inima femeilor.

VIOLA

E și părerea mea, stăpâne.

DUCELE

Atuncea,
Iubită ia-ți mai tânără ca tine,
Ca dragostea prea iute să nu-ți treacă...
Femeile-s ca trandafirii: cresc,
De-abia au înflorit și se-ofilesc[35].

VIOLA

Așa e, vai, de floare-abia au parte,
Și mândrele petale-s scuturate!

*(Reintră Curio și Bufonul.)*

DUCELE

Prietene, vreau cântecul de-aseară.
Cezario, e-un cântec vechi și simplu;
Când torc fuior, sau împletesc flanele,
Îl cântă-n cor femeile-n ogradă,
Și fete, când țes pânza la război.
Aduce parcă nevinovăția
Din alte vremii.

BUFONUL

Să-ncep?

DUCELE

Te rog.

*(Muzica.)*

BUFONUL

Vino, moarte, de mă ia
Să mă culci sub cetini grele;
Zboară, suflete, și tu,
După dragostele mele.
Pe ochi, giulgiu de mohor
Mi-or întinde cei prieteni.
M-a scăpat moartea de dor,
Adormit sub grele cetini.
Nu voi flori și nici cununi
Pe cernit sicriu să-mi cadă,
Voi prieteni vechi și buni,
Nimenea să nu mă vadă.
Bulgărași de rece tină
Trupușorul să mi-l strângă.
Nu vreau dragostea să vină,
La mormântul meu să plângă.[36]

DUCELE

Ține, pentru osteneală.

BUFONUL

Nicio osteneală, stăpâne, eu cânt de plăcere.

DUCELE

Atunci îți plătesc pentru plăcere.

BUFONUL

Adevărat, stăpâne, în viață toate plăcerile se plătesc, odată și-odată.

DUCELE

Dă-mi voie să-ți dau voie să pleci.

BUFONUL

Atunci, zeul melancoliei[37] să te aibă-n pază, stăpâne. Și poruncește croitorului să nu-ți mai facă jiletci de mătase cu ape, căci duhul tău e mai schimbător decât apele opalului; și fă o călătorie lungă pe mare, stăpâne. Oameni ca tine, care n-au treabă nicăieri și se află-n treabă pretutindeni, fac totdeauna călătorii plăcute, chiar când nu fac nimic. Adio.

*(Iese.)*

DUCELE

Să plece toată lumea.

*(Ies Curio și suita.)*

Tu, Cezario,
Te du la cruda mea stăpână iarăși,
Să-i spui că-i tot ce am mai scump pe lume,
Că nu pun preț pe-ntinsa ei moșie
Mai mult decât pe-o mare de noroi,
Și-averii dăruite ei de soartă
Nu-i dau mai multă cinste decât sorții.
Că, mai presus de toate, prețuiesc
Făptura-i de mărgăritar, pe care
Norocul inimii mi-a pus-o-n cale.

VIOLA

Dar dacă ea nu vrea să te iubească ?

DUCELE

Nu-i un răspuns acesta.

VIOLA

Este, totuși.
Să zicem că o altă doamnă, poate,
La fel te-ar fi-ndrăgit, cum o iubești

Măria-ta pe-Olivia. Putea-vei
Să-i dai un alt răspuns decât acesta ?

DUCELE

Pe lume nu-i făptură femeiască
Să-ndure-n piept bătaia unei patimi
Atât de-nflăcărate ca a mea.
Au inima prea mică, iar amorul
Se trece, precum pofta de mâncare
După ospăț; le-ațâță numai gustul,
Apoi, sătule, se dezgustă-ndată.
Că eu sunt mai flămând decât e marea
Și mistui tot ca ea. Nu compara
Iubirea unei fete pentru mine
Cu ce simt eu pentru Olivia.

VIOLA

Știu.

DUCELE

Ce știi tu ?

VIOLA

Știu c-o femeie poate
Iubi nespus de mult pe cel iubit,
Statornic și din inimă, ca noi.
Aveam o soră, ce-a iubit un om,
Așa cum numai eu, de-aș fi femeie,
Pe înălțimea-ta l-aș fi iubit.

DUCELE

Și cum a fost ?

VIOLA

N-a fost nicicum, stăpâne.
Și-a tăinuit iubirea până când,

Ca viermele ascuns în miez de floare,
I-a mistuit bujorii din obraji,
Iar chipul ei cel palid și pierit,
În gânduri negre cufundat, făcu
Din ea imaginea surâzătoare
A-ndureratei resemnări[38]. A fost
Iubire-adevărată, sau n-a fost ?
Bărbații, noi, ne frământăm, strigăm,
Dar mult mai mult le cerem decât dăm.

DUCELE

Și surioara ta s-a prăpădit ?

VIOLA

Sunt astăzi singur la părinți. Și fiică,
Și fiu li-s numai eu. E tot ce știu.
Mă mai trimiți la doamna-aceea ?

DUCELE

A, da !
De-aci pornisem. Du-te, deci, degrabă
Cu-acest inel din partea mea și-i spune
Că, dacă mă respinge, mă răpune !
*(Ies.)*

## SCENA 5

*Grădina Oliviei.*
*Intră sir Toby Belch, sir Andrew Aguecheek și Fabian.*

SIR TOBY

Fă-ți drum încoace, senior Fabian. Vii ?

FABIAN

Ei, ba nu! M-aș lăsa mai curând să fiu făcut rasol într-un cazan cu melancolie decât să pierd o firimitură din comedia asta.

SIR TOBY

Nu te unge la inimă să te uiți cum îl facem de râs pe cârcotașul ăsta de linge-blide?

FABIAN

Voi fi-n al nouălea cer. Știi că din cauza lui stăpâna e supărată pe mine? M-a pârât când am adus aici ursul să se lupte cu dulăii.

SIR TOBY

O să-l aducem din nou și o să-l jucăm până să vadă roșu domnul zgârie-brânză. Nu-i așa, sir Andrew?

SIR ANDREW

Dacă nu i-o facem, degeaba mai facem umbră pământului.

SIR TOBY

Vine și drăcoaica noastră. *(Intră Maria.)* Ce se-aude, găinușa mea cu ouă de aur?

MARIA

Ascundeți-vă câteșitrei în boschetul ăsta; vine Malvolio pe potecă. A ieșit la soare să-și facă lecția de pozăă marțială, cu umbra lui. Urmăriți-l, să vă prăpădiți de râs! Să vedeți cum îl transformă scrisorica asta într-un cocoș visător. Repede, ascundeți-vă, că stricați jocul. *(Azvârle scrisoarea.)* Iar tu așterne-te la picioarele domniei-sale; pentru că fiecare pasăre pe limba ei piere.

*(Iese. Intră Malvolio.)*

MALVOLIO

S-ar putea-ntâmpla să fie numai o întâmplare; dar ce nu se poate întâmpla! Maria mi-a spus odată că dânsa mă iubește în secret; ba chiar și pe dânsa am auzit-o odată că, în materie de capricii, numai unuia ca mine i-ar da voie să-i facă curte. Unde mai pui că-mi arată mai multă considerațiune decât oricăruia din jurul ei. Ce vrea să zică asta?

SIR TOBY
*(aparte)*

Vrea să zică, marțafoiule, că te-ntinzi mai mult decât ți-e plapuma.

FABIAN
*(aparte)*

Liniște! Curcanul a început să-și umfle coada! Urmăriți-i metamorfoza. Uite-l cum se-mpăunează!

SIR ANDREW
*(aparte)*

Lăsați-mă să-l jumulesc puțin!

SIR TOBY
*(aparte)*

Liniște, am spus.

MALVOLIO

Da... *contele* Malvolio!

SIR TOBY
*(încet)*

Ah, marțafoiul!

SIR ANDREW
*(încet)*

Dați-mi un pistol, să-l pistolez!

SIR TOBY
*(încet)*

Gura, am zis!

MALVOLIO

De ce nu? Există precedente istorice. Doamna de Strachy a luat de bărbat pe un valet[39].

SIR ANDREW
*(încet)*

Ține-mă, Jezabel[40]!

FABIAN

Ssst! A-nceput să tragă la foale. Uite-l cum se umflă ca gogoașa.

MALVOLIO

La trei luni după nuntă, tolănit în jilțul meu de conte...

SIR TOBY
*(încet)*

Oh, că n-am o arbaletă, să-i trec săgeata prin ochiul ăla holbat!

MALVOLIO

Cu suita mea de slujbași jurîmprejur, îmbrăcat în roba de catifea brodată, abia sculat de pe sofaua pe care am lăsat-o pe Olivia ațipită.

SIR TOBY
*(în șoaptă)*

Smoală și pucioasă!

FABIAN
*(încet)*

Ah, tăcere! tăcere!

MALVOLIO

Și, ca să se știe cine sunt, îmi rotesc solemn privirea pe deasupra lor și le spun să-și cunoască fiecare lungul nasului; pe urmă dau poruncă să fie adus dinaintea mea Toby, rubedenia noastră!

SIR TOBY
*(în șoaptă)*

Lovi-te-ar damblaua!

FABIAN
*(în șoaptă)*

Tăcere! I-auzi, ia!

MALVOLIO

Șapte din ei dau fuga să-mi îndeplinească porunca. În timpul ăsta eu aștept încruntat, jucând pe deget vreun breloc scump, sau întorcându-mi, tacticos, ceasul cu cheița.[41] Toby se apropie smerit, numai plecăciuni...

SIR TOBY
*(în șoaptă)*

Acum îl omor!

FABIAN
*(în șoaptă)*

Sst! Trebuie să ne ținem, chiar dacă plesnește fierea-n noi.

MALVOLIO

Eu îi întind mâna, reținând un surâs familiar, cu o figură austeră...

SIR TOBY
*(în șoaptă)*

Și Tobiță al tău îți și lipește surâsul de bot, cât ai zice...

MALVOLIO

...zicând: vere Tobiță, sau nene Toby, având în vedere că roata norocului mi-a aruncat-o-n brațe pe nepoțica dumitale, acordă-mi privilegiul de a-ți face cunoscut că...

SIR TOBY
*(în șoaptă)*

...că...

MALVOLIO

Că e cazul să te corijezi de năravul beției.

SIR TOBY
*(încet)*

I-auzi, râia!

FABIAN
*(încet)*

Aveți răbdare, că altfel se duce dracului toată conspirația.

MALVOLIO

Pe lângă aceasta, îți risipești comoara timpului în tovărășia unui cavaler imbecil.

SIR ANDREW
*(încet)*

Pun prinsoare că de mine e vorba.

MALVOLIO

Un oarecare sir Andrew.

SIR ANDREW
*(încet)*

Ați văzut? Chiar așa mi se spune.

MALVOLIO
*(ridicând scrisoarea)*

Ce-i asta?

FABIAN
*(încet)*

Foc, foc! Se-apropie sitarul de capcană[42].

SIR TOBY
*(încet)*

Liniște. Poate că muza comediei îl îndeamnă s-o citească cu glas tare.

MALVOLIO

Pe viața mea! E scrisul doamnei, e dânsa. Și *Ce*-ul și *U*-ul și *Te*-ul. Așa face ea pe *Pe* mare. E negreșit mâna ei.

SIR ANDREW

Cum face ea pe-pe mare? Adică...

MALVOLIO
*(citind)*

„Necunoscutului iubit, scrisoarea mea și-a mea urare!“ Asta-i întorsătura ei. Ia să-i rup sigiliul, cu voia dumneavoastră... încetișor. Pecetea reprezintă chipul Lucreției[43], e pecetea ei. E a stăpânei. Cui i-o fi scris-o?

FABIAN
*(încet)*

S-a prins. Acum îl arde la ficați.

MALVOLIO
*(citind)*

„Zevs, pe cine iubesc eu
Știe bine.

Gură, mută fii mereu:
Nu spui nimănui pe cine."

„Nimănui." Ce urmează? Versul își schimbă ritmul. „Nu spui nimănui pe cine." Dacă „cine" ăsta ai fi tocmai tu, Malvolio?

SIR TOBY
*(încet)*

Săriți-ar ochii, bursuc puturos!

MALVOLIO

„Pot da porunci celui iubit;
Tăcerea-i însă un cuțit
Ce mă sfâșie câteodată;
Căci *M.O.A.I.* e viața-mi toată."

FABIAN
*(încet)*

Vicleană ghicitoare!

SIR TOBY
*(încet)*

Deșteaptă foc, drăcoaica, v-am spus eu!

MALVOLIO

„*M.O.A.I.* e viața-mi toată." Stai, ia-mă-ncet. Stai binișor, să vedem...

FABIAN
*(încet)*

Ce momeală grozavă!

SIR TOBY
*(încet)*

Și cum s-a repezit s-o-mbuce ghiorlanul!

MALVOLIO

„Pot da porunci celui iubit“... Desigur; dânsa poate să-mi poruncească oricând. Sunt în slujba ei. Asta-i la mintea cocoșului. Nu mai începe nici o îndoială. Ia să vedem sfârșitul. Ce-or vrea să-nsemne literele de tipar? De-aș putea găsi vreo asemănare cu persoana mea. Binișor! *M.O.A.I.*...

SIR TOBY

*(încet)*

Ghici ghicitoarea mea. Pierde urma, copoiul!

FABIAN

*(încet)*

O să scheune până o găsește; că miroase de la o poștă.

MALVOLIO

*M* – Malvolio – *M*... O-oh! Da, stai că așa începe chiar numele meu!

FABIAN

*(încet)*

N-avea grijă, că ai s-o termini tot cu o-oh!

SIR TOBY

*(încet)*

De-asta garantez eu cu ciomagul!

MALVOLIO

Și-n coadă un *I*, cu punct în cap.

FABIAN

*(încet)*

Ce-o să iei pe coadă ai să iei și-n cap, n-avea grijă!

MALVOLIO

*M.O.A.I....* enigma asta e greu de dezlegat; dar fiecare literă se află în numele meu, așa că pot considera, cu puțină bunăvoință, că tot de mine e vorba. Să trecem la proză. Binișor.

„Dacă această scrisoare îți cade-n mână, cugetă. Steaua mea m-a pus deasupră-ți; dar a mea înălțime să nu te sperie. Unii se nasc mari, alții dobândesc mărimea, iar altora, în sfârșit, le-atârnă deasupra capului, doar s-o culeagă. Mâinile destinului ți se-ntind; apucă-le cu îndrăzneală și strânge-le fierbinte. Ca să te deprinzi cu ce te-așteaptă, schimbă-ți învelișul și arată-te sub un chip nou. Fii bățos cu rudele și tiran cu slugile. Limba ta să nu rostească decât cuvântări solemne. Arată-te sihastru. Acesta e sfatul pe care ți-l dă aceea ce suspină după tine. Adu-ți aminte de cine îți lăuda faimoșii tăi ciorapi galbeni[44], și te dorea împopoțonat cu jartiere încrucișate.[45] Repet, adu-ți aminte. Vino. Dacă vrei, ești un om făcut. Dacă nu, te voi socoti mai departe un slugoi, născut să-și ducă traiul printre cei de-o teapă cu el, nevrednic să mângâie degetul soartei felice. Adio. Aceea care ar dori să te slujească, în loc de a fi slujită de tine. *A ta felice neferice.*“

E limpede ca lumina zilei. Îi sar ochii după mine. Voi fi bățos, voi citi numai autori politici, îl voi face de două parale pe sir Toby, nu voi frecventa decât lume bună, voi fi tipul clasic de persoană însemnată. Nu mă pripesc și nici mi-mi fac iluzii deșarte, nu, toate argumentele demonstrează că stăpâna mă iubește. Ea mă felicita mai deunăzi pentru nemaivăzuții mei ciorapi de culoarea șofranului și tot ea mi-a atras atenția asupra piciorușelor mele, lăudându-mi jartierele încrucișate, și asta, de bună seamă, ca să știu de-aci înainte că această ținută îi atâță și mai mult amorul pe care mi-l poartă. Să mulțumesc cu

gratitudine bunei mele stele; sunt fericit, sunt un om făcut! Am să-mi dau aere supraomenești, voi fi solemn, n-am să mai port decât ciorapi galbeni, cu jartiere încrucișate, și asta, neîntârziat, chiar acum, pe Jupiter! Soartă, fii binecuvântată! Stai, că mai e și un post-scriptum. *(Citește.)* „E imposibil să nu ghicești cine sunt. Dacă corespunzi la amorul meu, fă-mă să-nțeleg printr-un dulce surâs. Surâsul îți șade atât de bine! Deci, ori de câte ori te vei afla în preajma mea, cată a surâde neîncetat, inimioara mea, te rog mult!“ Jupiter, îți mulțumesc! Voi surâde! Voi surâde în dreapta și-n stânga, necontenit, neîncetat!... Întocmai precum mă vrei tu!

*(Iese.)*

FABIAN

Nu mi-aș vinde partea la comedia asta, nici pentru o pensie viajeră de la șahul Persiei.[46]

SIR TOBY

Pentru păcăleala asta, aș lua-o de nevastă pe Maria.

SIR ANDREW

Și eu, și eu!

SIR TOBY

Fără altă zestre decât încă o farsă ca asta.

SIR ANDREW

Tot așa și eu!

*(Intră Maria.)*

FABIAN

Uite-o și pe regina capcanelor de guguștiuci.

SIR TOBY

Libertatea mea îți stă la picioare. Poți să mi te urci în cap!

SIR ANDREW

Și mie.

SIR TOBY

L-ai năucit atât de rău, că din chestia asta, dacă nu răposează, rămâne țicnit pentru tot restul zilelor.

MARIA

Vorbește serios. S-a prins?

SIR TOBY

Ca undița-n pește și rachiul de moașă.

MARIA

Atunci, dacă vreți să vedeți urmarea, să mergem la doamna. Cu siguranță că se și prezintă la ea, încălțat cu ciorapi galbeni: asta e culoarea pe care ea nu poate s-o sufere, și cu jartierele încrucișate: tocmai moda de care stăpâna are oroare! Are să-i adreseze surâsuri șmecherești, acum, când în starea ei de tristețe, fiecare urmă de zâmbet i se pare o jignire. Haideți să-l vedeți, veniți după mine.

SIR TOBY

După tine, până-n fundul iadului; e plină de haz, diavolița!

SIR ANDREW

Și eu, și eu!

*(Ies.)*

# ACTUL III

## SCENA 1

*Grădina Oliviei.*
*Intră Viola și Bufonul, cu o darabană de gât.*

VIOLA

Îndură-se Domnul de tine și de muzica ta, băiete. Darabana asta te hrănește, după ea trăiești?

BUFONUL

Nu, domnule, după biserică.

VIOLA

Nu cumva oi fi popă?

BUFONUL

Eh, asta e! Trăiesc după biserică; fiindcă trăiesc în casa mea, și casa mea e după biserică, cum dai colțul.

VIOLA

Atunci poți spune la fel că un rege doarme lângă un cerșetor dacă cerșetorul locuiește lângă el; sau că biserica e pusă lângă darabana ta dacă darabana e pusă lângă biserică.

BUFONUL

Adevăr grăit-ai, tinere. La vârsta dumitale, frumos! Pentru un om de duh cuvintele sunt ca mănușile de căprioară: repede mi ți le întoarce pe dos.

VIOLA

Asta așa e: cei ce se joacă ușor cu cuvintele repede cad cu ele în dezmăț.

BUFONUL

Atunci îmi pare rău că sora mea poartă un nume.

VIOLA

De ce, omule?

BUFONUL

Păi numele ei e un cuvânt și dacă te joci ușor cu cuvântul acela poți s-o aduci pe soră-mea la dezmăț. Cuvintele, află de la mine, sunt niște păcătoase, de când le-au compromis polițele.

VIOLA

Lămurește-mă.

BUFONUL

Uite, vezi, nu pot să-ți dau nici o lămurire fără cuvinte; și cuvintele au ajuns să fie atât de false, că mi-e scârbă să lămuresc pe careva cu ele.

VIOLA

Să știi că ai haz, și nu-ți pasă de nimic.

BUFONUL

Ba nu, domnule, îmi pasă de ceva; dar în străfundul meu, domnule, nu-mi pasă de dumneata; dacă aia în-

seamnă că nu-mi pasă de nimic, domnule, aș vrea să te faci nevăzut.

VIOLA

Acum te știu; nu ești nebunul doamnei Olivia?

BUFONUL

Doamna Olivia e încă nemăritată. Numai soții se-amestecă cu nebunii, fără să știe, ca scrumbiile cu sardelele. Eu sunt bufonul, domnule, nu sunt nebunul ei.

VIOLA

Te-am văzut, nu demult, pe la Curtea ducelui Orsino.

BUFONUL

Nebunia pe nimeni nu ocolește: e ca lumina soarelui, bate-n toți și stă la masă cu oricine. Dacă nu mă-nșel, l-am văzut pe minunăția-ta acolo.

VIOLA

Dacă vrei să te legi acuma de mine, iată cum te dezleg. Ia bănuțul ăsta de-argint. *(Îi dă o monedă.)*

BUFONUL

Să te răsplătească Jupiter cu o barbă.

VIOLA

Într-un fel, asta-mi doresc și eu. Stăpâna ta e acasă?

BUFONUL

Umbli după cloșcă? Nici banii nu fac pui singuri. *(Îi arată moneda.)*

VIOLA

Numai când îi pui cap la cap, nu?

BUFONUL

Pentru o trebușoară ca asta aș fi în stare să-i aduc o Cressidă lui Troilus.[47]

VIOLA

Iată o cerșetorie cu tâlc. Poftim, domnule.

BUFONUL

Nu-i nici o afacere, domnule, să cerșești de la cerșetori. Cressida umbla și ea cu pantahuza. Stăpâna mea e acasă, domnule. Am să-i explic de unde vii. Cât privește despre ceea ce ești, sau ce vrei să fii, iese din atribuțiile mele. Aș zice, din sfera mea, dar de cuvântul ăsta s-a tot abuzat până s-a uzat.

*(Iese.)*

VIOLA

Nu-i prost și face bine pe nebunul;
Un lucru care cere multă minte,
Căci trebuie să cântărească omul,
Să-i simtă toana, să aleagă timpul,
Și ca eretele să prindă-n zbor
O pană, când o vede. E o trudă
La fel de grea ca una de-nțelept;
De-i trează, nebunia șade sus,
Dar cei deștepți, când se prostesc, s-au dus.

*(Intră sir Toby și sir Andrew Aguecheek.)*

SIR TOBY

Bună ziua, tinere.

VIOLA

Bună să-ți fie inima, domnule.

SIR ANDREW

*(cu o reverență)*

*Dieu vous garde, monsieur.*[48]

VIOLA

*(făcând și ea o reverență)*

*Et vous aussi; votre serviteur.*[49]

SIR ANDREW

Mersi, asemenea.

SIR TOBY

Dorești să intri? Nepoata mea dorește. Așa că, dacă ai treabă cu dânsa, poftește.

VIOLA

La dânsa am și venit, domnule. Vreau să spun că dânsa e ținta călătoriei mele.

SIR TOBY

Atunci, domnule, ia-ți picioarele la spinare și-ncearcă-le la drum.

VIOLA

Cu voia dumneavoastră, am să-ncerc mai întâi să pricep ce vreți să spuneți.

SIR TOBY

Încearcă să pricepi că ești poftit înăuntru.

VIOLA

Ți-aș răspunde eu din mers. Dar văd că suntem întâmpinați de gazdă. *(Intră Olivia și Maria.)* Desăvârșită doamnă, cerul să plouă cu miresme asupra măriei-voastre.

SIR ANDREW

Tânărul ăsta e un curtezan nemaipomenit, auzi: „să plouă cu miresme". E tare!

VIOLA

Stăpânul meu, doamnă, n-are glas decât pentru urechile voastre, dacă binevoiesc a fi ospitaliere și condescendente.

SIR ANDREW

„Miresme, ospitaliere, condescendente", trei cuvinte pe care trebuie să le țin minte. Joacă tare!

OLIVIA

Să se închidă porțile grădinii și lăsați-mă singură, să dau audiența. *(Ies sir Toby, sir Andrew și Maria.)* Dă-mi mâna, dacă vrei.

VIOLA

Cu tot plecatul meu respect, stăpână!

OLIVIA

Și cum te cheamă?

VIOLA

Mă numesc Cezario,
Frumoasa mea prințesă, sluga voastră.

OLIVIA

E trist când lingușirile de rând
Iau locul complimentelor alese.
Știu că slujești la ducele Orsino...

VIOLA

Cum el e sluga ta, la fel sunt eu;
A slugii voastre slugă-i sluga voastră.

OLIVIA

Cât despre el, nu-mi pasă. Gândul lui
Aș vrea pe mine-n tihnă să mă lase.

VIOLA

Vin, doamnă, să pledez pentru-acel gând.

OLIVIA

Nu-mi pomeni de el, te rog; dar dacă
Ai vrea să-mi faci vreo altă rugăminte,
Te-aș asculta ca pe-un trimis din cer.

VIOLA

Iubită doamnă...

OLIVIA

O clipă, ai răbdare. Ți-am trimis,
Îndată după ce ne-ai fermecat
Cu vizita trecută, un inel:
Rău m-am purtat, mă tem, cu mine însămi,
Cu dumneata și slujitorul meu.
Vreo bănuială, poate, nedorită
Voi fi trezit în dumneata, uzând
De mijlocul acesta să te fac
Să iei ce nu-ți aparținea. Te rog
Să nu-mi pui cinstea la-ndoială. Spune-mi
Că n-ai avut cruzimea să gândești
Vreun lucru rău de mine. Ai înțeles
Destul din cât ți-am dat a înțelege,
E-atât de străveziu veșmântul care
Învăluie o inimă sărmană.
Acum, te-ascult.

VIOLA

Îmi pare rău de tine.

OLIVIA

Întâiul pas către iubire-i mila.

VIOLA

De fel. E-un lucru bine cunoscut:
Chiar de dușmani ni-i milă uneori.

OLIVIA

Atunci, e timpul să zâmbesc din nou.
O, lume! Cât de dârji pot fi săracii!
Dar dacă pradă-i scris să cad, mai bine
Să mă sfâșie leul decât lupul!

*(Un orologiu bate.)*

Mă ceartă pentru timpul irosit.
Nu-ți fie teamă, tinere, nu vreau
Să te iubesc. La vremea ta, soția
Ce ți-i sortită-ntreg te va culege.
Și-acum, spre-apus te du.

VIOLA

Prea bine, doamnă,
Cârma la vest![50] Reverse ceru-asupră-ți,
Maria-ta, har sfânt și voie bună!
Și pentru bunul meu stăpân nimica?

OLIVIA

Stai!
Te rog să-mi spui doar, ce crezi despre mine.

VIOLA

Tu crezi a fi ce-ntr-adevăr nu ești.

OLIVIA

Același lucru cred și eu de tine.

VIOLA

Și ai dreptate: nu-s ce par a fi.

OLIVIA

Aș vrea să fii ce-aș fi dorit să fii.

VIOLA

Crezi, doamnă, c-ar fi fost să fie bine?
Era o glumă demnă de-un nebun.

OLIVIA

O! cât de bine-ți sade semeția
Și nepăsarea, buzele-ți când tremur'!
Un ucigaș nu se dă prins mai iute
Decât acela ce iubește-n taină,
Căci noaptea lui e ca lumina zilei.
Cezario, pe floarea primăverii,
Pe-a mea neprihănire, mai presus
Decât mândria mea și judecata,
Mi-ești negrăit de drag. Și tu greșești
Dacă iubirea mea trezește-n tine
Dispreț, când singură se dăruiește.
Iubirea cucerită-i mai prejos
De cea adusă celui drag prinos.

VIOLA

Pe tot ce-n mine e curat și drept,
Îți jur că inima ce-mi bate-n piept
Nici o femeie nu va stăpâni-o
Afar' de mine. Doamna mea, adio.
Iar pe stăpân să nu fii supărată,
Că n-am să te mai tulbur niciodată.

OLIVIA

Mai vino, totuși, poate izbutești
Ce nu ți-i drag acuma să-ndrăgești!

*(Ies.)*

## SCENA 2

*O încăpere în casa Oliviei.*
*Intră sir Toby Belch, sir Andrew Aguecheek și Fabian.*

SIR ANDREW

Nu și nu, pe cinstea mea. Nu mai rămân aici nicio minută.

SIR TOBY

Motivul, spune-mi motivul, otravă dulce.

FABIAN

Trebuie să motivați, sir Andrew, neapărat.

SIR ANDREW

Am văzut-o pe nepoțica dumitale, cum te văd și cum mă vezi, făcând cu servitorul contelui atâtea grații câte n-a făcut cu mine de când sunt pe lume. I-am observat din grădină.

SIR TOBY

Dar ea te-a observat pe tine, prietene dragă? Ia spune!

SIR ANDREW

Ei, ba bine că nu, cum te văd și cum mă vezi.

FABIAN

E clar, a făcut-o dinadins, ca să-ți arate cât de mult te iubește.

SIR ANDREW

Pe dracu ! Crezi că sunt chiar atât de bou ?

FABIAN

De fel. Și ți-o voi argumenta după toate regulile judecății.

SIR TOBY

Și află că judecători erau pe lume încă înainte ca tata Noe să inventeze marinăria.

FABIAN

I-a făcut ochi dulci junelui de față cu dumneata, numai ca să te scoată din minți, ca să trezească în dumneata toate calitățile adormite, să-ți toarne foc în inimă și să-ți pună ficatul pe grătar.[51] Trebuia să o interpelezi cu o glumă bună, iar cu altă vorbă de duh să-i iei piuitul tinerelului. Iată ce aștepta dânsa de la domnia-ta, și nu ai satisfăcut-o. Ai lăsat să-ți scape această dublă ocazie fericită, și la ora actuală navighezi spre polul înghețat[52] al simpatiei stimatei doamne, unde vei rămâne suspendat, ca țurțurii din barba olandezilor, dacă nu cumva vei reuși totuși să-ți răscumperi greșeala prin vreo acțiune eroică sau politică valoroasă.

SIR ANDREW

Prefer una eroică, fiindcă eu, unul, nu fac politică.[53] Am tot atâta poftă să fac politică, să știți, câtă am să fiu brownist.

SIR TOBY

Atunci steaua valorii tale să fie eroică. Provoacă-l pe junele paj la o luptă-n doi. Fă-l harcea-parcea-n cinci locuri diferite. Nepoată-mea are să afle negreșit. Te asigur

că nu-i pe lume mai bun mijlocitor între un bărbat și o femeie decât zăngănitul curajoasei lui spade.

FABIAN

E singurul mijloc, sir Andrew!

SIR ANDREW

Care din voi e dispus să-i transmită provocarea mea imberbului?

SIR TOBY

Scrie-o cu o mână marțială. Să fii scurt și îndesat. Nu interesează dacă ești spiritual, principalul e să te arăți cât mai original și mai elocvent. Îngăduie-ți toate licențele poetice. Zi-i „mă“ de cel puțin trei ori, asta are să-l pună pe gânduri. Fă-l ca pe o albie de porci și scrie-i câte poate răbda o hârtie mai lungă și mai lată decât toate cearceafurile din Anglia cusute cap la cap. Înmoaie-ți numai în venin pana și nu te uita că e de gâscă.

SIR ANDREW

Mă duc, dar unde vă găsesc?

SIR TOBY

Te găsim noi pe tine.

*(Iese sir Andrew.)*

FABIAN

Cum îi cânți, așa joacă, sir Toby. Ți-e tare scump, nu-i așa?

SIR TOBY

Eu îi sunt lui tare scump, băiete. L-am costat numai până acum peste două mii de lire.

FABIAN

Ce facem cu scrisoarea lui autografă? Cred că n-ai de gând s-o duci la destinație.

SIR TOBY

Te rog să ai toată încrederea că o duc. Ba ceva mai mult. Nu voi pierde prilejul să-l zădărăsc pe tinerel, ca să-i răspundă la fel. Numai că, nici legați și trași cu zece perechi de boi, n-avem să-i putem târî să dea față unul cu altul la locul de-ntâlnire. Fiindcă Andrew ăsta, dacă-i spinteci inimioara și reușești să storci din ea măcar atâta sânge cât să năclăiești lăbuța unui purice costeliv, eu mă angajez să-i înghit restul anatomiei, cu pălărie cu tot.

FABIAN

Nici pajul, după mutră, nu se arată prea fioros.

SIR TOBY

Ia uite că vine puicuța noastră.

*(Intră Maria.)*

MARIA

Dacă vă țin curelele să nu crăpați de râs, luați-vă după mine, să vedeți panoramă. Malvolio al vostru a intrat în ceasul morții și moare ca un păgân necredincios, fiindcă nici un creștin în toate mințile n-ar umbla cum umblă el, cu ciorapii lui galbeni.

SIR TOBY

Și-a încrucișat și jartierele?

MARIA

Da, și e urât și țeapăn ca ăia care duc copiii duminica la biserică și-i păzesc să nu miște-n front. L-am urmărit,

ca un hoț de codru. Știți ce face? Execută întocmai câte i-am înșirat în scrisoare. Zâmbește tot timpul, încât își ține mutra încrețită ca o hartă a lumii[54]. Nu mai seamănă cu nimic. De-abia mă țin să nu-i dau cu ceva-n cap ca la altă dihanie. Orice i-ar spune sau i-ar face stăpâna, el n-ar slăbi-o din zâmbre, închipuindu-și că doamna îi face avansuri!

SIR TOBY

Haidem, du-ne, du-ne iute să-l vedem!

*(Ies.)*

## SCENA 3

*O stradă.*

*Intră Sebastian și Antonio.*

SEBASTIAN

Eu n-aș fi vrut, dar fiindcă socotești
Această osteneală drept plăcere
Nu te mai dojenesc.

ANTONIO

Ei, n-am putut să stau pe loc, și pace.
Neastâmpărul m-a-mpuns cu mii de suliți.
Nu dorul să te văd – deși doar dorul
Pe om l-îndeamnă la mai lungă cale –
Ci grija c-ai putea să păți ceva;
Știam că ești străin prin aste locuri,
Ades neprimitoare și barbare
Când n-ai nici călăuză, nici prieteni.
Așadar, dorul împletit cu teama
Stârnitu-m-au în căutarea ta.

SEBASTIAN

O, bunule Antonio, alt răspuns
Nu am a-ți da decât să-ți mulțumesc
Și iar să-ți mulțumesc: o faptă bună
Ades o răsplătim cu banul calp
Al mulțumirii. Însă, de-aș putea,
Așa cum vreau, ți-aș răsplăti din plin.
Acum ce facem? Colindăm orașul?

ANTONIO

Lăsăm pe mâine,-ntâi să-ți cauți gazdă.

SEBASTIAN

Nu-s obosit, și noaptea e departe:
Să ne-ncântăm privirea, vizitând
Minunile ce fac acest oraș
Atâta de vestit.

ANTONIO

Îți cer iertare;
Pe-aceste străzi mă pasc primejdii multe:
Căci într-o luptă dată-n largul mării
Cu trei galere-a' lui Orsino, am fost
Leu-paraleu; și de mă prind pe-aicea
Mă pun să dau îndată socoteală.

SEBASTIAN

Te pomenești că i-ai ucis mulți oameni!?

ANTONIO

N-a fost atât de sângeroasă lupta,
Deși putea să fie și mai rău.
Mi-era ușor să potolesc pricina
Dând prada înapoi – cum au făcut

Mai toți ai noștri, ca să nu-ntrerupă
Negoțu-ntre cetăți. Dar eu n-am vrut.
Așa că vezi, să nu le pic în gheară,
C-am să plătesc cu vârf și îndesat.

SEBASTIAN

Atunci, să nu te-arăți în văzul lumii.

ANTONIO

Te cred și eu. Acum, ia punga asta.
În mahalaua dinspre miazăzi
E hanul „Elefant“[55]. Acolo tragem.
Mă duc să mă-ngrijesc de prânzul nostru,
Iar tu omoară-ți timpul colindând
Și-mbogățindu-ți mintea prin oraș.

SEBASTIAN

Dar pentru ce-mi dai punga ?

ANTONIO

Să-ți cumperi vreun nimic ce te îmbie.
Socot că banii tăi sunt numărați
Și nu-ți dă mâna să-i arunci pe fleacuri.

SEBASTIAN

’Ți-oi fi străjerul pungii timp de-o oră.

ANTONIO

Ne întâlnim la „Elefant“.

SEBASTIAN

Voi fi acolo negreșit.

*(Ies.)*

## SCENA 4

*În grădina Oliviei.*
*Intră Olivia și Maria.*

OLIVIA

Trimis-am după el; a spus că vine;
Cum să-l primesc? Cu ce să-l dăruiesc?
Mai lesne pot fi cumpărați cei tineri
Decât ți-ar da când ceri, ori să-mprumute.
Vorbesc prea tare. Unde e Malvolio?
E-un om politicos și trist. Ca slugă
Se potrivește bine stării mele.
Unde-i Malvolio?

MARIA

Sosește-ndată, doamnă; dar vine într-un chip foarte ciudat. Mă tem că-i cam apucat, doamnă.

OLIVIA

Dar ce-i cu dânsul; are fierbințeală?

MARIA

Mărită doamnă, nu; dar tot zâmbește așa, ca pe lumea ailaltă. Ar fi poate mai bine dacă ați avea o strajă lângă domnia-voastră, când vine, pentru că nu-i în doaga lui.

OLIVIA

Du-te și adu-l.

*(Iese Maria.)*

Mai teafără nu-s nici eu; e totuna
De-i nebunia veselă sau tristă.

*(Reintră Maria cu Malvolio.)*

Ce noutăți, Malvolio?

MALVOLIO

Dulce doamnă, ho, ho.

OLIVIA

Îți vine-a râde ?
Eu te-am chemat fiindcă-s necăjită.

MALVOLIO

Necăjită, doamnă! *Eu* ar trebui să nu fiu în apele mele, cu jartierele acestea care mi-au tăiat circulația sângelui, afurisitele. Dar nu face nimic. De dragul unor anumiți ochișori, sunt dispus la orice sacrificiu... Vorba sonetului: „Dacă place, n-are-a face“[56]...

OLIVIA

Cum ? Ce-i cu tine, omule, ce ai ?

MALVOLIO

Am avut gânduri negre, dar de când port ciorapi galbeni văd totul în roz. Dorințele sale sunt porunci pentru adresantul cunoscut. Cine nu recunoaște dulcea sa caligrafie rondă[57] ?

OLIVIA

Malvolio, du-te-ndată și te culcă.

MALVOLIO

Întâi tu, iubito, și eu după tine.

OLIVIA

Doamne, apără-l ! Și ce rânjești așa și faci mereu bezele ?

MARIA

Ce ți-e, Malvolio ?

MALVOLIO

Vrei un răspuns ? De ce nu ? Privighetorile răspund și croncănitoarelor.

MARIA

Cum îndrăznești să te înfățișezi în halul ăsta dinaintea înălțimii-sale ?

MALVOLIO

„A mea înălțime să nu te sperie“, așa șade scris acolo.

OLIVIA

Ce vrei să spui cu asta, Malvolio ?

MALVOLIO

„Unii se nasc mari“...

OLIVIA

Cum ?

MALVOLIO

„Alții dobândesc mărirea.“

OLIVIA

Ce-ți vine ?

MALVOLIO

„Altora le atârnă deasupra capului“...

OLIVIA

Cerule, adună-i mințile !

MALVOLIO

„Adu-ți aminte cine-ți lăuda frumoșii tăi ciorapi galbeni.“

OLIVIA

Frumoșii tăi ciorapi galbeni ?

MALVOLIO

„Și te dorea împintenat cu jartiere încrucișate.“

OLIVIA

Încrucișate ?

MALVOLIO

„Dacă vrei, ești un om făcut !“

OLIVIA

Un om făcut, eu ?

MALVOLIO

„Dacă nu, te voi socoti mai departe un slugoi.“

OLIVIA

Asta-i curată nebunie de miez de vară[58].

*(Intră un slujitor.)*

SLUJITORUL

Doamnă, tânărul paj al ducelui Orsino s-a înapoiat. N-a fost prea ușor să-l aduc îndărăt. Așteaptă porunca domniei-voastre.

OLIVIA

Vin numaidecât la el. *(Iese slujitorul.)* Buna mea Maria, aveți grijă de omul ăsta. Unde-i unchiul Toby ? Să nu-l slăbiți din ochi ; mi-aș da jumătate de zestre numai să nu i se cășuneze vreun rău.

*(Ies Olivia și Maria.)*

MALVOLIO

Oh, ho! Acum te dai pe lângă mine? Nu altul decât sir Toby trebuia trimis ca să-mi poarte de grijă! Se potrivește-ntocmai, ca-n scrisoare: îl trimite, dinadins, ca să fiu sever cu el; după cum șade scris acolo: „Fii bățos cu rudele și tiran cu slugile; limba ta să nu rostească decât cuvântări solemne. Arată-te sihastru.“ Și, în consecință, îmi dă prilejul s-o fac, arătându-mă: cu o figură încruntată, mersul apăsat, vorba solemnă, cum fac stăpânii. Și așa mai departe. Am prins-o! Asta e opera lui Jupiter, lui trebuie să-i aduc mulțumiri. Și când a plecat! Ce-a zis? „Aveți grijă de omul acesta“. Omul acesta. Nu mai sunt Malvolio, intendentul, sunt omul ei! Toate acestea se leagă foarte bine. De-acum, nici un scrupul, nici un scrupul de scrupul, nici un obstacol, nici o umbră de îndoială!... Nu asta înseamnă? Nu mai există nici o piedică posibilă, care să se interpună între mine și îndeplinirea dorințelor mele aprinse! Nu, Jupiter, nu eu, robul tău, sunt autorul acestui miracol, ci tu; pentru care, cu evlavie îți mulțumesc!

*(Reintră Maria, cu sir Toby Belch și Fabian.)*

SIR TOBY

Unde-o fi, nenorocitul, sfinte Sisoe? Trebuie să stăm cu el de vorbă, chiar dacă toate lighioanele iadului s-au grămădit în el să-l ia în veșnică posesiune.

FABIAN

Aici e aici. Cum te mai simți, domnule? Ți-e mai bine, omule?

MALVOLIO

Afară! Te concediez! Lasă-mă să mă bucur de sihăstria mea. Afară!

MARIA

E apucat, nu v-am spus eu ? Ăsta-i dracul din el care vorbește așa. Sir Toby, stăpâna mi-a spus că te roagă să nu-l scapi din ochi.

MALVOLIO

Ah, ha ! Așa a spus ea ?

SIR TOBY

Tăcere, liniște, trebuie să-l luăm cu duhul blândeții... Ce mai faci tu, Malvolică dragă, ce-ai pățit ? Ține piept, bărbătește, lighioanei, omule; nu te lăsa răpus de cel viclean, care e cel mai mare dușman al omenirii.

MALVOLIO

Dumneata îți dai seama ce-ai spus ?

MARIA

Ai auzit ? Cum îl vorbești de rău pe dracul din el, se burzuluiește. Doamne, de nu l-o fi deocheat careva !

FABIAN

Trebuie să-i ducem urina la o moașă !

MARIA

Negreșit, mâine dimineață. Dacă mai ține până atunci și nu-și lasă potcoavele. Doamna zicea să facem orice, numai să-i scape odorul.

MALVOLIO

Cum zici că a zis ?

MARIA

Iartă-l, Doamne !

SIR TOBY

Liniștește-te și lasă-l, frate, în pace, nu vezi că mai rău îi faci ? Să vorbim cu el mai pe ocolite. Între patru ochi.

FABIAN

Cu binișorul, ăsta-i singurul mijloc. Tartorul nu iese decât dacă-l iei cu binișorul. Să nu-l zbicești !

SIR TOBY

Biniișor, cocoșelule ! Cum îți mai merge, puiule ?

MALVOLIO

Domnule !

SIR TOBY

Na la tata, băiețel. Zău, flăcăule ! Nu face, om serios ce te afli, să te joci în bumbi cu Aghiuță ! Lasă-l în plata dracului pe tuciuriul ăla.

MARIA

Pune-l să spună repede o rugăciune, dragă sir Toby, să spună toate rugăciunile pe care le știe.

MALVOLIO

Tu vorbești de rugăciuni, păcătoaso ?

MARIA

Hotărât lucru : nici nu vrea să știe de religie.

MALVOLIO

La spânzurătoare cu voi toți, creaturi nevrednice : eu nu-s de-o ființă cu voi. Și-avem să mai discutăm noi în curând !

*(Iese.)*

SIR TOBY

E de pe altă lume!

FABIAN

Dacă mi-ar arăta la teatru o comedie ca asta, aș zice că-i o minciună gogonată.

SIR TOBY

Farsa asta l-a pus în cofă; s-a îmbolnăvit de el însuși și asta-i fără leac.

MARIA

Nu trebuie slăbit nici o clipă, ca să nu se trezească.

FABIAN

Să nu-l lăsăm până nu se scrânțește definitiv.

MARIA

Atunci o să răsufle ușurată toată casa.

SIR TOBY

Veniți să-l legăm cobză și să-l închidem în șopron. Nepoată-mea e încredințată că a înnebunit. Așa că putem să-l închidem și să-l ținem la beci, după pofta inimii, până și-o cere iertare, iar noi, după ce ne-om sătura de râs, vom fi mizericordioși și-l vom grația. Atunci vom alcătui un tribunal, iar pe tine te vom pune să depui mărturie, încoronată ca doctor de nebuni. Dar ce-mi văd ochii?

*(Intră sir Andrew Aguecheek.)*

FABIAN

Încă o distracție pentru luna mai.[59]

SIR ANDREW

Iacă provocarea. Citiți-o. Vă garantez că are destul oțet și piper.

FABIAN

E așa de picantă?

SIR ANDREW

Este, o spun sus și tare. Citiți.

SIR TOBY

Dă-o-ncoace. *(Citește.)* „Tinere, oricine-ai fi, află că ești nul și neavenit."

FABIAN

Bine adus și eroic.

SIR TOBY

„Nu te mira și nu te admira în sinea ta de ce te poreclesc așa, pentru că tot n-am să expun vreun motiv sau cauză."

FABIAN

E bună; asta le pune la adăpost de vânturile legii.

SIR TOBY

„Vii pe la doamna Olivia și ea te alintă sub ochii mei: dar ești un mincinos până-n fundul gâtlejului; fiindcă nu pe chestia asta te provoc."

FABIAN

Scurt și atât de cuprinzător, încât nu-i mai rămâne nimic de înțeles.

SIR TOBY

„Îți voi aține calea la întors acasă și dacă vei avea norocul ăla să mă omori“...

FABIAN

Strașnic.

SIR TOBY

„Ai să mă omori, ca un caraghios și ca un prost-crescut ce ești.“

FABIAN

Și asta te pune la adăpost de fulgerele legii. Bravo!

SIR TOBY

„Adio, și Dumnezeu să aibă milă de unul din sufletele noastre! S-ar putea să aibă milă de-al meu, dar eu nădăjduiesc că nu. Deci ia seama! Prietenul tău, dacă ai să știi să te porți cu el, sau dușmanul tău de moarte, Andrew Aguecbeek.“ Dacă scrisoarea asta nu-l calcă pe bătături însemnează că n-are. Am să i-o dau la prima ocazie.

MARIA

Ocazia se și prezintă; adresantul era adineauri în conversație cu doamna și tocmai se gătea de plecare.

SIR TOBY

Du-te, sir Andrew; pândește-mi-l la colțul grădinii ca un portărel; și cum dai cu ochii de el, trage sabia, și, după ce tragi sabia, înjură-l de toate alea, căci de multe ori o înjurătură zdravănă, azvârlită țanțoș, cu un glas tunător, e mai convingătoare de vitejia unui bătăuș decât multe fapte de arme. Înainte!

SIR ANDREW

Dacă-i numai pe înjurături, las' pe mine.

*(Iese.)*

SIR TOBY

Nu, scrisoarea nu i-o dau; fiindcă purtarea tânărului mă îndeamnă să cred că nu-i nici prost, nici prost crescut; și felul în care face pe mijlocitorul între conte și nepoată-mea e o dovadă foarte grăitoare; de aceea scrisoarea asta tâmpită n-are să-l sperie; are să-și dea seama că vine de la un găgăuță; eu însă am să-i transmit provocarea pe cale bucală. Da, domnule. Am să i-l descriu pe Aguecheek în culori de o înspăimântătoare vitejie și am să-l conving pe tinerel – pare de-altminteri lesne de convins – că este cel mai furios, mai imbatabil și mai sângeros dintre spadasinii secolului. În aceleași culori i-l voi zugrăvi pe tânăr lui Aguecheek, astfel încât, când vor da față, împietriți de frică, se vor bate numai din priviri ca balaurii.

FABIAN

Uite-I că vine cu nepoata dumitale: să dispărem până își iau rămas bun și ia-te după el când pleacă.

SIR TOBY

Foarte bine, până atunci am să rumeg în minte niște amenințări cât mai îngrozitoare, ca să i le transmit.

*(Ies sir Toby, Fabian și Maria. Reintră Olivia și Viola.)*

OLIVIA

Prea mult îmbiu o inimă de piatră
Și cinstea prea ușor mi-am dat-o-n vânt.

Ceva în mine sună a dojana,
Greșeala însă, îndărătnicită,
Puțin se sinchisește.

VIOLA

O patimă la fel de nemblânzită
Îmi mistuie stăpânul.

OLIVIA

Primește-acest medalion; în el
E chipul meu. El n-are glas să ceară.
Și, rogu-te, mai vino iarăși mâine...
Ah, ce-ai putea să-mi ceri, ființa mea,
Cât timp rămâne castă, să nu-ți dea ?

VIOLA

Nimic, decât, pentru stăpân, iubirea.

OLIVIA

Tu crezi că mi-ar îngădui onoarea
Să-i dau din darul ție dăruit ?

VIOLA

Eu ți-l restitui.

OLIVIA

Mâine ! Ai plecat ?
Tu sufletul mi-l duci la greu păcat.
*(Iese. Reintră sir Toby Belch și Fabian.)*

SIR TOBY

Domnul meu, Dumnezeu să te aibă-n pază.

VIOLA

Și pe domnia-ta.

SIR TOBY

Apără-te cum poți, că e lată rău. Nu știu cu ce i-ai greșit adversarului tău, dar află că te pândește la colțul grădinii, setos de sânge ca un vânător furios și pus pe răzbunare. Scoate-ți sabia și fii în gardă, pentru că asaltul lui va fi prompt și mortal.

VIOLA

Vă înșelați, domnule. Vă asigur că n-am nici un fel de adversar și-mi amintesc cum nu se poate mai limpede că n-am ofensat pe nimeni.

SIR TOBY

Ai să te convingi de viceversa, tinere, n-avea nici o grijă. Dacă ții, cât de cât, la existența dumitale terestră, pune-te-n gardă, pentru că adversarul dumitale posedă totodată tinerețea, măiestria și furoarea unui campion.

VIOLA

Binevoiți a-mi spune cine este.

SIR TOBY

Un cavaler a cărui sabie și reputație n-au fost încă puse la încercare[60], dar care în particular este un diavol, nu alta. Până acum a și despărțit trei suflete de trupurile lor, și când se bate, mânia lui e atât de nepotolită, încât nu se mai oprește până-n buza mormântului! Ce-o fi o fi, aceasta îi este deviza: ce-am avut și ce-am pierdut.

VIOLA

Nu-mi rămâne decât să mă întorc în casă și să o întreb pe doamna ce atitudine trebuie să iau. Eu nu sunt bătăuș de felul meu. Am auzit că există unele persoane care caută ceartă cu lumânarea, numai ca să arate cât de viteji sunt. De bună seamă că e vorba de un om de soiul ăsta.

SIR TOBY

Nu, stimabile; indignarea lui provine dintr-o ofensă cât se poate de competentă. Pregătește-te, prin urmare, să-i satisfaci dorința. Nu te vei întoarce în casă decât numai poate dacă ții să răspunzi față de mine ceea ce vei avea cu siguranță de răspuns celuilalt. Deci, ori iei sabia goală-n mână, căci ești silit să te bați, ori renunți să mai porți frigarea de brâu.

VIOLA

Ciudate maniere! Vă implor să aveți bunătatea de a-l întreba pe acel cavaler cu ce l-am ofensat. Nu poate fi decât o eroare cu totul neintenționată.

SIR TOBY

Consimt. Senior Fabian, stai lângă acest domn până la întoarcerea mea.

*(Iese.)*

VIOLA

Vă rog, domnule, puteți să mă lămuriți despre ce e vorba?

FABIAN

Ce știu e că acel cavaler e foc împotriva dumitale și că-i decis să meargă până-n pânzele albe. Alte amănunte nu cunosc.

VIOLA

Mai am o rugăminte. Ce fel de om e?

FABIAN

După cum arată, nu cine știe ce; dar când îl pui la probă să vezi ce poate, este, domnule, adversarul cel mai abil și mai setos de sânge din toată Iliria. E fatal. Vrei să-i ieși în întâmpinare? Aș încerca poate să vă împac.

VIOLA

V-aș fi recunoscător pe viață; eu, ca să spun drept, mă simt mai bine în tovărășia fețelor bisericești decât a cavalerilor duelgii; puțin îmi pasă de ce-ar spune lumea în privința asta.

*(Ies.)*

## SCENA 5

*O stradă lângă grădina Oliviei.*
*Intră sir Toby și sir Andrew*

SIR TOBY

Nu pricepi, omule, că e dracul împielițat? De când sunt n-am mai pomenit un zgripțuroi mai fioros. Am avut un schimb de pase cu el, cu sabia-n teacă, bineînțeles, și află că mi-a făcut o figură care putea să-mi fie fatală, absolut imparabilă. Dă replica cu o siguranță, de parcă iese la promenadă, așa de ușor calcă. Se spune că a fost maestrul de arme al șahului Persiei. Vrea să te trimită să sorbi din râul de sub pământ.[61]

SIR ANDREW

Mânca-l-ar bubatul; nu mă bag cu el.

SIR TOBY

Bine, bine, dar vorba e cum să-l mai împaci, că Fabian de-abia-l mai poate ține.

SIR ANDREW

Trăzni-l-ar ciuma; dacă știam că e pus pe vitejii și că sare pârleazul să se dea la om, mort-copt să-l fi văzut și

tot nu-i trimiteam provocarea aceea. Poate că vrea s-o lăsăm baltă, dacă-i fac cadou calul meu, pe Roibul!...

SIR TOBY

Am să-ncerc să-i propun asta. Stai aici și ține-te bine. Să sperăm că n-are să iasă cu moarte de om. *(Aparte.)* Bobocule, cum te-am călărit pe matale, așa am să-ți călăresc și roibul. *(Reintră Fabian și Viola. Către Fabian.)* Îmi dă calul dacă potolesc cearta. I-am spus că flăcăul e dracul cu chip de om.

FABIAN

O tot atât de groaznică părere are și tânărul despre celălalt. Abia mai suflă și-i galben ca ceara, de parcă e să-l calce ursul.

SIR TOBY

Nu-i chip, domnule. Vrea să se bată și pace; zice că a jurat și că se ține de jurământ. Dar s-a gândit oleacă la cauza certei și a căzut de acord că nu-i mare lucru. Deci trage sabia, ca să-i dai concursul să nu-și calce jurământul. Susține că nu te va răni de moarte. Hai, fii bărbat!

VIOLA

*(aparte)*

Doamne, apără! Puțin lipsește să le spun ce-mi lipsește ca să fiu bărbat.

FABIAN

Dacă-l vezi furios, bate-n retragere.

SIR TOBY

Vino, sir Andrew, nu-i chip: tânărul gentilom, pentru salvarea onoarei sale, ține morțiș să se izbească-n săbii cu dumneata. Legile duelului îl împiedică să mai

procedeze altfel; dar mi-a promis, pe cinstea lui de militar, că nu te va răni de fel. Hai, în gardă!

SIR ANDREW

Să dea Dumnezeu să nu uite ce a promis. *(Trage sabia.)*

VIOLA

Vă asigur că e împotriva voinței mele.
*(Trage sabia. Intră Antonio.)*

ANTONIO

Jos spada. Dacă tânărul cumva
Ți-aduse vreo ofensă, o iau asupră-mi,
Iar dacă tu l-ai ofensat, în gardă!
*(Trage sabia.)*

SIR TOBY

Hei, matale! ce te bagi? cine ești?

ANTONIO

Un ins decis a face pentr-un prieten
Mai mult decât l-ai auzit spunând.

SIR TOBY

Dacă ești așa de băgăreț, ia bagă-te și-n asta.
*(Trage sabia.)*

FABIAN

Oprește, sir Toby. Vin gărzile.

SIR TOBY

Mă-ntorc eu la dumneata, îndată!

VIOLA

*(lui sir Andrew)*

Te rog, domnule, pune-ți sabia în teacă dacă nu te superi.

SIR ANDREW

Vă rog, cu multă plăcere; și, în ce privește cadoul, eu nu-mi iau vorba îndărăt. Să vezi ce ușor merge și ce bine are să-ți șadă pe el.

*(Intră doi ofițeri.)*

PRIMUL OFIȚER

Acesta-i individul, fă-ți datoria.

AL DOILEA OFIȚER

Antonio, te arestez, ca urmare a plângerii depuse de ducele Orsino.

ANTONIO

Vă înșelați, domnilor.

PRIMUL OFIȚER

Nu, domnule, deloc. Te recunosc,
Deși nu porți basmaua de pirat.
Hai, ridicați-l. Știe că-l știu bine.

ANTONIO

Trebui' să mă supun
*(Violei.)*
Și mi se trage
Din umbletul prin târg să te găsesc.
Scăpare nu-i, și trebui' să dau seamă.
Ce mai poți face pentru mine-acum
E punga să mi-o dai, că-s la strâmtoare.

Mai rău îmi pare că te las stingher
Și neajutorat decât de mine.
Pari uluit; curaj!

AL DOILEA OFIȚER

Ei, gata, haidem!

ANTONIO

Sunt, vezi, silit să-ți cer din banii-aceia.

VIOLA

Bani, domnule?
Pentru bunăvoința arătată
Și pentru că vă văd în greu impas,
Sunt gata, din puținul meu avut,
Să vă-mprumut o parte. Prea sărman
Va fi obolul meu: din punga asta
Poftiți o jumătate.

ANTONIO

Mă renegi?
Așa se răsplătește bunătatea-mi?
Recunoștință-i asta? Să nu-mi pui
Mai mult nenorocirea la-ncercare,
Căci n-aș vrea, scos din minți, să-mi pară rău
De câte le-am făcut de dragul tău.

VIOLA

Dar nu-mi aduc aminte. Nu te știu
Nici după glas, nici după-nfățișare.
Urăsc mai tare nerecunoștința
Decât minciuna, pâra și beția,
Sau orice alt păcat a cărui fiere
Se-ncuibă-n sângele firav.

ANTONIO

O, ceruri!

AL DOILEA OFIȚER

Ei, hai, te rog, să mergem.

ANTONIO

Doar o clipă.
Pe tânărul acest, aci de față,
L-am smuls cu mâna mea din gheara morții.
L-am încălzit cu dragoste de frate.
Icoanei lui, care-mi părea atunci
Oglindă a virtuții, mă-nchinam.

PRIMUL OFIȚER

Și ce ne pasă nouă? Timpul trece...

ANTONIO

Dar vai, ce idol calp s-a dovedit!
Sebastian, ți-ai murdărit obrazul.
Pe lume nu-i sluțenie mai slută
Decât a sufletului, iar cel rău
E cel mai hâd. Virtutea-i frumusețe,
Dar sufletul ascuns sub mândru chip
E ca licoarea morții dintr-un șip.

PRIMUL OFIȚER

Omul ăsta Vorbește aiurea. Luați-l pe sus!

ANTONIO

Duceți-mă.

*(Ofițerii ies cu Antonio.)*

VIOLA

Atâta patimă în vorbe-a pus,
Încât părea pătruns de tot ce-a spus.
O, visule, mi te-mplinește bine:
Drag frățior, de m-ar fi luat drept tine!

SIR TOBY

Fă-te-ncoace, cavalere; Fabian, vino și tu-ncoace; hai să vă fac o parolă pe-nghesuite...

VIOLA

A spus: Sebastian! Pe frățior
Doar în oglinzi îl văd, de câte ori
Mă uit la chipul meu; acum, ca el.
Podoabe, straie, port și eu la fel.
Căci îl imit în toate. De trăiește,
Atunci și valul cel sărat iubește,
Și nu e drept că marea e nebună,
Că bunătate-i până și-n furtună.

*(Iese.)*

SIR TOBY

O scârnăvie; mai poltron ca un iepure; se vede câte parale face, după cum și-a părăsit prietenul, la nevoie, prefăcându-se că nu știe cine e. Întreabă-l și pe Fabian, să-ți spună cât de fricos este.

FABIAN

E atât de fricos și de laș, că și-a făcut din frică chip cioplit și se-nchină la ea.

SIR ANDREW

Mă iau după el și-l rup în bătaie.

SIR TOBY

Du-te, dar să dai numai cu pumnul, pe sabie să nu pui mâna.

SIR ANDREW

Eu ? Dacă nu i-oi trage...

*(Iese.)*

FABIAN

Haidem să vedem ce iese din asta !

SIR TOBY

Pun rămășag pe ce vrei că nu iese nimici.

*(Ies.)*

# ACTUL IV

## SCENA 1

*O stradă dinaintea casei Oliviei.*
*Intră Sebastian și Bufonul.*

BUFONUL

Și vrei să mă convingi că eu n-am fost trimis după dumneata?

SEBASTIAN

Hai, slăbește-mă, țicnitule. Du-te și lasă-mă-n pace.

BUFONUL

Ei, asta-i bună! Va să zică: nu te cunosc, nu mă cunoști, nici stăpâna nu m-a trimis să te caut, ca să vorbească cu dumneata; nici nu ești cumătrul Cezario. Nici nasul ăsta nu-i nasul meu. Nimic din tot ce este nu este.

SEBASTIAN

Te rog, desfă-ți nebunia în altă parte și scutește-mă. Nu ne cunoaștem.

BUFONUL

Să-mi desfac nebunia! A auzit vorba asta pe la vreo casă mare și acum o servește unui bufon. Să-mi desfac

nebunia! Mă tem că-n ageamia asta de lume nu mai încap de nebuni! Te rog acum să te lași păgubaș de fandoseală și să nu mă mai înveți unde să-mi desfac stăpâna. Hotărăște: faci sau desfaci întâlnirea pe care ți-a dat-o?

SEBASTIAN

Ascultă, mijlocitor pezevenghi, spală putina! Poftim plata înainte și șterge-o. Dacă mai întârzii, îți dau altfel de carboave!

BUFONUL

Pe cinstea mea, îmi place că ai inima largă. Oamenii cu mintea-ntreagă care zvârlă banii pe nebuni învestesc la capitolul nemurire.

*(Intră sir Andrew.)*

SIR ANDREW

Aha, nu ne-am mai întâlnit noi odată, domnule? Ia, na, să te saturi! *(Îl lovește pe Sebastian.)*

SEBASTIAN

Ia, na și mai poftim, să te saturi și matale! *(Îl bate pe sir Andrew.)* Ce, toți sunteți nebuni pe-aici?

*(Intră sir Toby și Fabian.)*

SIR TOBY

Stai, domnule; sau dintr-o lovitură îți arunc sabia peste casă.

BUFONUL

Mă duc să-i raportez stăpânei; n-aș vrea să fiu în nădragii dumitale.

*(Iese.)*

SIB TOBY

Dumneata, domnule, ia stai! *(Îl ține pe Sebastian.)*

SIR ANDREW

Lasă-l, că-l aranjez eu altfel! Am să-i intentez acțiune, pentru atac personal, dacă mai sunt judecători în Iliria! Cu toate că eu l-am bătut primul, asta nu face nimic.

SEBASTIAN

Dă-mi drumul!

SIB TOBY

Nu, domnule, n-am să-ți dau. *(Lui sir Andrew.)* Hai, soldățelul lui tăticu, pune frigarea în teacă. Ești în formă, se vede de la o poștă, hai.

SEBASTIAN

Ci lasă-mă odată! *(Se smulge și trage sabia.)* Și-acum ce poftești? Dacă ai chef de scărmăneală, trage sabia.

SIR TOBY

Ce, ce! Așa, care va să zică! Păi atunci să-ți tragem vreo uncie, două, din sângele ăsta încins, ca să te potolim. *(Trage sabia.)*

*(Intră Olivia.)*

OLIVIA

Oprește, Toby! Oprește, că răspunzi cu capul.

SIR TOBY

Doamnă!

OLIVIA

Nu te mai saturi? Necioplit ce ești;
Trăiești în peșteri, în păduri, se vede,
Cu-asemenea apucături. Să piei!
Nu fi prea supărat, dragă Cezario...
Ieși, bădărane!

*(Ies sir Toby, sir Andrew și Fabian.)*

Dragul meu, te rog,
Cu-nțelepciunea ta, nu cu mânie,
Să judeci grosolana lor purtare,
Și nu fi supărat! Hai, vino-n casă.
Când îți voi povesti ce dandanale
A mai făcut poznașul ăsta, zău că
Vei râde și de-aceasta. N-ai de ce
Să pleci, hai, vino, nu mă refuza.
Afurisitul! Ce rău m-am speriat,
Că inima-mi din tine-au alungat.

SEBASTIAN

Dar ce-i cu mine? Ce s-a petrecut?
Visez sau poate mintea mi-am pierdut?
Prin apele uitării parcă trec;
Să dorm, în visuri veacul să-mi petrec!

OLIVIA

Hai, vino dară. Ia-te după mine.

SEBASTIAN

Mă iau.

OLIVIA

O, spune-o iarăși! Vai, ce bire!

*(Ies.)*

## SCENA 2

*O încăpere în casa Oliviei.*
*Intră Maria și Bufonul. Malvolio e într-o odaie alăturată, întunecoasă.*

MARIA

Feste, te rog, pune-ți giubeaua și barba asta și prefă-te că ești sir Topas, parohul[62]. Grăbește-te; până atunci îl chem și pe sir Toby.

*(Iese.)*

BUFONUL

Fie, să mă deghizez și în prelat. Aș vrea să fi fost primul care ascunde sub sutană un măscărici. Nu sunt însă nici destul de burtos ca să-mi cadă bine, nici destul de sfrijit ca să mă ia lumea drept cărturar, dar las' că tot mai bine e să fii om cu haz și să-ți poarte toți de grijă decât să fii om cu vază și să le porți grijă la toți. Intră trupa!

*(Intră sir Toby Belch și Maria.)*

SIR TOBY

Domnule părinte, consideră-te blagoslovit.

BUFONUL

*Bonos dies*[63], sir Toby: precum bătrânul sihastru din Praga[64], care se uita în ceaslov ca mâța-n calendar, o da pe brazdă pe nepoata regelui Gorboduc[65], spunându-i: „Ce se vede, aia crede", tot astfel eu mă prezint domniei-tale, zicând: „Popă vezi, popă crezi". Ce înseamnă „a fi"... alt decât „a fi"?

SIR TOBY

Atunci, pe el, meștere Topas!

BUFONUL

Pace, tuturor. Și duhului întemnițat, pace!

SIR TOBY

Se preface, pungașul, de minune.

MALVOLIO
*(dinăuntru)*

Care vorbește-acolo?

BUFONUL

Sfinția-sa Topas, parohul, care vine să pogoare tihna asupra duhului neliniștit al lui Malvolio.

MALVOLIO

Părinte Topas, domnule Topas, preasfinte și bunule Topas, du-te la doamna...

BUFONUL

Îndărăt, Satană! Demon hiperbolic, îndărăt! De ce-l chinuiești pe omul acesta? Numai de femei îi vorbești?

SIR TOBY

Adevăr grăit-ai, părinte.

MALVOLIO

Domnule Topas, n-a fost pe lume om mai batjocorit. Bunule părinte, nu crede că sunt sărit. Ei m-au vârât în această beznă a dracului.

BUFONUL

Piei, amăgitorule Satan! Nu te îngrijora, domnule, eu îl iau cu binișorul pentru că sunt dintre acele persoane

educate care se poartă bine și cu dracul până trec puntea. Zici că în casa ta e întuneric?

MALVOLIO

Ca într-un cazan cu smoală, părinte.

BUFONUL

Cum așa! Are firide transparente ca gardul de zid, iar ochiurile dinspre nord-sud sunt luminoase ca abanosul; și te mai plângi că ești închis în beznă?

MALVOLIO

Nu sunt nebun, părinte Topas. Îți declar că e o pivniță foarte obscură.

BUFONUL

Nebune, vorbești aiurea: obscur e numai obscurantismul în care zaci cufundat mai rău decât egiptenii în negura Bibliei.[66]

MALVOLIO

Declar că această casă este mai obscură decât obscuritatea oricărui obscurantism și că e mai rău decât în butoaiele cu păcură din iad și mai declar că am fost maltratat ca nimeni altul. Sunt tot atât de nebun ca domnia-ta. Poftim, dacă nu mă crezi, pune-mă la probă, pune-mi orice întrebare.

BUFONUL

Care este teoria lui Pitagora despre speța zburătoarelor?

MALVOLIO

El zice că sufletul bunicilor noastre ar putea eventual sălășlui într-o pasăre.[67]

BUFONUL

Și ce părere ai tu despre această părere ?

MALVOLIO

Eu am o prea bună părere despre sufletul bunicii, ca să admit această părere.

BUFONUL

Atunci, rămas-bun în obscurantism. Pentru că ori ești nebun de legat, că-l contrazici pe Pitagora, ori ești un păgân și-l admiți; în orice caz, ești capabil să mănânci o găinușă de munte fără să-ți dai seama că mușți din sufletul bunică-ti. Adio, canibalule!

MALVOLIO

Domnule părinte Topas!...

SIR TOBY

Meștere Topas, te ung popă!

BUFONUL

Nu te mai osteni, că sunt uns cu toate alifiile.

MARIA

Puteai să-l joci și fără barbă, că tot nu te vedea.

SIR TOBY

Du-te de vorbește cu el fără să-ți prefaci glasul și vino să-mi spui în ce ape mai e. Aș vrea să-i punem capac chestiei mai repede; dacă-i putem da drumul fără balamuc prea mult, ar fi mai cuminte, fiindcă am cam scos-o din pepeni pe nepoată-mea cu întâmplarea de-adineauri și mă tem că n-o să se termine bine. Vezi ce faci și vino de-mi spune; ne găsești la mine-n odaie.

*(Ies sir Toby și Maria.)*

BUFONUL

Hei, băiete, tra-la-la,
Ce mai face fa-ta-ta?[68]

MALVOLIO

Oh! Nebunul!

BUFONUL

Fata mea nu mai e fată.

MALVOLIO

Nebunașule! Nebunaticule!...

BUFONUL

Ce-ntâmplare nentâmplată?

MALVOLIO

Nebunule, ascultă!

BUFONUL

Nu mai e ce-a fost odată... Care ești, de mă strigi?

MALVOLIO

Nebunule, iubitule, mă îndatorezi până peste cap dacă-mi faci rost de-o pană, hârtie și cerneală și de o lumânare. Pe onoarea mea de gentilom că-ți voi fi recunoscător toată viața!

BUFONUL

A, domnul Malvolio?

MALVOLIO

Chiar el, nebunule, bunule.

BUFONUL

Vai, domnule, cum de v-ați pierdut, dintre toate facultățile, tocmai pe cea bună?

MALVOLIO

Nu-mi lipsește niciuna, dragul meu. Am tot atâtea ca și tine.[69]

BUFONUL

Tot atâtea? Atunci e de rău. O să-mi iei slujba de măscărici.

MALVOLIO

M-au prins și m-au închis aici, în obscurantism, mi-au trimis popi, măgarii! De toate, ca să mă-nnebunească.

BUFONUL

Nu vorbiți așa. Preotul e aci de față. Malvolio, Malvolio, bunul Dumnezeu să-ți redea bunul simț pierdut!... Te sfătuiesc să te culci și să te căiești de deșartele-ți măscări.

MALVOLIO

Domnule părinte!

BUFONUL

Acum, prietene, nu-i vorbi, că nu-i face bine... Cine, eu, domnule? Nu mai zic nici pâs! Să-ți plătească Dumnezeu, bunule domn Topas... *Amen.* Așa să fie, precum spui, domnule.

MALVOLIO

Nebunule, ascultă, nebunule!...

BUFONUL

Haide, haide, domnule, fiți calm!... Poftim? Dacă vă vorbesc, mă ceartă popa.

MALVOLIO

Nebunule, iubitule, adu-mi lumină și hârtie. Îți spun că mă aflu în deplina posesiune a facultăților mele spirituale, tot atât cât orice om întreg din Iliria.

BUFONUL

Din nenorocire nu, domnule!

MALVOLIO

Jur cu mâna-n sus! Dragă nebunule, cerneală, hârtie și lumină! Și să-i duci stăpânei ce-am să-i scriu. Ai să fii cel mai bine plătit dintre poștași.

BUFONUL

Am să te ajut, domnule. Dar spune-mi drept: ești nebun, sau numai faci pe nebunul?

MALVOLIO

Crede-mă că nu sunt. Nu mint, zău.

BUFONUL

De-acum încolo nu-l mai cred pe nimeni nebun până nu-i văd creierii cu ochii mei. Mă duc să-ți caut lumină, hârtie și cerneală.

MALVOLIO

Ah, nebunule, am să te răsplătesc ca un mânăspartă, grăbește, rogu-te.

BUFONUL

Am plecat, domnul meu,
Să te scap de ceasul rău
Și nainte fug ca racul,
Să te-ajut, să dai de dracul.

Uite-l, vine, dând din coadă,
Ghearele să ți le roadă.
Ce mai faci, tăticule?
Leacuri fac, vericule!
Ai cui să le dai în gură?
Am găsit o căzătură!

*(Iese.)*

## SCENA 3

*În grădina Oliviei.*
*Intră Sebastian.*

SEBASTIAN

Dar iată lumea! Iată mândrul soare!
Și-aici, mărgăritarul de la ea
Îl văd, îl simt în palmă. Și tot cred
Că-i doar o amăgire ce m-a prins,
Și nu-s nebun. Pe unde-o fi Antonio?
Nu l-am putut găsi la „Elefant";
Cu toate-astea a fost, iar cei de-acolo
Mi-au spus că mă tot caută prin târg.
Acum mi-ar prinde bine sfatul lui;
Deși se luptă-n mine cugetarea
Cu simțurile, știu că-i o eroare,
Nu sunt nebun. Dar întâmplarea asta,
Această revărsare de noroc
Atât de mult e mai presus de fire,
Că ochilor nu-mi vine să-mi mai cred
Și minții-i caut ceartă, că nu-mi lasă
Alt gând decât că nu-i cu mintea-ntreagă
Această doamnă, sau nu-s eu întreg.

De-ar fi așa, ea n-ar putea conduce
Această casă mare, slujitorii,
Atât de blând și cumpătat, și drept,
Precum văzui că-o face. E ceva
În toată treaba asta care-mi scapă.
Dar iat-o, vine doamna.

*(Intră Olivia cu un preot.)*

OLIVIA

Nu-mi lua-n nume de rău această grabă;
Dar dacă ce mi-ai spus e-adevărat,
Cu mine vino și cu-acest om sfânt,
Acolo, în capelă. Dinaintea-i,
Sub bolta preasfințită, să te legi
Că nu vei înșela nicicând credința
Geloasei mele inimi chinuite
Și-i vei aduce pacea împlinită.
Unirea noastră el va ține-o-n taină
Atâta cât vei vrea să nu se știe,
Și-apoi o vom sărbători cum se cuvine
Înaltei mele spițe. Tu ce spui ?

SEBASTIAN

Eu te urmez pe tine și pe el,
Și ce-am jurat e unicul meu țel.

OLIVIA

Atunci, părinte, calea ne-o arată,
Și cerul va luci ca niciodată.

*(Ies.)*

# ACTUL V

## SCENA 1

*O uliță dinaintea casei Oliviei.*
*Intră Bufonul și Fabian.*

FABIAN

Dacă mă iubești, dă să-i văd scrisoarea.

BUFONUL

Meștere Fabian, ai bunătatea să-mi faci un hatâr.

FABIAN

Orice hatâr, oricând.

BUFONUL

Fă-mi hatârul să nu-mi ceri să vezi scrisoarea.

FABIAN

Asta-i ca: dă-mi câinele tău, să ți-l fac cadou.[70]

*(Intră Ducele, Viola, Curio și suita.)*

DUCELE

Sunteți din casa doamnei, oameni buni ?

BUFONUL

Da, domnule, suntem podoaba ei.

DUCELE

Pe tine te cunosc. Ce faci, amice ?

BUFONUL

La drept vorbind, pentru dușmani fac bine,
Dar bine, la amici, n-am prea făcut.

DUCELE

A, dimpotrivă vrei să spui, faci bine.

BUFONUL

Nu, domnule, din ce în ce mai rău.

DUCELE

Cum vine asta ?

BUFONUL

Măre, domnule, vine că acei care zic că-mi sunt amici mă laudă ca pe un armăsar, și până la urmă ies din cal măgar, pe când dușmanii mă fac măgar de-a dreptul; așa încât dușmanii mă ajută s-ajung la cunoașterea de sine mai curând decât prietenii, care mă poartă cu vorba. Concluzia e că sărutările sunt compuse din patru buze opuse și fac din patru negații două afirmații; așadar, cu atât mai rău pentru prieteni și cu atât mai bine pentru dușmanii mei: ferește-mă, Doamne, de amici, că de inamici mă păzesc singur.

DUCELE

Bine zis.

BUFONUL

Nu-i bine, dacă aveți plăcerea să vă prenumărați printre amicii mei.

DUCELE

Rău n-o să-ți meargă ție. Iacă, aur.

BUFONUL

Bine atins. Cu riscul de a te repeta, măria-ta, mai fă o dată figura asta.

DUCELE

Acum ești un mai prost sfătuitor.

BUFONUL

Nu te lua după sfaturile altora, poruncească milostivia-ta mâinii să execute singură mișcarea.

DUCELE

Greșeala repetată e-un păcat: na!

BUFONUL

*Primo, secundo, tertio:* al treilea e totdeauna cu norocul, cifra trei e suverană, la dans fără terțină nu se poate, clopotele de la Sfântul Bennet bat de două ori încet și a treia oară tare, când doi se cearta, al treilea câștigă; ce poate fi mai convingător? Un-doi-trei!...

DUCELE

De data asta am strâns băierile pungii peste dărnicie. Dacă te duci să-ți vestești stăpâna că sunt aici ca să-i vorbesc și o convingi să vină, s-ar putea să-mi trezești dărnicia.

BUFONUL

S-a făcut, domnule, numai leagăn-o să n-adoarmă prea rău până mă înapoiez! Am plecat. Dar să nu credeți că o fac din interes. Totuși, puneți-vă dărnicia să clocească mai multe ouă până mă-ntorc s-o trezesc.

*(Iese.)*

VIOLA

Stăpâne, iată salvatorul meu.

*(Intră Antonio și ofițerii.)*

DUCELE

Îmi amintesc de chipul lui, deși
În toiul luptei se-arăta mânjit
De scrum, mai rău ca fața lui Vulcan.
Era pe-o navă numai cât o nucă,
Să-i plângi de milă, dar ce căpitan!
A abordat cu-atâta cutezanță
Un mare bastiment din flota mea,
Încât chiar glasu-nfrângerii și-al pizmei
Strigară slavă și onoare lui!
Dar ce-i cu el?

PRIMUL OFIȚER

Orsino, e Antonio,
Cel ce ne-a capturat corabia „Phoenix"
Cu-ncărcătura toată-n largul Candiei.
Tot el a abordat și nava „Tigrul"[71]
Atunci când Titus, tânăru-i nepot,
Piciorul și-a pierdut. L-am arestat
Pe-o uliță, mahmur și arțăgos,
Într-un scandal.

VIOLA

Stăpâne, mi-a luat partea,
Cu spada, mi-a sărit într-ajutor;
Pe urmă mi-a spus vorbe fără noimă,
Părând a fi cu mintea rătăcită.

DUCELE

Tu, hoț de mare și fălos corsar!
Cum de nesăbuita-ți îndrăzneală

Te-aduse prins în mâinile acelor
Pe care sângeroasele-ți porniri
Și jafuri ți-i făcu vrăjmași?

ANTONIO

Orsino,
Preanobile stăpân, îngăduie-mi
Să nu primesc numirile ce-mi dai.
Antonio n-a fost corsar, nici hoț,
Cu toate că, din price-ntemeiată,
E dușman lui Orsino. Amăgirea
M-ademeni aici. Pe țâncul ăsta
Pe care-l ții alături, pildă vie
A nerecunoștinței, eu l-am smuls
Din ale mării fălci înspumegate:
Un naufragiu fără de scăpare;
Îmi datorează viața; fără margini
A fost prietenia și credința
Ce i-am nutrit. Și tot de dragul lui,
Să-i fiu de veghe, am pătruns aici
Într-un oraș vrăjmaș, și-am tras și sabia
Să-l apăr, când a fost primejduit.
M-au prins, și-atunci, temându-se să nu-mi
Împărtășească soarta, prefăcutul
M-a renegat ca pe-un străin pe care
Nu l-ai văzut de douăzeci de ani
Și n-a mai vrut nici punga să mi-o dea
Pe care i-o lăsasem mai nainte,
S-o aibă la nevoie!

VIOLA

Cum se poate?

DUCELE

Când a sosit aici?

ANTONIO

Chiar azi, stăpâne.
Iar de trei luni de el, necontenit,
Și zi, și noapte-am fost nedespărțit.

*(Intră Olivia și suita ei.)*

DUCELE

Contesă: cerul umblă pe pământ!
Cât despre tine, omule, ce-mi spui
Sunt vorbe de nebun. Băiatul ăsta
E-n slujba mea de trei luni încheiate.
Dar vom mai reveni... Dați-l deoparte.

OLIVIA

Ce-aș mai putea eu ducelui să-i aflu
Ce dânsul singur n-ar putea să aibă,
Încât Olivia de folos să-i fie?!
Tu nu te ții, Cezario, de cuvânt.

VIOLA

Dar, doamnă...

DUCELE

Grațioasă-Olivia...

OLIVIA

Ce-ai vrut să spui, Cezario?... Seniore...

VIOLA

Stăpânul meu v-a adresat cuvântul;
Eu tac, așa e slujba.

OLIVIA

Dacă iarăși,
Pe vechiul ton îmi faceți serenade,

Seniore,-mi sună, în auz, la fel
Ca mugetul, când vrei s-asculți un cântec.

DUCELE

Tot crudă deci ?

OLIVIA

Nu, doar statornică.

DUCELE

Statornică în prefăcătorie !
Ingrată creatură pe altarul
Nefast al cărei mi-am jertfit credința
În dragostea curată ! Ce să fac ?

OLIVIA

Veți face cum veți crede că e bine.

DUCELE

De ce n-aș face, de-aș avea putere,
Ca egipteanul cel ce-n pragul morții
Ucise ce iubea ?[72] Cumplită faptă
De om gelos, dar nu făr' de noblețe.
Ascultă dar ! Eu știu cui datoresc
Disprețul tău, pe-acela ce m-alungă
Din locul meu râvnit îl știu. Trăiește,
Tiran al meu, cu inimă de piatră !
Însă pe-acest necopt iubit al tău,
Și care, jur pe ceruri, mi-a fost drag,
Îl smulg privirii tale crude, unde
Tronează ca un rege,-n ciuda mea,
Stăpânul lui ! Băiete, vin' cu mine,
De răzbunare sufletul mi-e gata.
Pe mielul cel iubit îl voi jertfi

Să-i fac în ciudă inimii de criță
Întruchipată-n albă porumbiță!

*(Dă să iasă..)*

VIOLA

Iar mie moartea nici un rău nu-mi face:
Sunt bucuros să-ți dărui ție pace!

*(Se pregătește să-l urmeze.)*

OLIVIA

Cezario unde pleacă?

VIOLA

După-acela
Ce mi-i mai drag ca ochii și ca viața.
De mii de ori mai mult ca o nevastă,
Iar dacă mint, cel ce mi-e martor sus
Să-mi dea pedeapsă că-am mințit iubirea!

OLIVIA

Vai mie, părăsită, cum mă-nșală!

VIOLA

Cine vă-nșală? Cine vă jignește?

OLIVIA

Ai și uitat de tine? Atât de iute?
Chemați-l pe părintele!

*(Iese un om din suită.)*

DUCELE
*(către Viola)*

Hai, pleacă!

OLIVIA

Dar unde, doamne? Nu pleca, bărbate

DUCELE

Bărbate?

OLIVIA

Chiar așa; să nege poate?

DUCELE

Ești soțul ei, nemernice?

VIOLA

Eu nul

OLIVIA

Pesemne josnicia fricii tale
Te face să sugrumi ce este-al tău.
Dar n-ai de ce să te mai temi, Cezario.
Fii vrednic de ce ești, căci poți să fii
La fel de mare ca și-acel de care
Ți-e frică azi.

*(Intră Preotul.)*

Bine-ai venit, părinte.
Preasfinte, te conjur, pe sfântul har,
Și-ți poruncesc – deși ne-am hotărât
Ca taina s-o păstrăm, dar clipa cere
S-o dăm pe față – să ne spui ce știi,
Că, de curând, legarăm, el și eu...

PREOTUL

Un legământ de dragoste, etern,
Cu două mâini, ca martori, strâns unite,
Pecetluit de-al buzelor sărut,
Și întărit prin schimbul de inele.[73]

Ceremonia fost-a consfințită,
În fața mea, prin harul ce mi-i dat,
Precum mărturisesc. Iar ceasul meu
Arată că pe drumul către moarte
De-atunci doar două ore-am străbătut.

DUCELE

Ah, pui de vulpe! Ce-ai s-ajungi când vremea
Ți-o face perii suri? Prea timpurie,
Această viclenie te-a împins
În propria-ți capcană. Haide, ia-ți-o
Și du-te unde vezi cu ochii roată
În cale doar să nu-mi ieși niciodată.

VIOLA

Stăpâne, protestez! Îți jur...

OLIVIA

Ia seama,
Nu fi mai necinstit decât ți-i teamă.

*(Intră Sir Andrew Aguecheek cu capul spart.)*

SIR ANDREW

Pentru numele lui Dumnezeu, un felcer! Trimiteți imediat un felcer la sir Toby!

OLIVIA

Ce-nseamnă asta?

SIR ANDREW

Mi-a crăpat capul de-a curmezișul, și pe sir Toby. l-a făcut zob și sânge. Pentru numele lui Dumnezeu, dați-mi o mână de ajutor! Aș da patruzeci de galbeni să mă văd acum acasă.

OLIVIA

Cine ți-a făcut asta, sir Andrew ?

SIR ANDREW

Un om de-al contelui, unul Cezario: noi am zis c-o fi vreun fricos și când colo e dracul în persoană.

DUCELE

Omul meu ? Cezario ?

SIR ANDREW

Ce mai tura-vura, că ăsta e. De ce mi-ai spart capul pe degeaba, domnule? Eu nu ți-am făcut nimic, că ce ți-am făcut sir Toby m-a pus să-ți fac.

VIOLA

Ce tot dai zor ? Nu te-am lovit. Sărit-ai
La mine, din senin, cu sabia trasă,
Dar ți-am vorbit frumos și-am terminat.

SIR ANDREW

Frumos, și-am terminat cu capul spart. Pe la dumneavoastră, pesemne, un cap ca ăsta plin de bulion nici nu contează. Uite-l și pe sir Toby, târâș-grăpiș. *(Intră sir Toby Belch, beat, adus de Bufon.)* El are să vă spună mai multe. Ai avut noroc că nu era destul de beat, că altminteri nu scăpai așa, cu una, cu două !

DUCELE

Ei, domnule, ia spune, ce-ai pățit ?

SIR TOBY

Asta. M-a atins, asta-i tot. Zevzecule, nu l-ai văzut pe Dick, felcerul ?

BUFONUL

E beat, sir Toby, de-un ceas e pe lumea ailaltă. Aseară s-a culcat la opt dimineața.

SIR TOBY

Atunci e un dobitoc! Nimic nu-i mai tâmpit ca beți-vul care doarme culcat în loc să doarmă pe el, în ritmul unei muzici bălăbănitoare. Nu-l pot suferi!

OLIVIA

Luați-l de-aici. Cine-a făcut scandalul?

SIR ANDREW

Vreau să te susțin, ca să ne oblojească împreună.

SIR TOBY

Să mă susții? Cap de măgar cu pălărie! Bou cu mutră solemnă! Guguștiucule! Putina!

OLIVIA

Întindeți-l în pat și îngrijiți-l!

*(Ies Bufonul, Fabian, sir Toby și sir Andrew. Intră Sebastian.)*

SEBASTIAN

Regret că ți-am rănit unchesul, doamnă,
Dar să-mi fi fost cea mai iubită rudă
N-aș fi putut să fac, în apărare,
Și fără dușmănie, mai puțin.
Te uiți atâta de ciudat la mine,
Încât pricep că asta te-a jignit.
În numele acelor jurăminte
Schimbate-n taină, iartă-mă, iubito.

DUCELE

Un chip, un glas, o haină; totuși, doi;
Oglindă vie, care e și nu e!

SEBASTIAN

Antonio! O, dragul meu Antonio!
Prin câte ceasuri grele-am mai trecut,
De când ne-am despărțit!

ANTONIO

Ești tu, Sebastian?

SEBASTIAN

Cum, te-ndoiești?

ANTONIO

Dar cum făcuși de te-ai tăiat în două?
Un măr dacă-l despici și tot nu scoți
Mai gemene bucăți, ca ăștia doi.
Au care e din voi Sebastian?

OLIVIA

Ce minunăție!

SEBASTIAN

Oi fi tot eu, te pomenești. Ce poznă,
Căci frate n-am și nici nu-s năzdrăvan
Să fiu în două locuri dintr-o dată.
Eu am avut o soră, însă marea,
În furia-i neghioabă, mi-a răpit-o.
Ai milă, spune, ești vreun neam cu mine?
De unde ești și ce și cum te cheamă?

VIOLA

Din Mesalino sunt, iar tatăl meu
A fost Sebastian. Și cu-acest nume
Și-un frate-avui, ce-nveșmântat ca tine
A coborât în gropnița de ape.
Iar dacă duhurile-asemănare
Pot lua la chip și-mbrăcăminte[74], tu
Venit-ai să ne sperii.

SEBASTIAN

Sunt eu duh,
Dar întrupat într-un greoi veșmânt
Ce l-am primit din pântecele mamei.
Iar dacă-ai fi femeie, precum pari,
Cu lacrămi aș uda obrazul tău
Și-aș spune: de trei ori binevenită
Fii, naufragiata mea Viola!

VIOLA

O aluniță-n frunte avea tata.

SEBASTIAN

Al meu la fel.

VIOLA

Și a murit în ziua când Viola
Pășea-ntr-a treisprezecea primăvară.

SEBASTIAN

O, da, mi-i vie-n cuget amintirea.
El și-a-ncheiat șederea pe pământ
În anul ei al treisprezecelea.[75]

VIOLA

De stă în calea bucuriei noastre
Doar haina-mi bărbătească, mincinoasă,
Să nu mă-mbrățișezi decât atunci
Când locul, timpul, totul dovedi-va
Că sunt Viola. Să te-ncredințezi,
Te voi conduce-n târg, unde-am lăsat
Veșmântul meu de fată, la acela
Ce m-a salvat și m-a adus aici,
În slujba nobilului conte-acesta[76].
De-atunci întreaga-mi viață s-a legat
De gândurile sale și-ale doamnei.

SEBASTIAN
*(către Olivia)*

Deci tu te-ai înșelat asupra mea,
Dar soarta și-a vârât aici codița.
Voiai să iei de soț o fată mare;
Ți s-a-mplinit dorința, căci, privește:
Te-ai măritat cu-o fată și-un bărbat.

DUCELE

Împrăștie-ți uimirea: fără greș
Iți spun că tânărul e om de neam.
Și eu, la rândul meu, mă-mpărtășesc
Din roadele acestui naufragiu.
*(Către Viola.)*
Băiete, tu mi-ai spus de mii de ori
Că nu iubești pe nimeni ca pe mine.

VIOLA

Și-s gata să ți-o jur oricând, stăpâne,
Și vorba să mi-o țin. În inimă

Mi te păstrez, aprins precum e focul
Cu care-ncepe viața-n zori de zi.

DUCELE

Dă-mi mâna, dar, și hai de mi te-arată
În haine femeiești înveșmântată.

VIOLA

Dar căpitanul ce m-a scos la țărm
Și cufărul mi-l luase în păstrare,
Pârât de-un oarecare domn Malvolio,
Un om al doamnei; zace-ntemnițat.

OLIVIA

Să plece-ndată să-l elibereze.
Trimiteți-l încoace pe Malvolio.
Dar, vai, uitasem, e bolnav, sărmanul.
Se pare că-i nebun. Am fost, pesemne,
Și eu puțin, că l-am uitat de tot.
*(Intră Bufonul, cu o scrisoare, și Fabian.)*
Malvolio ce face, haimanao?

BUFONUL

Ca să spun drept, doamnă, îl trage pe dracul de coadă, ca tot omul, și-ncearcă să-l țină la distanță pe Belzebut, cât îl ține cureaua. V-a scris o epistolă disperată, pe care nu m-am zorit să v-o dau, fiindcă scrierile nebunilor nu sunt literă de evanghelie și contează cum le citești, nu când le citești.

OLIVIA

Deschide scrisoarea și citește-o.

BUFONUL

Atunci o să aveți plăcerea unei interpretări potrivite: „Pe Domnul-Dumnezeul nostru, doamnă"...

OLIVIA

Ce, nu ești în toate mințile?

BUFONUL

Nu, doamnă, dar așa e rolul; numai un nebun poate aduce vești de la alt nebun. E nevoie de *vox clamantis*[77].

OLIVIA

Citește-o, rogu-te, cum se cuvine.

BUFONUL

Așa și fac, *madonna;* așa se cuvine să citesc o asemenea scrisoare: prin urmare, astupați-vă urechile până o dau gata.

OLIVIA

*(către Fabian)*

Citește-o tu, haimanao.

FABIAN

„Pe Domnul-Dumnezeul nostru, doamnă, rău mă persecutați, și lumea va fi pusă la curent de această injustiție: m-ați închis la întuneric și m-ați lăsat la cheremul beției-lui dumneavoastră de unchi, cu toate că sunt în posesia facultăților mele tot atât cât și domnia-voastră. Sunt și în posesia scrisorii dumneavoastră olografe, care îmi prescrie cum să mă port, și cu ea în mână vă voi pune într-o situație delicată. Gândiți-vă la mine cum poftiți, iar dacă nu sunt prea respectuos, e fiindcă urlă în mine injuria comisă. A voastră înnebunită victimă: MALVOLIO."

OLIVIA

El a scris asta ?

BUFONUL

Da, doamnă.

DUCELE

Nu pare să fie opera unui nebun.

OLIVIA

Scoate-l degrabă, Fabian, și adu-l.

*(Iese Fabian.)*

Slăvite domn, asupra alor noastre
Vei hotărî cum crezi; eu te-aș ruga
Să mă socoti o soră bună dacă
Soție nu ți-am fost, și, de ți-i placul,
Aceste două nunți să le pornim
Olaltă,-n casa mea, cu voi ca oaspeți.

DUCELE

Propunerea o-mbrățișez cu drag.

*(Violei.)*

Stăpânu-ți dă deplină libertate
Și fiindcă l-ai slujit cu-atâta sârg,
Mult mai presus de firea ta de fată
Și dincolo de frageda-ți făptură,
Și mai ales că mi-ai tot zis stăpân,
Primește-mi mâna și stăpână-n veci
Stăpânului să-i fii.

OLIVIA

Și sora mea !

*(Reintră Fabian cu Malvolio.)*

DUCELE

Acesta ți-i nebunul?

OLIVIA

Așa se pare.
Ei, ce-i, Malvolio?

MA.LVOLIO

O, doamnă, ce rău mi-ați mai făcut, ce rău!

OLIVIA

Eu ție, rău, Malvolio? Nu știu...

MALVOLIO

Ba da, stăpână, vezi: citește asta.
Și să nu-mi spui că nu-i de mâna ta,
O slovă doar de-ai izbuti s-o faci
Într-un alt chip, mă dau bătut, dar cum
Și scrisul, și pecetea-s mărturie,
În numele onoarei te desfid
Ca să-mi declari de ce m-ai zădărât
Cu-amorul tău, poftindu-mă să vin
La tine zâmbitor și-n ciorapi galbeni
Cu jartiere strâns încrucișate,
Și să mă uit de sus la cei mărunți
Și la sir Toby; eu m-am conformat,
Sperând ceva; cum de-ai îngăduit
Să fiu închis în beznă și să vină
Un popă să mă mântuiască,-n fine,
De râs să fiu făcut, ca o paiață,
Cum altul n-a mai fost? Să-mi spui, de ce?

OLIVIA

Malvolio, vai, dar nu e scrisul meu,
Deși mărturisesc că nu-i departe.

E, negreșit, o poznă de-a Mariei;
Acum mi-aduc aminte bine: ea
Mi-a spus, întâi, că ai înnebunit;
Pe urmă mi te-ai prezentat zâmbind
Și totul a urmat precum stă scris.
Te rog, fii liniștit. Ți s-a făcut
O farsă nemiloasă ale cărei
Motive și-autori îi vom afla,
Și-atunci vei fi și reclamant, și jude.

FABIAN

Preabună doamnă, dați-mi ascultare:
Și nu lăsați portiță supărării,
Să tulbure această clipă rară
Ce ne-a uimit pe toți. Într-acest gând,
Mărturisesc că eu și cu sir Toby
Am născocit întreg acest complot
Ca să-i plătim bățosului Malvolio
Niște purtări mitocănești mai vechi.
Maria-i autoarea epistolei
La stăruința lui sir Toby, care,
Ca recompensă, a luat-o de nevastă.
Cât despre toate câte-au mai urmat,
Sunt glume, demne mai curând de râs
Decât de răzbunări. De-am cântări,
Care pe care, cred că suntem chit.

OLIVIA

Sărman naiv, ce rău te-au păcălit!

BUFONUL

„Unii se nasc mari, alții dobândesc mărirea, iar altora, în sfârșit, le-atârnă deasupra capului“... Scumpule,

să știi că și eu am avut un rol în comedia asta. Am fost Topas, părințelul Topas: „Nebunule, îți jur că nu sunt nebun!“ Ți-aduci aminte, bobocule? „Mă mir că înălțimea-voastră se poate desfăta la glumele acestui obraznic neghiob.“ Și uite că timpul a făcut o piruetă și i-a răzbunat pe nebuni!

MALVOLIO

M-oi răzbuna și eu pe haita asta!...

*(Iese.)*

OLIVIA

Prea l-ați făcut de râsul lumii, bietul!

DUCELE

Hai, după el ieșiți, să-l împăcați.
Dar ce-i cu căpitanul nu ne-a spus;
Când și-vom tot și ceasul fericirii
Va bate pentru noi, vom împleti
Aceste inimi calde... Până-atunci,
Iubită soră, oaspeții tăi suntem.
Cezario, vino;-așa te voi numi
Pân'ce schimbarea ta va fi deplină,
Și-atunci vei fi iubita mea regină!

*(Ies toți, afară de Bufon.)*

BUFONUL

*(cântă)*

Când eram flăcău la mama,
Hei, ce ploaie și ce vânt!
Dam și eu prin fete iama,
Fiindcă plouă pe pământ.

Iar când mi-a mijit mustața,
Hei, ce ploaie și ce vânt!
Tot în râs am luat viața,
Fiindcă plouă pe pământ.

Dar de când m-a ars năpasta,
Tii, ce ploaie și ce vânt!
Și mi-am luat și eu nevastă
Plouă-ntr-una pe pământ.

Și de-atuncea, lua-o-ar gaia,
Fie ploaie, fie vânt,
Beau și eu cât toată ploaia
Care cade pe pământ.

Piesa-i gata, trag oblonul,
Tii, ce ploaie e afară!
Dacă v-a plăcut bufonul,
Mai poftiți și mâine seară.[78]

*(Iese.)*

## NOTE

[1] Numele acestui personaj a provocat discuții între comentatorii operei shekespeariene. Se știe că Virginio Orsini, duce de Bracciano a vizitat Anglia la sfârșitul anului 1600 și începutul celui următor; unii formulează ipoteza că ar fi fost oaspetele de onoare la presupusa reprezentație de la 5 ianuarie când, dinaintea reginei, se jucase piesa de față. Cum *A 12-a noapte* a fost scrisă, aproape sigur, în 1599 sau 1600, s-a dedus că, în forma inițială, personajul purta alt nume și că Shakespeare i l-ar fi schimbat în cinstea înaltului oaspete. Ducele Orsini era, pare-se, guvernator al Iliriei, nume dat părții de nord a

Dalmației. Personajul shakespearian va deveni foarte popular în dramaturgia engleză a vremii: s-a semnalat prezența lui în drama *The White Devil* (*Diavolul alb*) a lui John Webster (reprezentată în 1611 sau 1612), unde e un copil, Giovanni, fiul monahului Brachiano (vezi Leslie Hotson, *The First Night of „Twelfth Night"*, 1952).

[2] În Cartea întâi a *Metamorfozelor,* Ovidiu spune că în tolba lui Cupidon erau două feluri de săgeți: unele cu vârf de aur – care îi făceau pe cei străpunși să se îndrăgostească de făptura privită de ei – și altele cu vârf de plumb ce le stârneau ura împotriva celor aflați dinaintea lor.

[3] După cum cred unii comentatori – printre ei și V. Ștefănescu –Drăgănești–, Sheakespeare ar fi ales Iliria ca loc al acțiunii acestei piese sub influența poveștii lui Cadmus și a Herminei care, alungați de mânia zeilor, au naufragiat pe țărmul acestui ținut, neștiind că fiica și nepotul lor, despre care credeau că au pierit în valuri, nu se înecaseră, ci fuseseră transformați în zeități marine – Ino și Melicarte (vezi Ovidiu, *Metamorfoze*, Cartea IV). Aceasta e una dintre variantele legendei lui Cadmus și a soției sale (care, în alte versiuni, se numea Harmonia); în alte legende, Cadmus era fratele Europei și rege al Tebei și debarcase în Iliria unde i-a ajutat pe enheleeni în lupta cu ilirii. Victorios, a fost proclamat rege al acestor ținuturi. Mai târziu, el și soția sa au fost prefăcuți în șerpi și au ajuns în Câmpiile Elizee. Așa cum se vede, e greu să se stabilească o legătură între această legendă și acțiunea piesei shakespeariene, legătură aptă să motiveze plasarea eroilor acestei comedii în Iliria.

[4] Arion era un muzician pe care marinarii și sclavii corabiei pe care se îmbarcase au complotat să-l ucidă și să-i ia banii. Apolo l-a salvat, trimițând delfinii să-i asculte cântecul; încrezător în zeu, Arion s-a aruncat în mare, un delfin luându-l și purtându-l la țărm.

[5] Englezii epocii elizabetane știau că la Curțile orientale erau aduși eunuci care le cântau suveranilor. Se menționează că un cântăreț castrat a cântat și în Anglia în 1600.

[6] Un slujitor mut era folosit în Orient pentru treburile care cereau o discreție totală.

[7] Belch însemnează „râgâială", Shakespeare sugerând astfel că sir Toby era bețiv.

[8] În familiile aristocratice, „văr" era folosit pentru orice grad de rudenie.

[9] *Ague* = friguri, *cheek* = obraz; noțiunea de *friguri* era asociată cu cea de „slăbănog"; s-ar putea, însă, ca numele să însemne și „obraz aprins", rezultat al bețiilor lui sir Andrew.

[10] În vremea lui Shakespeare, ducatul era o monedă de aur sau de argint, valorând – prima – o treime, cealaltă – o cincime dintr-o liră sterlină. Primele monede purtând acest nume au fost bătute în Italia.

[11] Așa cum se deduce din scrierile lui Ben Jonson și ale unui alt contemporan al lui Shakespeare, John Marston, violoncelul (căruia i se spunea *viol-de-gamboye*) nu era prețuit atât ca instrument muzical, cât ca piesă de mobilier în casele lumii bune de pe atunci.

[12] În original: „de ce să se așeze pe ele praful ca pe portretul doamnei Mall?". Aluzie la o anume Mary Frith, cunoscută sub porecla „Mall Taie-pungă", care apare adesea în versurile și în dramele satirice ale vremii: îmbrăcată în straie bărbătești, ea îi jefuia pe trecătorii ce se aventurau în unele cartiere mărginașe ale Londrei.

[13] Sir Andrew greșește: în astrologie, zodia taurului controla nu splina și coastele, cum spune el, ci gâtul și grumajii.

[14] În *Apolonius și Silla* al lui Rich, personajul ce corespunde Violei din piesa de față se numește Silla și se ascunde sub numele masculin de „Silvio", la Bandello, ea e Nicuola – „Romolo"; la Sechi, Lelia – „Fabrio", iar la Gonzaga eroina își ia, ca și la Shakespeare, numele de Cesare.

[15] Așa cum se știe, în vremea lui Shakespeare rolurile feminine erau jucate de adolescenți deghizați în femei.

[16] În original, *Clown* – cuvânt care a prilejuit multe controverse atât între istoricii teatrului, cât și între lingviști. Aceștia din urmă l-au pus în legătură cu *clod*, însemnând „nătărău";

în secolul al XV-lea, însă, el însemna „țăran", cu o conotație negativă, termenul fiind, curând după aceea, preluat și în comediile populare, cu sensul de *bufon*. În unele piese shakespeariene, el și-a păstrat sensul inițial: de pildă, fiul ciobanului din *Poveste de iarnă*, Costard – țăranul din *Zadarnicele chinuri ale dragostei* – sau Laurence din *Cei doi tineri din Verona*. Alteori, măscăriciul face parte din suita unui nobil, ca în *Cum vă place*, *Totu-i bine când se termină cu bine*, *Regele Lear*, sau în piesa de față. Spre deosebire de personajele comice ale teatrului renascentist englez, preluate din *Commedia dell'arte*, clownul își avea originea în farsele medievale anglo-saxone.

Comentatorii dramaturgiei shakespeariene au ajuns la concluzia că modelul bufonului Feste din *A 12- noapte* a fost Robert Arnim, actor în trupa Lordului Cancelar în anii când din această trupă făcea parte și Shakespeare. Se pare că unele roluri – Touchstone, Feste sau al Nebunului din *Regele Lear* – au fost scrise pentru el. După 1603, a jucat în trupa Regelui. A murit în 1615.

[17] Quinapalus e un nume inventat de Feste; vorbele care i se atribuie aici pot fi găsite în *Cronicile* istoricului Edward Hall (publicate în 1542): ele se refereau la Thomas Morus (decapitat, cum se știe, în 1535), despre care cronicarul mărturisea că nu știe cum e mai potrivit să i se spună – „un nebun înțelept" sau „un înțelept nebun".

[18] Zicala latină este diferită de formularea bufonului: *Cucullus non fecit monachum* – „Nu comănacul îl face pe călugăr".

[19] Literal, *madonna* înseamnă „doamna mea" sau „stăpână": aici e singurul loc din opera shakespeariană unde e rostit.

[20] Într-un document din 1623, se relatează că piesa *Malvolio* – prin care se înțelegea *A 12-a noapte* – a fost reprezentată la Palat de sărbătoarea Întâmpinării Domnului.

[21] În original, *he says he'll stand at your door like a sheriff's post* – „spune că va sta la poarta voastră ca stâlpul unui șerif". La ușa caselor primarilor și șerifilor se așeza un stâlp împodobit cu multe ornamente pe care erau afișate hotărârile Curții Regale și ale primăriei orașului.

[22] În poveștile și romanele cavalerești ale Evului Mediu, prințesele erau păzite de uriași.

[23] „Ideea că atât femeile cât și bărbații trebuie să se căsătorească și să păstreze printre oameni, prin copiii lor, frumusețea pe care au avut-o ei apare frecvent în opera poeților elizabetani. Shakespeare tratează această temă în diferite metafore din *Sonetele 1-17*. În *Sonetul al 11-lea* apare dealtfel același cuvânt, *copy*, în sintagma *nor let that copy die* (= „nici să nu lași să piară acea copie" [a frumuseții] [pe care o reprezinți]), care apare și în replica Violei: *...and leave the world no copy* (= „și [murind] să nu lași lumii o copie a ta)." (V. Ștefănescu-Drăgănești, în Shakespeare, *Opere complete*: *A douăsprezecea noapte*, București, 1986, nota 31).

[24] În *Apollonius și Sila,* personajul se numește Silvio; în *novella* lui Bandello–Paolo.

[25] Numele orașului e inventat de Shakespeare; unii comentatori (printre ei și V. Ștefănescu-Drăgănești) cred că ar putea fi o greșeală a copistului și că *Messaline* ar trebui citit Mytilene, vestitul oraș de pe coasta de est a insulei Lesbos. În ceea ce ne privește, credem că, dacă se pune problema unei eventuale greșeli a copistului, la fel de posibil ar fi ca Shakespeare să se fi gândit la Messana – numele vechi al Messinei.

[26] *Diliculo surgere saluberrimum est* – „sculatul devreme e foarte sănătos"; propoziția e preluată din *Gramatica latină* a lui John Lyly (apărută în 1592), unde era folosită pentru a ilustra gradul superlativ.

[27] Cele patru elemente ce alcătuiesc ființa omenească erau focul, aerul, apa și pământul, guvernând acțiunea celor patru umori – sângele, flegma, bila galbenă și bila neagră – în funcție de care se manifesta temperamentul fiecărui individ.

[28] Pe firmele hanurilor și ale cârciumarilor din vremea lui Shakespeare, erau reprezentate adesea două siluete, sub care stătea scris: „Noi, cei trei nebuni", înțelegându-se cele două personaje plus un al treilea, cel care citea această inscripție și era, astfel, invitat înăuntru.

[29] Nume evident inventate de Shakespeare (dar nu neapărat, așa cum cred unii comentatori, după modelul lui Rabelais, pe care nu sunt dovezi că dramaturgul englez l-ar fi cunoscut: prima traducere, semnată de Thomas Urquhart, a apărut în 1653 și nu se știe dacă Shakespeare cunoștea destul de bine franceza ca să îl fi putut citi în original).

[30] Mirmidonii, popor din Tesalia, peste care domnea Ahile; strămoșul lor era Mirmidon, fiul lui Zeus și al Eurimedusei.

[31] Unii comentatori cred că versurile acestui cântec au fost compuse de Shakespeare; după părerea altora, ele reprezintă un fragment dintr-o baladă veche care, după secolul al XVII-lea, s-a pierdut.

[32] Acest cântec vechi englez era interpretat în canon, astfel încât fiecărui cântăreț îi venea rândul să li se adreseze celorlalți, spunându-le „Taci, potaie!"

[33] „Cântecul câinilor" e cuprins într-o colecție de cântece de petrecere tipărită în 1562.

[34] Semnul distinctiv al majordomilor din casele nobile era un lanț prins în jurul grumazului și atârnând pe piept.

[35] S-ar putea ca aceasta să fie o încercare a lui Shakespeare de a-și justifica atitudinea față de soția sa, Anne Hathaway, cu opt ani mai în vârstă decât el, pe care o părăsise: ea rămăsese la Stratford când el venise la Londra.

[36] Diferența dintre cântecul pe care ducele îl ascultase în seara din ajun și acesta a îndreptățit părerea mai multor comentatori care cred că textul inițial a fost înlocuit.

[37] Zeul melancoliei, în mitologia romană, era Saturn: totodată, el era zeul civilizator care îi învățase pe locuitorii din Latium cultivarea pământului.

[38] Unii comentatori au deslușit aici o referire la reprezentările sculpturale de la căpătâiul mormintelor, așa cum erau ele înfățișate în Renaștere; „imaginea surâzătoare" a Resemnării voia să însemne împăcarea celor rămași cu soarta care li-l luase pe cel drag.

[39] Probabil aluzie la o poveste care circula în epocă, dar nu a fost identificată de istoricii literari.

[40] Jezabel, prințesă din Tyr care s-a căsătorit cu Ahab, regele Israelului (sec. IX î. Chr.); despotică și idolatră, și-a atras pedeapsa profetului Ilie (Cartea I a Regilor, XVI-XXI, în Vechiul Testament).

[41] Ceasurile de buzunar, aduse din Germania în jurul anului 1580, erau semn de bogăție și de rafinament.

[42] Sitarul era considerat cea mai proastă dintre păsări.

[43] Lucreția simboliza femeia virtuoasă.

[44] Ciorapii galbeni, purtați cu câteva decenii înainte de tinerii eleganți, nu mai erau la modă, ceea ce îl va face pe Malvolio, când va urma sfatul din scrisoare, să fie și mai ridicul.

[45] Istoricii moravurilor engleze precizează că jartierele încrucișate – obiect de îmbrăcăminte foarte scump – erau încă purtate de nobili în vremea lui Shakespeare (vezi V. Ștefănescu-Drăgănești, *op. cit.*, nota 57).

[46] În original, *Saphy*, cuvânt derivând din persanul *safi* (= ales), titlu purtat de dinastia Safavizilor (1501-1736). Regina Elizabeta trimisese la șahul Abbas I cel Mare o ambasadă condusă de sir Robert Shirley și de fratele său, Anthony; acesta din urmă s-a întors în 1599 cu daruri de mare preț și povestind despre luxul de neînchipuit de la palatul șahului. (Robert a rămas acolo până în 1607). În 1600 a apărut o carte relatând despre călătoria fraților Shirley și răspândind imaginea fastului de la Curtea persană.

[47] În unele ediții ale operelor lui Chaucer tipărite în secolul al XVI-lea, fusese publicat și *Testamentul Cressidei*, un poem tragic al scoțianului Robert Henryson (sau Henderson), în care eroina, pedepsită pentru necredința față de Troilus, se îmbolnăvește de lepră și își sfârșește zilele printre cerșetori.

[48] „Domnul să vă aibă în paza sa, domnule“ ; se pare că e singura propoziție în franceză pe care o știe sir Andrew.

[49] „Și pe dumneavoastră; sluga voastră.“

[50] În vremea lui Shakespeare, Tamisa reprezenta un drum larg de legătură cu restul lumii și îndemnurile „*Eastward!*“ (Porniți spre răsărit) și „*Westward, ho!*“ (Porniți spre apus) se auzeau pe cheiurile fluviului de dimineață până seara, spun

martorii ținutului. Istoricii au dovedit că, în fiecare moment, erau cel puțin 40 000 de marinari care așteptau să plece în larg. Exclamația „*Westward, ho!*“ devine foarte obișnuită la Londra, unde, în 1604, se va reprezenta, sub acest titlu, o comedie a lui Thomas Dekker, iar peste câțiva ani, Ben Jonson, Marston și Chapman vor scrie împreună o piesă, *Eastward, ho!*.

[51] Se socotea că ficatul, ca și inima, e sediul curajului și al iubirii pătimașe.

[52] În 1598 apăruse traducerea în engleză a însemnărilor de călătorie ale olandezului Willem Barents (sau Barentsz) care, în căutarea unui pasaj maritim prin nord-est spre China, a întreprins două călătorii în mările arctice, unde a rămas blocat vreme de aproape un an. Cartea s-a bucurat de o mare popularitate.

[53] În original, „sunt foarte bucuros să fiu un brownist în politică“; browniștii constituiau o sectă inițiată și condusă de Robert Brown, un aristocrat educat la Cambridge. În 1580, el s-a despărțit de Biserica oficială, acuzând-o că e supusă Papei și că e anti-creștină, că preoții ei nu au fost hirotoniți potrivit regulilor. În 1589 s-a întors la Biserica Angliei.

[54] În original, „Ca harta nouă a lumii, cuprinzând și Indiile“; aluzie la o hartă gravată în 1598, care însoțea traducerea engleză a jurnalului de călătorie în Orient al olandezului Linschoten.

[55] Un han cu firma „Elefant“ se afla, într-adevăr, pe malul de sud al Tamisei, nu departe de teatrul „Globe“; suntem din nou martori la un procedeu foarte obișnuit al lui Shakespeare care introduce detalii topografice și istorice engleze în unele piese a căror acțiune se desfășoară în alte ținuturi (aici, în Iliria).

[56] Textul „sonetului“ din care citează Malvolio a fost descoperit la sfârșitul secolului trecut. E, de fapt, o baladă, însoțită de un portret stângaci al reginei Elizabeta, compusă, pare-se, de Dick Tarlton, bufonul Curții.

[57] În original, „caligrafie romană“; aluzie la scrierea elegantă, adusă din Italia (de fapt, de la Veneția), la modă în cercurile aristocratice din epoca elizabetană.

[58] Se spunea că, în miezul verii, oamenii înnebuneau mai des din cauza căldurii. Mai târziu, într-un volum de studii, *New*

*Readings in Shakespeare* (1956). Charles Jasper Sisson va replica, pe bună dreptate, că, totuși clima din Anglia nu poate explica asemenea îmbolnăviri.

[59] De-a lungul întregii luni mai, în toată Anglia aveau loc serbări închinate venirii verii.

[60] În original, „nobil de covor", expresie ce-i desemna pe cei care nu fuseseră înnobilați pentru meritele lor de pe câmpul de luptă, ci din serviciile civile.

[61] Aluzia la fluviul Lethe, din care, în drumul lor spre Infern, sufletele morților sorbeau ca să uite viața lor pământeană.

[62] Sir Topas, personaj din *Povestirile din Canterbuy* ale lui Chaucer (unde numele său e ortografiat *Thopas*); cea de-a 19-a povestire, al cărei erou e Thopas, e o parodie a romanelor cavalerești din epocă. Comentatorii nu au descoperit, însă nici o relație convingătoare între personajul lui Chaucer și cel al lui Shakespeare; în schimb, au atras atenția că *topazul* era piatra prețioasă despre care se credea că-i vindecă pe nebuni.

[63] Latina bufonului, ca și franceza lui sir Toby și a lui sir Andrew, este incorectă, acesta constituind un element comic al piesei.

[64] Ieronim din Praga, cunoscut ca „Sihastrul din Camaldoli". În valea Camaldoli din Toscana luase ființă, n secolul al XI-lea, un ordin călugăresc care, după o sută de ani, se va despărți de benedictini.

[65] *Gorboduc* e una din primele tragedii engleze: scrisă de Thomas Norton și Charles Sackville, a fost reprezentată în 1561. Personajul principal, cel care dă titlul piesei, e un rege legendar al Britaniei.

[66] Una din plăgile trimise asupra Egiptului (*Ieșirea*, 10, 21-23).

[67] Interpretare evident simplistă a doctrinei orfice a lui Pitagora.

[68] Nu de mult, s-a descoperit manuscrisul baladei din care au fost preluate aceste versuri: ea aparține lui Thomas Wyatt (c. 1503-1542), unul dintre cei mai de seamă poeți englezi ai secolului al XVI-lea.

[69] Potrivit doctrinelor medievale, celor cinci simțuri ale persoanei fizice le corespundeau cinci facultăți ale psihicului

(cărora li se spunea „simțuri interne"): fantezia, memoria, bunul simț, intuiția și prețuirea.

[70] V. Ștefănescu-Drăgănești (*op.cit.*, nota 80) citează o întâmplare a reginei Elizabeta: aceasta a rugat-o pe o rudă de-a sa să-i dăruiască un câine, făgăduindu-i că, în schimb, îi va da orice îi va cere. Ruda a adus câinele și, când a fost îndemnat să-și formuleze cererea, și-a cerut câinele înapoi. E foarte posibil ca Fabian să se refere la această întâmplare.

[71] „Phoenix" și „Tigrul" erau două corăbii din vremea lui Shakespeare care făceau negoț între Londra și portul Candia din Creta.

[72] Aluzie la o povestire din *Etiopicele* lui Heliodor, care fuseseră traduse în engleză în 1569; Ducele o relatează, însă, incorect: în textul scriitorului grec, banditul Thyamis, amenințat să fie ucis într-o luptă și vrând să o ucidă pe Haricleea, iubita lui, pentru a nu cădea în mâinile dușmanilor, o omoară, din greșeală, pe o altă femeie.

[73] În comentariile sale, Howard Staunton observă că, de fapt, ceremonia descrisă de poet e aceea a logodnei și nu a căsătoriei.

[74] O problemă foarte controversată era, pe atunci, dacă duhurile celor morți păstrau sau nu înfățișarea din timpul vieții.

[75] Cei doi frați par să uite că sunt gemeni: de ce fixează o dată numai în funcție de vârsta Violei?

[76] Surprinzător, Viola uită și că Orsino e duce și nu conte.

[77] *Vox clamantis* (lat.) = cu glas tare.

[78] Nu s-a ajuns la o concluzie sigură: acest cântec îi aparține lui Shakespeare, e o baladă veche sau un adaos târziu, introdus de un interpret al Bufonului?

## Opinii despre „A Douăsprezecea noapte"

Această piesă e, în părțile ei cele mai grave, elegantă și ușoară și, în unele scene mai luminoase, de un umor admirabil.

Samuel Johnson, *Preface to Shakespeare*, 1775

*A 12-a noapte* e pe drept cuvânt considerată una dintre cele mai încântătoare comedii. E poate prea blajină ca să fie cu adevărat o comedie [...]. Ne face să râdem de prostia omenirii și nu s-o disprețuim.

Willliam Hazlitt,
*Characters of Shakespeare's Plays*, 1817.

*A 12-a noapte* e comedia sentimentaliștilor, a gândirii înăbușite în atmosfera orașelor, împinsă spre o dureroasă decepție, exprimând emoțiile nu neapărat pentru că le-ar trăi, ci pentru că au ajuns să fie considerate ca o modalitate elegantă de exprimare a propriei lumi lăuntrice.

Sir Edmund Chambers,
*Shakespeare: a Survey*, 1925.

# TOTU-I BINE
# CÂND SFÂRŞEŞTE BINE

Traducere de
ION FRUNZETTI

*Totu-i bine când sfârșește bine* (*All's Well That Ends Well*) este, de fapt, o versiune nouă, complet refăcută, a unei alte comedii, *Chinurile cu folos ale iubirii*, scrisă, probabil, în 1596 sau 1597 și pierdută. Piesa care s-a păstrat a fost compusă, după cum se pare, în 1602 sau 1603. Unii comentatori cred că forma actuală e rezultatul unei noi revizii a textului, după ce Shakespeare s-a retras, în 1611, la Stratford.

În timpul vieții dramaturgului nu s-a înregistrat nici un spectacol cu *Totu-i bine...* : prima reprezentație e consemnată abia în 1741. A fost publicată în ediția *in-folio* din 1623; cercetătorii au descoperit că acest text e alcătuit din fragmente scrise în etape diverse și conține unele replici care fuseseră eliminate din forma originală. Ceea ce, evident, a sporit și mai mult dificultățile datării.

Sursa piesei a fost povestea Giglettei di Nerbona (cea de-a 9-a din ziua a 3-a a *Decameronului*, povestită de Neifila); ea apăruse în primul volum al *Palatului Plăcerii* al lui William Painter (1566), celebra traducere engleză a operei lui Boccaccio. Shakespeare a îmbogățit traducerea povestirii boccaccești cu episoade și personaje noi.

Prima traducere românească publicată în volum: Ion Frunzetti, în seria Shakespeare, *Opere*, vol. VIII, București, 1960.

## PERSOANELE

REGELE FRANȚEI
DUCELE FLORENȚEI
BERTRAM, conte de Roussillon
LAFEU, un nobil bătrân
PAROLLES, un însoțitor al lui Bertram
NOBILI FRANCEZI, care slujesc împreună cu Bertram în războiul florentin

LOGOFĂTUL CASEI
LAVACHE, măscărici
UN PAJ
} slujitori ai contesei de Roussillon

CONTESA DE ROUSSILLON, mama lui Bertram
HELENA, o domniță ocrotită de contesă
O VĂDUVĂ din Florența
DIANA, fiica ei

VIOLENTA
MARIANA
} vecine și prietene ale văduvei

Nobili din suita regelui; ofițeri, soldați etc.
(francezi și florentini)

Acțiunea se petrece la Roussillon, Paris, Florența, Marsilia.

# ACTUL I

## SCENA 1

*Roussillon*[1]*. O sală în casa contesei de Roussillon. Intră Bertram, contesa de Roussillon, Helena și Lafeu, toți în doliu.*

CONTESA[2]

Lăsându-mi fiul să mă părăsească, mi-ngrop parcă al doilea bărbat.

BERTRAM[3]

Iar eu, plecând, plâng, doamnă, înc-o dată moartea tatei; dar nu mă pot împotrivi poruncii maiestății-sale și, cum în paza lui acum rămas-am[4], cu-atât mai mult îi sunt supus.

LAFEU[5]

În rege, doamnă, vei găsi un soț, iar dumneata, un tată, domnul meu. E-atât de bun de felul lui în orice-mprejurare, că nu se poate să nu-și țină obiceiul față de domnia ta, care ai atâtea merite, încât îl stârnii să-și dea pe față bunătatea, mai curând decât să pară că-i duce lipsa, când adevărul e că o are din belșug.

CONTESA

Putem avea nădejdi că-n scurtă vreme măria-sa ni se-nsănătoșește?

LAFEU

S-a lepădat de medici, doamna mea; căci, atâta vreme cât li s-a dat pe mână, și-a omorât timpul tot trâgând nădejde, și fără alt folos în treaba asta decât că timpul i-a ucis nădejdea.

CONTESA

Domnița asta a avut un tată – o, „a avut“, ce trist cuvânt! – un tată-a cărui iscusință mai să ajungă-a fi la fel cu cinstea lui de mare; căci, de-ar fi fost într-adevăr la fel, ar fi făcut să nu mai moară nimeni dintre oameni, și moartea n-ar mai fi avut ce face, și s-ar fi dus, de plictiseală, la plimbare. O, dac-ar fi să fie el, acum, spre marele folos al regelui, în viață! Cred c-ar aduce moartea bolii lui!

LAFEU

Ce nume-avea cel despre care-i vorba, doamnă?

CONTESA

Un nume renumit în meseria lui, și renumit pe drept cuvânt: Gérard de Narbonne[6].

LAFEU

Era într-adevăr neîntrecut: l-am auzit mai ieri pe suveran vorbind de el, urcându-l chair în slăvi și jelindu-l. Putea să mai trăiască mult și bine, cu iscusința lui, de-i drept că poate cu adevărat știința să învingă moartea.

BERTRAM

Dar de ce boală-anume, domnul meu, pătimește regele?

LAFEU

De-o bubă rea, seniore.

BERTRAM

Acum aud întâia oară.

LAFEU

N-aș dori să se lățească vorba! Domnița este fiica lui Gérard de Narbonne?

CONTESA

Unicul lui copil; mi-e dată-n grijă. Nădăjduiesc să aibă-un viitor chiar pe măsura creșterii ei bune; tot ce-i într-însa bun a moștenit, fapt care face ca darurile frumoase să fie și mai de preț încă; pentru că, unde însușirile alese se-mbină cu un suflet întinat, sunt laudele pline de regrete, fiindcă-atunci virtuțile-s sperjure; pe când în ea virtutea e înaltă de simplă ce-i; și-a moștenit deci cinstea, și bunătatea și-a desăvârșit-o.

LAFEU

Tot lăudând-o, doamnă, – o faci să plângă.

CONTESA

Pentru-o fecioară lacrimile-s sarea ce poate face lauda gustoasă. Nicicând de suflet nu i se apropie amintirea părintelui mort fără ca tirania durerii să nu-i ia din obraji orice urmă de viață. Sfârșește-odată, Helena, haide, isprăvește! Să nu se creadă că-ți arăți durerea mai mult decât o simți!

HELENA[7]

Mi-arăt durerea, da, dar o și-ncerc!

LAFEU

Jelania cu măsură-i dreptul morților. Durerea fără frâu, vrăjmașa celor vii.

CONTESA

De-i dușmanul durerii viața, tot ce-ntrece pragul muritoare-o face!

LAFEU

Ce tâlc să fie-n vorba asta?

BERTRAM

Doamnă,
Dă-mi binecuvântarea ta!

CONTESA

Domnul cu tine, Bertram! Fie-ți tatăl
Model în toate! Sângele-ți să tindă
A te robi virtuții! Bunătatea
Cu nașterea-ți aleasă să se-mbine!
Pe toți iubește-i, în puțini te-ncrede,
Rău nimănui nu face! Fă să-ți simtă
Dușmanul forța fără să-l zdrobești!
Să-ți ții sub cheia vieții tale-amicul!
Că taci să fii certat, nu că sporovăi!
Pe cap să-ți verse cerul tot ce ruga-mi
I-o smulge din ce-o vrea mai mult. Adio!
Drum bun, stăpâne!
E-un curtean necopt;
Ți-așteaptă sfatul, domnul meu.

LAFEU

S-aștepte
Prea mult ce-i bun, nu-i chip, cel ce iubește!

CONTESA

Te aibă ceru-n pază! Mergi cu bine,
Bertram!

*(Iese.)*

BERTRAM
*(către Helena)*

Ce-ți poate gândul plăsmui mai bun
Să-ți stea tot la picioare! Mamei mele,
Ocrotitoarea-ți, fii-i tu mângâiere,
Și s-o respecți!

LAFEU

Rămâi cu bine, blânda mea domniță!
Fii vrednică de cinstea părintească!

*(Ies Bertram și Lafeu.)*

HELENA

De-ar fi doar asta! Nu de tata-i vorba.
Și-aceste lacrimi cinste-i fac mai mult
Decât acelea plânse pentru dânsul.
Cum arăta? Îl uit! Închipuirea
Mi-e plină doar de-un chip: de-al lui Bertram.
Sunt doborâtă. Viața-n jur se curmă
De pleacă Bertram! Tot atât ar fi
Dac-aș iubi luceafărul și-aș vrea
Să-l iau de soț: atât e el de sus!
Am să mă mângâi doar cu strălucirea-i
Stând în lumina lui; dar nu prin preajmă-i.
Îmi chinui râvna dragostei, spunându-mi:
O ciută, dată leului mireasă,
Jertfită-ar fi! Să-l văd mereu, ce dulce,
Ce dureros era: să-i desenez
Sprânceana-n arc, ochiul de șoim, și părul
Cârlionțat, pe tabla inimii
Umplută de conturul feței sale.
Dar a plecat! Și mintea-mi idolatră
Va să-i sfințească urma. Cine vine?
Cel care-l însoțește. Îl iubesc

De asta, chiar de-l știu ce mincinos e.
Și-l cred smintit de-a binelea, și laș,
Căci nu-i cusur cu el să nu se-mpace!
Și când în vântul rece-al cumințeniei
Și-arată hârca de oțel virtutea,
Îmi spun că prea adeseori vedem
Slujind deșertăciunii înțelepții.

*(Intră Parolles.)*

PAROLLES

Să trăiești, crăiaso!

HELENA

Și tu la fel, craiule!

PAROLLES

Da de unde! Nu-s crai!

HELENA

Nici eu crăiasă!

PAROLLES

Cugetai asupra virginității?

HELENA

Întocmai! Dumneata pari a fi soldat. Dă-mi voie, dar, să-ți pun o întrebare: bărbatul e dușmanul fecioriei; cum am putea-o noi baricada să-i stea împotrivă?

PAROLLES

Ținându-l afară!

HELENA

Dar el ne dă asalt, și fecioria noastră, oricât de vitejește s-ar purta, e totuși prea slabă să se poată apăra. Învață-ne vreun soi de-mpotrivire războinică.

PAROLLES

Nu se află nici unul; bărbatul, pus față-n față cu voi, vă va submina și vă va face să săriți în aer, să explodați.

HELENA

Doamne! apără-ne fecioria de subminări și explozii! Și nu-i vreo tactică militară prin care fecioarele să-i poată face pe bărbați să sară în aer?

PAROLLES

O dată doborâtă fecioria, bărbatul va exploda și el, repede și degrabă! Numai că, tot provocându-l la explozii, prin spărtura de care sunteți voi înșivă răspunzătoare, vă cade fortăreața! Nu-i politic, în sistemul de echilibru al naturii, să-și păstreze cineva fecioria. O virginitate pierdută înseamnă sporul rațional al omenirii; și nu s-a născut nici o fecioară până ce nu s-a pierdut o feciorie. Metalul din care ești tu făcută e bun pentru turnat fecioare. Prin faptul că ți-o pierzi o dată, fecioria poate fi reînnoită în alte zece exemplare; dar dacă ți-o păstrezi pe vecie, ți-o pierzi pe vecie; cu un așa tovarăș de gheață n-ai încotro: trebuie să-l dai de râpă.

HELENA

Am de gând să-i mai țiu un pic partea; chiar de-ar fi să mor, din pricina asta, fecioară.

PAROLLES

Mare lucru n-am ce-ți spune-n privința asta; e împotriva legilor naturii! A ține partea fecioriei înseamnă să-ți învinovățești mama, care și-a pierdut-o ca să te facă. Și să-ți învinovățești mama este cea mai sfruntată lipsă de supunere! Fecioria e un sinucigaș: cel care-și pune juvățul de gât e-o fecioară. Merită să nu-și găsească loc nici într-un cimitir sfințit, virginitatea asta, și să

fie-ngropată la marginea drumului, ca o disperată care-a păcătuit împotriva firii. Fecioria face viermi, ca brânza, se roade singură până la urzeală și moare singură fără să fi hrănit pe lume altceva decât propria ei burtă. Pe deasupra, virginitatea mai e și arțăgoasă, trufașă, trândavă, toată numai amor propriu, și iubirea de sine e păcatul cel mai oprit de canoane. Nu ți-o păstra: nu-i de nici un folos și n-ai decât de pierdut cât n-o pierzi; dă-o-ncolo! În zece ani poate spori de zece ori. Crezi că-i de lepădat asemenea dobândă? Și nici capitalului n-are să-i fie prea rău! Dă-o naibii odată!

HELENA

Cum am putea face ca s-o pierdem într-un chip plăcut?

PAROLLES

Stai să mă gândesc: trebuie să faci un lucru rău. Trebuie să-l placi pe cel care n-o place! E o marfă care își pierde strălucirea stând neîntrebuințată. Cu cât o ții mai mult, cu-atât îi scade prețul; scoate-ți-o la mezat cât ți-o mai cumpără cineva; nu pierde sorocul ofertei. Ca un curtean bătrân, virginitatea umblă cu scufa-i demodată, și-i îmbrăcată scump, dar tot cu ce nu se mai poartă – lucruri ca broșa ori ca scobitoarea, la modă pe vremea bunicii. De la o vreme, budincile și ciorbele pe care le fierbeți au mai multă căutare decât obrajii voștri, iar fecioria voastră, îmbătrânita voastră feciorie, e ca una din perele noastre franțuzești, zbârcite peste iarnă; n-are nici o față, se macină ca o poamă uscată! Fost-ai, lele, când ai fost, dar acuma, vorba aia: ce să-i faci, ești o biată pară sfarogită: mai poți scoate ceva din ea?[8]

HELENA

Nu-i încă fecioria mea cum zici...
Stăpânul poate-avea iubiri o mie:

O mamă, o iubită, un prieten,
Un ideal, un căpitan, un dúșman,
O călăuză, -un zeu, un suveran,
O trădătoare, -un sfetnic și-o drăguță;
Umil orgoliu, mândră umilință,
Aspre-armonii și sfâșieri ce-s dulci,
Un crez și-un scump dezastru! E o lume
De dulci, gingáșe, de-mprumut cuvinte
Prea-creștinești, pe care-n flecăreala-i
Fugarul Cupidon le folosește.
Acuma – Dumnezeu să-l aibă-n pază –
Ce-o face nu știu. Curtea e o școală,
Și el e un...

PAROLLES

Un ce? Un ce?...

HELENA

...Pe care
Mult îl doresc. Păcat...

PAROLLES

Ce e păcat?

HELENA

Că n-are trup acest „mult îl doresc“,
Să poată fi simțit. Noi, cei de jos,
Noi, cei restrânși de stele la dorințe,
Cu-nrâurirea lor puteam atunci
Să ne urmăm prietenii-arătând
Ce dor în noi e-ascuns, și niciodată
N-atrage mulțumiri.

*(Intră un paj.)*

PAJUL

*Monsieur* Parolles, stăpânul meu vă cheamă.

PAROLLES

Micuță Helena, rămâi cu bine; de-mi amintesc de tine, la Curte când voi fi, mă voi gândi la tine.

HELENA

*Monsieur* Parolles, te-ai născut sub stea bună.

PAROLLES

Sub Marte, dacă-i vorba de mine!

HELENA

Sunt mai mult ca sigură că *sub* Marte!

PAROLLES

De ce *sub* Marte?

HELENA

Atâta te-au ținut războaiele la fund, că nu se poate să nu te fi născut *sub* Marte.

PAROLLES

Când Marte se afla în exaltare!

HELENA

Ba, mai degrabă, retrograd, cred eu...

PAROLLES

De ce crezi asta?

HELENA

De mult ce dai tot îndărăt când lupți.

PAROLLES

Asta-i o strategie.

HELENA

Așa se spune când frica te îndeamnă să-ți pui pielea la adăpost; dar felul cum se-amestecă în curajul domniei-tale frica face din ea virtutea cea mai de preț, și-mi place să văd oameni care știu să se descurce.

PAROLLES

Am atâtea de făcut, că n-am răgazul să-ți răspund acum pe loc! Mă voi întoarce curtean desăvârșit, și șlefuirea mea de bun curtean îți poate sluji ție, să te mai lustruiești. Și astfel vei fi vrednică să poți primi povața unui curtean, înțelegând ce sfat îți dă. Căci altfel vei muri în nerecunoștința ta, și ignoranța te va nimici. Rămâi cu bine! Când ai răgaz, rostește-ți rugăciunile. Când n-ai de fel, adu-ți aminte de prieteni. Fă-ți rost de-un soț ca oamenii, și fă cu el ce-o face el cu tine; deci, rămas bun!

*(Iese.)*

HELENA

Adesea, leacul căutat e-n tine
Și-l crezi în cerul ce, ursind destine,
Ne dă câmp liber faptei. Înapoi
Ne trage întunericul din noi.
Ce forță-mi urcă dragostea pe creste
De văd prin ea, dar ochiul nu-mi hrănește?
Ce-i depărtat de soartă firea face
Să fie-apropiat și să se-mpace.
S-aștepte sorți ciudate nu pot cei
Ce-și cântăresc durerile-nde ei,
Și cred că ce n-a fost nu poate fi.
Dar cine, meritând, nu-și cuceri

Iubirea ? Boala regelui... Un glas
Îmi spune că nu-i joc. Dar tot n-am să mă las.

*(Iese.)*

## SCENA 2

*Paris. O încăpere în palatul regelui. Trompete.*
*Intră Regele Franței, cu scrisori, și diferiți curteni.*

REGELE

Se-nfruntă astăzi Siena și Florența,
Luptând, cu tot atâția sorți de-a-nvinge-n
Războiul vitejesc ce-ncepe.[9]

ÎNTÂIUL NOBIL

Sire,

Așa se spune!

REGELE

Foarte de crezut!
Am și primit aici o-nștiințare
De-al nostru văr Austria[10]-ntărită,
Că florentinii vor veni să ceară
La noi un ajutor. Și scumpul nostru
Prieten parc-ar vrea cumva ca noi
Să nu li-l dăm.

ÎNTÂIUL NOBIL

Iubirea înțeleaptă
Ce-arată-Austria înălțimii-tale
Ne-mpinge s-ascultăm.

REGELE

Ne-a dat răspunsul:
Resping Florența[11], chiar fără să-mi ceară!
Cu toate astea, cei ce vor să-ncerce,
Din oastea noastră, aerul Toscanei,
Sunt liberi să se bată, de-orice parte!

AL DOILEA NOBIL

Grozavă școală-ar fi pentru oșteni
Să tragă-n piepturi fumul bătăliei
La care jinduiesc.

REGELE

Dar cine vine?

*(Intră Bertram, Lafeu și Parolles.)*

ÎNTÂIUL NOBIL

E contele Roussillon, Bertram, doamne!

REGELE

Ești, tinere, leit cum ți-a fost tatăl:
Deschis la fire, mai curând ciudat
Decât prea aspru. Bine-alcătuit.
De-ai moșteni tăria lui de înger!
Dar, bun-venit la Curte-mi!

BERTRAM

Maiestate,
Îți mulțumesc și-ți sunt supus plecat!

REGELE

Aș vrea să mai fiu azi voinic ca-n vremea
Când eu cu tatăl tău prietenește
Ne încercam destoinicia-n luptă!

Ce bun strateg și căpitan! Luat pildă
De cei mai vajnici! N-a-nchinat reduta
Nici când hidoasa vârstă[12], furișată
În preajmă-ne, ne-a măcinat puterea.
Mă mângâie să pot vorbi de dânsul!
În tinerețe-avea același duh
Tăios, ca junii nobili de la Curtea-mi[13];
Dar ei, îi văd dând zor cu zeflemeaua
Pân' ce se-ntoarce asupră-le deodată,
Și nu-și ascund sub haina cuviinței,
Cum fac curtenii toți, ușurătatea.
Mândria lui, dispreț, asprimi, acreală
Nu cuprindea. Iar de cumva erau,
I le stârnea, zvârlindu-i-le, cel'lalt.
Ceasornic, cinstea lui știa clipita
Când cere-mprejurarea să vorbești
Și când dă limba-ntâietate minții.
Pe cei de-un rang mai jos, purtarea lui,
Când se-apleca asupră-le, -i făcea
Să se mândrească de umil ce-l văd
Și de smerirea vorbelor cu care
Îi prețuia ca pe egali. Ce om!
Model ar fi de dat acestor timpuri.
Și s-ar vădi, de l-am pricepe bine,
Că dăm tot îndărăt.

BERTRAM

Memoria lui,
Mai mult ca-n piatra de mormânt, e-n gându-ți.
Decât un epitaf, mult mai de preț e
Regescul tău cuvânt.

REGELE

De-aș fi cu el! Spunea întotdeauna
(Parcă-l aud și-acum, căci vorba-i dreaptă

N-o-mprăștia, ci ți-o-mplânta-n ureche
Să crească, să dea rod): „De n-aș trăi...“
Așa spunea adesea, cu tristețe,
Despre sfârșit și despre prelungirea
Petrecerii sfârșite: „O, de n-aș
Trăi și după ce s-a ars în lampă
Uleiul, ca s-ajung a fi de râsul
Junеții ce disprețuiește totul,
Afară doar de noutăți, și-a cărei
Gândire, haine doar croi; și-și dă,
Pe mode, orișice statornicie!“
Așa spunea. Și eu doresc, asemeni,
Cât miere și cât ceară-n stup n-aduc,
Să fiu îndepărtat, lăsându-i locul
Unui mai vrednic.

AL DOILEA NOBIL

Sire, te iubim!
Și cei nepăsători ți-ar duce lipsa,
Ei cei dintâi.

REGELE

Da, umplu-un loc degeaba!
O știu! Cât timp să fie, oare, conte,
De când muri, în casa-ți părintească
Vestitul vraci?

BERTRAM

Cam șase luni sunt, doamne!

REGELE

De-ar mai trăi, m-aș căuta cu el;
Dă-mi brațul; ceilalți doctori m-au tocit
Cu leacurile. Firea mea cu boala

S-au războit în voie. Bun-venit!
Un fiu nu mi-e mai drag ca tine, conte!

BERTRAM

Ți-s recunoscător din suflet, sire!

*(Ies.)*

## SCENA 3

*Roussillon. O încăpere în palatul contesei. Intră Contesa, Logofătul casei și Măscăriciul.*

CONTESA

Ei, să te-aud: ce spui despre domniță?

LOGOFĂTUL

Înaltă doamnă, grija ce-am avut-o, de când mă știu, să-ți fac mereu pe plac, aș vrea să fie-nscrisă-n catastiful strădaniilor mele din trecut; căci e-o rănire-a modestiei noastre și-o întinare-a meritelor când le crăinicim chiar noi în patru vânturi.

CONTESA

Ce-i cu derbedeul ăsta? Hai, piei din ochii mei, jupâne! Știi plângerile câte mi-au ajuns până-n urechi, pe seamă-ți și-mpotrivă-ți, și să știi că dacă nu le iau pe toate-n socoteală e fiindcă eu-s domoală și n-o-ntorc în rău; căci altfel, de smintit și de mehenghi te știu destul, să-ți stea la pozne ca acestea mintea.

MĂSCĂRICIUL[14]

Dar nu-i o noutate asta, doamnă, că-s un biet om sărman.

CONTESA

Prea-bine!

MĂSCĂRICIUL

Da de unde! De ce-i prea bine că-s un biet sărman? (Chiar dacă mulți dintre bogați sunt osândiți să moștenească iadul!) Dar, de-mi îngăduie bunăvoința măriei-tale să mă duc în lume, atuncea Izabel, ce-ți este slugă, și eu, om face și noi ce-om putea.

CONTESA

Ți-a abătut să umbli cu cerșitul?

MĂSCĂRICIUL

Cerșesc bunăvoință-n cazul ăsta.

CONTESA

În ce caz?

MĂSCĂRICIUL

În cazul Izabelei și al meu; nu-i moștenire slujba; și socot că Dumnezeu n-are să-și întoarcă fața spre mine cât n-oi avea din carnea mea prăsilă; căci, zice-se, copiii sunt binecuvântări cerești.

CONTESA

Spune-mi, ce pricină ai să te însori?

MĂSCĂRICIUL

Mi-o cere bietu-mi trup, mă îmboldește carnea, doamnă, și cel împins de diavol n-are, bietul, cum da 'napoi.

CONTESA

N-ai alte pricini, înălțimea-ta?

MĂSCĂRICIUL

Pe cinstea mea, mai am și pricini sacre, doamnă, zău, chiar sacre.

CONTESA

Și nu le poți împărtăși cumva restului lumii?

MĂSCĂRICIUL

Sunt și-am fost, de când mă știu, o creatură păcătoasă, doamnă, cum ești și dumneata și tot ce-i carne și sânge. De mă-nsor, mă-nsor – pe Dumnezeul meu! – ca să mă pot căi.

CONTESA

De-nsurătoare, mai curând decât de păcate.

MĂSCĂRICIUL

N-am nici un prieten, doamnă, și trag nădejde să-mi câștig câțiva, de dragul nevesti-mi.

CONTESA

Prieteni de-ăștia ți-s dușmani, netotule!

MĂSCĂRICIUL

Nu dai dovadă de-adâncime, doamnă, judecând așa: ba-ți sunt chiar buni prieteni; căci nătărăii vin să facă-n locul meu ce-s obosit să fac. Cel care-mi ară țărina îmi cruță boii și-mi lasă mie partea din recoltă. Cel ce mă-ncornorează-mi slugărește: căci omului ce-mi mângâie nevasta, de sângele și carnea mea îi pasă. Și cel pe care-l doare de carnea și de sângele meu se cheamă că-mi iubește carnea și sângele; cine-mi iubește carnea și sângele mi-e prieten. *Ergo*: cel care-mi pupă nevasta mi-e prieten. De s-ar mulțumi oamenii să fie ceea ce sunt, nu i-ar mai fi nimănui teamă de-nsurătoare. Fiindcă tânărul

Charbon, puritanul, și bătrânul Poysam, papistașul, oricât de despărțite le-ar fi inimile de credințele religioase diferite[15], sunt totuna în ceea ce privește capul, și pot să dea-mpreună coarne-n coarne, ca orice căprior din turmă.

CONTESA

Așa ai să fii cât ăi trăi? Spurcat la gură și gata oricând să clevetești?

MĂSCĂRICIUL

Profet sunt[16], doamnă, și adevăr grăiesc în cele ce urmează:

Căci cântecul e-adevărat
Pe rând pentru oricine:
Destinul de mi te-a-nsurat,
Și coarne-o să-ți destine![17]

CONTESA

Piei din ochii mei, domnule! Vorbim noi pe-ndelete mai pe urmă.

LOGOFĂTUL

Binevoiți, stăpână, a-i porunci s-o cheme pe Helena la domnia-voastră: de dânsa trebuie să vă vorbesc!

CONTESA

Spune-i domniței că vreau să-i vorbesc. La Helena mă gândesc.

MĂSCĂRICIUL

De dragul ei, doar pentru ea
Prăjiră grecii Troia?
Ce faptă rea, ce faptă rea!...
I-a fost lui Priam voia?
Așa stătea și-așa plângea.
Așa stătea și-așa plângea,
Și spuse când să plece:

„De-s nouă rele și-una nu,
E una bună-n zece!“

CONTESA

Cum? Una bună-n zece? Stâlcești cântecul, fârtate!

MĂSCĂRICIUL

Din zece femei una bună! Asta, doamnă, poate însemna chiar c-am dres cântecul! Măcar de-ar blagoslovi Dumnezeu lumea cât îi anul de lung, în chipul ăsta! I-ar mai afla cineva vrun păcat femeii celei de-a zecea? Nici eu, măcar de i-aș fi și duhovnic. Din zece, una! Unde nu dă cerul s-avem noi tot câte-o femeie cumsecade născută sub fiecare dintre stelele lui, sau măcar câte una de fiece cutremur de pământ! S-ar cumpăni binișor lotería! C-așa, poate omul să-și macine toată inima, fărâmiță cu fărâmiță, până s-ajungă a da de una ca oamenii!

CONTESA

N-ai de gând să te urnești o dată, derbedeule, și să faci cum ți-am dat poruncă?

MĂSCĂRICIUL

Să fie omul la porunca femeii, și cu toate astea, să nu se fi-ntâmplat încă nici o nenorocire!... Deși cinstea nu e puritană, nu va face, totuși, nici un rău; are să poarte doar cămașa albă a pocăinței, peste anteriul negru, de popă[18] al unei inimi mari. Mă duc, acum mă duc de-a binelea. Vrasăzică, toată chestia e să vină Helena aicea.

*(Iese.)*

CONTESA

Așa, s-auzim!

LOGOFĂTUL

Știu, doamnă, că fata vi-i dragă pe de-a-ntregul și fără nici o rămășiță.

CONTESA

Pe cinstea mea, mi-e dragă; mi-a încredințat-o tai-că-său, și ea, fără îndoilă, își merită pe bună dreptate dragostea cu care o întâmpin, ba încă i s-ar cuveni mai multă decât îi dau; și mult mai mult i se va da decât cere.

LOGOFĂTUL

Am fost, doamnă, mai adineauri, mult mai aproape de ea decât socot c-ar fi dorit să fiu, de-ar fi știut; stin-gheră sta, vorbind cu sine însăși, și vorba neavând decât urechea-i s-o audă. Gândea, pot pune mâna-n foc de asta, că n-are nici un martor s-o asculte. Din ce vorbea, ieșea că ți-a-ndrăgit feciorul: „Soarta, zicea ea, ce-a pus așa nepotrivire între rangurile lor, nu-i o zeiță, și nici Dragostea nu-i zeu de nu-și întinde puterile și-asupra celor care stau pe trepte mult deosebite; că Diana nu-i fecioarelor regină, de-ngăduie ca bietele-i vasale să fie lu-ate-așa, pe negândite, fără să le salveze la cel dintâi asalt, ori să le fi răscumpărat pe urmă.“ Așa spunea, în cea mai plină de-amar și de durere izbucnire din câte mi-a fost dat s-aud din gură de fecioară. Am socotit de datoria mea să dau pe loc măriei-tale știre de cele auzite; căci, luând la cunoștință ce bucluc ar mai putea ieși de-aici, nu-ți poate fi totuna dacă știi sau nu ceva.

CONTESA

Te-ai descărcat cu cinste de povara-ți; păstrează cele auzite pentru tine; mi-au dat de veste despre asta, mai demult, o seamă de părelnice temeiuri, ce-atât de nes-tatornic înclinau balanței talgerul, că nici crezare nu le

puteam da, și nici puteam să mă-ndoiesc de ele. Fii bun,
mă lasă singură cu mine; închide-ți asta-n inimă; și-ți
mulțumesc pentru cinstita-ți grijă.

*(Iese Logofătul.)*

La fel eram și eu în floarea vieții:
Ai firii suntem toți. Și-acest crud spin
E-n chip firesc în roza tinereții,
Și-al sângelui e spinul, prin destin.
Pecete-a adevărurilor firii
E-n tinerețe ghimpele iubirii.
Din ce-mi aduc din vremi trecute-aminte,
La fel greșeam, și nici nu luam aminte!

*(Intră Helena.)*

Se uită rătăcit. Acuma văd.

HELENA

Cu ce-ți pot, doamnă, fi pe plac?

CONTESA

Helena,
Tu știi că-ți sunt ca mamă.

HELENA

Stăpâna mea ești, doamnă!

CONTESA

Nu! Ți-s mamă!
De ce nu mamă? Când am spus eu „mamă“
Parc-ai văzut un șarpe. Ce e-n „mamă“
De sari la vorba asta? Spun: ți-s mamă,
Și-nscrie-te-ntre cei purtați în pântec
De mine, căci adeseori vedem
Rivalizând cu firea înfierea;

Dăm crengi de-a' noastre din seminți străine.
Eu n-am gemut născându-te, și totuși
Simt pentru tine-o dragoste de mamă.
Ce Dumnezeu, fetico ?! Îți îngheață
Tot sângele de-mi spui că-s mama ta ?
De ce pestrițul jalei crainic, Iris,
În curcubeie-ți cercuiește ochii ?
De ce ? Fiindcă-mi ești fiică ?

HELENA

Fiică nú-ți sunt !

CONTESA

Ți-s mamă doar, îți spun !

HELENA

Iertare, doamnă !
Nu-mi este frate contele Roussillon ;
Eu sunt de jos, el are nume mare.
Eu rude n-am de viță. El, tot nobili !
E domnul meu, e scumpul meu stăpân.
Trăiesc ca sclava lui și-i mor supusă.
Cum, oare, mi-ar fi frate ?

CONTESA

Nici eu mamă ?

HELENA

Da, mamă-mi ești. O, de-ai putea să-mi fii.
Fără ca fiul tău să-mi fie frate !
Să fii în parte fiecărui mamă,
Și-a lui, și-a mea ! La rai nu țin atâta !
Așa, nu i-aș fi soră. Nu se poate
Să-ți fiu vlăstar decât de mi-e el frate ?

CONTESA

Ba da, Helena; mi-ai putea fi noră!
Dar facă Domnul nici prin gând să-ți treacă!
„Fiică“ și „mamă“-n inima-ți se luptă.
Pălești? Ți-am dat deci dragostea pe față
Cu teama mea! Acum pricep eu taina
Însingurării tale! Văd temeiul
Atâtor lacrimi. Sare-n ochi că-ți place
Băiatul meu. Și orice-ai născoci
Ca să dezminți ce-ți strigă-n vânt pasiunea,
Ea tot te-ar da de gol. Deci, spune drept.
Dar spune-atunci: „Așa-i!“, căci, uite,-obrajii-ți
Și-o spun unul altúia; iară ochii-ți
Văd asta clar din tot ce faci, și-o spun,
În felul lor tăcut. Căci doar păcatul
Drăcesc a-ncatărării-ți leagă limba,
Lăsându-mă să bănui doar! Vorbește!
De-o fi așa, frumoase ițe tragi!
De nu, te leapădă! Oricum, îți cer,
De vrei prin mine să te-ajute cerul,
Să spui adevărat.

HELENA

Iertare, doamnă!

CONTESA

Iubești pe fiul meu?

HELENA

Stăpână, milă!

CONTESA

Spune: -l iubești?

HELENA

Tu, doamnă, nu-l iubești?

CONTESA

Nu ocoli: iubirea mea de mamă
E-o legătură lumii-ntregi vădită.
Hai, dă pe față tot ce simți! Simțirea
Și-așa tot te-a pârât.

HELENA

Atunci îți spun,
Sub cer și-n fața ta îngenunchind,
Că-n fața ta și-a cerului înalt
Iubesc pe fiul tău.
Sărac mi-e neamul, dar cinstit. Iubirea
Îmi e la fel. Nu te jignesc. Fac rău
Iubindu-l?!... Nu mă țin de el și nu-i dau
Dovezi c-aș vrea cumva să-i fiu soție,
Și nici că țin să-l am, cât timp nu-l merit,
Deși nu văd nici cum l-aș merita!
Iubesc zadarnic, știu! Ucid nădejdea
Și torn cu toate astea-n sita ei,
Cernită,-amară, apele iubirii.
Și veșnic le tot scap, le pierd mereu.
Și-ntocmai ca indianul, ce-i cucernic
În rătăcirea lui, ador un soare[19]
Ce nu mă știe, chiar dacă mă vede.
Iubită doamnă, nu-mi întâmpina
Cu ură dragostea mărturisită,
Doar fiindcă țin la cel la care ții!
Căci dacă ți s-o fi-ntâmplat vreodată
În tinerețea plină de virtute,
De care cinstea vârstei tale-mi spune,
Ca-n flacăra iubirii să dorești

Prea-casta Diană să se facă una
Cu Ámor, o, atuncea fie-ți milă
De cea ce alt nu poate-alege, -afară
De-a da și iar a da, știind că pierde;
De cea ce cată nu ca să găsească,
Ci se desfată chiar cu ce-o omoară.

CONTESA

Dar la Paris n-ai vrut cândva să mergi?
Spune-adevărul!

HELENA

Da, am vrut, stăpână!

CONTESA

De ce? Spune-adevărul!

HELENA

Spun adevărul! Jur pe harul sfânt!
Am moștenit rețetele-adunate
De iscusința și-ndelunga trudă
A tatei: sunt din leacurile-acelea
Ce nu dau greș, și-aduc obștești foloase.
Mi le-a lăsat prin testament, să vindec
Prin ce pot ele, mult mai mult decât
E scris în însemnări. Și printre-acestea
E-un leac prea-încercat, ce-l poate smulge
Pe rege din lângoarea lui.

CONTESA

De asta
Voiai să pleci la Curte, la Paris?
Vorbește!

HELENA

Gândind la fiul tău, mi-a dat prin cap!
Altfél, Parisul, regele și leacul
Din dialogul gândurilor mele
Ar fi lipsit.

CONTESA

Și crezi, cumva, Helena,
Că de-ai ajunge să-l îmbii cu leacul,
L-ar vrea? Când el și doctorii au unul
Și-același gând: el crede că nu-s vrednici
Să-l vindece, și ei, că n-are leac!
Cum vrei să-și plece deci urechea către
O fată ne'nvățată, când nici școala
Ce-o au nu-i poate face bolii seama?

HELENA

Ceva îmi spune – mai vârtos ca arta
Tătâne-miu, ce-a fost o culme-n arta-i –
Că moștenirea lui va fi primită
De plec sub zodia-asta norocoasă.
Și de-i pe voia înălțimii-tale
Ca să-mi încerc norocul, pun în joc
Pierduta-mi viață pentru-nzdrăvenirea
Măriei-sale, într-o zi ca asta
Și-ntr-așa ceas predestinat.

CONTESA

O crezi?

HELENA

O știu cu dinadinsul.

CONTESA

Ei, Helena,
Îți dau îngăduința și iubirea-mi;
Îți dau mijloace, slugi și salutări
De dus la Curte alor mei. Acasă,
Voi sta să 'nalț la rugi, să-ți deie Domnul
Izbândă-n încercarea-ți îndrăzneață.
Purcede mâine. Căci, să știi: ți-oi da
În sprijin tot ce stă-n puterea mea.

*(Ies.)*

# ACTUL II

## SCENA 1

*Paris. O încăpere în palatul Regelui.*
*Intră Regele cu mai mulți curteni tineri, care-și iau rămas-bun plecând la războiul florentin. Bertram, Parolles, oameni din suită. Sunete de trompetă.*

REGELE

Cu bine, tineri nobili! Aste pravili
Nu le-azvârliți, ci țineți legea luptei!
Răsplata împărțiți-o deopotrivă.
Și, de câștigă ambii, tot atâta-i
Răsplata amândorura.

ÎNTÂIUL NOBIL

Nădejdea
Ne este, sire, că, întorși din luptă,
Te vom găsi-n deplină sănătate.

REGELE

Nu, asta-i greu. Dar inima mea, totuși,
Nu recunoaște că-i datoare bolii
Ce vieții-mi dă asalt. Voi, tineri nobili,
Adio! Și, de-s viu sau mort, să fiți

Bravi fii ai Franței. Dați acum Italiei
De miazănoapte, epigon ruinei
Apusei monarhii[20], prilej să vadă
Că nu veniți doar să pețiți onoarea,
Ci chiar s-o luați de soață. – Acolo unde
Dau înapoi și bravii, voi găsiți-o!
Și numele să vi-l repete faima.
Adio!

AL DOILEA NOBIL

Fie-ți slugă sănătatea!

REGELE

La fetele Italiei luați seama!
Francezii, cică, nu se dau în lături
De-s trași de mâneci.[21] Nu cădeți în cursă,
Nici prizonieri, cât n-ați fost piept la piept!

AMBII NOBILI

Sorb inimile noastre sfatul bun,
Măria-ta!

REGELE

Adio!

*(Către unul din suită.)*

Fii-mi toiag!

*(Iese, sprijinit de curtean și urmat de suită.)*

ÎNTÂIUL NOBIL
*(către Bertram)*

Iubite domn, de ce nu vii cu noi?

PAROLLES

Nu-i vina lui, viteazul!

AL DOILEA NOBIL

Ce războaie!

PAROLLES

Desăvârșite. Le cunosc prea-bine.

BERTRAM

Stau locului în silă, -mbrobodit
Cu: „Ești prea tânăr“, „Nu acum“, „La anul“!...

PAROLLES

Ți-e poftă de război? Păi fugi, și gata!

BERTRAM

Lipit pe loc stau, coadă pentru fuste,
Și-mi scârțâi cizmele pe caldarâm.
Pândind favoruri. Și mă-ncing cu spada
Doar pentru danț! Pe ceruri, de nu fug!

ÎNTÂIUL NOBIL

E-o cinste și-n delict!

PAROLLES

Comite-l, conte!

AL DOILEA NOBIL

Îți sunt complice. Și acum, adio!

BERTRAM

Eu cresc din trunchiul tău. De pleci, mă sfâșii.

ÎNTÂIUL NOBIL

Adio, brave căpitan!

AL DOILEA NOBIL

Adio,
*Monsieur* Parolles!

PAROLLES

Nobili eroi, ni-s spadele-nrudite, a mea și-a voastră. Cavaleri de seamă, strălucitori, aluat de soi, vreau să vă spun o vorbă: în regimentul Spinii veți găsi un oarecare Spurio, căpitan, cu cicatricea lui, emblema luptei, aici, pe-obrazul stâng; chiar spada asta i-a făcut-o; dați-i de știre că trăiesc, și fiți cu ochii pe el, ca să vedeți ce-are să spună.

AL DOILEA NOBIL

Așa vom face, nobil căpitan!

PAROLLES

Să-și îndrăgească Marte ucenicii!
*(Ies nobilii.)*
Ce ai de gând să faci?

BERTRAM

Sst! Regele.
*(Intră Regele. Bertram și Parolles se retrag.)*

PAROLLES

Fii mai ceremonios cu nobilii seniori; te-ai mărginit din toată lista doar la două formule reci de „adio“; de ce nu ești ceva mai stăruitor în curtea ce le-o faci? Doar ei sunt cei dintâi oameni ai vremii noastre; ei dau tonul în toate; în ținută, în felul cum trebuie să mănânci și în felul cum trebuie să vorbești; de la ei poți învăța cum să urci, sub înrâurirea celei mai prielnice constelații; și cu toate că diavolul le bate măsura, după măsura nobililor

ăstora trebuie să-ți potrivești pasul; hai după ei, și ia-ți rămas bun mai pompos!

BERTRAM

Am să-ți ascult îndemnul.

PAROLLES

Viteji băieți, și par să fie ai naibii de vânjoși mânuitori de spade.

*(Ies Bertram și Parolles.)*

*(Intră Lafeu.)*

LAFEU

*(îngenunchind)*

Iertare, doamne, mie și soliei
Ce-aduc.

REGELE

Ridică-te!

LAFEU

*(ridicându-se)*

Deci ai în față-un om iertat, mărite!
Mi-ar fi plăcut să fi îngenuncheat
Măria-ta, să-mi ceri iertare mie,
Și sprinten să te-nalți, la fel cu mine.

REGELE

Mi-ar fi plăcut și mie. Dar atunci
Ți-aș fi cerut iertare că-ți sparg capul.

LAFEU

Halal! Mă dau bătut. Dar uite care-i
Povestea, sire: nu vrei să te vindeci?

REGELE

Nu!

LAFEU

Prea-s acri strugurii, regească vulpe?
Da, da, ia-i vrea, ciorchinii mei, doar dacă
Regeasca vulpe-ar ști să-i poată-ajunge!
Aflai de-un leac ce pietrelor dă viață
Și-nvie stânci. Să joci ca pițigoii,
Cu foc de spiriduș, te face. Numai
De-l pipăie, Pépin[22] din morți se scoală,
Și Carlomagnul[23] prinde-n mână pana
Și-i scrie *ei* un vers de-amor.

REGELE

Cum „ei“?
Ce „ea“ e asta?

LAFEU

„Ea“ e-un doctor, doamne,
Sosit acum. De vrei, o vezi. Și jur
Pe-onoarea și credința mea – de pot
Să pun temei eu însumi pe ce spun –
Vorbii cu una ce, prin tot – prin vârstă,
Prin sex, prin iscusința, hotărârea
Și-ndemânarea ei – m-a uluit
Mai mult decât mă pot vorbi eu singur
De rău, pentr-așa hal de slăbiciune.
Îngăduie și vezi-o. Asta cere!
Și află ce-o aduce. După asta
Mai râzi cât ți-o fi voia.

REGELE

Hai, Lafeu,
Adú-mi aici pe cea care te-uimi,

Să ne uimească-acuma pe-amândoi,
Sau ca să punem vârf uimirii tale
Uimindu-mă cum te-a putut uimi.

LAFEU

Ba nu. Ți-o dau pe tavă, și dispar!

*(Iese Lafeu.)*

REGELE

Așa-mi aduce el tot timpul fleacuri
Împachetate-n vorbe.

*(Intră Lafeu cu Helena.)*

LAFEU

Ei, hai, te-apropie.

REGELE

Arípi dă graba!

LAFEU

Te-apropie și spune-i ce dorești,
Măriei-sale-aici de față. Teamă
De-așa trădări să tot apuce regii
De-i pari un trădător. Eu, unchi Cresidei[24],
Las tinerii[25]-mpreună. Bun rămas.

*(Iese.)*

REGELE

Ce zici, frumoaso? Vrei să-mi dai de leac?

HELENA

Da, doamne. Căci Gérard, cel din Narbonna,
Om priceput în leacuri, mi-a fost tată.

REGELE

L-am cunoscut.

HELENA

Mă pot lipsi atunci
Să-l laud. Dacă-l știi, e lăudat!
Mi-a dat pe patul morții-un vraf de scripte.
Rețeta ce-ți aduc e, mai cu seamă,
Odrasla scumpă-a-ntregii lui științe,
Și-al experienței rod de-o viață. Tata
M-a juruit s-o țin cum țin la ochii
Din cap, ba chiar mai grijuliu. Și-așa,
Aflând eu că măriei-tale boala
Ți-e tocmai cea pe care-aceste leacuri
O vindecau dând tatălui meu cinste,
Ca să-ți aduc priceperea-mi și leacul,
Smerită vin.

REGELE

Îți mulțumesc, fecioară,
Dar nu te-ncrede-atâta-n vindecare
Când cei mai meșteri vraci mă părăsesc
Și când soborul doctorilor spune
Că arta lor în van ar cere firii
Să mă-ntărească. Nu socot cu cale
Să-ne-nșelăm iar mintea cu nădejdi,
Să-ngăduim eclipse judecății
Dând boala de nevindecat pe mâna
Băbeștilor descântece; rațiunea
Să ne-o disprețuim, crezare dând
Vreunui ajutor lipsit de rost,
Când cred că-i tot din cele ce-au mai fost.

HELENA

Cu zelul meu eu mă socot plătită!
Nu vreau să stărui, doamne, să-ți fac bine.
Umilă-ți cer un gând modest, de care
Să fiu în drum spre casă însoțită.

REGELE

Nu sunt nerecunoscător: drum bun!
Îți mulțumesc c-ai vrut să mă-ntremezi,
Ca muribunzii-atunci când le urezi
Ani mulți! Știu ce primejdie mă paște;
Tu nu-ți știi arta de n-o poți cunoaște!

HELENA

Deci, nu prin leacul meu se curmă soarta-ți,
De vreme ce nu crezi că te mai vindeci!
Să știi că 'Naltul, ce răstoarnă munți,
Unealtă-și ia ades pe cei mărunți.
Scriptura vede-n prunci înțelepciunea
Când înțelepții-s prea copii. Minunea
Din mici izvoare umflă mari puhoaie
Și seacă mări lipsindu-le de ploaie.
La pomul lăudat de pleci cu sacul,
Te-nșeală. Dar culegi întreg copacul
Când nu te-aștepți și deznădăjduiești.

REGELE

Duioasă fată, în zadar vorbești.
Tot nu te-ascult! Ia-ți singură răsplată
Din mulțumirea mea. Căci asta-i toată.

HELENA

Cu-o vorbă ștergi strălucinări divine!
O fi știind el, cerul, mult mai bine

Ca noi, ce printre năluciri plutim
Și ajutorul lui ne sumețim
A-l crede merit omenesc. Mărite,
Primește-mi străduințele-umilite!
Nu-ncerci în mine-un vraci: ți-e cerul vraci.
Cu cerul încercarea ai s-o faci!
Nu-s șarlatanul ce-ar striga că el
E la 'nălțimea nobilului țel.
Dar știu că arta-mi nu-i fără putere,
Și boala ta mai știu că nu-i din cele
Fără de leac.

REGELE

Crezi tu? Și-n cât timp, spui,
M-ai lecui?

HELENA

Cu har din harul Lui,
N-or da-ndoit ocol, s-aprindă rug
În cer trăpașii soarelui pe crug,
Și Hesper[26] nu-și va stinge facla-alene
De două ori în neguri apusene,
Și nici clepsidra navelor n-o spune
De douăzeci și patru de-ori pe lume
Perechile de ceasuri cum s-au scurs,
Când ce-i bolnav în trupu-ți va fi curs
Să moară-n voie, voie dând spre tine
Doritei sănătăți, să te faci bine!

REGELE

Ca să te cred, chezaș ce pui? Cu ce-ți
Răscumperi de dai greș?

HELENA

Mă pune-n pieți,
La stâlp, batjocorindu-mi neprihana

Prin spúrcate strigări sărându-mi rana.
Ba și mai rău, de poate fi mai rău:
Să fiu ucisă-n cazne de-un călău.

REGELE

Parc-ar grăi prin tine-un duh din slavă
Dând orgii[27] tale slabe goarnă gravă.
Ce-ar fi năród, în spusa gurii tale,
Îmbracă preț ceresc, pe altă cale.
Pun preț pe viața ta; căci ce-i în viață
De prețuit, în tine se răsfață:
Curaj, înțelepciune, frumusețe,
Tot ce-i mai fericit în tinerețe.
Ori ești o năzdrăvană de-nfrunți moartea,
Și faci minuni, ori ți-e urâtă soartea.
Vraci dulce, am să-ncerc să folosesc
Cel leac, prin care mori, de nu trăiesc!

HELENA

De-ntrec sorocul pus, ori de dau greș
Și nu te vindec, morții i-s peșcheș.
Dar dacă-mi țin cuvântul, nu-i pe drept,
Din parte-ți, la ceva să mă aștept?

REGELE

Spune-mi ce vrei.

HELENA

Dar juri că-mi împlinești?

REGELE

Pe sceptru jur, pe rai, pe ce dorești!

HELENA

Atunci să-mi dai, cu mâna ta de rege,
De soț, pe cel pe care-l voi alege
Dintre supușii tăi. N-am să-ndrăznesc
A m-avânta la soț de os domnesc,
Căci ochii să-mi ridic nici nu cutez
Către-un vlăstar de-al tronului francez.[28]
Dar pe-un vasal am dreptul, cred, să stărui
A-l cere, și ai dreptul să mi-l dărui.

REGELE

Dă-mi mâna. Dacă-ți ții făgăduința,
Voi face-ntocmai cum îți e dorința.
Deci, hotărăște când începi. Căci eu
Mă-ncred și-ți dau pe mână trupul meu.
Cu de-amănuntul s-ar cădea s-ascult
De unde vii, cu cine! Dar mai mult
Tot nu te-ncrezi, chiar dacă multe știi.
De.oriunde-i fi venind, rămâi! Și fii
Binevenită!
Vin de mă ridică!
La fapta-ți mare, plata mea nu-i mică.

*(Iese. Trompete.)*

## SCENA 2

*Roussillon. O încăpere în palatul Contesei.*
*Intră Contesa și Măscăriciul.*

CONTESA

Fă-te-ncoace, domnule! Te voi face acuma s-ajungi la culmea bunei tale creșteri.

MĂSCĂRICIUL

Atunci mă voi arăta îndopat la culme și învățat de fel: știu bine că misiunea ce-mi hărăzești nu-i decât pentru Curte.

CONTESA

Decât pentru Curte! Ia te uită?! Dar care loc e, după tine, mai demn de cinste dacă pentru Curte arăți asemenea dispreț? Auzi colo: „doar pentru Curte"!

MĂSCĂRICIUL

Zău că-i așa, doamnă! Dacă Dumnezeu l-a lăsat pe om cu oarecare bună cuviință, ar putea foarte ușor să se lipsească de ea de îndată ce-ar ajunge la Curte! Cel care nu poate să facă un pas de dans, să-și scoată pălăria cumsecade, să pupe mâini și să vorbească doar ca să nu spună nimic, înseamnă că nu are nici picioare, nici mâini, nici buze și nici cap. Într-adevăr, un asemenea ins, ca să spun drept, n-ar fi de dus la Curte. Cât despre mine, treaba se schimbă! Eu am un răspuns care-o să se potrivească la toate.

CONTESA

Dumnezeule, bogat răspuns trebuie să mai fie, dacă se potrivește la toate întrebările!

MĂSCĂRICIUL

E ca un scaun de bărbier care se potrivește la dindărăturile tuturora: la dindărături ascuțite, la dindărături turtite, la dindărături mușchiuloase și la orice alt soi de dindărături.

CONTESA

Și răspunsul tău poate fi potrivit la orice întrebare?

MĂSCĂRICIUL

La fel de potrivit ca zece bani pentru podul palmei unui ispravnic, sau ca un galben franțuzesc pentru o târfă îmbrăcată în mătăsuri, ca inelul de papură al lui Tib pentru degetul arătător al lui Tom[29], ca o plăcintă pentru lăsata-secului, ca dansul maurilor pentru ziua de armindeni, sau cum e, pentru gaura lui, cuiul, sau ca încornoratul pentru coarne, sau ca o curvișteină certăreață pentru un derbedeu scandalagiu, ca buzele călugărițeі tinere pentru gura înfometată a călugărului, sau, ei! da, cum e cozonacul pentru coaja lui!

CONTESA

Ai tu, mai spun o dată, un răspuns la fel de potrivit la orișice-ntrebare?

MĂSCĂRICIUL

De la duce până la conetabil[30], la orice întrebare-i bun răspunsul.

CONTESA

Trebuie să fie un răspuns monstruos de mare, dacă-i adevărat că face față oricărei cerințe.

MĂSCĂRICIUL

Nu e decât un fleac, la drept vorbind, dacă cei care-l cunosc ar spune adevărul în privința asta. Uite, ți-l spun cu tot ce ține de el. Întreabă-mă de-s un curtean; nu-ți strică să afli.

CONTESA

Hai deci să fim din nou copii, de-i cu putință. Eu am să fiu nebunul care-ntreabă, nădăjduind s-ajungă înțelept prin grația răspunsurilor tale... Vă rog, sir, sunteți curtean?

MĂSCĂRICIUL

„O, Doamne, domnul meu!“... – e-un simplu fel de-a ocoli răspunsul. Dar pune-mi întrebări mai multe, mai multe, – o sută-n șir!

CONTESA

Sunt, domnule, un umil prieten al domniei-tale, care te iubește din adâncul inimii.

MĂSCĂRICIUL

„O, Doamne, domnul meu!“ Zi-i, zi-i, dă-i înainte, nu mă cruța!

CONTESA

Socot, senior, că nu poți pune-n gură
Nici pic din astă,-așa zicând, friptură!
E-ngrozitoare!

MĂSCĂRICIUL

„O, Doamne, domnul meu!“ Așa, pune-mă-n orice fel de-ncurcătură! Îți garantez că ies.

CONTESA

Ați fost cândva bătut la spate, sir, de nu mă-nșel!

MĂSCĂRICIUL

„O, Doamne, domnul meu!“ Nu mă cruța!

CONTESA

Strigi când ești biciuit: „O, Doamne, domnul meu?“ Sau spui: „Nu mă cruța?“ Într-adevăr, „O, Doamne, domnul meu“ e foarte potrivit în caz de biciuire. Tu ai putea să faci prea bine față la cinci sute de bice, de-ar fi s-ajungi a trebui cândva să le înduri.

MĂSCĂRICIUL

N-aș nimeri mai prost nicicând în viață cu-al meu „O, Doamne, domnul meu!“ Văd, dar, că poate să țină mult, dar nu să țină veșnic!

CONTESA

Mă joc de-a doamna nobilă cu timpul,
Pierzându-mi-l de voie cu-un nebun.

MĂSCĂRICIUL

„O, Doamne, doamnă!“ – Aici se potrivește.

CONTESA

Destul. La treabă! Dă-i Helenei asta
Și spune-i să răspundă cât mai grabnic.
Salută-mi fiul, rudele salută-mi:
Nu-i mare lucru.

MĂSCĂRICIUL

Nu-i mare lucru pentru ei!

CONTESA

Nu-i mare oboseală pentru tine!
Pricepi ce-ți spun?

MĂSCĂRICIUL

Pătruns-am până-n fund.
Doar vezi că-s pe picioare și am cap.

CONTESA

Dă-i zor!

*(Ies, fiecare-n altă direcție.)*

## SCENA 3

*Paris. O încăpere din palatul Regelui.*
*Intră Lafeu și Parolles.*

LAFEU

Se zice că minuni în vremea noastră nu se mai fac, și noi, cei de-azi, ne-avem și noi, la locul lor, pe firoscoșii noștri, ce fac să pară lucruri de nimica și fleacuri ca de fiecare zi, fenómenele ce-s suprafirești, și n-au nici prícini de vrun fel. De-aicea vine-urmarea că noi facem fapt de nimica din ce-i îngrozitor, cătându-ne-adăpost într-o părelnică știință, când s-ar cădea să fim în prada groazei.

PAROLLES

Asta-i cea mai strălucită dovadă de minune săvârșită în vremile din urmă.

LAFEU

Chiar așa-i! Să fim lăsați în pace de savanți!

PAROLLES

Și eu ziceam. De toți Galenii[31] și Paracelșii[32]!

LAFEU

De toți savanții get-beget...

PAROLLES

Așa-i. Ziceam și eu!

LAFEU

Care ziceau că nu mai e de vindecat.

PAROLLES

Ce vrei? Să juri că-așa-i! Și eu ziceam!

LAFEU

Cu neputință să-l ajuți...

PAROLLES

Așa e! Un om asigurat de-o...

LAFEU

De-o viață îndoielnică și-o moarte sigură.

PAROLLES

Just. Bine zis. Așa aș fi zis și eu.

LAFEU

La drept vorbind, e-un lucru nemiapomenit pe lumea asta!

PAROLLES

Este, într-adevăr. Dac-ai vedea așa ceva la teatru, ai trage încheierea că-i... Cum ai zice... cum aș putea să zic?

LAFEU

E demonstrația unui efect ceresc asupra unei acțiuni terestre.

PAROLLES

Chiar asta și vroiam să spun. Întocmai.

LAFEU

Ce? Nici Delfinul[33] nu e mai voinic; spun asta, de, vorbind cu tot respectul...

PAROLLES

Da, da, e straniu, e ciudat de straniu! Asta-i, într-un cuvânt, tot ce putem să spunem, și dă dovadă de un spirit cu totul spulberat cel care n-ar vrea să recunoască în asta...

LAFEU

Mâna Cerului!...

PAROLLES

Da, asta zic și eu.

LAFEU

În cea mai slabă și bicisnică unealtă, putere mare, depășind puterea omenească; de-aicea-ntr-adevăr vom mai avea și alt folos, cândva, decât acesta al însănătoșirii regelui.

PAROLLES

Cam cum ar fi...

LAFEU

Mulțumirea obștii.

PAROLLES

Vroiam s-o spun și eu. Că bine ziceți! Dar, uite, vine regele!

*(Intră Regele, Helena și suita curtenilor.)*

LAFEU

Sprințar, cum zice olandezul: *lustick*[34]! Mi-ar plăcea, vorba aia, mai mult fata, de-aș mai avea un dinte-n gură. Vorba-i că-i poate trage-un danț cu dânsa-n brațe, o țopăială-n sunet de curantă[35].

PAROLLES

*Mort du vinaigre*![36]... Asta nu-i Helena?

LAFEU

Pe Dumnezeul meu, e ea!

REGELE

Te du și-mi cheamă toți seniorii Curții.

*(Iese unul din suită..)*

Șezi, vraciule, în rând cu lecuitul.
Și mâna cea slăbită, -n care viața
Prin tine mi s-a-ntors, să-ți dea din nou
Încredințarea darului promis
Ce-așteaptă doar să-i spui pe nume.

*(Intră trei-patru nobili și Bertram.)*

Mândră
Fecioară, uite: ai aici mănunchiul
De nobili cavaleri ce-s la porunca-mi;
Și voia mea, de domn și de părinte,
Vor face-o. După plac alege-ți tu,
Căci poți s-alegi. Ei, să respingă, nu!

HELENA

Pe fiecare,-afară doar de unul,
Însoare-l bine, când va vrea, Iubirea!...

LAFEU

Aș da și-un armăsar cu frâu de aur
Să am în gură dinți câți au și ei,
Și-n jurul gurii, păr de fel.

REGELE

Privește-i!
Nu-i unul să nu fie fiu de nobil.

HELENA

Coconi de sânge nobil! S-a-ndurat
Prin mine ceru-a-nzdrăveni pe rege.

TOȚI

Vedem. Și-i mulțumim că ni te-aduse!

HELENA

Eu nu-s decât o fată. Mai bogată,
Căci vă și spun că nu-s decât o fată.
Măria-ta, sunt gata! Am ales!
Bujorii din obraji așa-mi spun tainic:
„Roșim că-i vorba de ales. Dar dacă
Alegi în gol, paloarea moții sta-va
Pe veci în locul nostru!“

REGELE

– Alege-ți! Știi,
Iubirea mi-ar jigni cin' te-ar jigni!

HELENA

E timpul, Diana, din altar să-ți zbor
Și să-mi îndrept spre-mpărătescul Ámor
Suspinele.

*(Către Întâiul nobil.)*

Vrei, sir, s-asculți ce-aș cere?

ÎNTÂIUL NOBIL

Și să-mplinesc!

HELENA

Mi-ajunge!-N rest, tăcere!

LAFEU

Mai bine-aș trage sorți și eu cu ei
Decât să-mi joc viața la sici-bei!

HELENA
*(către Al doilea nobil)*

Mândria care-ți fierbe-n ochi și-n sânge,
Cât nici n-am spus o vorbă, mă respinge!
De douăzeci de ori mai sus de mine
Să-ți dea iubirea ce ți se cuvine,
Cum însuți îți dorești.

AL DOILEA NOBIL

Nu cer mai mult.

HELENA

Drept bun-rămas, urarea-mi vei primi-o,
Și zeul Ámor s-o-mplinească! –Adio!

LAFEU

Doar n-or respinge-o toți! De-ar fi să-mi fie
Feciori, i-aș bate și i-aș da la turci
Să-i facă eunuci!

HELENA
*(Către Al treilea nobil)*

Nu te speria,
Căci nu-ți cer mâna, poți să fii pe pace!
N-aș vrea să fac nicicând ce nu îți place.
Să-ți dea ce vrei să ai în pat norocul
De-ți vine să te-nsori, cândva, sorocul.

LAFEU

Flăcăii ăștia-s sigur feții gheții!

Nici unul n-o dorește! Nu-s franțuji.
I-or fi făcut din flori, pe-aici, englejii.

HELENA
*(către Al patrulea nobil)*

Ești prea blajin, prea tânăr, prea fragil
Să-mi poți sădi în carne un copil.

AL PATRULEA NOBIL

Mândrețe de fecioară! Eu n-aș zice!

LAFEU

Halal! Mai sunt ciorchini de viță-aleasă!
Sunt sigur: tatăl tău băut-a vin
Când te-a făcut. Te-am cântărit eu bine,
Și dacă nu cumva ești un asin
Abia scăpat la paișpe ani de-acasă,
Te-am priceput! Căci nu mă-nșeli tu, lasă!

HELENA
*(către Bertram)*

Eu nu cutez să-ți spun: „Te iau!“ Mă dau
Pe mine-ntreagă, cât o fi să stau,
Pe lumea asta, ție! – Ăsta-i omul!

REGELE

Atuncea, Bertram, ia-o: ți-e soție.

BERTRAM

Soție? O, stăpâne! Dă-mi, stăpâne,
În treaba asta, drept de-a mă sluji
De ajutorul ochilor mei.

REGELE

Bertram!
Știi cât îi datorez!

BERTRAM

Da, doamne, dar
Nu sper să știu de ce s-o iau.

REGELE

Știi însă
Că m-a sculat din patul suferinței!

BERTRAM

Înseamnă să mă culce-n pat pe mine
Drept plată? Doar o știu de mult prea-bine:
O fată de biet felcer, mie, soață?
Mai bine în dizgrație pe viață!

REGELE

Tot ce disprețuiești la ea e titlul
Pe care stă-n puterea-mi să-l înalț.
Ce straniu lucru! Sângele din noi
Vâscos, și cald, și roșu e-n oricare.
Pus laolaltă, nu-l mai poți distinge.
Și, totuși, câte nu-l despart! De-ar fi
Ea culme de virtuți, ți-ar displăcea
Doar fiindcă-i fata unui vraci sărman.
De dragul rangului jertfești virtutea!
Virtuților obârșia li-i sfințită,
Când vin de jos, de fapta săvârșită;
Când umfli titlul fără de virtute,
E cinstea vorbă goală, gol de bute.
Nici binele, nici răul n-au blazon.
Nu cauți faptei ighemonicon.
Mintoasă-i tânăra, bogați i-s nurii:
Moștenitoare-i tronului naturii!
De-aici își trage slava. Cel ce-ți

Pretinde să-l slăvești, doar din dispreț,
Nu-i pe măsura nașterii slăvite!
Mai mult fac cinste faptele cinstite
Decât strămoșiii! Vorba goală „slavă“
E-o terfelită pe morminte sclavă,
E un trofeu ce zace, trist și mut,
Când pulberea uitării-i singur scut
Atâtor oseminte prea-slăvite!
Ce să-ți mai spun? De-ți place, pasămite,
Eu fata pot s-o nalț. Virtutea-n ea
I-e toată zestrea. Slavă-i pot eu da.

BERTRAM

N-o pot iubi și nici nu-ncerc de fel.

REGELE

N-ar fi-n folosul tău să-ncerci altfél.

HELENA

Că-i sănătos stăpânul meu mă bucur
Și mi-e destul!

REGELE

Onoarea mea e-n joc! De-i las s-o calce,
Pot renunța la tron. Ia mâna fetei,
Trufașule, nevrednic de-așa daruri,
Ce prin dispreț îmi împietrești iubirea
Și dreptul tău de-a merita-o! Nu vezi
Cu ce balanță strâmbă stau să judec
Voind cu drag să-ți trag pe turtă spuza?
Și nu pricepi că pârghia pe noi
Se sprijină? În noi sădește-ți slava
Ca să ne placă-a o vedea crescând.

Înăbușă-ți disprețul. Fă-ne voia
Ce-i spre folosul tău. Nu-ți asculta
Mândria, ci-ți primește-acum norocul,
Cum ești dator și cum putem să-ți cerem.
Sau, dacă nu, te las în voia soartei,
Drept pradă veșnic vânturilor vârstei
Și neștiinței tale! Fără milă
Asupră-ți răzbunarea mea și ura,
În numele dreptății, mi le-azvârlu!
Vorbește! Ce răspunzi?

BERTRAM

Iertare, doamne!
Căci gustul mi-l supun vederii tale.
Când văd ce val de slavă făurește
Voința ta, și când ființa fetei,
Ce-a fost atât de jos în gândul meu,
De rege e slăvită, mi se pare
Că-n slavă chiar s-a și născut.

REGELE

Ia-i mâna
Și spune-i că-i a ta. Făgăduiesc
Să-i dau un rang, de nu egal cu-al tău,
Mai greu în cumpănă.

BERTRAM

Îi iau deci mâna.

REGELE

Norocul și regeasca-mi ocrotire
Să fie scut căsătoriei voastre,
Ce va să fie consfințită-n scris
Și săvârșită-n noaptea asta. Nunta

Va fi serbată-n zilele ce vin,
Ca s-aşteptăm şi oaspeţii. Iubeşte-o,
Ca să te pot iubi. Iubirea crească-ţi,
Şi-a mea va creşte. Dacă nu, lipsească-ţi.

*(Ies toţi, afară de Lafeu şi Parolles.)*

LAFEU

M-auzi, *monsieur*? Am o vorbă cu dumneata.

PAROLLES

Ce doriţi, sir?

LAFEU

Domnul şi stăpânul dumitale bine-a făcut că şi-a pus cenuşă-n cap!

PAROLLES

Cenuşă-n cap! Stăpânul! Domnul meu!

LAFEU

Întocmai. N-am vorbit o limbă omenească?

PAROLLES

Aspră limbă, de nepriceput fără urmări sângeroase. Auzi: „Stăpânul meu“!

LAFEU

Eşti un egal, cumva, al contelui Roussillon?

PAROLLES

Al oricărui conte! Al tuturor conţilor, a tot ce e *om*.

LAFEU

A tot ce e „om al contelui“, poate! Căci parcă vorba „stăpânul contelui“ e-n alt stil spusă.

PAROLLES

Ești prea bătrân, seniore. Fii mulțumit că ești prea bătrân.

LAFEU

Trebuie să-ți spun, jupâne, că mă socot bărbat, titlu la care pe dumneata nici vârsta nu te poate ridica.

PAROLLES

Ce nu mi-e deloc teamă să fac mă tem să nu fac.

LAFEU

Câtă vreme nu stătusem cu tine decât de două ori la masă, te-am luat drept un om cu glagore la cap; ai împuiat urechile tuturora cu călătoria ta; să trecem peste asta; cu toate acestea, eșarfele și panglicuțele de pe tine îmi dau belșug de motive să nu te cred o corabie cu prea mare greutate! Acum ți-am dat de rost. De-ar fi să-ți pierd iarăși rostul, nici capul nu m-ar durea, fiindcă nu ești bun de nimic altceva decât de luat peste picior. Și nici asta n-ai merita-o, la dreptul vorbind.

PAROLLES

De n-ai avea privilegiul antichității...

LAFEU

Nu te lăsa prea adânc cuprins de mânie, ca să nu-ți grăbești osânda; că de-o fi să... nu dau o găină moartă pe pielea ta! Zi mai bine: „Doamne ferește!“... Așadar, dragul meu geam cu zăbrele, rămâi cu bine! N-am nevoie să-mping cerceveaua ca să văd prin tine. Dă-mi mâna!

PAROLLES

Seniore, mi-ați făcut darul unor gigantice injurii.

LAFEU

Da, și ți le-am donat din toată inima: ești vrednic de ele.

PAROLLES

N-am meritat una ca asta, seniore!

LAFEU

Ba da, pe cinstea mea! nu-i un strop din tot ce-am spus să nu fi fost pe merit; și nu vreau să te lipsesc măcar de-o fărâmiță din ce meriți.

PAROLLES

Foarte bine, am să fiu de-aci-ncolo mai înțelept...

LAFEU

Chiar dă-i zor cât poți mai iute, că, de nu, îți ard și-o scatoalcă, două; dacă ți s-o-ntâmpla vreodată să fii legat cu propria ta eșarfă și bătut, ai să descoperi atunci ce-nseamnă să te mândrești cu ceea ce te leagă. Mult aș dori să te păstrez printre cunoscuții mei, sau în numărul „cunoștințelor“ mele, mai bine zis, ca să pot spune, când o fi nevoie, că există pe lume un om pe care-l cunosc.

PAROLLES

Seniore, îmi aduceți cea mai greu de răbdat dintre jigniri.

LAFEU

Când e vorba de tine, mi-ar plăcea să știu că nu-s povești chinurile iadului, mi-ar plăcea chiar să știu că-s veșnice; dar, din nenorocire, mie mi-a cam trecut vremea isprăvilor, bune sau rele, așa cum și eu voi trece, acum, pe lângă tine, cu dreptul pe care mi-l dă vârsta.

*(Iese.)*

PAROLLES

Bine, bine, lasă că ai tu un băiat, și pe spinarea lui am să-mi răzbun jignirea asta; scârbos, bătrân, spurcat, scârbosule! Nu-i nimic: trebuie să am răbdare; nu e nici o piedică serioasă. Am să-l bat, pe cinstea mea, dacă-l întâlnesc și-mi vine la-ndemână, am să-l bat chiar de-ar fi să fie el nu o dată, ci înc-o dată și înc-o dată pe-atâta de nobil! Iar de bătrâneţile lui n-are să-mi pese mai mult decât de o... Am să-l bat! Numai să-l pot întâlni înc-o dată...

*(Intră Lafeu.)*

LAFEU

Băiete, domnul și stăpânul tău e însurat; asta-i pentru tine o noutate: să știi că ai o stăpână nouă.

PAROLLES

Cu cea mai desăvârșită bună-credință, rog fierbinte pe senioria-voastră să fie cu oarecare rezervă în nedreptățile cu care mă copleșește; el nu e decât bunul meu stăpân; iar cel căruia-i slujesc mai presus de orice e domnul meu.

LAFEU

Cine? Dumnezeu?

PAROLLES

Da, seniore.

LAFEU

Dracul ți-o fi fiind domn ție! De ce-ți pui calțavete[37] la brațe, în felul ăsta? Vrei să faci, din mâneci, craci de nădragi? Mai fac și alte slugi așa? Ți-ar sta mai bine dacă ai avea părțile joase unde ți-e nasul. Pe cinstea mea, de-aș fi doar cu două ceasuri mai tânăr decât sunt, te-aș bate! Sunt de părere că ești o jignire adusă întregii omeniri și

că datoria fiecărui om de omenie ar fi să-ți tragă câte-o mamă de bătaie: pesemne că ai fost creat ca să aibă lumea asupra cui să-și sufle nasul.

PAROLLES

Aspră și nemeritată măsură, seniore!

LAFEU

Fugi de-acolo, domnule! Ai fost ciomăgit în Italia pentru că ai șterpelit o rodie din pom! Nu ești decât un vagabond, și faci pe călătorul pasionat. Și ești mai obraznic cu nobilii și cu persoanele vrednice de stimă decât ți-ar îngădui blazonul nașterii și vitejiei tale! Nu ești vrednic să-ți spună omul un cuvânt; că altfel, dac-ai fi vrednic, ți-aș spune „derbedeule“ ! Te las.

*(Iese.)*

PAROLLES

Bine, foarte bine: vrasăzică așa! Bine, foarte bine!... Să rămână deocamdată ascuns în sufletul meu ce-ți pregătesc!

*(Intră Bertram.)*

BERTRAM

Distrus și osândit la griji pe veci!

PAROLLES

Despre ce-i vorba, suflete?

BERTRAM

Cu toate c-am jurat în fața popii,
N-o duc la pat!

PAROLLES

Cum? Ce? Ce spui, iubite?

BERTRAM

Dragă Parolles, m-au însurat cu sila.
Decât în pat cu ea, mai bine plec
În inima Toscanei, la război!

PAROLLES

Ce strâmt bârlog mai e și Franța asta!
Nu merită să calce-un om în ea!
Hai, la război!

BERTRAM

Scrisori de mâna mamei
Văzut-am. Ce cuprind nu știu!

PAROLLES

Da, da,
Ar trebui știut! Hai, la război,
Băiete, la război! Își ține cinstea
Închisă-ntr-o casetă nevăzută
Cel ce-și sărută-acasă odorașul
Și măduva și-o dă-n îmbrățișări
În loc să-și călărească armăsarul
Focos, mânat de Marte. La război!
Un grajd e Franța! Noi, în el, mârțoage
Deci, la război!

BERTRAM

Așa va fi! Acasă voi trimite-o,
Scriindu-i mamei cât mi-e de urâtă
Și care-i pricina că fug. Voi scrie
Și regelui, ce nu-ndrăznesc să-i spun,
Că darul *lui* mă face să iau câmpii
Toscanei și să lupt, căci nu-i năpastă
Războiul, când te scapă de-o nevastă.

PAROLLES

Crezi că te ține toana asta mult?

BERTRAM

Vino-n iatac la mine. Dă-mi povață!
Ei îi fac vânt pe dată. Mâine seară
În tabără-am să fiu, chiar de-o să moară!

PAROLLES

Hait! Sare mingea! Greu se-nghite patul!
Biet însuratul e ca și-njuratul!...
De-aceea, du-te! Vânt îi fă! Nevasta-i
Plocon de rege! Pacoste! Șșșt! Asta-i!...

*(Ies amândoi.)*

## SCENA 4

*O altă încăpere a palatului.*
*Intră Helena și Măscăriciul.*

HELENA

Din partea mamei! Mă salută! Cum se simte?

MĂSCĂRICIUL

Nu se simte bine; e sănătoasă, totuși! E veselă și bucuroasă nevoie mare! Însă nu se simte bine; dar mulțumim de întrebare, e sănătoasă, slavă Domnului, și nu duce lipsă de nimic; cu toate astea, nu se simte bine.

HELENA

Dacă o duce așa de bine, ce-o fi având de nu se simte bine?

MĂSCĂRICIUL

Zău că o duce foarte bine! Doar două lucruri o necăjesc.

HELENA

Care două lucruri?

MĂSCĂRICIUL

Mai întâi că nu e-n ceruri, unde să dea Dumnezeu s-ajungă cât mai grabnic! Al doilea, că e pe pământ, de unde să se-ndure Dumnezeu s-o zboare cât mai repede!

*(Intră Parolles.)*

PAROLLES

Dumnezeu să te binecuvânteze, fericita mea doamnă!

HELENA

Nădăjduiesc, domnule, că-mi dorești cu toată bunăvoința o soartă fericită!

PAROLLES

Rugăciunile mele v-au sprijinit întru dobândirea norocului acestuia, iar pentru a-l păstra, mă rog acum! E-hei, pișicherule! Cum o mai duce bătrâna mea stăpână?

MĂSCĂRICIUL

Ca să ai dumneata toate crețurile de pe obrazul ei și ca să-i am eu toți crăițarii, i-aș dori să o ducă așa cum spui!

PAROLLES

Cum așa? Păi eu nu spun nimic![38]

MĂSCĂRICIUL

Mare minune! Ești om înțelept! Pentru că nu o dată s-au văzut oameni a căror limbă să facă mare caz de ruina stăpânilor lor! A nu spune nimic, a nu face nimic, a

nu ști nimic și a nu avea nimic e mai mult de jumătate din deviza dumitale! În felul ăsta, ai un titlu care înseamnă puțintel mai mult decât nimic.

PAROLLES

Șterge-o! Ești un pierde-vară!

MĂSCĂRICIUL

Ar fi trebuit să spui, domnule, în fața unui pierde-vară: „Ești un pierde-vară!“ Adică, în fața mea, ești un pierde-vară! Ăsta ar fi fost adevărul adevărat!

PAROLLES

Du-te-ncolo! Ești un nebun de duh: te-am dibuit eu!

MĂSCĂRICIUL

M-ai dibuit în dumneata, cocoane? Sau ți s-a arătat cum să mă dibui! Căutarea, domnule, nu ți-a fost fără folos! Ba poți găsi chiar o droaie de nebuni în dumneata, spre marea bucurie-a lumii și spre sporirea hazului ei.

PAROLLES

Un pierde-vară îndopat, pe cinste!
Stăpânul, doamnă, pleacă-n noaptea asta.
Sunt treburi care-l cheamă-aiurea grabnic.
El dreptul tău, străvechiul rit al nunții
Cerut de-mprejurare, nu ți-l neagă,
Dar îl amână, căci silit se vede
S-o facă. Însă dorul și-așteptarea
Presară pe restriște-alintul dulce,
Filtrat de gândul marii bucurii
Ce va veni, și margini nu cunoaște!

HELENA

Și ce-a mai hotărât?

PAROLLES

Să-ți iei pe dată-adio de la rege
Și să te scuzi cum s-o putea mai bine
De graba asta, mai făcând și alte
Asemenea demersuri.

HELENA

Și-altceva ?

PAROLLES

S-aștepți, îndată ce-i ndeplinești
Dorința asta, ce-o pofti să-ți ceară.

HELENA

În orice fapt aștept să-i știu dorința.

PAROLLES

Așa-i și spun.

HELENA

Te rog!

*(Iese Parolles.)*

Băiete, haidem!

*(Ies Helena și Măscăriciul.)*

## SCENA 5

*Altă încăpere a palatului.*
*Intră Lafeu și Bertram.*

LAFEU

Nădăjduiesc că senioria-voastră nu-l crede un adevărat soldat.

BERTRAM

Ba da, seniore, și chiar cu renume de mare viteaz!

LAFEU

Asta o știți din spusele lui!

BERTRAM

Și din ale altora, mărturii vrednice de toată crezarea.

LAFEU

Atunci m-am orientat eu prost: am luat ciocârlia asta drept pupăză.

BERTRAM

Vă pot asigura, seniore, că e un puț de știință, și tot pe-atâta de viteaz.

LAFEU

Atunci am greșit față de știința lui, și mă recunosc cu păcat și față de vitejia pe care spui c-o are; lucru atât mai primejdios cu cât nu-mi pot găsi în inimă nici un strop de căință. Dar uite-l că vine. Fii bun, dă-ți osteneală să ne faci prieteni. Am de gând să-i păstrez prietenia asta.

*(Intră Parolles.)*

PAROLLES

*(lui Bertram)*

Se face tot ce-ai poruncit, seniore.

LAFEU

*(lui Bertram)*

Fii bun și spune-mi, domnule, la ce croitor se-mbracă?

PAROLLES

Domnule?

LAFEU

O, seniore, eu îl știu prea bine: e-un croitor de mare clasă, un foarte remarcabil meseriaș, seniore!

BERTRAM
*(aparte către Parolles)*

A fost la rege?

PAROLLES
*(aparte către Bertram)*

A fost.

BERTRAM
*(aparte către Parolles)*

Pleacă la noapte?

PAROLLES
*(aparte către Bertram)*

Întocmai cum ai vrut.

BERTRAM
*(aparte către Parolles)*

Scrisorile le-am scris, mi-am strâns în lacre
Odoarele de preț, de cai vorbit-am.
La noapte, când să-mi iau mireasa-n grijă,
Sfârșesc în loc să-ncep!

LAFEU

Un adevărat călător poate avea trecere cu poveștile lui, după masă, la spartul chefului; dar unul la care, din tot ce spune, trei treimi sunt minciuni, și nu se folosește de un adevăr decât atunci când e prea cunoscut, și asta numai ca să-și mascheze cu el miile de minciuni revărsate asupra celorlalți, merită să fie ascultat o dată și bătut de trei ori. Cu bine, căpitane!

BERTRAM

A fost vreo ceartă între acest senior și domnia-ta, *monsieur*?

PAROLLES

Nu-mi pot da seama prin ce am meritat eu să cad în dizgrația acestui senior.

LAFEU

Ai izbutit să cazi în ea cu cizme și cu pinteni cu tot, întocmai ca acela care face tumbe în tava cu cremă[39]; ieși din ea cât mai repede, ca nu cumva să te tot vezi întrebat cum de-ai ajuns acolo.

BERTRAM

S-ar putea să-l judecați greșit, seniore!

LAFEU

Și am de gând să-l judec tot așa, cât oi trăi, oricât m-ar năpădi cu rugămințile! Adio, seniore, și crede-mă: n-are cum fi plină de miez nuca asta găunoasă. Sufletul omului ăstuia sunt hainele pe care le poartă; să nu te-ncrezi în el când e vorba de lucruri ce-atârnă greu în cumpănă. Am mai avut de-a face cu astfel de oameni, și știu ce le poate pielea. Rămâi cu bine, *monsieur*; te-am vorbit de bine, mult mai de bine decât ar fi meritat-o din partea mea valoarea și spiritul dumitale. Dar ce să-i faci! Trebuie să răspundem la rău cu bine!

*(Iese.)*

PAROLLES

Ce om bun de nimic, curteanul ăsta! Jur!

BERTRAM

S-ar putea.

PAROLLES

Ce, nu-l cunoști?

BERTRAM

Ba-l știu prea bine. E stimat de toți.
Dar uite: vine piatra mea de moară.

*(Intră Helena.)*

HELENA

Am fost, stăpâne, cum mi-ai dat poruncă,
La rege, să-i vorbesc, și să-mi dea voie
Să plec numaidecât. Dorește însă
O vorbă-n patru ochi întâi să-ți spună.

BERTRAM

Cum i-o fi voia, mă supun! Helena,
Să nu te mire hotărârea luată,
Nepotrivită clipei și-mpotriva
Îndatoririi orișicărui mire!
Cum n-am fost pregătit de fel de nuntă,
Sunt stingherit, și te conjur de-aceea
Să-ți iei pe dată drumul către casă,
Și singură, mai bine, să-ți răspunzi,
Decât să-ntrebi, de ce te-am conjurat;
Căci pricini am, adânci, cum nu s-ar spune.
Și tot ce-am hotărât e din nevoia
De-a face față unor fapte-anume,
Pe care nu le știi. Dă asta mamei!

*(Îi înmânează o scrisoare.)*

Trec două zile până-o să te văd.
Te las cu-nțelepciunea-ți!

HELENA

Ce pot spune?
Știu doar că-ți sunt cea mai plecată slugă.

BERTRAM

Destul, destul cu asta!

HELENA

Și că veșnic,
Cu sârg voi căuta să șterg distanța
Ce-i între obârșia mea umilă
Și marele-mi noroc!

BERTRAM

Hai, lasă astea!
Dă pinteni graba! Pleacă iute-acasă!

HELENA

Îți cer iertare...

BERTRAM

Ei, ce vrei să spui?

HELENA

Nu-s vrednică să am așa comoară
Și nu-ndrăznesc să spun c-a mea-i. Dar este!
Cu dragă inimă-aș fura ceva
Ce-i scris în lege că-i al meu.

BERTRAM

Ce vrei?

HELENA

Ceva... și nici atâta. Chiar nimica.
N-aș vrea să-ți spun ce-aș vrea, stăpâne. Însă...
Ba da, pe legea mea!
Străinii și vrăjmașii doar sărutul
De despărțire nu și-l dau.

BERTRAM

Te rog,
Nu sta și pierde vremea! Caii-așteaptă!

HELENA

Stăpâne drag, tot ce mă rogi poruncă-i!

BERTRAM
*(către Parolles)*

Unde-mi sunt ceilalți, domnule?
Adio![40]

*(Helena iese.)*

Te du spre casă! Unde nu m-ăți prinde
Cât timp pot spada-n ritm de tobe-ntinde...
Hai! Pregătește-mi fuga!

PAROLLES

Hai! *Corággio*!

*(Ies.)*

# ACTUL III

## SCENA 1

*Florența. O încăpere în palatul ducal.*
*Trompete. Intră Ducele Florenței,*
*doi nobili francez și o trupă de soldați.*

DUCELE [41]

Așa că, punct cu punct, acum aflat-ați
Temeiurile-acestui crunt război
Care-a făcut să curgă-atâta sânge
Și-atâta sete-n urmă-i lasă.

ÎNTÂIUL NOBIL

Sfântă-i,
De partea înălțimii-tale, lupta:
Îngrozitoare, neagră, de cealaltă!

DUCELE

Mirare-i deci că vărul nostru, Franța,
Într-așa drept război și-ntoarce fața
Când cerem să ne-ajute!

AL DOILEA NOBIL

Nalte doamne,
Nu pot învedera ce crede țara;

Dar ca un om de rând și ne'nvățat,
Pe care-un sfat de nobili l-înspăimântă
Și-i taie tot avântul, nu-ndrăznesc
Să spun ce cred de când descoperit-am
Că mi se-ntâmplă să dau greș, la fel
Ca și să nimeresc.

DUCELE

Cum vrei, să fie!

AL DOILEA NOBIL

Dar știu că junii națiunii noastre
S-au plictisit de trai tihnit, și zilnic
În tot mai mare număr vor sosi
Să se mai dezmorțească.

DUCELE

I-om primi
Cu toată cinstea, și-or pleca-ncărcați
De-onoruri. Vă cunoașteți bine locul.
Când cad mai-marii, cad spre-a vă-nălța.
Pe mâine,-n tabără.

*(Trompete. Ies.)*

## SCENA 2

*Roussillon. O încăpere în palatul Contesei.*
*Intră Contesa și Măscăriciul.*

CONTESA

Toate s-au întâmplat cum le-aș fi vrut, afară doar de faptul că nu vine și el cu ea.

MĂSCĂRICIUL

Pe legea mea, eu cred că tânărul stăpân e-un om grozav de melancolic.

CONTESA

Din ce-ai putut să tragi asemenea-ncheiere?

MĂSCĂRICIUL

Spune și domnia ta: numai ce-l vezi că se uită la cizme, și cântă; își potrivește cutele cămășii, și cântă; pune-ntrebări, și cântă; se scobește-n dinți, și cântă. Cunosc un om care dăduse-n doaga asta a melancoliei, și-a spânzurat un ditamai conacul, de toată frumusețea, pe-un biet cântec.

CONTESA

Să văd ce scrie și când are de gând să vină.

*(Deschide scrisoarea.)*

MĂSCĂRICIUL

Nu mi-a mai stat gândul la Izabel de când am fost la Curte. Tufișurile noastre bătrâne și Izabelele noastre de-acasă nu seamănă de fel cu boschetele și cu Izabelele voastre de la Curte; lui Cupidon al meu i-a cam sărit o doagă, și-ncep a iubi cum iubește un bătrân banii: fără nici o poftă!

CONTESA

Ce-mi tot spui tu acolo?

MĂSCĂRICIUL

Întocmai ce-ți spune și el acolo.

*(Iese.)*

CONTESA
*(citind)*

„Ți-am trimis o noră; l-a-nzdrăvenit pe rege și m-a doborât pe mine. Am luat-o de nevastă, dar nu-n pat, și m-am jurat să n-o fac niciodată. Vei auzi că am fugit: află-o înainte de a-ți fi ajuns în auz vestea. De-i drept că lumea-i largă îndeajuns, am să mă țin mereu departe. Îndatorat și respectuos, rămân nefericitul tău fiu, *Bertram*."

Nu-i bine ce-ai făcut, băiat pripit!
Să fugi de bunătatea unui rege,
Și să-ți atragi pe cap mânia lui
Disprețuind o fată virtuoasă
Ce nici un rege n-ar disprețui-o!

*(Intră Măscăriciul.)*

MĂSCĂRICIUL

O, doamnă, sunt aici vești grele, cuprinse între doi soldați și tânăra stăpână.

CONTESA

Ce este?

MĂSCĂRICIUL

Nu te-ngrijora; găsești și-o mângâiere-n veștile acestea: mângâierea e că fiul tău nu vrea să fie omorât așa de repede cum credeam eu...

CONTESA

De ce să fie omorât?

MĂSCĂRICIUL

Așa zic eu, doamnă, că, dacă fuge – cum aud c-a și făcut – primejdia este să te împotrivești primejdiei: asta

ar însemna pierdere de oameni, deși ar fi dobândire de prunci. Uite-i că vin, și-o să-ți spună ei mai multe. Eu tot ce-am auzit e că a spălat putina!

*(Iese. Intră Helena și doi nobili.)*

ÎNTÂIUL NOBIL

Vă aibă Domnu-n pază, bună doamnă!

HELENA

Stăpânul meu s-a dus pe veci, stăpână!

AL DOILEA NOBIL

Nu spune-așa!

CONTESA

Aveți răbdare, domnilor, vă rog!
De-atâta rău și-atâta bine-n viață
Avut-am parte,-ncât, de-i rău sau bine,
Nu mă mai pierd cu firea, femeiește.
Unde mi-e fiul?

AL DOILEA NOBIL

A plecat în slujba
Florenței, să se lupte pentru duce.
L-am întâlnit, căci noi venim de-acolo
Și, dând mesajul Curții, ne întoarcem.

HELENA

Vezi, doamnă, e scrisul lui pe pașaportul ce-mi dă! *(Citește.)* „Când vei avea inelul meu, ce nu-mi va ieși niciodată din deget, și vei putea s-arăți un prunc ieșit din trupul tău, al cărui tată să fiu eu, atunci să mă numești bărbatul tău; dar prin acest «atunci» eu înțeleg «nicicând»!“ – Ce groaznică osândă!

CONTESA

Voi ați adus scrisoarea, nu ?

PRIMUL NOBIL

Noi, doamnă,
Și, cum îi știm cuprinsul, suntem triști
Că v-a făcut necaz.

CONTESA

Te rog, domniță,
Fii tare. Dacă spui că-i doar a ta,
Îmi furi o jumătate din durere.
Bertram mi-e fiu, dar mi-l gonesc din sânge.
Și-mi-ești copil doar tu !

*(Către unul dintre nobili.)*

Zici, la Florența ?

AL DOILEA NOBIL

Da, doamnă.

CONTESA

Ca să lupte-n oaste, zici ?

AL DOILEA NOBIL

E nobilul său scop ! Și puteți crede
Că ducele-l va covârși de-onoruri
Cum se cuvine.

CONTESA

Zici că vă întoarceți ?

ÎNTÂIUL NOBIL

Da, doamna mea, ca-n zbor.

HELENA

„Cât voi avea
Soție, n-am de ce călca în Franța.“
Amarnic!

CONTESA

Așa scrie?

HELENA

Da, stăpână.

ÎNTÂIUL NOBIL

E doar nestăpânirea mâinii sale
La care inima n-a consimțit.

CONTESA

„Nu calc în Franța cât mai am soție!“
Și nu-i pe lume pentru el mai bună
Femeie decât ea; și ea slujită
Ar merita de-un soț cu douăzeci
De slugi, ca Bertram de puțin cioplite,
Să-i spună ei mereu „stăpână!“ Cine
Era cu el?

ÎNTÂIUL NOBIL

Un singur slujitor
Și-un domn pe care-l cunoscui cândva.

CONTESA

Parolles, cumva?

ÎNTÂIUL NOBIL

Întocmai, doamnă, el!

CONTESA

Un om pătat și rău, și plin de vicii.
Înrâurirea lui îmi strică fiul,
Din fire bun.

ÎNTÂIUL NOBIL

Așa e, bună doamnă!
Fârtatul are mult din tot ce spuneți,
Și asta-l face să râvnească multe.

CONTESA

Bineveniți în casă-mi fiți!
Am să vă rog, când mi-oți vedea iar fiul,
Să-i spuneți că onoarea spadei sale
Nu-i poate da onoarea ce și-o pierde
Acum. Și-am să vă rog să-i duceți încă
Și-un mic răvaș.

AL DOILEA NOBIL

Vă vom sluji în toate
Și-n tot ce-aveți de-ndeplinit mai vrednic.

CONTESA

Să-ndeplinim întâi îndatorirea
Plăcut-a ospeției. Hai, poftiți!

*(Iese Contesa cu oaspeții.)*

HELENA

„Nu calc în Franța cât mai am soție!“
Nu vrea nimic din Franța cât o are!
Nu vei avea nici una-n Franța, conte,
Și-atunci din nou avea-vei tot, Roussillon!
Să fiu chiar eu cea care te gonește
Din țara ta, predându-te primejdiei

Războiului necruțător ? Eu, care
Te-am scos din huzureala Curții, unde
Erai doar ținta ochilor frumoși,
Și te-am dat țintă plumbilor de flintă ?[42]
Voi, soli de plumb, ce călăriți prin flăcări,
Zburați pe-alături, șuierând prin aer,
Și nu-mi aflați stăpânul. Când se trage
Asupra lui, de mine-i pus sub gloanțe.
De cată unul pieptu-i să străpungă,
Nemernica ce-l ține-n loc sunt eu.
Și chiar de nu-l omor, eu sunt pricina
Că moartea și-a găsit-o-n chipul ăsta.
Mai bine-aș fi-ntâlnit un leu răgind
De chinul foamei în pustiu ! Mai bine
Mi-ar fi căzut pe cap nefericirea
Întregii lumi. Te-ntoarce-acasă, conte
Roussillon, de pe câmpul unde-onoarea
Doar cicatrici câștigă din primejdii
În care poate pierde tot. Pleca-voi
Din casă eu de te gonesc pe tine !
Să stau aici ca să te țin în foc ? Nu !
Deși-i un vânt de rai în casa asta,
Toți îngerii s-au dus din ea ! Eu plec
Un zvon milos să-i ducă știrea asta
Ca pe-un alint. Vin', noapte ; ziuă, piei !
Tu, beznă, ca pe-un hoț ai să mă iei.

*(Iese.)*

## SCENA 3

*Florența. În fața palatului ducal. Trompete și tobe.*
*Intră Ducele de Florența, Bertram, Parolles.*

DUCELE

Ești căpetenie călărimii noastre,
Și mari nădejdi ne punem, generale,

Cu-ncrederea și-ntreaga-ne iubire, -n
Norocul ce-ți surâde!

BERTRAM

E, alteță,
O sarcină prea grea. Cu toate astea,
Mă străduiesc s-o port, slujindu-ți scopul
Cât m-o lăsa hazardul!

DUCELE

Atunci, pornește!
...Să-și fluture victorios arípa
Norocul pe deasupra căștii tale,
Și doamna inimii să te-ocrotească.

BERTRAM

Mărite Marte,-ți intru-n rânduri astăzi!
Tu fă-mi, asemeni gândului, și firea:
Ibovnic tobelor, urând iubirea.

*(Ies.)*

## SCENA 4

*Roussillon. Odaie în palatul Contesei.*
*Intră Contesa și Logofătul casei.*

CONTESA

Vai, cum de i-ai primit scrisoarea? Doar
Puteai să știi că face ce-a făcut
De-ți dă scrisoarea! Mai citește-o dată!

LOGOFĂTUL
*(citind)*

„Primită de Sânt-Iacov pelerin[43],
Desculță mă târăsc pe țărna rece,

Prin pocăință grea să-mi poată trece
Iubirea ce m-a sângerat din plin.

O, scrie-i, scrie-i să revină-acasă,
De la războiul crunt, iubitu-ți fiu,
Stăpânul meu, al cărui nume viu
I-l voi sfinți rugându-mă, zeloasă.

Să-i ierte Herei c-a putut să-i curme
Plăcerile, punându-l piept să dea
Cu tabăra și cu primejdia rea,
Pe unde moartea-i calcă tot pe urme.

Prea bun și prea frumos e, pentru moarte,
Pe care-o vreau, să-i fac lui altă soarte!“

CONTESA

Ce ghimpi de foc în vorbele ei blânde!
Rinaldo, n-ai făcut nicicând prostie
Mai mare ca atunci când ai lăsat-o
Să plece-așa! De-aș fi vorbit cu dânsa,
Poate-o-nturnam. Dar s-a ferit, plecând.

LOGOFĂTUL

Iertați-mă. De v-aș fi dat scrisoarea
La miezul nopții, poate-o mai găseam!
Deși ea scrie că-i în van s-o cauți...

CONTESA

Ce înger, oare, pe-acest soț nevrednic
Îl va mai binecuvânta! El, numai
De-o fi primită rugăciunea fetei
La cerul ce-o ascultă cu plăcere,
Mai poate de dreptatea-i grea să scape!...

Rinaldo, scrie-acestui soț nevrednic
De soața lui. Și fiece cuvânt
Să fie greu de prețul ei, pe care
Nu-l știe prețui. Durerea-mi multă,
Deși n-o simte,-așterne-o cu asprime
În scris, și grabnic plece olăcarul:
Când va afla că-i dusă, o să vină!
Ea, trag nădejde, dacă-aude asta,
Și-ntoarce pașii, îmboldiți de-o mare,
Curată dragoste! N-aș ști, din doi,
Să spun pe care-l îndrăgesc mai mult.
Nu mă pricep să-mi cântăresc simțirea!
Dă-i tot ce-i trebui' omului ce pleacă!
Mi-e sufletul prea greu.
La vârsta mea,
Durerea, plâns, – necazul, vorbă vrea.

*(Ies.)*

## SCENA 5

*În afara zidurilor Florenței. Se aude o fanfară în depărtare. Intră o bătrână văduvă din Florența; apoi Diana, fiica ei, Violenta, Mariana și alți cetățeni.*

VĂDUVA

Ei, haide; căci dacă se-apropie de cetate, n-o să mai putem vedea nimic.

DIANA

Se spune că acest conte francez și-a cucerit laurii pe câmpul de bătaie.

VĂDUVA

Au venit veşti că el l-a luat ostatic pe cel mai mare comandant al lor şi că tot el l-ar fi ucis, cu mâna lui, pe-un frate de-al ducelui de Siena.[44] *(Fanfară.)* Ne-am străduit degeaba; au apucat pe-alt drum. Ascultă. Poţi s-auzi după trompete!

MARIANA

Hai să ne-ntoarcem! Să ne mulţumim cu veştile-anunţate. Bagă de seamă, Diana, fii cu ochii-n patru la contele ăsta francez: onoarea unei fete e bunul ei nume, şi nici o zestre nu-i atât de mare ca cinstea însăşi.

VĂDUVA

I-am povestit vecinei cum s-a legat de tine un domn din cei care-l însoţeau.

MARIANA

Îl ştiu pe derbedeul ăla! Vedea-l-aş spânzurat! Unul, Parolles! Un pezevenghi murdar, care-l împinge la d-alde astea pe tânărul conte. Păzeşte-te de dânşii, Diana! Făgăduielile, ademenirile, jurămintele, dovezile de iubire şi oricare alte unelte ale poftei josnice, nu-s lucruri în care să se-ncurce unii ca ei. Câte fete nu le-au căzut în mreje! Şi, ce-i mai păcătos în toate astea, e că îngroziitoarele urmări ale pierderii fecioriei nu-mpiedică să se repete faptul, şi pasărea se-nfige în frigare. Sper că nu trebuie să-ţi dau şi alte sfaturi. Şi iarăşi sper că ai atâta har, încât să te păstrezi cum eşti şi unde eşti, căci nu-i pe lume mai mare primejdie decât să-ţi pierzi în felul ăsta cuviinţa.

DIANA

Să nu vă fie teamă pentru mine.

VĂDUVA

Așa trag și eu nădejde. Uite, vine-un pelerin-femeie!
Știu că la mine-acasă o să tragă, căci într-acoace unul
pe-altul se îndrumă. Am s-o întreb.

*(Intră Helena în veșminte de pelerin.)*

Domnul cu tine, pelerine! Spune-mi,
Ce drum ai luat?

HELENA

Către Saint-Jacques-le-Grand[45]!
Unde-i sălaș de pelerini, vă rog?

VĂDUVA

La Sân-Francisc, chiar lângă porți, acolo.

HELENA

Și ăsta-i drumul?

VĂDUVA

Ăsta-i!

*(Se aude din depărtare un marș.)*

I-auzi! Vin!
De zăbovești o clipă, pelerine,
Doar până trec soldații,
Te duc la casa unde poți să tragi!
Fac asta fiindcă cred c-o știu pe gazdă
La fel cum mă cunosc.

HELENA

Ești, poate, gazda!

VĂDUVA

De-ți e pe plac, om sfânt!

HELENA

Îți mulțumesc
Aștept, cum vrei!

VĂDUVA

Vii, cred, din Franța.

HELENA

Da!

VĂDUVA

Azi poți vedea tot un francez ca tine,
Viteaz, care-a luptat în fruntea oastei
Ducale a Florenței.

HELENA

Cum îl cheamă?

DIANA

Poate-l cunoști: e contele Roussillon.

HELENA

Din auzite. Umblă zvon că-i om
De preț, dar nu-l cunosc.

DIANA

Oricum ar fi,
Aici a fost viteaz. Fugit din Franța,
Pe cât se spune, fiindc-a fost de rege
Căsătorit cu sila. Crezi c-așa e?

HELENA

Da, sigur, chiar așa-i! Îi știu soția.

DIANA

E-aici un domn ce-l însoțește. Spune
Doar rele despre ea.

HELENA

Ce nume poartă ?

DIANA

*Monsieur* Parolles !

HELENA

O, cred și eu ca el,
Că, față de valoarea ăstui conte,
Prea-i ne'nsemnată ca să-i stea alături,
Și chiar s-o pomenești ! Tot ce-o înalță
În preț e biata-i cinste. Asta nimeni
N-a pus-o la-ndoială.

DIANA

Vai, sărmana
Femeie ! Grea sclavie-i să ajungi
Nevasta unui om ce te urăște.

VĂDUVA

Dau scris că-i milostivă. Unde-o fi
I-e sufletu-ntristat ! Și fata asta
Putea să-i pună coarne, doar să vrea !

HELENA

Ce vrei să spui ? S-a-ndrăgostit de dânsa,
Și-i face contele, cumva, propuneri
Nerușinate ?

VĂDUVA

D-apoi cum ? Îi face !
I-a dat asalt cu tot ce poate-nfrânge
Plăpânda cinste-a unei biete fete.

Dar ea e înarmată, și-și păzește
Cu cinste cinstea!

MARIANA

Să ferească zeii
Să fie-altminteri!

VĂDUVA

Iată-i, vin! Sunt ei!

*(Tobe și steaguri.)*

*(Intră Bertram, Parolles și toată trupa.)*

VĂDUVA

Antonio-i ăsta, fiul cel mai mare
Al ducelui, și ăsta e Escalus.

HELENA

Francezul care-i?

DIANA

Ăsta! Cel cu pene.
E mândru om! Plăcea-mi-ar să-și iubească
Nevasta! Dac-ar fi cinstit, ar fi
Și mai plăcut! Așa-i că-i chipeș?

HELENA

Foarte!
Îmi place mult.

DIANA

Păcat că nu-i cinstit.
Alături e pramatia ce-l îndeamnă
La rele. Dac-aș fi soția lui,
L-aș otrăvi pe derbedeu.

HELENA

Dar care-i?

DIANA

Paiața-mpanglicată. Ce posacă-i!

HELENA

L-or fi rănit în luptă!

PAROLLES

Adio, tobă! Ce să-i faci?!

MARIANA

Grozav l-a necăjit ceva! Ne-o coace!

VĂDUVA

Ei, fire-ai spânzurat!

MARIANA

Cu tot cu panglici,
Codoș ce ești!

*(Ies Bertram, Parolles și trupa.)*

VĂDUVA

S-au dus oștenii. Vino, pelerine!
Te duc să mâi pe noapte. Patru-cinci
Ca tine, tot din tagma lui Sânt-Iacov,
Mi-au stat în casă.

HELENA

Mulțumesc smerit
Și te-aș ruga, cumătra și cu fata
La cină să ne fie oaspeți. Placul

Al meu va fi, precum și cheltuiala,
Și spre-a vă răsplăti, voi da fecioarei
Povețe prețioase.

AMÂNDOUĂ

Cu plăcere!

*(Ies.)*

## SCENA 6

*Tabără în fața zidurilor Florenței.*
*Intră Bertram și cei doi nobili francezi.*

ÎNTÂIUL NOBIL

Ei, bunul meu domn, pune-l s-o facă; dă-i mână liberă să-și facă cheful.

AL DOILEA NOBIL

De n-oți vedea și senioria-voastră că-i un slugoi, să fiu eu șters din cartea stimei!

ÎNTÂIUL NOBIL

Pe viața mea, seniore: e-un clăbuc!
O spumă de săpun, un vânt, un zero!

BERTRAM

Deci credeți că mă-nșel amar asupră-i?

ÎNTÂIUL NOBIL

Credeți-mă, seniore, din câte-l cunosc eu – și fără să-i port pică, ci vorbindu-l cum ți-ai vorbi o rudă – e-un fricos știut de toată lumea, un mincinos fără de nici

un capăt și fără de hotar, un om ce nu și-a împlinit niciodată făgăduielile, și n-are-n el măcar o însușire care să-l facă vrednic de bunăvoința senioriei-voastre.

AL DOILEA NOBIL

Cu cale-ar fi să-l știți mai bine; ca nu cumva, bizuindu-vă prea cu tot dinadinsul pe vitejia lui de care duce lipsă, să vă pomeniți că dă cinstea pe rușine când e primejdia mai mare și când e-o treabă de făcut mai de nădejde.

BERTRAM

Aș vrea să știu în ce anume chip l-aș putea pune la-ncercare.

AL DOILEA NOBIL

Nimic mai nimerit decât să-i dați îngăduința să redobândească toba de care-l tot aude lumea spunând cu atâta siguranță că pleacă s-o aducă îndărăt de la vrăjmaș.

ÎNTÂIUL NOBIL

Și eu, cu-o trupă de florentini, am să-l prind pe nepusă masă; voi lua tot oameni din cei pe care sunt sigur că nu-i știe, și-i poate lua drept inamici; o să-l legăm, și-n cap avem să-i punem un sac, în așa fel încât să creadă, când l-om aduce în corturile noastre, că-i dus în lagărul dușman, nu alta. Și senioria-voastră doar să fie de față la interogarea lui: atât. De-o fi să nu trădeze, pe prețul vieții ce i-am lăsa-o, în toiul celui mai bestial acces de frică, și de nu s-o oferi să vândă toate secretele pe care le deține, ca să le-ntoarcă împotriva senioriei-voastre, și asta afurisindu-și sufletul pe veci, cu jurământ, luând mărturie cerul, să nu vă mai încredeți niciodată în judecata mea, în nici o treabă.

AL DOILEA NOBIL

O, de dragul hazului ce-avem să facem, îngăduiți-i să-și aducă toba aia: se laudă c-a născocit o stratagemă-n scopul ăsta. Când seniori a-voastră va vedea reversul reușitei acestei strategeme, și-și va da seama ce tinichea ieșit-a din topirea acestui bulgăre de minereu contrafăcut, de nu veți face haz ca la *Întâmplările lui Jack Drum*[46], înseamnă că părerea nu vă poate fi clintită. Uite-l că vine.

ÎNTÂIUL NOBIL

O, de dragul hazului, nu puneți piedici acestei urzeli mucalite! Lăsați-i mână liberă să-și readucă toba cum s-o pricepe!

*(Intră Parolles.)*

BERTRAM

Ce-i cu dumneata, *monsieur*? Toba aceea nu-ți mai iese din minte de arăți așa de posomorât?

AL DOILEA NOBIL

Dă-o naibii! Ducă-se! Nu e decât o tobă!

PAROLLES

Nu e decât o tobă!? Asta înseamnă că nu e decât o tobă? O tobă pierdută în felul ăsta!? Strașnici comandanți am avut, n-am ce zice: să arunci în șarjă cavaleria noastră asupra propriilor noastre flancuri, și să faci breșă în rândurile propriilor noștri soldați!

AL DOILEA NOBIL

Nu e un lucru care să atragă asupra comandamentului militar vreo dezonoare: e una dintre acele catastrofe ale războiului, pe care Cezar însuși, dac-ar fi fost acolo să conducă oastea, n-ar fi fost în stare s-o împiedice.

BERTRAM

Ce să-i faci, nu prea avem motive să ne mândrim cu izbânda asta; ce ne-a adus oarecare dezonoare a fost pierderea tobei aceleia; dar cum tot n-o mai putem redobândi...

PAROLLES

Ar fi putut fi redobândită!

BERTRAM

Ar fi putut. Dar acum nu mai poate fi!

PAROLLES

Ba poate fi redobândită! Dacă meritul acțiunilor militare n-ar fi atât de rareori pus pe seama chiar a adevăratului făptuitor, m-aș face eu luntre și punte să aduc toba, aceea sau alta, sau *hic jacet*[47].

BERTRAM

Păi, dacă te țin balamalele, n-ai decât s-o faci! *Monsieur*, dacă socotești că misterul strategemei dumitale poate să ne redea această unealtă, acest obiect de cinste, aducându-l la patria sa mumă, pune-te cu mărinimie pe lucru și dă-i drumul. Dinspre partea mea, îți voi răsplăti isprava ca pe-o faptă de mare vitejie. Dacă-ți dai toată osteneala și te descurci cu iscusință în treaba asta, ducele va vorbi și el despre izbânda dumitale, răsfrângând totodată asupră-ți gloria acestei isprăvi, chiar până la cea mai înaltă expresie a valorii dumitale.

PAROLLES

Pe brațul meu de bun soldat! o duc la capăt!

BERTRAM

Numai să nu te culci pe urechea aia...

PAROLLES

Pornesc chiar la noapte. Și chiar în clipa asta îmi pun în țarc îndoielile, mă consolidez cu certitudinea mea și mă pregătesc de măcelul cel mare al morții; iar când va bate miezul nopții, vă puteți aștepta la vești din partea mea.

BERTRAM

Pot cuteza să înștiințez pe înălțimea-sa ducele că te-ai dus s-aduci toba ?

PAROLLES

Nu pot ști cum are să-mi izbândească fapta, stăpâne, dar că voi încerca fac jurământ.

BERTRAM

Te știu viteaz, și-mi pun nădejdea-ntreagă în iscusința dumitale de soldat. Te du cu Dumnezeu !

PAROLLES

Zis și făcut ! Nu-mi place vorba lungă !

*(Iese.)*

ÎNTÂIUL NOBIL

Nu-ți place mai mult decât îi place peștelui apa ! Nu-i om ciudat, seniore, omul ăsta, ce pare-atât de-ncrezător în sine, purcezând la o treabă de care știe bine că nu-i de dus la bun sfârșit; se osândește singur s-o scoată la capăt, și i-ar plăcea mai curând să fie osândit decât s-o facă !

AL DOILEA NOBIL

Nu-l cunoașteți, seniore, așa cum îl cunoaștem noi. De bună seamă, se poate întâmpla să intre pe timp de-o săptămână pe sub pielea cuiva, scăpând în vremea asta de-o grămadă de lucruri ce se pot afla de la dânsul; dar dacă l-ai descoperit o dată, pe urmă nu-l mai crezi pe veci !

BERTRAM

Cum adică? Socotiți că n-are să facă nici o ispravă în treaba asta de care-atâta de solemn se pregătește?

PRIMUL NOBIL

Nici n-are să se urnească măcar atâtica! Se va întoarce însă cu cine știe ce scorneli de-ale lui, și ne va trânti două-trei minciuni gogonate, ticluite în așa fel încât să se poată prinde; dar noi i-am pregătit capcana și știm câte parale face! Aveți să fiți la noapte martorul prăbușirii sale, căci într-adevăr nu merită în nici un fel să-l prețuiască senioria-voastră.

AL DOILEA NOBIL

Avem să ne jucăm un pic cu vulpea, pân' s-o vârâm de-a binelea în cușcă. L-a mirosit el și bătrânul senior Lafeu; când masca lui și el vor fi două lucruri văzute fiecare aparte, să-mi spuneți ce soi de plevușcă vi se pare c-ar fi; și-o veți putea ști chiar în noaptea asta.

ÎNTÂIUL NOBIL

Mă duc să-ntind capcana: va fi prins!

BERTRAM

Îți iau cu mine fratele, *monsieur*.

ÎNTÂIUL NOBIL

Precum doriți. Eu vă las.

*(Iese.)*

BERTRAM

Te duc la casa unde stă, să-mi vezi
Drăguța.

AL DOILEA NOBIL

Parc-ați spus că e cinstită!

BERTRAM

Păcatul ăsta-i! I-am vorbit o dată,
Și mi-a răspuns bățos. Dar i-am trimis,
Prin ăst clapon pe care-avem să-l prindem
Acuma, daruri și scrisori. Ce-i drept,
Nu mi-a primit nici unul. Mândră fată!
N-ai vrea s-o vezi?

AL DOILEA NOBIL

Ba, bucuros, seniore!

*(Ies.)*

## SCENA 7

*Florența. O odaie în casa Văduvei.*
*Intră Helena și Văduva.*

HELENA

De nu mă crezi că sunt chiar eu aceea,
Nu știu cum te-aș putea încredința.
Dar pierd tot rostul trudei de mă-mpiedici.

VĂDUVA

Am sărăcit, dar sunt vlăstar de nobili,
Și nu-s dedată-acestor trebușoare.
N-aș vrea să-mi pierd acuma bunul nume
Prin vreun nevrednic fapt.

HELENA

Nici eu n-aș vrea.
Întâi, mă crede: contele mi-e soț,
Și tot ce-ți spun, sub jurământul tainei,
Așa e, până-ntr-un cuvânt. Deci nu poți
Greși de-mi dai un ajutor frățesc,
Cum cer.

VĂDUVA

Ar trebui să-ți dau crezare
Doar pentru că mi-ai dovedit din plin
Că ești de neam bogat.

HELENA

Ia punga asta
Și lasă-mă să-ți cumpăr ajutorul
Pe care-am să-l plătesc mereu, și după
Ce mi-l vei da. Vezi, contele-ți vrea fata,
Și-i dă asalt, atras de frumusețea-i,
Decis s-o cucerească. Vezi de-o-nvață
Cum e mai bine să se poarte. Las-o
Să spună „da“, ca sângele fierbinte
Al contelui să nu-i precupețească
Nimic din ce-i va cere ea. Din tată-n
Fiu, moștenit de șase generații,
El poartă-n deget un inel pe care
Pentru nimic în lume nu l-ar da.
Cu toate astea, -n focul lui deșert,
Nu-i va părea prea mult voința fetei
S-o cumpere, oricât i-ar fi de mare
Căința mai târziu.

VĂDUVA

Acuma văd
Până-n străfunduri ce ți-ai pus în gând.

HELENA

Deci vezi că-i legiuit. Nu vreau mai mult
Decât să-i ceară fiica dumitale,
Cât el n-a cucerit-o – chip – inelul,
Să-i dea-ntâlnire, și-ápoi să mă cheme
Pe mine să fac față-n vremea asta,
Ea stând cuminte-acasă. După-aceea,
Ca s-o măriți, mai pun trei mii de galbeni
La ce-am dat pân-acum.

VĂDUVA

Învață-mi fata cum să facă astfel
Ca-n legiuita înșelătorie
Și loc, și ceas să știi din timp. El vine
Cu lăutari în fiecare noapte,
Cu cântece compuse pentru dânsa,
Nevrednica, și nu-l putem goni
De la ferești, de parcă i-ar fi viața
În joc, nu alta!

HELENA

Ei, atunci la noapte
Să ne-ncercăm urzeala! De se prinde,
E-un fapt legal ce gândul rău l-aprinde
Sau gând legal în fapt nelegiuit,
Și, cu-amândouă, n-am păcătuit,
Deși păcatul s-a înfăptuit.
Dar să pornim la treabă!

*(Ies.)*

# ACTUL IV

## SCENA 1

*În afara taberei florentine.*
*Intră Întâiul nobil francez, cu cinci-șase alți soldați, stând pitiți.*

ÎNTÂIUL NOBIL

N-are cum veni pe alt drum decât prin colțul gardului ăstuia. Când v-azvârliți asupra lui, îndrugați și voi tot ce vă vine la gură, chip, într-o limbă străină; chiar dacă nu pricepeți nici voi ce spuneți, n-are nici o însemnătate. Fiindcă noi nu trebuie să părem că-l înțelegem, afară de unul dintre noi, pe care o să-l dăm drept tălmaci.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Iubite căpitan, îngăduie-mi să fiu eu tălmaciul.

ÎNTÂIUL NOBIL

Dar nu te știe ? Nu-ți cunoaște vocea ?

ÎNTÂIUL SOLDAT

Nu, seniore, pun capul !

ÎNTÂIUL NOBIL

Și în ce fel de limbă păsărească ai să ne vorbești nouă ca să ne traduci ce spune ?

ÎNTÂIUL SOLDAT

La fel cum o să-mi vorbiți și domniile-voastre mie.

ÎNTÂIUL NOBIL

Trebuie să ne creadă o trupă de străini în slujba inamicului. Căci a prins câte o boabă din toate limbile ce se vorbesc pe-aici; de aceea, noi trebuie să vorbim fiecare cum ne-o tăia capul, și să nici nu știm ce ne spunem unul altuia; în felul ăsta vom părea că știm ce spunem dacă pricepem toți ce țel avem; limbă de coțofene gălăgioase, de neînțeles, și bine ticluită. Cât despre tine, care ești tălmaciul, trebuie să ai aerul a fi cum nu se poate mai îndemânatic. Dar șșșt! Culcat! Uite-l că vine să tragă un pui de somn de două ceasuri, și pe urmă să vină să ne toarne minciunile pe care le tot ticluiește.

*(Intră Parolles.)*

PAROLLES

E zece; de-acuma-n trei ceasuri am timp berechet să mă-ntorc. Dar ce să spun c-am făcut? Trebuie să născocesc ceva ce s-ar fi putut întâmpla-ntr-adevăr, ca să se-nghită minciuna! Au început să-mi râdă-n nas! Și nereușitele prea s-au ținut lanț în ultima vreme și prea mi-au ciocănit adesea la ușă... Cred că mi-e limba prea-ndrăzneață! Dar inima mea i-a prins frica lui Marte și creaturilor lui, și nu cutează mai nimic din tot ce-ndrugă limba...

ÎNTÂIUL NOBIL

*(aparte)*

Ăsta-i singurul adevăr de care s-a făcut vreodată vinovată limba sa!

PAROLLES

Ce dracu m-o fi-mpins să m-apuc de isprava asta, cu readucerea tobei capturate, când îmi dădeam doar

seama că-i cu neputință, și știam că nu eram câtuși de puțin hotărât s-o fac? Trebuie să mă-mpodobesc cu niscai vânătăi și să spun că m-am ales cu ele de pe urma isprăvii, deși numai cu niște biete vânătăi n-are să meargă! Parcă-i aud: „Așa de ușor ai scăpat?“ Și răni de-a binelea nu îndrăznesc să-mi fac. Așa că pe unde scot cămașa? Limbă, limbă, ar trebui să te pun în gura unei precupețe și să-mi cumpăr mie altă limbă, de la catârul lui Baiazid[48], dacă tot flecărind mă vâri în asemenea încurcături!

ÎNTÂIUL NOBIL

*(aparte)*

E cu putință oare să se cunoască el pe sine atât de bine, și să fie totuși cum e?

PAROLLES

De-ar putea s-ajungă, pentru trebușoara asta, doar să-mi frâng spada ori să-mi sfâșii hainele!

ÎNTÂIUL NOBIL

*(aparte)*

Asta nu se va-nghiți!

PAROLLES

Sau să-mi rad barba, și să spun c-a fost o stratagemă!?

ÎNTÂIUL NOBIL

*(aparte)*

N-ar merge.

PAROLLES

Sau să-mi dau hainele pe gârlă și să spun că m-au despuiat...

ÎNTÂIUL NOBIL
*(aparte)*

Greu s-ar prinde!

PAROLLES

Deși voi jura c-am sărit pe fereastra fortăreței...

ÎNTÂIUL NOBIL
*(aparte)*

De la ce înălțime?

PAROLLES

...de la o sută optzeci de picioare înălțime...

ÎNTÂIUL NOBIL
*(aparte)*

O sută optzeci de jurăminte, și tot nu te-ar crede nimeni!

PAROLLES

De-aș putea pune mâna pe o tobă de-a inamicului, oricare: aș jura că-i a noastră și c-am recucerit-o!

ÎNTÂIUL NOBIL
*(aparte)*

Ai s-auzi numaidecât una!

*(Zgomote de alarmă.)*

PAROLLES

A! O tobă de-a inamicului!

ÎNTÂIUL NOBIL

*Throca, movusus, cargo, cargo, cargo.*

TOȚI

*Cargo, cargo, cargo, villianda por corbo, cargo.*

PAROLLES

Plătesc! Stați! Mă răscumpăr! Nu mă legați la ochi!
*(Îl prind și-l leagă la ochi.)*

ÎNTÂIUL SOLDAT

*Boskos thromuldo, boskos.*

PAROLLES

Știu că sunteți din regimentul Muskos,
Și c-am să mor că nu pricep ce spuneți.
De-i vrun german prin preajmă, vrun flamand,
Francez, danez, italian, vorbească-mi:
V-aș spune cum să nimiciți Florența.

ÎNTÂIUL SOLDAT

*Boskos vauvado* –
Te-nțeleg și-ți pot vorbi chiar limba,
*Kerelybonto* – domnule.
Roagă-te-n gând; șaptesprezece șișuri
Pe inimă-ți se-ațin!

PAROLLES

O!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Te rog, te rog!
*Manka revania dulche!*

ÎNTÂIUL NOBIL

*Oskorbidulchos volivorco!*

ÎNTÂIUL SOLDAT

Vrea generalul să te cruțe încă,
Și-așa legat la ochi, te-o duce-alături,

Să-ți afle taina. Poate-ți scapi și pielea
Dând în vileag ce știi.

PAROLLES

O, dați-mi viața,
Și vă destăinui tot ce știu de lagăr:
Câți sunt ai noștri, ce-au de gând. Ehei!
Vă stă-n loc mintea de-ți afla ce știu!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Dar spui adevărat?

PAROLLES

De-o fi să iasă
Că v-am mințit, puteți să mă ucideți!

ÎNTÂIUL SOLDAT

*Acordo linta!* Ți se dă răgaz!

*(Iese cu Parolles între santinele.*
*Scurt zgomot de alarmă.)*

ÎNTÂIUL NOBIL

Fugi, dă de veste contelui Roussillon,
Și spune-i că fazanu-i prins, și-l ținem
Legat la ochi, pân-o sosi aicea
Cu fratele meu. Repede!

AL DOILEA SOLDAT

Da, sir!

ÎNTÂIUL NOBIL

Mai spune-le că ne va vinde, nouă
Pe noi! Așa să spui!

AL DOILEA SOLDAT

Întocmai, sir!

ÎNTÂIUL NOBIL

Mi-l țin în beznă pân-atunci, sub lacăt!

*(Ies.)*

## SCENA 2

*Florența. O cameră în casa văduvei.*
*Intră Bertram și Diana.*

BERTRAM

Mi-au zis că-ți zice, parcă, Fontibell.

DIANA

Nu, Diana, doamne!

BERTRAM

Nume de zeiță!
Ești vrednică de nume! Suflet gingaș,
În trupul tău ceresc iubirea tace?
De nu-ți aprinde gândul focul viu
Al tinereții, statuă, nu fată
Te poți numi. Fii monument când mori,
Dar nu acum: stai rece și-ncruntată,
Când s-ar cădea să fii cum ți-a fost mama
La zămislirea dulcelui tău trup.

DIANA

Ea fu atunci cinstită.

BERTRAM

Fii ca ea!

DIANA

Nu: mama și-a-mplinit o datorie
Atunci, ce-o ai și tu ca soț.

BERTRAM

Ajunge!
Te rog, nu-mi lua-n răspăr un jurământ!
M-am însurat silit. Dar te iubesc,
Și din porunca dragostei doar ție
Îți voi sluji pe veci!

DIANA

Da, ne slujiți,
Atâta doar cât vă slujim! Dar când
Culeasă-i roza și rămân doar spinii
Pe noi ne-nțeapă, și voi faceți haz
De jaful ce ne-a pustiit.

BERTRAM

Jurat-am!

DIANA

Nu-n jurăminte multe stă dreptatea,
Ci-n legământul unic, ce-i jurat
Să fie sfânt. Pe ce nu-i sfânt, nu juri,
Ci iei prea-naltul mărturie. Spune-mi:
De m-aș jura pe fulgerul lui Zeus
Că te iubesc, mi-ai crede jurământul
Știind că eu te-nșel? Nu stă-n picioare
Nici dacă jur pe cel care mi-e drag
C-am să-i fac rău. De-aceea, jurământul

Ți-e vorbă-n vânt, ce n-are consfințire!
Asta-i părerea-mi, bárem!

BERTRAM

Schimb-o! schimb-o!
De ce ești crudă? Da, iubirea-i sfântă,
Și eu n-am fost nicicând înșelător
Cum spui că sunt bărbații. Hai, te-ndură
Și dăruie-te bolnavei dorințe
Ce-n mine alt leac n-are! Fii a mea!
Te voi iubi în veci de veci așa!

DIANA

Bărbații știu s-arunce-n stâncă funii
Să-și tragă nava către mal, și noi,
Femeile, ne dăm bătute. – Aș vrea
Să-mi dărui ăst inel!

BERTRAM

N-am drept să-l dărui!
Ți-l pot împrumuta!

DIANA

Nu vrei, seniore?

BERTRAM

E-un giuvaer străvechi al casei noastre,
Odor purtat de-ai mei din moși-strămoși,
Și-ar fi necinstea cea mai mare-n lume
Să-l pierd.

DIANA

E tot așa și cinstea mea!
Mi-e castitatea giuvaierul casei,
Lăsată moștenire din bătrâni.

Și-ar fi necinstea cea mai mare-n lume
S-o pierd! Vezi, chiar filosofia ta
Se face-apărătorul cinstei mele,
Asaltul respingându-ți.

BERTRAM

Ia inelul:
Onoarea, casa, viața mea îți dărui.
Mă dau întreg în mâna ta!

DIANA

La miezul nopții, bate-mi la fereastră.
Voi face-așa ca mama să n-audă.
Dar te conjur, pe adevărul însuși,
Când vei fi-ajuns în patu-mi – vírgin încă –
Să stai un ceas doar, și să nu-mi vorbești.
Am pricini grele să te rog. Afla-vei
Când vei primi-ndărăt inelul ăsta.
În deget, eu, la noapte-ți voi petrece
Un altul, viitorului să spună
Ce-am făptuit azi-noapte împreună.
Adio, până-atunci! Câștigi prin mine
O soață, dar nădejdea mea-i ruine!

BERTRAM

Un rai am câștigat, cerându-ți mâna!

*(Iese.)*

DIANA

Mulți ani să ai, să-mi mulțumești de rai!
Dar ai s-o faci, până la urmă!...
Mi-a spus, doar, mama, cum voi fi pețită,
De parcă-n suflet îi vedea. Bărbații
Același lucru jură – mi-a spus ea.

El mi-a jurat cu mine să se-nsoare
Când moare soața-i. Eu mă culc cu el
Doar în mormânt. Da-s, oare, toți la fel
Francezii? Toți sperjuri? Atuncea, dară,
Mai iee-i alta! Eu mă sting fecioară.
Și-n fapta ăstei nopți eu n-am păcat:
Îl păcălesc pe cel ce-ar fi-nșelat!

*(Iese.)*

## SCENA 3

*Tabăra florentinilor.*
*Intră cei doi nobili francezi și doi sau trei soldați.*

ÎNTÂIUL NOBIL

Nu i-ai dat încă scrisoarea mamei sale?

AL DOILEA NOBIL

I-am dat-o de-un ceas; e-n ea ceva ce dă pinteni firii lui, căci, cum a citit-o, s-a și schimbat de parcă-i un alt om, nu el.

ÎNTÂIUL NOBIL

Și-a tot tras pe cap necazuri mari, fiindcă s-a lepădat de-așa minunată soție și de-așa dulce femeie.

AL DOILEA NOBIL

Mai cu seamă s-a ales cu dizgrația regelui, care-și și înstrunase lira mărinimiei ca să-i cânte lui aria fericirii. Am să-ți spun un lucru, dar să-l îngropi în tine cât poți de-adânc.

ÎNTÂIUL NOBIL

Îndată ce mi-l vei spune, va muri, și eu voi fi mormântul lui.

AL DOILEA NOBIL

A sucit capul unei tinere nobile, de-aici, din Florența, cu foarte bun nume, și-n noaptea asta îi înduplecă voința, pângărindu-i onoarea. I-a dat inelul strămoșesc și se consideră intrat prin legământ în amestecul ăsta dezgustător.

ÎNTÂIUL NOBIL

Păi lungească-ne Dumnezeu pofta de răzvrătiri, că doar suntem și noi ce suntem!

AL DOILEA NOBIL

Nu suntem decât propriii noștri trădători. Și-ntocmai cum, în felu-n care decurg de obicei trădările, le tot vedem desfășurându-se mai larg, până ce-ajung la tragicele lor sfârșituri, tot astfel și el, care prin fapta asta complotează împotriva propriei lui noblețe, se-neacă în șuvoiul stârnit de el însuși.

ÎNTÂIUL NOBIL

Nu-nseamnă, deci, că-i vrednic de osândă faptul că ne dăm în vileag neîngăduitele urzeli? Vrasăzică, n-avem să-l avem în tovărășia noastră la noapte?

AL DOILEA NOBIL

Până după miezul nopții, nu. Fiindcă-i legat de ceasul întâlnirii, ce i-a fost hotărât cu strictețe.

ÎNTÂIUL NOBIL

Și care se apropie cu pași repezi: tare m-aș bucura să-și vadă tovarășul disecat, ca să-și poată face, prin propria lui

judecată, o părere, după ce l-a întronat în stima lui în chip atât de curios pe-acest uzurpator.

AL DOILEA NOBIL

Nu negociem nimic cu el până nu vine contele. Căci faptul că-i de față-l pune pe celălalt sub bici.

ÎNTÂIUL NOBIL

Până atunci, spune-mi ce-ai mai auzit de mersul luptelor?

AL DOILEA NOBIL

Aud că se pune la cale o pace.

ÎNTÂIUL NOBIL

Da' de unde! Te asigur că pacea e gata-ncheiată!

AL DOILEA NOBIL

Ce-are de gând să facă-atuncea contele Roussillon? Pornește mai departe-n lumea largă, sau face cale-ntoarsă-n Franța lui?

ÎNTÂIUL NOBIL

Bag seama, din întrebarea ce pui, că nu-i știi chiar toate secretele.

AL DOILEA NOBIL

Ferească sfântul să-i știu chiar toate secretele, căci asta ar însemna să fiu părtaș la isprăvile lui.

ÎNTÂIUL NOBIL

Soția lui – sunt peste două luni de-atuncea – s-a făcut nevăzută de-acasă; țelul îi era să facă pelerinaj la Saint-Jacques-le-Grand; ceea ce a și purces cu sfințenie să îndeplinească, în cea mai aspră schimnicie; și stând ea

acolo, la Saint-Jacques, fire gingașă cum era, a devenit o pradă lesnicioasă pentru durerea ei. Și-n cele din urmă și-a dat ultimul oftat, și cântă-acum în ceruri.

AL DOILEA NOBIL

De unde se știu toate astea?

ÎNTÂIUL NOBIL

Cea mai mare parte chiar din scrisorile ei, ce-ntăresc adevărul poveștii, chiar până-n clipa morții; iar moartea ei, ce nu s-ar fi putut să fie-mpărtășită cuiva chiar prin mărturisirea moartei, a fost smerit comunicată de la Saint-Jacques de către însuși starețul de-acolo.

AL DOILEA NOBIL

E prin urmare contele în stăpânirea tuturor acestor informații?

ÎNTÂIUL NOBIL

Desigur, și încă punct cu punct, în toate amănuntele, pentru a întări pe deplin adevărul veștilor.

AL DOILEA NOBIL

Mă doare inima că se va bucura.

ÎNTÂIUL NOBIL

Adeseori ne facem cu-atâta mai vârtos, din pierderile noastre, mângâiere.

AL DOILEA NOBIL

Și-adeseori cât de vârtos se-neacă-n lacrimi tot ce-am dobândit! Atâta slavă câtă-a recoltat aici prin vitejie se va încrucișa în drumul lui spre casă cu o rușine tot atât de mare!

ÎNTÂIUL NOBIL

Urzeala vieții noastre e umplută cu fire-amestecate: laolaltă-s și binele, și răul; virtuțile-ar fi mândre dacă n-ar primi tot timpul palmele greșelilor ce săvârșim. Și crimele ce facem ar putea să deznădăjduiască omenirea, de n-ar mai fi-ndulcite de virtuți.

*(Intră un mesager.)*

Ei, ce-i? Unde ți-e stăpânul?

MESAGERUL

S-a întâlnit cu ducele pe stradă, seniore, și și-a luat rămas bun de la el în chip solemn; senioria-sa va lua mâine dis-de-dimineață drumul Franței. Ducele i-a dat pentru rege scrisori prin care-i recunoaște meritele.

*(Iese.)*

AL DOILEA NOBIL

Nu-i vor fi mai mult decât trebuincioase acolo dacă vor fi mai mult decât pot recunoaște.

ÎNTÂIUL NOBIL

După cât e regele de strepezit la dinți de mult ce i-a acrit el sufletul, oricât ar fi de dulci, tot nu-s de-ajuns. Uite, vine acum și senioria-sa.

*(Intră Bertram.)*

Ei, ce ziceți, seniore, nu-i trecut de miezul nopții?

BERTRAM

Noaptea asta am dat gata șaisprezece treburi, ca un fulger; treburi care m-ar fi putut ține câte-o lună fiecare, dacă nu m-aș fi zorit atâta; mi-am luat rămas bun de la Duce și le-am zis adio celor din preajma lui; mi-am îngropat o soție, am jelit-o, am scris mamei mele că

mă-ntorc, mi-am trecut în revistă suita, și, printre aceste frânturi importante de treburi, m-am mai îndeletnicit și cu câteva mai drăgălașe: cea mai de căpetenie a fost ultima, dar pe asta n-am isprăvit-o încă.

AL DOILEA NOBIL

Dacă aveți ceva greutăți în treaba asta și mâine dimineață părăsiți orașul, atunci e nevoie de grabă din partea senioriei-voastre.

BERTRAM

Vreau să spun că treaba nu-i sfârșită, fiindcă teamă mi-e c-o să-mi mai aibă urechile de auzit de ea și de-acum încolo. Dar parcă ne pregăteam să ascultăm dialogul dintre nebunul acela și soldat! Haide, aduceți-l aicea odată, să vie momâia aia prefăcută, care m-a înșelat, ca un prezicător care vorbește cu două înțelesuri.

ÎNTÂIUL NOBIL

Aduceți-l aici! *(Soldații ies.)* A stat pus în butuci o noapte-ntreagă, bietul fanfaron!

BERTRAM

Nu-ți face griji de asta: călcâiele lui au meritat-o din plin, pentru că prea și-au uzurpat multă vreme pintenii.[49] Cum se poartă?

AL DOILEA NOBIL

Am spus chiar adineaori senioriei-voastre că nu se poartă singur, ci-l poartă butucii. Dar ca să vă răspund în sensul în care-ați întrebat: plânge ca o fetișcană care și-a vărsat oala cu lapte. Și-a făcut spovedania față de Morgan, pe care l-a crezut călugăr, spunându-și păcatele de când a început el a le ține minte și până în clipa

nenorocirii de față, când s-a văzut pus în butuci. Și ce credeți că a spus la spovedanie?...

BERTRAM

Nimic despre mine, nu?

AL DOILEA NOBIL

Spovedania i-a fost trecută pe hârtie și va fi citită în fața lui; dacă e-amestecată și senioria-voastră în ea – așa cum cred că este – trebuie să aveți răbdarea de a auzi.

*(Intră soldații cu Parolles legat la ochi.)*

BERTRAM

*(aparte)*

Dar-ar ciuma-n el! Legat la ochi! Dar nu se poate să mă vorbească de rău tocmai pe mine!

ÎNTÂIUL NOBIL

*(aparte)*

Șșș! Șșșt! Vine îmbroboditul[50]! *(Tare.) Portotartarossa.*

ÎNTÂIUL SOLDAT

Zice s-aducem uneltele de tortură: ce ai de declarat, fără ele?

PAROLLES

Declar tot ce știu, fără să fiu silit: dacă mă strângeți cu ușa și mă turtiți ca pe-o lipie, nu mai pot scoate o vorbă.

ÎNTÂIUL SOLDAT

*Bosko chimurcho.*

ÎNTÂIUL NOBIL

*Boblibindo chicurmurco.*

ÎNTÂIUL SOLDAT

Sunteți un general cu inima prea milostivă. Generalul nostru zice să răspunzi la întrebările pe care-am să ți le citesc acuma de pe-o însemnare.

PAROLLES

Răspund, și răspund adevărat; să n-am parte de ziua de mâine.

ÎNTÂIUL SOLDAT
*(citind)*

„Mai întâi întreabă-l de câtă cavalerie dispune Ducele!“ Ce răspunzi la asta?

PAROLLES

Cinci sau șase mii de cai; dar foarte slabi și buni de nimica. Trupele de cavalerie sunt risipite care-ncotro, și comandanții sunt niște bieți vântură-lume, jur pe bunul meu nume și pe crezământul ce-l am; să n-apuc a mai vedea răsărind soarele dacă mint.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Să aștern pe hârtie răspunsul tău, așa cum mi l-ai dat?

PAROLLES

Scrie-l! Jur că-i adevărat, cu mâna pe Evanghelie, sau oricum altfel, cum vrei dumneata!

BERTRAM
*(încet)*

Totuna-i pentru el! Ce sclav nerușinat e ăsta!

ÎNTÂIUL NOBIL
*(încet)*

Vă înșelați, seniore: ăsta-i *monsieur* Parolles, galantul om cu principii ostășești – acestea au fost propriile

lui cuvinte – care are întreaga teorie a războiului în nodul eșarfei, și tactica, în teaca pumnalului.

AL DOILEA NOBIL
*(încet)*

Asta să-mi fie învățătură de minte, să nu mă mai încred niciodată-ntr-un om doar pentru că-și ține sabia lustruită, și nici să nu-l cred plin de însușiri alese doar pentru că se-mbracă îngrijit, ca scos din cutie!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Ei, asta am scris-o!

PAROLLES

Cinci-șase mii de cai am spus – și spun adevărul – sau cam așa ceva. Așterne-o pe hârtie, căci spun adevărat!

ÎNTÂIUL NOBIL
*(încet)*

În asta-i foarte aproape de adevăr!

BERTRAM
*(încet)*

Dar nu-l pot felicita pentru împrejurarea în care spune adevărul acesta!

PAROLLES

Niște bieți vântură-lume, zi-i acolo, te rog!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Bine, am scris.

PAROLLES

Îți mulțumesc cu smerenie, seniore! Ce-i drept, e drept, nici pe Dumnezeu nu-l mânie! Bieții vântură-lume sunt niște amărâți de mai mare minunea!

ÎNTÂIUL SOLDAT

*(citește)*

„Întreabă-l ce efectiv de pedestrași au.“ Ce răspunzi la asta ?

PAROLLES

Pe crezul meu, seniore; chiar dacă-ar fi să mor în clipa asta, tot am să spun adevărat: dați-mi voie să mă gândesc. Să vedem: Spurio, o sută cincizeci; Sebastian, tot atâția; Corambus, la fel; Jacques, *item*[51]. Guiltian, Cosmo, Lodowick și Gratti, câte două sute cincizeci fiecare; compania mea, Chitopher, Vaumont, Bentii, iar câte două sute cincizeci fiecare; așa că întreaga coloană pusă în șir de paradă, cu cei întregi și cei betegi sau scoși din luptă, laolaltă, nu se urcă la 15 000 de capete; și din ăștia, jumătate nici nu-ndrăznesc să-și scuture zăpada de pe mundir ca nu cumva să se facă bucăți.

BERTRAM

*(încet)*

Ce ziceți să facem cu ăsta ?

PRIMUL NOBIL

*(încet)*

Nimica decât să-i mulțumim. Întreabă-l despre mine, ce stare am și cum mă vede Ducele ?

ÎNTÂIUL SOLDAT

Bun, asta am scris. *(Citește.)* „Întreabă-l dacă există în tabără un oarecare căpitan Dumaine, un francez; cum se are cu Ducele; ce știi despre bravura, cinstea și iscusința sa în treburile războiului; întreabă-l dacă nu cumva crede că, prin bani grei, ar putea fi corupt și împins la răzvrătire!“ Ce răspunzi la asta ? Ce știi despre astea ?

PAROLLES

Te implor, seniore, dă-mi voie să răspund în parte la fiecare din „interogatoriile“ astea: pune-mi întrebările una câte una.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Îl cunoști pe acest căpitan Dumaine?

PAROLLES

Îl știu: a fost ucenic de peticar; cârpea haine vechi la Paris și a fost dat afară-n pumni de-acolo pentru că l-a lăsat borțos pe măscăriciul șerifului, un mut nevinovat care nu putea să-i spună „nu“.

*(Întâiul nobil înalță amenințător mâna.)*

BERTRAM

*(încet)*

Nu, fii bun te rog și stăpânește-ți mâna, cu toate că văd bine că ăstuia întâia țiglă care cade-i zboară creierii.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Ei bine, este acest căpitan în tabăra ducelui Florenței?

PAROLLES

După știrea mea, este; și-i un păduchios.

ÎNTÂIUL NOBIL

*(către Bertram)*

Ei, nu vă uitați așa la mine! Auzim noi îndată și ce-o zice despre senioria-voastră.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Ce crede Ducele de el?

PAROLLES

Ducele nu-l cunoaște altfel decât ca pe-un biet ofițer de-al meu; și mi-a scris deunăzi să-l dau afară din companie. Cred că am scrisoarea Ducelui în buzunar.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Păi s-o căutăm!

PAROLLES

Ce păcat! Nu știu dacă o am la mine, sau am lăsat-o-ntr-un teanc de scrisori de-ale Ducelui, la mine-n cort.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Ba-i aici! Uite-o hârtie! Să ți-o citesc?

PAROLLES

Nu știu dacă-i chiar asta, ori alta...

BERTRAM

*(încet)*

Tălmaciul nostru se descurcă bine!

ÎNTÂIUL NOBIL

*(încet)*

Minunat!

ÎNTÂIUL SOLDAT

*(citește)*

„Diana, contele-i un biet nebun, dar plin de bani; de jumulit e bun."

PAROLLES

Asta nu-i scrisoarea Ducelui, seniore; ăsta e un răvaș pentru o anume fată din Florența, una, Diana, prin care-o fac să fie cu ochii-n patru la momelile unui oarecare

conte de Roussillon, un băiețandru flușturatic și bun de nimic, dar foarte rău de muscă; te rog, seniore, fii bun și pune-mi-o la loc în buzunar.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Nu, mai întâi să o citesc, dacă nu ți-e cu supărare.

PAROLLES

În tot ce-am vrut să spun aici confirm că era glasul cinstei și-al sincerității, menit să-i folosească fetei; fiindcă-l știam pe tânărul conte băiat dedat plăcerilor și foarte primejdios pentru o fată, un adevărat rechin pentru virginități, un rechin care-nghite orice peștișor găsește.

BERTRAM

*(încet)*

Lichea afurisită pe amândouă fețele! Derbedeule!

ÎNTÂIUL SOLDAT

*(citește)*

„De-ți jură-amor, ia-i banii și pune-i bine-ndată
Căci după *socoteală*, nu-ți face *socoteala*!
Cât sunteți *împreună*, deci, stai *ne'mpreunată*,
Ori cere-i *întâi*, plata, și-ncepe-*apói* tocmeala...
Și spune-ți, Diana dragă,
Ce-un vechi soldat îți spuse:
Bărbații-n pat ți-i bagă,
Băieții, nici pe ușă.
Contezi pe *conte*, draga mea?
Păi, cere-i întâi *contul*.
Să dea cât încă te mai vrea
Și nu i-ai făcut pontul!
Al tău, cum la ureche ți-a jurat:
*Parolles*."

BERTRAM
*(încet)*

Merită să fie biciuit înaintea întregii trupe, cu poezeaua asta lipită-n scăfârlie!

AL DOILEA NOBIL
*(încet)*

Acesta vă este prea-devotatul prieten, poliglotul iscusit și armipotentul oștean!

BERTRAM
*(încet)*

Orice pot îndura să văd în față, afară de-o scroafă, și el e-acum o scroafă pentru mine.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Îmi dau seama, domnule, după felul cum te privește generalul nostru, că vom avea bucuria să te spânzurăm peste puțin!

PAROLLES

Viața! Lăsați-mi viața-n orice chip, seniore! Nu că m-aș teme de moarte, cumva; dar păcatele mele fiind multe și grele, aș vrea să mă pot căi în zilele șederii mele pe pământul acesta. Lăsați-mă să trăiesc, seniore, închis într-un turn, pus în butuci, oricum, oriunde, numai să trăiesc!...

ÎNTÂIUL SOLDAT

O să vedem ce se poate face, așa că declară fără ascunzișuri tot ce știi. De aceea, să ne întoarcem la acest căpitan Dumaine: ai răspuns în ceea ce privește cum e văzut de duce și vitejia lui. Dar despre cinstea lui ce spui?

PAROLLES

Ăsta? Păi ăsta mi-ți fură și ouăle de sub cloșcă. Cât despre violuri și răpiri de fecioare, nici Nessus[52] nu-i

poate sta alături! De ținut jurămintele nu obișnuiește să și le țină: dar când e vorba să le rupă, e mai voinic decât Hercule! Minte, seniore, cu atâta ușurință și atât de firesc, încât te-ar putea face să crezi că adevărul e nebun; beția e cea mai de preț dintre virtuțile sale, căci se îmbată ca un porc; iar de făcut rău, nu face rău nimănui când doarme, numai cerarceafurilor lui de pat; dar ai săi îi cunosc meteahna asta, și de-aceea îl culcă pe paie. Un singur lucru mai am de spus despre cinstea lui, seniore: are tot ceea ce un om cinstit n-ar trebui să aibă; și, din ceea ce ar trebui să aibă un om cinstit, n-are nimic.

ÎNTÂIUL NOBIL

*(încet)*

Încep să-l îndrăgesc pentru ce spune!

BERTRAM

*(încet)*

Pentru că ți-a încondeiat în felul ăsta cinstea! Lovi-l-ar ciuma! E din ce în ce mai porc!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Și ce spui despre iscusința sa în ale războiului?

PAROLLES

Zău, seniore, a umblat cu toba în fața tragedienilor engleji.[53] Nu vreau să spun minciuni pe seama lui, și altceva nu știu nimic mai mult, despre calitățile sale de soldat, în afară de faptul că aici în Italia a avut onoarea să slujească drept ofițer la Mile-End[54], ca să învețe cum se stă la partea sedentară. Mi-ar face plăcere să-i dau omului ăstuia toată cinstirea cuvenită, dar nu sunt sigur că o merită!

ÎNTÂIUL NOBIL

*(încet)*

Atât de ticălos ticăloșește ticăloșenia însăși, încât îl ierți doar fiindcă rar găsești unul ca dânsul.

BERTRAM

*(încet)*

Găsi-l-ar ciuma de scroafă ce e!

ÎNTÂIUL SOLDAT

De vreme ce însușirile lui de oștean sunt la atât de jos preț, nu mai e nevoie să te întreb dacă aurul l-ar putea corupe să se răzvrătească împotriva Ducelui!

PAROLLES

Seniore, ăsta pe-o pară[55] ar vinde și prețul mântuirii, și moștenirea ei, și-ar anula dreptul la succesiune al tuturor celorlalți, precum și transmisibilitatea eternă a acestei moșteniri, în vecii vecilor.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Ce e cu fratele lui, celălalt căpitan Dumaine?

AL DOILEA NOBIL

*(încet)*

De ce-l întreabă de mine?

ÎNTÂIUL SOLDAT

Ce-i cu el?

PAROLLES

Chiar ca o cioară din același cuib; nu la fel de mare ca întâiul, dar binișor mai măricel în rău; îl întrece pe frate-său în lașitate, cu toate că frate-său e unul dintre cei

mai renumiți mișei de pe lumea asta. Când e vorba de retragere din fața inamicului, pe orice infanterist îl întrece la fugă; ei, dar când e vorba de atac, îl apucă durerile de burtă.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Dacă-ți lăsăm viața, te-nvoiești să ni-i vinzi pe florentini?

PAROLLES

Se-nțelege! Și pe comandantul cavaleriei florentine, contele Roussillon!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Trebuie să mă sfătuiesc cu generalul să văd ce dorințe are.

PAROLLES
*(aparte)*

Mi-a ieșit pe nas umblatul după tobe! Dar-ar buba neagră-n toate tobele!... Că, numai ca să fac pe viteazul și să-nlătur bănuielile băiețandrului ăluia de conte rău de muscă, am intrat cu capu-nainte în dandanaua asta! Cine dracu-ar fi putut să se aștepte la o incursiune inamică în clipa când am fost luat eu prin surprindere?

ÎNTÂIUL SOLDAT

Nu-i alt leac, domnule: n-ai încotro și trebuie să mori. Generalul spune că dumneata, care ai trădat, în chip atât de dezgustător, toate secretele armatei din care faci parte, și ai dat asemenea pestilențiale referințe despre niște oameni foarte sus-puși, nu poți sluji la nimica de seamă pe lume; de aceea, trebuie să mori. Haide, călăule! Descăpățânează-l!

PAROLLES

O, Doamne, domnul meu, lasă-mă cu viață, sau lasă-mă să-mi văd în față moartea!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Asta ai să și faci, și-ai să-ți iei adio de la toți prietenii! *(Îl dezleagă la ochi.)* Așa, uită-te-n jurul tău. Cunoști pe cineva?

BERTRAM

Bună dimineața, nobile căpitan!

AL DOILEA NOBIL

Domnul cu tine, căpitan Parolles!

ÎNTÂIUL NOBIL

Te aibă Domnu-n pază, nobil căpitan!

AL DOILEA NOBIL

Ce urări să-i duc din partea dumitale, căpitane, seniorului Lafeu? Căci plec în Franța!

ÎNTÂIUL NOBIL

Iubite căpitan, nu vrei să-mi dai și mie o copie a sonetului pe care l-ai scris Dianei, punând o vorbă bună pentru contele Roussillon? De n-aș fi un laș, cum sunt, te-aș face să mi-o dai cu de-a sila! Dar, așa, rămas-bun!

*(Ies Bertram și nobilii.)*

ÎNTÂIUL SOLDAT

Ești nimicit, căpitane Parolles! Doar nodul de la eșarfă dac-a mai rămas din tine...

PAROLLES

Cine nu poate fi nimicit prin complot?

ÎNTÂIUL SOLDAT

Dac-ai putea găsi o țară în care să nu fie decât femei care-ar fi suferit la fel de mare ocară câtă te-a dat pe tine

de rușine, ai putea pune temeliile unei nații cu totul lipsite de obraz. Rămâi cu bine, domnule!... Plec și eu în Franța! Te-om pomeni acolo toți! Rămâi cu bine!

*(Iese cu ceilalți soldați.)*

PAROLLES

Sunt, totuși, mulțumit. De-aș fi trufaș,
M-aș rușina! N-am să mai fiu în oaste.
Ei și? Dar voi mânca, voi bea, dormi-voi
La fel de dulce ca un căpitan!
Ce sunt, mă face să trăiesc. Să-și teamă,
Cel ce se știe fanfaron, onoarea.
Dai de măgar în fanfaroni. Se-ntâmplă!
Tu, spadă, ruginește! Te răcește,
Aprindere de-obraji! Și să trăiești,
Parolles, chiar și-n rușine, la căldură!
Ești mai ferit. De-ți zvârl o-njurătură,
De-njurături te-ngrași. E loc destul,
Și-s mijloace de a trăi sătul
Pentru orice-n lume. Am plecat
Să-mi caut sóții.

*(Iese.)*

## SCENA 4

*Florența. O cameră în casa Văduvei*
*Intră Helena, Văduva și Diana.*

HELENA

Ca să-nțelegi că nu te-am înșelat,
Îți dau chezaș pe unul din mai-marii

Creștinătății, la al cărui tron,
Îngenunchind, îmi voi găsi dreptatea.
Odinioară i-am făcut un bine,
Dorit ca viața însăși. Și-ar răzbi
În inima Tartarului, de cremeni,
Ca să-mi răspundă cu recunoștința-i.
Am vești că-i la Marsilia, spre care,
Având escortă, am putea porni.
Pe mine mă cred moartă. Cum oștirea
Se-mprăștie, grăbit pleca-va soțu-mi
Spre casă, unde, dac-o vrea și cerul,
Cu ajutorul bunului meu rege
Vom fi ajuns, cât n-am fi încă bine
Primite, cu alai.

VĂDUVA

Înaltă doamnă,
Nicicând n-avut-ai slugă mai grăbită
Să dea de capăt trebii ce-i încrezi.

HELENA

Nici dumneata n-avut-ai vreun prieten
Mai dornic a te răsplăti. Mă crede,
M-aduse cerul, zestre să-i fac fetei,
Cum ei ursit i-a fost de cer prilejul
A m-ajuta să-mi dobândesc bărbatul.
Dar ce ciudați sunt oamenii de pot
S-alinte-atât de gingaș ce urăsc,
Când gândul păcălit mânjește bezna,
Și pofta cărnii-și află-ndestularea
Cu cea urâtă, luată drept cea dragă!
Dar despre asta, alte dăți! Tu, Diana,
Sub îndrumarea mea, ai de-ndurat
Din nou ceva, ca să m-ajuți!

DIANA

Să fie
Și moarte-n ce-mi vei cere, de-i cu cinste
Primesc s-o sufăr dacă vrei.

HELENA

Te rog:
Din vorbă-n vorbă vine timpul verii,
Când dă răsura-n frunze, ca și spinii,
Pe cât de-amari la-nghimp, pe-atât de dulci.
Caleașca-i gata. Timpul ne dă pinteni,
*Și totu-i bine, când bine sfârșește!*
Ca-ntotdeauna, urma hotărăște!

*(Ies.)*

## SCENA 5

*Roussillon. O încăpere în palatul Contesei.*
*Intră Contesa, Lafeu și Măscăriciul.*

LAFEU

Nu, nu și nu! Feciorul dumneavoastră a fost rău îndrumat de-un terchea-berchea împanglicat, al cărui blestemat șofran[56] ar fi boit în culoarea lui galbenă pe toți tinerii necopți și cu caș la gură ai unei națiuni. Nora domniei-voastre ar fi acum în viață și fiul v-ar fi aici, acasă, și regele i-ar fi de mai mare ajutor decât bărzăunele ăsta cu coadă roșie de care vorbeam.

CONTESA

Mai bine nu l-ar fi cunoscut niciodată! Așa, i-a fost dat să moară celei mai virtuoase domnițe din câte, spre

slava naturii, au fost create; dacă ar fi fost carne din carnea mea, și viața ei m-ar fi costat cel mai cumplit geamăt de mamă, n-aș fi iubit-o cu mai înrădăcinată dragoste decât am iubit-o!

LAFEU

Da, era o femeie aleasă, era o femeie aleasă; putem recolta mii de lăptuci până să mai dăm o dată de-așa iarbă de leac!

MĂSCĂRICIUL

Da, așa e; întocmai. Era ca un rozmarin de salată, sau mai degrabă ca un măgheran, iarbă cerească!

LAFEU

Astea nu sunt ierburi de salată, pentru-mbucat cu gura, derbedeule, sunt ierburi aromatice, de mirosit.

MĂSCĂRICIUL

Dar ce, mă credeți pe mine cine-știe-ce coșcogeamitea Nabucodonosor, să mă pricep la toate ierburile?

LAFEU

Ce nume din două îți place mai bine să porți? Pe cel de nebun, sau pe cel de haimana?

MĂSCĂRICIUL

Nebun – în slujba unei femei, și haimana – în slujba unui bărbat.

LAFEU

Și ce deosebire vezi?

MĂSCĂRICIUL

Pe bărbat l-aș înșela cu nevastă-sa, și în felul ăsta l-aș servi.

LAFEU

Așa ai fi într-adevăr un pezevenghi slujindu-l.

MĂSCĂRICIUL

Și nevestei lui i-aș da giuvaerul meu, ca s-o slujesc.

LAFEU

Eu aș pune capul că ești de amândouă: și haimana, și nebun.

MĂSCĂRICIUL

Pentru a vă sluji...

LAFEU

Ba, te rog! Mă lipsesc!

MĂSCĂRICIUL

Cum asta, seniore? Dacă nu vă pot sluji pe dumneavoastră, înseamnă că pot sluji un prinț la fel de mărit ca și dumneavoastră.

LAFEU

Adică pe cine? Vorbești de-un francez?

MĂSCĂRICIUL

Pe legea mea, da, seniore, însă are nume englezesc; dar la față e mai aprins în Franța decât pe insulă.

LAFEU

Ce prinț e ăsta?

MĂSCĂRICIUL

Prințul negru[57], seniore, *alias* prințul întunericului, *alias* diavolul.

LAFEU

Ține! Uite punga mea: ți-o dau, și nu ca să te momesc să-ți lași stăpânul de care vorbeai! N-ai decât să-l slujești și mai departe.

MĂSCĂRICIUL

Sunt de felul meu pădurean de la munte, seniore, și ca oricărui om crescut pe-acolo, mi-a plăcut întotdeauna vâlvătaia unui foc mare; iar stăpânul de care vorbesc întreține veșnic un foc foarte viu. Cu siguranță e stăpânul lumii; dar noblețea lui să fie la el acolo, între zidurile curții lui. Eu mă-ndrept către căsuța cu poartă strâmtă, pe care-o socotesc prea mică spre a putea să pătrundă prin ea bogăția; câte unii, din cei care se smeresc, vor putea intra; dar cei mai mulți vor fi prea căldicei la suflet și prea slabi, așa că vor apuca-o pe calea presărată cu flori care duce la poarta cea largă și la vâlvătaia focului gheenei.

LAFEU

Mai du-te-ncolo! Începi să mă plictisești. Și-ți spun asta din vreme, fiindcă n-am chef să ne certăm. Vezi-ți de treabă: de caii mei mă doare; ei să fie bine-ngrijiți, că de-ai tăi nu mă sinchisesc.

MĂSCĂRICIUL

Dacă m-aș îngriji eu de ei, prin șiretlicurile mele, le-aș pune-n spinare șiretlicuri de iepe, ceea ce e dreptul lor, după legea naturii.

*(Iese.)*

LAFEU

E un derbedeu isteț; și-un nenorocit.

CONTESA

Așa-i el! Răposatul meu domn făcea mult haz de dânsul; de dragul lui mai stă acum în casa mea și socotește asta un brevet de licență ca să fie licențios. Nu-și mai găsește loc o clipă și face tot ce-i trăznește prin cap.

LAFEU

Îmi place mult, și pe drept cuvânt. Tocmai voiam să vă spun că, auzind de moartea bunei noastre domnițe, cum domnul meu, fiul dumneavoastră, e pe cale de a se întoarce acasă, l-am hotărât pe regele, stăpânul nostru, să pună o vorbă bună pentru fiica mea; ceea ce, pe când erau ei amândoi copii, maiestatea-sa a propus fără îndemnul nimănui, doar prin grațioasa lui idee, vreau să spun că măria-sa mi-a făgăduit să o facă, și, pentru a-i curma neplăcuta mulțumirea față de fiul domniei-tale, prilej mai nimerit nu se află. Ce crede senioria-ta de-aceste planuri?

CONTESA

Le văd cu ochi buni, seniore, și-aș dori să fie duse la capăt în chipul cel mai fericit.

LAFEU

Măria-sa se-ndreaptă-nspre noi, venind de la Marsilia, la fel de zdravăn la trup ca și cum ar avea treizeci de ani; va fi aici mâine, și nu cred că mă-nșel în nădejdile mele, căci prea arareori i se-ntâmplă să nu facă întocmai ceea ce a spus că va face.

CONTESA

Mă bucură că pot avea nădejdea să-l văd, înainte de-a închide ochii. Am primit scrisori care-mi vestesc că și feciorul meu va fi aici la noapte. Am să te rog fierbinte să rămâi și senioria-ta cu mine, până ce-or fi să se-ntâlnească ei.

LAFEU

Mă-ntrebam, chiar, doamnă, în ce chip ar trebui să mă port ca să mi-o îngăduiți, fără să vă supăr.

CONTESA

Pledând doar pentru cinstitul privilegiu al domniei-tale.

LAFEU

În scopul ăsta, doamnă, am întocmit o chartă îndrăzneață. Dar, mulțumesc lui Dumnezeu, e încă în vigoare.

*(Intră Măscăriciul.)*

MĂSCĂRICIUL

O, doamnă, se-ntoarce, e cât colea stăpânul, feciorul dumneavoastră, c-un petic de catifea pe obraz: de-o fi sau nu o cicatrice ascunsă sub acel petic, asta numai catifeaua o știe; dar e un petic bunicel de catifea. Obrazul stâng e năpădit de păr, de părul catifelei. Dar cel drept e ras ca-n palmă.

LAFEU

O cicatrice dobândită în chip nobil, ori o balafră[58] nobilă e-o haină de onoare; pesemne că de-așa ceva e vorba.

MĂSCĂRICIUL

Dar îți face obrazul fleică în sânge!

LAFEU

Îngăduiți, vă rog, să mergem, să-l revedem pe fiul senioriei-voastre; mi-e tare dor să schimb cu tânărul și nobilul ostaș o vorbă.

MĂSCĂRICIUL

Zău, o duzină sunt, o duzină de ostași cu pălării care mai de care mai fistichii și mai arătoase la penaj, și tot așa se-nclină și dau din cap la fiecare pas, când întâlnesc un om.

*(Ies.)*

# ACTUL V

## SCENA 1

*Marsilia. O stradă.*
*Intră Helena, Văduva și Diana, cu doi însoțitori.*

HELENA

Gonind în poștalion[59], atâta cale,
Oți fi zdrobite! N-aveam încotro.
Dar de-ați făcut din noapte zi, de dragu-mi,
Trudindu-vă gingășul trup, puteți
Fi sigure că-mi crește hotărârea
Și dorul de-a vă răsplăti;

*(Intră un nobil.)*

La vreme!
Un om ca ăsta-mi poate fi, de vrea
Să-și cheltuiască din putere, treaptă
Pân' la urechea regelui. Mesire,
Vă aibă Domnu-n pază!

NOBILUL[60]

Și pe tine!

HELENA

V-am mai zărit, la Curtea Franței, parcă.

NOBILUL

Am fost pe-acolo uneori.

HELENA

Sper, domnul meu, că n-ați pierdut din faima
Ce v-adusese meritul. De-aceea,
Împinsă-acum de pintenul nevoii
Ce poate să se schimbe mâine-n slavă,
Fac uz de trecerea ce-aveți, și sper
Să am de ce fi recunoscătoare.

NOBILUL

Și ce dorești?

HELENA

S-aveți bunăvoința
A da măriei-sale jalba asta,
Și, prin înrâurirea dumneavoastră,
S-ajung în fața regelui.

NOBILUL

Dar nu e-aici măria-sa!

HELENA

Cum? Nu e?

NOBILUL

Nu! A plecat grăbit azi-noapte-așa cum
Nu-i șade-n obicei.

VĂDUVA

În van trudirăm!

HELENA

Nu! *Totu-i bine când sfârșește bine...*
Oricât se-mpotrivesc, o vreme, toate,

Și-oricât de slabe-am fi! Vă rog frumos:
S-a dus, dar unde?

NOBILUL

Pe câte-am înțeles, spre Roussillon:
Acolo plec și eu.

HELENA

Vă rog din suflet,
Cum tot îl veți vedea întâi pe rege,
Dați jalba asta-n mâna-i de har plină,
Și cred că n-aveți să-i stârniți mânia,
Ci veți afla la el răsplata trudei.
Sosesc și eu, cât voi putea mai iute,
Cu vrun mijloc.

NOBILUL

O fac, să vă slujesc.

HELENA

Și veți vedea că nu-mi slujiți degeaba,
Orice-ar mai fi. Ne-ntoarcem la caleașcă!

*(Nobilul iese.)*

Așa, așa! Te du, și pregătește-l!

*(Ies.)*

## SCENA 2

*Roussillon. În fața palatul Contesei.*
*Intră Măscăriciul şi Parolles.*

PAROLLES

Dragă domnule Lavache, dă, te rog, seniorului Lafeu această scrisoare. Mă cunoșteai mai bine, domnule, pe

vremuri, când obișnuiam să am raporturi mai intime cu niște haine ceva mai proaspete. Dar acum sunt, dragă domnule, feștelit până-n gât tot umblând prin știoalnele soartei, și miros cam greu, din pricină c-am feștelit-o, displăcându-i seniorului Noroc.

MĂSCĂRICIUL

Ce să zic, așa e: vitregia soartei e spurcată cum nu se mai poate, dacă miroase așa tare cum bine spui. De-aci-ncolo nu mai mănânc pește prins de mâna Norocului. Te rog, fii bun și dă-mi voie să iau puțin aer proaspăt.

PAROLLES

Ei, nu trebuia să-ți astupi nasul, domnule. Am făcut așa, o... figură de stil!

MĂSCĂRICIUL

Păi, dacă figura dumitale de stil pute, am să-mi astup nările; și-am să fac așa față de figura de stil a oricui. Fii bun și dă-te nițel mai încolo!

PAROLLES

Te rog, domnule, binevoiește și dă hârtia asta la destinație.

MĂSCĂRICIUL

Puah! Rogu-te stai mai depărtișor! O hârtie de la scaunul Norocului, s-o scoți din scârnă și s-o dai unui nobil! Uite-l că vine în carne și oase!

*(Intră Lafeu.)*

Este-aici un sfârâit de-al Norocului, seniore, sau de-al pisicii Norocului, dar nu o pisică înmiresmată cu mosc: una care a căzut în eleșteul spurcat al dizgrației, și, după

cum zice, a intrat până-n gât în mocirlă. Vă rog, seniore, faceți cu el ce poftiți. Căci arată la chip ca un biet decăzut, aiurit și plin de ingeniozitate vagabondo-derbedeu. Îi compătimesc nenorocirea, și îl las în seama senioriei-vostre.

*(Iese.)*

PAROLLES

Seniore, sunt un om pe care gheara Soartei l-a brăzdat adânc.

LAFEU

Și ce vrei să-ți fac eu? Acum e prea târziu ca să te mai ferești de zgârietura ei. De ce te-ai jucat de-a mehenghiul cu Soarta, așa încât s-o faci să te zgârie, ea, care de felul ei e-o doamnă bună și nu se-nvoiește să oploșească derbedei sub poale? Na, ține-un gologan, pentru tine e! Lasă-n seama Dreptății să te-mpace la loc cu Soarta; eu am altceva de făcut.

PAROLLES

Implor pe înălțimea-voastră să-și plece urechea la o singură vorbă ieșită din gura mea!

LAFEU

Mai vrei încă un gologan! Ei bine, fie. Ai să-l capeți. Nu-ți cheltui vorba degeaba.

PAROLLES

Bunul meu stăpân: mă cheamă Parolles.

LAFEU

Dacă te cheamă-așa, ceri mai mult decât o vorbă.[61] Ei, păcatele mele, dă mâna! Ce-ți mai face toba?

PAROLLES

O, nobile stăpân, senioria-voastră a fost cel dintâi care m-a aflat!

LAFEU

Adevărat? Eu să fi fost? Și tot eu am fost cel dintâi care te-a pierdut!

PAROLLES

Atunci, înălțimii-voastre îi revine să mă reabiliteze, deoarece prin domnia-voastră a început să-mi vină pierzania.

LAFEU

Piei din ochii mei, haimana! Vrei să-mi pui în spinare în același timp treaba lui Dumnezeu și treaba dracului? Unul te urcă-n slavă, celălalt te scufundă-n mocirlă. *(Se aud trompete.)* Vine regele! Îmi dau seama după sunetul trompetelor. Băiete, întreabă de mine mai târziu. Am vorbit de tine noaptea trecută. Cu toate că ești un caraghios și-un om de nimica, de-ale gurii tot avem să-ți dăm! Vino după mine!

PAROLLES

Lăudat fie Domnul, în numele domniei-tale!

*(Iese.)*

## SCENA 3

*Roussillon. O încăpere în palatul Contesei. Trompete și flamuri. Intră Regele, Contesa, Lafeu, cei doi nobili francezi, garda Regelui și suita.*

REGELE

Cu ea, un giuvaer s-a dus. Și stima
Ne scade-n fața lumii. Fiul tău,

Orbit ca de turbare, n-a fost vrednic
S-o prețuiască.

CONTESA

Toate-au fost demult,
Și, rogu-te, măria ta, să uiți:
A fost o răzvrătire-a tinereții
Când focul face sângele să fiarbă,
Rațiunea depășind-o.

REGELE

Scumpă doamnă,
Am și iertat, și uit, deși ținteam
Spre el săgeata răzbunării mele,
Și n-așteptam decât să i-o slobod!

LAFEU

Îmi cer iertare, dar v-aș spune-un lucru:
Greșit-a-n fața maiestății-tale,
A mamei și a doamnei lui, flăcăul.
Dar răul cel mai mare, sie însuși
Și l-a făcut, pierzând o soață mândră
Ce fermeca privirile și-auzul,
Și căreia trufașe inimi, vólnic
I s-ar supune.

REGELE

C-o slăvim astfel,
Ni-i amintirea ei mai scumpă. Haide,
Chemați-l. Suntem împăcați. Primindu-l,
Îi voi ucide dorul de-a mai face
Ce-a săvârșit. Iertare să nu-mi ceară.
Jignirea gravă-a fost a celei moarte,

Și-adânc, îmbălsămata ei relicvă
Vom îngropa-o! Spuneți-i să vină
Ca un străin, și nu ca pocăiții.
Voința noastră asta-i. Dați-i veste!

ÎNTÂIUL NOBIL

Așa-i vom spune, suzerane.

*(Iese.)*

REGELE

De fiica ta ce zice? I-ai vorbit?

LAFEU

Așteaptă hotărârea ta, mărite!

REGELE

Atunci, e nuntă! Mi-au venit scrisori
Ce-l urcă-n slăvi!

*(Intră Bertram cu Întâiul nobil.)*

LAFEU

Lui pare că-i priește!

REGELE

Mi-e firea schimbătoare...
În mine vezi și grindini, și seninuri
De-a valma. Norii loc pot face însă
Unor luciri de soare. Deci, te-apropie:
E iar senin!

BERTRAM

Greșelile-mi le iartă,
Drag suveran; căința mea...

REGELE

Destul!
Nici un cuvânt mai mult de tot ce-a fost!
Ia clipa doar prin fața ce-ți arată;
Căci sunt bătrân, și tot ce-am hotărât
Furișul pas al Timpului încalcă
Pân' n-apuc a-mplini. Ți-aduci aminte
De fiica ăstui nobil?

BERTRAM

Cum să nu,
Măria-ta! Dintru-nceput, cât încă
N-ar fi-ndrăznit din limba mea să facă
Un crainic, inima-mi și-o alesese:
Și ținta asta dă privirii mele
Disprețul pentru orice altă față,
Strâmbând obraze netede și albe,
Făcându-mă să cred că, de-i frumoasă
Culoarea lor, e-un furt față de mândra-mi;
Lărgind, strâmtând proporții, trăsături,
Cât să le fac hidoase. Și de asta,
Și Ea, slăvita unei lumi întregi
Pe care însumi o iubii pierzând-o,
Mi-a fost ca un gunoi intrat în ochi,
Ce-mi stânjenea vederea.

REGELE

Bună scuză!
Și c-ai iubit-o parcă-ți mai și scade
Ceva din socoteală, de ți-aș cere-o!
Dar dragostea ce vine prea târziu,
Ca o iertare plină de căință,
Jignește-amar pe cel ce ți-o trimite,
Și spune parcă: „Ce-a fost bun, s-a dus!"

Greșim când socotim atâtea bunuri
Ce-avem, lipsite de-orice preț, și-abia
Când zac în groapă știm ce ni se ia.
Ades, prietenia dă s-o frângă
O toană; ca, văzând ce-a fost, să plângă,
Trezindu-se, iubirea. Jalea-ți schimbe-n
Rușine ura, pusă să se plimbe!
Fii clopot blândei Helen, și-apoi uit-o!
Spre Maudlin îți îndreaptă-acum iubirea.
Consimțământu-l ai. Și eu rămân
Pe văduv înc-o dată să-l cunun.

CONTESA

Dă, Doamne,-ntr-un ceas bun!
De nu, mai bine
Cât nu s-au luat, să piară viața-n mine.

LAFEU

Vin, fiule, tu, care-ai să-ți reverși
În faima casei mele faima! Dă-ne
Un semn din parte-ți, să lucească-n gândul
Madlenei mele, și să ți-o aducă
Mai repede!

*(Bertram îi dă lui Lafeu un inel.)*

Pe barba mea bătrână,
Pe fiecare fir din ea: pe mână,
Helena, dulcea noastră doamnă moartă,
Tot un inel așa văzui că poartă
Când rămas bun ne-am luat, la curte.

BERTRAM

Nu-i
Inelul ei!

REGELE

Ia dați-mi-l să-l văd,
Căci deseori, vorbindu-i, i-l priveam
În deget. Dar acest inel l-am dat
Chiar eu Helenei, și i-am spus c-atuncea
Când soarta ei de ajutorul meu
Nevoie-ar duce, să-mi trimită semnul
Acesta, ca s-o scap! Să-i smulgi putut-ai
Chiar lucrul ce-ar fi mântuit-o?

BERTRAM

Doamne,
Oricât v-ar fi pe plac s-o credeți, mâna-i
Nicicând acest inel nu l-a purtat.

CONTESA

Pe viața mea, băiete! Am văzut-o
Purtându-l, și-l păzea cum își păzește
Un om vieața!

LAFEU

L-a purtat, sunt sigur!

BERTRAM

Mesire, vă-nșelați! Nu l-a văzut
Măcar în ochi. Mi-a fost zvârlit inelul
Pe-o ferestruică, noaptea, la Florența,
Înfășurat într-un bilet în care
Un nume se citea. Credea femeia
Că m-ar lega astfél. Dar când i-am spus
Că-s însurat și n-am să-i pot răspunde
Cum i-ar fi voia, s-a-mpăcat cu soarta.
Inelul n-a vrut să-și mai ia.

REGELE

Nici Plutus[62],
Ce știe cum se-mbină-alchimic leacuri,
Nu se pricepe-n tainele naturii
Cum știu eu ăst inel. A fost și-al meu
– Oricine ți l-a dat – și al Helenei.
Deci, dacă știi că ești ce ești, hai, spune,
Ce silnicii făcuși să i-l poți smulge,
Căci ea și-a luat toți îngerii drept martori
Că nu-l va scoate-n viața ei din deget
Decât de ți-l va da în patul nunții
– Și-n el nicicând n-ajunserăți – sau dacă,
Fiind la grea ananghie, mi-l trimite!

BERTRAM

Nu l-a văzut o dată bárem!

REGELE

Minți!
Juri strâmb, sau eu nu țin de fel la cinstea-mi!
Prin asta mă constrângi la bănuiala
La care-ar fi mai bine să nu intru!
De se vădește... – nu se va vădi,
Dar, știu eu? – de se dă pe față ura
De moarte ce-i purtai, și ea e moartă,
Cum văzul ăstui giuvaer mi-arată
Mai clar decât de i-aș fi-nchis eu ochii,
De se vădește,-atunci...
De-aici luați-l!

*(Soldații îl înșfacă pe Bertram.)*

Dovezile, oricum se-ntoarce treaba,
Nu-mi vor găsi, mâini, temerea deșartă.
Căci în deșert m-a-nfricoșat un fleac!
De-aci-l luați! Vedem noi mai târziu!

BERTRAM

De-ți dovedi c-a fost al ei inelul,
Puteți s-o dovediți c-am fost în patul
Helenei la Florența, unde n-a fost
În viața ei!...

*(Iese între santinele.)*

REGELE

Mă-ncearcă gânduri negre!

NOBILUL DIN MARSILIA

Mărite domn, de-o fi să mă certați
Ori nu, e-aicea jalba unei doamne,
O florentină care, -ntârziind
Cu patru poște, mi-a predat-o mie,
Și eu am luat-o, cucerit de firea
Frumoasei, care-acum e-aici, și-așteaptă.
Citii pe fața ei că-i însemnată
Pricina ce-o aduce. Ea mi-a spus
În dulcele ei grai că vă privește
Pe maiestatea-voastră și pe dânsa.

REGELE

*(citește)*

„Prin multele lui făgăduieli că mă va lua în căsătorie când i-o muri soția – roșesc mărturisind aceasta – mi-a înfrânt voința. Acum e văduv contele Roussillon, legat prin jurămintele în schimbul cărora i-am dat onoarea mea. Fără să-și ia rămasul bun, fugí de la Florența, și eu îl urmăresc în țara lui, ca să-mi găsesc dreptatea; dă-mi-o, rege! Căci tu îi ești sălaș! De nu, va înflori seducătorul, și o sărmană fată va pieri. Diana Capulet.“

LAFEU

Mai bine-mi cumpăr de la bâlci un ginere, și, chiar de-o fi să plătesc vamă pentru dânsul, de ăsta nu mai vreau s-aud!

REGELE

Învederând tot ce descoperirăm,
La tine cerul s-a gândit, Lafeu!
Aduceți-mi jălbarii! Voi, pe conte!
*(Iese un nobil și câțiva oameni din suită.)*
Mi-e teamă, doamnă, că i-au fost Helenei
Sfârșite zilele prin rapt.

CONTESA

Dreptatea
Pe cap făptuitorilor să cadă!
*(Intră Bertram, păzit.)*

REGELE

Mă miră că soțiile ți-s monștri
Și fugi de ele cum le juri credință!
Cu toate astea, iar vrei să te-nsori.
*(Intră un nobil cu Văduva și Diana.)*
Ce-i cu femeia asta?

DIANA

Sunt, stăpâne,
O biată florentină ce scoboară
Din vechii Capuleți. Cunoașteți jalba,
Pe cât pricep, deci știți în ce hal sunt.

VĂDUVA

Sunt mama ei, de-ai cărei ani și cinste
Își bate joc cel împotriva cărui

Ne-am plâns, și voi pieri de nu faceți
Dreptate.

REGELE
*(lui Bertram)*

Vino-ncoace. Le cunoști?

BERTRAM

Stăpâne, nici nu pot și nici nu vreau
Să neg că le cunosc. Mai vor ceva?

DIANA

De ce-ți privești așa ciudat soția?

BERTRAM

Nu mi-e soție, sire!

DIANA

De te-nsori
Cândva, dai mâna care-i mâna mea;
Dai jurământul ce mi l-ai dat mie;
Mă dai pe mine, care-s doar a mea,
Căci legământul ástfel ne-a legat,
Încât miresei tale mă faci mire.
Ori pe-amândoi ne ia,
ori pe nici unul.

LAFEU
*(către Bertam)*

Bunul nume al domniei-tale nu i-ar veni la îndemână fiicei mele. Nu faci de ea.

BERTRAM

E-o disperată și-o nebună, doamne!
Am petrecut cândva cu ea, mărite.

Socoate-mi cinstea mai de preț decât
Să poți gândi măcar c-aș îngropa-o
Aici.

REGELE

Ce pot gândi nu ți-e spre bine
Cât nu-mi câștigi prin fapte gândul. Cinstea
Să-ți fie mai la cinste decât zace
În gândurile mele.

DIANA

Prea-mărite,
Să spună-aici, sub jurământ, de crede
Că fecioria nu mi-a luat-o el.

REGELE

Ce-i poți răspunde?

BERTRAM

E-o nerușinată!
Tot lagărul cu ea s-a desfătat!

DIANA

Stăpâne, e-o jignire ce n-o merit.
De-ar fi așa, mă cumpăra mai ieftin.
Nu-l credeți. Ci priviți acest inel
Neprețuit, fără pereche-n lume:
L-a dat cu toate astea unei târfe,
De-s eu aceea.

CONTESA

A roșit. Al lui e!
Inelul ăsta șase generații
L-au tot lăsat urmașilor, să-l poarte

Cu piatra lui de preț. Îi e soție!
Inelu-i cât o mie de dovezi.

REGELE

Spuneai, îmi pare, că-ai văzut aici
Pe cineva ce-ar fi să-ți fie martor.

DIANA

Am spus, măria-ta, dar mi-e cam silă
De-o sculă-atât de rea. Parolles îl cheamă.

LAFEU

Era pe-aicea omul – dacă-i om!

REGELE

Găsiți-l și aducéți-mi-l.

*(Iese unul din suită.)*

BERTRAM

Pe dânsul?
Doar e știut că-i doar un sclav nemernic,
Spurcat de toată stricăciunea lumii,
Că moare dacă spune-un adevăr.
Pot fi eu alb sau negru, după spusa-i?
(De-o fi să spună-o vorbă!)

REGELE

Dar inelul?
Cum de-i la ea?

BERTRAM

Păi fata mi-a plăcut,
Și-n felul ușuratic al juneții
I-am dat târcoale. M-a ținut departe,

Mi-a-nnebunit elanul cu răceala-i,
Și cum dorința crește când o-mpiedici,
Căzui în laț. Adânca-i iscusință
Și nurii ei m-au prins. I-am dat inelul;
Și-n schimb avui ce-ar fi avut oricine
La prețul pieței.

DIANA

Îmi încerc răbdarea!
Știu c-ai respins o nobilă soție.
Mă poți respinge și pe mine. Cum
Virtute n-ai, voi păgubi de-un soț.
Ia-ți deci inelul! Este-al casei tale!
Și dă-mi-l îndărăt pe-al meu.

BERTRAM

Nu-l am.

REGELE

Ce fel era inelul tău?

DIANA

Asemeni
Cu cel purtat de maiestatea-voastră.

REGELE

Îl recunoști? A fost al lui cândva.

DIANA

Eu i l-am dat, fiind cu el în pat.

REGELE

Povestea-i áltfel. I l-ai aruncat
De la fereastră.

DIANA

Eu n-am spus minciuni!

BERTRAM

Mărturisesc... că-al ei a fost... inelul.

REGELE

Te-ncurci urât. Orice nimic te sperie.
*(Intră Parolles cu un om din suită.)*
E ăsta omul?

DIANA

Ăsta e, stăpâne!

REGELE

Să-mi spui, băiete, dar să-mi spui cinstit!
Ți-o cer! Să nu te temi cumva că-ți superi
Stăpânul. Căci, de spui cinstit, am grijă
Să nu pățești nimic. Ce știi de dânsul
Și de femeia asta de aici?

PAROLLES

Să nu fie cu bănat maiestății-voastre, stăpânul meu a fost întotdeauna un om de onoare; de-a făcut și el o poznă, două, n-a făcut decât din cele boierești!

REGELE

Haide, haide, treci la fapt: a iubit-o sau nu pe această femeie?

PAROLLES

Pe legea mea, da, a iubit-o, sire! Dar cum?

REGELE

Cum, rogu-te?

PAROLLES

A iubit-o, sire, așa cum iubesc nobilii o femeie.

REGELE

Și cum e asta ?

PAROLLES

A iubit-o, sire, și n-a iubit-o...

REGELE

Așa cum tu ești și nu ești un derbedeu. Ce talger cu două fețe!

PAROLLES

Sunt un biet om, și sunt la porunca maiestății-voastre.

LAFEU

E bun de tobă, sire, dar ca orator e prost.

DIANA

Știi că-mi făgăduise să mă ia ?

PAROLLES

Știu, zău așa, mai multe decât spun.

REGELE

Dar nu vrei să spui tot ce știi ?

PAROLLES

Cum de nu, maiestate, nu vă fie cu supărare! Eu le-am fost mijlocitor, cum am mai spus; dar mai mult decât că o iubea... Căci, ce mai vorbă, era nebun după ea, și tot de Satana, de Furiile Infernului și de Limburi vorbea, ori mai știu eu ce! Și-atâta-ncredere avea în mine, totuși, pe vremea aceea, încât am avut știre că s-au culcat împreună

cum am avut știre și de alte trebușoare, ca, de pildă, de făgăduiala că are s-o ia de nevastă, și de alte lucruri, care mi-ar atrage numai necazuri pe cap de-aș vorbi de ele, așa că n-am să spun nimic din ce știu.

REGELE

Ai și spus totul, afară doar de-ai mai putea să știi și că s-au luat cu cununie, dar ești prea pișicher în felul cum mărturisești. De-aceea, dă-te la o parte.
Inelul, spui, al tău era?

DIANA

Da, sire!

REGELE

De unde cumpărat, sau dat de cine?

DIANA

Nu mi-a fost dat și nu l-am cumpărat.

REGELE

Luat cu-mprumut era?

DIANA

Nici cu-mprumut!

REGELE

Atuncea l-ai găsit?

DIANA

Nu l-am găsit.

REGELE

De nu era al tău pe nici o cale,
Cum de i-l dași?

DIANA

Nu i l-am dat nicicând.

LAFEU

Femeia asta e-o mănușă largă,
Măria-ta! O pui și-o scoți cum vrei!

REGELE

Inelul eu l-am dat soției sale
Dintâi. A fost al meu.

DIANA

Păi, dinspre parte-mi,
Așa o fi! De unde vreți să știu?

REGELE

Luați-o de aici! Începe să-mi displacă.
Băgați-o la-nchisoare! Și pe el!
De nu-mi arăți de unde-aveai inelul,
În ceasul ăsta mori!

DIANA

Nu spun în veac!

REGELE

Luați-o de-aici!

DIANA

Îmi pun chezaș, stăpâne.

BERTRAM[63]

Acuma chiar te cred o scârnăvie.

DIANA

Pe Zeus! Dac-am cunoscut bărbat
În viața mea, măria-ta ești ăla!

REGELE

Atunci de ce-l învinuiai tot timpul?

DIANA

Fiindcă-i vinovat și totuși nu e.
El ar putea jura că m-am culcat.
Eu jur că sunt fecioară și n-o știe.
Mărite rege, nu-s o scârnăvie!
*(Arătând spre Lafeu.)*
Nevasta ghiujului sunt, de nu-s fată!

REGELE

Auzul ni-l rănește. Plecați cu ea odată!

DIANA

Chezașul adu-mi, mamă! *(Iese Văduva.)* O clipă,
Doamne!
Giuvaergiul ce-a purtat inelul
Chezașul meu se pune. Iar pe domnul,
Ce m-a nedreptățit, cum bine știe,
Deși nu mi-a făcut vrun rău vreodată,
Îl slobozesc pe loc. Nici nu visează
Că, pângărindu-mi patul de fecioară
Atunci, soția și-a lăsat-o grea.
Și moartă cum e, simte-n pântec plod.
Ghici ghicitoarea mea: Ce-i mort, dă rod!
Și-acum, priviți-i tâlcul!
*(Intră Văduva cu Helena.)*

REGELE

Nu-mi ia vrun mag înșelător și ochii,
Să cred că văd ce văd?

HELENA

Nu crede, doamne!
Ce vezi e doar o umbră de soție;
Vezi numele nevestei, nu pe ea.

BERTRAM

Ba, pe-amândouă! O, îți cer iertare!

HELENA

Stăpâne bun, în patul ăstei fete
Atât de dulce te găseam. Inelul
Privește-ți-l, și uite-ți și scrisoarea
În care spui: „Când vei putea avea
Din degetu-mi inelul, și-un copil
Sădit în carnea ta de mine, atuncea...“
Etcaetera. Și asta s-a-mplinit.
Mă vrei acuma, dublu cucerit?

BERTRAM

De poate, doamne, dovedi ce-a spus,
În veci de veci o voi iubi nespus!

HELENA

De nu spun drept cuvintele-mi senine,
Divorțul ucigaș să ne dezbine!
O, mamă scumpă, te mai văd în viață?

LAFEU

Mi-au mirosit a ceapă ochii: plâng!

*(Către Parolles.)*

Ei, Tobă-Mare, împrumută-mi o basma! Așa. Îți mulțumesc. Așteaptă-mă acasă. O să mă veselesc cu tine; și scutește-mă odată de mofturile astea ale tale de curtean! Sunt nesuferite!

REGELE

De-a fir-a-păr povestea depănându-mi,
S-o lumina, prin adevăr, și gându-mi.

*(Către Diana.)*

De ești gingáșa floare neculeasă,
Alege-ți soțul: riga te-nzestrează.
Căci doar prin ajutorul tău, păstrată
Fu ea nevastă; tu, cinstită fată.
Dar despre toate câte-s petrecute,
De-om ști mai mult, ne-or fi și mai plăcute.
E bine. De se-ncheie nimerit
Amarul, dulcele-i binevenit...!

*(Fanfare.)*

## EPILOG

*(Rostit de Rege.)*

Cortina cade, regele cerșește.[64]
E totul bine, bine când sfârșește.
De ne-aclamați, noi vă vom răsplăti
Plăcându-vă mai mult din zi în zi.
La voi îngăduință vrem s-aflăm:
Mâini să ne-ntindeți, inimi să vă dăm.

*(Ies.)*

## NOTE

[1] Veche provincie a Franței, la poalele Pirineilor Orientali, pe țărmul Mării Mediterane (englezii îi ortografiau numele, pe timpul lui Shakespeare, *Roussillon* sau *Roussillion*). Unii comentatori consideră că Shakespeare s-a referit la un oraș cu acest nume, în Poitou, unde se află un castel vestit.

[2] G.B. Shaw: „Cel mai frumos rol de femeie bătrână din câte au fost scrise vreodată". Personajul nu există la Boccaccio.

[3] Beltramo din povestirea lui Boccaccio.

[4] În Franța medievală – ca și în Anglia – orfanii din familiile aristocrate se aflau sub protecția regelui.

[5] În ediția din 1623 și în toate cele care i-au preluat textul, numele acestui personaj e ortografiat *Lafew*.

[6] În povestirea lui Boccaccio, medicul pomenit aici se numea Gerardo di Nerbona.

[7] Helena e Giglietta di Nerbona din Boccaccio.

[8] Parolles pledează pentru o cauză adesea apărată de Shakespeare: obligația celor tineri de a se însoți pentru a lăsa moștenitori.

[9] Boccaccio – pe care îl preia Shakespeare – vorbește aici despre războiul pe care Siena, cu sprijinul regelui Manfred al Siciliei și cu cel al ghibelinilor florentini, l-a pornit împotriva Florenței conduse de guelfi, care va fi zdrobită în lupta de la Montaperti (1260). În anii aceia, regele Franței era Ludovic IX cu care, însă, personajul shakespearian nu are niciun fel de asemănare.

[10] În realitate, între 1257 și 1273, Imperiul german trecuse printr-un inter-regnum: pe tron se aflau doi împărați, Richard of Cornwall (fiul regelui Ioan Fără-de-țară al Angliei) și Alfons X cel Înțelept, rege al Castiliei și Léonului. Pe vremea lui Shakespeare, capitala Imperiului se afla la Viena, așa încât se înțelege de ce regele Franței îi spune împăratului *Austria* (de fapt, Austria va fi anexată abia în 1278, după ce Rudolf I îl va înfrânge pe prințul Ottokar II al Boemiei. Atunci Ludovic IX al Franței murise de opt ani).

[11] Regele Ludovic IX a dus o consecventă politică de non-intervenție în conflictele dintre orașele italiene.

[12] Dacă regele din piesă e, într-adevăr, Ludovic IX (Sfântul Ludovic), acesta avea 45 sau 46 de ani în vremea când se desfășoară acțiunea. Prin urmare, e greu de înțeles cum putea vorbi despre „hidoasa vârstă" a bătrâneții.

[13] De fapt, contele de Roussillon nu ar fi putut face parte din Curtea regelui Franței: între 1172 și 1462, comitatul a fost o provincie a regatului Aragon.

[14] Istoricul Francis Douce preciza, în *Illustrations of Shakespeare and Ancient Manners* (1807), că obiceiul nobililor de a ține măscărici în anturaj e menționat încă de pe vremea saxonilor, prin secolul al VI-lea.

[15] La sfârșitul secolului al XVI-lea, a izbucnit un conflict violent între catolicii și puritanii englezi, privind veșmintele purtate de preoți în timpul liturghiei.

[16] O credință foarte răspândită în epocă, susținea că măscăricii ar fi înzestrați cu harul profeției, har de obârșie divină.

[17] Cercetătorii au identificat un cântec popular care circula în secolul al XVI-lea și stătea la baza versurilor rostite de măscărici.

[18] Aluzie la conflictul menționat în nota 15.

[19] Cercetătorii cred că aici e vorba de indienii din America, despre care, în secolul al XVI-lea, apăruseră mai multe cărți ale unor călători vorbind de somptuoasele temple ale Soarelui (mai ales ale celor din civilizația Inca). Nu sunt, însă, dovezi că ele ar fi fost cunoscute de Shakespeare.

[20] În 1250, după moartea împăratului germanic Frederic II, începuse o perioadă de anarhie (Marele Interregn) care va dura până în 1273, când Rudolf I de Habsburg va fi ales rege al Germaniei (v. și *supra*, nota 9).

[21] Englezii (Shakespeare nu făcea excepție) îi priveau pe francezi ca pe niște făpturi veșnic atrase de farmecele femeilor.

[22] Pépin, zis „cel Scurt", rege al francilor (751–768); la moartea lui, regatul a fost împărțit între fiii săi, Charlemagne și Carloman. Fondator al dinastiei carolingiene care a domnit până în 987 în Franța și până în 911 în Germania.

[23] Charlemagne, fiul cel mai mare al lui Pépin; rege al francilor (768–814) și împărat al Occidentului (800–814). Va deveni, cum se știe, erou al multor „cântece de gesta" de la sfârșitul mileniului întâi și primele secole ale mileniului următor.

[24] Pandarus, personaj care, în *Troilus și Cressida* (1601–1602), o împinge pe nepoata sa, Cressida, la necredință față de iubitul ei, Troilus. Numele său a devenit substantiv comun: *pandar* înseamnă, în engleză, „codoș".

[25] Regele era departe de a putea fi socotit un tânăr (v. *supra*, nota 12). În 1234, el era căsătorit cu Marguerite de Provence, cu care a avut 11 copii (ea îi va supraviețui, murind în 1295). Insinuările răutăcioase ale lui Lafeu nu au temei.

[26] Numele grecesc al luceafărului de seară.

[27] Prima orgă e menționată în Franța în 1155.

[28] Nu numai principilor din familia regală, ci nici marilor nobili nu le era îngăduit să se căsătorească cu supuși de rând.

[29] După opinia majorității comentatorilor, *Tib* înseamnă femeia, iar *Tom* - bărbatul. Aluzia, echivocă, e licențioasă. Unii critici consideră însă că Măscăriciul s-ar referi la un obicei străvechi potrivit căruia soții care nu erau căsătoriți religios purtau în deget inele de papură.

[30] Inițial (mai ales în Franța), nobil însărcinat cu administrarea grajdurilor regale (lat. *comes stabuli*, echivalent cu rom. *comis*); mai târziu, administrator al Curții Regale. În Evul Mediu târziu, comandant al armatei, urmând imediat în rang regelui, și judecător suprem al curților militare și al curților cavalerești.

[31] Claudius Galenus (Galen, Galenos) (c. 130 – c. 201), medic și filosof grec din Roma antică. Autor al unor tratate enciclopedice de anatomie, terapeutică, farmacologie, logică, morală, retorică. Dogmele galenice au dominat medicina Occidentului și a Orientului Apropiat vreme de un mileniu și jumătate.

[32] Theophrastus Bombastus von Hohenheim, zis Paracelsus (c.1493 – 1541), alchimist și medic elvețian. Doctrina lui se întemeiază pe corespondența dintre lumea exterioară (*macrocosmos*) și diferitele părți ale organismului uman (*microcosmos*).

[33] În 1349, nobilii din provincia Dauphiné s-au recunoscut supuși ai regelui Filip VI, cu condiția ca ea să fie apanaj al fiului celui mai mare al regelui. Primul care a purtat acest titlu a fost cel care va deveni Ioan II cel Bun (rege între 1350 și 1364). Fiul lui Ludovic IX (viitorul Filip III cel Îndrăzneț, rege între 1270 și 1285) nu ar fi putut, în nici un caz, să fie un „Delfin". Și nici nu par a fi dovezi că Lafeu ar fi avut dreptate când spunea că acest fiu de rege era firav.

[34] *Vesel*, în limba neerlandeză în original.

[35] Curanta era un dans care va apărea în secolul al XVI-lea, în Franța.

[36] Înjurătură, în limba franceză, în original.

[37] Din nou, Shakespeare râde de tinerii excesiv de eleganți: Parolles poartă jartiere („calțavete") la braț.

[38] Comentatorii textului și-au dat seama că, înaintea acestei replici a lui Parolles, era o alta, mai amplă, a Măscăriciului.

[39] La serbările date în cinstea Lordului primar, apăreau și câțiva măscărici care făceau tumbe într-o imensă tavă cu cremă de zahăr ars sau cu smântână, stârnind hazul spectatorilor.

[40] În unele ediții vechi, acest „adio" e rostit de Helena.

[41] În secolul al XIII-lea, când s-ar părea că e plasată acțiunea, Florența era o comună condusă de un *podestá*.

[42] Evident anacronism, dacă datarea acțiunii (secolul al XIII-lea) e corectă.

[43] Aluzie la pelerinajele de la Sfântul Iacob-de-Compostella: potrivit unei legende din secolul al VII-lea, apostolul Iacob – fratele lui Ioan și fiul lui Zevedeu – ar fi murit ca martir la Ierusalim. Osemintele lui au fost aduse în Spania pe o corabie însoțită de îngeri și îngropate la Compostella care, în Evul Mediu, a fost cel mai important loc de pelerinaj din Europa. Shakespeare imaginează un drum greu de explicat al pelerinilor francezi, trecând prin Florența ca să ajungă în Spania.

[44] În perioada în care se petrece acțiunea piesei, Siena era republică.

[45] Sfântul înmormântat la Compostella e numit „cel Mare", pentru a fi deosebit de celălalt apostol purtând același nume, fiul lui Alfeu, considerat de unii fratele, de alții vărul lui Iisus.

[46] Comedie anonimă (dar scrisă, aproape sigur, de John Marton, unul dintre cei mai prolifici dramaturgi de la sfârșitul secolului al XVI-lea și primele decenii ale celui următor). Aluzia din această satiră la adresa lui Ben Jonson e un reper care ajută la datarea piesei shakespeariene: *Întâmplările lui Jack Drum* au fost publicate în 1601, ceea ce dovedește că Shakespeare a scris *Totu-i bine...* după această dată.

[47] *Aici zace*, cuvinte latinești cu care încep inscripțiile funerare.

[48] Un alt anacronism: Baiazid I a domnit între 1389 și 1402, iar strănepotul său, Baiazid II, între 1481 și 1512: Parolles nu avea cum să-i cunoască.

[49] Cavalerilor degradați li se sfărâmau pintenii.

[50] În original, *Hoodman* - numele unui personaj dintr-un joc asemănător cu v'ați-ascunselea: el purta o glugă acoperindu-i ochii.

[51] *Item* – în lat. medievală, *idem*; apare numai în câteva ediții ale piesei.

[52] În mitologia greacă, centaurul Nessus a fost ucis de Hercule, căruia încercase să-i răpească soția, pe Dejanira.

[53] Trupele de actori itineranți englezi erau precedate de un toboșar care le anunța apropierea.

[54] Mile-End (citește Mailănd), grădină din vecinătatea Londrei unde se reprezentau piese cu cavaleri, îndeosebi cu cei ai regelui Arthur. Aici, confuzie fonetică: Mailand (Milano) se pronunță la fel.

[55] În original, „un sfert de scud": monedă bătută în Franța, pe vremea regelui Filip III (1270 – 1285), prin urmare mai târziu decât timpul când se petrece acțiunea acestei piese.

[56] Aluzie la obiceiul unor tineri nobili din vremea lui Shakespeare de a purta gulere scrobite, vopsite cu șofran. Parolles era, cum aflăm aici, un adept al acestei mode.

[57] Aluzia nu e, așa cum au crezut unii comentatori, la Prințul Negru, nume dat prințului Edward (1330–1376), fiul regelui Edward III al Angliei; el a trăit cu un secol mai târziu decât se pare că s-au petrecut întâmplările din această piesă. Măscăriciul se referă la „Prințul întunericului", adică la diavol.

[58] Crestătură provenită dintr-o tăietură de sabie.

[59] În original, *posting* – călătorie cu cai de poștă.

[60] În unele ediții vechi, se precizează că acesta e „un șoimar", cel care poartă șoimul de vânătoare al regelui.

[61] Jocul de cuvinte pe care îl face Lafeu a fost introdus, așa cum au dovedit cercetătorii, în edițiile din secolul al XVIII-lea.

[62] În *Teogonia* lui Hesiod, Plutus – adică Bogăția – trecea drept fiul lui Iasion și al Demetrei și avea trăsăturile unui tânăr care purta cornul abundenței.

[63] În unele ediții din secolul al XVIII-lea, replica e pusă pe seama Regelui, ceea ce, așa cum lesne se observă, nu are sens.

[64] Aluzie la celebra baladă medievală *Regele Cophetua și cerșetoarea*, pomenită de multe ori de Shakespeare.

## Opinii despre „Totu-i bine când sfârșește bine"

Una dintre cele mai agreabile comedii ale lui Shakespeare. Subiectul e, totuși mai degrabă serios decât comic.

William Hazlitt,
*Lectures on the English Poets*, 1818

Puține sunt piesele în care simțim atât de clar cât de largi sunt posibilitățile pe care Shakespeare le creează actorului. Puțini sunt cititorii – și mai ales cititoarelor care vor recunoaște feminitatea Helenei, chiar după ce își vor fi dat seama de finețea psihologică a scriitorului și vor fi observat că sunt alte piese în care el pătrunde cu mai multă abilitate în viața spirituală a personajelor sale. E una dintre piesele ce se cuvin citite cu luare-aminte, pentru că altfel nu se pot înțelege nici acordurile, nici conflictele.

Georg Gottfried Gervinus,
*Shakespearte*, 1850.

Un punct foarte potrivit de plecare în interpretarea unei piese shakespeariene conținând o poveste tradițională e să ne întrebăm ce anume putea însemna subiectul ei pentru publicul elizabetan. Sursa ei directă poate fi o scriere literară – Boccaccio, Bandello, sau o piesă veche –, dar în ciuda tuturor modificărilor (și, într-o anume privință, fără legătură cu surse directă), tema vitală iese la lumină, cu vechiul ei farmec, cu autoritatea ei, și își afirmă încă odată puterea.

W.W. Lawrence, *Shakespeare, Problem Comedies*, 1931.

# NEVESTELE VESELE DIN WINDSOR

Traducere de
VLAICU BÂRNA

Scrisă, foarte probabil, în 1598 sau 1599, la scurt timp după *Henric al V-lea*, comedia *Nevestele vesele din Windsor* (*The Merry Wives of Windsor*) a fost reprezentată pentru întâia oară la o dată care nu se cunoaște exact; dar, în prima ei ediție (1602), se vorbește în termeni vagi de o reprezentație ce avusese loc cândva, înaintea apariției cărții, însă nu se preciza nici data, nici numele companiei care o interpretase. În epocă, se știe, circulau multe povestiri hazlii al căror personaj central era o soție necredincioasă ce își pitea amantul, păcălindu-și soțul naiv: tălmăciri sau adaptări ale câte unei *novelle* italiene, ale unui *fabliau* franțuzesc, dar și snoave englezești. Cercetătorii operei shakespeariene au identificat asemănări ale unora dintre ele cu episoade din *Nevestele vesele*; concluzia lor e, însă, lipsită de echivoc – succesiunea situațiilor comice, portretele personajelor sunt datorate, aproape întrutotul, lui Shakespeare. Au fost identificate chiar unele persoane pe care dramaturgul le întâlnise în carne și oase, fie în Stratfordul copilăriei și adolescenței sale, fie la Londra. Se insistă, totuși, asupra unei surse de la care comedia shakespeariană a preluat sugestii în privința construcției unor scene: cea de-a 5-a povestire intitulată *Cei doi frați și soțiile lor* din colecția *Riche își ia rămas bun de la profesia de militar*, publicată în 1581 de Barnabe Rich (sau Riche), căpitan în armata engleză (unde avea să rămână până în 1616, când a fost pensionat cu onoruri, „cel mai vârstnic ofițer din întreaga oștire“).

Shakespeare a scris comedia într-un răstimp foarte scurt – mai puțin de două săptămâni. Se spune că a compus-o la cererea reginei care, îndurerată de sfârșitul tragic al lui Falstaff din *Henric al V-lea*, a vrut să-i vadă niște isprăvi mai vesele. O primă versiune, cea din 1602, conține o acțiune restrânsă; retipărită în 1619, această versiune e cu mult inferioară textului pe care îl cunoaștem (cel care a stat la baza traducerii de față), tipărit în ediția *in-folio* din 1623.

Prima traducere românească publicată în volum e datorată lui Dragoș Protopopescu („din și în forma originară") și a apărut, fără dată (probabil 1942 sau 1943) în Biblioteca Teatrului Național.

# PERSOANELE

SIR JOHN FALSTAFF
FENTON
SHALLOW, judecător de pace
SLENDER, nepotul lui Shallow
FORD, PAGE } doi domni care locuiesc în Windsor
WILLIAM, fiul lui Page
DOCTORUL CAIUS, medic francez
SIR HUGH EVANS, preot din Țara Galilor
BIRTAȘUL de la „Hanul Jartierei“
BARDOLPH, PISTOL, NYM } pungași în slujba lui Falstaff
ROBIN, pajul lui Falstaff
SIMPLE, servitorul lui Slender
RUGBY, servitorul doctorului Caius
DOAMNA FORD
DOAMNA PAGE
ANNE PAGE, fiica ei
DOAMNA QUICKLY, slujitoarea doctorului Caius

Slugile lui Page, Ford etc.

Acțiunea se petrece la Windsor și în împrejurimi.

# ACTUL I

## SCENA 1

*Windsor. În fața casei lui Page. Intră judecătorul Shallow, Slender și sir Hugh.*

SHALLOW[1]

Sir Hugh[2], nu mai stărui degeaba; pentru o ispravă ca asta ajung până la Camera Înstelată[3]; de-ar fi el de douăzeci de ori pe cât se ține sir John Falstaff, și tot n-o să-i meargă cu unul ca Robert Shallow, nobil de viță.

SLENDER[4]

Din comitatul Gloster, judecător de pace și „Coram“[5].

SHALLOW

Așa-i, nepoate Slender, și pe deasupra „Cust-alorum“[6].

SLENDER

Tocmai, ba încă și „Ratolorum“[7]; boier născut, nu făcut, domnule părinte, care se iscălește cu „Armigero“[8] pe orice însemnare, citație, chitanță, jalbă sau obligațiune; „Armigero“!

SHALLOW

Așa-i, cum zici, și treaba asta am făcut-o de trei sute de ani bătuți pe muchie.

SLENDER

Toți urmașii care și-au trăit traiul înaintea lui făcură întocmai; și toți strămoșii la care le vine rândul să vecuiască după el [9] vor face la fel; ei vor avea dreptul să poarte pe mantia lor de cavaleri doisprezece puișori albi de știucă.[10]

SHALLOW

E un blazon vechi.

EVANS

Toisprezece puișori albi, mă rog, se potrifesc de minune cu o manta veche; da, se potrifesc grozav, să-i vezi trecând, mișunând; sunt niște pișcătoare apropiate omului și înseamnă tragoste.

SHALLOW

Știuca-i pește proaspăt; peștele sărat, la butoi, e blazon vechi și de soi.

SLENDER

Unchiulețule, aș putea să iau și eu a patra parte din blazonul ăsta?

SHALLOW

Ai putea, dacă te căsătorești.

SLENDER

Să mă nenorocesc pentru atâta lucru!

SHALLOW

Ba deloc!

EVANS

Așa-i, pe maica lu Tumnezeu sfântu; dacă tânsul ia un sfert din mantaua tumnetale, nu-ți mai rămân decât

trei sferturi după slaba mea socotință, da' nu-i bai. Dacă sir John Falstaff s-a purtat urât cu tumneata, ieu sunt un om al bisericii, mă rog, și sunt bucuros să pun toată bunăvoința mea ca să împăcăm vrajba și buna înțelegere să sălășluiască între voi.

SHALLOW

Consiliul va fi înștiințat; ce-a făcut el e răzvrătire.

EVANS

Nu se cade ca Înalt Conziliul să audă de răzfrătire; într-o răzfrătire nu este frică de Tumnezeu; conziliul, vedeți tumneavoastră, vrea să audă de frica lui Tumnezeu, nu de răzfrătiri; luați ce vă zic în conziderație.

SHALLOW

Ha! Pe viața mea, de-aș fi mai tânăr, la toate astea le-aș pune capăt cu sabia.

EVANS

Este mult mai bine, mă rog tumneatale, ca în loc de sabie să vă folosiți de prieteni și cu ei să puneți capăt gâlcevii. Și apăi mai egzistă o conziderațiune în mintea mea, care ne poate aduce apă la moară. O cunoașteți, rogu-vă, pe Anne Page, fiica meșterului George Page, o fecioară tare trăgălașă?

SLENDER

Domnișoara Anne Page? Aia cu părul castaniu-închis și cu glas subțire ca de femeie?

EVANS

Îi tocmai persoana pe care ți-ai tori-o dacă ar fi să umbli lumea toată să ți-o alegi. Mai pune pe teasupra

cele șapte sute de lire, bani numărați, și aur și argint, pe care (Tumnezeu să-l hodinească) bunicu-su pe patul de moarte i-a lăsat pentru tânsa când o fi să aibă șaptesprezece ani. Socot că ar fi bine, mă rog, dacă noi am lăsa deoparte sfădeala și răsteala și am pune la cale căsătorirea jupânului Abraham, aci de față, cu tomnișoara Anne Page.

SHALLOW

E-adevărat că i-a lăsat bunicu-său șapte sute de lire?

EVANS

Așa-i cum fă spun, și taică-său o să-i lase galbeni și mai mulți.

SHALLOW

O cunosc pe tânăra domnișoară; e plină de virtuți.

EVANS

Șapte sute de lire și cu ce mai pică peste ele sunt cu adevărat virtuți, nu glumă.

SHALLOW

Ei, să-l vedem pe cinstitul jupân Page. Falstaff o fi la dânsul?

EVANS

Oare aș putea să fă mint? Îi tispretuiesc pe mincinoși cum îi tispretuiesc pe cei ce nu spun adevărul și pe cei care sunt taler cu două fețe. Cavalerul sir John se găsește la dânsul; dar, rogu-vă, dați ascultare celor care vă toresc binele. Ieu voi bate șaua... *(ciocănește în ușă)* pentru jupân Page. Hei, omule! Tumnezeu să-ți binecuvânteze casa!

*(Intră Page.)*

PAGE

Cine-i acolo?

EVANS

Aci, mă rog, se află prietenul tumitale și judele Shallow; iată-l și pe tânărul jupân Slender, care s-ar putea să-ți vorbească de o altă istorie de o fi să se potrifească cu placul tumitale.

PAGE

Sunt bucuros să vă știu sănătoși, domnii mei. Îți foarte mulțumesc pentru vânatul cu care m-ai cinstit, jupân Shallow!

SHALLOW

Jupân Page, îmi pare bine că te văd. Vânatul mă-nâncă-l sănătos. Păcat că nu e mai de dai Doamne, l-am împușcat rău... Ce mai face buna domnișoară Page?... Și să știți că vă iubesc din tot sufletul, zău, din tot sufletul!

PAGE

Îți mulțumesc, sir!

SHALLOW

Eu îți mulțumesc, sir, pe cuvânt de onoare, eu îți mulțumesc.

PAGE

Bucuros că te văd, dragă domnule Slender!

SLENDER

Ce vă mai face ogarul ăla roșcat, sir? Am auzit că a fost întrecut la alergările de la Cotsall [11].

PAGE

Rezultatul nu-i prea limpede, domnul meu.

SLENDER

Nu vrei să recunoști, văd eu, nu vrei să recunoști!

SHALLOW

De bună seamă că nu vrea. *(Lui Page.)* A fost ghinionul dumitale, să știi, ghinionul dumitale! Altfel, e un câine bun!

PAGE

Aș, o javră, sir!

SHALLOW

Sir, vă încredințez că e un câine bun și un câine frumos! S-ar putea o laudă mai mare? Dar spuneți-mi, vă rog, sir John Falstaff e pe-aici?

PAGE

E înăuntru, sir; și aș dori din toată inima să vă pot fi de folos la amândoi împăciundu-vă!

EVANS

S-a grăit, mă rog, tocmai cum se cufine să grăiască un creștin.

SHALLOW

M-a insultat, jupâne Page.

PAGE

Sir, în parte o recunoaște și dânsul, mi-a mărturisit...

SHALLOW

Dacă a mărturisit nu-nseamnă că suntem chit! Nu-i așa, jupân Page? M-a insultat, așa cum vă spun, m-a făcut de ocară; credeți-mă! Robert Shallow, nobil de viță, vă spune el însuși c-a fost făcut de ocară!

PAGE

Iată că vine sir John.

*(Intră sir John Falstaff, Bardolph, Nym și Pistol.)*

FALSTAFF[12]

Ei, domnule Shallow, vrei să mă pârăști maiestății sale?

SHALLOW

Cavalere, mi-ai ciomăgit oamenii, mi-ai omorât căprioarele și mi-ai spart chioșcul de vânătoare.

FALSTAFF

Dar pe fata paznicului nu ți-am sărutat-o.

SHALLOW

He! Gogoși! Ai să răspunzi de isprăvile astea.

FALSTAFF

Răspund pe loc! Da, le-am făcut pe toate câte le-ai spus! Poftim, am răspuns!

SHALLOW

Sfatul Țării are să le afle și el, n-avea grijă.

FALSTAFF

Sfatul pe care ți-l dau eu ar fi să te lași păgubaș. Te faci de râs, nu de alta.

EVANS

*Pauca verba*[13], sir John; bună vorbă, ca de la un om cu varză.

FALSTAFF

Bună varză, bun curechi! Slender, ți-am spart capul; ai ceva împotriva mea?

SLENDER

Pe cinstea mea, sir, am în cap multe împotriva dumitale și împotriva secăturilor și pungașilor dumitale: Bardolph, Nym și Pistol! M-au dus la crâșmă, m-au îmbătat și mi-au golit buzunările.

BARDOLPH

Mă, caș dulce!

SLENDER

Lasă, nu-mi pasă mie!

PISTOL

Ce vrei tu, Mefistofèle?

SLENDER

Lasă, nu-mi pasă mie!

NYM

Felie ce ești, ascultă-mă! *Pauca, pauca*: felie! Asta-i trăznaia ce-o zic!

SLENDER

Unde-o fi servitorul meu Simple? Nu știi cumva, unchiulețule?

EVANS

Pace, rogu-vă! Să ne înțelegem ca niște oameni de omenie ce suntem. Avem, mă rog, trei arbitri în treaba asta, după câte mă ajută capul. Unu-i jupân Page, care va să zică jupân Page; sunt apoi ieu însumi, care va să zică ieu însumi; și cel de-al treilea în cele din urmă și la sfârșit de toate ieste gazda de la „Hanul Jartierei".

PAGE

Toți trei, ca să ascultăm pricina și s-o împăcăm.

EVANS

De minune! Am să însemnez asta, mă rog, în pomelnicul pe care-l port în buzunar; și apoi vom purcede îndată la cercetare cu toată tiscreţiunea de care suntem în stare.

FALSTAFF

Pistol!

PISTOL

Te-ascultă cu toate urechile lui!

EVANS

Știe-l Tracu și Mama Tracului; auzi numa cum zice: „te ascultă cu toate urechile lui“ ? Ce forbe izmenite!

FALSTAFF

Pistol, i-adevărat c-ai umblat la punga domnului Slender?

SLENDER

Așa-i cum zic, a umblat, ce mai, îți jur pe mănușile astea. Să nu mai ajung acasă, de te mint! Mi-a furat șapte groși de argint, bani vechi și doi șilingi cu capul lui Edward, pe care-i cumpărasem de la Yead morarul dându-i pe fiecare din ei doi șilingi de-acuma și doi penny. Îți jur pe mănușile astea!

FALSTAFF

E adevăr ce spune, Pistol?

EVANS

Nu, mă rog, nu poate să fie adevăr, e ticăloșie dacă a fost cu umblare la pungă.

PISTOL

*(lui Evans)*

Ah, taică, oagăr de la munte! *(Lui Falstaff.)* Sir John, tu-mi ești stăpânul!

*(Trăgând sabia împotriva lui Slender.)*
În luptă săr cu tinicheaua asta
Să vestejesc murdarele-ți palavre,
Tu, drojdie și spumă acră, minți!

SLENDER

Pe mănușile mele jur că el a fost!

NYM

Bagă bine de seamă, domnișorule, și lasă-te de glume. Dacă, ferească Precista, te-ai lega și de mine cu glumele dumitale searbede și m-ai face cumva pungaș, să știi că singur te-ai agățat în cârlig. Eu atâta îți spun!

SLENDER

Atunci isprava a făcut-o ăla roșu, v-o jur pe ce port în cap! Că dacă nu-mi mai pot aduce aminte ce-am făcut după ce m-ați îmbătat, nu sunt eu totuși un măgar ca toți măgarii.

FALSTAFF

Ce ai de spus, John roșcovanule[14]?

BARDOLPH

Păi, sir, pe câte știu, domnul aista din pricina băuturii și-a pierdut cele cinci simțăminte.

EVANS

Vrei a zice cele cinci sâmțuri, mă rog. Rușine! Cât de reauă-i ignoranția!

BARDOLPH

Și că tot trăgând la măsea, sir, a luat luleaua neamțului. Așa s-a făcut că a lăsat drumul cel bun și a pus concluziile în șanț.

SLENDER

Așa-i, iar dumneata tot pe latinește vorbeai ca și mine; da' lasă că nu-mi pasă mie! Cât voi trăi nu mă mai încurc eu la băut decât cu oameni de omenie, oameni politicoși și cu obraz. De mă îmbăt, să mă îmbăt cu din ăi ce știu de frica lui Dumnezeu nu cu niște d-alde tâlhari de bețivani.

EVANS

Martor mi-este Tumnezeu, virtuoase intențiuni!

FALSTAFF

Vedeți, domnilor, cum se dezmint toate învinuirile? Vedeți?

*(Intră Anne Page, aducând vin; o urmează doamna Ford și doamna Page.)*

PAGE

Nu, copila mea, vinul du-l înăuntru; îl vom bea acolo.

*(Anne Page iese.)*

SLENDER

Pe toți sfinții din cer! Asta-i domnișoara Page!

PAGE

Ce mai faceți, doamnă Ford?

FALSTAFF

Doamnă Ford, pre legea mea, îmi face grozavă plăcere să vă întâlnesc. Cinstită doamnă... cu voia dumneavoastră... *(O sărută.)*

PAGE

Nevastă, spune-le bun venit acestor cavaleri. Poftiți, v-așteaptă la masă, fierbinte, un pateu de vânat.

Poftiți, domnilor; sper că vom îneca în vin toate neînțelegerile.

*(Ies toți, afară de Shallow, Slender și Evans.)*

SLENDER

Aș da patruzeci de șilingi să am aici cărțulia mea de cântece și poezele.[15] *(Intră Simple.)* Ei, Simple! Unde mi-ai fost? Îți închipui, te pomenești, că trebuie să-mi fac treburile singur? Nu ai cumva la tine cărțulia cu cimilituri[16], așa-i că n-o ai?

SIMPLE

Cărțulia cu cimilituri? Păi nu știți că ați împrumutat-o lui Alice Turtăscurtă de sărbătoarea tuturor sfinților, două săptămâni înainte de ziua arhanghelilor Mihail și Gavril?

SHALLOW

Haide, nepoate, haide, te așteptăm! O vorbă vreau să-ți spun numai, nepoate! Știi, sir Hugh a făcut, ca să zic așa, o propunere, o propunere pe ocolite. Mă-nțelegi?

SLENDER

Da, sir, vei afla în mine un om rațional. Și dacă treaba stă așa, voi face tot ce rațiunea va cere.

SHALLOW

Stăi, omule! Înțelege mai întâi ce vreau să zic.

SLENDER

Tocmai asta fac, sir!

EVANS

Pleacă-ți urechea să înțelegi propunerea tumnealui, jupân Slender. Îți voi descrie ieu chestiunea dacă iești, mă rog, în stare să pricepi.

SLENDER

Nu, taică, eu am să fac așa cum spune unchiulețul Shallow, nu te supăra. El e ditai judecătorul de pace în comitatul nostru, iar eu un biet muritor de rând.

EVANS

Na, că nu de asta-i vorba, mă rog; vorba-i de însurătoarea tumitale.

SHALLOW

Așa-i, ăsta-i faptul, domnul meu.

EVANS

Pe legea mea, tocmai ăsta-i... Adevăratul fapt ăsta-i. Faptul, mă rog, cu tomnișoara Anne Page.

SLENDER

Dacă-i vorba pe-așa, sunt gata să mă-nsor cu ea în condițiuni raționale.

EVANS

Dar declarează-mi, mă rog, dacă poți ori ba să nutrești simțământ de tragoste pentru această femeie? Ar fi de torit să aflăm chestiunea din gura tocmai a tumitale sau de pe buze, mă rog; pentru că o seamă de filozofi susțin că buzele sunt o parte a gurii. Pentru asta să ne spui limpede: poți oare să-i dai tumneaei afecțiunea tumitale de tragoste, ori ba?

SHALLOW

Nepoate Abraham Slender, poți s-o iubești?

SLENDER

Nădăjduiesc, sir, că voi face așa cum i se potrivește unui om rațional.

EVANS

Apăi nu, mă rog; jur pe toți îngerii și pe doamnele lor că rebuie să te exprimezi pozitiv, să te legi să-i dai întreaga tumitale tragoste.

SHALLOW

Da, trebuie. Spune, vrei să te-nsori cu ea și să pui mâna pe o zestre frumușică ?

SLENDER

Sunt gata să fac și mai mult, unchiule, dacă mi-o ceri tu, și dacă dânsa e măcar pe jumătate o femeie rațională.

SHALLOW

Nu așa, înțelege-mă cum trebuie, zău, înțelege-mă cum trebuie, dulcele meu nepot ! Dacă-mi dau vreo osteneală, este ca să-ți fac ție o plăcere, nepoate dragă. Spune, ești în stare să iubești fata ?

SLENDER

Dacă mi-o ceri, sir, mă voi însura cu ea. Și dacă la început dragostea n-o fi prea mare, cu timpul, împrietenindu-ne mai bine, s-ar putea să mai scadă, de îndată ce suntem căsătoriți și avem prilejul să ne cunoaștem unul pe altul. Cu cât mai mare va fi apropierea, cu atât mai multă nefericirea ! Dar dacă tu spui *însoară-te cu ea*, eu mă însor cu ea ; sunt de bunăvoie hotărnicit și învoit.

EVANS

E un răspuns înțelept, afară de vorba „hotărnicit“, care ieste de proastă folosință. După priceperea mea, a vrut să zică „hotărât“[17]. Oricum, mă rog, intențiunea lui e tare frumoasă !

SHALLOW

Așa-i, cred că nepotul meu are intenții cinstite!

SLENDER

Ei, ba nu! Dacă n-o fi așa îmi pun gâtu-n ștreang, jur!

*(Intră din nou Anne Page.)*

SHALLOW

Iat-o pe frumoasa domnișoară Page! De dragul dumitale aș vrea să mai fiu o dată tânăr, domnișoară Anne!

ANNE

Prânzul e pe masă; tatăl meu așteaptă plăcuta dumneavostră tovărășie.

SHALLOW

Mă duc la dânsul, frumoasă domnișoară Anne!

EVANS

Voia binecuvântată a lui Tumnezeu sfântul! Nu vreau să lipsesc nici ieu de la rugăciunea de dinaintea mesii.

*(Shallow și Evans ies.)*

ANNE

Nu doriți să poftiți și dumneavoastră?

SLENDER

Nu, vă mulțumesc, zău, din toată inima; aici mă simt foarte bine!

ANNE

Vă așteaptă prânzul, sir!

SLENDER

Nu mi-e foame, mulțumesc, pe onoarea mea! *(Către Simple.)* Du-te, băiatule, cât mi-ai fi mie de slugă, du-te și servește-l pe unchiul Shallow. *(Simple iese.)* Un judecător de pace poate fi mulțumit uneori că o rubedenie a lui îi împrumută servitorul. Eu nu țin acum decât trei slugi și un valet până ce o să moară mama. Dar ce-are a face? Trăiesc ca un nobil sărac, dar de viță.

ANNE

Nu mă pot întoarce fără dumneavoastră! Nu se vor așeza la masă până ce nu veniți.

SLENDER

Pe legea mea, nu mănânc nimic. Vă mulțumesc însă, ca și cum aș fi mâncat!

ANNE

Vă rog, sir, să poftiți înăuntru.

SLENDER

Vă mulțumesc, aș fi mai bucuros să mă preumblu pe aici. Mi-am rănit un țurloi zilele trecute, pe când mă hârjoneam în sabie și pumnal cu un meșter de scrimă[18]; trei lovituri pentru un blid de prune fierte[19]; și v-o jur, de-atunci nu mai pot suferi mirosul de mâncare fierbinte. Dar de ce latră așa câinii dumitale? Se află cumva urși în oraș?

ANNE

Cred că se află, sir. Cel puțin așa am auzit.

SLENDER

Asta îmi place teribil; e distracția mea favorită și nu se găsește om în Anglia care să mă taie-n rămășa-

guri pe chestia asta! Nu-i așa că vă speriați dacă vedeți un urs dezlegat?

ANNE

Da, grozav de rău, sir.

SLENDER

Când aud d-alde-astea, îmi crește inima. L-am văzut nu mai puțin de douăzeci de ori pe ursul Sackerson [20]. L-am apucat chiar de lanț; dar femeile, te rog să mă crezi, urlau și țipau ca din gură de șarpe. Adevărul este că femeile nu pot suferi urșii; sunt niște animale atât de grosolane și de urâte!

*(Intră din nou Page.)*

PAGE

Poftește, dragă jupân Slender, poftește, te așteptăm.

SLENDER

Nu mănânc nimic, îți mulțumesc, sir.

PAGE

Pe toți dracii și colacii, aci nu-i pe îmbiate! Te rog, sir, te rog!

SLENDER

Nu, deschide dumneata drumul, poftește!

PAGE

Haidem, sir!

SLENDER

Domnișoară Anne, treceți dumneavoastră întâi.

ANNE

Nu, sir, nu se poate, în față e locul dumneavoastră!

SLENDER

În ruptul capului, eu nu trec. În ruptul capului, jur! Cum să vă aduc o astfel de jignire?

ANNE

Vă rog, sir!

SLENDER

Ce pot face! Mai bine nepoliticos decât plicticos. Dumneavoastră singură vă aduceți ofensa, zău așa!

*(Ies.)*

## SCENA 2

*Același decor.*

*Intră sir Hugh Evans și Simple.*

EVANS

Du-te și întreabă, mă rog, cum se poate ajunje la casa lui toctor Caius. Acolo trăiește o anume toamnă Quickly, care e un fel de jupânească ori de doică, ori bucătăreasă ori mă rog una care-l spală și-l uscă.

SIMPLE

Bun, sir!

EVANS

Stai că vine ceva și mai pun! Du-i astă scrisoare pântru că ieste o bună cunoștință a tomnișoarei Anne Page, mă rog. Iar scrisoarea o roagă să-i ceară și să stăruie pe lângă tomnișoara Anne Page ca să asculte de torințele stăpânului tău. Pleacă de îndată, ieu mă duc să-mi sfârșăsc masa; trebuie să vină merele și brânzele.

*(Ies.)*

## SCENA 3

*O cameră la „Hanul Jartierei".*
*Intră Falstaff, Hangiul, Bardolph, Nym, Pistol și Robin.*

FALSTAFF

Ei, hangiul meu cu „Jartiera" !

HANGIUL

Ce spune vajnicul meu cavaler ? Grăiește cu preaștiință și înțelepciune !

FALSTAFF

La drept vorbind, prietene, trebuie să le fac vânt câtorva din suitarii mei.

HANGIUL

Scoate-i din pită, puternice Hercule; arată-le ușa; să tropăie pe uliți: trap, trap.

FALSTAFF

Nu mai merge! Cheltuiesc cu ei zece lire pe săptămână.

HANGIUL

Ești un împărat; Cezàr, Kheisàr și Fessàr.[21] De-ngădui, pe Bardolph îl iau la mine; să tragă din butoi și să toarne în leică; așa-i c-am zis bine, puternice Hector [22] ?

FALSTAFF

Buna mea gazdă, așa să faci !

HANGIUL

Atunci ne-am înțeles; spune-i să vină după mine. *(Lui Bardolph:)* Spirt să fii; cu un ochi la drojdia de pe

fund, cu altul la spuma de la vrană; îmi place omul să fie om, cuvântul cuvânt; haidem!

*(Iese.)*

FALSTAFF

Bardolph, urmează-l! Meseria de pivnicer e o meserie bună. Dintr-o țundră ponosită croiești un laibăr nou; dintr-un valet ofilit – un boboc de pivnicer. Cară-te, mergi cu bine!

BARDOLPH

E visul meu de-o viață; voi face și avere!

*(Ies.)*

PISTOL

Păgân nemernic, au vrei oare cepul să-l desfaci?

NYM

La băutură fost-a zămislit; care-i hazul? N-are în el nimic de erou!

FALSTAFF

Sunt tare bucuros că m-am descotorosit de hoțomanul ăsta; tâlhăriile lui erau cusute cu ață albă; fura cum ar cânta un om beat: fără tact!

NYM

Umorul cu adevărat de soi e să știi să furi în doi timpi și trei mișcări.

PISTOL

„Să-ți însușești", spune înțeleptul; „să furi"!... un colac și-un bobârnac pentru o vorbă ca asta.

FALSTAFF

Toate bune și frumoase, domnilor, dar mi-au cam ieșit călcâiele din cizme.

PISTOL

Foarte bine, e rost de bătături!

FALSTAFF

Nu mai am cum o-ntoarce, cum o suci; trebuie să născocesc ceva, vreo coțcărie.

PISTOL

Puii de corb așteaptă să-și umfle gușulițele.

FALSTAFF

Care din voi îl cunoaște în orașul ăsta pe un oarecare Ford?

PISTOL

Îl cunosc pe individ ca pe un cal breaz; are osânză, nu glumă.

FALSTAFF

Cinstiții mei flăcăi, iată despre ce e vorba...

PISTOL

Lată vorbă și rotundă, dolofană ca și burta!

FALSTAFF

Lasă gluma, Pistol! E drept că doi coți englezești nu ajung ca să-mi coprinzi mijlocul, dar nici prin gând nu-mi trece să strâng cureaua; dimpotrivă, caut un prilej să-i pot desface bine băierile. Pe scurt, am de gând să mă iubesc cu nevasta lui Ford. E plină de draci și pare femeie de înțeles! La vorbă e mieroasă, la fire drăgăstoasă. Dacă m-aș pune să vă spun tot ce-mi dă de înțeles, apoi cele mai nevinovate vorbe ale ei nu s-ar putea traduce decât așa: sunt din tălpi și până-n creștet a lui sir John Falstaff!

PISTOL

E bine adâncită și bine tălmăcită dintr-o limbă neprihănită în engleză!

NYM

Adânc e-nfiptă ancora! Oare merge gluma asta?

FALSTAFF

Lumea zice că are mâna liberă în punga bărbatului; și punga lui geme de aur, numai gălbiori cu zimți, curați ca niște sfinți [23].

PISTOL

Iar noi o liotă de draci!...
Să-i înhățăm, ortaci!

NYM

Planu-i bun,
Frumoasă gluma
Și ne-am face suma,
Pe spinarea sfinților!

FALSTAFF

Am aici o scrisoare pentru ea, și alta, alături, pentru nevasta lui Page, care mai adineaori îmi făcea ochi dulci, cercetându-mi făptura cu luare-aminte, de sus până jos; uneori raza de soare a privirilor ei îmi aurea picioarele, alteori forma impunătorului meu pântec.

PISTOL

Precum un bălegar umflat
De-al verii soare alintat.

NYM

Îți mulțumesc, i-ai zis-o fin!

FALSTAFF

O, mă cântărea din ochi pe toate fețele cu atâta lăcomie, că mă înfierbântasem ca sub dogoarea unui cuptor. Am și pentru ea o scrisoare. Și dânsa e stăpână la ea acasă, face ce vrea cu punga bărbatului; când te gândești, parcă ar fi o regiune din Guyana, numai aur și belșug.[24] Vreau să le am în mână pe amândouă, să le jumulesc după plac. Ele vor fi Indiile mele, de răsărit și de apus[25], și voi face negoț cu amândouă. Haide, tu să-i duci această scrisoare doamnei Page, iar tu, pe asta, doamnei Ford. E rost de căpătuială, băieți, e rost de căpătuială!

PISTOL

Pe Lucifer, mă crezi Pandar [26] din Troia!
Atunci la șold de ce mai port oțel?

NYM

Nu pot suferi gluma prostească: ia-ți înapoi acest răvaș poznaș; vreau să-mi țin hangul și rangul!

FALSTAFF
*(lui Robin)*

Scrisorile tu mi le du băiete [27],
Te iau cârmaci spre țărmuri aurite,
Iar voi, tâlhari, ca grindina pieriți,
În pulbere să viermuiți; hai, drumu'!
Falstaff cu manierele franceze[28]
La modă, se va-mprieteni cu-ncetul;
Rămânem: seniorul cu valetul!

*(Iese însoțit de Robin.)*

PISTOL

Hoitarii vulturi să te-mpartă-n gheare!
Cu măsluieli fac vânt în orice pungă;

Voi fi bogat iar tu fără leţcaie,
Turc josnic, neam de frigian [29]!

NYM

Îmi trec prin cap nişte idei care parcă-parcă ar coace ceva.

PISTOL

Ce, vrei să te răzbuni?

NYM

Pe toate stelele din cer, asta fac!

PISTOL

Cu mintea sau cu-oţelul?

NYM

Cu amândouă-as vrea
Şi ca s-o iau din timp o vorbă-i zic lui Page.

PISTOL

Iar eu lui Ford mă duc să-i spun
Cum tâlhăroiul vrea să-l pască,
Să-i ia puicuţa, banul bun,
Culcuşul să i-l pângărească.

NYM

Răzbunarea nu-mi poate potoli vorbele de duh. Voi pune mereu paie pe foc până l-oi face pe Page să-i plămădească otravă. Ţi l-oi juca să dea în gălbinare, să mă pomenească. Mânia mea-i ca trăznetul, năprasnic arde şi ucide! Aşa sunt eu de fel, glumeţ!

PISTOL

Eşti Marte, al răzvrătiţilor [30] zeu! Întinde-o! Te urmez şi eu!

*(Ies.)*

## SCENA 4

*O cameră în casa doctorului Caius.*
*Intră doamna Quickly, Simple și Rugby.*

DOAMNA QUICKLY

Ascultă-mă, John Rugby, te rog du-te până la fereastră și vezi de nu se întoarce cumva stăpânul meu, doctorul Caius. Că de se-ntoarce și află pe cineva în casă – ți-o jur pe ce am mai scump – va pune iar la grea încercare răbdarea Celui de sus și engleza regelui [31].

RUGBY

Mă duc să pândesc.

DOAMNA QUICKLY

Așa, du-te dar; iar ca să-ți răsplătesc osteneala, deseară, înainte de-a stinge focul, am să-ți fierb un lapte de pasăre. *(Rugby iese.)* Băiat de treabă, îndatoritor, bun la suflet – ăl mai cumsecade slujitor care ar putea intra vreodată în casa asta. Unde mai pui că nu e nici gură-spartă, nici din ăia puși pe gâlceavă. Marele lui păcat este că-i prea bisericos. S-a prostit de tot în această privință; dar ce vrei, fiecare cu meteahna lui, nu-i așa ? Ei, dar să nu mai vorbim de asta ! Zici că te cheamă Peter Simple ?

SIMPLE

Chiar așa, ce să fac dacă nu am un nume mai pricopsit ?

DOAMNA QUICKLY

Și ești servitorul domnului Slender ?

SIMPLE

Precum spui.

DOAMNA QUICKLY

Și ce fel de om e Slender ăsta? Poartă o ditai barbă, tăiată rotund ca un cuțit de mănușar?

SIMPLE

Aș, de unde! Are un obraz puțintel și o bărbuță galbenă, pricăjită, așa cum purta Cain[32].

DOAMNA QUICKLY

S-ar părea că-i un om potolit, cu frica lui Dumnezeu, nu-i așa?

SIMPLE

Cu frica lui Dumnezeu, nu-i vorbă, dar om cu mână grea cum e a lui nu găsești cu una, cu două. O dată s-a câlțuit cu un paznic.

DOAMNA QUICKLY

Ei, nu mai spune! Oh, acum îmi amintesc! Nu-i cumva ală care umblă cu capul pe sus, țanțoș de parc-ar fi înghițit o prăjină?

SIMPLE

Așa-i cum zici, adevărat, așa face!

DOAMNA QUICKLY

Ei bine, atunci mă rog Cerului ca Anne Page să nu-și afle cu adevărat norocul. Spune-i părintelui Evans că sunt gata să fac tot ce-mi stă în putere pentru fericirea stăpânului dumitale. Anne e o fată bună și din toată inima aș dori...

*(Intră din nou Rugby.)*

RUGBY

Sfârșitul lumii! Scăpați cum știți și cum puteți! Stăpânul se întoarce!

DOAMNA QUICKLY

Praf ne face pe toți. Repede vino aici, tinere, ascunde-te în odaia asta. *(Îl împinge pe Simple într-o cameră.)* Mult n-are să stea el. Ei, John Rugby! John! John, nu m-auzi? Du-te, John, du-te și vezi de nu i s-a-ntâmplat ceva stăpânului meu. Tare mă tem că nu se simte bine de vreme ce n-a venit acasă... *(Cântă.)* La-la-la, la-la-la, la-la-la!

*(Intră doctorul Caius.)*

CAIUS

*Chel* cantàre ați spus? Nu-mi plac *set* pghostii! Te rrog să-mi aduci din *mon* cabinet un *boitier vert*, un cutiòrr, un cutiòrra verde. Ați intenționat ce spun? Un cutiòrra verd'.

DOAMNA QUICKLY

Cum nu, v-o aduc îndată. *(Aparte.)* Bine că nu s-a dus dumnealui; dacă dădea acolo peste tânăr, l-ar fi apucat toți dracii!

CAIUS

*Fe, fe, fe, fe! Ma foi, il fait fort chaud. Je m'en vais á la Cour, la grande affaire!* [33]

DOAMNA QUICKLY

*(întorcându-se)*

Asta e cutia?

CAIUS

Oui! *Mettez-le au mon* buzunèrr; *dépêche*, repede! Onde iest acel tycaloz de Rugby?

DOAMNA QUICKLY

Hei, John Rugby, John!

RUGBY

Aici sunt, sir!

CAIUS

Ești John Rugby, ori nattarrăul de Rugby? Ia sabia repedé și însoțește-me la Curteà!

RUGBY

Sabia, sir, se află în vestibul.

CAIUS

Pe legea mea, ve jurr, am târziat cam mult. La dracul! *Qu'ai-je oublié?*[34] În cabinetul am niște leacùrr pe carr pur ți simple nu este permis să le las acasă.

DOAMNA QUICKLY

Dumnezeule mare, are să-l afle acolo pe tânăr, și parcă văd că-l apucă alte alea...

CAIUS

O, *diable*, cine este asta din cabinetul meu? Tylhar! *Villain! Larron!*[35] *(Scoțându-l pe Simple afară.)* Rugby! Dați mie sabià!

DOAMNA QUICKLY

Bunul meu stăpân, potoliți-vă!

CAIUS

Pentru de ce să mă potolesc?

DOAMNA QUICKLY

Tânărul e un om cumsecade!

CAIUS

Un om cumsecad', ce căutat el în cabinetul meu? Asta nu e om cumsecad' care intră în cabinetul meu.

DOAMNA QUICKLY

V-aș ruga să nu fiți atât de flegmatic și să dați ascultare adevărului. A fost trimis la mine de părintele Evans...

CAIUS

Ei!?

SIMPLE

Întocmai, ca s-o rog pe această doamnă...

DOAMNA QUICKLY

Taci, te rog!

CAIUS

Tu să taci! *(Către Simple:)* Spune!

SIMPLE

Ca s-o rog pe această doamnă cumsecade, slujitoarea dumneavoastră, să pună un cuvânt bun pe lângă domnișoara Anne Page pentru stăpânul meu, care vrea s-o ceară de nevastă.

DOAMNA QUICKLY

Ei da, asta-i dacă vrei să știi, dar nu-mi bag eu degetele-n foc pentru nimic în lume! Să mă leg la cap dacă nu mă doare?

CAIUS

Prin urmare te-a trimis pe tine sir Hugh? Rugby, *baillez*[36] mie niște hartye de scris! Iar tu așteptați un clipă. *(Scrie.)*

DOAMNA QUICKLY
*(lui Simple)*

Sunt cum nu se poate mai bucuroasă că e așa de liniștit, dacă l-ar fi apucat pandaliile ai fi văzut cum țipă și

umblă de colo până colo, abătut și înfuriat ca un curcan. Cu toate astea, tinere, voi face pentru stăpânul dumitale mai mult decât îmi stă-n putere; treaba este că franțuzul, adică doctorul, adică stăpânu-meu – pot să-i zic stăpân pentru că eu îi îngrijesc casa; eu spăl, eu calc, eu fierb, eu coc, eu curăț, eu îi gătesc mâncarea și băutura, eu îi aștern patul și toate astea le fac singurică-singurică...

SIMPLE
*(lui Quickly)*

Cam multe pentru mâinile unuia singur.

DOAMNA QUICKLY
*(lui Simple)*

Ți se pare mult, nu-i așa? Firește, e lucru mult, unde mai pui că trebuie să mă scol cu noaptea-n cap și să mă culc la cântatul cocoșilor, și cu toate astea – ți-o spun numai dumitale și te rog să rămână între noi – stăpânul meu însuși e îndrăgostit de domnișoara Page. Cât despre domnișoara Anne, pot zice fără grijă că gândurile ei nu sunt nici pentru tanda, nici pentru manda.

CAIUS

Tu, nătărrăule, du această scrisor' lui parrintelui sir Hugh! E un provocarr' la duel. Am să tai la el gâtul în gradina public'. Să-l învăț eu pe acest nătarrău și calic de popà să nu mai bage nasul de la el unde nu-i fierbe oală. Te poți merge – nu mai ai pentru ce să stai aici! Jur că am să tai la el amândoi fudulii; jur că n-are să-i rămâie un bucățica cât să arunce la un cățțel.

*(Simple iese.)*

DOAMNA QUICKLY

Bietul de el, n-a făcut decât să pună o vorbă bună pentru un prieten.

CAIUS

Asta la mine este absolut indifferent; nu mi-ai spus tu singurr că domnișoarrà Anne Page va fi al meu? Jur că am să-l omor pe poppa asta codoș; l-am pus pe hangiul de la „Jarretière“ să ne aleagă armele; jur că Anne Page va fi al meu!

DOAMNA QUICKLY

Sir, fata vă iubește și toate vor ieși cum nu se poate mai bine. Dar gura lumii trăncănește. Ei și? N-are decât!

CAIUS

Rugby, vino cu mine la Currteà. Ve jurr, dacă Anne Page nu va fi al meu, te dau afarr din casă pe brânci! Ține-te pe urmele meu, Rugby!

*(Caius și Rugby pleacă..)*

DOAMNA QUICKLY

Au să-ți crească urechi de măgar așteptând să ți se împlinească gândul; cu atâta ai să te alegi! Ce mai încoace și-ncolo, o cunosc eu prea bine pe domnișoara Anne. Nici o femeie din Windsor nu știe mai bine decât mine ce are ea-n suflet. Și de nimeni pe lume – mulțumesc lui Dumnezeu sfântul – nu ascultă cum ascultă de mine.

FENTON
*(de afară)*

Hei, este cineva pe-acasă?

DOAMNA QUICKLY

Cine-i acolo? Intră!

*(Intră Fenton.)*

FENTON

Ziua bună, cinstită cucoană. Ce mai faceți?

DOAMNA QUICKLY

Cât se poate de bine, cu atât mai mult cu cât domniile voastre binevoiți să mă-ntrebați.

FENTON

Ce mai noutate ? Ce face drăgălașa domnișoară Anne ?

DOAMNA QUICKLY

Aveți dreptate, domnule, e drăgălașă și bună și frumoasă și vă este prietenă, asta – slavă Domnului – v-o spun așa, în treacăt.

FENTON

Cu alte cuvinte, crezi c-am să izbutesc, așa-i ? Nu-i fac curte degeaba ?

DOAMNA QUICKLY

Toate câte se află pe lume, domnule dragă, sunt în mâna lui Dumnezeu; și totuși mă jur pe Sfânta Scriptură că vă iubește, credeți-mă, domnule Fenton. Oare nu domniile voastre sunteți ăla care aveți un neg deasupra sprâncenei ?

FENTON

Ba întocmai, îl am, și ce-i cu asta ?

DOAMNA QUICKLY

Păi cu negul ăsta-i povestea ! Credeți-mă, Nana e dată dracului cu toate că, pe cuvânt de onoruri, e mai cinstită decât orice fată de pe lume. Un ceas întreg am stat și-am sporovăit împreună despre negul ăsta. Cu nimeni nu râd și nu petrec cât râd și petrec cu dânsa. Nu-i mai puțin adevărat că-i aplecată spre melancolie și de multe ori stă pierdută și se gândește. În ce vă privește pe domniile voastre, una să știți : dați-i înainte !

FENTON

Bine. Astăzi am s-o văd. Ține banii ăștia, și pune o vorbă bună pentru mine. Dacă se întâmplă s-o vezi înaainte, ai grijă și spune-i cele bune din parte-mi.

DOAMNA QUICKLY

Cum de nu, se poate? De bună seamă că am s-o fac! Iar când veniți data viitoare am să le spun mai multe domniilor voastre, când vom sta la confidență, despre negul acela și despre alți pețitori.

FENTON

Bine, la revedere, sunt foarte grăbit de data asta.

DOAMNA QUICKLY

La revedere domniilor voastre! *(Fenton iese.)* Hei, ce om cumsecade! Dar Anne nu-l iubește nici pe el. Nimeni pe lume nu-i cunoaște gândurile lui Anne cum i le cunosc eu. Ah, Doamne, oare ce-am uitat?

*(Iese.)*

# ACTUL II

## SCENA 1

*În fața casei lui Page.*
*Intră doamna Page cu o scrisoare în mână.*

DOAMNA PAGE

Cum adică! N-am primit eu scrisori de dragoste în zilele de sărbătoare ale frumuseții mele, și să-mi dea de furcă tocmai acum? Ia să vedem! *(Citește.)*

„Nu mă întreba de ce te iubesc; pentru că, deși dragostea se folosește de rațiune ca de un doctor, nu vrea s-o primească sfătuitor. Nu mai ești tânără, nici eu nu mai sunt; iată un început de potrivire. Dumneata ești veselă, și eu de asemenea; ha, ha! Iată o mai mare potrivire; îți place vinul dulce, mie-mi place la fel; vrei potrivire mai multă? Mulțumește-te, doamnă Page – cel puțin dacă dragostea unui soldat îți ajunge – mulțumește-te că te iubesc. N-am să zic: «Fie-ți milă de mine», pentru că asta n-ar fi vorbă de soldat; dar

Ți-o spun: iubește-mă! Prin mine!
Al tău cavaler adevărat
Ziua și noaptea
Sau pe orice fel de lumină, slujitor plecat,
Din toate puterile ție dat,
Gata pentru tine să mă bat,
John Falstaff“

Ce Irod [37] al iudeilor mai e și ăsta? O, păcătoasă, păcătoasă lume! Un om aproape rebegit de vârstă să facă pe tinerelul galant! Ce gânduri ușuratice o fi răstălmăcit în vorbele mele beţivanul ăsta flamand [38] – fir-ar al dracului – ca să îndrăznească să mă asalteze în felul ăsta? Să tot fi fost de vreo trei ori, nu mai mult, în societatea mea! Ce-am putut eu să-i spun?... Glumele mele au fost destul de cumpătate, Dumnezeu să mă ierte! Ah, vreau să supun Parlamentului o plângere pentru a le veni de hac bărbaților. Cum m-aș putea răzbuna pe el? Pentru că am să mă răzbun, și de asta sunt tot atât de sigură cât de sigură sunt că măruntaiele lui înoată în osânză.

*(Intră doamna Ford.)*

DOAMNA FORD

Doamnă Page! Pe ce am mai scump, la dumneata veneam!

DOAMNA PAGE

Și eu, zău, veneam la dumneata. Dar nu arăți deloc bine.

DOAMNA FORD

Asta n-am s-o cred niciodată; îți voi dovedi contrariul.

DOAMNA PAGE

Ba zău, bine nu arăți.

DOAMNA FORD

Fie! Totuși ți-o spun iar c-aș putea face dovadă de contrariul. Oh! Doamnă Page, dă-mi un sfat.

DOAMNA PAGE

Despre ce-i vorba, draga mea?

DOAMNA FORD

Ah, dragă! Dacă n-aș ține la un fleac de respect, n-aș mai avea parte de cinstea cuvenită!

DOAMNA PAGE

Dă-l naibii de fleac, draga mea, și păstrează-ți cinstea... Despre ce-i vorba? Nu te lega de fleacuri. Despre ce-i vorba, spune?

DOAMNA FORD

Dac-aș primi să cobor în iad numai o clipă din marea eternitate, ar fi destul ca să pot intra în rândul nobilimii.

DOAMNA PAGE

Cum? Ce tot îndrugi? Nobila doamnă Alice Ford! Cinstea asta se brânzește curând. Pentru asa boierie nu face să te lepezi de lumea ta.

DOAMNA FORD

Umblăm ziua-n amiaza mare cu lumânarea aprinsă... Ia, atenție colea, citește! Să vezi de n-aș putea eu sta în tagma cavalerilor! *(Îi înmânează o scrisoare.)* Voi avea cea mai proastă părere despre bărbații grași, câtă vreme ochii mei vor putea deosebi un om de alt om. Și când te gândești că nu spunea vorbe urâte, lăuda modestia la femei și condamna orice faptă necuviincioasă în cuvinte atât de înțelepte și convingătoare, încât aș fi jurat că vorbește întocmai cum gândește; dar între vorba și gândurile lui e tot atâta potrivire cât între psalmul o sută și cântecul „doamna cu mânecuțe verzi“ [39]. Mă întreb ce furtună o fi aruncat pe coasta de la Windsor această balenă cu atâtea măji de ulei în burtă? Cum să mă răzbun pe el? Cred că lucrul cel mai bun ar fi să-l îmbrobodim cu nădejdi până ce flacăra scârbavnică a poftelor ce-l în-

fierbântă îl va face să se topească în propria lui grăsime... Ai mai pomenit vreodată așa ceva ?

DOAMNA PAGE

Amândouă scrisorile sunt aidoma, afară doar de numele Page și Ford. Pentru a te liniști pe deplin asupra misterului cu proastele lui păreri, iată sora geamănă a scrisorii tale, dar n-avea grijă, moștenirea îți rămâne întreagă. Fac prinsoare că dumnealui are cel puțin o mie de astfel de răvașe, scrise gata, cu loc lăsat pentru a trece și alte nume. De bună seamă că astea sunt din a doua ediție; are să le tipărească, vezi bine, pentru că lui puțin îi pasă ce dă la tipar, de vreme ce ar vrea să ne bage sub presa lui pe amândouă. În ce mă privește aș prefera să fiu o uriașă, să mă culc mai degrabă cu muntele Pelionului[40] decât cu... N-ai grijă, găsești mai ușor douăzeci de porumbițe deocheate decât ai găsi un bărbat fără pată.

DOAMNA FORD

*(comparând cele două scrisori)*

Dar e unul și același lucru; același scris, aceleași vorbe. Oare ce-o fi gândind despre noi ?

DOAMNA PAGE

Nu știu, habar n-am. Asta mai că-mi deschide pofta să mă iau la harță cu propria-mi virtute. Aș fi ispitită să mă judec pe mine însămi, ca pe cineva pe care nu l-aș cunoaște; că vezi, dacă nu mi-ar ști el vreo slăbiciune pe care eu nu mi-o văd, nu m-ar fi luat atât de repede, nu m-ar fi abordat cu atâta furie.

DOAMNA FORD

Abordat ai spus ? Când e vorba de corabia mea sunt hotărâtă să-l țin mult și bine deasupra punții.

DOAMNA PAGE

La fel și eu. Dacă s-ar băga înăuntru, n-aș mai înfrunta niciodată marea. Să ne răzbunăm pe el; să-i dăm o întâlnire; să-i întâmpinăm stăruințele cu așa-zise nădejdi și să-l ducem cu șoșele și momele până își va pune caii amanet la hangiul de la „Jartiera".

DOAMNA FORD

Da, aș fi gata să-i joc festele cele mai afurisite, cu condiția ca neprihănirea cinstei noastre să nu fie pătată. Oh! Dacă soțul meu ar vedea scrisorile astea! I-ar ajunge pe totdeauna merinde pentru gelozia lui.

DOAMNA PAGE

Tocmai, iată-l că și sosește, împreună cu bărbatu-meu. Nu mă plâng, al meu e tot atât de departe de a fi gelos pe cât sunt eu de a-i da prilejul să fie; și sper că depărtarea de care spun nu poate fi măsurată.

DOAMNA FORD

În privința asta, ești mai fericită decât mine.

DOAMNA PAGE

Să ne sfătuim ce trebuie să facem împotriva acestui cavaler grăsan; vino pe-aici. *(Se retrag deoparte.)*

*(Intră Ford vorbind cu Pistol, apoi Page vorbind cu Nym.)*

FORD

Ei, sper că nu-i așa.

PISTOL

Ba uneori
Speranța-i câine berc, fără de coadă;
Sir John, ți-o spun, îți jinduie nevasta.

FORD

Dar nu mai e nici tânără.

PISTOL

La el
Nu-i pe ales, le-nghesuie pe toate:
De rang, de rând, bogate și sărace,
Bătrâne, tinere, de-a valma, Ford;
Ghiveci de carne-i place lui; ia seama!

FORD

Nevasta mea să-i placă!

PISTOL

La ficați
Îl arde dorul ei, deschide-ți ochii,
De nu te vrei ca domnul Acteon [41]
Purtând cununa coarnelor pe frunte.
Of, ce scârboasă vorbă!

FORD

Vorbă? Care?

PISTOL

La coarne mă gândeam. Cu bine! Numai
Ia seama, treaz fii, hoții umblă noaptea;
Ia seama, n-aștepta să cânte cucul.
Hai, caporale Nym! Page, dă-i crezare,
Ce spune el e lucru cu temei.

FORD

*(aparte)*

Voi avea răbdare. Am să le lămuresc eu pe toate.

NYM

*(către Page)*

Și ceea ce îți spun e adevărat. Minciuna e un haz care nu mă prinde. Dânsul m-a jignit cu unele hazuri de-ale lui, altfel scrisoarea aia hazoasă ar fi ajuns la destinație; dar am și eu o sabie și la nevoie o fac să-mpungă. O vorbă ca o sută: o iubește pe soția dumitale! Mă numesc caporalul Nym; eu spun și eu afirm! Ăsta e adevărul! Numele meu e Nym, iar Falstaff o iubește pe soția dumitale. Adio! Nu-mi plac hazurile pe pâine și pe brânză. Adio! *(Iese.)*

PAGE

„Hazurile“ lui! Iată un individ fără haz care se sperie de propriile lui palavre.

FORD

*(aparte)*

Îl voi căuta pe Falstaff.

PAGE

*(aparte)*

De când trăiesc n-am auzit un pungaș mai gângăvit și mai afectat.

FORD

*(aparte)*

De i-aș da numai de capăt! Da, da...

PAGE

*(aparte)*

N-am să-l cred pe acest chinez[42] chiar de-ar fi ca preotul orașului să-și pună obrazul pentru el și să-mi spună că e om cinstit.

FORD
*(aparte)*

Părea un băiat cu cap; da, da.

PAGE
*(către soția sa, care se apropie)*

Tu ești, draga mea Meg?

DOAMNA PAGE

Unde te duci, George[43]? Ascultă-mă.

DOAMNA FORD
*(mergând spre soțul ei)*

Ei, dragul meu Frank! De ce ești atât de melancolic?

FORD

Eu, melancolic! Nu sunt deloc melancolic. Ia-o spre casă, haide!

DOAMNA FORD

Pe legea mea, iară ești cu toane. Mergi, doamnă Page?

DOAMNA PAGE

Sunt a dumitale... vii la masă, George? *(Aparte, către doamna Ford.)* Ia te uită cine vine; dânsa are să fie trimisa noastră la secătura aia de cavaler.

*(Intră doamna Quickly.)*

DOAMNA FORD

Pe cuvânt, la dânsa mă gândeam și eu: e tocmai omul ce ne trebuie.

DOAMNA PAGE
*(către doamna Quickly)*

Ai venit s-o vezi pe fiica mea Anne, nu-i așa?

DOAMNA QUICKLY

Întocmai. Și spune-mi, rogu-te, ce mai face buna domnișoară Anne?

DOAMNA PAGE

Vino cu noi, și ai s-o vezi. Un ceas întreg avem de sporovăit cu dumneata.

*(Doamna Page, doamna Ford și doamna Quickly ies.)*

PAGE

Ce zici, jupâne Ford?

FORD

Ai auzit ce mi-a spus mișelul ăsta, nu-i așa?

PAGE

Da, ai auzit ce mi-a spus și celălalt?

FORD

Crezi că e adevărat?

PAGE

Dracu să le ia de slugi! Nu cred să fie cavalerul în stare de una ca asta. Cei care-l acuză de intenții urâte față de nevestele noastre sunt doi coate-goale pe care el i-a dat pe ușă afară. Ce mai, niște adevărați derbedei, acuma când au rămas fără slujbă.

FORD

Erau în slujba lui?

PAGE

Bunînțeles că erau.

FORD

Totuși, asta nu mă face mai liniștit. Locuiește la „Hanul Jartierei“, așa-i ?

PAGE

Da, dracul să-l ia, acolo își are vadul. Dacă încearcă să-mi ducă nevasta cu zăhărelul, o asmut împotriva lui; și de-o primi altceva decât vorbe de ocară, să nu-mi spui mie pe nume.

FORD

Eu nu pun la îndoială cinstea nevestei, dar nu mi-ar plăcea să-i știu împreună. Omul poate avea uneori prea multă încredere. N-aș vrea să-mi iau nici o răspundere pe cap. Și nu mă pot afla mulțumit cu o asemenea ispravă.

PAGE

Uite-l pe prietenul vorbă-lungă, hangiul de la „Jartiera“ ! Trebuie să-i fie căpățâna plină de băutură sau punga doldora de bani că e atât de vesel...

*(Intră Hangiul.)*

Ce mai face hangiul nostru ?

HANGIUL

*(către Page.)*

Mulțumesc, bine, năzdrăvanule! Tu ești ceea ce se cheamă un gentilom! *(Către Shallow:)* Hei, cavaleros[44] al dreptății, vii odată ?

*(Intră Shallow.)*

SHALLOW

Viu, hangiule, viu... De douăzeci de ori bună seara, jupân Page! Jupân Page, nu vrei să vii cu noi ? Dibăcim o farsă nostimă de tot.

HANGIUL

Spune-i, cavaleros al dreptății, spune-i-o, năzdrăvanule!

SHALLOW

Domnule, trebuie să aibă loc un duel între sir Hugh, preotul galez, și Caius, doctorul francez.

FORD

Dragă hangiule de la „Jartiera", aș avea un cuvânt cu dumneata.

HANGIUL

Ce tot spui, năzdrăvanule?

*(Ford și Hangiul se dau deoparte.)*

SHALLOW

*(către Page)*

Vrei să vii cu noi să te uiți? Poznașul de hangiu a fost însărcinat să le măsoare spadele, și pe cât mi se pare le-a dat la fiecare din ei alt loc de întâlnire; pentru că, p-onoarea mea, am auzit că pastorul nu știe de glumă. Ascultă, am să-ți povestesc toată isprava...

*(Se trag deoparte.)*

HANGIUL

*(către Ford)*

Ai cumva vreo plângere împotriva cavalerului meu, a craiului musafir?

FORD

Nici una, declar; dar fac cinste un clondir de vin bătrân de Spania dacă-mi mijlocești să-l cunosc, dându-mă drept un oarecare Brook[45]; și asta așa, ca să facem o glumă.

HANGIUL

Bate palma, năzdrăvanule! Ai să intri și ai să ieși de la el ca de la tine acasă. Zis-am bine? Te vei numi Brook. Cavalerul e un om de viață. Hai, mergem, domnii mei?

SHALLOW

Al tău sunt, hangiule.

PAGE

Am auzit spunându-se că francezul e tare în spadă.

SHALLOW

Lasă, dragul meu, aș fi putut să-ți arăt altă dată mai mult decât crezi. Astăzi n-ai s-auzi decât de distanțe, pase, estocade și nu mai știu eu ce. Curajul, domnule Page! Totul stă în el, totul! Am trăit timpuri când cu spada mea cea lungă aș fi pus pe goană ca pe niște șobolani patru vlăjgani ca dumneata.

HANGIUL

S-o luăm pe-aici, copii, haidem, pe-aici! Să mergem!

PAGE

Sunt al dumitale... Aș prefera să-i aud certându-se decât să-i văd cum se bat.

*(Hangiul, Shallow și Page ies.)*

FORD

N-are decât să fie Page un dobitoc blajin și încrezător în cinstea nevesti-si, dar eu nu mă pot liniști atât de ușor. Uneori a fost în tovărășia lui acasă la Page; și ce-o fi făcut acolo, nu știu. Ei, vreau să lămuresc treaba asta; și mă voi da drept altul, ca să-l descos pe Falstaff. De o găsesc virtuoasă, n-are să-mi fie truda zadarnică; dacă e altfel, truda îmi va fi răsplătită.

*(Iese.)*

## SCENA 2

*„Hanul Jartierei“*
*Intră Falstaff și Pistol.*

FALSTAFF

N-am să-ți împrumut nici un penny.

PISTOL

Atunci o stridie-i lumea pentru mine
Și-am s-o deschid cu-al sabiei tăiș!

FALSTAFF

Nici un penny! M-am învoit să-mi pun obrazul zălog, ca să poți împrumuta bani; i-am sâcâit pe cei mai buni prieteni ai mei ca să iau trei amânări pentru dumneata și nedespărțitul dumitale tovarăș de oiște, Nym; altfel v-ați fi strâmbat ca două gorile gemene în dosul gratiilor, la pușcărie. M-am osândit pe vecie iadului pentru că am jurat unor gentilomi, prietenii mei, că sunteți soldați buni și băieți de ispravă; iar când doamna Bridget și-a pierdut mânerul de la evantai, mi-am dat cuvântul că nu erai tu cel care l-a șterpelit.

PISTOL

N-ai avut și din asta partea ta de pradă? Nu te-ai învârtit de cincisprezece penny?

FALSTAFF

Adevărat, tâlharule, adevărat! Nu cumva îți închipui că era să-mi pun sufletul în primejdie pe degeaba? O dată pentru totdeauna, nu te mai agăța de mine, că nu sunt spânzurătoare să te țin. Cară-te! Un cosor să tai pungile oamenilor la îmbulzeală, iată ce-ți trebuie ție.

Du-te la conacul tău din ulița Trei Păduchi... Cară-te, zic! Te-mpotrivești și nu vrei să-mi duci o scrisoare, tâlharule! Îți feștelește onoarea! Hei, prăpastie a lașității, află că și eu de-abia pot să țin cu strășnicie legile onoarei. Eu, chiar eu, eu însumi, câteodată, lăsând la o parte frica de Dumnezeu și punând la adăpost onoarea sub mantia nevoilor, sunt constrâns să umblu cu șiretlicuri, să vorbesc în doi peri, să calc piezișș; iar tu, tâlharule, îți pui zdrențele tale, privirile tale de pisică sălbatică, rățoielile tale de tavernă, înjurăturile tale nerușinate, sub pulpana onoarei! Tu nu vrei să mă slujești, tocmai tu!

PISTOL

Mă dau bătut! Om sunt, ce vrei mai mult?

*(Intră Robin.)*

ROBIN

Sir, a venit o femeie care vrea să vă vorbească.

FALSTAFF

Să intre.

*(Intră doamna Quickly.)*

DOAMNA QUICKLY

Vă urez bună ziua, înălțimea voastră.

FALSTAFF

Bună ziua, cinstită nevastă.

DOAMNA QUICKLY

Nu tocmai așa, să nu vă fie cu supărare, înălțimea voastră.

FALSTAFF

Fată mare atunci!

DOAMNA QUICKLY

Sunt, zău așa!
Cum maică-mea când m-a născut era.

FALSTAFF

Eu cred la cei care jură. Ce poftești cu mine?

DOAMNA QUICKLY

Aș putea încredința oare un cuvânt, două înălțimii voastre?

FALSTAFF

Două mii și mai multe, frumoasa mea; iar eu sunt numai urechi.

DOAMNA QUICKLY

Este o anume doamnă Ford, sir; dați-vă, rogu-vă, mai în partea asta, ca să nu ne-audă cineva... Eu, știți, locuiesc la domnul Caius.

FALSTAFF

Bine, dă-i mai departe. Doamna Ford ziceai...

DOAMNA QUICKLY

Înălțimea voastră spune întocmai cum este... Înălțimea voastră, dați-vă, rogu-vă, mai în partea asta.

FALSTAFF

Te încredințez că nu ne aude nimeni... Ăia de colo sunt oamenii mei, oamenii mei!

DOAMNA QUICKLY

Sunt oamenii înălțimii voastre? Domnul din cer să-i binecuvânteze și să facă din ei slujitorii lui.

FALSTAFF

Aha, va să zică doamna Ford! Ei, ce-i cu dânsa?

DOAMNA QUICKLY

Ah, sir, e o ființă cumsecade! Doamne, Doamne, ce mai craidon îmi sunteți! Dar să vă ierte Dumnezeu, și pe noi toți; pentru asta mă rog eu.

FALSTAFF

Doamna Ford... Ei, doamna Ford...

DOAMNA QUICKLY

Ei bine, iată care-i povestea din fir în păr. Ați pus-o într-o asemenea fierbere pe biata femeie, că te minunezi, nu alta. Cel mai de frunte dintre curteni, pe vremea când Curtea era la Windsor, n-ar fi putut s-o aducă în halul ăsta. Și doar erau acolo cavaleri, lorzi, gentilomi cu echipajele lor... Vă asigur, curgeau echipaje după echipaje, scrisori după scrisori, cadouri după cadouri... Și toți miroseau atât de frumos a mosc, și toți, vă spun, erau numai în mătase și aur; și toți umblau numai cu vorbe aligante, că ar fi putut câștiga inima unei femei! Ei bine, vă asigur că n-au dobândit de la dânsa nici măcar o privire... Chiar astăzi dimineață mi s-au oferit douăzeci de îngerași de argint [46], dar eu îi dau încolo pe toți îngerii din neamul ăsta, cum se spune, afară de cazul când îi câștig pe cale cinstită... Și vă încredințez că nici unul din ei n-a izbutit s-o facă să-și ducă buzele la cupa celui mai mândru dintre toți... Și totuși se aflau acolo și conți, și granguri din garda regală, dar vă spun drept, pentru ea erau toți ca și când n-ar fi fost.

FALSTAFF

Dar ce vorbă mi-aduci de la dânsa? Spune-o scurt, dragul meu Mercur [47] în haine de femeie.

DOAMNA QUICKLY

Ei bine, dânsa a primit scrisoarea dumneavoastră; vă mulțumește de o mie de ori; și vă dă de știre că soțul ei va lipsi de acasă între ceasurile zece și unsprezece.

FALSTAFF

Între zece și unsprezece?

DOAMNA QUICKLY

Ei, da; și atunci, spune dânsa, veți putea veni să vedeți pictura aia pe care o știți dumneavoastră. Jupân Ford, bărbatul ei, n-are să fie acasă. Vai, draga de ea, duce cu el o viață tare grea; e un bărbat gelos până-n măduva oaselor; amarnică viață trage cu dânsul, draga de ea!

FALSTAFF

Între zece și unsprezece! Femeie, spune-i respectele mele! Nu-i voi înșela așteptările.

DOAMNA QUICKLY

Așa-i, că bine spui. Dar mai am și un alt misaj pentru înălțimea voastră. Doamna Page, și ea, vă trimite simțăminte pornite din inimă; și lăsați-mă să v-o șoptesc la ureche, dânsa este o femeie atât de virtuoasă și atât de iducată, atât de sfioasă, și care nu scapă nici o rugăciune nici de dimineața nici de seara, o femeie, ce să vă spun, cum nu găsești două în Windsor; și dânsa m-a însărcinat să-i dau de veste înălțimii voastre că bărbatul ei lipsește rareori de acasă, dar că nădăjduiește că într-o bună zi tot va lipsi. N-am văzut niciodată o femeie atât de înnebunită după un bărbat; fără doar și poate, sunt încredințată cu umblați cu farmece; zău așa!

FALSTAFF

Nicidecum. Te asigur; afară de atracția farmecelor mele personale, nu umblu cu nici un fel de farmece.

DOAMNA QUICKLY

Binecuvântată să vă fie inima pentru acele farmece.

FALSTAFF

Dar spune-mi, te rog, nevasta lui Ford și nevasta lui Page și-au făcut cumva mărturisiri despre dragostea pe care mi-o poartă?

DOAMNA QUICKLY

Ar fi fost o glumă de tot hazul, pe cinstea mea! Nădăjduiesc că n-au atât de puțină minte. Zău că ar fi fost de tot hazul. Ah, doamna Page ar dori din toată inima să-i trimiteți pe micul dumneavoastră paj; soțul ei are pentru micul paj o nețărmurită infecțiune; și zău, jupânul Page e un om tare de treabă. Nu este în Windsor femeie măritată care să ducă o viață mai fericită decât dânsa; face ce vrea, spune ce vrea, le primește pe toate, le plătește pe toate, se culcă când îi place, se scoală când îi place; totul merge cum vrea dânsa; și, zău, o merită; și dacă se află o femeie drăgălașă în Windsor, apoi dânsa este. Trebuie să i-l trimiteți negreșit pe micul dumneavoastră paj, alt leac nu se găsește.

FALSTAFF

Bine, îl voi trimite.

DOAMNA QUICKLY

Atunci chiar așa să faceți; și vedeți să potriviți astfel lucrurile, ca el să fie mijlocitorul între dumneavoastră; și, pentru orice s-ar putea ivi, să aveți un cuvânt anumit pentru a vă trece de la unul la altul ce aveți de gând să faceți, fără ca pajul să trebuiască să le înțeleagă pe toate. Nu-i bine să știe pruncii toate stricăciunile; vedeți, persoanele de o oarecare vârstă au, cum se spune, discreție și se pricep cum să umble în lume.

FALSTAFF

Pleacă sănătoasă! Spune-le salutări din partea mea la amândouă... Băiete, du-te cu femeia asta... *(Doamna Quickly și Robin ies.)* Ce mai, vestea asta m-a dat gata.

PISTOL

Această târfă-i sol lui Cupidon!
Sus pânza; după ea; sloboade tunul!
E prada mea, altfel vă-nghită-oceanul!

*(Pistol iese.)*

FALSTAFF

Ce zici de una ca asta, bătrâne Jack? Dă-i înainte! Voi trage foloase după bătrânul tău trup cum n-ai tras niciodată! Oare se mai uită cineva la tine? După ce ai prăpădit cu femeile atâta amar de bani, a venit oare vremea să-ți întorci paguba? Bunule trup, îți mulțumesc; să mai spună cineva că ești gros și burduhănos! De vreme ce placi, nu-mi pasă...

*(Intră Bardolph.)*

BARDOLPH

Sir John, a venit jos un oarecare domn Brook, care ar dori să vă vorbească și să vă facă cunoștință; a trimis clondirul ăsta cu vin bătrân de Spania pentru o dușcă de dimineața.

FALSTAFF

Îl cheamă Brook?

BARDOLPH

Da, sir.

FALSTAFF

Să poftească. *(Bardolph iese.)* Sunt binevenițiți oamenii care fac să se reverse ca un pârâu asemenea licori...

Ha-ha! Doamnă Ford și doamnă Page, am pus mâna pe voi! Înainte! Drumul!

*(Intră din nou Bardolph, împreună cu Ford, care e deghizat.)*

FORD

Dumnezeu să vă binecuvânteze, sir!

FALSTAFF

Și pe dumneata, domnule! Doriți să-mi vorbiți?

FORD

Îndrăznesc să vă calc pragul pe nepusă masă.

FALSTAFF

Sunteți binevenit. Cu ce vă pot fi de folos? Lasă-ne singuri, băiete.

*(Bardolph iese.)*

FORD

Domnule, sunt un om care a cheltuit ceva la viața lui. Mă numesc Brook.

FALSTAFF

Bunule domn Brook, doresc să te cunosc mai îndeaproape!

FORD

Bunule sir John, eu vă cer favoarea asta; și nu ca să vă fiu vreo povară; pentru că, drept să vă spun, dacă unul dintre noi ar fi să dea bani cu împrumut, acela aș fi eu. Tocmai de asta mi-am luat îndrăzneala să viu aici ca un nechemat. Știți cum e vorba: când banul merge înainte, toate drumurile sunt netede ca-n palmă.

FALSTAFF

Banul, domnul meu, e un soldat bun care merge totdeauna în frunte.

FORD

Pe cinstea mea că așa-i! Eu am aici o pungă de bani care mă încurcă. Dacă vreți să mă ajutați, sir John, luați-o toată sau măcar pe jumătate pentru a-mi ușura povara.

FALSTAFF

Domnule, nu știu în ce fel aș putea fi vrednic să devin hamalul dumitale.

FORD

Am să-ți spun, sir, dacă ai bunătatea să mă asculți.

FALSTAFF

Vorbește, bunule domn Brook, voi fi încântat să te pot sluji.

FORD

Sir, știu că ești un om învățat – îmi place să vorbesc pe șleau – și te cunosc de mult, deși n-am avut niciodată prilejul atât de dorit de mine de-a intra în legătură cu dumneata. Trebuie să-ți fac o mărturisire care-ți arată cât de păcătos mă aflu; dar, bunul meu sir John, dacă cu unul din ochi te uiți la păcatele mele, privește cu celălalt la ale dumitale. Poate că astfel mă vei dojeni mai cu blândețe, recunoscând cât de ușor e să te abați de la drumul cel drept.

FALSTAFF

Foarte bine, domnule, continuă.

FORD

Trăiește în acest oraș o doamnă... Soțul ei este un anume Ford.

FALSTAFF

Așa.

FORD

O iubesc de multă vreme și-ți spun drept că am tocat o groază de bani pentru dânsa. Am umblat pe urmele ei cu o întărâtare de nebun. Am vânat toate momentele prielnice pentru a o întâlni. Am plătit cu bani grei cel mai neînsemnat prilej de a o vedea măcar o clipă. Nu numai că i-am cumpărat numeroase daruri, dar am mai cheltuit în dreapta și-n stânga pentru a putea ști care din daruri i-ar putea fi pe plac. Într-un cuvânt, am urmărit-o așa cum dragostea m-a urmărit pe mine, adică zburând mereu pe urmele ei. Dar, orice răsplată mi s-ar fi cuvenit, fie pentru simțăminte, fie pentru banii pe care i-am cheltuit, nu m-am ales cu nimic, afară doar de cazul când cele trase și văzute ar putea să fie socotite drept o comoară, iar atunci comoara asta am cumpărat-o la un preț mult mai mare și asta m-a învățat să spun:

De vrei cu bani iubirea, ea va fugi de tine,
Urmăritorii nu-i plac, după fugari se ține.

FALSTAFF

Și dânsa nu ți-a dat nici o nădejde?

FORD

Niciuna.

FALSTAFF

N-ai stăruit totuși s-o îndupleci?

FORD

Niciodată.

FALSTAFF

De ce natură era atunci dragostea dumitale?

FORD

Cum să-ți spun, cum ar fi o casă frumoasă clădită pe pământul altuia.[48] Astfel am pierdut clădirea pentru că greșisem alegerea locului.

FALSTAFF

În ce scop mi-ați făcut această mărturisire?

FORD

Când am să-ți spun înseamnă că ți-am spus totul. Sunt oameni care pretind că, oricât ar trece ea în fața ochilor mei drept o femeie cinstită, când e cu alții se întrece cu gluma în așa fel că i-au ieșit vorbe. Acum, sir John, iată miezul propunerii mele: dumneata ești un gentilom cu aleasă creștere, cu darul minunat de a încânta oamenii, cu legături în lumea bună, și care se bucură de o mare trecere prin rangul și persoana sa, lăudată de toată lumea pentru faima de războinic, de curtean și de om învățat.

FALSTAFF

Vai, domnul meu!

FORD

Crede-mă, sir, știi bine și dumneata că așa este. Iată, ți-am adus niște bani, cheltuiește-i sănătos, cheltuiește-i; cheltuiește mai mult, cheltuiește tot ce am; dar în schimb dă-mi ceva din timpul dumitale, dă-mi timpul care trebuiește pentru a lua cu asalt virtutea soției acestui Ford; folosește tot meșteșugul dumitale de curtezan și cucerește-o. Dacă se află pe lume om s-o poată face, dumneata o poți face.

FALSTAFF

Cum ți-ar fi oare împăcată ardoarea pătimașă a dragostei când altul s-ar bucura de aceea pe care o râvnești? Mi se pare că îți prescrii un leac absurd.

FORD

Ah, aș vrea să mă înțelegi bine ce urmăresc. Dânsa pare atât de încredințată că poartă podoaba virtuții, încât nebunia sufletului meu nu cutează să dea asaltul; e de-o orbitoare strălucire ca să-ți poți arunca privirile asupra ei. Altfel ar sta lucrurile dacă aș avea o dovadă, ceva, la mână; atunci dorințele mele și-ar găsi precedente și argumente ca să se dea pe față. Aș putea-o scoate din această citadelă a purității, a bunei reputații, a fidelității conjugale, și de după aceste mii de întărituri care-mi stau în cale și care mi se împotrivesc cu atâta putere. Ce spuneți de asta, sir John?

FALSTAFF

Domnule Brook, întâi și întâi îmi voi lua toată libertatea să mă folosesc de banii dumitale, după asta dă-mi mâna să ți-o strâng; și în cele din urmă pe cuvântul meu de gentilom, dacă o vrei, vei avea-o pe nevasta lui Ford.

FORD

Vai, bunule domn!

FALSTAFF

Îți spun că o vei avea.

FORD

Înfruptă-te cât poftești din banii mei, sir John; am destui și n-ai să le duci lipsa.

FALSTAFF

Înfruptă-te cât vrei din doamna Ford, domnule Brook, n-ai să-i duci lipsa. Dumitale pot să ți-o spun: mă duc astăzi la o întâlnire pe care chiar dânsa mi-a

dat-o; tocmai când soseai dumneata pleca de la mine femeia care-i știe gândurile și-i potrivește ploile. Îți spun că trebuie s-o văd între ceasurile zece și unsprezece; e vremea când scârba aia geloasă, pungașul de soț, lipsește de-acasă. Treci deseară pe la mine și-ți spun ce-am izbutit.

FORD

Cunoștința cu dumneata e o binecuvântare. Dar spune-mi, pe Ford îl cunoști?

FALSTAFF

Să-l ia dracul, biet nefericit de încornorat! Nu-l cunosc. Și totuși n-am de ce să-i spun „biet". Aud că acest tâlhar de îmbrobodit, care-și mai și teme nevasta, are grămezi de aur; e tocmai ceea ce mă face să-i găsesc atâtea farmece nevesti-si. Vreau s-o am drept cheie la casa de bani a ticălosului de încornorat; și atunci să mă vezi ce recoltă frumoasă știu eu să adun.

FORD

Aș fi dorit, domnule, să-l fi cunoscut pe Ford. În cazul ăsta vă puteați feri din calea lui.

FALSTAFF

Dracul să-l ia pe tâlharul ăla de negustor de unt în saramură. O dată mă uit la el și înlemnește. Am să-i arăt bastonul și când i l-oi învârti deasupra coarnelor are să creadă că-i un meteor, nu alta. Domnule Brook, să știi, am să ți-l joc eu pe mocofanul ăla, iar dumneata ai să te culci cu nevastă-sa. Vino deseară devreme. Ford e un mișel, și eu am să-i sporesc faima. Dumneata, domnule Brook, îl vei cunoaște curând drept

ceea ce este, un derbedeu și un încornorat... Vino deseară devreme.

*(Iese.)*

FORD

Ce blestemat de epicurian nemernic! Inima mea e gata să crape de nerăbdare!... Cine spune că asta-i gelozie nesăbuită ? Nevastă-mea a trimis după el, ora e hotărâtă, târgul încheiat. Cui i-ar fi trecut prin cap una ca asta ?... Doamne, ce pacoste să ai o soție necredincioasă! Patul meu va fi mânjit, lăzile mele cu bani golite, cinstea mea sfârtecată ca o zdreanță. Și după aceste groaznice jigniri, mi-e dat să mai ascult și poreclele cele mai cumplite aruncate chiar de cel care mă nenorocește!... Și ce mai ocări!... Și ce mai porecle!... Maimona, ar mai merge; Lucifer, merge; Barbason [49], merge; și totuși sunt nume de draci, numele unor duhuri necurate; încornorat și nefericit de îmbrobodit, nici Dracul cât e de drac nu poartă asemenea nume. Page e un măgar, un măgar încrezător; el se încrede în nevastă-sa, nu e gelos! Eu mai degrabă aș lăsa untul în păstrarea unui flamand, brânza în mâna unuia din Țara Galilor ca părintele Hugh, plosca cu rachiu unui irlandez [50], și buiestrașul de curând jugănit în seama unui hoț de cai, decât să-mi las nevasta în voia ei. Pentru că începe să urzească, să plănuiască, să tragă la sfori, iar când femeia și-a pus ceva în cap, își frânge mai degrabă gâtul decât să n-o facă. Mulțumesc lui Dumnezeu că sunt gelos! Ora unsprezece, asta e ora! Voi lua toate măsurile, voi prinde pe nevastă-mea, mă voi răzbuna pe Falstaff și îmi voi bate joc de Page. Voi strămuta mersul lucrurilor. Mai bine trei ceasuri mai devreme decât un minut prea târziu! Rușine, rușine, rușine! Încornorat, încornorat, încornorat!

*(Iese.)*

## SCENA 3

*Un câmp lângă Windsor.*
*Intră Caius și Rugby.*

CAIUS

Jack Rugby!

RUGBY

Sir!

CAIUS

Chit iest orà?

RUGBY

Sir, e trecut de vremea când sir Hugh a făgăduit că vine să ne întâlnească.

CAIUS

Ma paroll, el și-a salvat suflet dacă nu venit aici. El rugat mult în Piblià de la el ți pentru asta nu venit. Ma paroll, Rugby, el dacă venea este deja mort.

RUGBY

E-nțelept, dacă n-a venit. A știut că, dacă vine, înălțimea ta îl omoară.

CAIUS

Ma paroll, un scrumbya nu-i atât de mort cum va fi la el când am să-l omorr. Ia spada, Jack, am să arrat la tine cum am să-l omorr!

RUGBY

Vai de păcatele mele, sir. Nu mă pricep la sabie.

CAIUS

Asta mojicii! Traje sabia!

RUGBY

Oprește, stăpâne! Vin oameni.

*(Intră Hangiul, Shallow, Slender și Page.)*

HANGIUL

Dumnezeu să te miluiască, năzdrăvanule doctor!

SHALLOW

Dumnezeu să te păzească de rău, domnule doctor Caius!

PAGE

Cu bine, bunule dom' doctor!

SLENDER

Vă doresc ziua bună, domnule!

CAIUS

Pentru de ce veniț voi toț, unul, doi, trrei, patrrù?

HANGIUL

Ca să te vedem luptând, ca să te vedem împungând, ca să te vedem fandând. Aici pe loc, colea cu foc! Ca să te vedem făcând punte, stocate și reverse, distante și montante[51]! Ai mierlit-o, etiopianul[52] meu, ai mierlit-o, franțozul meu? Ha, năzdrăvanule! Ce spui, Esculapule[53]? Galenule[54]? Inimă viteză din măduvă de soc, ce spui? Ai mierlit-o, viteazule cu nădragii uzi, ai mierlit-o, hai?

CAIUS

Ma paroll, ieste la el cel mai laș poppa de pe lumeà. La el nu are îndrăzneall se arate față la lumin.

HANGIUL

Ești împăratul Pișoarcă din cetatea Castaliei [55]! Hector al Greciei [56], copilule dragă.

CAIUS

Ve rrog se-mi fii marturii că la mine așteptat pe dinsul șase sau șept, doi-trei ceas, și iel nu venit.

SHALLOW

Asta arată că-i un om cu scaun la cap, domnule doctor. Dânsul – tămăduitor al sufletelor, dumneata – tămăduitor al trupurilor, dacă v-ați bate ați săvârși o faptă potrivnică rosturilor voastre. Nu vorbesc cu dreptate, jupân Page ?

PAGE

Domnule Shallow, dumneata însuți ai fost un mare luptător cu spada, deși acum ești om al păcii.

SHALLOW

La naiba, jupân Page, deși acuma-s om bătrân și om al păcii, când văd o sabie trasă din teacă simt că mă furnică prin degete, gata să fac o nefăcută. Om fi noi judecători și doctori și slujitori ai altarului, jupâne Page, dar mai avem în noi ceva din focul tinereții. Oameni suntem, jupân Page !

PAGE

Adevărat, domnule Shallow !

SHALLOW

Asta o să se vadă. Domnule doctor Caius, am venit să te iau acasă. Sunt un judecător de pace în toată legea, dumneata te-ai dovedit a fi un doctor înțelept, și sir Hugh un slujitor al altarului cu scaun la cap și cu răbdare. Trebuie să vii cu mine, domnule doctor !

HANGIUL

Iertare, cinstite judecător și oaspe ! *(Lui Caius:)* Un cuvânt numai, musiu pișăcios.

CAIUS

Pissacios ? Ce vrut să spui ?

HANGIUL

Pișăcios în limba noastră englezească înseamnă bărbăție, năzdrăvanule.

CAIUS

Ma paroll, atunci eu avut tot atita pissacios ca oricare englez. Câine de poppà, ticaloz ți calic. Am să tai urechi la el !

HANGIUL

Are să-ți tragă o chelfăneală și-o papară, să te sature, năzdrăvanule !

CAIUS

Chelfănea și paparr ? Ce vrut să spui ?

HANGIUL

Asta înseaımnă că are de gând să-ți ceară iertare.

CAIUS

Ma paroll, atunci voi avea tot grijà ca se primesc de la el un chelfăneal și-un paparr.

HANGIUL

Îl fac eu să-ți ardă una, că de nu, i-o ard eu lui.

CAIUS

Vă mulțumesc pentru acest jantiless !

HANGIUL

Sunt gata și la mai multe, năzdrăvanule ! Dar mai întâi, cinstite oaspe și jupâne Page, și de asemenea, dum-

neata cavaleros Slender *(aparte către ei)*, luați-o prin oraș către Frogmore [57].

PAGE

Sir Hugh e acolo, nu-i așa ?

HANGIUL

Acolo e. Vedeți în ce toane se află. Eu am să-l aduc pe doctor ocolind peste câmp. Am zis bine ?

SHALLOW

Ai zis bine !

PAGE, SHALLOW și SLENDER

Adieu, bunule domn doctor !

*(Page, Shallow și Slender ies.)*

CAIUS

Ma paroll, am se-l ucid pe poppà. Pentru că el pus la Anne Page vorbe bun pentru un maimuțoiul.

HANGIUL

Ucide-l cât vrei, dar mai întâi bagă-ți în teacă nerăbdarea și răcorește-ți mânia cu apă rece. Vino cu mine, peste câmp, la Frogmore; te duc drept la domnișoara Anne Page, la o fermă unde se face petrecere. Și acolo poți să-i faci curte în voie. Nu-ți dau eu ghes cum trebuie, spune ? Am zis bine ?

CAIUS

Ma paroll, ve mulțumesc pentru acest jantiless. Ma paroll, ve iubesc ! Și am se ve trimit multe clientelà bun, conții, cavalerii, lorzii, adevărați gentlemeni, pacient de la mine.

HANGIUL

Pentru asta voi fi împotriva ta în chestia cu mâna domnișoarei Anne Page. Am zis bine?

CAIUS

Ma paroll, asta bun, ai zis bine!

HANGIUL

Atunci s-o luăm din loc!

CAIUS

Haide după mine, Jack Rugby!

*(Ies.)*

# ACTUL III

## SCENA 1

*Un câmp lângă Frogmore.*
*Intră sir Hugh Evans și Simple.*

EVANS

Rogu-te, bunule slujitor al tomnului Slender și prietene Simple, ca să-ți zâc pe nume, în ce parte te-ai uitat după tomnul Caius, care-și spune, mă rog, toctor în medițină?

SIMPLE

Ce să spun, domnule, m-am uitat spre cartierul de jos, spre cartierul parcului, spre vechiul cartier al Windsorului, în toate părțile, numai spre oraș nu.

EVANS

Aș tori, mă rog foarte fehement, să te uiți și în partea aia.

SIMPLE

Mă voi uita, sir.

*(Se retrage.)*

EVANS

Tumnezeu să mă ierte cât sunt de plin de furie și cât de șovăit în sufletul meu, dar aș fi tare pucuros dacă

m-ar fi tras pe sfoară. Ah, ce melancolii mă încearcă! Dar am să-i arunc oala de noapte în opraz când s-o ivi prilejul nimerit. Toamne, iartă-mă!

*(Cântă.)*

Pe râuri mici cu val spumat [58]
Privighetori ne-au tot chemat
În pat de roze și ferbină
Și în miresme de gradină,
Pe râuri mici cu val spumat...

Toamne, Tumnezeule, grozav îmi vine să plâng!

*(Cântă.)*

Privighetori ne-au tot chemat...
Ședeam pe mal la Pabilon
Și în miresme de grădină...
Pe râuri mici cu val spumat.

SIMPLE

Iată-l colo și vine spre noi, sir Hugh!

EVANS

E bine-venit!

*(Cântă.)*

Pe râuri mici cu val spumat...
Cerule, apără-l pe cel drept!

Ce arme are cu el?

SIMPLE

N-are arme, sir! Iată-l și pe stăpânul meu, și pe domnul Shallow, și încă un domn, venind dinspre Frogmore peste barieră.

EVANS

Rogu-te, dă-mi haina. Sau mai bine ține-o tu pe prat.

*(Intră Page, Shallow și Slender.)*

SHALLOW

Ei, domnule părinte! Bună dimineața, bunule sir Hugh. Ce minune îl poate îndepărta pe un jucător de plăcerea zarurilor și pe un cărturar de cărțile lui?

SLENDER
*(aparte)*

Ah, dulce Anne Page!

PAGE

Dumnezeu să te aibă în pază, bunule sir Hugh!

EVANS

Și să vă pinecuvânteze pe voi toți, tupă mare mila lui!

SHALLOW

Cum adică și scriptura și custura?! Le studiezi pe amândouă, domnule părinte?

PAGE

Și încă plin de tinerețe, cu pieptar și nădragi scurți și înfoiați pe o astfel de zi de răceală și reumatisme.

EVANS

Egzistă, ma rog, motivuri și pricini pentru asta.

PAGE

Am venit la dumneata pentru o faptă bună, domnule părinte.

EVANS

Foarte pine! Care faptă pună?

PAGE

De colo vine un om de omenie care, pesemne, fiind jignit de cineva, se ia în răspăr cu propria lui demnitate și răbdare cum n-ai mai văzut.

SHALLOW

Am trăit optzeci de ani și mai mult, dar n-am auzit ca un om de rangul lui, cu demnitatea și învățătura lui, s-o ia razna în așa hal, uitându-și de respectul pe care și-l datorează.

EVANS

Cine-i acela, mă rog?

PAGE

Cred că-l cunoașteți; domnul doctor Caius, vestitul medic francez!

EVANS

Pe voia lui Tumnezeu și pe pătimirile lui că o spun din toată inima; tot atâta plăcere mi-ar face dacă mi-ai forbi de un blid de zeamă lungă.

PAGE

Cum așa?

EVANS

N-are nici o știință despre Hibbogrates și Galen; și, afară de asta, e un nemernic fricos cum n-a văzut pământul.

PAGE

Vă încredințez, ăsta-i omul care nu se lasă până nu se încaieră cu el.

SLENDER
*(aparte)*

Ah, dulce Anne Page!

SHALLOW

Așa se pare, după armele pe care le poartă. Țineți-i la distanță unul de altul, uite că vine doctorul Caius!

*(Intră Hangiul, Caius și Rugby.)*

PAGE

Nu, dragă domnule părinte, lasă-ți sabia în teacă!

SHALLOW

La fel și dumneata, domnule doctor!

HANGIUL

Luați-le armele și lăsați-i să se-mpungă cu vorbele. Mădularele să le rămână întregi, să ciopârțească doar biata noastră limbă englezească.

CAIUS
*(aparte lui Evans)*

Te rrog lasă pe mine să vorbesc un cuvântul cu urechea de la dumneata. Pentru ce nu vrut să intilnești cu mine?

EVANS
*(aparte lui Caius)*

Rogu-te, răbdare! Ai s-o afli la timpul potrifit!

CAIUS

Ma paroll, sunteți un lașul, un câine-javra și un maimuțoiul!

EVANS
*(aparte lui Caius)*

Rogu-te, să nu ne facem de patjocura și de râsul lumii. Vreau să fim prieteni și, într-un fel sau altul, am să-ți tau satisfacțiune. *(Cu voce tare:)* Am să-ți răstorn oala tumitale de noapte în scăfârlia tumitale de terbedeu, fiindcă ai lipsit de la întâlnirea și de la locul stabilit.

CAIUS

Diable! Rugby! Hangiule de la „Jarretière"! Spuneți, nu așteptat eu să omorr la el? Nu așteptat eu la locul unde fost stabilit?

EVANS

Pe sufletul meu de creștin, uită-te tumneata, aci ne-a fost locul stabilit! Să spună hangiul de la „Jartiera“ !

HANGIUL

Pace zic vouă, Gallia și Țara Galilor, francez și galez, tămăduitor de suflete și tămăduitor de trupuri!

CAIUS

Oh, acesta iest foarte bun; ecsellant!

HANGIUL

Pace vă zic! Ascultați-l pe hangiul de la „Jartiera“. Fac eu politică? Sunt eu un șoltic, sunt eu un Machiavel? Aș, de unde! L-aș putea eu pierde pe doctorul meu? Nu! El îmi dă leacurile de-nghițit și cele de ieșit. L-aș putea eu pierde pe părințelul, cinstitul meu pastor, pe sir Hugh? Nu! El îmi doftorește sufletul cu verbe și contraverbe. Dă mâna, învățat al pământului! Așa! Dă mâna, înțelept al cerului! Așa! Prunci ai șiretteniei, v-am dus cu prețul pe amândoi! V-am îndreptat spre locuri greșite. Inimile vă sunt viteze, pielea vă este-ntreagă, și un vin de Spania, fiert, să fie sfârșitul acestei isprăvi! Haideți, puneți-vă săbiile zălog. După mine, flăcăi ai păcii, după mine, după mine, după mine!

SHALLOW

Pe cinstea mea, hangiul ăsta e nebun! După el, domnilor, după el!

SLENDER

*(aparte)*

Ah, dulce Anne Page!

*(Shallow, Slender, Page și Hangiul ies.)*

CAIUS

Aha, oare țeleg bine? Ai făcut din noi niște pghoaste. Așa? Așa?

EVANS

Așa-i pine! A făcut din noi patjocura și râsul lumii. Vreau să fim prieteni. Și să ne muncim mintea, mă rog, cum să ne răspunăm pe fârtatul ăsta râios, nerușinat și sforar, pe acest hangiu de la „Jartiera".

CAIUS

Ma paroll, din toată inimà! El făcut la mine prromission că me duce unde se află Anne Page. Ma paroll, el șelat la mine!

EVANS

Pine, am să-i strobesc tărtăcuța. Urmează-mă, rogu-te!

*(Ies.)*

## SCENA 2

*O stradă în Windsor.*
*Intră doamna Page și Robin.*

DOAMNA PAGE

Nu, ține-o înainte, ștrengarule. Ai fost obișnuit să umbli în călcâiele altora, dar acum ești tu călăuza. Ce-ți place mai mult, să-mi călăuzești mie ochii, sau să ochești călcâiele stăpânului tău?

ROBIN

Pe cinste vă spun, prefer să merg înaintea dumneavoastră, ca un bărbat, decât să mă țin ca un chițimendrea după călcâiele lui.

DOAMNA PAGE

O, ești un băiat care se pricepe să măgulească. Văd eu bine că ai să ajungi un curtezan și jumătate.

*(Intră Ford.)*

FORD

Bine că vă întâlnesc, doamnă Page! Încotro mergeți?

DOAMNA PAGE

Îți spun drept, sir, mă duc s-o văd pe nevasta dumitale. E acasă?

FORD

Este! Și abia se mai ține pe picioare, cât e de plictisită și de singură. Dar prietenia ce vă leagă e atât de mare că dacă v-ar muri bărbații, voi două v-ați căsători împreună.

DOAMNA PAGE

Bineînțeles, cu alți doi bărbați.

FORD

De unde l-ai luat pe drăgălașul ăsta de fluieră-vânt?

DOAMNA PAGE

Nu mai țin minte cum naiba îl cheamă pe cel care i l-a dat lui bărbatu-meu. Spune, cum îi zice stăpânului tău, băiețele?

ROBIN

Sir John Falstaff.

FORD

Sir John Falstaff!

DOAMNA PAGE

El, el! Niciodată nu-i nimeresc numele. E o prietenie la toartă între el și bunul meu soț. Adevărat, nevasta dumitale e acasă?

FORD

Adevărat, acasă.

DOAMNA PAGE

Cu voia dumitale, domnule! Sunt bolnavă de dorul ei!

*(Ies doamna Page și Robin.)*

FORD

Oare Page are cap? Are ochi? Are un strop de minte? De bună seamă la dânsul toate astea dorm, nu se folosește de ele. Hei, și băiatul ăsta poate duce o scrisoare la douăzeci de mile cu aceeași usurință cu care un tun bate la două sute de pași. Îi dă apă la moară nevesti-si. Îi stârnește nebunia și o ajută să folosească toate prilejurile. Iar acum se duce la nevastă-mea și cu dânsa: pajul lui Falstaff. Orice om poate auzi furtuna care mugește în văzduh... Și cu dânsa: pajul lui Falstaff! Frumos complot! Planul e urzit. Și soțiile noastre, răzvrătite, își împart osânda. Bine! Am să-l surprind pe el, îmi voi chinui soția și voi smulge masca prefăcătoriei de pe obrazul fățarnicei doamne Page, iar pe bărbatul ei am să-l dau în vileag ca pe un Acteon credul, care și-o face cu mâna lui, și pentru toate aceste ispăvi năstrușnice toți vecinii mă vor lăuda. *(Bate ceasul.)* Ceasornicul îmi dă de veste, și siguranța de a mă ști apărat mă îndeamnă să cercetez. Acolo îl voi afla pe Falstaff! Pentru isprava asta voi fi mai degrabă lăudat decât luat în râs. Pentru că, așa cum este sigur că pîmântul nu se mișcă, sunt tot atât de sigur că Falstaff este la mine acasă. Mă duc.

*(Intră Page, Shallow, Slender, Hangiul, sir Hugh Evans, Caius și Rugby.)*

SHALLOW, PAGE și CEILALȚI

Bine că vă întâlnim, domnule Ford!

FORD

Pe cuvânt, frumoasă bandă. Am acasă mâncări bune și vă rog să veniți cu toții la prânz.

SHALLOW

Pe mine să mă ierți, jupâne Ford!

SLENDER

Și pe mine să mă ierți, sir. Ne-am înțeles să luăm masa cu domnișoara Anne Page și n-aș vrea să nu mă țin de vorbă, de mi-ai da multul cu pământul!

SHALLOW

Am pus la cale mai dinainte căsătoria între Anne Page și nepotul meu Slender, și astăzi vom primi răspunsul.

SLENDER

Nădăjduiesc să am bunăvoința dumitale, tătucă Page.

PAGE

O ai, dragă domnule Slender. Sunt cu totul de partea dumitale. Dar soția mea e trup și suflet pentru dumneata, domnule doctor.

CAIUS

Sigùrr! Ma paroll! Si fata iubește la mine! Îngrijitoarea al meu, Quickly, spus la mine de mult.

HANGIUL

Dar ce aveți de spus de tânărul domn Fenton? Umblă de parcă zboară, face versuri, privirea focoasă, vorba

aleasă și răspândește o mireasmă de grădină-nflorită. A lui e bucățica, a lui e, v-o spun. O are-n buzunar! A lui e!

PAGE

Cu învoirea mea, niciodată, vă asigur! Tânărul nu are avere; a trăit în compania descreieratului de prinț [59] și a lui Poins [60] și vine dintr-o lume prea de sus. Știe prea multe. Din averea pe care o am n-are să pună el nici o cărămidă la edificiul fericirii lui. Dacă vrea s-o ia, s-o ia fără zestre. Bogăția de care dispun așteaptă consimțământul meu, și consimțământul meu bate-n partea asta.

FORD

Vă rog din inimă, măcar o parte din voi veniți să prânziți la mine. Pe lângă o mâncare bună, veți avea și o distracție. Am să vă arăt o dihanie fără pereche. Domnule doctor, dumneata trebuie să mergi! Și dumneata, domnule Page! Și dumneata, sir Hugh!

SHALLOW

Bine, mergeți sănătoși. Noi vom putea peți în toată voia acasă la jupân Page.

*(Ies Shallow și Slender.)*

CAIUS

Du-te acasă, John Rugby! Vin și eu indata.

*(Iese Rugby.)*

HANGIUL

Adio, iubiților! Mă duc la cinstitul meu cavaler Falstaff să-i tragem împreună o balercă de vin de Canare.

*(Iese Hangiul.)*

FORD

*(aparte)*

Cred că mai întâi are să înghită la mine o duşcă zdravănă. Am să-l fac să şi joace. *(Tare)* Haideţi, dragii mei, veniţi ?

TOŢI

Mergem cu dumneata să vedem dihania.

*(Ies.)*

## SCENA 3

*O cameră în casa lui Ford.*
*Intră doamna Ford şi doamna Page.*

DOAMNA FORD

Hei, John ! Hei, Robert !

DOAMNA PAGE

Repede, repede ! Coşul cu rufele este aici ?

DOAMNA FORD

Te asigur ! Hei, Robin, nu auzi ?

*(Intră servitorii cu un coş mare.)*

DOAMNA PAGE

Hai, hai, hai !

DOAMNA FORD

Aici, aşezaţi-l jos.

DOAMNA PAGE

Spune-le oamenilor tăi ce au de făcut. Trebuie să ne zorim !

DOAMNA FORD

Prin urmare, John și Robert, după cum v-am mai spus, așteptați aici aproape, în cămară; când vă strig, veniți ca din pușcă și ridicați coșul ăsta pe umeri; după asta o luați la trap, în mare grabă, și-l duceți la spălătoresele din lunca Datchet [61], și acolo îl deșertați în șanțul mocirlos, aproape de malul Tamisei.

DOAMNA PAGE

Așa veți face, nu ?

DOAMNA FORD

Le-am spus-o de nenumărate ori. Știu ce au de făcut. Acum plecați și veniți îndată ce vă chem.

*(Servitorii ies.)*

DOAMNA PAGE

Iată că vine drăguțul de Robin.

*(Intră Robin.)*

DOAMNA FORD

Ei, puiule de uliu [62], ce noutăți aduci ?

ROBIN

Stăpânul meu, sir John, e la ușa din dos și ar dori să-i țineți de urât.

DOAMNA PAGE

Spune, păpușelule mic, ne-ai fost credincios ?

ROBIN

Da, v-o jur. Stăpânul meu nu știe că dumneavoastră sunteți aici și m-a amenințat că mă trimite la preumblare

pentru totdeauna dacă vă spun ceva despre treaba asta. Se jură că mă dă afară.

DOAMNA PAGE

Ești un băiat bun. Și discreția ta are să-ți fie croitorul care te va înzestra cu un pieptăraș nou și cu un rând de nădragi. Mă duc să mă ascund.

DOAMNA FORD

Întocmai. Acum fugi și spune-i stăpânului tău că sunt singură. *(Iese Robin.)* Doamnă Page, adu-ți aminte rolul.

DOAMNA PAGE

Grija mea! Dacă n-oi juca bine, să mă fluieri!

*(Iese.)*

DOAMNA FORD

Să-i dăm drumul! Ne-am purta noi cum se cuvine cu jilăveala asta nesănătoasă. Să băgăm la murătoare acest dovleac umflat. Să-l învățăm să deosebească porumbițele de gaițe.

*(Intră Falstaff.)*

FALSTAFF

Te-am ajuns oare, cereasca mea podoabă? O, de-acum pot să mor, destul am trăit! Sunt în culmea gloriei. O, binecuvântată clipă!

DOAMNA FORD

Ah, dulcele meu sir John!

FALSTAFF

Doamnă Ford, nu mă pricep să-ți înșir câte-n lună și-n stele, doamnă Ford. Dar îți mărturisesc o dorință

vinovată: aș vrea ca soțul tău să fie mort. Și sunt gata să spun înaintea lordului lorzilor: te-aș face doamna mea!

DOAMNA FORD

Eu, doamna înălțimii tale? Pentru numele lui Dumnezeu, sir John, aș fi o nepricopsită de doamnă.

FALSTAFF

Să-mi arate Curtea Franței o altă femeie pe măsura dumitale. Diamantele ar păli în fața ochilor tăi. Sprâncenele arcuite s-ar potrivi pieptănăturii în formă de corabie, pălăriei cu văl – cum se poartă – sau oricărei alte pieptănături de modă venețiană [63].

DOAMNA FORD

Și-o basma simplă e bună, sir John. Cu nimic nu s-ar potrivi mai bine sprâncenele mele.

FALSTAFF

Pe Dumnezeu din cer, ești nedreaptă cu tine însăți dacă vorbești așa. Ai fi o desăvârșită femeie de Curte și felul cum atingi pământul cu piciorul ar da o frumusețe negrăită mersului tău când ai pune roată-mprejur o rochie de crinolină. Ce-ar mai ieși din dumneata dacă norocul nu ți-ar fi tot atât de dușman, pe cât îți este natura de prietenă?! Haide, așa ceva nu se poate ascunde!

DOAMNA FORD

Crede-mă, astea nu mi s-ar potrivi.

FALSTAFF

Ce m-a făcut să te iubesc? De-ar fi numai atâta, și e destul să te convingi că în ființa ta este ceva suprafiresc.

Haide, eu nu pot să mint și să înșir la verzi și uscate, cum fac bobocii ăia ciripitori care se fandosesc ca femeile și duhnesc a parfumuri cale de o poștă. Așa ceva nu pot, dar te iubesc, numai pe tine te iubesc și meriți să fii iubită.

DOAMNA FORD

Să nu mă păcăliți, sir. Mi-e teamă că o iubiți pe doamna Page.

FALSTAFF

Aș! Ar fi ca și cum ai spune că-mi place să mă preumblu prin fața pușcăriei datornicilor, care mi-e tot atât de nesuferită ca duhoarea unui cuptor cu var.

DOAMNA FORD

Cât vă iubesc și eu! Într-o bună zi aveți s-o aflați.

FALSTAFF

Păstrează-ți simțămintele neschimbate. Voi fi vrednic de ele.

DOAMNA FORD

Nu, trebuie să-ți spun că le meriți de pe acum. Altfel n-aș putea să nutresc aceste simțăminte.

ROBIN

*(dinăuntru)*

Doamnă Ford, doamnă Ford! Aici la ușă se află doamna Page; e toată apă, a venit într-un suflet să vorbească cu dumneavoastră.

FALSTAFF

Pe mine nu trebuie să mă vadă. Am să mă ascund colo, în dreptul draperiei.

DOAMNA FORD

Te rog ascunde-te. E o femeie tare limbută. *(Falstaff se ascunde. Intră doamna Page și Robin.)* Ei, ce s-a întâmplat ? Ce este ?

DOAMNA PAGE

Ah, doamnă Ford, ce-ai făcut ? Ești dezonorată, ruinată, pierdută pe veci.

DOAMNA FORD

Dar ce s-a întâmplat, buna mea doamnă Page ?

DOAMNA PAGE

Ah, Dumnezeule ! Să ai un soț atât de cumsecade și să-i dai prilej de bănuială !

DOAMNA FORD

Ce prilej de bănuială ?

DOAMNA PAGE

Ce prilej de bănuială ?... Să-ți fie rușine ! Cum m-am putut înșela în privința dumitale ? !

DOAMNA FORD

De ce, pentru Dumnezeu ? Ce s-a întâmplat ?

DOAMNA PAGE

Nu pricepi, femeie, că soțul dumitale vine spre casă, cu toți oamenii legii din Windsor după el, ca să-l caute pe unul care s-ar afla aici, cu voia dumitale, pentru a trage foloase în lipsa lui ? Ești pierdută !

DOAMNA FORD

Nădăjduiesc să nu fie adevărat.

DOAMNA PAGE

Să dea Domnul să nu fie și să n-ai un bărbat ascuns în casă. Dar ceea ce este sigur e că soțul dumitale, cu tot Windsorul după dânsul, vine să-l caute aici. M-am repezit înainte să ți-o spun. Dacă te știi nevinovată, mă bucur din inimă. Dar dacă ai vreun prieten aici, ajută-l să plece. Nu te pierde cu firea. Apără-ți reputația, iar de nu, ia-ți rămas bun pentru totdeauna de la tihnă.

DOAMNA FORD

Ce să mă fac? Se află aici, într-adevăr, un gentilom, scumpa mea prietenă. Și nu mă tem atât de rușinea ce mă paște, cât de primejdia ce-l amenință pe el. Aș da bucuroasă o mie de livre să-l știu afară din casă.

DOAMNA PAGE

Rușine să-ți fie! N-o tot ține mațu-gaia cu „aș da bucuroasă“ și „aș da bucuroasă“. Bărbatul tău e la doi pași de-aici. Gândește-te cum să-l scapi. În casă nu-i chip să-l ascunzi. Cum m-am putut înșela cu tine, Dumnezeule! A, văd aici un coș. Dacă ar fi de statură potrivită ar putea încăpea înăuntru. Arunci peste el niște rufe murdare pe care zici că le trimiți la muiat, și gata; sau, cum e vremea spălatului, îl trimiți cu cei doi oameni ai tăi în lunca Datchet.

DOAMNA FORD

E prea dolofan ca să încapă acolo. Ce să mă fac?

*(Falstaff intră din nou.)*

FALSTAFF

Lasă-mă să văd, lasă-mă să văd, o, lasă-mă să văd. Voi încăpea, voi încăpea! Ascultă sfatul prietenei dumitale. Voi încăpea.

DOAMNA PAGE

Cum, dumneata ești, sir John Falstaff? Atâta valorează scrisorile dumneatale, cavalere?

FALSTAFF

Te iubesc, dar ajută-mă să ies de-aici. Lasă-mă să mă vâr colea. Niciodată n-am să...

*(Se bagă în coș; femeile îl acoperă cu rufe murdare.)*

DOAMNA PAGE

Ajută-ne, băiete, să-l acoperim pe stăpânul tău! Cheamă-ți oamenii, doamnă Ford. Așa, ipocritule cavaler!

*(Robin iese.)*

DOAMNA FORD

Hei, John! Robert!, John! *(Servitorii intră din nou.)* Luați rufele astea, unde vă este prăjina? Ia uită-te, umblă de parc-ar fi împiedicați! Duceți-le la spălătoreasă, colo în lunca Datchet! Repede, haideți!

*(Intră Ford, Page, Caius și sir Hugh Evans.)*

FORD

Poftiți, domnilor, intrați! Dacă bănuielile mele sunt fără temei, ei bine, râdeți de mine! O merit! Ei, voi de colo, ce moșmondiți? Unde duceți coșul?

SERVITORII

La spălătoreasă, vezi bine.

DOAMNA FORD

Ce treabă ai să știi unde duc ei coșul? Ai început să te legi și de spălatul rufelor?

FORD

Spălatul rufelor! Aș vrea să mă spăl și eu de numele de țap încornorat! Încornorat, încornorat, încornorat! Da, încornorat! Vă asigur! *(Ies servitorii cu coșul.)* Domnilor, am visat ceva azi-noapte. Am să vă arăt îndată ce-am visat. Iată, astea sunt cheile casei mele. Urcați-vă în odăile de sus; căutați, scotociți, dați în vileag! Mă prind pe ce vreți că vom scoate vulpea din vizuină. Dar mai întâi să-i închid calea. *(Încuie ușa.)* Așa, acum să dăm drumul la copoi!

PAGE

Dragă domnule Ford, te rog să te liniștești. Îți faci singur răul cel mai mare.

FORD

Adevărat, domnule Page. Să urcăm, domnilor! Să vedeți ce-o să mai râdeți. Veniți după mine, domnilor!

*(Ies.)*

EVANS

Asta-i, mă rog, tare ciutată trăzneală și gelozeală!

CAIUS

Ma paroll, asta nu este moda la francezz! La francezz oamenii nu știe ce fost gelozii!

PAGE

Ba nu, urmați-l, să vedem unde duce scotoceala lui!

*(Ies Page, Evans și Caius.)*

DOAMNA PAGE

Nu-i așa că am prins doi iepuri deodată?

DOAMNA FORD

Nu știu de ce să mă bucur mai întâi: de renghiul jucat bărbatului meu, sau de păcăleala pe care i-am tras-o lui sir John?

DOAMNA PAGE

Ce spaimă o mai fi fost pe el când a-ntrebat bărbatul tău ce se află în coș!

DOAMNA FORD

Tare mi-e teamă, spun drept, că după cele trase și pățite o spălătură e tocmai ce-i trebuie. Așa că băgarea asta la apă are să-i facă bine.

DOAMNA PAGE

Naiba să-l ia, derbedeu nelegiuit! Cine-o face ca el, ca el să pată!

DOAMNA FORD

Mi se pare că bărbatu-meu are o bănuială, anume că Falstaff s-ar afla aici; pentru că niciodată nu l-am văzut atât de brutal în gelozia lui.

DOAMNA PAGE

Am să aflu eu un mijloc să lămuresc treaba asta, iar lui Falstaff trebuie să-i mai jucăm niște feste. Stricăciunea nu-i poate fi lecuită cu un singur hap.

DOAMNA FORD

Dacă i-am trimite-o iar pe nebuna aia de bașoldină, pe madam Quickly, să ne scuze pentru băgarea la apă de azi și să-i dea nădejdi noi ca să-i mai coacem una?

DOAMNA PAGE

Așa facem. Să-i dăm întâlnire pe mâine dimineață la ceasurile opt, ca să-l despăgubim.

*(Intră din nou Ford, Page, Caius și sir Hugh Evans.)*

FORD

Nu izbutesc să dau de el. Poate că derbedeul s-a lăudat cu isprăvuri cărora nu le poate da de capăt.

DOAMNA PAGE

*(încet către doamna Ford)*

Ai auzit?

DOAMNA FORD

Frumos te mai porți cu mine, domnule Ford, așa-i?

FORD

E drept, așa este.

DOAMNA FORD

Dumnezeu să-ți îndrepte judecata, om fără minte ce ești!

FORD

Amin!

DOAMNA PAGE

Îți faci singur răul cel mai mare, jupâne Ford!

FORD

Da, da, mi-e dat să pătimesc.

EVANS

Tacă s-o afla cinefa în casă, în odăi, în lăzi și dulape, Tumnezeu să-mi ierte mie păcatele la ceasul judecății!

CAIUS

Ma paroll, nici eu nu gassit. Acolo nu este nici un oameni.

PAGE

Of, of, domnule Ford! Nu-ți crapă obrazul de rușine? Ce duh necurat, ce drac împielițat ți-a băgat în cap

acest gând? N-aș vrea să am o atare țicneală, pentru toate comorile castelului din Windsor.

FORD

E vina mea, domnule Page. Sufăr de această boală.

EVANS

Suferi, mă rog pentru că nu ai cugetațiunea curată. Soția tumitale e o soție așa de cinstită cum mi-aș tori tacă ar fi să aleg din cinci mii de femei, ba chiar și din cinci sute.

CAIUS

Pe lege al meu, parroll, văd că ieste un femeie cinstit!

FORD

Ei bine, v-am făgăduit o masă bună. Poftiți, poftiți, să trecem în grădină. Vă rog să mă iertați. Am să vă spun mai târziu de ce am făcut asta. Hai, nevastă! Haide, doamnă Page! Vă rog iertați-mă, vă rog din suflet, iertați-mă!

PAGE

Haideți, domnilor, să intrăm. Dar, pe legea mea, o s-avem de ce face haz. Pentru mâine vă poftesc să luați prânzul la mine. Pe urmă vom merge împreună să vânăm păsări. Am un șoim minunat pentru vânătoarea la pădure. Suntem înțeleși?

FORD

Cum dorești așa voi face.

EVANS

Dacă se află unul, mă rog, al toilea din bandă foi fi eu.

CAIUS

Dacă este una sau doi eu voi face pe a trreià.

FORD

Te rog, să mergem, domnule Page!

EVANS

Acum, rogu-te, fă-ți mâine amintire de terbedeul ăla de păduchios care este hangiul meu.

CAIUS

Ieste drrept! Ma paroll, din tot inima mea!

EVANS

Un terbedeu păduchios, cu patjocura și cu zeflemeaua lui!

*(Ies.)*

## SCENA 4

*O cameră în casa lui Page.*
*Intră Fenton și Anne Page.*

FENTON

Pe tatăl tău chip nu e să-l câștig;
Să stărui, scumpa mea, ar fi-n zadar.

ANNE

Atunci ce-i de făcut?

FENTON

Să îndrăznești,
Să fii tu însăți, să-i arăți ce vrei.
Îmi bagă vină că sunt om de neam,
C-am șubrezit averea părintească
Pe care din avutu-i vreau s-o vindec.

Și din trecut mi-a mai găsit ponoase,
Chiolhanuri cu prieteni deșucheați;
El spune că iubirea mea țintește
Nu chipul tău cel drag, ci moștenirea.

ANNE

Dar de-i așa?

FENTON

Îmi este martor cerul!
E drept că zestrea m-a atras atunci,
La început, dar, scumpa mea, mă crede,
În tine-aflai comori neasemuite,
Tu-mi ești acum al inimii tezaur
Și năzuința mea pe lume una-i;
Făptura ta!

ANNE

Drăguțule domn Fenton,
Încearcă totuși să-l câștigi pe tata
Cu stăruință, iar de nu se poate
Cu nici un fel de rugăminți, ei bine,
Ascultă-mă ce-ți spun...

*(Vorbesc între ei la o parte.)*

*(Intră Shallow, Slender și doamna Quickly.)*

SHALLOW

Nu-i lăsa să mai vorbească împreună, doamnă Quickly! Ruda mea va spune ce are de spus pentru sine însăși.

SLENDER

Într-un fel sau altul are să se aleagă! Drace, nu trebuie decât să-mi încerc norocul!

SHALLOW

Nu-ți fie teamă de ea!

SLENDER

Nu, nu că mi-e teamă de ea, de asta nu port grijă, doar atât, că mi-e frică.

DOAMNA QUICKLY

Ascultă-mă, domnul Slender ar avea cu dumneata o vorbuliță.

ANNE

Îndată vin!
*(Lui Fenton:)*
Alesul tatei, iată-l!
Metehne rușinoase și urâte
Se-mbracă în vesmântul alb al cinstei
Când iei dobânzi pe an trei sute livre!

DOAMNA QUICKLY

Și ce mai face bunul domn Fenton? O vorbuliță, te rog!

SHALLOW

Uite-o că vine. Vorbește-i, nepoate. Hei, băiete, gândește-te că ai avut un tată.

SLENDER

Am avut un tată, domnișoară Anne! Unchi-miu ar putea să povestească niște pozne de-ale lui nostime de tot. Te rog, unchiule, povestește-i domnișoarei Anne gluma aia când tata a furat dintr-un coteț două gâște, haide, unchiule dragă!...

SHALLOW

Domnișoară Anne, nepotul meu te iubește.

SLENDER

Da, asta așa-i. Atât cât aș iubi-o pe oricare femeie din Gloucestershire.

SHALLOW

Te va ține ca pe o doamnă din lumea mare.

SLENDER

Da, așa voi face, pentru că așa se cuvine după rangul meu de cavaler.

SHALLOW

Are să-ți lege pentru când vei fi văduvă un venit de o sută cincizeci de galbeni.

ANNE

Bunule domn Shallow, lăsați-l pe el singur să-mi facă curte.

SHALLOW

Adevărat, îți mulțumesc pentru amabilitate. Îți mulțumesc pentru că ai dat mângâiere bătrâneților mele. Pe tine te vrea, nepoate; eu te las!

ANNE

Ei, domnule Slender?

SLENDER

Ei, bună domnișoară Anne?

ANNE

Care este dorința dumitale până la urmă?

SLENDER

Dorința mea cea din urmă? Asta-i o glumă bună, n-am ce zice! Nu mi-am făcut încă testamentul, slavă

Domnului; nu-s o făptură chiar atât de bolnăvicioasă, fie lăudat Cerul!

ANNE

Vreau să zic, domnule Slender, ce dorești de la mine?

SLENDER

Așa-i, că bine zici! Eu nu doresc decât puțin sau nimic de la dumneata. Unchiul meu și cu tatăl dumitale au zis că așa și pe dincolo. Dacă mi-o fi norocul așa, bine, dacă nu, sănătate și voie bună. Dânșii știu mai bine să-ți spună cum stau lucrurile. Poți să-l întrebi pe tatăl dumitale. Iată-l că vine.

*(Intră Page și doamna Page.)*

PAGE

Ei, dragă Slender! Fiica mea, iubește-l!
Cum? Fenton e aici, și ce dorește?
Sir, mă jignești cu vizitele-ți dese,
Ți-am spus-o clar, sir, fata mea e dată!

FENTON

Nu, nu vă supărați, jupâne Page.

DOAMNA PAGE

Să-mi lași copila-n pace, scumpe domn!

PAGE

Nu-i pentru dumneata.

FENTON

Sir, îmi dați voie?

PAGE

Nu, dragul meu domn Fenton! Haide, Shallow,
Și Slender, fiul meu, poftiți în casă!

Când știi ce gânduri am, domnule Fenton,
Purtarea dumitale mă jignește.

*(Ies Page, Shallow și Slender.)*

DOAMNA QUICKLY

Vorbește-i doamnei Page.

FENTON

O, bună doamnă,
Mi-e dragă și-o iubesc pe fiica voastră
Cu cele mai curate simțăminte;
Prin piedici, prin mustrări și mojicii
Îi port iubirii steagul înainte,
Nu mă predau. Vă cer bunăvoința!

ANNE

Mamă dragă, nu mă mărit cu nătângul ăla.

DOAMNA PAGE

Nici nu mă gândesc. Îți caut eu un bărbat mai bun.

DOAMNA QUICKLY

Adicătelea pe jupânul meu, jupân doctorul!

ANNE

Mai bine vie într-un fund de groapă,
Să cadă peste mine napi porcești.[64]

DOAMNA PAGE

Hai, nu-ți mai face-atâtea griji degeaba
Din pricina lui Anne, domnule Fenton;
Nici prietenă nu-ți sunt, dar nici dușman;
Am s-o descos, să văd de te iubește:

Voi hotărî așa cum e mai bine.
Iar până-atunci, adio! Noi să mergem,
Să nu stârnim a tatălui mânie.

FENTON

Adio, doamnă scumpă! Anne, adio!

*(Ies doamna Page și Anne.)*

DOAMNA QUICKLY

Ei, asta-i isprava mea! „Cum – le-am spus – doar nu vreți să vă aruncați copila în brațele unui găgăuță ori a unui doctor[65], uitați-vă mai bine la domnul Fenton!“ Asta-i isprava mea!

FENTON

Îți mulțumesc! Și rogu-te la noapte
Să-i dai acest inel iubitei Anne.
Și iată... pentru truda dumitale.

DOAMNA QUICKLY

Ei, acum cerul să-ți trimită norocul cel bun! *(Iese Fenton.)* Are o inimă de aur. O femeie ar trece prin foc și prin apă pentru o astfel de inimă de aur. Totuși, aș vrea ca stăpânul meu să fie cel care s-o ia pe domnișoara Anne. Sau aș vrea s-o ia domnul Slender. Sau, de fapt, aș vrea ca domnișorul Fenton s-o ia. Am să fac tot ce-mi stă-n putință pentru toți trei. Doar așa am făgăduit, și vorba-i vorbă! Dar mai ales pentru domnișorul Fenton. Bun, și acum trebuie să mă duc cu altă treabă la sir John Falstaff, din partea celor două doamne ale mele. Ce vită-ncălțată mai sunt că-mi pierd vremea cu nimicuri!

*(Iese.)*

## SCENA 5

*O cameră la „Hanul Jartierei".*
*Intră Falstaff și Bardolph.*

FALSTAFF

Ascultă, Bardolph!

BARDOLPH

Porunciți, sir!

FALSTAFF

Du-te și adu-mi o litră de vin tare; pune și o felie de pâine prăjită. *(Bardolph iese.)* Am trăit oare ca să mă văd cărat într-un coș, ca gunoaiele de la măcelărie, și aruncat în Tamisa? Ei, bine, dacă mi se mai joacă o astfel de festă, îmi dau creierii să-i prăjească în unt[66] și să-i dăruiască de Anul Nou unui câine flămând. Nemernicii, m-au aruncat în râu cu inima ușoară cum ai îneca niște pui de cățea fătați cincisprezece o dată, care n-au făcut încă ochi. După cât sunt de trupeș vă puteți da seama că n-a fost greu să mă duc drept la fund. De-ar fi fost fundul în iad, tocmai acolo ajungeam. Dacă malul nu era să fie înclinat și apa scăzută, m-aș fi înecat. Uf, mi-e greață de o asemenea moarte! Apa îl umflă pe om. Și ce comèdie dacă mă mai și umflam! Aș fi fost o momâie cât un munte.

*(Bardolph se întoarce cu vinul.)*

BARDOLPH

A venit doamna Quickly, care dorește să vă vorbească.

FALSTAFF

Întâi și-ntâi lasă-mă să torn nițel vin de Canare peste apa Tamisei. Mi-e burta atât de înghețată, de parcă aș fi

înghițit mingi de zăpadă în chip de pilule pentru răcorit rărunții. Spune-i să intre.

BARDOLPH

Intră, femeie!

*(Intră doamna Quickly.)*

DOAMNA QUICKLY

Cu voia înălțimii tale, cer iertare! Îi doresc înălțimii tale dimineața bună!

FALSTAFF

Ia de-aici cupele astea! Dă fuga și fierbe-mi o oală de vin cumsecade.

BARDOLPH

Cu ouă, sir?

FALSTAFF

Curat, fără doftoriceli. Nu vreau icre de găină în băutura mea. *(Bardolph iese.)* Ei, ce mai veste-poveste?

DOAMNA QUICKLY

Maică Precistă, am să-i spun ceva înălțimii tale din partea doamnei Ford.

FALSTAFF

Doamna Ford! Am intrat la apă ca o piatră de vad din pricina ei. Am făcut vad în apă. Și burta mi-e tot atât de plină de apă ca vadul unui râu.

DOAMNA QUICKLY

Vai de păcatele mele! Drăguța de ea, n-are nici o vină. I-a luat la trei parale pe nătângii ăia de oameni. Ei au fost de vină, și-au greșit ierecția.

FALSTAFF

Și eu mi-am greșit-o pe-a mea când m-am încrezut în făgăduielile unei femei neroade.

DOAMNA QUICKLY

Ah, sir, e atât de nenorocită, că de ai vedea-o, sărăcuța, ți s-ar rupe inima. Soțul ei merge în dimineața asta la vânătoare de păsări. Vă roagă să mai veniți o dată la dânsa între ceasurile opt și nouă. Trebuie să-i duc răspunsul cât mai degrabă; are să vă despăgubească pentru tot ce-ați pătimit, răspund eu de n-o fi cum trebuie!

FALSTAFF

Bine, am s-o vizitez. Spune-i așa! Și poftește-o să se gândească bine cât de gingaș e un bărbat. Pe bărbat să nu-l atingi nici cu o floare. Și numai pe urmă să-și dea cu părerea asupra meritelor mele.

DOAMNA QUICKLY

Am să i-o spun.

FALSTAFF

Așa să faci. Între nouă și zece spuneai?

DOAMNA QUICKLY

Între opt și nouă, sir.

FALSTAFF

Bine, du-te. Am să vin negreșit. *(Doamna Quickly iese.)* Mă mir că nu aud nimic de domnul Brook. Mi-a trimis vorbă să-l aștept. Banii lui îmi plac grozav. Dar iată-l că sosește.

*(Intră Ford.)*

FORD

Cerul să vă aibă-n pază, sir!

FALSTAFF

Ei bine, domnule Brook, vii să afli ce s-a petrecut între mine și nevasta lui Ford.

FORD

Într-adevăr, asta-i treaba pentru care am venit, sir John!

FALSTAFF

Domnule Brook, nu pot să-ți spun minciuni: mă aflam la dânsa acasă la ora pe care mi-o fixase.

FORD

Și cum a mers, sir?

FALSTAFF

Cum nu se poate mai anapoda.

FORD

Cum așa, sir? S-o fi răzgândit.

FALSTAFF

Nu, domnule Brook. Dar cornutul ăla caraghios de bărbat-su, zic, domnule Brook, înnebunit de gelozie, vine acasă tocmai în clipa întâlnirii noastre, după cele dintâi îmbrățișări, giugiuleli și jurăminte, când recita-sem, ca să zic așa, prologul comediei noastre. Și după el raita o ceată de trași-împinși, asmuțiți și înfierbântați de țicneala lui, s-au apucat să scotocească prin casă ca să-l prindă pe amantul nevesti-si.

FORD

Cum? În timp ce erai acolo?

FALSTAFF

În timp ce eram acolo!

FORD

Și te-a căutat și nu te-a aflat?

FALSTAFF

Ascultă să vezi. O-ntâmplare fericită a făcut să vină o orecare doamnă Page, care ne-a dat de știre de întoarcerea lui Ford. Și pentru că nevasta lui Ford își pierduse capul, tot ea a fost cu ideea să mă bage într-un coș cu rufe.

FORD

Un coș cu rufe?

FALSTAFF

Pe Dumnezeu din cer! Au grămădit peste mine cămăși și schimburi murdare, călțuni de băgat în cizme, ciorapi nelăuți, șervete unsuroase. Mi-au otrăvit răsuflarea, domnule Brook, cu cel mai puturos amestec de mirosuri care va fi ocărât vreodată nările unui muritor.

FORD

Și cât timp ai rămas acolo?

FALSTAFF

Ei bine, ai să vezi, domnule Brook, ce-am pătimit ca s-o îndemn pe această femeie la rău spre binele dumitale. Cum stăteam grămădit în coș, doi flăcăi de-ai lui Ford, argații lui, m-au cărat cu rufele murdare, cum le poruncise stăpâna, în lunca Datchet. Mă luaseră pe umeri și tocmai când treceau pragul, l-au întâlnit pe derbedeul gelos, stăpânul lor, care i-a întrebat o dată sau de două ori ce au în coș. Tremuram de frică să nu-i dea-n

gând nebunului de derbedeu să scotocească înăuntru. Dar soarta care a hotărât să ajungă încornorat i-a oprit mâna. Ei bine, el pornește mai departe în căutarea lui, eu mai departe cu rufele murdare. Dar ascultă cu luare-aminte cele ce urmează, domnule Brook. Dacă aș fi murit de trei ori, în trei feluri, și n-aș fi îndurat chinuri mai multe. Mai întâi spaima cumplită de a fi surprins de berbecul ăla cu clopot de gât, mârâitor și gelos; apoi osânda de a sta acolo ca o sabie de Bilbao, îndoit covrig, cu mânerul lângă vârf, cu călcâiele lângă cap [67]; și în cele din urmă chinul de a fi înfundat ca într-o căldare de fiert rachiu, la un loc cu rufele urduroase care dospeau în propria lor unsoare. Gândește-te la una ca asta, când e vorba de un om ca mine; gândește-te că sunt gingaș la căldură ca untul. Când e vorba de un om ca mine într-o necontenită subțiere și topire! A fost o minune că nu m-au înăbușit. Iar în toiul acestei băi, pe jumătate fript și copt ca o mâncare olandeză, să fiu aruncat în Tamisa și, înfierbântat cum eram, să încep să sfârâi și să scot fum ca o potcoavă înroșită. Gândește-te la una ca asta, să sfârâi, gândește-te, domnule Brook!

FORD

Sir, îmi pare nespus de rău că ai îndurat atâtea din pricina mea. Și socot că nu ne mai rămâne nici o nădejde.

Nu ai de gând să mergi mai departe?

FALSTAFF

Nu mă cunoști, jupâne Brook. M-aș lăsa mai degrabă aruncat în gura unui vulcan încins, cum m-am lăsat aruncat în Tamisa, decât să renunț la dânsa. În dimineața asta soțul ei e dus la vânătoare de păsări. Mi-a dat o nouă întâlnire. Între opt și nouă e ceasul hotărât, jupâne Brook.

FORD

Sunt ceasurile opt trecute, sir.

FALSTAFF

Adevărat? Atunci să mă duc la întâlnire. Vino să mă vezi când ți-o fi placul și să ai vești despre izbânda mea. Iar concluzia care îmi va încorona opera este că dumneata te vei bucura de grațiile dânsei. Domnule Brook, va fi a dumitale! Îi vei pune coarne lui Ford, domnule Brook!

*(Iese.)*

FORD

Hm! E oare o nălucire, un vis? Mă aflu sub puterea somnului cumva? Domnule Ford, trezește-te, domnule Ford! Ai o spărtură în cea mai frumoasă haină a dumitale, domnule Ford! Asta înseamnă să fii însurat! Asta înseamnă să ai rufe și un coș de rufe! Fie, voi striga în auzul lumii că sunt ceea ce sunt. Dar de data asta nu-mi mai scapă, desfrânatul. E la mine acasă. Doar nu s-o vârî el într-o pungă de cinci penny, nici în cutia de piper. Dar, ca să nu-l ajute cumva diavolul, care-i slujește de călăuză, am să caut unde nici nu-ți dă prin minte. Deși nu-mi pot schimba soarta, și trebuie să rămân ceea ce n-aș fi dorit să fiu, blând ca mielușelul n-ai să mă vezi! Dacă nenorocul face să port coarne, atunci adeverească-se proverbul: „să fii aprig și turbat ca o vită cornută".

*(Iese.)*

# ACTUL IV

## SCENA 1

*Pe stradă.*
*Intră doamna Page, doamna Quickly și William.*

DOAMNA PAGE

Crezi c-o fi ajuns deja la domnul Ford ?

DOAMNA QUICKLY

De bună seamă c-a ajuns la vremea asta, dacă nu, trebuie să pice dintr-o clipă-n alta. Dar adevărul e că-i grozav de furios din pricină c-a fost aruncat în apă. Doamna Ford dorește să veniți la dânsa neîntârziat.

DOAMNA PAGE

Voi fi la dânsa îndată. Vreau să-l duc la școală pe tânărul ăsta al meu. Uite că-i vine profesorul; e zi de vacanță, pe cât văd.

*(Intră sir Hugh Evans.)*

DOAMNA PAGE

Ei bine, sir Hugh, nu e școală pe ziua de azi ?

EVANS

Nu ieste. Tomnul Slender le-a dat trumul băieților să se joace, mă rog.

DOAMNA QUICKLY

Fie inima lui binecuvântată!

DOAMNA PAGE

Sir Hugh, bărbatu-meu zice că fiul nostru nu face nici o brânză la învățătură. Te rog, pune-i câteva întrebări din gramatică.[68]

EVANS

Vino încoace, William. Capul sus! Vino!

DOAMNA PAGE

Vino, băiete! Capul sus! Răspunde profesorului tău, nu fi speriat.

EVANS

William, spune-mi, tragule, câte numere au substantivele?

WILLIAM

Două.

DOAMNA QUICKLY

Zău, eu credeam că-s cu unul mai mult, pentru că am auzit spunându-se „substantive fără soț", adică văduve, cum ar veni.

EVANS

Astâmpără-te cu trăncănelile! Cum se spune „frumos", William?

WILLIAM

*Pulcher.*

DOAMNA QUICKLY

Dulgher! De bună seamă că sunt și lucruri mai frumoase decât dulgherii.

EVANS

Ești o muiere proastă. Rogu-te, tacă-ți fleanca! Ce înseamnă „*lapis*“, William ?

WILLIAM

O piatră.

EVANS

Și ce este „o piatră“, William ?

WILLIAM

Un bolovănaș.

EVANS

Nu, mă rog, este *lapis*. Rogu-te, adu-ți aminte de asta în greierul tău.

WILLIAM

*Lapis.*

EVANS

Pravo, William, ești un băiat fain. Ce ieste ala, William, de la care se împrumută articolele ?

WILLIAM

Articolele sunt împrumutate de la pronume și se declină astfel : *singulariter*, *nominativo*, *hic*, *haec*, *hoc.*

EVANS

*Nominativo: hig, haeg, hog.*[69] Rogu-te, fii atent: *genitivo: hujus.* Ei pine, care-i, mă rog, cazul acuzativ ?

WILLIAM

*Accuzativo: hinc.*

EVANS

Rogu-te, copilule, gândește-te bine! *Accuzativo: hung, hang, hog.*[70]

DOAMNA QUICKLY

*Hang-hog* zice latinul când strigă după porci. Pun capul că-i așa.

EVANS

Lasă trăncănelile, muiere! Care ieste cazul focativ, William?

WILLIAM

O, *vocativo*, o.

EVANS

Amintește-ți, William: focativul este *caret* [71].

DOAMNA QUICKLY

Și asta-i o rădăcină bună.

EVANS

Muiere, încetează!

DOAMNA PAGE

Lasă vorba!

EVANS

Care-i cazul jenitiv plural, William?

WILLIAM

Cazul genitiv?

EVANS

Întocmai cum spui.

WILLIAM

*Genitivo: horum, harum, horum.*

DOAMNA QUICKLY

Naiba s-o ia pe Geni, cu cazul ei cu tot! Dă-o-ncolo! Nu-i rosti numele, copile, dacă-i de haram, las-o-n pace cu haramul ei!

EVANS

Rușine să-ți fie, muiere!

DOAMNA QUICKLY

Rău faci că-l înveți pe băiat asemenea vorbe. Să-l auzi cu *hic* și cu *hec*! Astea le-nvață el și singur. Și-apoi să vorbească de haram! Mai mare rușinea pentru dumneata!

EVANS

Muiere, ești lunatecă? Nu ai înțelejeri pentru cazuri și număruri și jenuri, mă rog? Ești o creștină atât de proastă, cum alta nu se află pe lume.

DOAMNA PAGE

Te rog, lasă-l în pace!

EVANS

Spune-mi acum, William, câteva declinări de pronume.

WILLIAM

Astea zău că le-am uitat.

EVANS

Este *qui, quae, quod*. Dacă uiți de *qui*-urile, *quae*-urile și *quod*-urile tale, trebuie să fii pătut la tos. Du-te acum la ale tale, joacă-te! Du-te!

DOAMNA PAGE

E un școlar mai bun decât credeam.

EVANS

Are o memorie pună, vioaie. Cu pine, doamnă Page!

DOAMNA PAGE

Adio, bunule sir Hugh! *(Iese sir Hugh.)* Du-te acasă, băiatule. Haide, zăbovim prea mult.

*(Ies.)*

## SCENA 2

*O odaie în casa lui Ford.*
*Intră Falstaff și doamna Ford.*

FALSTAFF

Dragă doamnă Ford, părerile dumitale de rău au înghițit suferințele mele. Văd cât de adâncă ți-a fost dragostea și mă oblig să-ți plătesc cinstit cu aceeași monedă, nu numai în materie de iubire, ci mai mult, doamnă Ford; în toate marafeturile și ceremonialele ce întregesc și împodobesc această iubire. Dar, spune-mi, de data asta ești sigură de soțul dumitale?

DOAMNA FORD

El vânează păsări la ceasul ăsta, dulcele meu sir John!

DOAMNA PAGE
*(de afară)*

Hei, cumătră Ford, hei, unde ești?

DOAMNA FORD

Treceți în camera asta, sir John.

*(Falstaff iese. Intră doamna Page.)*

DOAMNA PAGE

Ei bine, draga mea? Ai pe cineva la dumneata?

DOAMNA FORD

Cine să fie ? Nimeni, decât servitorii.

DOAMNA PAGE

Adevărat ?

DOAMNA FORD

Adevărat, draga mea. *(Încet:)* Vorbește mai tare.

DOAMNA PAGE

Atunci sunt foarte mulțumită dacă nu ai pe nimeni.

DOAMNA FORD

Dar de ce ?

DOAMNA PAGE

Ei, draga mea, pe bărbatul dumitale l-a apucat iar nebunia ; se ciondănește colo-n drum cu al meu, e furios pe omenirea căsătorită și blestemă pe toate fiicele Evei, de orice culoare ar fi ele. Se bate cu palma peste frunte și strigă : „Ieșiți la iveală, ieșiți la iveală !“ încât nebunii cei mai furioși pe care i-am văzut vreodată sunt mielușei blânzi pe lângă el. Îmi pare bine de tot că s-a întâmplat să nu fie aici cavalerul acela rotofei.

DOAMNA FORD

Dar ce, nu cumva a pomenit de dânsul ?

DOAMNA PAGE

Ba numai despre dânsul trăncănește ; și jură că ultima dată când l-a căutat, el a fost scos afară din casă într-un coș. Acum i s-a năzărit iar că s-ar afla aici și a lăsat vânătoarea baltă, l-a luat și pe bărbatu-meu cu el și pe toți câți erau acolo și vine să mai facă o-ncercare. Sunt fericită că sir John, cavalerul nostru, nu-i aici. Acum are să-și vadă singur scrânteala.

DOAMNA FORD

E departe de-aici, doamnă Page?

DOAMNA PAGE

La doi pași, la capătul străzii, dintr-o clipă într-alta poate intra pe ușă.

DOAMNA FORD

Ah, ce nenorocită-s! Cavalerul se află aici.

DOAMNA PAGE

Dacă-i așa, n-ai nici o scăpare. Ești pierdută. Iar dânsul – un om mort. Dar ce fel de inimă de femeie mai ai și dumneata?... Ajută-l să iasă de-aici, scapă-l! Mai bine rușinea decât moartea!

DOAMNA FORD

Pe unde să iasă? Cum să-l scap? Dacă l-aș băga iar în coș?

*(Intră din nou Falstaff.)*

FALSTAFF

Nu. În coș nu mai vreau! N-aș putea s-o șterg înainte de-a veni dânsul?

DOAMNA PAGE

Vai de mine, nici nu te gândi! Trei din tovarășii lui Ford stau la ușă cu pistoalele, ca să nu iasă nimeni. Altfel ai mai fi avut vreme să fugi. Dar ce vrei să faci?

FALSTAFF

Ce să fac? Am să mă vâr pe horn...

DOAMNA FORD

Nici nu te gândi. Acolo au obiceiul să-și descarce puștile când se-ntorc de la vânătoare. Mai bine în cuptor.

FALSTAFF

Unde-i cuptorul?

DOAMNA FORD

O să caute și acolo, pe cuvânt! N-au mai rămas în casa asta dulap, cufăr, ladă, puț, pivniță care să nu fie puricate. A făcut listă de toate și le vizitează pe rând cu lista în mână. Nu, nu-i chip să te ascunzi în casă.

FALSTAFF

Atunci, am s-o iau la sănătoasa.

DOAMNA PAGE

Dacă ieși cu chipul și înfățișarea dumitale, te poți socoti un om mort, sir John... Dar dacă ai ieși deghizat?

DOAMNA FORD

Cum să-l deghizăm?

DOAMNA PAGE

Doamne, vai de păcatele mele. Nici eu nu știu. Nu e pe lume o rochie de femeie atât de largă ca să-l încapă; altfel, ar fi pus o pălărie, o basma, ceva, și ar fi plecat așa.

FALSTAFF

Dragele mele, născociți ceva; mai bine să încercăm orice decât să se întâmple vreo nefăcută.

DOAMNA FORD

Mătușa slujnicei mele, grăsana aia din Brentford [72], și-a lăsat sus o rochie.

DOAMNA PAGE

Pe cuvânt, asta are să-i folosească. E tot atât de grasă ca și el. Mai sunt acolo pălăria ei cu franjuri și voalul [73]. Urcă repede, sir John.

DOAMNA FORD

Haide, haide, dulcele meu sir John. Doamna Page și cu mine o să căutăm o bucată de pânză să-ți acoperim capul.

DOAMNA PAGE

Repede, repede! Venim noi să te îmbrăcăm cum trebuie. Deocamdată pune-ți rochia.

*(Falstaff iese.)*

DOAMNA FORD

Aș vrea să dea față cu bărbatu-meu sub înfățișarea asta. El n-o poate suferi pe bătrâna din Brentford; jură că-i vrăjitoare și i-a spus că de ne mai calcă pragul, o bate măr.

DOAMNA PAGE

Cerul să-l călăuzească spre ciomagul bărbatului tău, și diavolul să aibă grijă de ciomag.

DOAMNA FORD

Dar cu adevărat vine bărbatu-meu ?

DOAMNA PAGE

Da, fără glumă, vine. Ba încă vorbește și de coș; cine i-o fi spus ?

DOAMNA FORD

Vom încerca să aflăm treaba asta, pentru că o să-i pun pe oamenii mei să scoată iar coșul, ieșindu-i înainte, cum au făcut și data trecută.

DOAMNA PAGE

Ei, dar el stă să pice dintr-o clipă într-alta. Haide să-l îmbrăcăm pe Falstaff cu rochia vrăjitoarei din Brentford !

DOAMNA FORD

Întâi să le spun oamenilor mei ce să facă cu coșul. Du-te sus, am să aduc îndată bucățile de pânză.

*(Iese.)*

DOAMNA PAGE

Naiba să-l ia pe derbedeul ăsta nerușinat! Îl învățăm noi minte!

Să afle că nevestele pe lume
Cinstite sunt, și când se țin de glume
Și vechile proverbe nu-s greșite:
„Porcul cel blând pe toate le înghite".

*(Iese.)*

*(Intră din nou doamna Ford cu doi servitori.)*

DOAMNA FORD

Haideți, domnilor! Luați încă o dată pe umeri coșul ăsta. Stăpânul vostru e la ușă. Dacă vă spune să lăsați coșul jos, ascultați-l. Haide, grăbiți-vă.

*(Iese.)*

PRIMUL SERVITOR

Haide, haide, ridică-l!

AL DOILEA SERVITOR

Dă, Doamne, să nu mai fie iar căptușit cu cavalerul!

PRIMUL SERVITOR

Nădăjduiesc că nu. Aș căra mai bucuros un butoi cu plumb.

*(Intră Ford, Page, Shallow, Caius*
*și sir Hugh Evans.)*

FORD

Așa, și dacă fapta va fi dovedită, domnule Page, ce despăgubire-mi dai pentru toate batjocurile și ocările pe care mi le-ai aruncat în obraz? Lăsați coșul jos, derbedeilor! Să vină de îndată nevastă-mea. Hei, stă bine tinerețea în coș?[74] Ah, tâlhari și pezevenghi ce sunteți! O șleahtă întreagă, o bandă de ticăloși, o mulțime de descreierați uniți împotriva mea. Dar dracul va ieși la lumină. Hei, nevastă, auzi? Vino, vino încoace. Ian te uită ce rufe cumsecade trimiți la spălat!

PAGE

Ei bine, asta-i prea de tot, jupâne Ford. Nu mai poți umbla slobod de aci înainte. Va trebui să fii ferecat în lanțuri.

EVANS

Ei bine, ăsta-i lunatic rău. E ca un câine turpat, mă rog.

SHALLOW

E drept, domnule Ford, asta într-adevăr nu-i bine.

FORD

Așa spun și eu, domnule. *(Intră din nou doamna Ford.)* Haide, apropie-te, doamnă Ford; femeie cinstită, soție castă, ființă virtuoasă, care ai de soț un dobitoc gelos! Te bănuiesc fără temei, nu-i așa, doamnă?

DOAMNA FORD

Cerul mi-e martor că adevărul e acesta, dacă mă bănui de necredință.

FORD

Frumos ai vorbit, făptură neobrăzată. Ține-o așa până la capăt. Ieși afară, golane!

*(Scoate rufele din coș.)*

PAGE

Asta întrece orice măsură!

DOAMNA FORD

Nu ți-e rușine? Lasă rufele în pace!

FORD

Am să te aflu eu îndată.

EVANS

E mai mult tecât poate cuprinde mintea! Frei să tai în fileag rufăria soției dumitale? Haide, lasă!

FORD

Goliți coșul, am spus.

DOAMNA FORD

Dar de ce, bărbate, de ce?

FORD

Jupâne Page, pe cinstea mea de om, în acest coș a fost scos din casa mea un bărbat, nu mai departe decât ieri. De ce nu s-ar putea să fie iarăși aici? Că se află în casa mea, de asta sunt sigur. Știrea pe care am primit-o e adevărată. Gelozia mea se întemeiază pe judecată. Scoateți toate rufele afară.

DOAMNA FORD

Dacă găsești aici un bărbat, să moară ca un purice.

PAGE

Nu e nici un fel de bărbat.

SHALLOW

Pe legea mea, domnule Ford, asta nu-ți face cinste.

EVANS

Tomnule Ford, tumneata trebuie să te rogi și să nu te potrifești după imaginațiunile inimii tumitale. Asta e gelozie, mă rog.

FORD

Într-adevăr, cel pe care-l pasc nu-i aici.

PAGE

Nu, și nici altundeva decât în căpățâna dumitale.

FORD

Mai ajutați-mă o dată să caut prin casă. Dacă nu găsesc ce caut, nu mă cruțați, faceți-mă pentru totdeauna batjocura voastră! Să se spună despre mine: gelos ca Ford, care-l căuta pe amantul nevesti-si într-o coajă de nucă. Vă rog, faceți-mi această plăcere, mai căutați o dată împreună cu mine.

DOAMNA FORD

Hei, doamnă Page, veniți jos și dumneata și bătrâna. Soțul meu are treabă în odaia de dormit.

FORD

Bătrâna? De ce bătrână-i vorba?

DOAMNA FORD

Ei! Bătrâna din Brentford, mătușa slujnicei, nu știi?

FORD

Vrăjitoarea, târfa, destrăbălata aia de pezevenghe bătrână! Nu i-am spus să nu mai calce în casa mea? Vine cu ștafeta, așa-i? Suntem niște proști noi, bărbații. Știu eu ce se ascunde sub ghicitul ei în palmă, sub prevestirea

viitorului. Vino jos, cotoroanță bătrână, vrăjitoare, Talpa-Iadului, vino jos! Am eu ac de cojocul tău!

DOAMNA FORD

Vai, bunul meu soț, iubitule! Cinstiți domni, nu-l lăsați să dea într-o femeie bătrână.

*(Intră Falstaff, îmbrăcat în femeie, condus de doamna Page.)*

DOAMNA PAGE

Hai, mătușă Prat, hai, dă-mi mâna.

FORD

Lasă, c-o mătușesc eu. Uite, na! *(Îl bate pe Falstaff.)* Afară din casa mea, tu, vrăjitoare, tu, harpie trențăroasă, tu, târfă vicleană, tu, dihorule, tu, lighioană râioasă, afară! Afară zic! Îți dau eu ție farmece, îți arăt eu ție ghiceală.

*(Falstaff iese.)*

DOAMNA PAGE

Nu ți-e rușine obrazului? Ai omorât-o pe biata femeie.

DOAMNA FORD

Ar fi în stare! Frumoasă cinste, n-am ce zice!

FORD

La spânzurătoare cu vrăjitoarea!

EVANS

Pă cuvânt, mă rog, tare mă tem că fomeia e cu adefărat frăjitoare. Am făzut că avea o barbă lungă sub vălul ce-i acoperea fața.

FORD

Vreți să mă urmați, domnilor? Din suflet vă rog să mă urmați. Să vedeți numai unde duce firul mai departe.

Dacă latru fără să fi dat de urma vânatului, să nu mă mai ascultați de aci înainte.

PAGE

Hai să-i mai facem o dată pe plac. Haideți, domnilor.

*(Ies Ford, Shallow, Caius și Evans.)*

DOAMNA PAGE

Pe cuvânt, zău, l-a cârpit de-ți era mai mare mila.

DOAMNA FORD

Aș, la naiba, nu chiar așa. I-a cărat cu nemiluita.

DOAMNA PAGE

Ciomagul să fie sfințit și așezat deasupra altarului. A făcut o mare ispravă.

DOAMNA FORD

Cum crezi? Putem noi oare, cu tăria pe care ne-o dă dreptul de femeie și mărturia unui cuget curat, să ducem răzbunarea mai departe?

DOAMNA PAGE

Duhul desfrâului a fost izgonit din el, de bună seamă. Și dacă sufletul nu i-o fi zălogit pe vecie dracului, socotesc că n-are să mai încerce niciodată să ne ispitească la rău.

DOAMNA FORD

Să le destăinuim oare bărbaților noștri cum ne-am bătut joc de el?

DOAMNA PAGE

Da, să le destăinuim. De n-ar fi decât pentru a goni nălucirile din capul bărbatului tău, și tot trebuie s-o

facem. Dacă le-o spune inima că sărmanul cavaler desfrânat și osânzos trebuie chinuit mai departe, noi două ne vom purta după cum se cere.

DOAMNA FORD

Pun prinsoare că ei vor ține să-l facă de râs în fața lumii și socot că păcăleala n-ar avea tot hazul dacă nu l-ar face de râs în fața lumii.

DOAMNA PAGE

Atunci haidem, să batem fierul până-i cald!

*(Ies.)*

## SCENA 3

*O încăpere la „Hanul Jartierei".*
*Intră Hangiul și Bardolph.*

BARDOLPH

Jupâne, nemții cer să le dai trei din caii dumitale. Însuși ducele sosește mâine la Curte și vor să-i iasă întru întâmpinare.

HANGIUL

Ce drac de duce o mai fi și ăsta că umblă în așa mare taină[75]? La Curte n-am auzit nimic de venirea lui. Ia să stau de vorbă cu dumnealor. Vorbesc englezește?

BARDOLPH

Da, jupâne. Ți-i aduc îndată.

HANGIUL

Le dau caii dar îi pun să plătească cu vârf și-ndesat. Am să le fac sosul cât mai pipărat. Casa mea i-a răsfățat

o săptămână cu tot ce le-a dorit inima. Le-am închis ușa în nas altor clienți de hatârul lor. Trebuie să-mi scot pârleala. Am să le fac sosul cât mai pipărat. Haidem!

*(Ies.)*

## SCENA 4

*O odaie în casa lui Ford.*
*Intră Page, Ford, doamna Page,*
*doamna Ford și sir Hugh Evans.*

EVANS

E una din purtările cele mai frumoase și pline de tiscrețiune pe care le-am văzut în viața mea la vreo femeie, mă rog.

PAGE

Și cum, scrisorile astea vi le-a trimis în același timp la amândouă?

DOAMNA PAGE

La răstimp de un sfert de ceas.

FORD

Nevastă, să mă ierți; de-aci-nainte
Așa te poartă cum îți este voia;
Mai bine spun: „e soarele de gheață“,
Decât de ușurință să te-nvinui;
Credința, cinstea ta prind rădăcină
În al meu suflet, până ieri eretic.

PAGE

Bun, bun, destul! Nu depăși măsura
În ploconeli, ca ieri în defăimare.

Eu zic să ducem mai departe gluma
Cu-acest jupân bătrân și rotofei,
Să-l râdă lumea toată; să mi-l cheme
Nevestele din nou la o-ntâlnire
Și prins în laț să-l facem de rușine.

FORD

Nimic mai potrivit ca planul lor.

PAGE

Cum adică? Să-i trimit vorbă că-l așteaptă la miezul nopții în parc? Nu, nu, n-are să vină nici în ruptul capului.

EVANS

Tacă ziceți c-a fost tești ertat în râuri și apoi pătut măr în hainele acelei femei pătrâne, eu socot că trebuie să fi intrat croaza în el și că n-are să mai vină. Carnea lui e destul de pătucită ca să-i fi trecut toate poftele.

PAGE

Așa cred și eu!

DOAMNA FORD

Voi vă gândiți doar cum să-i dați pedeapsa,
Cum să-l aducem vom avea noi grijă.

DOAMNA PAGE

Știți vechiul mit cu vânătorul Herne [76],
Demult pândar al codrilor din Windsor?
Se povestește că pe vremea iernii
În ceas tăcutul miezului de noapte,
Purtând pe frunte coarne rămuroase,
El dă ocol bătrânului stejar
Și-aruncă vrăji pe vite, pomi și ierburi,

Preface-n sânge laptele din uger
Sunând a spaimă fierul unui lanț.
Ați auzit de-atare duh; bătrânii
Cam grei de cap, dar tobă de eresuri,
Crezare-au dat poveștilor cu Herne,
Și noi le-am moștenit drept adevăruri.

PAGE

Păi mulți se tem să treacă-n miez de noapte
Pe lângă-acest stejar, zis al lui Herne.
Dar ce-i cu asta?

DOAMNA FORD

Noi făcurăm planul
Lângă stejar să-l întâlnim pe Falstaff
În Herne deghizat, ornat de coarne.

PAGE

Ei bine, socotim că va să vină
Cu această-nfățișare. Dar pe urmă
Ce-ar fi să-i facem? Cum ați plănuit?

DOAMNA PAGE

Am hotărât: pe fiica noastră, Nan,
Pe băiețel cu alți copii de-o seamă
Să-i facem spiriduși, pitici și zâne,
Punându-le veșminte verzi și albe,
Pe frunți cununi cu lumânări de ceară
Și-n mâini pârâitori. Astfel s-aștepte
Ascunși în gropi la marginea pădurii
Și-n clipa când noi ne-ntâlnim cu Falstaff,
Să năvălească lărmuind; noi două
Văzându-i, vom fugi cu mare spaimă,

Iar dânșii, strânși deodată cerc în juru-i,
Ciupi-vor pe stricatul cavaler,
Așa precum e datina la duhuri,
Mustrându-l pentru că-n puterea nopții
Întină-al zânelor sfințit tărâm
Cu-nfățișarea lui profană.

DOAMNA FORD

Tocmai;
Și până ce n-o spune adevărul,
Să mi-l ciupească zdravăn spiridușii,
Arzându-l cu făcliile!

DOAMNA PAGE

Apoi,
După ce singur spus-a adevărul,
Dăm buzna toți, îi smulgem cele coarne
Și-l ducem în ocări până la Windsor.

FORD

Copiii trebuiesc a fi struniți.
Altfel, vă spun, nu-i chip să izbutească.

EVANS

Pe copii am să-i înfăț eu ce trebuie să facă, ba însumi eu în chip de maimuțoi îl ard pe cafaler cu lumânarea.

FORD

O să fie minunat. Mă duc să cumpăr măștile.

DOAMNA PAGE

Pe Nan o fac a zânelor regină,
În rochie albă am să mi-o îmbrac.

PAGE

Îi cumpăr eu mătasea. *(Aparte:)* Și-ntre timp
Lui Slender am să-i spun pe Nan s-o fure
Și-apoi la Eton[77] le așez cununa...
Să-i dăm de veste repede lui Falstaff!

FORD

Nu, merg tot eu sub numele de Brook,
Să-l mai descos. El vine, n-aveți grijă.

DOAMNA PAGE

De asta nu mi-e teamă! Hai, plecați,
Costume și dichisuri să-mi aflați.

EVANS

Haiteți să ne punem pe treabă! Astea-s plăceri minunate și farse foarte cinstite, mă rog.

*(Page, Evans și Ford ies.)*

DOAMNA PAGE

Mergi, doamnă Ford! Trimite iar, degrabă,
La Falstaff, să vedem ce va mai spune.

*(Doamna Ford iese.)*

Acum, la doctor; pentru el mi-i voia;
Lui Nan bărbat doar dânsul vreau să-i fie;
Cu tot pământul lui, un bou e Slender.
Iar soțul meu pe el l-a pus la suflet.
Și doctoru-i cu bani și-apoi la Curte
Își are prieteni mulți; doar lui aș vrea
S-o dau, ori nimănui, pe fiica mea.

*(Iese.)*

## SCENA 5

*O cameră în „Hanul Jartierei".*
*Intră Hangiul și Simple.*

HANGIUL

Ce poftești, bădărane? Ce poftești, obraz de toval? Vorbește, pronunță-te, declară! Scurt, concis, repede, fulger!

SIMPLE

Zău, domnule, veneam să vorbesc cu sir John Falstaff din partea lui jupân Slender.

HANGIUL

Uite, colo e odaia dânsului, casa dânsului, castelul dânsului[78], patul lui statornic și patul lui pe roate[79]; de jur împrejur are zugrăvită parabola fiului risipitor[80], proaspătă și nouă. Du-te; bate la ușă, și strigă. Are să-ți cuvânteze ca un antropofagian; bate la ușă, zic!

SIMPLE

O femeie bătrână, o femeie grasă a intrat în odaia dumnealui, să aștept până va coborî. De fapt, despre dânsa am venit să vorbesc.

HANGIUL

Cum? O femeie grasă? Cavalerul ar putea fi prădat! Ia să-l strig eu. Hei, năzdrăvanule cavaler, sir John, chiuie una militărește din toate băierile bojocilor tăi. Ești acolo? Te întreabă hangiul tău, prietenul tău de beție.

FALSTAFF
*(dinăuntru)*

Aici sunt, hangiule. Ce s-a-ntâmplat?

HANGIUL

Se află aici un tătar din Boemia, care o așteaptă pe femeia ta grasă. Las-o să coboare, năzdrăvanule, las-o să coboare. Odăile mele găzduiesc oameni cu obraz. Rușine pentru tainele pe care le înnozi și le deznozi, rușine!

*(Intră Falstaff.)*

FALSTAFF

A fost la mine chiar acum, hangiule dragă, o femeie bătrână și grasă, dar a plecat.

SIMPLE

Rogu-vă, sir, nu era cumva cărturăreasa din Brentford?

FALSTAFF

Așa-i cum zici, coajă căscată de scoică, dânsa a fost; dar ce vrei cu ea?

SIMPLE

Stăpânul meu, jupân Slender, văzând-o că trece pe stradă m-a trimis s-o întreb, sir, dacă unul Nym care i-a șterpelit un lanț mai are sau nu mai are lanțul asupra lui.

FALSTAFF

Am vorbit cu bătrâna despre asta.

SIMPLE

Și ea ce spune vă rog, sir?

FALSTAFF

Pe cuvânt, ea spune că insul care i-a șterpelit domnului Slender lanțul, tot ăla i l-a și ciordit.

SIMPLE

Aș fi vrut să fi putut vorbi chiar eu cu femeia. Mai aveam să-i spun și alte lucruri din partea lui.

FALSTAFF

Ce lucruri ? Să auzim!

HANGIUL

Așa-i, spune-le, repede!

SIMPLE

Nu am voie să le țin secret, sir.

HANGIUL

Ține-le secret, ori crapă!

SIMPLE

Ei bine, sir, nu erau decât niște lucruri în legătură cu domnișoara Anne Page, ca stăpânul meu să știe dacă i-a fost ursit s-o capete, au ba.

FALSTAFF

I-a fost, i-a fost ursită.

SIMPLE

Ce anume, sir ?

FALSTAFF

S-o capete au ba... Du-te; spune-i că bătrâna așa mi-a ghicit.

SIMPLE

Pot să îndrăznesc să-i spun așa, sir ?

FALSTAFF

Da, sir. Cine ar fi în stare să îndrăznească mai mult ?

SIMPLE

Mulțumesc luminăției voastre. Cu veștile astea am să-i fac stăpânului meu o bucurie ce nu s-a văzut.

*(Iese.)*

HANGIUL

Ești un înțelept în toată legea, un înțelept al înțelepților, sir John! Dar ce, a fost la dumneata o cărturăreasă?

FALSTAFF

Da, a fost una, hangiule dragă. Una care mi-a deschis capul cum nu mi l-a deschis nici un învățat de pe lume. Și unde mai pui că nici nu m-a costat nimic, ba, dimpotrivă, am mai și încasat pentru învățătura primită.

*(Intră Bardolph.)*

BARDOLPH

S-a zis, Dumnezeule, stăpâne! Pungășie, curată pungășie!

HANGIUL

Unde-mi sunt caii? Spune-mi vești bune despre ei, derbedeule!

BARDOLPH

Au luat-o la fugă cu pungașii. Pentru că îndată ce am trecut de Eton, m-au aruncat de pe calul pe care mergeam în spatele unuia din ei, drept în mocirla unei mlaștini. Și, dând pinteni cailor, duși au fost, ca trei diavoli germani, ca trei doctori Faustus adunați la un loc.

HANGIUL

S-au dus doar ca să iasă întru întâmpinarea ducelui, nătărăule! Nu-mi spune că au fugit. Nemții sunt oameni cinstiți!

*(Intră sir Hugh Evans.)*

EVANS

Unde-i hangiul nostru?

HANGIUL

Care-i pricina, sir?

EVANS

Pagă de seamă la clientela tumitale; un prieten al meu venit la oraș mi-a povestit că trei nemți pui de lele au pungășit pe toți hangiii de la Reading, de la Maidenhead, de la Colebrook, suflându-le caii și părăluțele. Ți-o spun ca prieten; vezi, tumneata ești un om cu cap, plin te duh și de năstrăfănii și nu se cade să fii tus cu prețul, mă rog. Adio!

*(Iese.)*

*(Intră doctorul Caius.)*

CAIUS

Unde iest hangiiùll de la „Jarretière“ ?

HANGIUL

Aici, domnule doctor, muncit de nehotărâre și ros de îndoieli.

CAIUS

Nu pot să spun ce ieste acest', dar la mine fost spus că faci mare preparassion pentru un ducele de Jérmany. Ma paroll, la Curteà n-am auzit de sosirea nici unui duce. Ți-o spun ca un prietenùl! Adieu!

*(Iese.)*

HANGIUL

Tânguiește-te în gura mare, dobitocule ce ești, haide! Dă-mi o mână de ajutor, cavalere! Sunt pierdut! Zboară, fugi, țipă ca din gură de șarpe, dobitocule! Sunt pierdut!

*(Ies Hangiul și Bardolph.)*

FALSTAFF

Vreau ca lumea toată să fie băgată-n cofă cum am fost băgat și eu, ba încă și snopit în bătăi pe deasupra.

Dacă ar ajunge la urechile Curții povestea cu schimbarea mea la față, și dacă-ar ști cum mi-a fost botezată și miruită schimbarea la față, mi-ar topi grăsimea picătură cu picătură și ar unge cu mine ciubotele pescarilor. Sunt încredințat că m-ar șfichiui cu ironia lor fină până aș ajunge mai zbârcit decât o pară uscată. Nimic nu mi-a mai mers din ziua când am trișat la cărți. Pe cinstea mea, dacă m-ar ține răsuflarea cât să-mi rostesc rugăciunile, poate că m-aș căi. *(Intră doamna Quickly.)* Ei, dincotro vii ?

DOAMNA QUICKLY

Din amândouă părțile, bineînțeles !

FALSTAFF

S-o ia dracul pe una din părți și mama dracului pe ailaltă, ca să fie bine căpătuite amândouă. Din pricina lor am tras mai mult decât poate îndura nemernica nestatornicie a sufletului omenesc.

DOAMNA QUICKLY

Ele n-au tras oare ? Ba încă cum ; în specialitate una din ele, doamna Ford, inimă de aur, a fost bătută, sărăcuța, de arată vânătă ca pruna.

FALSTAFF

Ce-mi spui mie de vânăt ca pruna ? Eu am fost bătucit și împestrițat cu toate culorile curcubeului. Și era cât p-aci să fiu poprit în locul vrăjitoarei din Brentford. Numai iscusita dibăcie a minții mele de-a imita gesturile unei femei bătrâne m-a mântuit, altfel paznicul legii mă punea în fiare în locul vrăjitoarei, ca pe orice om de nimic.

DOAMNA QUICKLY

Sir, lasă-mă să-ți vorbesc în odaia dumitale. Vei afla cum stau lucrurile, și, te încredințez, spre mulțumirea

dumitale. Aci e o scrisoare care te va lămuri oarecum. Inimioarele mele, câtă bătaie de cap ca să vă pot potrivi ploile pentru o întâlnire! E limpede că unul dintre voi a păcătuit în fața lui Dumnezeu că vă paște atâta nenoroc în dragoste.

FALSTAFF

Haide sus în odaia mea!

*(Ies.)*

## SCENA 6

*Altă cameră în „Hanul Jartierei".*
*Intră Fenton și Hangiul.*

HANGIUL

Domnule Fenton, nu-mi mai spune nimic. Mi-e inima împovărată de amărăciune. Am să le dau dracului pe toate!

FENTON

M-ascultă totuși. În ce fac, ajută-mi,
Sunt gentilom și îți voi da răsplată
De două ori mai mult decât pierdut-ai:
O sută livre aur!

HANGIUL

Te voi asculta, domnule Fenton, și în orice caz îți voi păstra taina.

FENTON

Din când în când ți-am spus câte ceva
De dragostea ce-o port frumoasei Anne;
Cu-același foc mi-a dat răspuns și dânsa
(Cât poate hotărî al ei cuvânt).

Acum, din partea ei primii scrisoare,
Din care te va minuna ce afli;
Cu planul meu urzirea ei se țese
Că în vileag nu-i chip să poți da una
Făr' cealaltă. Burduhănosul Falstaff,
În ce-i urzit, un rol de seamă are;
M-ascultă, drag hangiule, răbdare,
Să-ți povestesc pe larg întreaga farsă:
La noapte-ntre cântat și-ntâiul ceas,
Sub crengile stejarului lui Herne,
Nan, dulcea mea, în fruntea zânelor
Va apărea. De ce? Stă scris aici.
În timp ce se petrec și alte farse,
Ei tatăl poruncitu-i-a să plece
Furiș cu Slender, și cu el la Eton
Să se cunune. Dânsa s-a-nvoit.
Și-acuma, sir,
Potrivnică acestui plan e mama
Ce-și vrea de ginere pe doctor Caius,
La fel cu dânsu-a chibzuit s-o fure.
Și când ceilalți cu gându-s la petreceri,
La popa să dea fuga să le facă
A cununiei slujbă; ea, pe față,
Aprobă planul mamei și-i promite
Lui doctor Caius; dar să vezi urmarea:
În alb a hotărât s-o-mbrace tatăl
Și în această-nfățișare, Slender,
La timpul potrivit luându-i brațul,
O va-ndemna să plece; mama altfel
A ticluit ca doctorul s-o afle
(Când toți vor fi cu măști, schimbați de haine),
Gătind-o-ntr-o bogată rochie verde,
În fluturări de sclipitoare panglici;
Și doctorul, la ceasul potrivit,

Va face doar un semn, luându-i mâna,
Iar fata e-nvoită să-l urmeze.

HANGIUL

Pe cine are de gând să păcălească, pe taică-su, sau pe maică-sa?

FENTON

Pe amândoi, fugind în fapt cu mine;
În dumneata mă bizui că vicarul
S-aștepte în altar la miezul nopții
Și, legiuind căsătoria noastră,
C-o slujbă să unească două inimi.

HANGIUL

Așa cum spui îți împlinește planul,
Eu plec să-i dau vicarului de știre;
S-aduci mireasa, popă am eu grijă!

FENTON

Îndatorat ți-oi fi o viață-ntreagă,
Lăsând răsplata ce ți-o dau chiar astăzi.

*(Ies.)*

# ACTUL V

## SCENA 1

*O cameră la „Hanul Jartierei".*
*Intră Falstaff și doamna Quickly.*

FALSTAFF

Te rog, nu mai trăncăni. Du-te! Am să mă țin de cuvânt. Asta-i a treia oară. Nădăjduiesc că numărul fără soț are să-mi poarte noroc. Hai, du-te! Se zice că numerele fără soț au farmece, fie că e vorba de naștere, de noroc sau de moarte. Du-te!

DOAMNA QUICKLY

Vă găsesc eu un lanț. Și îl fac pe dracu-n șapte să vă aduc o pereche de coarne.

FALSTAFF

Du-te, îți spun; vremea tace și trece. Ține capul sus și calcă pe vârfuri! *(Iese doamna Quickly. Intră Ford.)* Ei, ce mai veste-poveste, domnule Brook? Domnule Brook, în noaptea asta sau niciodată vei ști cum stau lucrurile. Fii în parc pe la miezul nopții, la stejarul lui Herne, și vei vedea minuni.

FORD

Nu te-ai dus ieri la dânsa, cum mi-ai spus că aveați înțelesul?

FALSTAFF

M-am dus, domnule Brook, așa cum mă vezi, un biet moșneag, dar m-am întors de la dânsa, domnule Brook, cu înfățișarea unei biete babe. Derbedeul ăla de Ford, soțul ei, e chinuit de cel mai buiac și mai viclean diavol al geloziei, care a stăpânit vreodată fiara turbării. Trebuie să-ți spun, mi-a tras o mamă de bătaie așa cum mă aflam în chip de femeie, pentru că sub înfățișarea de bărbat, domnule Brook, nici de Goliat c-un sul de la război în mână nu mi-e frică. Apoi mai știu că viața-i o suveică și sunt grăbit. Vino cu mine și am să-ți povestesc tot, domnule Brook. De pe vremea când jumuleam gâștele, de pe când trăgeam la fit și învârteam titirezul, n-am mai știu ce înseamnă să fii bătut cum am fost eu acuma. Am să-ți spun multe lucruri ciudate despre ticălosul ăsta de Ford, pe care am să mă răzbun la noapte, iar pe nevastă-sa am să ți-o dau plocon în brațe. Vino după mine! Se pun la cale lucruri ciudate, domnule Brook. Vino după mine!

*(Ies.)*

## SCENA 2

*Parcul din Windsor.*
*Intră Page, Shallow și Slender.*

PAGE

Hai, hai! Ne vom tupila acolo, în șanțul castelului, până ce vom vedea luminițele zânelor noastre. Adu-ți bine aminte de fiica mea, fiule Slender.

SLENDER

Da, pe cinstea mea, m-am înțeles cu ea și am luat o parolă ca să ne recunoaștem unul pe altul. Mă apropii de ea, care e îmbrăcată în alb, și strig: „iaca-na"; ea spune: „chiar așa". Și cu asta ne-am înțeles.

SHALLOW

E foarte bine. Dar nu văd ce e nevoie de „iaca-na" și de „chiar așa" ? Dacă știi că-i în alb, ai s-o recunoști. A bătut ora zece.

PAGE

Noaptea e întunecoasă. Luminițele și spiridușii vor face un efect grozav. Cerul să ne ajute pentru reușita planului nostru! Nimeni nu se gândește să facă rău de-cât dracul, și pe el îl vom cunoaște după coarne. Haideți, să mergem! Urmați-mă!

*(Ies.)*

## SCENA 3

*Stradă din Windsor, care duce spre parc.*
*Intră doamna Page, doamna Ford și doctor Caius.*

DOAMNA PAGE

Domnule doctor, fata mea e în verde. Când vezi că e momentul, ia-o de mână, du-te cu ea la altar și isprăvește treaba cât mai de grabă. Du-te înainte, în parc, noi două trebuie să intrăm împreună.

CAIUS

Oui, mesdames! Eu am să știi ce am de făcut. Adieu!

DOAMNA PAGE

Cu bine, sir. *(Caius iese.)* Bărbatul meu nu se va veseli atâta de păcăleala trasă lui Falstaff cât se va mânia văzându-și fata măritată cu doctorul. Ei lasă, mai bine un pui de ceartă acum decât o jale fără sfârșit pe viața toată.

DOAMNA FORD

Dar unde-o fi Nan cu ceata ei de zâne și Hugh, diavolul din Țara Galilor ?

DOAMNA PAGE

Stau pitiți cu toții într-un șanț, aproape de stejarul lui Herne, cu luminile acoperite și, chiar în momentul când noi ne vom întâlni cu Falstaff, le vor face să strălucească deodată în întuneric.

DOAMNA FORD

Asta are să-l sperie, nu glumă.

DOAMNA PAGE

Dacă nu se sperie, râdem de el; dacă se sperie, râdem și mai al dracului.

DOAMNA FORD

Îl păcălim noi bine.

DOAMNA PAGE

De-nșeli stricați, destrăbălați ca el,
Nu te socoate nimeni un mișel.

DOAMNA FORD

Se apropie ceasul. La stejar, să mergem la stejar.

*(Ies.)*

## SCENA 4

*Parcul din Windsor.*
*Intră sir Hugh Evans, deghizat în satir,*
*cu Anne Page și altele costumate în zâne.*

EVANS

U-șu-rel, u-șu-rel, sânelor! Fiți întrăsnețe, fă rog. Urmați-mă în șanț. Și, când fă dau de veste, faceți cum v-am spus. Haiteți, haiteți! U-șu-rel, u-șu-rel!

*(Ies.)*

## SCENA 5

*În altă parte a parcului*
*Intră Falstaff deghizat în Herne.*

FALSTAFF

Orologiul din Windsor a bătut miezul nopții. Clipa se apropie. Și acum, voi, zei ai sângelui înfierbântat, fiți cu mine! Adu-ți aminte, Jupiter, că te-ai preschimbat în taur pentru a ta iubită Europa. Dragostea ți-a poruncit să porți coarne. O, putere nețărmurită a dragostei, care faci din animal om și din om animal! Apoi, tot tu, slăvite Jupiter, de dragul Ledei, te-ai făcut lebădă. O, dragoste atotputernică! Cât de aproape a fost zeul de înfățișarea unui gânsac! Cel dintâi păcat l-ai fost făptuit în chip de animal. O, Jupiter, un păcat animalic, apoi alt păcat sub arătarea unei galițe. Gândește-te la asta, Jupiter, un păcat grețos. Dacă zeii că-s zei, sunt în asemenea călduri, ce pot face bieții oameni? Cât despre mine, mă aflu aici sub chipul unui cerb din Windsor, cel

mai gras cerb din toată pădurea. O, Jupiter, răcorește-mi sorocul împreunării, că de nu, mi-ar putea face cineva vreo mustrare când voi pișa lumea toată cu slănina din mine? Tu ești, căprioara mea?

*(Intră doamna Ford și doamna Page.)*

DOAMNA FORD

Sir John, ești aici? Cerbul meu iubit?! Malacul meu drag?!

FALSTAFF

Căprioara mea cu codița neagră! Dea cerul să plouă cu barabule [81], să tune cu cântece deocheate, să cadă grindină și să ningă cu hapuri și prafuri de iureș!... Să vină asupră-ne o furtună de porniri pătimașe! Între astea toate îmi caut eu adăpostul. (*O îmbrățișează.*)

DOAMNA FORD

Doamna Page a venit și ea cu mine, iubitule.

FALSTAFF

Împărțiți-mă între voi, ca pe un cerb ce mă aflu, pentru mine păstrez coastele, umerii i se cuvin paznicului pădurii, iar coarnele rămân moștenirea bărbaților voștri. Nu semăn a pădurar, hm? Nu vorbesc eu oare ca Herne vânătorul? Ei bine, de data asta Cupidon e băiat de treabă. Mă despăgubește din plin. Pe cât de adevărat e că sunt un duh, fiți binevenite, dragele mele!

*(Se aud zgomote.)*

DOAMNA PAGE

Doamne, ce-i cu lărmuiala asta?

DOAMNA FORD

Cerul să ne ierte păcatele!

FALSTAFF

Ce poate fi?

DOAMNA FORD și DOAMNA PAGE

Să fugim, să fugim!

*(Fug amândouă.)*

FALSTAFF

Se vede că dracul nu vrea să mă lase de tot răului, de teamă că oloiul ce-ar curge din mine să nu dea foc iadului. Altfel nu mi-ar încurca atâta ițele.

*(Intră sir Hugh Evans în chip de satir; Pistol în hobgoblin [82], doamna Quickly, Anne Page, ca Regină a zânelor, și alte doamne în chip de zâne cu cununi de lumânări pe cap.)*

REGINA ZÂNELOR

Voi, zâne, sure, negre, verzi și albe,
Sub clar de lună puneți nopții salbe;
Orfane ființe fără de noroc,
Aflați-vă în taina nopții loc!
Tu, crainic hobgoblin, le fă să tacă!

PISTOL

Zâne, -ascultați, tăcere să se facă!
Prin hornuri, greiere, te du, străbate
În vetrele cu foc, nemăturate,
Și leneșele slugi să le ciupești,
Cât afinele să le-nvinețești;
Crăiasa noastră gata-i s-osândească
Gunoaiele și lenea femeiască.

FALSTAFF

Sunt zâne! De vorbești îți sapi mormânt.
Țin ochii-nchiși și fața la pământ!

*(Se culcă cu fața la pământ.)*

EVANS

Tu, Beda[83], mergi, și unde afli-o fată
Spunându-și seara rugăciunea toată,
Să-i farmeci visul nopticica-ntreagă-n
Tihnitul somn al pruncului tin leagăn;
Pe somnoroșii care fac păcate
Ciupește-i de picioare, mâini și spate.

REGINA ZÂNELOR

De zor, de zor,
Dați, zâne, iama-n curtea din Windsor;
Gnomi, prin odăile-i sfințite fie
Sorți bune semănate pe vecie,
Cinstită de stăpân rămână casa
Și vrednic el de cinstea ei, aleasa;
Balsam pe-a' ordinului[84] jețuri, toate,
Lăsați din flori și ierburi miresmate;
Drepte-nvestiri în rang de coifuri, mante,
Să-și poarte mirul sub blazoane-nalte.
Iar voi, a' pajiștilor zâne, lanț,
O jartieră desenați în danț.
Ca urma ei prin vremi să nu se piardă,
Mai verde rămânând ca orice iarbă.
Și *Honni soit qui mal y pense*[85] să scrie
Cu tufe de smaragd și flori o mie:
Safire, perle, cusături bogate
În cataramele crăiești legate
Pe câmp de flori cu litere brodate.
Plecați, vă risipiți, dar, la cea oră
Să nu-mi uitați obișnuita horă
La gârnița lui Herne vânător!

EVANS

De mâini luați-vă, hai, tați-i zor,
Lămpi, touăzeci de licurici, ne-arate

Cum să jucăm sub crengile plecate.
Dar stai, parcă miroase-a muritor!

FALSTAFF

Doamne, apără-mă de acest spiriduș din Țara Galilor, că e-n stare să mă prefacă-n brânză!

PISTOL

Un vierme-ai fost uitat, de la născare!

REGINA ZÂNELOR

Prin foc să-i trecem mâna de-ncercare
La aste flăcărui de lumânare;
De-i cast, curat la cuget, nu tresare,
De-i păcătos, nu-mi va păsa că-l doare.

PISTOL

Hai să-ncercăm!

EVANS

Ia foc un lemn ca el?

FALSTAFF

Au, au, au!

REGINA ZÂNELOR

Stricat, stricat, cu pofte de mișel!
Horindu-i cu-a disprețului cântare,
Ciupiți-l, zâne, fără de-ndurare.

Cântec
*(cântat de corul zânelor)*

Hâș de-aici, că ești pătat,
Hâș de-aici, că ești stricat!

Pofte rele ți-au cuprins
Focul sângelui aprins;
Fugi cu-al patimilor foc,
Gândul mută-ți-l din loc.

Pân' ce luna va păli
Și lumina s-a sfârși,
Împrejuru-i ne-nvârtim,
Să-l pârlim și să-l ciupim.

*(În vreme ce cântă, zânele îl ciupesc pe Falstaff. Doctorul Caius vine dintr-o parte și răpește un băiat costumat în rochie verde de zână; Slender, venind din cealaltă parte, fură un băiat în alb; Fenton își face apariția și o ia pe Anne Page. În dosul scenei se aud strigăte și larmă ca la vânătoare. Falstaff își arată capul de cerb și se ridică.)*
*(Intră Page, Ford, doamna Page și doamna Ford.)*

PAGE

Stai, nu fugi! Acum te-avem în palmă!
Zadarnic faci pe Herne vânătorul!

DOAMNA PAGE

Hai, să nu ducem prea departe gluma!
Îți plac, sir John, nevestele din Windsor?
Tu, soțul meu, privește-aceste coarne,
Așa-i că în pădure stau mai bine
Decât ar sta-n oraș la tine-acasă?

FORD

Ei spune-mi, cavalere, cine poartă coarnele? Domnule Brook, află că Falstaff e un ticălos, un ticălos de încornorat. Uite, astea sunt coarnele lui, domnule Brook! Și să știi, domnule Brook, pe ce-a stăpânit Ford el n-a putut pune mâna, afară doar de coșul cu rufele murdare,

de bățul care i-a muiat spinarea și de cele douăzeci de livre bani gheață care trebuie înapoiați domnului Brook și pentru care i s-a pus popreală pe cai, domnule Brook!

DOAMNA FORD

Sir John, n-am avut noroc să ne iubim. N-a fost chip să fim împreună vreodată. Să nu mai vorbim de dragoste, dar doresc să rămâi pentru totdeauna cerbul meu drăgălaș.

FALSTAFF

Acum încep să mă dumiresc că v-ați bătut joc de mine ca de-un măgar ce sunt.

FORD

Întocmai și în aceeași măsură și bou. Pentru amândouă avem dovezi la mână.

FALSTAFF

Prin urmare făpturile aste nu sunt zâne. Mi s-a năzărit mie de trei-patru ori că s-ar putea să nu fie. Și totuși păcătoșenia din mine, amețirea pe loc a minților mele m-au orbit făcându-mă să cred că ar fi zâne, acolo unde bunul-simț spunea că nu-i decât o farsă grosolană. Iată cum ajungi un maimuțoi când te dedai la rele.

EVANS

Sir John, slujește-i lui Tumnezeu, leapădă torințele necurate, și atunci sânele n-au să te mai ciupească.

FORD

Că bine zici, spiridușule Hugh!

EVANS

Și tumneata lepădă-te, te rog, de gelozie.

FORD

N-am să-mi mai tem nevasta până în ziua când vei fi-n stare să-i faci curte într-o engleză ca lumea.

FALSTAFF

Oare mi-am uitat eu creierul la soare, de s-a uscat că nu mi-a mai rămas nici atâta minte ca să-mi dau seama de o păcăleală grosolană ca asta? Am ajuns în așa hal să fiu încălecat de un țap din Țara Galilor[86]? Atunci sunt un nebun cu tichie de dimie? Ar mai lipsi doar să mă înăbuș cu o bucată de brânză prăjită.

EVANS

Prânza nu face casă bună cu hozânza. Burta tumitale e numai hosânză.

FALSTAFF

„Prânză și hosânză"! În ce hal am ajuns, să fiu de batjocura unuia care face rasol biata noastră limbă! O ispravă ca asta ajunge pentru a înțărca desfrâul și săritul gardurilor noaptea pe întregul regat.

DOAMNA PAGE

Bine, sir John, cum ai putut să crezi așa ceva? Chiar de-am fi izgonit virtutea cu sila din inimile noastre dă-ruindu-ne cu totul iadului și nici atunci diavolul n-ar fi izbutit să ne scoată din minți cu făptura dumitale.

FORD

Ce mai făptură! Un caltaboș făcut din ce-a rămas în blide? Un sac de câlți?

DOAMNA PAGE

Un burduhănos înfoiat?

PAGE

Îmbătrânit, răcit, veștejit, și cu o burtă nesuferită?

FORD

Unul care la defăimat e mai meșter decât dracul?

PAGE

Și mai sărac decât Iov?

FORD

Și mai stricat ca nevasta lui Iov[87]?

EVANS

Slujind poftelor necurate și tavernelor și finului de Canare și finului și hidromelului și peținăniei și sudăl-milor și încăierărilor și trăncănelilor și sporovăielilor!

FALSTAFF

Ei bine, am ajuns cal de bătaie pentru batjocura voastră. Mi-ați luat piuitul. Mă dau bătut. Nu-s în stare să-i răspund nici acestei cârpe din Țara Galilor. M-am cufundat în adâncurile prostiei. Faceți cu mine ce vreți.

FORD

Pe cinstea mea, sir, te vom duce la Windsor la un oarecare Brook pe care l-ai pungășit de parale și pentru care trebuia să faci pe codoșul. Pe lângă tot ce-ai tras pân-acuma, întoarcerea acestor bani socot că are să-ți fie durerea cea mai usturătoare.

PAGE

Ei lasă, fii vesel, cavalere! Ai să guști astă-seară, acasă la mine, o băutură de zile mari. Și vei râde de nevastă-mea

așa cum râde ea acum de dumneata. Spune-i că domnul Slender s-a căsătorit cu fiică-sa!

DOAMNA PAGE

*(aparte)*

Doctorii pun la îndoială una ca asta. Dacă Anne Page e una și aceeași persoană cu fiica mea, atunci chiar în clipa de față dânsa-i nevasta doctorului Caius!

*(Intră Slender.)*

SLENDER

Ehei, ehehei, tătică Page!

PAGE

Fiule, cum stai, fiule? Ai isprăvit?

SLENDER

Isprăvit! Cei mai mari oameni din Gloucester au să afle despre treaba asta. Mai bine m-aș bălăbăni în streang, nu alta!

PAGE

Despre ce să afle, fiule?

SLENDER

M-am dus la Eton să mă cunun cu domnișoara Anne Page, și când colo, în locul ei am dat de un nătâng de lungan, de-un mălai-mare. De n-am fi fost în biserică, l-aș fi rupt în bătăi. Să nu mă mișc de-aici de nu eram în stare să jur că e Anne Page, dar când colo era băiatul poștașului.

PAGE

Pe viața mea, păi atunci te-ai înșelat!

SLENDER

Ce mai, nu-i nevoie să mi-o mai spui! Te cred că m-am înșelat dacă am luat un băiat drept fată. De ne-am fi căsătorit împreună, cu toate că era îmbrăcat în haine de femeie, tot n-aș fi vrut să mă culc cu el.

PAGE

Ei bine, de vină nu-i decât propria dumitale neghiobie. Nu ți-am spus, omul lui Dumnezeu, că trebuia s-o recunoști pe fiică-mea după îmbrăcăminte ?

SLENDER

M-am dus la aia îmbrăcată în alb și i-am strigat „iaca-na“ ! și ea mi-a răspuns „chiar așa“, întocmai cum ne înțelesesem cu Anne. Și totuși n-a fost Anne, ci băiatul poștașului.

DOAMNA PAGE

Dragă George, nu te supăra. Eu îi știam gândurile și am îmbrăcat-o pe fata mea în verde. Acum trebuie să fie la preot cu doctorul, poate s-au și căsătorit.

*(Intră doctorul Caius.)*

CAIUS

Unde iest madame Page ? Ma parroll, a făcut la mine un pacaliturr, m-am surat cu un garçon, cu un boy, cu un paysan. Un țarran, ma parroll, un băiat. Nu este Anne Page, ma parroll, făcut la mine pacaliturr.

DOAMNA PAGE

Dar cum ? N-ai luat-o pe cea îmbrăcată în verde ?

CAIUS

Sigùrr, pe lege al meu, ți fost un băiat. Ma foi, am să întorc pe dos tot Windsor !

*(Iese.)*

FORD

Ciudat îmi pare! Dar la urma urmei,
Pe-adevărata Anne cine-o fi luat-o?

PAGE

Am rele presimțiri. Iată-l pe Fenton!
*(Intră Anne Page împreună cu Fenton.)*
Ei, ce s-a întâmplat, domnule Fenton?

ANNE

Iertare, tată bun! Iertare, mamă!

PAGE

De ce n-ai mers cu Slender, domnișoară?

DOAMNA PAGE

De ce n-ai mers cu doctorul, fetițo?

FENTON

N-o speriați! Vă spun eu adevărul:
Ați plănuit s-o măritați cu sila
Cu oameni care pentru ea streini sunt,
Dar noi de mult ne-am logodit în taină
Și nime-n lume nu ne mai desparte.
De-o socotiți păcat, e sfânt păcatul;
Căci fapta ei n-a fost înșelăciune,
Neascultare sau necuviință
Când fata s-a zbătut voind să scape
De blestemate, -ntunecate zile.
Aduse-n dar de-un mărătiș cu sila.

FORD

De ce-ați rămas ca stanele de piatră?
Altă scăpare nu-i! Așa vru cerul!

În dragoste norocu-i avuție
Cu bani pământuri cumperi, nu soție.

FALSTAFF

Nu mai pot de bucurie că, deși m-ați luat la țintă pe mine, săgeata s-a întors și a izbit în voi!

PAGE

Scăpare? Ce scăpare? Dragă Fenton,
În fericire să trăiești și-n pace!
Încuviințezi ce nu mai poți desface!

FALSTAFF

Când dai noaptea drumul la câini, sunt fugăriți tot felul de cerbi!

DOAMNA PAGE

Ei bine, uit ce-a fost! Domnule Fenton,
Cerul să-ți dea lung șir de zile bune!
Iubite soț, să ne-ndreptăm spre casă
Și lângă foc să râdem de-aste șotii
Noi toți și cu sir John.

FORD

Așa-i, sir John,
Ce mi-ai promis se-ntâmplă-n noaptea asta:
Pe Ford cu Brook îl va-nșela nevasta!

*(Ies.)*

## NOTE

[1] Richard Davies, paroh al unei biserici din comitatul Gloucestershire, a fost cel dintâi care, la sfârșitul secolului al XVII-lea, a sugerat că acest personaj e o caricatură a lui sir

Thomas Lucy (1532 – 1600), bogat proprietar de pământ și, din 1586, șerif al comitatului Warwickshire (în care se afla și Stratford). Documente ale vremii atestă că el a poruncit ca tânărul Shakespeare să fie biciuit și alungat din Stratford, ca pedeapsă că făcuse braconaj pe domeniile lui. Shakespeare s-a răzbunat, scriind, zice-se, o baladă în care îl numea „Judge Clodpate" (Clodpate = nătărău); balada s-a pierdut, dar un librar londonez, William Oldys – autor și al unei *Vieți* a lui Falstaff – mărturisea, în prima jumătate a secolului al XVIII-lea, că mai ținea minte prima ei strofă, pe care o auzise în copilărie (în jurul lui 1700) „de la un gentilom foarte bătrân". Aproape toți comentatorii lui Shakespeare au acceptat ipoteza lui Davies și au văzut în Shallow (=superficial, gol, trivial) un portret al lui Lucy. Totuși, Leslie Hotson, unul dintre cei mai de seamă exegeți ai operei shakespeariene, a lansat, în studiul său, *Shakespeare versus Shallow* (1931), supoziția că personajul ridiculizat în *Nevestele vesele* nu e Lucy, ci William Gardiner, magistrat în comitatul Surrey, care, în 1596, a deschis acțiune împotriva lui Shakespeare și a asociaților săi, care jucau la Teatrul Swan din Londra, obligându-i să caute o altă sală de spectacol.

[2] Sir Hugh Evans e un portret satiric al lui Thomas Jenkins, originar din Țara Galilor, licențiat la Oxford, care i-a fost profesor lui Shakespeare la Stratford Grammar School, între 1575 și 1579. Evans nu e nobil, dar apelativul *sir* se folosea și pentru clerici.

[3] Camera Înstelată (*Star Chamber*) era o înaltă instanță judecătorească ale cărei ședințe se țineau într-o încăpere din palatul regal din Westminster, pe al cărei tavan era zugrăvit firmamentul, de unde îi venea și numele. Îndeplinea una dintre funcțiile Consiliului Regal, anume pe aceea de a rezolva petițiile supușilor; fusese creată de Henric al VII-lea, cu intenția de a potoli dezordinile care continuau să tulbure societatea engleză și după încheierea Războiului celor două roze. În timpul dinastiei Tudorilor a căpătat o foarte mare putere, în deplin acord cu aceea a absolutismului regal (va fi desființată de Carol I, în 1641). Ea judeca nu numai crimele grave – răzvrătiri,

prejudicii aduse magistraților –, ci și procese civile în care împricinații erau nobili. Dar asemenea cauze puteau fi aduse și în fața judecătorilor de pace, așa cum era Shallow.

[4] Hotson, în amintitul *Shakespeare versus Shallow* (vezi *supra*, nota 1), îl identifică pe Slender cu William Wayte care, în nov. 1596, adresa o reclamație șerifului din comitatul Surrey, împotriva unui grup din care făcea parte și Shakespeare, susținând că „fusese amenințat de ei cu moartea"; amănuntele acestui conflict – izbucnit, după cum dovedesc documentele descoperite de Hotson, în urma unor falsuri în testamentul privind moștenirea Teatrului Swan – au rămas necunoscute și, în consecință, nu se știu motivele pentru care Shakespeare se răzbuna pe Wayte. *Slender* înseamnă firav, dar și sărac, și zgârcit.

[5] Transcriere incorectă a termenului juridic *quorum*, referitor la judecătorii de pace care aveau dreptul să judece delictele grave – omorurile, tâlhăriile, jefuirea lăcașurilor de cult etc.

[6] Forma contrasă a termenului *custos rotulorum*, însemnând „custode al arhivelor", funcție pe care o îndeplinea principalul judecător de pace din fiecare comitat.

[7] Slender, a cărui lipsă de cultură e o permanentă sursă de umor, crede că *rotulorum* e un al treilea titlu judiciar al lui Shallow; pronunțându-l greșit, face să se creadă că el desemnează ceva în legătură cu șobolanii (în engl., *rat*).

[8] În latină, *armiger* însemna „purtător de arme, scutier"; el va da în engleză *esquire*, termen atribuit cuiva ce descindea dintr-o familie nobilă, dar nu purta titlu nobiliar și, de la un timp, și judecătorilor. *Esquire* se va transforma în *squire*, desemnându-i pe proprietarii de pământuri ai căror strămoși au fost cavaleri. Termenul e folosit și azi, ca formulă de politețe, în corespondența băncilor și a societăților comerciale.

[9] Incultura lui Slender iese din nou la iveală: el confundă *successors* (urmași) cu *ancestors* (strămoși).

[10] În *Ghidul shakespearian* publicat în 1964, F.E. Halliday precizează că blazonul lui Thomas Lucy (care fusese înnobilat în 1565) reprezenta „trei știuci de argint, așezate pe vertical": *știucă* se spune în englezește "luce". Pe scutul lui Shallow sunt 12 știuci.

[11] Corect, *Cotswolds* (sau *Cotswold Hills*) – regiune de dealuri și de păduri în comitatul Gloucestershire unde, din ultimele decenii al secolului al XVI-lea, se organizau petreceri populare.

[12] Se spune că, întristată de moartea lui Falstaff, despre care aflase când văzuse *Henric al V-lea*, regina Elizabeta i-a poruncit lui Shakespeare să scrie o piesă a cărei acțiune să fie constituită din aventurile amoroase ale acestui personaj și că așa a fost creată *Nevestele vesele* (vezi mai sus *Textul introductiv* al piesei, p. 338).

[13] *Pauca verba* (lat.) = vorbe puține.

[14] În original, Falstaff îl numește pe Bardolph *Scarlet and John*, acestea fiind numele a doi dintre haiducii lui Robin Hood: Will Scarlet și Little John. Îi spunea *Scarlet* (=stacojiu), din cauza culorii nasului lui de bețivan și *Little John*, pentru că, în povestirile cu Robin Hood, acesta avea o statură de uriaș.

[15] Referire la așa-numita *Tottel's Miscellany* (*Culegerea lui Tottel*), alcătuită de tipograful Richard Tottel și publicată în 1557; adevăratul ei titlu era *Songes and Sonettes*. Aduna laolaltă versurile lui Thomas Wyatt, ale lui Henry Howard, conte de Surrey, și ale altor poeți din prima jumătate a secolului al XVI-lea. Primul volum în care figurau versul alb englezesc (endecasilabul iambic) și sonetul, s-a bucurat de o mare popularitate.

[16] *Cartea zicătorilor vesele* (*The Book of Merry Riddles*), era o altă culegere foarte populară în epocă.

[17] În original, Slender declară că e "dissolute" (desfrânat), vrând să spună că e "resolute" (hotărât).

[18] Duelurile în care se foloseau sabia și pumnalul erau rezervate, pare-se, valeților.

[19] O nouă intervenție nefericită a lui Slender: prunele fierte se serveau clienților bordelurilor, ca afrodisiac.

[20] Sackerson – care se numea așa după stăpânul lui – era un urs vestit din așa-zisa „Paris Garden", pe malul Tamisei, unde se organizau spectacole populare, mai ales lupte dintre urși și câini.

[21] Și hangiul pronunță prost cuvintele străine: *Kheisar* pentru Kaiser, *Fessar* pentru vizir (în engl., *vizier*), acesta din urmă neînsemnând, evident, așa cum crede hangiul „împărat".

[22] Hercule și Hector erau eroii antici evocați cel mai des pentru a sugera forța fizică.

[23] În original, *angels* (=îngeri), monede de aur sau de argint având imprimate pe una din fețe imaginea unor îngeri.

[24] Guyana, aflată pe atunci în stăpânirea Țărilor-de-Jos, avea faima unui ținut foarte bogat.

[25] Indiile de Est, în sud-estul Asiei (uneori, denumirea cuprindea și China și Madagascarul) și cele de Vest, pe coasta Atlanticului în America de Nord și Centrală, erau învăluite într-o legendă care făcea din ele pământuri cu bogății fabuloase.

[26] În povestea medievală a lui Troilus și a Cresidei, Pandarus a înlesnit legăturile de dragoste între cei doi (Cresida era nepoata sa); de aceea, numele lui a devenit substantiv comun, însemnând *codoș*.

[27] Una din rarele împrejurări în care Falstaff vorbește în versuri; de obicei, replicile sale sunt scrise în proză; aici, explică unii comentatori, personajul e însuflețit de visul cuceririlor sale amoroase.

[28] Potrivit părerii unor exegeți, Falstaff se referă la „moda franceză" de a face economii pe seama reducerii numărului slujitorilor.

[29] Atât turcii, cât și frigienii erau considerați popoare de războinici cruzi.

[30] V. Ștefănescu – Drăgănești atrage atenția că termenul *malcontent* din original (însemnând „nemulțumit", „rebel") apăruse recent în limba engleză și că el implica „violență" (vezi nota 29 la *Nevestele vesele din Windsor*, în Shakespeare, *Opere complete*, vol. IV, București, 1985).

[31] Expresia *king's* sau *queen's English* („engleza regelui" sau „reginei") se folosește și astăzi pentru a defini engleza vorbită de persoanele cultivate, al cărei model e limba de la Curtea regală. Pentru că doamna Quickly se referă la „engleza *regelui*", s-a lansat ipoteza că piesa de față ar fi fost scrisă după 1603, anul

morții reginei Elizabeta, când pe tron s-a suit un rege, Iacob I Stuart. S-a făcut, însă, observația că expresia funcționa sintagmatic și că se spunea tot "king's English" și dacă țara era condusă de o regină. Se pare că varianta "queen's English" a apărut pe vremea reginei Anne (1702–1714), o epocă de mare înflorire culturală, și că de atunci se folosește foarte rar.

[32] Aceasta era înfățișarea lui Cain și a lui Iuda în miracolele, tapiseriile și picturile medievale; circula chiar expresia *Cain-coloured* pentru desemnarea unui galben roșcat.

[33] „Pe cinstea mea, e foarte cald. Mă duc la Curte cu chestiunea aceea importantă." Franceza lui Caius e stângace (deși s-ar putea, cum cred unii comentatori, ca stângăciile să-i aparțină lui Shakespeare).

[34] „Ce-am uitat?"

[35] „Ticălosule! Hoțule!"

[36] În franceza veche – „dați-mi!".

[37] În miracolele medievale, Irod apărea ca un personaj înfumurat, crud și nătâng.

[38] Despre flamanzi se spunea că le place foarte mult băutura.

[39] Istoriile muzicii engleze presupun că acest cântec, *Green Sleeves* (care se cântă și astăzi) a fost compus în timpul reginei Elizabeta; unele dintre ele cred chiar că datează din vremea lui Henric al VIII-lea. Prezența lui se semnalează, oricum, într-o culegere de sonete și cântece alcătuită de Clement Robinson și tipărită în 1584.

[40] Munte în Grecia (Thessalia), al cărui nume e pomenit în legendele mitologice ale Titanilor, ale Aloazilor și Centaurilor.

[41] Transformat în cerb de Diana, pe care o surprinsese îmbăindu-se, Acteon a devenit simbolul bărbaților încornorați.

[42] Popoarele ținuturilor foarte îndepărtate (din Extremul Orient sau indienii din America) erau foarte puțin cunoscute, astfel încât pe seama lor s-au creat legende dintre cele mai ciudate.

[43] Shakespeare a uitat că în actul I, sc. 1, Page se numea Thomas; de acum înainte (vezi și actul V, sc. 2) îi va spune *George*.

[44] La început, termenul *cavaleros*, împrumutat din spaniolă, era echivalent cu englezescul *knight* și însemna „gentilom"; în

secolul al XVI-lea (și, mai ales după 1588, când flota spaniolă a fost învinsă în largul coastelor britanice), el a căpătat, însă, o conotație ironică.

[45] În ediția *in-folio* din 1623, numele pe care și-l ia Ford va fi Broome; aceasta pentru că urmașii lui William Cobham, lord cancelar al Angliei între aug. 1596 și mart. 1597, au protestat, numele lor de familie fiind Brooke.

[46] Vezi *supra*, nota 23.

[47] Mercur era mesagerul zeilor.

[48] Unii comentatori – printre ei, V. Ștefănescu – Drăgănești (vezi *op. cit.*, nota 51) – cred că aceasta ar fi o aluzie la necazurile pe care le-a avut Richard Burbage (c. 1568–1619), prieten cu Shakespeare și cel mai de seamă interpret din epocă al rolurilor shakespeariene. În 1596, proprietarii terenurilor pe care era construit teatrul lui James Burbage, tatăl lui Richard (teatrul se chema, simplu, *The Theatre* și era cea dintâi clădire din Anglia destinată special reprezentațiilor dramatice) au refuzat înnoirea contractului de închiriere. Peste câteva luni, în apr. 1597, James Burbage a murit și Richard a continuat procesul – pe care l-a pierdut. Spre deosebire, însă, de situația descrisă în replica lui Ford, contractul permitea chiriașului să-și recupereze materialele de construcție. Așa încât, deși era adevărat că, potrivit legii, în general „cine clădește pe pământul altuia își pierde clădirea", Cuthbert Burbage, fratele mai mare al lui Richard, a putut să ia cheresteaua și s-o folosească la construcția noului teatru, *The Globe*.

[49] În demonologia medievală Maimona (sau Amaimon), Lucifer și Barbason erau căpetenii ale diavolilor: cel dintâi era stăpân peste partea de miază-noapte a Infernului, Barbason comanda 30 de legiuni de demoni, iar Lucifer era căpetenia supremă.

[50] Despre flamanzi se spunea că le plăcea peste măsură untul, celor din Țara Galilor – brânza și irlandezilor – băuturile tari.

[51] Figuri de scrimă.

[52] Comentatorii cred că aceasta ar fi o ironie, francezii fiind văzuți de englezi, în general, ca persoane blonde sau cu părul roșcat.

[53] Zeul medicinei în mitologia Antichității, fiul lui Apolo și al nimfei Coronis.

[54] Medic și filosof grec (129–199), născut la Pergam, stabilit la Roma. Medic al familiei imperiale sub Marcus Aurelius și Commodus. În Evul Mediu, faima sa a fost adusă în Occidentul Europei de arabi și a crescut mereu, până în Renaștere, fiind egalată numai de aceea a lui Aristotel.

[55] Castalia nu era o cetate, cum credea Hangiul, ci fântâna în care nimfa din Focida purtând acest nume fusese transformată de Apolo; apa ei dăruia inspirație poeților.

[56] Încă o eroare a Hangiului: după cum bine se știe, Hector nu era căpetenia grecilor, ci a adversarilor lor, troienii.

[57] Frogmore – un sat aflat nu departe de Windsor.

[58] Cupletele cântate de Evans au fost considerate de mulți editori ai operei shakespeariene că îi aparțin lui Shakespeare (au și fost incluse în câteva ediții ale poemului *Pelerinul îndrăgostit*); cercetările mai recente i le atribuie lui Marlowe.

[59] Aluzie la prințul Hal, viitorul Henric al V-lea.

[60] Un tovarăș de petreceri al prințului, care apare în cele două părți ale lui *Henric al IV-lea*.

[61] Un sat de pe malul Tamisei, unde femeile din Windsor își spălau rufele.

[62] Doamna Ford îl ironizează pe Robin, al cărui nume înseamnă „măcăleandru“, mică pasăre cântătoare; după toate probabilitățile, el e „micuțul paj“ al lui Falstaff din *Henric al IV-lea, partea a doua*, care va fi ucis în lupta de la Azincourt, în *Henric al V-lea*.

[63] Moda italiană (și, mai ales, cea venețiană) se bucura de mare trecere în Anglia elizabetană și era imitată nu numai de nobili, ci și de târgoveții cu dare de mână și de soțiile lor.

[64] În vremuri foarte vechi, nebunii și criminalii erau îngropați până la gât în pământ, iar în cei din urmă se aruncau bolovani și gunoaie și erau lăsați să moară de foame și de sete. Pe timpul lui Shakespeare, practica fusese părăsită de mult.

[65] Leslie Hotson (*Shakespeare versus Shallow*, 1931) atrage atenția asupra unei zicale care circula în Anglia în epoca elizabetană: „Când trece tinerețea, un bărbat poate ajunge un prostănac sau un doctor“.

[66] Tot Hotson explică expresia „a avea creierii înveliți în unt“ ca însemnând „nerozie fără leac“.

[67] Spadele spaniole erau atât de flexibile, încât li se putea îndoi lama până când atingeau mânerul.

[68] În orig. „*some questions in his accidence*“; *accidence* înseamnă și „morfologie“, și „chestiuni fundamentale“. Henric al VIII-lea și Edward al VI-lea au făcut eforturi în sensul încurajării învățământului; una dintre măsurile preconizate de ei a fost uniformizarea manualelor de latină. Cel la care se referă aici Doamna Page era cunoscut sub titlul *Lyly's Accidence* și fusese alcătuit la începutul secolului pentru școala de la catedrala St. Paul's. (Vezi Howard Staunton, cometariile la ediția *The Globe Illustrated Shakespeare*, 1979.)

[69] Pronunțarea cu accent velș a lui Evans creează efecte comice: astfel, *haec* – pe care el îl pronunță ca pe *hag* – ajunge să însemne „muma-pădurii; femeie urâtă și rea“, iar *hoc* – pronunțat *hog* – înseamnă „porc; om lacom, dezgustător“.

[70] *Hung* = „atârnat“; *hang* = a atârna, a spânzura“.

[71] Evans știe atât de puțin latinește, încât crede că mențiunea *caret* („lipsește) din tabelul declinării articolului e forma vocativului, și nu indicația că articolul *nu are formă pentru vocativ*. E limpede că publicul pentru care scria Shakespeare era cultivat și putea să aprecieze asemenea efecte comice.

[72] Pe vremea lui Shakespeare, Brentford era un sat pe drumul dintre Londra și Windsor; astăzi e cartier în vestul Londrei. „Cărturăreasa din Brentford“ era un personaj real, despre care se spunea că era înzestrat cu darul ghicitului.

[73] În original, *a muffler*, mască de pânză care acoperea jumătatea de jos a obrazului.

[74] Expresia „tinerețea în coș“ însemna „un îndrăgostit triumfător“ (vezi V. Ștefănescu – Drăgănești, *op. cit.*, nota 79).

[75] Totuși, exegeții shakespearieni cred că Shakespeare se referea la o vizită care a avut loc cu adevărat, cea a contelui Frederick von Mömpelgart (care, în 1593, la un an după călătoria în Anglia, a devenit duce de Württemberg). Englezii și-l vor aminti sub numele modificat „Mumpelgard“; el venea în fruntea unei ambasade trimise de Uniunea Prinților Protestanți

Germani. S-au găsit chiar documente ce atestă că a locuit câteva zile la „Hanul Jartierei“ de la Windsor. În 1597 i s-a acordat Ordinul Jartierei și, în 1598, apoi în 1600, trimișii lui au venit în Anglia, mai întâi să prezinte mulțumirile contelui pentru înalta decorație, după aceea să încerce a grăbi formalitățile de înmânare a decorației (care au întârziat foarte mult).

[76] Herne, personaj al poveștilor folclorice anglo-saxone, era o făptură fantastică, reprezentată purtând coarne de cerb și, uneori, barbă de țap; înzestrat cu puteri malefice, îi înspăimânta pe locuitorii satelor aflate în preajma pădurilor de la Windsor.

[77] Orășel așezat pe Tamisa, în dreptul Windsorului, pe celălalt mal. Celebru prin colegiul întemeiat aici în 1440 de Henric al VI-lea.

[78] Zicala „casa fiecăruia e castelul lui“ a fost atestată încă de pe la mijlocul secolului al XVI-lea; ea vrea să spună că, acasă la el, omul se simte stăpân și că, oricât de modestă i-ar fi locuința, el o vede ca pe un castel. Circulă și astăzi.

[79] La hanuri, sub patul fix (*standing bed*), se afla un alt pat (*truckle-bed*), cu picioare mai scurte, pe rotițe, care era scos de acolo numai la nevoie; în felul acesta, în odaie rămânea mai mult spațiu.

[80] Pe pereții multor încăperi (inclusiv ale hanurilor) erau zugrăvite fresce sau atârnate tapiserii cu scene biblice.

[81] În epocă, se credea că, printre alimentele cu virtuți afrodisiace, sunt și cartofii.

[82] Hobgoblin = „spiriduș“, de obicei răutăcios (faimosul Puck era și el un hobgoblin).

[83] Comentatorii mărturisesc că nu înțeleg rostul aluziei de aici la Beda, sau Bede (673 – 735), unul dintre marii cărturari și istorici anglo-saxoni.

[84] Marele Ordin al Jartierei, cel mai vechi ordin cavaleresc din Europa, întemeiat în 1348 de regele Edward al III-lea și modelat după ordinul celor 12 cavaleri ai Regelui Arthur. E format din 24 de cavaleri, regele – care e marele maestru al Ordinului – și prințul de Wales; fiecare cavaler are rezervată o strană în capela St. George's din Windsor.

[85] „Ruşine celui care gândeşte ceva rău (în această privinţă)“: deviză a Ordinului Jartierei. Se spune că regele Edward i-a ridicat şi înapoiat jartiera contesei Joan of Kent, căreia îi căzuse la o serbare de la castelul de la Windsor şi, cu aceste cuvinte a răspuns privirilor ironice ale celor care asistau la scena de mai sus.

[86] Credinţele populare din Ţara Galilor atribuiau ţapilor puterea de a se preface în demoni.

[87] În Cartea lui Iov se spune doar că „suflarea lui a ajuns nesuferită pentru femeia lui“ (19; 16), dar nu rezultă că ea i-ar fi fost necredincioasă.

## Opinii despre „Nevestele vesele din Windsor“

Că această comedie nu se cuvine privită cu dispreţ o spun mai multe motive. Mai întâi, după cum o ştiu foarte bine, i-a plăcut uneia dintre cele mai mari regine din câte au fost în lume, mare nu numai prin înţelepciunea sa în artele guvernării, ci şi prin cunoaşterea culturii clasice şi prin bunul gust al dramei, pentru că putem fi siguri că avea un asemenea gust prin înclinaţie pentru cei vechi. Această comedie a fost scrisă la porunca ei şi sub îndrumările ei, iar ea a fost atât de nerăbdătoare s-o vadă jucată, încât a poruncit să fie isprăvită în paisprezece zile; şi după aceea, a fost – aşa cum spune tradiţia – încântată la reprezentare.

John Dennis, *Epistle to the Comicall Galant*, 1702

Această comedie e remarcabilă prin varietatea şi mulţimea personajelor care se înfăţişează în chipuri mari înrudite şi mai diferite între ele decât ar putea fi găsite în orice altă piesă.

Samuel Johnson. *Preface to Shakespeare*, 1765.

*Nevestele vesele* e singura lui piesă scrisă aproape în întregime în proză și singura lui comedie în care scena e plasată în Anglia, iar subiectul e luat din viața claselor de mijloc din Anglia. Nu e diferită de cele mai apropiate de farsă dintre comediile lui Molière, care au fost scrise și ele cu un ochi la publicul regal și de la Curte. Cel mai semnificativ lucru e că Shakespeare a constatat că e imposibil să se mulțumească cu faptele petrecute în lumea obișnuită, astfel încât a introdus în final un dans și un cântec al zânelor, executate, e drept, de copii îmbrăcați în elfi, dar păstrând stilul feeriilor din acea vreme.

Georg Brandes, *William Shakespeare*, 1898.

Magia shakespeariană a transformat un cartier sordid de la sud de Tamisa într-un peisaj rural de Gloucestershire sau într-un Windsor ideal, plasat într-o Anglie agreabilă unde păcătoșii sunt niște prostănaci și unde a trăi înseamnă a râde de ei din adâncul inimii.

Leslie Hotson, *Shakespeare versus Shallow*, 1931.

# DUPĂ FAPTĂ ŞI RĂSPLATĂ

Traducere de
N. ARGINTESCU-AMZA

În privința construcției dramatice și a ideilor etice ale comediei *După faptă și răsplată* (*Measure for Measure*) – scrise în 1603 sau 1604 – critica a formulat idei contradictorii: unii comentatori au vorbit despre semnificația conceptelor de „păcat“ și de „pedeapsă“, i-au reproșat că, în final, clemența nu se extinde și asupra „păcătoșilor mărunți“, stabilind un fel de ierarhie a vinovăției, în funcție de clasa căreia îi aparțin vinovații. Nu sunt puțini nici cei care consideră că piesa nu răspunde definiției unei comedii.

Prima reprezentație a avut loc la 26 decembrie 1604, piesa fiind jucată „de trupe maiestății sale în White Hall“ (numele autorului în acest document – o chitanță pentru plata costumelor – fiind ortografiat Shaxbero). Textul, alterat prin tăieturi și adaosuri, va fi publicat în celebrul *in-folio* din 1623; episoadele în proză și cele în versuri nu sunt clar marcate, iar editorii moderni au putut să pună în evidență pasaje ce îndreptățesc concluzia că și alți autori au intervenit în scrierea piesei.

Subiectul i-a fost inspirat lui Shakespeare de o modestă piesă în două acte, *Prea minunata și vestita poveste a lui Promos și a Cassandrei* (1578) de George Whetstone care, la rândul său, îl preluase dintr-o povestire publicată de italianul Giambattista Giraldi Cinzio în volumul *Hecatommithi* sau *O sută de povești* (1565). În 1582, Whetstone va traduce *novella* lui Cinzio și o va publica în *Heptameronul* său din acel an, iar Cinzio își va dramatiza povestirea, transformând-o într-o tragicomedie și publicând-o în 1583, sub titlul *Epitia*.

Prima publicare în volum a traducerii: *După faptă și răsplată* (*Măsură pentru măsură*), sub semnătura lui N. Argintescu-Amza, în vol. IX al seriei Shakespeare, *Opere*, București, 1961.

## PERSOANELE

VICENTIO, Ducele
ANGELO, locțiitorul Ducelui
ESCALUS, un bătrân sfetnic
CLAUDIO, un tânăr gentilom
LUCIO, un „năstrușnic“
Alți doi tineri gentilomi
VARRIUS, un aghiotant al Ducelui
TEMNICERUL
THOMAS, PETER } doi călugări
Un judecător
COT-LUNG, un polițai sărac cu duhul
PLEAVĂ, un nătărău
POMPEY, tejghetar la hanul Doamnei Overdone
ABHORSON, călău
BARNARDIN, un nelegiuit întemnițat
ISABELA, sora lui Claudio
MARIANA, logodnica lui Angelo
JULIETA, iubita lui Claudio
FRANCISCA, o călugăriță
DOAMNA OVERDONE, o codoașă

Gentilomi, ofițeri, cetățeni, un băiat și însoțitori

Acțiunea se petrece la Viena.

# ACTUL I

## SCENA 1

*O încăpere în palatul ducal.*
*Intră Ducele, Escalus, nobili și ostași de gardă.*

DUCELE[1]

Escalus!

ESCALUS

Înălțimea-voastră!

DUCELE

Aș dovedi o râvnă de flecar
De-aș încerca ale domniei legi
Să le dezvălui unui om ce încă
Mai bine le cuprinde. Sfaturi nu-ți dau;
Mai înțelept vei cumpăni tu însuți.
Rămâne doar să-ncredințez puterea-mi
Destoiniciei tale, împletită
Cu vrednicia ta; pe amândouă,
La treabă pune-le cu sârg. Norodul,
Ca și obștească noastră-orânduire,
Tu le cunoști; ale cetății pravili,
Mai bine ca oricine le-ai pătruns.
Primește împuternicirea, iat-o!

Din slova ei dorim să nu te-abati.
Acum chemați pe-Angelo-n fața noastră;
În locul nostru va domni.

*(Un slujitor iese.)*

Mă-ntreb,
Ce chip de Duce va putea vădi!
Eu plec. În cuget, drămuind cu grijă,
Pe dânsul l-am ales locțiitor;
Iubirea noastră îi încredințează
Uneltele puterii fără margini
Prin sceptrul ce i-l dăm. – Zi-mi, ce gândești?

ESCALUS

Ale Vienei ziduri nu cuprind
Bărbat mai vrednic de asemeni cinste
Decât Angelo.

DUCELE

Dar sosește! Iată-l!

*(Intră Angelo.)*

ANGELO[2]

Supus de-a pururi Înălțimii-tale;
Să-ți aflu vrerea vin.

DUCELE

Angelo, drumul
Vieții tale drept nespus te-arată;
A tale daruri însă nu pot fi
Doar pentru tine risipite. Cerul
Făclii să fim ne-a hărăzit; aprinse
Nu doar de dragul lor. Dacă văpaia
Și dincolo de noi nu dă lumină,

Zadarnic ard. Belșugul duhului,
Avară, firea îl păstrează doar
Înaltelor înfăptuiri. Zeița
Nimic, făr'de dobânzi nu împrumută.
Angelo, numai tu poți împlini
Cu strălucire rosturile obștei,
Atâta vreme cât voi fi plecat.
Mă-nlocuiește dar și-ncearcă astfel
Chiar chipul meu să fii, făptura mea!
Osânda și-ndurarea-n ăst răstimp,
Din inimă-ți, din gura ta, purceadă.
Escalus e mai vârstnic, l-am chemat
'Naintea ta, dar el va să te-asculte.
Primește împuternicirea dar.

ANGELO

O, bunul meu stăpân, mai pune-o dată
Ființa-mi la-ncercare, oțelind-o,
'Nainte de-a pecetlui într-însa
Efigie atât de nentrecută!

DUCELE

Îndepărtează modestia; după
O lungă cumpănire te-am ales.
Primește, așadar, această cinste.
Atât de-nfrigurată-i graba noastră
De a pleca, încât nu ținem seamă
Că pricini însemnate mai rămân
Nedezlegate. Veste vei primi
Fără-ncetare despre noi, dar numai
Când rost și vreme ne-or îngădui.
Vom căuta, desigur, să aflăm
Ce ți se-ntâmplă. Cârmuie cu bine;
Râvnește către-nfăptuiri depline.

ANGELO

Și totuși, ne îngăduie, Stăpâne,
Să te petrecem câțiva pași din drum.

DUCELE

Prea mare-i graba. De altminterea,
Pentru a mea cinstire nu-i nevoie
Cumva mustrări de cuget să vă faceți –
Același țel avem. îți las puterea,
La bun sfârșit să-aduci ce socotești
Că-i legiuit. Acum, întinde-mi mâna.
Eu voi pleca pe-ascuns. Mi-e drag norodul,
Dar nu m-arăt în față-i cu alai;
Căci zarva ce slăvește, chiar făloasă,
Mi-i tare neplăcută. Prea mintos
Nu-l socotesc pe-acel ce le râvnește!...
Cu bine, încă-o dat', Angelo!

ANGELO

Cerul
Să-ți ocrotească țelurile mândre.

ESCALUS

De el călăuzit, cu norocire,
Întoarnă-te curând!

DUCELE

Vă mulțumesc!
Cu bine!

*(Iese Ducele.)*

ESCALUS

Eu aș dori, dacă vă este voia,
Să vă vorbesc deschis. Țin foarte mult

Îndatoririle ce mi-au fost date
Să le cunosc cât mai amănunțit.
Întinderea puterii mele, rostul,
Și însuși felul ei nu-mi sunt prea limpezi.

ANGELO

Nici mie. Dar să mergem împreună,
Deoparte. În curând vom dezlega
Întregul rost.

ESCALUS

Precum vă este voia!

*(Ies.)*

## SCENA 2

*O stradă.*
*Intră Lucio și doi gentilomi.*

LUCIO[3]

Dacă ducele nostru, împreună cu ceilalți duci, n-ajunge la înțelegere cu regele Ungariei[4], cum se vor azvârli toți asupra regelui!

PRIMUL GENTILOM

Ne dăruiască Cerul pacea, nu regele Ungariei.

AL DOILEA GENTILOM

Amin.

LUCIO

În judecata-ți te asemeni corsarului cel cuvios care a pornit pe mare cu cele zece porunci; numai că de pe tablele legii a șters una dintre ele.

AL DOILEA GENTILOM

„Să nu furi“ ?

LUCIO

Desigur ! Tocmai pe asta a răzuit-o.

PRIMUL GENTILOM

Cred și eu ! După porunca asta și căpitanul, și ceilalți corsari ar fi trebuit să se lase de trebușoare, că doar pe jaf erau porniți. Nu se află nici un ostaș care, cerând binecuvântarea cerului, să guste înainte de a se așeza la masă rugile pentru pace.[5]

AL DOILEA GENTILOM

N-am auzit nici un ostaș să urască pacea.

LUCIO

Te cred ; îmi închipui că nu te-ai aflat niciodată în lăcașurile unde se înalță rugi.

AL DOILEA GENTILOM

Niciodată ?! De zeci de ori, ba și mai mult, și-n timpul cel mai diferit...

PRIMUL GENTILOM

Ce fel de timp ? Timp muzical, cumva ? Și-n ce măsuri și tonuri ? Diferite ?

LUCIO

În orice ton și-n orice limbă.

PRIMUL GENTILOM

Ba chiar în orișice religie ?

LUCIO

Oho! Desigur! De ce nu? Harul religios tot har rămâne, în ciuda tuturor părerilor potrivnice; la fel se vădește că tu ești o pramatie, în ciuda oricărui har.

PRIMUL GENTILOM

Ei, bine, dacă așa stau lucrurile, pe noi ne-a despărțit doar tăietura foarfecelui: suntem din aceeași stofă.

LUCIO

Neîndoios, suntem din aceeași stofă; dar așa cum aceeași stofă înseamnă și catifeaua, și tivitura, tu... ești tivitura!...

PRIMUL GENTILOM

Iar tu catifeaua. Tu ești catifea de preț; bine întinsă, pe legea mea. Mai degrabă aș vrea să fiu tiveală de satin englezesc decât catifea sfrantuzească[6]... chelă, așa cum ești tu. Vorbesc destul de lămurit?...

LUCIO

S-ar zice că da... chiar... dureros de lămurit. M-am luminat, după propria-ți mărturisire, unde anume începe sănătatea ta; dar un singur lucru îți mai spun: cât voi trăi, voi face-n așa fel, să nu beau niciodată după tine...

PRIMUL GENTILOM

Eu singur mi-o făcui... Așa e?...

AL DOILEA GENTILOM

Da, ți-o făcuși, și sănătos ori vătămat tot aia-i...

LUCIO

Ia te uită, vine Doamna tuturor desfătărilor!... Sub acoperișul ei m-am ales cu boli destule; prețul lor s-a ridicat la...

AL DOILEA GENTILOM

La cât mă rog?

LUCIO

Cât crezi?!

AL DOILEA GENTILOM

Pe an, trei mii de ducați s-au dus. Ducă-se! Ducă-se!...

PRIMUL GENTILOM

Ei da, ba poate chiar mai mult.

LUCIO

Mai pune-alături o coroană „sfrânțuzească", una măcar!...

PRIMUL GENTILOM

Întotdeauna îți închipui că descoperi în mine fel de fel de boli. Și totuși, te-nșeli, sunt sănătos tun.

LUCIO

Nu tocmai. Chiar sănătos, cu greu s-ar putea spune. Ai sănătate... găunoasă; oase, dar... găunoase. Așadar sunătoare, nu sănătoase. Desfrâul a prăznuit dintr-însele.

*(Intră Doamna Overdone)*

PRIMUL GENTILOM

Ne spune, dar! Care parte din șalele tale e mai adânc pătrunsă de sciatică?

DOAMNA OVERDONE[7]

Las-o încurcată!... Uite unul colo; l-au prins și-l duc la temniță; ăsta făcea cât cinci mii ca voi.

AL DOILEA GENTILOM

Cine-i, mă rog?

DOAMNA OVERDONE

Vă jur, sir, este Claudio, e chiar *signor* Claudio.

PRIMUL GENTILOM

Claudio în temniță? Cu neputință!

DOAMNA OVERDONE

Na-ți-o bună!... Vă spun că așa-i. Am fost de față când l-au prins, am văzut chiar cum îl duc la temniță, ba și mai rău; până-n trei zile îi retează capul.

LUCLO

Și noi am tăifăsuit vrute și nevrute... Ar fi grozav de trist de-ar fi adevărat. Ești sigură că așa stau lucrurile?

DOAMNA OVERDONE

Sigură cum nu se mai poate. Și pricina: i-a trântit doamnei Julieta un plod.

LUCIO

De!... Tot ce se poate. Îmi făgăduise, acum două ore, că vine să mă vadă, și l-am știut dintotdeauna om de cuvânt.

AL DOILEA GENTILOM

De-altminteri, asta se cam potrivește cu ce vorbirăm noi mai adineauri despre blestemăția aia de știre.

PRIMUL GENTILOM

Se potrivește mai cu seamă cu noua poruncă dată-n vileag.

LUCIO

Să mergem, dar, să vedem ce-i adevărat din toate astea.

*(Ies Lucio și cei doi gentilomi.)*

DOAMNA OVERDONE

Uite-așa... Care cu războiul, care cu bolitul, care cu spânzurătoarea, care cu sărăcia lucie, mi se duc pe copcă toți mușteriii.

*(Intră Pompey[8].)*

Ei, dar cu tine ce mai e?

POMPEY

Pe ăla de colo îl duc la temniță.

DOAMNA OVERDONE

Îl duc, dar ce-a făcut? Cu ce-o fi păcătuit?

POMPEY

Cu o femeie.

DOAMNA OVERDONE

Bine, dar ce vină are?

POMPEY

Are: a vrut să prindă păstrăvi și... s-a bălăcit în ape neîngăduite.

DOAMNA OVERDONE

Cum asta? A făcut un pruncușor vreunei fecioare?

POMPEY

Mda, ceva mai puțin. A făcut dintr-o fecioară... o femeie! Dar ai auzit vorbindu-se de noua poruncă?!

DOAMNA OVERDONE

Ce poruncă, omule?

POMPEY

Tot ce e casă deocheată în mahalalele Vienei – la pământ!

DOAMNA OVERDONE

Și cu cele din inima orașului cum rămâne?

POMPEY

Rămân de sămânță!... S-ar fi dus și ele pe copcă dacă un târgoveț cu scaun la cap n-ar fi pus o vorbuliță!...

DOAMNA OVERDONE

Și zici că toate casele de întâlnire din mahalale vor fi dărâmate?

POMPEY

Până la temelie, doamna mea.

DOAMNA OVERDONE

Asta zic și eu că-i o schimbare îngrozitoare pe meleagurile noastre! Și acum, ce se va alege cu mine?

POMPEY

Ei, asta-i! N-ai nici o teamă. Avocații buni nu duc lipsă de mușterii; schimbi locul; asta nu înseamnă că schimbi și meseria; și eu îți voi ține mai departe pivnița. Rămân și tejghetarul domniei-tale. Nu-ți pierde firea. Au să țină seama și de dumneata; doar ți-ai sleit ochișorii în slujba lor – au să se-ndure!...

DOAMNA OVERDONE

Nu prea-i nimic de făcut pe-aici, meștere tejghetar. Hai s-o ștergem.

POMPEY

Iată-l pe *signor* Claudio, pe care-l duc la temniță;
doamna Julieta vine și dânsa.

*(Doamna Overdone și Pompey ies.)*
*(Intră Temnicerul, Claudio, Julieta și garda.)*

CLAUDIO

De ce mă porți pe-aici, în văzul lumii?
Prietene, la temniță mă du,
Acolo-am fost trimis.

TEMNICERUL

N-o fac nicicum
Din voia mea; porunca nendurată
De însuși Lord Angelo dată-i.

CLAUDIO

Plătim acestui semizeu puterea;
Ne drămuie greșelile cântaru-i
Și cruță ori lovește-n cine vrea,
Ca sabia cerească, iar dreptatea...
Cu dânsu-i pururi!...

LUCIO

Spune-mi, dar, Claudio,
Vei fi închis? De ce?

CLAUDIO

De ce închis?!
Am fost prea liber, Lucio, prea liber!...
Ospețe multe poftă-ți dau, cu vremea,
De a posti. La fel spre-osânde aspre
Ne îndreptăm, când hățul e prea liber.

Așa ni-i firea – din cumplita sete,
Ca șobolanii, dibuim otrava,
Iar dacă o sorbim, ne-așteaptă moartea.

LUCIO

Dac-aș putea, în temniță, la fel de înțelept să glăsuiesc, pe loc aș trimite după câțiva dintre cei ce mi-au dat bani cu împrumut; dar ca să spun ce cred, mai mult îmi place să fiu smintit în libertate decât mintos în temniță, mai mult iubesc fără de frâul libertății decât frâna vredniciei... adică... întemnițarea! Cu ce-ai păcătuit, Claudio?

CLAUDIO

Mărturisindu-ți, aș păcătui din nou...

LUCIO

Ce spui! E vorba de-un omor?

CLAUDIO

De unde!

LUCIO

Desfrâu?

CLAUDIO

De vrei să-i zici astfel!

TEMNICERUL

Înainte, domnul meu! Trebuie să mergem mai departe.

CLAUDIO

O vorbă, prietene, o vorbă, Lucio.
*(Îi ia deoparte.)*

LUCIO

O sută chiar, de pot să-ți folosească.
Acum, atâta-i de-osândit desfrâul?

CLAUDIO

Te uită cum stau lucrurile. Eu,
Un legământ am încheiat, fățiș,
Ce-mi dă asupra patului Julietei
Depline drepturi. O cunoști prea bine,
Soție îi pot spune. Doar atât
Că n-am făcut vestirea cuvenită,
Căci zăvorită strașnic zace zestrea-i
La neamurile ei și nu i-o dau.
Am hotărât s-ascundem dragostea
Până-o veni o zi mai priincioasă.
Dar ce folos ? Ascunsa taină astăzi
Înscrisă e cu litere vădite
Chiar în făptura Julietei.

LUCIO

Prunc ?

CLAUDIO

Da, din nefericire. Și acum,
Locțiitorul nou al Ducelui
Cu ochi nedrepți și cruzi privește fapta.
Prea-naltă-i slujba asta pentru el.
Norodu-i pare un trăpaș, pe care –
Urcat în șa –cu pinteni l-îmboldește
S-arate că-i stăpânul. Poate că
Și slujba îl preface în tiran –
Nu știu s-o spun, dar știu c-a scotocit
Vechi legiuiri, ce-au fost de mult uitate,
Asemeni armelor prea ruginite;
De-atâta vreme atârnă-n panoplii,
Încât de douăzeci de ori le-a dat
Înconjur soarele, în zodiac,
Și nimeni nu le-a scos din cui. Pesemne

Doar ca să-și facă faimă! Împotrivă-mi,
Înscăunata lege amorțită,
De mult nefolosită, o îndreaptă!...
Doar ca să-și facă falâ...

LUCIO

Așa-i, neîndoios, iar capul tău îmi pare că-ți stă atât de ușor pe umeri, încât l-ar doborî și o precupeață îndrăgostită, cu un suspin. Trimite să-l caute pe Duce și cere-i să-ți facă dreptate.

CLAUDIO

Am și trimis. Dar nu e de găsit.
Așadar, Lucio, te rog din suflet
În ajutor să-mi vii tu însuți; astăzi
La mânăstire intră sora mea;
Noviciatul este sorocit;
Du-i veste că mă paște grea năpastă;
O roagă pentru mine, în genunchi,
Să afle ce prieteni are-acest
Locțiitor atât de crud, să-ncerce
Chiar dânsa: poate l-o îndupleca;
Pun mari nădejdi în încercarea asta;
Prin glasul ei supus, sfielnic,
Al tinereții har grăi-va. Apoi,
E iscusită, ba chiar meșteră;
Prin agerimea vorbelor e-n stare
Să-ntoarcă vorba și să-l joace-n voie
Pe celălalt, și poate să-l convingă.

LUCIO

Dea Domnul să poată! Le va mai veni inima la loc semenilor tăi întru păcat; altfel ar rămâne în primejdia unor osânde prea grele. Vreau să te văd din nou bucurându-te

de viață; de asemeni, aș fi nemângâiat de te-aș vedea pierzând-o ca-n zaruri, prostește. Alerg s-o găsesc.

CLAUDIO

Îți mulțumesc, iubitul meu Lucio, neprețuit prieten.

LUCIO

Deci, peste două ore...

CLAUDIO

Temnicer, să mergem!

*(Ies.)*

## SCENA 3

*O mânăstire.*
*Intră Ducele și Fratele Thomas.*

DUCELE

Nu, sfânt părinte,-nlătură-acest gând,
Mă crede că plăpândul vârf – săgeata
Copilărească-a dragostei – nu poate
Străpunge-o inimă bărbată; țeluri
Înalte, chiar copleșitor de grele –
Și nicidecum văpaia tinereții –
Spre tine m-au mânat, să cer în taină
Un adăpost.

FRATELE THOMAS

Îmi poate spune Înălțimea-voastră...

DUCELE

Părinte, eu mai mult decât oricine,
Sunt omul ce-i dorit să stea departe

De lume, de sfruntarea fandosită
A tineretului, ce risipește
Averi, dar e sărac cu duhul, foarte!...
Deci, am încredințat lui Lord Angelo
– Nu duce-un altul viață mai severă –
Puterea mea fără de margini și
Chiar sceptrul meu, aci-n Viena! El
Mă crede către leși călătorind.
Sămânța-acestei vești, de noi zvârlite,
În cugetul norodului a prins
Crezare. Acum, cucernice părinte,
Ai vrea să-ntrebi ce m-a-ndemnat s-o fac?

FRATELE THOMAS.

Desigur, Înălțimea-voastră!

DUCELE

Iată,
Avem legi grele, aspre rânduieli,
Trebuincioase frâie și zăbale
Pentru-armăsarii noștri nestruniți,
Dar iată că vreo paisprezece ani
Să doarmă le-am lăsat!... Bătrânul leu,
De trudă istovit, din vizuina-i
La vânătoare nu se mai avântă!
La fel, părinții prea-ngăduitori
În cui nuiaua lasă, pe copii
Să-i sperie de-colo – dar cu timpul,
Mai mult de râs ajunge sperietoarea.
A' noastre legi, nepedepsind pe nimeni,
Sunt moarte... Libertatea fără frâu
De nas îi poartă pe judecători...
Își bate plodul doica și bolește
Rău vătămată buna-cuviință.

FRATELE THOMAS

Putea'nălțimea-voastră să dezlege
Justiția înlănțuită, de voia!
Măsura asta de-ar fi fost luată
Chiar de domnia-voastră, nu de-Angelo,
S-ar fi vădit cu mult mai de temut.

DUCELE

Mi-i teamă că prea mult! A mea e vina
Îngăduinței dusă prea departe.
Din parte-mi aspră tiranie-ar fi
Norodul să rănesc; l-am îndemnat
Chiar eu spre desfătări și fărdelegi.
Angelo deci a căpătat puterea;
În al meu nume va lovi la țintă,
Fără ca eu să fiu atins în chiar
Ființa mea. Eu însumi voi veghea
În ce chip cârmuiește. În veșmânt
De frate-al ordinului vostru, eu
Voi vizita pe nobili și norodul.
Așadar, haina de abate dă-mi-o
Și instruiește-mă cu de-amănuntul
Cum să mă port, să pot părea călugăr;
Și alte lămuriri eu îți voi da;
Dar nu acum. E aprig Lord Angelo,
Porniri potrivnice, invidii multe
Dezlănțui-va, pentru că în vine,
Nu pare sânge omenesc să aibă;
Iar foamea-i, mai curând decât cu pâine,
Cu pietre ar dori s-o stâmpere,
Dar, să vedem: ținând puterea-n mână
I s-o schimba și firea? De-i așa,
Curând pe chipu-i, scris, se va vedea.

*(Ies.)*

## SCENA 4

*Altă mânăstire.*
*Intră Isabela și Francisca.*

ISABELA[10]

Și voi, călugărițe, alte drepturi
N-aveți?

FRANCISCA[11]

Nu sunt acestea în de-ajuns
De mari?

ISABELA

Într-adevăr, nici n-aș râvni
Mai mari, ci mai degrabă rânduială
Severă, pentru maicile din tagma
Preasfintei Clara.

LUCIO
*(dinăuntru)*

Să domnească pacea
În ăst lăcaș.

ISABELA

Strigat-a cineva?

FRANCISCA

E voce de bărbat. întoarce dar,
Iubită Isabelă, cheia-n broască,
Întreabă-l ce dorește și deschide.
Tu poți s-o faci, eu nu: tu n-ai jurat;
Mânăstireasca juruință cere
Cu vreun bărbat să nu mai stai de vorbă
Decât fiind cu stareța de față,

Și-al tău obraz învăluit ținându-l...
Din nou strigat-a. Rogu-te, răspunde!

*(Iese.)*

ISABELA

Cu voi, și pacea și belșugul fie.
Dar cine strigă?

*(Intră Lucio.)*

LUCIO

'N fața ta, fecioară,
De ești așa precum vestesc bujorii
Obrajilor – și nu altcum – mă-nchin!
Putea-vei face să ajung cumva
În preajma Isabelei, care încă
În mânăstire nu e juruită,
Fermecătoarea soră-a lui Claudio,
Nefericitul?

ISABELA

Cum? îngăduie
Să-ntreb – de ce nefericit? Mai bine
Din capul locului îți spun că eu
Sunt Isabela, sora lui Claudio.

LUCIO

O, gingașă ființă, îți trimite
Urări de bine fratele. N-aș vrea
Cu vorbe multe să te chinui: dânsul
E-ntemnițat...

ISABELA

Vai, mie! Pentru ce?

LUCIO

De-aș fi judecător, aș hotărî
Ca, mai degrabă, pentru fapta lui,
Osânda s-o primească-n mulțumiri;
Lăsatu-și-a iubita-nsărcinată.

ISABELA

Nu-ți bate joc de mine, nici în glumă...

LUCIO

Nu-i glumă, e-adevăr curat. Deși
Ades păcătuiesc – e-n firea mea –
Șăgalnic cu femeile-n hârjoană-s,
Nu vreau cu feciorelnicul tău chip
Să stau de glumă-n acest fel. Pricep
Chiar eu că ești făptură îngerească,
Și te-au sfințit nespuse renunțări;
Că duhul ți-a ajuns nemuritor.
Și ție-asemeni unui sfânt se cade
Cu sufletul deschis să-ți glăsuiesc.

ISABELA

Râzând, lovești în tot ce-i bun în mine!...

LUCIO

Nu crede asta. Dar, pe scurt, ți-oi spune
Tot adevărul. Claudio cu-a lui
Iubită-n brațe strașnic s-au... cuprins.
Asemeni celor care-ndestulare
Cer hranei – ca un șes desțelenit
Și-nsămânțat, rodind când vine vremea –
Vădește pântecele-i rodnicia
Și grija arăturilor zeloase!...

ISABELA

Însărcinat-a dânsul o fecioară?
Doar n-o fi verișoara Julieta?!

LUCIO

E verișoara ta?

ISABELA

Am adoptat-o
Într-un anume fel, precum la școală
Adesea fetele obișnuiesc
Să-și schimbe numele jucându-se...
Dar totuși dintr-un sincer simțământ.

LUCIO

Chiar dânsa.

ISABELA

Cum? S-o ia-n căsătorie!

LUCIO

Ei vezi, aci e-ntreaga-ncurcătură.
Plecat-a Ducele în chip ciudat;
Mulți nobili... printre dânșii chiar și eu –
Înfăptuiri viteze tot visam;
Dar spun acei ce rosturile-n miez
Cunosc că gândul lui la mii de leghe
Departe-i de făgăduința dată.
În locul Ducelui, azi cârmuiește
Angelo, cu-mputerniciri depline.
În vine-n loc de sânge-i curge apă,
Iar de-ascuțișul cărnii răzvrătite
Habar nu are. Ba-l tocește aprig
Postind și cercetând cu sârg bucoavne!...

Angelo vrea să strângă strașnic chinga;
Năravul e îndătinat; acesta,
Precum un șoarec, nu se sinchisește
De leu și-i dă târcoale; azi, dezgroapă
O lege al cărei tâlc sever înseamnă
Osânda fratelui. Drept pildă vie,
L-a-ntemnițat; astfél, asprimea legii
Angelo o urmează-ndeaproape.
Pierdută-i orișice nădejde. Este
O singură scăpare: cineva
Să-l poată-ndupleca prin rugi gingașe!
Acesta-i rostul sarcinii ce-am luat-o
Venind la tine –ba –chiar... miezul ei!

ISABELA

La viața lui râvnește-atât de mult?

LUCIO

A fost chiar osândit și, după zvonuri,
Puteri depline are temnicerul
Să-i și reteze capul.

ISABELA

Cum să fac?...
Cu ce fărâme din puterea mea?...

LUCIO

La încercare pune-ți, dar, puterea.

ISABELA

Puterea mea? Mă îndoiesc de dânsa.

LUCIO

Ades e trădătoare îndoiala;
Punându-ne opreliști, pierdem bunuri

Ce ni s-ar cuveni. Acum, tu du-te
Și fă-l să înțeleagă pe Angelo
Că o fecioară va clinti bărbatul,
– Și zeu de-ar fi –cu plânsul ei duios
Și ruga se-mplinește, ca și cum
În însăși mâna ei stă îndurarea.

ISABELA

Să cerc de pot s-o fac!

LUCIO

Dar cât mai grabnic!

ISABELA

Pe dată chiar. Doar maicii-i dau de știre
Că trebuie să plec. Îți mulțumesc.
Urări de bine lui Claudio du-i.
Grăbește dar. Îți voi trimite vorbă
Chiar astă-seară dacă-am izbândit.

LUCIO

Cu bine! Plec.

ISABELA

Iubite domn, cu bine!

*(Ies.)*

# ACTUL II

## SCENA 1

*O încăpere în casa lui Angelo.*
*Intră Angelo, Escalus și un judecător; îndărătul lor,*
*Temnicerul, ostași de gardă., însoțitori.*

ANGELO

Să nu-nălțăm prădalnicelor păsări
Prin lege doar sperietoare: -n zbor
Din ea, obișnuința sprijin face...
Izvor de spaimă nu mai poate fi...

ESCALUS

Da; totuși mult mai nimerit îmi pare,
Ușor cu vârful spadei să-l crestăm,
Decât să îl lovim! Voiam să-l mântui!
Părinte nobil tânărul avu...
Pre cât se știe... Înălțimea-voastră,
– Slujind'nestrămutat virtuți severe –
Doresc să vă-ntrebați; în vremea-n care
Pornirea-nvolburată a sângelui
Dospea-ndemnându-vă să v-azvârliți
Asupra lucrului râvnit – atunci când,
Dorința, ceasul, locul se-mpleteau
N-ați fi înfăptuit chiar voi păcatul

Pe care azi îl osândiți, trăgând
Asupra faptei neîndurarea legii?

ANGELO

E una ispitit să fii, Escalus,
Și alta să păcătuiești. Nu neg
Că-n juriul care cumpănește viața
Învinuitului, din doisprezece
Judecători, cumva se poate-afla
Vreun hoț, ori doi, chiar și mai culpeși, poate
Decât cel căruia îi dau osândă.
Sub ochiul legii, dacă-un lucru cade,
De lege e lovit, căci ei nu-i pasă,
Că hoț pe hoț se-nșfacă... E vădit
Că de zărești un giuvaer, te-apleci
Și-l iei, căci l-ai văzut. Dar de nu-l vezi,
Fără să cugeti, în picioare-l calci.
Deci n-are rost să-i socotim mai mică
Nelegiuirea, sub cuvânt că eu
Aș fi putut păcătui. Mai bine
Ai glăsui așa: dacă greși-voi
Eu, care-l osândesc, m-aștepte moartea,
Prin însăși osândirea mea; nimic
Să nu-mi mai poată-aduce mântuire.
Așadar, trebuie să moară!

ESCALUS

Fie
Cum cere-nțelepciunea voastră! – Ascult!

ANGELO

Aici e temnicerul?

TEMNICERUL

E aici.
Porunca voastră o așteaptă.

ANGELO

Mâine,
La nouă dimineața, acest Claudio
Va fi ucis. Un preot îi aduceți
Să-l pregătească-așa cum se cuvine,
Acum, când drumul vieții lui ia capăt.

*(Iese Temnicerul.)*

ESCALUS

*(aparte)*

Să-l ierte Cerul, și pe noi de-asemeni!
Păcatul, unora li-i de folos,
Iar alții, chiar din neprihană, cad...
Se-ntrec în rele unii; mendrele,
De nimeni pedepsiți, o viață-și fac,
Iar alții își pierd viața pentr-un fleac.

*(Intră Cot-Lung cu ostași de gardă,*
*cu Pleavă și Pompey.)*

COT-LUNG

Hai, duceți-i; dacă-ntreg norodul cumsecade și-ar îngădui în țara asta să-și facă toate treburile în casele de-întâlnire, înseamnă că legea-i uitată; duceți-i mai departe.

ANGELO

Ce se-ntâmplă, domnul meu? Cum te numești și despre ce e vorba?

COT-LUNG

Să nu fie cu supărare Înălțimii-voastre, fac parte din poliția preasărmanului Duce; mă numesc Cot-Lung și, fără doar și poate, mă sprijin pe Justiție, înfățișând înaintea Înălțimii-voastre doi binefăcători de-o lume-ntreagă cunoscuți.

ANGELO

Așa? Și ce fel de binefăcători sunt? Nu cumva rău-făcători?

COT-LUNG

Să fie cu iertare, Înălțimea-voastră, prea bine nu știu ce sunt; însă, netăgăduit, sunt niște netrebnici; de asta sunt sigur; sunt cu totul lipsiți de pângărire, cum ar trebui, ca buni creștini, să fie.

ESCALUS

Grozav de bine spus! Iată un ofițer de poliție plin de înțelepciune.

ANGELO

Dar să vedem cine sunt și ce rang au? Te numești Cot-Lung? Ei bine, Cot-Lung, de ce nu vorbești?

POMPEY

Nu poate, Înălțimea-voastră, e Cot-Lung, dar nu știe să dea... din coate!

ANGELO

Dar dumneata, domnul meu, cine ești?

COT-LUNG

Dânsul, Înălțimea-voastră? Slujește la crâșmă, Înălțimea-voastră, dar e pe jumătate codoș; e-n slujba unei femei nelegiuite, a cărei casă, Înălțimea-voastră, a fost, precum se spune, dărâmată acolo, în mahalaua ei, iar acum, dânsa ține, ca să spunem așa, o baie de aburi, care este, așa socot eu, o casă foarte defăimată.

ESCALUS

De unde știi dumneata?

COT-LUNG

Soția mea, Înălțimea-voastră, pe care, în numele Cerului și a Înălțimii-voastre, o detest.[12]

ESCALUS

Cum, pe femeia dumitale?!

COT-LUNG

Da, Înălțimea-voastră, pentru că, Domnul fie lăudat, este o femeie foarte cumsecade.

ESCALUS

Și din pricina asta o detești?

COT-LUNG

Așa spun, Înălțimea-voastră, că, de-ar fi după ce cred eu, m-aș detesta și pe mine, ca și pe dânsa, pentru că, dacă această casă nu e casa unei codoașe, e vai de zilele ei, căci tot e casă deocheată.

ESCALUS

De unde știi dumneata asta?

COT-LUNG

Păcatele mele, Înălțimea-voastră, chiar de la nevastă-mea, care dacă ar fi avut în carnea ei aplecare cardinală, sigur că ar fi putut fi învinuită de lubricitație, adulterație și alte lucruri necurate.

ESCALUS

Din pricina acelei femei?

COT-LUNG

Desigur, Înălțimea-voastră, din pricina acestei femei trecute: dar deoarece l-a scuipat pe om în față, se cheamă că și-a bătut joc de el.

POMPEY

Domnule, de n-ar fi cu supărare Înălțimii-voastre, lucrurile nu stau chiar așa.

COT-LUNG

Atunci dovedește-o în fața acestor preanevrednici, domnia-ta, om foarte cumsecade: dovedește-o!

ESCALUS

Ați băgat de seamă cum stâlcește cuvintele?

POMPEY

Înălțimea-voastră, să vedeți; fiind îngreunată la pântec, a avut poftă, să nu vă fie cu supărare, de prune afumate[13]; dar cum nu se mai aflau decât două în casă, vă spun că e o treabă foarte veche; așadar, se mai găseau două, într-un taler, un taler de două parale; Înălțimea-voastră ați văzut, desigur, asemenea talere; sigur că nu sunt din porțelan chinezesc, dar sunt niște talere foarte bune.

ESCALUS

Bine, mai departe; nu-i vorba de talere.

POMPEY

Desigur! Câtuși de puțin, Înălțimea-voastră, nici umbră măcar, aveți cu desăvârșire dreptate; dar se leagă cu pricina noastră. Precum spuneam, această doamnă Cot-Lung, fiind, precum spusei, însărcinată, și cu pântecul foarte umflat, era pofticioasă; îi lăsa gura apă după prune afumate; deoarece însă nu se aflau decât două în casă, precum am spus, căci domnul Pleavă, aci de față, înfulecase pe celelalte, de altfel le și plătise cu bani pești, pentru că o știi prea bine, meștere Pleavă, eu nu eram în stare să-ți dau îndărăt cele trei parale.

PLEAVĂ

Nu, într-adevăr.

POMPEY

Bun, așa să fie; dar dumneata, dac-ar fi cu putință să-ți amintești, tocmai începuseși să spargi sâmburii prunelor cu pricina...

PLEAVĂ

Așa e, așa e, într-adevăr.

POMPEY

Aha, așa e; tocmai îți spuneam, dacă e cu putință să-ți amintești, că un anume, un cutare, cu nici un chip n-ar fi putut să se îndrepte de o anume boală, precum știi, dacă n-ar fi luat oarecare leacuri, cu grijă grozavă însă; altfel, degeaba, precum îți spuneam...

PLEAVĂ

Tot ce spui e-adevărat.

POMPEY

Așa! Așa! Deci...

ESCALUS

Haida-de! Ești un nerod, plicticos fără pereche. Sfârșește odată! La pricină! Ce-a pățit soția lui Cot-Lung? Și de ce anume se poate plânge dânsul?

POMPEY

Înălțimea-voastră, nu puteți trece la... pățanie chiar acum.

ESCALUS

Nu, omule, nici n-am de gând.

POMPEY

Insă veți trece, Înălțimea-voastră, cu îngăduința Luminăției-voastre. De altfel, vă rog din suflet, uitați-vă bine la meșterul Pleavă, aci de față. Omul ăsta are 80 de livre venit; tatăl lui a răposat de Ziua Sfinților; nu-i așa că de Ziua Sfinților era, meștere Pleavă?

PLEAVĂ

În ajunul Zilei Sfinților.

POMPEY

Așa, foarte bine! Nădăjduiesc că am pus mâna pe adevăr! Dânsul, Înălțimea-voastră, sta așezat pe un scaun cam scund, Înălțimea-voastră; asta se petrecea la Bolta cu struguri[14], unde chiar îți și place să stai; nu-i așa, spune drept!

PLEAVĂ

Da! Pentru că este o încăpere deschisă, foarte plăcută iarna.

POMPEY

Așa, foarte bine, întocmai; nădăjduiesc că am pus mâna pe adevăru-adevărat.

ANGELO

Va ține cât o noapte dinspre nord,
Cele mai lungi ce sunt în calendar!
Eu plec. Ascultă-le pricina deci
Și vei afla motiv să-i pedepsești
Pe toți.

ESCALUS

Și eu gândesc că da. Pe mâine, Înălțimea-voastră.

*(Iese Angelo.)*

Acum să mergem mai departe: ce-a pățit nevasta lui Cot-Lung, te întreb încă o dată ?

POMPEY

O dată ! Înălțimea-voastră, n-a pățit numai o dată !...

COT-LUNG

Vă rog din suflet, Înălțimea-voastră, întrebați-l ce i-a făcut soției mele.

POMPEY

Vă rog din suflet, Înălțimea-voastră, întrebați-mă.

ESCALUS

Fie ! Ei, ce i-a făcut soției dumitale domnia-sa de față ?

POMPEY

Vă rog să mă iertați, Înălțimea-voastră, priviți însă la fața acestei persoane. Iubite meștere Pleavă, ia privește către Înălțimea-sa ; e pentru binele domniei-tale. Oare Înălțimea-voastră l-a privit bine la față ?

ESCALUS

Fără îndoială, chiar foarte bine.

POMPEY

Dar să nu vă fie cu supărare, trebuie să-l priviți cât se poate de bine.

ESCALUS

Cât se poate de bine l-am privit.

POMPEY

Nu vede Înălțimea-voastră ceva viclean pe fața lui ?

ESCALUS

Bineînțeles că nu...

POMPEY

Eu sunt gata să spun sus și tare, cu mâna pe Biblie, că fața lui e tot ce-i mai schimonosit într-însul. Bun, așadar, dacă fața meșterului Pleavă este ceea ce e mai schimonosit într-însul, cum naiba ar fi putut face ceva soției polițaiului? Asta aș vrea s-o aflu și eu de la Înălțimea-voastră.

ESCALUS

Are dreptate, polițaiule! Ce spui de asta?

COT-LUNG

În primul rând, fără supărare, casa este o casă respectată; în al doilea rând, flăcăul ăsta este respectat; și stăpâna-sa este o femeie respectată.

POMPEY

Pe legea mea, Înălțimea-voastră, pun mâna-n foc, soția lui e cea mai respectată făptură dintre noi toți.

COT-LUNG

Minți, derbedeule, asta-i minciună, derbedeu nelegiuit. O să mai curgă apă pe gârlă până când femeia mea va fi respectată, cu bărbat, soție ori copil.

POMPEY

Meștere, a fost respectată de soțul ei înainte de căsătorie.

ESCALUS
*(aparte)*

Care dintre ei e cu mintea întreagă: ce e drept și ce e nedrept aci? Care-i adevărul?

COT-LUNG

Netrebnicul de tine! Nelegiuitul de tine! Ești cel mai netrebnic Annibal[15]. Asta ești! M-am respectat cu dânsa înainte să mă căsătoresc, ai? Dacă-ntr-adevăr m-am respectat cu dânsa, ori dânsa cu mine, atunci Înălțimea-voastră să nu mă socoată polițaiul preasărmanului Duce. Dovedește-o tu, nelegiuit Annibal, și dacă nu, fac pe loc dare în judecată pentru lovire!

ESCALUS

Dacă ți-ar trage o palmă, ai putea tot atât de bine să-i faci dare în judecată pentru jignire.

COT-LUNG

Pe legea mea, mulțumesc Înălțimii-voastre pentru sfat. Ce-ar vrea Înăltimea-voastră să fac cu dânsul: să-mi pun mintea cu un derbedeu nelegiuit?

ESCALUS

Da, ai dreptate, iubitul meu ofițer, deoarece a făptuit oarecari fărdelegi, pe care dumneata le-ai putea descoperi, dacă ai fi în stare. Lasă-l dar să-și continue treburile până când le vei descoperi.

COT-LUNG

Pe legea mea, mulțumesc Înălțimii-voastre. Vezi, așadar, nelegiuitul de tine, netrebnicule, trebuie să-ți cauți mai departe de treburi; trebuie să conții conținut în continuare, derbedeule!

ESCALUS

Unde te-ai născut, prietene?

PLEAVĂ

Aici în Viena, Înălțimea-voastră.

ESCALUS

Ai 80 de livre venit pe an ?

PLEAVĂ

Le am, dacă nu-i cu supărare Înălțimii-voastre.

ESCALUS

Așa, așa, și dumneata, ce meserie ai ?

POMPEY

Sunt băiat de tejghea, în cârciuma unei biete văduve de cârciumar.

ESCALUS

Cum se numește stăpâna dumitaie ?

POMPEY

Doamna Overdone.

ESCALUS

A avut mai mulți bărbați ?

POMPEY

Nouă, Înălțimea-voastră. Overdone o cheamă după ultimul.

ESCALUS

Nouă! Apropie-te, meștere Pleavă. Ascultă-mă, meștere Pleavă; nu te-aș vrea în cârdășie cu astfel de cârciumari; au să te lase cu punga goală, meștere Pleavă; și pe urmă are să trebuiască să-i spânzuri. Haide, plecați, și să nu mai aud vorbindu-se de voi.

PLEAVĂ

Mulțămesc Înălțimii-voastre; în ceea ce mă privește, niciodată nu intru într-o cârciumă fără să intru și la apă!...

ESCALUS

Bine, fie, de-ajuns, meștere Pleavă, mergi sănătos.

*(Iese Pleavă.)*

Apropie-te, meștere crâșmar. Spune-mi cum te cheamă ?

POMPEY

Pompey.

ESCALUS

Și mai cum ?

POMPEY

Șale, Înălțimea-voastră.

ESCALUS

Într-adevăr, șalele sunt ce-i mai mare-n dumneata; așa că, în înțelesul cel mai jos, ești totuși Pompey... cel Mare. Pompey, ești și nițel codoș, deși, în fața lumii, te dai drept crâșmar, nu-i așa ? Apropie-te și spune-mi adevărul. Ar fi și mai bine pentru dumneata.

POMPEY

Înălțimea-voastră, ăsta-i curatul adevăr. Sunt doar un biet oropsit, care vrea să trăiască.

ESCALUS

Cum să trăiești, Pompey, cu meseria de codoș ? Dumneata ce gândești despre asemenea meserie ? E o meserie îngăduită ?

POMPEY

Dacă legea o îngăduie, Înălțimea-voastră !

ESCALUS

Păi tocmai, că legea n-o îngăduie, Pompey, niciodată n-o va îngădui în Viena.

POMPEY

Înălțimea-voastră are poate de gând să cresteze... adică să castreze pe toți tinerii din oraș?

ESCALUS

Nu, Pompey.

POMPEY

Atunci, într-adevăr, Înălțimea-voastră, după sărmana mea părere, toți ăștia or să meargă mai departe acolo... zău așa! Dacă Înălțimea-voastră vrea să ia măsuri împotriva dezmățaților și a femeilor deocheate, ce nevoie aveți să înspăimântați pe codoși?

ESCALUS

S-au luat măsuri strașnice, pot să te încredințez; tăierea capului și spânzurătoarea, nu altceva.

POMPEY

Dacă veți tăia capul și veți spânzura pe toți cei ce păcătuiesc în felul acesta, numai în zece ani, o să trebuiască să dați premii, ca să faceți rost de alte capete... Dacă asemenea lege domnește în Viena zece ani, voi putea închiria cea mai frumoasă clădire din oraș cu câțiva bănuți chirie; dacă trăiți de ajuns s-o vedeți și p-asta, să vă amintiți că Pompey a proorocit-o.

ESCALUS

Îți mulțumesc, preabunule Pompey. În schimbul proorocirii dumitale, bagă de seamă la ce-ți spun: te sfătuiesc ca nu cumva să mai fii adus în fața mea pentru vreo plângere oarecare; nici măcar pentru că ai locui acolo unde locuiești chiar acum. Dacă se mai întâmplă asta, Pompey, am să te fac să te întorci în cort, cu lovituri de

gârbaci, și atunci voi fi pentru dumneata Cezar însuși, dar un Cezar necruțător față de Pompey.[16] Mai pe înțeles, am să pun să te biciuiască. De data asta însă, Pompey, mergi sănătos.

POMPEY

Mulțămesc Înălțimii-voastre pentru prețiosul sfat. *(Aparte.)* Dar de urmat n-am să-l urmez, câtă vreme o fi trupul trup și împrejurările ca lumea...

Bici mie? Sigur nu; doar gloabei, bici:
Un cal de preț e bun și fără... plici!... *(Face gestul.)*

*(Iese.)*

ESCALUS

Ia vino mai aproape, jupâne Cot-Lung; vino mai aproape, jupâne polițaiule. Ia spune-mi, de cât timp slujești în poliția cetății?

COT-LUNG

De șapte ani și jumătate, Înălțimea-voastră.

ESCALUS

După felul cum îți îndeplinești slujba mi-am închipuit eu că trebuie să ai oarecare vechime. Cât ziceai, șapte ani la rând?

COT-LUNG

Și jumătate, Înălțimea-voastră.

ESCALUS

Păcatele mele, socot că nu ți-a venit ușor. Rea socoteală, să tragă, așa, de un singur om: prin mahalaua dumitale nu se mai găsesc și alți oameni de ispravă care să facă slujba asta?

COT-LUNG

Credeți-mă, Înălțimea-voastră, puțini sunt oamenii cu inteligență la cap, cum se cere pentru asemenea treabă: de ales, îi mai alege și pe alții, dar ei sunt bucuroși să mă aleagă pe mine în locul lor; eu mă învoiesc, pentru câțiva gologani, acolo, și iac-așa, toată lumea-i mulțumită.

ESCALUS

Să mi te-nfățișezi cu numele câtorva, șase sau șapte inși, cei mai de ispravă din parohia dumitale.

COT-LUNG

La casa Luminăției-voastre să mă-nfățișez?

ESCALUS

Da, la mine acasă. Mergi sănătos! *(Cot-Lung iese.)* Ce oră socoți că este?

JUDECĂTORUL

Ora unsprezece, Înălțimea-voastră.

ESCALUS

Vino, te rog, să prânzești la mine.[17]

JUDECĂTORUL

Vă mulțumesc preaplecat.

ESCALUS

Mă-apasă moartea lui Claudio.
Scăpare însă nu-i. Nu văd vreun leac.

JUDECĂTORUL

E aspru Lord Angelo.

ESCALUS

Legea-i aspră!...
Iertarea nu-i ce pare-ntotdeauna!...
Iertarea poate naște-a doua crimă;
Sărman Claudio, totuși! Nu văd leacul
Să-l poată mântui. Vă rog veniți.

*(Ies amândoi.)*

## SCENA 2

*O altă încăpere în aceeași dădire.*
*Intră Temnicerul și un slujitor.*

SLUJITORUL

O pricină ascultă doar; curând sfârși-va:
Atunci te voi vesti.

TEMNICERUL

Aștept.

*(Iese slujitorul.)*

Vai! Vai!
Afla-voi care-i e dorința. Poate
S-a mai muiat un pic... Sărman Claudio,
Ca într-un fel de vis a frânt el legea.
Desfrâul îl ghicești de multe ori
Pe orice treaptă și la orice vârstă,
Și numai el cu moartea să-l plătească?!

*(Intră Angelo.)*

ANGELO

Ce treburi, temnicerule, te-aduc?

TEMNICERUL

Claudio mâine trebuie să moară?

ANGELO

Ți-am spus-o doar; porunca n-ai primit-o?
De ce întrebi din nou?

TEMNICERUL

Nu vreau s-o fac în pripă. Au fost unii –
De nu mă-oprește Înălțimea-voastră
S-o spun –ce s-au mustrat după osândă,
Dar, cam târziu era.

ANGELO

Prea bine, grijă
Să n-ai de mine! Fă-ți doar slujba ta,
De nu, o părăsește. Noi găsi-vom
Un altul; nu ești de nenlocuit.

TEMNICERUL

Cer Înălțimii-voastre să mă ierte,
Dar ce să facem? Julieta-i grea
Și stă să nască.

ANGELO

Grabnic ia măsuri
Să fie dusă unde se cuvine.

*(Slujitorul intră din nou.)*

SLUJITORUL

Afară-i sora osânditului,
Vă roagă s-o primiți.

ANGELO

Cum, are-o soră?

SLUJITORUL

Da, Înălțimea-voastră, și-i o fată
De treabă, cum nu-s multe. În curând
La mânăstire va intra – de n-a fost
Primită chiar.

ANGELO

Prea bine! Intre dară!

*(Slujitorul iese.)*

Iar tu, pe desfrânată du-o. Vezi
Să aibă doar ce trebuie – nimic
Mai mult. Porunca fi-va dată.

*(Intră Isabela și Lucio.)*

TEMNICERUL

Vă ție Dumnezeu în paza lui.

ANGELO

Mai stai o clipă.

*(Către Isabela.)*

Fii binevenită
Și spune-mi ce dorești?

ISABELA

Cu suflet frânt,
Să rog pe Înălțimea-voastră, vin;
Cer să mă-asculte.

ANGELO

Spune, ce dorești?

ISABELA

Dintre păcate, unul îl urăsc
Cumplit. Aș vrea să-l frângă mâna legii –

Să-l apăr, silă mi-i – dar trebuie!...
Să-l apăr, nu se cade – însă-acum
Cu mine-n luptă-s; vreau și nu vreau, totuși...

ANGELO

Dar despre ce e vorba?

ISABELA

Am un frate –
E osândit la moarte. În genunchi,
Iertare cer: greșeala osândiți-o,
Dar nu pe el!

TEMNICERUL

Ajute-i Cerul
Să-l poată-ndupleca.

ANGELO

Să pedepsesc
Doar fapta, iar făptașul, nu? O crimă
E dinainte osândită, și,
În slujba mea, deșartă-ar fi menirea-mi
De-aș pedepsi doar fapta și-aș lăsa
Nepedepsit făptuitorul ei.

ISABELA

O, dreaptă, dar prea aspră lege! Frate
Avut-am. Să vă aibă Ceru-n pază!

LUCIO

*(aparte către Isabela)*

De ce te dai bătută? Stăruiește!
Fierbinte roagă-l, prinde-l de veșmânt;

Nici pentru-un fir de ață, glasul tău
Mai slab nu s-ar ruga, mai cu răceală!
Deci stăruiește, haide!

ISABELA

Este moartea-i
De neînlăturat?

ANGELO

Da, fata mea,
De neînlăturat!

ISABELA

Dar eu socot
Că împotriva îndurării voastre
Nici oamenii, nici Cerul n-ar cârti.

ANGELO

Dar nu o vreau!

ISABELA

De-ați vrea, v-ar sta-n putință?

ANGELO

Pricepe... că nu vreau, nu pot...

ISABELA

Dar mila
Ce eu în piept o simt și remușcarea
De v-ar mustra – și nu v-ar dăuna –
N-ați fi îndurător?

ANGELO

E prea târziu.
Osânda-i dată.

LUCIO
*(aparte către Isabela)*

Ei, prea rece ești!

ISABELA

Târziu? Nu! Vorba dacă-a fost rostită,
Poți înapoi s-o chemi. Așa-i, mă credeți!
Măriri lumești, domnești cununi, ori spadă
De-nalt slujbaș, baston de mareșal,
Ori a Justiției slăvită robă
Nu dobândesc nicicând atâta farmec,
Cât gingașul veșmânt al îndurării.
Ca dânsul de-ați fi fost, fără-ndoială
Păcătuiați! Dar el, în locul vostru,
N-ar fi prea aspru.

ANGELO

Pleacă, rogu-te!

ISABELA

Puterea voastră, Cerul de mi-ar da-o,
De v-ar schimba pe voi în Isabela,
La fel ar fi? Nu! Și v-aș arăta
Ce-nseamnă un judecător sever,
Și ce-i a fi un osândit sărman!

LUCIO
*(aparte către Isabela)*

E bine, dă-i nainte,-ncepi să-l miști.

ANGELO

Zadarnice cuvinte! Fratele,
Precum ne cere legea, e pierdut.

ISABELA

Pierdut, vai; dar pierdute-au fost cândva
Și sufletele toate, însă-acel
Ce-ntâi stăpân era peste osândă,
Găsit-a leacul mântuirii... Ce-ar fi
Dacă v-ar judeca, așa cum sunteți,
Acel ce-nseamnă Judecata însăși?
O, chibzuiți, vă rog, și, fără veste,
Chiar gura voastră va rosti cruțarea,
Țâșnind din suflet nou!

ANGELO

Frumoasă fată,
Oprește-te, pe fratele, nu eu,
Ci legea-l osândește. De mi-ar fi
Părinte, frate, fiu, la fel pedeapsa
Ar trebui s-o-ndure. Mâine chiar
La moarte se va duce.

ISABELA

Cum, mâine chiar? Cruțați-l – e prea grabnic;
De moarte nu e pregătit. Și-un bucătar
Ucide pasărea la vremea ei!
Purtăm de grijă pântecului nostru
Mai mult decât se cade Cerului?
Slăvite prinț îndurător, gândește:
Mai fost-a cineva ucis vreodată
Pentru asemenea păcat? Și câți
Pe lume, oare, nu l-au făptuit?!

LUCIO

*(aparte către Isabela)*

Așa! Așa! E bine cum grăiești!

ANGELO

Nu-i moartă legea – ațipise doar!
De-ar fi văzut norodul pe făptaș,
Lovit la vreme, n-ar fi cutezat
Să-nfăptuiască fărdelegi. Acum,
Cu ochi iscoditori veghează legea.
Asemeni prooroculuí ce află,
Din timp, nelegiuiri ce se urzesc –
În cuget doar și deci le poate-opri,
Iar cele noi, născute din prea mare
Îngăduință ori ușurătate
Nu au urmări prea grele – le ia viața
Din leagăn chiar.

ISABELA

Dar dați-mi mila voastră –
Doar o fărâmă de-ndurare cer.

ANGELO

Dreptatea dând-o, sunt îndurător
Cu toți acei pe care nu-i cunosc;
De-i iert, nelegiuirea, mai târziu,
Le poate dăuna. Dar osândindu-i,
Îi stingheresc să-ncerce altă crimă.
Deci, liniștește-te, te învoiește;
Chiar mâine, fratele-ți va fi ucis.

ISABELA

Această-osândă-ntâiul o rostiți,
După cum el, întâiul o îndură.
Puteri de uriaș când ai în mână,
Prea e tiranic să le folosești
Așa precum giganții.

LUCIO
*(aparte către Isabela)*
Bine-ai spus!

ISABELA
Pe trăznet de-ar fi oamenii stăpâni,
Asemenea lui Jupiter, chiar zeul
N-ar mai cunoaște liniștea, fiindcă
Orice slujbaș mărunt ar prăvăli
Din cerul său doar trăsnete într-una.
O, Cer îndurător, tu mai degrabă,
Cu ascuțiș de fulger, fumegând,
Zdrobești stejari cu noduri tari ca fierul;
Arareori pe mlădiosul mirt...
Dar omul, în trufia lui de om,
Înscăunat în scurta-i și mărunta
Putere, mai neștiutor în cele
Ce i se par mai sigure pe lume –
Făptură sfărmicioasă – țopăie
Ca o maimuță care, de mânie,
În fața Proniei s-ar răsuci
În salt nemăsurat! Ar plânge, cred,
Și îngerii; iar splină de-ar avea
Ar izbucni în râs, ca muritorii!...

LUCIO
*(aparte către Isabela)*
'Nainte! Fii bărbată, haide!
Începe să se-nduplece, o simt.

TEMNICERUL
Ajută-i, Cerule, să izbândească!

ISABELA
Ca pe noi înșine îl cântărim
Pe-aproapele? E-ngăduit cuiva

Cu sfinții să glumească ?
De duh e gluma – spusă de suspuși –
Dar pângărire-i pentru cei mărunți,
De vor glumi, de-or cuteza !...

LUCIO

*(aparte către Isabela)*

Fetițo !...
Grozav !...

ISABELA

Ce-n gura ofițerului
E doar dojana,-n gură de ostaș
Ajunge blèstem, osândit !...

LUCIO

*(aparte către Isabela)*

De unde
Le știi și p-astea, fată ? Dă-i nainte !

ANGELO

De ce asupră-mi toate le îndrepți ?

ISABELA

Deoarece puterea e supusă
Și ea greșelii ca oricare lucru ;
Dar sânul ei un fel de leac ascunde,
Ce vindecă păcatul ! Coborâți
La propriul vostru suflet și-ntrebați-l,
De nu-i în el ceva ce seamănă
Cu vina fratelui. Mărturisească
De simte pofte de același fel,
Porniri firești, și-atunci, nu îndrăznească

Nici gândul vostru într-al vostru grai
Să poarte-osânda, fratelui răpindu-i
Viața!

ANGELO
*(aparte)*

Este plin de tâlc adânc
Tot ce-a rostit, și simțurile-n mine
Cum se trezesc! *(Tare.)* Te du cu bine!

ISABELA

Nu!...
Iubite prinț, vă-ntoarceți vorba!

ANGELO

Fie!
Voi cumpăni, te-ntoarnă mâine iar.

ISABELA

Dar încă m-ascultați! Prin ce mijloace
Putea-voi să vă cumpăr...

ANGELO

Cum? Ce spui?
Vrei să mă cumperi?

ISABELA

Da, cu-acele daruri
Ce însuși Cerul le-nvoiește.

LUCIO
*(aparte către Isabela)*

Nu!
Strica-vei treaba. Schimbă vorba deci!

ISABELA

Cu bani zimțați, nu, nici cu giuvaeruri:
Caratul lor bogat e, sau sărac,
Precum îl prețuiește-nchipuirea.
Aduc doar rugi fierbinți, ce-n zori de zi
La poarta Cerului, bătând, vor ști
Să-și facă drum. Neprihănite rugi
Din suflet de fecioară, hărăzite
Doar bunurilor nelumești.

ANGELO

Prea bine,
Te-ntoarnă mâine.

LUCIO
*(aparte către Isabela)*

De ajuns! Să mergem!

ISABELA

În paza lor să țină cerurile
Pe Înălțimea-voastră!

ANGELO
*(aparte)*

Da! Amin!
Ispita pare că m-a și cuprins,
Mă apere, dar, ruga ta...

ISABELA

Și când
Se cade, mâine, să mă-nfățișez
În fața Înălțimii-voastre?

ANGELO

'Nainte de amiază când vei vrea.

ISABELA

Vă ocrotească Domnul!

*(Ies Isabela, Lucio și Temnicerul.)*

ANGELO

Da, desigur,
De tine și de fecioria ta... Mă tem!...
Ce-nseamnă toate astea? Ce anume?
Și-a cui greșeală e? A mea? A ei?
Păcătuiește cine? Ispititul?
Ispititoarea? Ah, nu! Dânsa nu!
Ci eu, precum un stârv –nu ca o floare,
Ce-o pârguiește soarele – împrăștii
În preajma preacuratei viorele
Miasmele de mucegai! Rușine!...
E oare cu putință – sfiiciunea
Mai mult să ne atâțe poftele
Decât ușurătatea unei târfe?
Întinderi, primprejuru-ne, sunt multe,
Și totuși am dori să dărâmăm
Altare, să-nălțăm latrine-n loc?...
Vai! Vai! Ce vrei să faci acum, Angelo?...
Tu cine ești? Râvnești nelegiuit?...
Pricina-i chiar desăvârșirea fetei?...
Hai, lasă-i fratele în pace! Atâți
Tâlhari au dreptul să trăiască-n ciuda
Hoției lor, când e judecătorul
Tâlhar. Oare-o iubesc? Aș vrea mereu
Privirea lacomă să mi-o desfete
Și s-o aud grăind. – La ce visez?
Cumplit vrăjmaș, tu, care-nfrângi un sfânt,
Momindu-l în capcană printr-o sfântă!...
Și mai primejdioasă e ispita,
Când spre păcat ne-mpinge chiar iubirea

Virtuții! Niciodat' vreo curtezană,
Prin îndoita-i forță: meșteșugul
Și trupul ei, al patimilor zvâcnet
În mine n-au trezit, precum fecioara
Ce azi m-a subjugat. Dar până-acum
De-ndrăgostiți nepăsător râdeam,
De drum cătându-mi, ori doar mă miram!...

*(Iese.)*

## SCENA 3

*O încăpere în temniță.*
*Intră din părți diferite Ducele, în haină de călugăr,*
*și Temnicerul.*

DUCELE

Spun Temnicerului, deci, bun găsit!
Aceasta ești, socot?

TEMNICERUL

Sunt temnicer.
Dorești ceva, călugăr cuvios?

DUCELE

Legat de legea îndurării însăși
Și sfânta-mi tagmă,-n temniță sosesc
Să mângâi cugete îndurerate.
Dă-mi, dar, obștească-ngăduință, rog,
Și-arată-mi fărdelegile ce ei
Le-au săvârșit, ca să-mi îndeplinesc,
Cu bine, rostul cel orânduit.

TEMNICERUL

De-ar folosi, mai mult aș face chiar.

*(Intră Julieta.)*

Privește, vine-o doamnă; după chip,
De neam e. Pradă tinereții fu
Și-nvăpăierii sale; i-a și pus,
Pe trupul ei, peceți: așteaptă prunc!
Și osândit la moarte-i e iubitul
Ce mai degrabă-ar trebui din nou –
De tânăr ce-i – să cadă în păcat,
Decât să moară din pricina asta.

DUCELE

Când trebuie să moară?

TEMNICERUL

Mâine, cred.

*(către Julieta)*

Găsitu-s-a lăcașul cuvenit.
O clipă-așteaptă, te vom duce-acolo.

DUCELE

Pentru păcat al cărui rod îl porți
Te mustră cugetul?

JULIETA

Desigur! Grea-i
Rușinea; dar supusă o îndur!

DUCELE

Am să te-nvăț cum să privești în cuget,
Și remușcarea-atunci vei ști de e
Într-adevăr adâncă; ori de numai
Se pare doar că-i astfel.

JULIETA

Bucuroasă
Voi învăța.

DUCELE

Pe omul ce-n păcat
Te-mpinse îl iubești ?

JULIETA

O, da,
Cât pe femeia ce i-a cășunat
Lui răul.

DUCELE

Așadar, v-ați înțeles,
De bunăvoie, să păcătuiți ?

JULIETA

De bunăvoie, da.

DUCELE

Păcatul tău
Atunci e mult mai greu decât al lui.

JULIETA

Socot la fel, părinte cuvios.
Și mă apasă remușcarea.

DUCELE

Astfel
Se și cuvine, însă ia aminte,
Să plângi păcatul, fata mea, iar nu
Rușinea doar !... Mâhnirea de se-ndreaptă
Spre noi și nicidecum spre Cerul sfânt,

Vădește că de Ceruri ținem seamă
Din teamă doar, și nu din cuviință!

JULIETA

Păcatu-i blestemat, mă mustru dar,
Rușinea însă o îndur voioasă!

DUCELE

Așa rămâne! Dar iubitul mâine
Va trebui să moară, mi s-a spus;
Spre el mă-ndrept să-l pregătesc din vreme.
Benedicite, deci! Cu tine, Cerul!

JULIETA

Chiar mâine? Mâine trebuie să moară!
Iubirea mea, prea greu năpăstuită,
O clipă încă-mi păsuiește viața –
Dar ce viață? Mai degrabă-urgie!

TEMNICERUL

Păcat de el! Ce milă mi-i de ea!

*(Ies cu toții.)*

## SCENA 4

*O încăpere în casa lui Angelo.*

ANGELO

Aș vrea să cuget, să mă rog, dar mintea
Pe alte căi aleargă. Cerului
Înalț deșarte vorbe doar. N-ascultă
De glasul meu închipuirea-mi, care

Făptura Isabelei o-mpresoară!...
Răsar pe buzele-mi cerești cuvinte,
Ce doar cuvinte sunt, în vreme ce
Se-nscăunează mai puternic răul
De mine zămislit în sufletu-mi.
A țării pravilă, mult prețuită,
Ce-am studiat-o prea ades, ajuns-a
Grea, plicticoasă, seacă. Bucuros,
Chiar vrednicia mea, ce-a fost mândria-mi –
O, nu m-aude nimeni! – azi aș da-o
Pe-un fulg, plutind în voia vântului!
Înalte slujbe, voi alaiuri mândre,
De câte ori, cu străluciri deșarte,
Nerozilor nu le luați ochii! Ba,
Cu-nșelătorul vostru chip îi prindeți
Pe înșiși înțelepții. Trup, doar trup ești
În veșnicie – asta-i firea ta!
De-am scrie „înger“ pe un corn de diavol,
N-ajunge diavolul drept credincios!...

*(Intră un slujitor.)*

Ei, ce mai e? Grăiește dar!

SLUJITORUL

O soră,
Îi zice Isabela; este-alături,
Dorește să vă vadă.

ANGELO

Aci îndrum-o.

*(Slujitorul iese.)*

Ceruri, sângele
De ce, spre inimă, se năpustește,
Făcându-mă neputincios, răpindu-mi
Și orice mijloc de-a mă stăpâni?

Asemeni se adună-n chip neghiob
Norodu-n jurul celui leșinat,
Răpindu-i aerul ce l-ar trezi
La viață; uneori la fel dau buzna
Supușii Domnitorului iubit;
Își lasă lucrul ca să se repeadă
În preajmă-i, cu urale preaplecate;
Ades, nechibzuita lor iubire
Se-nfățișează drept necuviință.

*(Intră Isabela.)*

Ce vești mi-aduci, încântătoare fată?

ISABELA

Să aflu buna voastră voie-aștept.

ANGELO

Aș vrea, de-i după voia mea, s-o știi
Fără-a-ntreba. Claudio trebuie
Să moară!

ISABELA

Fie! Cerul vă păzească!

ANGELO

Dar s-ar putea să mai rămâie-n viață –
O vreme – poate-atât cât voi trăi
Și eu, și tu, dar sigură e moartea-i.

ISABELA

Chiar prin porunca voastră?

ANGELO

Da!

ISABELA

Pe când?
Mi-o spuneți, vă implor! Răgazul scurt
Ori lung să-l folosesc la pregătirea
Sărmanului său suflet!

ANGELO

Nu!
Ce scârbă mi-i de nărăviți!...
De cruți tâlharul ce lipsește firea,
Lovind un om adevărat, ar însemna
Să cruți nelegiuirea și desmățul
Acelor care chipul cerurilor
Îl toarnă-n neîngăduit metal;
Viața vrednică răstălmăcind-o
Prin prihănite plăsmuiri... mânjind
Viața sfântă!...

ISABELA

Glasul cerului
Astfel grăiește, nu cel pământesc!

ANGELO

Adevărat? Atunci îți voi răspunde
Ușor. Ce-ai vrea mai bine? Să privești
Cum dreapta lege fratele-ți ucide –
Ori, pentru a-l mântui, să-ți dărui trupul
Acelor minunate desfătări,
Precum femeia pângărită chiar
De el?

ISABELA

Mă credeți, trupul mi-aș jertfi,
Mai grabnic decât sufletul.

ANGELO

Nu-i vorba
Să-ți pierzi chiar sufletul: nu-i socotit
Păcat, ce-n silă noi înfăptuim.

ISABELA

Ce spuneți?

ANGELO

Nu cerc să o jur. Căci și pe dos
Pot spune, dacă vreau. Te rog, răspunde-mi:
Prin mine-al legii glas poruncă dă
Și-ți osândește fratele. Păcatul
Ce viața-i mântuie n-ar însemna
O faptă milostivă?

ISABELA

Rogu-vă,
S-o faceți așadar; asupră-mi iau
Păcatul, sufletu-mi primejduindu-mi.
Doar nu-i păcat defel – e îndurare!

ANGELO

Păcatul tău, jertfindu-ți sufletul,
Răscumpărat va fi prin îndurare!

ISABELA

De voi păcătui cerând viață,
Mă pedepsească Cerul, iar de faceți,
Iertându-l, un păcat, voi cere-n rugi
Fierbinți să-mi fie socotit doar mie –
Și fără pată să rămâneți voi.

ANGELO

Se-abate pe altă cale mintea ta,
Ascultă-mă! Ori e din neștiință,
Ori te prefaci –vicleană – și mă superi.

ISABELA

Cu voia dumneavoastră-n neștiință
Lăsați-mă, și bună de nimic –
Eu nici nu am alt preț.

ANGELO

Adeseori
Făcându-se măruntă, strălucește
Înțelepciunea. Însă de-i ascunsă
De-ntunecimea măștii, și mai dalbă
Se-arată frumusețea uneori.
Ascultă-mă! Îți voi vorbi deschis,
Cât mai deschis, ca să pricepi mai bine.
Claudio trebuie să moară.

ISABELA

Așa!

ANGELO

Cu moartea pedepsește însăși legea
Păcatul lui.

ISABELA

E-adevărat!

ANGELO

Dar fie
C-aș vrea să-l mântui – și, nu-i cu putință
Decât printr-un anume chip: râvnită-i
Sora făptașului de-un 'nalt slujbaș,

Ce poate-ușor înrâuri județul,
Ba poate frânge lanțurile legii,
Ce țin o lume-ntreagă-ncătușată;
Știind că nu-i alt mijloc pământesc
Decât comorile din trupul tău,
Pe care dânsul mult le prețuiește,
Și că altminteri crâncena pedeapsă
Claudio ar trebui să-ndure,
Ce-ai face?

ISABELA

Pentru fratele-mi sărman
Aș face-o eu, chiar moartea dacă-ar fi
În preajmă, dâra biciului de foc
Drept nestemată aș purta pe trup,
Și către moarte-aș merge ca spre patul
Multașteptatei desfătări
Decât să sufăr pângărirea mea!

ANGELO

Deci, trebuie să moară!

ISABELA

O, n-ar fi
Mai scump plătit să văd pe loc murind
Un frate scump decât să mor de-a pururi
Răscumpărându-i astfel viața!...

ANGELO

Vădești cruzime; crudă-i și osânda –
De ce-mpotriva ei te-nverșunezi?

ISABELA

Iertare nesilită, fără-osândă...
Și o răscumpărare mârșavă,

Sunt osebite lucruri. Nu e rudă
Cu mila josnică, inima-ndurată!...

ANGELO

Ieri, legea îți părea tiranică
Și fără preget încercai s-arăți
Că fratele-ți greșind doar șăguia;
Păcatul nu-l vedeai.

ISABELA

Rog să mă ierte
'Nălțimea-voastră; spre a căpăta
Ce noi râvnim, nu glăsuim la fel
Cu gândul. Lucrul ce-l urăsc cercam
Să-l apăr spre a folosi acelui
Nespus de îndrăgit!

ANGELO

Avem cu toții
Mari slăbiciuni.

ISABELA

Atunci, să moară dânsul,
De-i singur vinovatul, doar într-însul
De-i moștenită slăbiciunea lumii!

ANGELO

Ce spui? Dar nicidecum! Femeile
De-asemeni slabe sunt.

ISABELA

Da, sunt precum
Oglinzile în care se privesc:
Ușor se sparg și plăsmuiesc

Noi chipuri tot așa ușor. Femei!...
Le-ajute Cerul! Frăgezimea lor
Bărbații folosind-o, le-njosesc;
Da, slabe, neîndoios, de zeci de ori
Mai slabe suntem – gingașă-mpletire;
Curând în plasa stăruințelor
Înșelătoare prinse ne lăsăm.

ANGELO

Așa socot și eu, și mărturia
Ce însăși o aduci sexului vostru,
Îmi dă imbold; puternici nu suntem
De-ajuns, să ne împotrivim ispitei;
Păstrez în minte vorbele-ți: fii dar
Femeie numai. Dacă ești mai mult,
Femeie încetezi a fi. Iar dacă
Ești cu adevărat femeie – și
Prea bine o vădește-nfățișarea –
Arată-ți firea – poartă-acel veșmânt
Ce-i hărăzit femeii.

ISABELA

O limbă doar cunosc, iubite prinț.
Ca mai-nainte, rogu-vă, vorbiți-mi!

ANGELO

Pricepe pe de-a-ntregul: Te iubesc!

ISABELA

Pe Julieta și Claudio
Iubit-a, de aceea îl ucideți!...

ANGELO

Nu-l voi ucide, dacă-mi dai iubirea...

ISABELA

Vai ! Ceea ce o nepătată cinste
Își poate-ngădui, mai josnic pare
Când pe un altul la-ncercare pune.

ANGELO

Mă crede, jur ! Cuvintele-mi spun gândul
Adevărat.

ISABELA

O, prea-i măruntă cinstea, ca s-o cred,
Și mârșav este țelul. 'Nșelăciune !
Înșelăciune ! Angelo, ia seama,
Căci lumii te-oi dezvălui !
Pe loc, semnează-a fratelui iertare;
Altminteri, cu glas tare, lumii-ntregi,
Striga-voi, eu, cât prețuiești.

ANGELO

Te-or crede, Isabela ? Nepătat
Mi-e numele și cinstea neștirbită.
Cucernicia vieții mele-ntregi,
Înalta slujbă în cetatea noastră
Și dezmințirea mea, mai greu în talger,
Decât învinuirea ta, va trage.
Înăbușită-n propria-ți strigare,
Miasma clevetirii te-o-neca.
Acum voi da șuvoiului de pofte
Frâu liber: ah, fierbinte mi-e dorința,
Nu-i sta-mpotrivă,-nlătură sfiala
Și fandoselile ce stăvili pun –
Deși te-mping chiar ele spre păcat !
Pe-un frate scump răscumperi de-ți lași trupul
În voia mea. Iar dacă nu, l-așteaptă

Nu numai moartea sigură, ci lungi
Năpaste crude, chinuri fără capăt,
Chiar din pricina ta. Pe mâine!
Aștept răspuns. De nu, târât de patimi,
Pot să ți-o jur, voi dovedi
Că sunt tiran, când vreau. Și, ia aminte,
Oricâte adevăruri vei rosti,
De mint eu, fără preț vor fi!

*(Iese.)*

ISABELA

Cui să mă plâng? Mă crede cineva?
O, buze de temut, ce-nchid în ele
Osândă și cruțare, deopotrivă,
Chiar legea siluind-o, după plac!
Înnoadă bun și rău, precum poftesc,
Urmând astfel doar toana trecătoare...
Spre Claudio alerg; prea copleșit
A fost de-a sângelui văpaie. – Totuși,
Trăiește-n cugetu-i destulă cinste:
Și douăzeci de capete să aibă,
Pe toate, pe butucu-nsângerat,
Mi le-ar jertfi, decât să lase trupul
Surorii lui să fie pângărit. –
Rămâi fără prihană, Isabela!
Tu, frate, mori! Căci mai presus de-orice,
E neprihana noastră. – Dar să-i spun
Întâi ce Angelo îmi cere – și
De moarte sufletu-i voi pregăti.

*(Iese.)*

# ACTUL III

## SCENA 1

*O încăpere în temniță.*
*Intră Ducele deghizat ca mai înainte;*
*Claudio și Temnicerul*

DUCELE

Nădăjduiești deci, astfel, Lord Angelo,
Să ierte vina ta?

CLAUDIO

Alt leac nu are
Nenorocirea! Să nădăjduiască
Mai poate doar. Mai am nădejde, totuși,
Să scap cu viață, însă și să mor
Sunt pregătit.

DUCELE

Să mori fii pregătit,
Căci moartea, viața, astfel, preț câștigă,
Deci spune vieții: dacă azi te pierd,
Pierd lucrul pentru-al cărui preț
Plâng doar smintiții; jalnică suflare
Ce-n orice clipă stinsă poate fi;

Sălaș în care de sălășluiești
Pieri ceas de ceas!... Biet măscărici al morții[18]...
Cumplită glumă; dacă fugi, te zbați,
Tot către ea te-ndrepți! Noblețe
Nu stăpânești, căci tot ce stăpânești,
Întemeiat e pe bicisnicie!
Curaj nu ai; dacă te temi de limba
Gingașă, moale, bifurcată-n vârf
A viermușorului din groapă.
Mai bună-odihnă decât somnul nu-i,
Ți-l dăruiești tu însuți ție, zilnic,
De ce te temi de moarte dar, căci moartea
Doar somn înseamnă. Cu adevărat,
Nu ești tu însuți: dăinuiești în mii
De fire, ce din pulbere purced.
Nici fericit nu ești; râvnești să capeți
Ce nu-i al tău; iar ceea ce-i al tău
Ades nesocotești; ba chiar îl uiți;
De tine nu ești sigur; chipul tău,
Privește, și schimbă-nfățișarea pururi
Înrâurit de fața lunii, tainic.
Bogat, rămâi sărac zorind; catâr
Împovărat cu grele bunuri, doar
De moarte descărcat. Tu n-ai prieteni;
Chiar trupul tău, a tale măruntaie,
Părinte dacă te numesc, sunt prinse
În propriile tale biete șale
De friguri și răceli; bolesc, și-atunci
Te blestemă, căci greu o scot la capăt.
Ești tânăr, ești bătrân, prea greu de spus...
Când una ești, când alta ca-ntr-un vis,
Ca după cină-un fel de ațipeală!...
Slăvita tinerețe se-ncovoaie,

Hodorogitei bătrâneți, cerșind
Pomană; dar moșneagul chiar avut,
Căldura, dragostea, puterea, harul,
Pierdutu-le-a și frumusețea! Ce
Păstrează mult cinstitul aur?...
Viață; astfel o numim! Dar câte
Nenumărate morți într-însa zac!
Iar tot ce ne dezbină-n viață
Desăvârșit e șters chiar de temuta
Și nedorita moarte.[19]

CLAUDIO

Mulțumesc!...
Viață dacă cer, primi-voi moartea;
Cerând eu moartea, viață voi afla.
Sosească, dar!

ISABELA
*(dinăuntru)*

Deschideți, pace vouă,
Și har, și bună înțelegere.

TEMNICERUL

Dar cine e? Poftească, intre.
E vrednic cel ce astfel ne urează.

DUCELE

Curând, din nou, iubite senior,
Mă voi întoarce.

CLAUDIO

Mulțumesc smerit,
Părinte cuvios.
*(Intră Isabela.)*

ISABELA

Doar două vorbe
Vreau lui Claudio să-i spun. Atât.

TEMNICERUL

Bine venită fii. *(Către Claudio.)* Poftește dar,
Privește-ți sora. Să-ți vorbească vrea.

DUCELE

O vorbă încă.

TEMNICERUL

Oricâte veți dori.

DUCELE

M-ascundeți, rogu-vă, s-ascult ce-și spun.
*(Ducele și Temnicerul părăsesc scena.)*

CLAUDIO

Ce vești mi-aduci? Întremătoare-s, sora mea?

ISABELA

Desigur, bune vești, întremătoare...
Chiar foarte bune, foarte-ntremătoare:
În ceruri, Lord Angelo are treburi
Prea grele de-mpăcat; drept sol, în grabă,
Să te trimită vrea; trimisul lui
De-a pururi să rămâi. Deci cât mai grabnic
Îți pregătește cele de folos,
Căci mâine-acolo pleci, într-adevăr!

CLAUDIO

Nimic nu-i de făcut? Scăpare nu-i?

ISABELA

Nimic. Un singur leac s-ar mai afla;
Acesta însă-ar mântui un trup,
Frângând o inimă.

CLAUDIO

Se află totuși?

ISABELA

Da, frate, ai putea fi mântuit:
Drăcească e compătimirea celui
Ce-ndurător... te osândește, căci
Dacă-ngenunchi îți dăruiește viața,
Dar te înlănțuie până la moarte.

CLAUDIO

În lanțuri fi-voi pentru-ntreaga viață?

ISABELA

Întreagă! Fără de cruțare rob,
Chiar necuprinsa lume-a ta de-ar fi,
Rob c-un anume țel.

CLAUDIO

Anume țel?
Ce țel? Nu înțeleg!

ISABELA

Dacă primești...
Asemeni țel îți descojește... cinstea...
Și te jupoaie, trupul gol lăsându-ți!

CLAUDIO

Nu-i cu putință oare să pricep?...

ISABELA

Mi-e teamă pentru tine, mă-nfior,
Ca nu cumva, Claudio, să nutrești
Nădejdi înfrigurate pentru ani
Sărmani, vreo șase-șapte, și să calci
De-a pururi cinstea. Poți tu să înfrunți
Urgia morții? Nu-i închipuire
Cumplitul morții prag? Un biet gândac,
Strivit, nu suferă ca și-un uriaș?

CLAUDIO

De ce să mă-njosești? Socoți că nu-s
În stare să-mpletesc un gând bărbat
Din înflorite gingășii? Sunt gata!...
De trebuie să mor, eu, bezna grea
Ca pe-o mireasă-n brațe-o voi cuprinde,
Întâmpinând-o.

ISABELA

Astfel glăsuind
Tu frate-mi ești. Părintele-n mormânt
Prin tine a vorbit. E glasul tatei.
Da, trebuie să mori, căci ești prea nobil
Să poți păstra o viață pângărită!
Locțiitorul ducelui, smeritul,
Cu chip de sfânt și cumpănă-n vorbire,
Ucide tinerețea, zăvorind
Zvâcnirea vieții, șoimului așijderi,
Ce pasărea din zbor o prinde. Diavol!
Dintr-însul mârșăvia de-ar țâșni,
O mlaștină cât iadul ar isca!

CLAUDIO

Mironosit Angelo.

ISABELA

Chiar din iad
Purceasă-i viclenia lui. Așterne
Pe blestematu-i trup dichis fățarnic;
Închipuie-ți, Claudio, dacă-i dărui
Ce-mi cere, însăși fecioria mea,
Tu ai putea să scapi.

CLAUDIO

O, Cerule!
Cu neputință!

ISABELA

Da, se învoiește
Doar prin această fărdelege, care
Mai grea osândă e! Cumplit mai grea.
În noaptea asta chiar a sorocit
Nelegiuirea-aceasta să-mplinim;
De nu, chiar mâine, vei muri.

CLAUDIO

Să nu
Primești!

ISABELA

De-ar fi doar viața mea în joc,
Ca pe un pai eu aș zvârli-o și
Astfel te-aș mântui.

CLAUDIO

Îți mulțumesc,
Iubită Isabela.

ISABELA

Deci, Claudio,
Fii gata. Mâine chiar, tu vei muri!

CLAUDIO

Desigur! Poftele-i frâng legea:
O scuipă cu dispreț! Năravuri grele!...
Dar ea... păcat nu-i greu: din cele șapte
De moarte, e păcatul cel mai mic!...

ISABELA

Păcat de moarte? Care-i cel mai mie?!

CLAUDIO

Acesta chiar... Prea greu de-ar fi păcatul,
Nicicând un înțelept precum e dânsul,
Râvnind o desfătare trecătoare,
Spre veșnică osândă n-ar porni...

ISABELA

Vai, frate, nu pricep.

CLAUDIO

Cumplită-i moartea!...

ISABELA

Dar viața în necinste-i mai cumplită!

CLAUDIO

Să mori, să pleci din viață – unde-anume?
Să-ncremenești în rece hău; iar trupul,
Și simțitor, și cald, și fremătând
Să putrezească: țărnă frământată;
Iar duhul, desfătat nespus de viață,
În clocote să fiarbă, ori să zacă
Pe sloiurile cutremurătoare;
Ori bântuit de vânturile oarbe
Făr'de răgaz, oriunde hărțuit,

Plutind prin aer, ori pe hâd coclaur;
Precum, urlând, nelegiuirea însăși
În uluirea ei și-a închipuit
Cumplite duhuri... Prea-i îngrozitor!
Chiar cea mai grea și mai împovărată
Viață pe această lume; lepra
Ori temnița și bătrânețea roabă,
Aceste toate suferinți a' vieții
Din rai purced, în fața spaimei morții.

ISABELA

Vai!

CLAUDIO

Blândă surioară, să trăiesc
Mă lasă! Poate fi păcat să mântui
A fratelui tău viață? Însăși firea
Asemeni fapte iartă; ba chiar vrednic
De laudă e-asemeni lucru.

ISABELA

O!
Jivină ești! Ești necinstit și laș,
Netrebnic ești! Ceri pângărirea mea
Ca să trăiești. Prin mârșăvie vrei
Să scapi. Prin cel mai greu păcat, cerându-l
Chiar propriei surori. Ce să gândesc?
Pe maică-mea ținut-a credincioasă
Părintelui meu, Cerul? Dar mă-ntreb
Ce putregai, ce hâd vlăstar se-ncheagă
Din sângele lor drag, prin tine, astăzi;
Dispreț și silă simt!... Mai bine pieri!
Să mă-ngenunche-Angelo nu primesc!
De pieri, mă voi ruga de mii de ori,
Dar să te mântui astfel nu rostesc
O vorbă.

CLAUDIO

Isabela, mă ascultă.

ISABELA

Rușine! Rădăcini adânci a prins
În tine desfrânarea. Chiar cruțarea
Prin tine târfă ar ajunge! Astfel,
Mai bine ar fi să mori, nentârziat.

CLAUDIO

Ascultă, Isabela.

*(Intră Ducele.)*

DUCELE

Doar o vorbă
Îngăduiți-mi, tânăra mea soră.

ISABELA

Dorința dumneavoastră...?

DUCELE

Dacă mi-ai putea jertfi câteva clipe de răgaz, m-aș bucura mult să putem sta de vorbă; plăcerea pe care aș simți-o eu este cu atât mai mare, cu cât cele ce vom vorbi sunt și în interesul domniei-tale.

ISABELA

Nu-mi pot îngădui nici un fel de răgaz. Am multe de făcut; vremea petrecută aici e furată acestor treburi, dar voi găsi câteva clipe pentru domnia-voastră.

*(Se îndepărtează.)*

DUCELE
*(numai către Claudio.)*

Fiul meu, întâmplarea a făcut să pot asculta tot ce ați vorbit. Știu, deci, ce s-a petrecut între tine și sora ta.

Angelo nu are de gând s-o batjocorească; a vrut doar să încerce tăria cugetului ei. Angelo își ascute judecata, punând la încercare orânduirea firii omenești. Isabela, fiind cu adevărat cinstită și gingașă, nu a primit ce-i cerea, dar tocmai acest lucru l-a făcut foarte fericit. Sunt duhovnicul lui Angelo și știu că acesta e adevărul; de aceea, pregătește-te să mori și nu mai nutri nădejdi fără de rost; chiar mâine trebuie să mori; mergi să-ngenunchi și fii pregătit.

CLAUDIO

Lăsați-mă să cer sorei mele iertare. Atât sunt de scârbit, încât acuma m-aș ruga chiar eu să fiu mântuit de viață.

DUCELE

Rămâneți neclintiți; cu bine, dar!

*(Iese Claudio.)*

Temnicer, o vorbă...

*(Intră Temnicerul.)*

TEMNICERUL

Care-i dorința dumneavoastră, părinte?

DUCELE

Pentru că ești acum aici, fii bine venit. Dar mă lasă o clipă cu fata. Cugetul meu, asemeni hainei mele, vă poate asigura că, rămânând în preajma ei, nu-i pot dăuna.

TEMNICERUL

Prea bine.

*(Iese. Isabela înaintează.)*

DUCELE

Aceeași mână care te-a plămădit frumoasă ți-a dat și un suflet neprihănit; neprihănirea care e săracă în fru-

musețe face ca frumuseții să-i fie hărăzită o desăvârșire foarte nestatornică; dar harul gingaș, care este chiar sufletul făpturii tale, îți va păstra de-a pururi o frumoasă înfățișare. Angelo s-a năpustit asupra ta, dar din fericire lucrul mi-a fost adus la cunoștință și, cu toate că slăbiciunile omenești sunt nenumărate, la Angelo lucrul mi se pare uluitor. Și acum, cum vei mulțumi pe locțiitorul Ducelui pentru a mântui pe fratele tău?

ISABELA

Mă duc chiar acum să vestesc hotărârea mea. Mai bine să moară fratele meu din pricina legii decât să nasc eu un prunc prin fărdelege. O, cât de mult e înșelat de Angelo bunul Duce! Dacă vreodată se întoarce și-i voi putea vorbi, atunci, ori zadarnic se vor osteni buzele mele, ori voi da pe față cum a cârmuit dânsul.

DUCELE

Aceasta n-ar fi fără rost, într-adevăr; dar așa cum stau lucrurile, Angelo va-nlătura cu ușurință învinuirea ta: căci nu te-a pus decât la încercare. Deci, apleacă-ți urechea la sfatul meu. Dorind să folosesc iubirii, am găsit și leacul potrivit. Mă bizui pe puterile tale; astfel, în chipul cel mai nepătat, ai putea face un mare bine unei sărmane logodnice părăsite; chiar prin aceasta îți vei putea mântui fratele, scăpându-l de urgia legii, și nici o pată nu va prihăni făptura ta gingașă. Iar dacă Ducele se va întoarce și, din întâmplare, va afla, mult se va bucura auzind cele petrecute.

ISABELA

Eu vă ascult, părinte. Curaj am de ajuns să fac orice, dacă în adâncul sufletului meu nu-l voi socoti lucru mârșav.

DUCELE

Cucernicia adevărată înseamnă îndrăzneală, iar bunătatea niciodată nu e temătoare. N-ai auzit vorbindu-se de Mariana, sora lui Frederic, ostașul de seamă care a pierit pe mare?

ISABELA

Am auzit de dânsa, și multe lucruri frumoase legate de numele ei.

DUCELE

Mariana trebuia să se căsătorească cu Angelo. Erau logodiți prin jurământ și chiar ziua căsătoriei fusese hotărâtă, dar între ziua logodnei și data solemnității, fratele ei, Frederic, s-a înecat în mare, având pe vasul scufundat și zestrea surorii lui. Și ține seama cât de grea a fost năpasta pentru această biată făptură de obârșie nobilă; pierdea un logodnic nobil și un frate plin de faimă, față de dânsa nespus de bun și iubitor; o dată cu el, pierdea și partea averii ei, adică zestrea ei și în aceeași vreme își pierdea logodnicul, pe acest fățarnic Angelo.[20]

ISABELA

Dar chiar așa stau lucrurile? Angelo a părăsit-o în chipul acesta?

DUCELE

A lăsat-o scăldată în lacrimi! O lacrimă nu i-a șters! N-a îmbărbătat-o; a călcat fără să pregete făgăduința lui; ba chiar a născocit c-ar fi aflat zvonuri de necinste; pe scurt, a lăsat-o să se jeluiască din pricina lui, privind-o cum se stinge, a rămas de piatră la tânguirile ei; în lacrimile ei scăldat, dar fără să se înduioșeze.

ISABELA

Mai îndurătoare ar fi fost moartea cu biata fată, scăpând-o astfel de lume. Ce viermănos e miezul vieții,

lăsând asemeni oameni să trăiască! Dar cum ar putea să-i folosească azi aceste lucruri?

DUCELE

Ușor tu poți să-i vindeci rana! Iar leacul îl poate mântui pe fratele tău și te păstrează nepângărită.

ISABELA

Arătați cum, părinte cuvios.

DUCELE

Mariana, de care am pomenit, a rămas credincioasă iubirii ei dintâi; nedreptatea lui atât de crudă, care după orice minte ar fi trebuit să-i nimicească dragostea, n-a fost decât zăgaz în fața șuvoiului, făcându-l mai năvalnic, mai nestăpânit! Mergi la Angelo; răspunde cererii lui, prefăcându-te că-l asculți în chipul cel mai supus; fă-l să creadă că încuviințezi ceea ce-ți cere; dar ai grijă să-ți iei măsurile tale, înștiințându-l că nu vei sta cu el prea multă vreme; că te vei păstra cât mai în umbră, că vei tăcea și dorești ca locul să răspundă cuviinței. Dacă el se învoiește, totul va urma cum trebuie; noi vom sfătui pe nefericita fată să te-nlocuiască la întâlnirea hotărâtă; să meargă în locul tău, și dacă după aceea întâlnirea nu ar putea fi tăgăduită, Angelo va putea fi silit să-și țină vorba și, astfel, fratele tău e mântuit și cinstea ta neprihănită, iar biata Mariana ajutată cu folos. Astfel va fi dejucat și planul desfrânatului locțiitor al Ducelui. Pe Mariana o voi îndruma chiar eu să fie pregătită pentru încercare. De chibzuiești de-ajuns și duci la bun sfârșit cele plănuite, folosul va fi îndoit, apărând de ocară chiar această înșelătorie. Ce spui despre toate acestea?

ISABELA

Ce-mi pot închipui de pe acum mă mulțumește și am credința că vom izbândi în chip desăvârșit.

DUCELE

Dar lucrurile atârnă mai ales de puterile tale. Grăbește deci către Angelo. Dacă te roagă chiar în noaptea asta să vii în patul lui, făgăduiește-i că-i vei împlini dorința. Eu plec neîntârziat către St. Luke[21]. Acolo, într-o gospodărie singuratică, locuiește logodnica părăsită. Acolo mă vei întâlni. Grăbește, așadar, către Angelo, ca să poți face aceasta neîntârziat.

ISABELA

Vă mulțumesc! Mi-ați dat curaj. Drum bun, părinte cuvios.

*(Ies în direcții deosebite.)*

## SCENA 2

*Ulița din fața închisorii.*[22]
*Dintr-o parte intră Ducele, travestit ca și mai înainte, de cealaltă parte intră Cot-Lung și Pompey, înconjurat de ostași.*

COT-LUNG

Păi, dacă nu-i leac, la ce bun să cumpărați și să vindeți bărbați și femei talmeș-balmeș ca pe vite: înseamnă că toată lumea o să bea poșircă, vin alb și negru amestecat.

DUCELE

Cerule binecuvântat! Ce tot îndrugi aici?

POMPEY

De când din doi cămătari cel cumsecade și voios a fost dat de-a berbeleacul, iar cel câinos a fost răsplătit cu

veșmânt îmblănit, călduros, ba încă îmblănit cu blană de vulpe, ba și de miel, de atunci nu se mai poate veseli lumea; îmblănirea acestuia vădește că decât cinstea fără pată, viclenia mai ușor urcă-n loc de cinste.

COT-LUNG

Înaintează, rogu-te! Binecuvântează, cuvios călugăr.

DUCELE

Și dumneata, frate și părinte, fii dar binecuvântat! Ce fărdelege a săvârșit acest om, rogu-te?

COT-LUNG

Pe Sfânta Fecioară, preacuvioase, a încălcat legea; și, bunul meu domn, îl luarăm pentru că este și hoț; da, domnul meu; ce credeți c-am găsit asupra lui? Un șperaclu năzdrăvan, pe care l-am și trimis locțiitorului Ducelui.

DUCELE

Aha! Un ticălos! Un desfrânat!
Cu sârg doar daune pricinuind.
Frumos mijloc de viață; nu-ți dai seama!
Un pântec să îndopi și trupul tău
Prin josnicie să-l îmbraci. Nu-ți spui
Tu însuți că-s murdare-mperecheri?
Porniri de fiară! Nu-s spurcate?...
Mănânc și beau, mă-nzorzonez, trăiesc!
Dar crezi tu oare că e viață traiul
Ce pute-ngrozitor? Mergi și te-ndreaptă.

POMPEY

Într-adevăr, într-un fel cam pute, bunul meu domn; dar totuși, domnul meu, aș vrea să mă dezvinovățesc.

DUCELE

Greu, dacă diavolul păcat vădește
Și tu vădești că... ești al lui. Duceți-l
La temniță deci, ofițer. Corecția,
Ca și instrucția mai bine-nving
De-s laolaltă. Josnica jivină
Va trage cât mai repede folos.

COT-LUNG

Trebuie să-l înfățișăm locțiitorului Ducelui, părinte, acesta a fost prevenit. Locțiitorul Ducelui nu poate să sufere un asemenea meșter codoș. Și dacă dumnealui e meșter codoș și se înfățișează înaintea lui, atunci ar fi mai bine... să fie la o leghe depărtare.

DUCELE

De am părea cu toții cum dorim să fim,
Deci liberi de păcate de-am putea trăi,
Păcatul, de păreri ce-ades pot înșela
Și chiar de vicleșug l-am dezlega...

COT-LUNG

Dezlegat?! Gâtul lui va fi legat ca și mijlocul dumneavoastră de funie, bunul meu părinte!

POMPEY

Ce zăresc îmi poate fi de ajutor; voi striga să capăt chezășie pentru mine. Iată, sosește un nobil, prieten de-al meu.

*(Intră Lucio.)*

LUCIO

Ce se-ntâmplă, nobile Pompey? Pari tras în urma roților lui Cezar. Ești dus în triumf? Nu-i pe aici nici una din plăsmuirile lui Pygmalion[23], vreuna proaspăt

preschimbată în femeie, spre a fi dăruită pe loc creditorilor tăi ?! Dânsa ar putea vârî mâna în buzunare, scoțând un pumn, bine încărcat ! Nu-i așa ? Ce-mi răspunzi, hai ? Nu spui nimic când e vorba de veste, poveste cu cântec ? Ori ți s-au înecat... dichisurile cu prilejul ultimei ploi, hai. Ce spui tu ? Ori s-a schimbat lumea prea mult, omule ? E vreo cale să aflu și eu în puține cuvinte ? Ori ce naiba, e vorba de-o poznă ?

DUCELE

Cam așa ceva, dar mult mai rău !

LUCIO

Ce face neprețuita mea bucățică, preavrednica ta țiitoare ? Îți mai pune destul în palmă, hai ?

POMPEY

La drept vorbind, domnul meu, tot ea s-a ghiftuit. Asta știe : tot... sfrenție !... Pântec de vacă, în butie înșfacă !

LUCIO

Păi, așa e bine ; e dreptul ei ! Așa trebuie să fie !... Târâtura proaspătă, prospătură... menită !... Târfa bătrână, sulemenită : asta-i de neînlăturat ; așa merg lucrurile ! Te duci în temniță, Pompey ?

POMPEY

Pe legea mea, domnule.

LUCIO

Ei bine ; nu-i prea rău, Pompey ! Drum bun : spune că eu te-am trimis ! Dar pentru ce, Pompey : pentru datorii ori pentru altceva ?

COT-LUNG

Pentru desfrâu, domnul meu; din pricina codoșlâcului, codoșlâcul e de vină!

LUCIO

Atunci, așa-i bine; întemnițați-l; dacă temnița e făcută pentru codoși, atunci, ei bine, e dreptul lui; este neîndoios codoș. Ba chiar are și vechime; codoș înnăscut! Drum bun, bunul meu Pompey, și salutări temniței: te vei întoarce acasă soț de treabă, Pompey. Ba poate chiar c-ajungi din codoș născut, nu făcut, un om cumsecade.

POMPEY

Nădăjduiesc, domnul meu, că cinstea dumitale nepătată va zălogi pentru mine.

LUCIO

O, nu, Pompey, nu mă-nvoiesc cu nici un preț; nu se mai poartă!... Ba chiar am să mă rog, Pompey, să-ți mărească pedeapsa; dacă răbdarea-ți lipsește, precum văd, atunci, o să-ți iasă pe nas! Adio, Pompey, tu cel vrednic de-ncredere. Cu plecăciune, părinte!

DUCELE

Și domniei-tale, binecuvântarea mea.

LUCIO

Dar spune-mi, Pompey, Bridget se mai sulemenește încă?

COT-LUNG

Vedeți-vă de drum, domnul meu!

POMPEY

Așadar nu mă iei pe garanția domniei-tale, domnul meu?

LUCIO

Nu. Nici acum, nici altă dată, bunul meu Pompey. Ce vești de prin străinătăți aduci, părinte? Ce noutăți?

COT-LUNG

Vedeți-vă de drum, domnule; porniți.

LUCIO

Șterge-o la coteț, Pompey, iute! *(Ies Cot-Lung și ostașii ducându-l pe Pompey.)* Părinte, ce noutăți mai ai despre Duce?

DUCELE

Eu nu știu nimic. Îmi poți spune ceva domnia-ta?

LUCIO

Unii povestesc că e cu împăratul Rusiei[24]; alții spun că ar fi la Roma. Dumneata, părinte, unde crezi că ar putea fi?

DUCELE

N-am nici o știre; dar oriunde s-ar afla, eu nu-i doresc decât binele.

LUCIO

Dar capcana întinsă, ce năstrușnică nebunie! Poftim, s-o șteargă din țară și să uzurpe meseria de derbedeu, cu care din naștere niciodată n-a avut de-a face. Lord Angelo cârmuiește în locul lui; prea întinde coarda.

DUCELE

Nu face rău în privința asta.

LUCIO

Mai multă îngăduință pentru cei iubăreți nu i-ar strica; prea e aspru felul lui de-a fi, călugărașule.

DUCELE

Desfrâul a ajuns obștesc, și asprimea trebuie să-l lecuiască.

LUCIO

Ăsta-i adevărul-adevărat; desfrâul are o familie numeroasă; cât despre cârdășie, câtă vrei! Însă, părințele, nu este cu putință să-l înlături cu desăvârșire, câtă vreme nu dai la o parte ghiftuiala și băutura. Se spune, de altfel, că acest Angelo nici nu-i făcut din bărbat și femeie, după adevăratul chip al procreațiunii. Despre asta ce socoți?

DUCELE

Atunci, cum ar fi putut fi făcut?

LUCIO

Unii spun c-ar fi fost zămislit de o sirenă; alții că a purces din împreunarea a doi moruni. Dar este sigur că dacă dă drumul urinei, urina lui pe loc îngheață; asta nu-i de tăgăduit; e un fel de mașinărie fără sex; nu-i bărbat, fără urmă de-ndoială.

DUCELE

Ești plin de haz, domnul meu, și dezlegat la limbă.

LUCIO

Dar ce lucru necruțător din partea lui, să ia viața unui om, doar pentru răzvrătirea simțurilor! Ar fi putut face Ducele plecat așa ceva? Înainte de a spânzura pe omul care a dat drumul la o sută de bastarzi, ar fi hrănit dânsul o mie. Ducele avea aplecare pentru tot ce ne desfată; își cunoștea meseria, și lucrul acesta îl îndemna la-ngăduință.

DUCELE

N-am auzit niciodată despre Ducele plecat c-ar avea slăbiciune pentru femei; cred că nu a pornit niciodată pe-această cale.

LUCIO

O, cum te-nșeli, domnul meu!

DUCELE

Nu e cu putință.

LUCIO

Nu? Ducele? Și cu o biată cerșetoare... de cincizeci de ani bătuți pe muchie; după obiceiul lui îi punea însă un ducat în talger: toanele Ducelui!... De asemeni, se îmbăta, pot să te asigur.

DUCELE

Îl nedreptățești, sunt sigur.

LUCIO

Domnul meu, am fost mereu în preajma lui, dar ca... prieten, e cam în doi peri, Ducele ăsta; și eu socot că știu și motivul pentru care a șters-o.

DUCELE

Spune-mi, te rog, care ar putea fi motivul?

LUCIO

Mă iartă, nu pot; e o taină bine zăvorâtă: dinți încleștați și buze strânse; te pot face totuși să pricepi; o mare mulțime dintre supușii lui îl socoteau pe Duce înțelept.

DUCELE

Înțelept! Dar nu încape nici o îndoială că este.

LUCIO

Uite, flăcăul ăsta prea mult creier nu are, nici carte nu știe, iar în judecată, de-o ușurătate!...

DUCELE

Vorbește ori invidia, ori nebunia, ori e la mijloc o neînțelegere; și desfășurarea vieții lui și treburile cârmuirii vădesc cu prisosință – dacă-ar fi nevoie să-i fie cântărită viața – că are dreptul la altă prețuire. Să lăsăm să vorbească-nfăptuirile lui, și atunci nici invidioșii nu vor mai putea tăgădui că este un om instruit, cârmuitor cumpătat și bun ostaș. Așadar, vorba domniei-tale e foarte nepotrivită și, dacă într-adevăr îl cunoști mai adânc, înseamnă că răutatea îți întunecă mintea.

LUCIO

Domnul meu, îl cunosc bine și-l iubesc.

DUCELE

În glasul iubirii se-ntrevede o cunoaștere mai adevărată, și cunoașterea adevărată înseamnă cea mai prețioasă iubire.

LUCIO

Haida-de, domnul meu, știu eu ce știu.

DUCELE

Mi-e greu s-o cred, deoarece nu prea știi ce vorbești. Dar dacă vreodată Ducele s-ar întoarce – ceea ce noi cu toții ne rugăm să fie cu putință – îngăduie-mi a dori să fii chemat să răspunzi înaintea lui de tot ce-ai spus. Și de ești cinstit, va trebui să vorbești; nădăjduiesc că ai destul curaj pentru a le susține în fața lui; cât despre mine, fac legământ să te chem; așadar, rogu-te, care-i numele domniei-tale?

LUCIO

Domnul meu, mă cheamă Lucio; nume binecunoscut Ducelui.

DUCELE

Sigur că te va cunoaște mai bine, domnule, dacă viața-mi va îngădui să-i aduc la cunoștință spusele-ți, întocmai.

LUCIO

Îți închipui că mă-nspăimânți?

DUCELE

O, domnia-ta nădăjduiești că Ducele n-o să mai vie îndărăt; și-ți închipui de asemeni despre mine că aș fi, ca potrivnic, neputincios. Dar este adevărat că nu-ți pot dăuna prea mult, deoarece vei tăgădui.

LUCIO

Mai bine să fiu spânzurat decât să dau înapoi, părinte!... Dar să lăsăm asta. Poți să-mi spui dacă mâine Claudio va muri sau nu?

DUCELE

Dar de ce trebuie să moară, domnul meu?

LUCIO

De ce? Pentru că, fiind cu pâlnia la dânsul... a și umplut o butie. Aș dori ca Ducele, despre care am tot vorbit, să se fi întors! Neputinciosul ăsta de locțiitor va pustii țara de prunci cu atâta cumpătare; nici măcar vrăbiile n-ar trebui să-și înjghebe cuiburi sub streașina lui, deoarece își fac de cap cu-atâta desfrânare!... Ducele se poartă cu gingășie când este vorba de fapte gingașe și lasă-n umbră ceea ce nu trebuie nicicând scos la lumină: de s-ar întoarce odată! Căci vezi dar, bietul Claudio a fost osândit pentru că a dat drumul la șireturi: șireturile care leagă ciorapii de pieptar! Drum bun, părinte! Și

roagă-te pentru mine. Ducele, ți-o spun din nou, chiar vinerea se îndopa cu carne de berbec. Nu-i de loc trecut și, îți spun eu, ar fi înfulecat și c-o cerșetoare, chiar dacă aceasta ar mirosi a pită neagră și a usturoi, și n-ai decât să-i spui că ți-am spus. Drum bun.

*(Iese.)*

DUCELE

Pe lumea asta, nu a fost mărire
De cârcotași să scape; clevetirea
Lovește pe la spate vrednicia.
Ce domn puternic ar putea în fiare
Să lege limbile defăimătoare?
Dar cine vine?

*(Intră Escalus, Temnicerul și ostași, împreună cu Doamna Overdone.)*

ESCALUS

Hai, duceți-o la închisoare!

DOAMNA OVERDONE

Doamne milostiv, fii îndurător cu mine! Înălțimea-ta trece drept un om milos. Cruță-mă, stăpâne!

ESCALUS

Ai fost înștiințată și ai primit dojana îndoită și întreită; poți fi osândită acum. Însăși îndurarea ar ajunge blestemăție dacă ar avea de-a face cu tine, ba chiar tiranie.

TEMNICERUL

Vreme de unsprezece ani a fost codoașă, aș dori să aduc la cunoștința Înălțimii-voastre.

DOAMNA OVERDONE

Doamne, în chipul acesta mă defăimează un oarecare Lucio. Doamna Kate Keepdown, pe vremea Ducelui, a căpătat un copil de la dânsul: i-a făgăduit s-o ia de nevastă; copilul e în vârstă de un an și trei luni, acum, la sfinții Filip și Iacob; l-am păstrat la mine și te uită cum mă clevetește!

ESCALUS

Flăcăul ăsta e desfrânat cum nu se mai poate; să fie chemat înaintea noastră, hai! La temniță cu dânsa! Hai, și fără vorbă multă.

*(Ies Ostașii cu Doamna Overdone.)*

Temnicerule, locțiitorul Ducelui și fratele meu întru slujbă nu-și va schimba părerea; Claudio trebuie să moară mâine. Îngăduie-i, deci, să capete cele cuvenite rosturilor dumnezeiești; să aibă, așadar, tot ce trebuie, atât cât îndurarea obștească îngăduie. Dacă aș fi izbutit să mișc inima lui Angelo, soarta lui ar fi fost, desigur, alta.

TEMNICERUL

Vă aduc la cunoștință că acest călugăr a și fost la Claudio și i-a dat sfaturile cuvenite pentru pregătirea sufletului în vederea morții.

ESCALUS

Bună seara, cuvios părinte.

DUCELE

Asupra voastră, binecuvântare și cerească îndurare.

ESCALUS

De unde sunteți?

DUCELE

Din țara asta nu-s, norocul, însă,
Mi-ngăduie să o străbat o vreme;
Călugăr sunt dintr-un cucernic ordin;
Am de la Sfântul Scaun sarcini, mie
De Sanctitatea-Sa încredințate.

ESCALUS

Știi vești ori noutăți din lumea largă?

DUCELE

Nici una; doar că vrednicia omenească de-atâta-nfrigurare e cuprinsă, că doar moartea ar mai putea-o lecui; doar după noutate se aleargă însă, căci doar în ce râvnești mai poți s-o afli; așa că e tot atât de primejdios să fi îmbătrânit văzându-ți de propriile tale treburi, pe cât este de vrednic să rămâi statornic în ce robotești. Orânduirea omenească abia găsește atâta adevăr cât să-i asigure un dram de trăinicie –și doar atâta trăinicie mai găsești, încât statornica tovărășie la mare preț ajunse. În jurul acestor tainice lucruri se irosește înțelepciunea lumii. Așadar, vezi că noutățile zilei sunt foarte străvechi! Dar despre Duce, despre starea lui sufletească ce știți anume?

ESCALUS

Deasupra hărțuirilor nenumărate stând, se străduia mai cu seamă să se cerceteze pe sine însuși.

DUCELE

Iar ca plăceri, ce anume îl desfăta îndeosebi?

ESCALUS

Mai curând îl desfăta voioșia altora; pe el însuși plăcerile nu-l încântau; e un cuget nobil, foarte cumpătat.

Să-l lăsăm însă la rosturile lui, rugând Cerul ca-mprejurările să-i fie prielnice; dar aș dori să știu în ce măsură l-ați găsit pe Claudio pregătit de moarte. Mi s-a adus la cunoștință că ați fost la dânsul.

DUCELE

Nici nu arată că ar cunoaște neomenească osândă, hotărâtă de Județ; plin de bunăvoință și cu sfiiciune se arată plecat față de cele hotărâte la scaunul de judecată; totuși, față de primejdia ce-l așteaptă, și-a plăsmuit făgăduinți de viață-nșelătoare. Fără de preget l-am trezit din amăgire și-acum e gata să primească moartea fără șovăire.

ESCALUS

Precum Cerul o vrea, menirea domniei-voastre ați îndeplinit-o îndrumând întemnițatul către adevărata lui datorie. Eu m-am străduit pentru bietul tânăr, chiar dincolo de marginile îngăduite slujbei mele, nu îndeajuns de înalte; însă, părinte, eu judecata am socotit-o atât de aspră, încât am fost silit să mărturisesc că el, locțiitorul, întruchipează singur dreptatea.

DUCELE

Dacă locțiitorul răspunde cu propria lui viață față de această nemăsurată asprime în cele judecate, atunci, bine-i va prinde; dar dacă se va întâmpla să cadă el însuși în păcat, e ca și osândit, chiar de el.

ESCALUS

Mă duc să-l văd pe-ntemnițat. Vă urez cale bună.

DUCELE

În pace mergi!

*(Ies Escalus și Temnicerul.)*

DUCELE

Cerească spadă cel ce are,
Cunoască-n cuget îndurare,
Dar și asprime. Pildă fie
Și neclintit în vrednicie!
Plată dă-i cui a greșit
După ce ți-ai cântărit
Vina și greșeala ta:
Nici mai blândă, nici mai grea.
Ticălos cel ce lovește
Când chiar el păcătuiește.
Dânsul, singur, a plivit
Tot ce eu, nesăbuit,
Culpeș, să crească-am lăsat!
Dar el e mai vinovat!
Fățarnic făr-asemănare
Sub cuvioasă înfățișare;
În nelegiuire-noată,
Lumea viclenind-o, toată,
Uneltind dibaci, năpastă,
Bunuri scumpe tot adastă:
Prăda în fire de paing!
Cere în pripă să-l înving,
Și voi frânge iscusit
Mârșăvia ce-a urzit
Mai dibaci vom izbuti.
Cu el azi-noapte va dormi
Părăsita logodnică.
Izbânda-i și mai rodnică –
De-nșeli pe-nșelător, plătind
Și vechiul legământ, plinind!

*(Iese.)*

# ACTUL IV

## SCENA 1

*Fermă singuratică la St. Luke.*
*Intră Mariana și un Paj.*

PAJUL
*(cântă)*

Îndepărtează-aceste buze,
Sperjure, însă prea gingașe,
Și ochii, rouă-n zori, dulci spuze;
Lumini mint... dimineața-n fașe!...
Vreau înapoi sărutul dat în dar,
Iubirea au pecetluit-o în zadar!...
Vreau înapoi sărutul dat în dar!...[25]

MARIANA[26]

Cântarea frânge-ți și grăbește, pleacă;
Sosește-aici bărbatul înțelept,
Al cărui sfat ades m-a liniștit,
Ale durerii zvâcnete-aromind...

*(Pajul iese și intră Ducele la fel înveșmântat.)*

MARIANA

Vă cer iertare, dar aș fi dorit
Să nu găsiți atâta muzică
În preajmă; deci iertați și credeți că

Mâhnită sunt, iar voioșia mea
Ascunde doar restriști, obidă grea...

DUCELE

Așa-i! Dar cântecul prin harul său
Preschimbă rău-n bine și binele în rău.
Dar spune-mi, nimeni n-a-ntrebat de mine?
E ceasul întâlnirii date.

MARIANA

Nu, nimeni nu v-a căutat. Nu m-am mișcat de-aici întreaga zi.

DUCELE

Te cred, desigur. Da, e chiar ceasul așteptat. Te rog să te îndepărtezi o clipă nentârziat; s-ar putea să te chem din nou pentru lucruri ce-ți vor fi foarte de folos.[27]

MARIANA

De-a pururi recunoscătoare, vă ascult!

*(Iese. Intră Isabela.)*

DUCELE

*(către Isabela)*

Mă bucur, ai venit la vremea potrivită.
Ce vești aduci de la măritul Lord?

ISABELA

Grădina lui jur-împrejur cu ziduri
De cărămidă e înconjurată.
În fund, dinspre apus, butuci de vie;
Portița e de lemn; ușor cu cheia
Aceasta mare poate fi deschisă.

Am altă cheie, care în grădină
Din vie duce; i-am făgăduit
Să-l întâlnesc acolo-n miez de noapte.

DUCELE

Vei recunoaște însă-n beznă drumul?

ISABELA

Cu râvnă vinovată m-a-nsoțit;
Știu ce amănunțit mi-a spus, în șoaptă;
Răspunsu-i-am, întipărind în cuget
Cărările grădinii. Dânsul chiar,
De două ori, mi-a arătat poteca.

DUCELE

Și alte semne n-ați statornicit
În legătură cu ce plănuit-am?

ISABELA

Nu. Locul doar și-n beznă-orbecăind;
Mai mult: i-am spus că poate n-oi rămâne
Prea îndelung cu dânsul; i-am mai spus
Că va sosi cu mine slujitoarea,
Ce știe doar atât că vin la dânsul,
Vrând soarta lui Claudio s-o aflu.

DUCELE

Cum trebuie e totul chibzuit;
Nimic nu bănuiește Mariana;

*(Reintră Mariana.)*

Poftește, intră, nu mai pregeta.

*(Către Isabela.)*

Pe Mariana vreau să o cunoști;
Îți poate-aduce neîntârziat
Ajutorări de mare preț.

ISABELA

Și eu
Doresc același lucru.

DUCELE

Vă asigur
De toate gândurile mele bune.

MARIANA

Sunt sigură, părinte cuvios.
Că eu pot să mă bizui știu prea bine.

DUCELE

Dă-i mâna, și prietenie poartă-i;
Urechea ți-o ascute: multe are
De povestit. Răgaz vă dau o clipă.
Grăbiți, aromitoare, noaptea vine.

MARIANA

Ne preumblăm o clipă doar pe-afară.

*(Mariana și Isabela ies.)*

DUCELE

Măriri lumești, de mii de ochi vicleni
Pândite fără preget; câte zvonuri
Fățarnice, ades înșelătoare,

Și născocirile nesăbuite,
Tot iscodind ascunsul tâlc din fapte,
Smintesc chiar gândul; fapta ți-o strămută
De nerecunoscut făcându-i chipul!...

*(Intră Mariana și Isabela.)*

Bine venite fiți! Ce-ați hotărât?

ISABELA

Pe seama ei, ia totul Mariana,
De-i îndemnată de domnia-ta.

DUCELE

Eu s-o îndemn?... Din parte-mi chiar o rog!

ISABELA

Puține vorbe sunt de spus; plecând
În șoaptă, de Claudio-amintește-i!

MARIANA

Da! Nu vă temeți.

DUCELE

Tu, gingașă fată,
Să nu te temi. Îți este soț! Logodna
Temeinică fiind, nu-i nici păcat...
Înșelăciune dacă e, prin drepte
Și vechi orânduieli e-acoperită!
Să mergem dar, ogorul încă-ascuns
Așteaptă arătura, îndeajuns!

*(Ies.)*

## SCENA 2

*O încăpere în temniță.*
*Intră Temnicerul și Pompey.*

TEMNICERUL

Vin aici, ticălosule! Poți să tai unui om capul?

POMPEY

Dacă-i becher, domnule, pot; dacă omu-i căsătorit, înseamnă că nu-i al lui capul, ci al nevesti-si, și n-aș putea să tai cap de femeie!

TEMNICERUL

Haida-de, lasă deoparte asemenea neghiobii. Răspunde fără întorsături. Mâine dimineață, doi oameni trebuie uciși: Claudio și Barnardin. Călăului din închisoarea noastră îi lipsește un om de ajutor. Dacă-ți iei însărcinarea să-l ajuți, asta te poate dezlega din lanțuri; dacă nu, vei sta în temniță până la capăt, și înainte de a-ți da drumul vei mai primi niște bice cumplite, căci ești un desfrânat fără pereche, un nelegiuit.

POMPEY

Domnul meu, sunt, de când nu mai țin minte nici eu, desfrânat fără lege; dacă ajung călău în toată legea, mi-ar părea bine. Așadar, voi fi fericit să primesc îndrumările cuvenite din partea meșterului cu pricina.

TEMNICERUL

Prea bine. Abhorson! Unde e Abhorson?

*(Intră Abhorson.)*

ABHORSON

M-ați chemat, domnul meu?

TEMNICERUL

Netrebnicule, omul acesta îți va ține mâine tovărășie: te va ajuta la execuție. Dacă treaba va merge, învoiește-te cu anul, socotind bine, și îngăduie-i să locuiască aici cu dumneata; dacă nu, folosește-l doar de data aceasta, și apoi dezbară-te de el. Nici față de dumneata nu poate face pe grozavul; n-a fost decât un codoș.

ABHORSON

Codoș, domnul meu?... Vai!... Să-i fie rușine! Prea ar coborî meseria, măiestria noastră!

TEMNICERUL

Las-o mai moale! La cântar cam la fel ați trage! S-ar deosebi în talger... cât o pană!

POMPEY

Fiți bun, domnul meu, și îngăduiți... căci neîndoios ar fi o îngăduință: meseria asta e, ca să zic așa, de spânzurat, și domnia-voastră o numiți măiestrie, adică artă?!...

ABHORSON

Desigur, domnule, meseria mea este artă.

POMPEY

Domnul meu, despre pictură am auzit că e o artă; bunăoară, târfele mele, cele din propria mea breaslă, se sulemenesc, adică folosesc pictura; ceea ce dovedește că și meseria mea este artă. Dar că-i artă să spânzuri oamenii nu-mi pot închipui nici chiar de m-ai spânzura.

ABHORSON

Domnul meu, meseria mea e artă.

POMPEY

Dovada?

ABHORSON

Hainele oricărui om de treabă se potrivesc hoțului; dacă-s prea mici pentru hoț, hoțul le socotește destul de mari pentru dânsul; dacă sunt prea mari, le poate socoti hoțul mici; în acest chip hainele oricărui om de treabă tot se potrivesc pentru hoț.

*(Reintră Temnicerul.)*

TEMNICERUL

Ați căzut la învoială?

POMPEY

Domnule, sunt gata să-l slujesc; de altfel, socot că acest călău este un maestru; are remușcări de artist; se pocăiește mai mult decât codoșul; în meseria lui, de fiecare dată chiar cere iertare, înainte de execuție...

TEMNICERUL

Dumneata, călăule, ai grijă de butuc și de secure, pentru mâine la ora patru.

ABHORSON

Vino, domnule codoș; te voi îndruma în arta mea; urmează-mă deci.

POMPEY

Doresc să fiu îndrumat, domnule; instruiți-mă, așadar: nădăjduiesc că dacă veți avea prilejul să mă folosiți pentru însuși capul domniei-voastre, mă veți găsi gata instruit; v-aș fi dator într-un asemenea prilej, ținând seama de bunăvoința dumneavoastră, neîntârziat chiar.

TEMNICERUL

Aduceți-mi pe Barnardin și pe Claudio.

*(Pompey și Abhorson ies.)*

Doar milă simt pentru Claudio;
Dar pentru cellalt, chiar dacă mi-ar fi
Bun frate, nici grăunte n-aș simți!

*(Intră Claudio.)*

Claudio, privește, ești la moarte
De slovele acestea osândit.
E miezul nopții, mâine către opt,
Spre nemurire pleci. Pe Barnardin
Nu l-ați găsit?

CLAUDIO

E adâncit în somn,
De parcă oasele și-ar fi trudit,
Senin, pe-o cale grea; nu se deșteaptă!...

TEMNICERUL

Ce poți să-i faci!... Mergi și te pregătește.

*(Se aud bătăi în ușă.)*

Ce-aud? Să-ți deie cerul împăcarea!...

*(Claudio iese.)*

Nădăjduiesc că va primi iertarea;
De nu, o amânare; asta cred;
Prea e nevinovat acest Claudio.

*(Reintră Ducele în aceleași veșminte.)*

Bine-ați venit, părinte cuvios.

DUCELE

Bun temnicer, te apere de rele,
În vălu-i, duhul minunat al nopții!
Altcineva trecu-naintea mea?

TEMNICERUL

Nu, nimeni. De când stingerea sună...

DUCELE

Nici Isabela?

TEMNICERUL

Nici.

DUCELE

N-or să-ntârzie.

TEMNICERUL

Ce mângâiere-ar fi pentru Claudio?

DUCELE

Sunt oarecari nădejdi!...

TEMNICERUL

Locțiitorul

Prea este aspru!

DUCELE

N-ai dreptate-ți spun!
În viață dânsul poartă două fețe;
Dreptatea aspră-i una: rostul ei
Urmând cu sârguință, el supune
Porniri trupești osârdiei de sfânt;
Îngenunchind pe alții prin puteri
Înalte; de-ar fi dânsul bântuit
De-același greu năravv, ar fi tiran,
Dar împotriva lui e și mai crunt...

*(Se aud bătăi la ușă.)*

Au și sosit.

*(Iese Temnicerul.)*

De treabă temnicer;
Arar necruțătorul temnicer
E prietenul întemnițaților!

*(Alte bătăi în ușă.)*

Ce zgomote se-aud? Cuprins de grabă
E omul care bate-atât de strașnic.

*(Reintră Temnicerul.)*

TEMNICERUL

Va trebui s-aștepte să se scoale
Vreun ostaș do gardă – să-i dea drumul.

DUCELE

Osânda lui Claudio n-a fost încă
De nimeni ridicată? Mâine chiar
Îl veți ucide?

TEMNICERUL

N-a sosit nimic.

DUCELE

Vin zorile curând. Din fericire,
'Naintea lor cu mult veni-va știrea.

TEMNICERUL

Se pare că mai multe știți chiar voi.
Eu nu cred însă-n strămutarea ei,
Căci n-a venit cu nici un alt prilej,
Și Lord Angelo, prin județul lui,
A spus nesovăind, în fața lumii,
Că vorba îndărăt nu și-o va lua.

*(Intră un trimis.)*

Trimisul Lordului sosit-a, iată-l.[28]

DUCELE

Venit-a și iertarea lui Claudio.

TRIMISUL

*(întinzând o hârtie.)*

O veste vă trimite Lordul; prin mine vă însărcinează să nu ieșiți cu nici o iotă din cele hotărâte. Osânda, vremea cuvenită, și toate celelalte orânduieli rămân neschimbate. Acum, bună dimineața vă urez, căci e aproape ziuă.

DUCELE

*(aparte)*

Iertarea iat-o, însă prihănită,
Căci de păcat chiar dânsul e mânjit;
Nepregetat păcat, greu săvârșit
De falnica putere nestrunită!...
Ponoase-aduce atunci, iertarea chiar...
Rău-n veșminte scumpe, nu arar
Strămută totu-n fărdelege!... Spune!

TEMNICERUL

V-am spus că Lord Angelo care nu mă socoate, se vede, destoinic de-ajuns în slujbă, mă îmboldește în chip neobișnuit, ceea ce mi se pare destul de ciudat, deoarece, niciodată până acum n-a făcut-o.

DUCELE

S-auzim ce scrie, rogu-te.

TEMNICERUL

*(citește)*

„Nu pleca urechea la nimic din ce-ai putea auzi în legătură cu osânda lui Claudio; ai grijă ca acesta să fie executat

la orele patru dimineața; iar după-amiază, Barnardin. Pentru a ști că lucrurile s-au petrecut întocmai, îmi vei trimite capul lui Claudio, la orele cinci dimineața. Execuția să aibă loc chiar la vremea hotărâtă, cu atât mai mult, cu cât de ea atârnă și alte lucruri de care încă nu pot vorbi. Cea mai mică abatere de la cele poruncite va fi pe propria domniei-tale răspundere."

Ce spuneți de toate acestea, părinte?

DUCELE

Cine este acest Barnardin, căruia trebuie să i se taie capul după-amiază?

TEMNICERUL

Un țigan după obârșie, dar născut și crescut aici; este întemnițat de nouă ani.

DUCELE

Lămurește-mă, însă, de ce Ducele plecat nici nu i-a dat drumul până acum, nici nu i-a tăiat capul? După câte am auzit, purtarea lui în treburile obștești nu îngăduia astfel de tărăgăneli.

TEMNICERUL

Prietenii lui Barnardin s-au străduit să-i obțină amânări; de altfel, cele înfăptuite de dânsul, nici acum, de câtă vreme cârmuiește Lord Angelo, n-au putut fi dovedite neîndoielnic.

DUCELE

Dar acum? Vina lui este vădită?

TEMNICERUL

Nu mai este îndoielnică, și Barnardin nu tăgăduiește câtuși de puțin.

DUCELE

Dar în închisoare e pornit spre pocăință? Pare mișcat în ultima vreme?

TEMNICERUL

Barnardin este un om pe care moartea nu-l înspăimântă, atât cât și-o poate el închipui; i se pare un fel de somn de om beat; îngrijorat nu este, la trecut nu se gândește, teamă de păcat nu are; nici în clipa de față, nici pentru ce va veni; e nesimțitor față de moarte și primește soarta omenească fără să nădăjduiască altceva.

DUCELE

Are nevoie de îndrumarea cuvenită.

TEMNICERUL

Nu vrea să audă de nimeni. Înlăuntrul închisorii a fost lăsat să facă ce vrea; dar când i-am dat drumul să iasă pe-afară, nici n-a voit să audă; se îmbată de mai multe ori pe zi; dacă nu chiar zile întregi de-a rândul. L-am trezit adeseori ca și cum ar fi trebuit să fie dus să i se taie capul; i-am arătat chiar o poruncă închipuită, pentru asemenea lucru, dar n-a părut câtuși de puțin mișcat.

DUCELE

Despre toate astea vom vorbi ceva mai mult, dar nu acum. Citesc ce-ți este scris pe frunte, temnicerule. Ai cugetul cinstit și nesovăielnic, dacă ascuțimea priceperii mele nu mă înșeală; cutez pe temeiul iscusinței mele să gândesc astfel; întâmple-se ce s-o întâmpla! Claudio, care după osânda dată, trebuie să fie executat, n-a săvârșit mai mare fărădelege decât Angelo, ce l-a osândit. Pentru a te putea face să pricepi acestea toate în chip vădit, te

rog să-mi îngădui patru zile răgaz – te rog toate acestea, deși ajutorul grabnic pe care ți-l cer este primejdios.

TEMNICERUL

Dar pentru ce, părinte, în ce scop să vă slujesc?

DUCELE

În scopul amânării acestei uciderи.

TEMNICERUL

Vai, părinte, mai îmi stă oare în putință? Doar vremea execuției a fost hotărâtă. Ba chiar porunca scrisă spune-amănunțit, sub amenințare de grea pedeapsă, să trimit capul tăiat, să-l vadă Angelo. De m-aș abate câtuși de puțin de la poruncă, osânda lui Claudio pot s-o capăt eu.

DUCELE

Prin înalta făgăduință, în numele tagmei mele călugărești, îți dau încredințarea că vei rămâne în siguranță de faci așa cum eu te îndrumez. Să fie tăiat capul acestui Barnardin în dimineața aceasta și să fie trimis lui Angelo.

TEMNICERUL

Angelo i-a văzut pe amândoi și va descoperi înșelăciunea.

DUCELE

Ei, moartea preschimbă și sulemenește, cu atât mai cu seamă de-o mai ajuți domnia-ta. Rade-i capul și leagă-i barba, sub cuvânt că astfel a dorit osânditul, în vederea morții; știi bine că, de obicei, așa se face. Dacă ți se întâmplă ceva, și dacă urmarea nu-ți va aduce mulțumiri și chiar noroc, mă leg în numele sfântului, căruia i-am închinat toată viața, să te apăr cu propria mea viață.

TEMNICERUL

Iartă-mă, părinte, dar este împotriva celor ce am jurat.

DUCELE

Ai jurat Ducelui, sau locțiitorului său?

TEMNICERUL

Și Ducelui, și locțiitorului său.

DUCELE

Dar dacă însuși Ducele ar privi cu ochi buni fapta aceasta, atunci n-ai mai socoti-o nedreaptă, nu-i așa?

TEMNICERUL

În ce măsură ne putem aștepta la una ca asta?

DUCELE

Putem fi chiar cu totul siguri. Deoarece însă te văd atât de temător, încât nici veșmântul meu, nici cinstea mea și nici puterea mea de a convinge nu te pot îndupleca, voi merge mai departe decât aveam de gând, pentru a-ți înlătura orice urmă de teamă. Privește, domnul meu, iată scrisul și sigiliul Ducelui; nu mă îndoiesc că scrisul îl cunoști și nici sigiliul nu-ți poate fi străin.

TEMNICERUL

Le cunosc pe amândouă.

DUCELE

Rândurile acestea vestesc reîntoarcerea Ducelui; dacă îți face plăcere, citește-le, vei afla că-n două zile Ducele va fi aici. Lucrul acesta, Angelo nu-l știe; căci astăzi chiar, trebuie să primească vești destul de ciudate; vorbind

poate despre moartea Ducelui; poate despre intrarea lui în vreo mânăstire; din fericire însă, nimic din tot ce-i scris nu-i adevărat. Privește, steaua dimineții îi trezește pe păstori. Nu te trudi, chinuindu-ți cugetul pentru a pricepe cum se vor petrece toate aceste lucruri; o dată lămurite, toate greutățile se fac nevăzute. Cheamă călăul să taie capul lui Barnardin: eu îl voi împărtăși chiar acum; vreau să-l pregătesc pentru un lăcaș mai bun. Astfel vei scăpa de șovăieli, și uluirea ta se va risipi de la sine. Să ne grăbim; e-aproape ziuă.

*(Ies.)*

## SCENA 3

*Altă încăpere a închisorii.*
*Intră Pompey.*

POMPEY

Și aici mă simt în largul meu, față de toți, de parcă aș fi în casa unde până acum îmi vedeam de treburi. Ai spune că suntem în casa Doamnei Overdone, atât de mulți dintre vechii ei mușterii zărești aici. În primul rând, e tânărul jupân Rach[29] care a căzut în capcană când cu vânzarea de hârtie de împachetat și cu ghimber[30] – cam de o sută nouăzeci și șapte de pfunzi; a băgat în buzunar cinci lire în monede sunătoare. La naiba, ghimberul nu prea era cerut, fiindcă femeile bătrâne se săvârșiseră întru Domnul.[31] Apoi se mai găsește aici jupânul Caper[32], pârât de domnul Threepile[33] pentru niște haine de mătase de culoarea piersicii, care au făcut din el un cerșetor. Îi mai avem pe tânărul Dizzy[34] și pe tânărul jupân

Deepvow[35] și pe jupân Copperspur[36] și pe jupân Starvelackey[37], vestitul duelgiu, și pe tânărul Dropheir[38], care l-a ucis pe petrecărețul Pudding[39], și pe vajnicul Forthright[40], și pe viteazul jupân Shoetie[41], marele călător, și pe fiorosul Halfcan[42], care l-a înjungheat pe Pots[43], și, după cum socotesc, încă vreo patruzeci, faimoși cu toții în meseria noastră, care cântă acum *Slavă Cerurilor*[44].

*(Intră Abhorson.)*

ABHORSON

Hai, derbedeule, adu-mi-l pe Barnardin.

POMPEY

Maestre Barnardin, trebuie să te scoli, ca să te spânzurăm.

ABHORSON

Hai, hai, Barnardin!

BARNARDIN
*(de afară)*

De-ar intra ciuma-n gâtlejurile voastre! Cine face atâta zarvă? Cine sunteți voi?

POMPEY

Prieteni, domnule; om bun – călăul. Fiți atât de drăguț, domnul meu, să vă sculați, să vi se taie capul.

BARNARDIN
*(de afară)*

Șterge-o, porc de câine, șterge-o; mi-i somn.

ABHORSON

Spune-i că trebuie să se trezească și încă la iuțeală.

POMPEY

Aveți bunătatea, maestre Barnardin, să vă treziți, numai până vi se taie capul. Pe urmă puteți dormi.

ABHORSON

Du-te și scoate-l afară.

POMPEY

Iată-l că sosește, domnule. Sosește. Aud paiele saltelei foșnind.

ABHORSON

Securea-i pregătită, lângă butuc, derbedeule?

POMPEY

Nu se poate mai pregătită, domnul meu.

*(Intră Barnardin.)*

BARNARDIN

Ei, ce dorești, Abhorson? Ce noutăți?

ABHORSON

Neîndoios, domnule, aș dori să te-apuci de rugăciunile cuvenite, deoarece, privește, porunca a sosit.

BARNARDIN

Porc de câine ce ești; am băut toată noaptea și nu sunt câtuși de puțin grăbit, așa cum s-ar cuveni, pentru așa ceva.

POMPEY

Cu atât mai bine, domnul meu, acel care a băut toată noaptea și-i spânzurat chiar în zorii zilei poate apoi să se umfle de somn cât va pofti.

ABHORSON

Privește, domnule, sosește și părintele duhovnic, pentru a te împărtăși; mai crezi, acum, că glumesc?

*(Intră Ducele în același veșmânt.)*

DUCELE

Domnule, îndemnat de compătimirea firească, și având cunoștință cât de grabnic trebuie să părăsești lumea aceasta, sosesc pentru a-ți da ajutorul cuvenit, pentru a te întări și a ne ruga împreună.

BARNARDIN

Călugăre, nu-i nimic de făcut; am tras la măsea toată noaptea și am nevoie de mai multă vreme ca să mă pregătesc; altfel va trebui să-mi strivească țeasta în bucăți cu securea, nu mă-nvoiesc să mor astăzi; asta-i sigur.

DUCELE

Vai, domnul meu, trebuie: te rog, chiar. Întoarnă-te cu tot cugetul către călătoria ce-o vei face.

BARNARDIN

Eu jur că nici un om pe lume n-o să mă-nduplece să mor chiar astăzi.

DUCELE

Ascultă, totuși.

BARNARDIN

Nici o vorbă, dacă vrei să-mi spui ceva, poftește în chilia mea; astăzi nu mai ies de-acolo.

DUCELE

Nici pentru viață copt, nici pentru moarte;
Pietroi îi este inima. Îl duceți
Deci la butuc! Haideți!

*(Intră Temnicerul.)*

TEMNICERUL

Părinte, despre-acest întemnițat
Acum ce mai gândiți?

DUCELE

Nepregătit e
De moarte și nevrednică făptura-i;
Nelegiuit ar fi să moară astfel.

TEMNICERUL

În temniță, părinte, a murit
De friguri un anume Ragozin;
Faimos pirat, de vârsta lui Claudio;
Iar părul, barba, sunt asijderea.
Putem acestui nărăvit să-i dăm
Răgaz să-și pregătească sufletul;
Ocârmuirii trimițându-i țeasta
Cu-a lui Claudio aidoma.

DUCELE

Din cer purcede-asemeni întâmplare!
Ne-ntârziat fă astfel; dar grăbește,
Angelo o așteaptă; grijă ai
De toate cele hotărâte; eu
Grăi-voi brutei despre cer și moarte;
Cerca-voi să-i îndoplec cerbicia
Neroadă și să-i frâng tăria...

TEMNICERUL

Așa voi face, cuvios părinte,
Pe dată; după-amiază Barnardin
Va trebui să moară. Însă cum
Păstrăm în viață pe Claudio
Fără a fi-n primejdie eu însumi?

DUCELE

Ascultă, deci – pe Barnardin în taină
Și pe Claudio – îi zăvorâm;
Când zorii iarăși vor zâmbi, vei fi
Scăpat de orișice primejdie.

TEMNICERUL

Voinței voastre mă supun în grabă.

DUCELE

Grăbește-te, Angelo așteaptă capul!

*(Iese Temnicerul.)*

Eu îi voi scrie-n pripă, dar; și vestea
Chiar temnicerul i-o va înmâna.
Îi scriu că mă întorc curând, cerându-i
Ca-ntreg norodul să mă vadă intrând
Prin porțile Cetății; însemnate
Motive am să cer acest alai.
Pe-Angelo însă-l rog să mă-ntâlnească
La șipotul cel sfânt, o leghe doar
Departe de Cetate; chiar acolo
Cu rece cumpănire, treburile,
De-a fir-a păr, vom drămui cu sârg.
Angelo, astfel, fi-va judecat.

*(Reintră Temnicerul.)*

TEMNICERUL

Aici am țeasta, și o duc chiar eu.

DUCELE

Prea bine. Dar în grabă te întoarce,
Căci trebuie să cumpănim noi doi,
Și nu se cade auziți să fim.

TEMNICERUL

Mă-ntorc cât voi putea mai grabnic.

ISABELA
*(de afară)*

Deschideți, pace vouă vă doresc!

DUCELE

E glasul Isabelei, vrea să știe
De soarta fratelui: de-a fost iertat.
Nu-i spunem; mult prea bună este știrea,
Deci în neștire-o las; din deznădejde
Cerească voioșie apoi va crește!

*(Intră Isabela.)*

ISABELA

Iertați-mă, vă rog.

DUCELE

Eu îți urez
Prielnice să-ți fie zorile,
Preagingașă fecioară.

ISABELA

E cu mult
Urarea mai de preț pe buzele

Ce cuvios rostesc cuvintele;
Iertat e al meu frate de Angelo?

DUCELE

Iertat... da, este dezlegat... de viață,
Iar capul său trimis fu lui Angelo.

ISABELA

Nu, nu e cu putință.

DUCELE

Vai, ba este,
Te-arată înțeleaptă, fata mea,
Găsind în tine cheile răbdării.

ISABELA

Zbor către-Angelo ochii să-i străpung.

DUCELE

Să te apropii n-or îngădui!

ISABELA

Nefericit Claudio, tu sărmane.
Lovită Isabela. – Angelo, tu,
Fii blestemat! Ce ticăloasă lume!

DUCELE

De neatins e-Angelo, ce folos
Să strigi, nimic nu-ți va sluji, nimic!
În ceruri te încrede și cu grijă
De seamă bagă ce-ți voi spune: totul
Se va-mplini, de-a fir-a păr, aievea.
Se-ntoarce Ducele, îți spun, chiar mâine.
Îți șterge ochii, căci al său duhovnic

Sunt eu; purcedem din același schit,
Dovadă am că a trimis vestire
Să fie gata-Angelo și Escalus,
Să-i înmâneze semnele puterii
La porțile Cetății, cu alai
Întâmpinându-l; dacă ai putința,
Măsura cugetului s-o păstrezi,
Pe calea-n care te îndemn, atunci
Dreptate, mulțumită Ducelui
Vei căpăta, și răzbunare-ntreagă;
Iar împotriva celui fărdelege,
A obștei cinste vei primi din nou!

ISABELA

Mă-ndrumă dar, părinte.

DUCELE

Acest răvaș
E de la Peter, fratele. Îmi spune
Că Ducele se-ntoarce. Du-i răvașul
Drept semn că vii din parte-mi și poftește-l
Chiar astă-seară-n casa Marianei.
Eu am să-i lămuresc amănunțit
Ce of aveți, și tu, și Mariana.
Cu el 'naintea Ducelui veți merge.
Atunci veți grămădi învinuiri
Pe capul lui Angelo fără preget;
Eu rob sunt jurământului făcut,
Și nu pot fi de față. Ia scrisoarea
Și poruncește lacrimilor tale,
Cu inimă ușoară, ostoire.
Nu șovăi; nu poate sfânta-mi tagmă
Să-ndrume pașii tăi greșit. Ce-aud?

*(Intră Lucio.)*

LUCIO

Părinte, bună seara... Dar nu-l văd
Pe Temnicer...

DUCELE

Nu! E plecat.

LUCIO

O, încântătoare Isabela, îmi pălește inima văzându-ți ochii atât de roșii; trebuie să te liniștești. Eu sunt nevoit să-nfulec tărâțe și apă goală și la dejun, și la cină; ținând la capul meu, nu cutez să-mi umplu pântecele; mâncarea bună ar putea să mă atâțe. Am auzit că Ducele va fi aici, mâine. Pe cinstea mea, Isabela, eu l-am iubit pe fratele tău; dacă acest bătrân Duce năstrușnic s-ar fi ivit din naiba știe ce cotlon întunecat, Claudio ar fi trăit.

*(Isabela iese.)*

DUCELE

Domnul meu, într-adevăr. Ducele ar fi puțin îndatorat de tot ce înșiri despre el; e foarte bine totuși că nimic din ce spui nu-i seamănă.

LUCIO

Părinte, sfinția-ta nu-l cunoști pe Duce cum îl cunosc eu; umblă după fel de fel de iepuri; nu-i cum socotești sfinția-ta.

DUCELE

Prea bine, vei răspunde de acestea, într-o zi. Mergi cu bine.

LUCIO

Ba nu, așteaptă; voi merge cu sfinția-ta; pot să-ți trântesc niște istorii grozave despre Duce.

DUCELE

Mi-ai și spus destule, până-acum; prea multe chiar, aș zice, dacă s-ar potrivi; dacă nu, și una-i de prisos.

LUCIO

Am fost dus o dată în fața lui, deoarece făcusem plocon un plod unei fetișcane.

DUCELE

Ai făptuit asemenea lucru ?

LUCIO

Da, fără doar și poate, l-am făptuit; dar am fost nevoit să jur că nu; ăia țineau morțiș să mă însoare cu muma pădurii...

DUCELE

Domnul meu, tovărășia domniei-tale hazlie poate fi, dar nu prea face cinste! Rămâi cu bine.

LUCIO

Pe legea mea, vin cu sfinția-ta până la capătul ulicioarei. Dacă măscăriile mele te supără, voi rosti cât se poate mai puține. Nu, părințele, sunt ca ciulinul; mă lipesc de ce-mi iese-n drum.

*(Ies.)*

## SCENA 4

*O încăpere în casa lui Angelo.*
*Intră Angelo și Escalus.*

ESCALUS

Scrisorile primite nu se potrivesc între ele, ce spune una, răstoarnă cealaltă.

ANGELO

Da, sunt scrise fără șir și fără rânduială și se bat cap în cap. Și cele înfăptuite de dânsul seamănă mai mult cu nebunia. Îndură-se Cerul să-i fi rămas mintea netulburată. Și pentru ce anume să-l întâmpinăm la porțile Cetății spre a-i da îndărăt semnele puterii ?

ESCALUS

N-aș putea răspunde.

ANGELO

Și pentru ce să dăm de veste întregului norod, cu un ceas înaintea sosirii lui, că oricine dorește repararea unei nedreptăți trebuie să-i întindă jalba chiar în uliță ?

ESCALUS

Dânsul ne arată motivele: vrea să dea drumul mai departe plângerilor, dezlegându-ne pe noi de uneltirile ce mai pot urma; astfel, acestea nu ne mai pot lovi, întorcându-se împotriva noastră.

ANGELO

Bine! Atunci vă rog din suflet, dați știre pretutindeni; mâine dimineață, chiar din zori. Voi trece pe la casa dumneavoastră să vă iau. Dați de veste oamenilor de vază și curtenilor că au de mers în întâmpinarea sa.

ESCALUS

Așa voi face, Înălțime. Rămâneți cu bine.

ANGELO

Noapte bună.

*(Iese Escalus.)*

Sunt uluit! Și tulburat cumplit!
Mă simt năuc! O fată pângărită.

De cel ce luptă-n contra desfrânării
Prin legi. De n-ar opri-o sfiiciunea
Să dea-n vileag pierduta-i feciorie,
Cum ar striga-mpotrivă-mi. Bunul-simț
O-nfrână însă. Mare mi-i puterea.
De-obștească-ncredere, deplin mă bucur.
Chiar larma celuia ce-a fost lovit
Mă poate greu atinge. Pe loc strivit
E cel cutezător; Claudio
Ar fi putut, de-ar fi rămas în viață
Învăpăiat de tinerescul foc,
Să se răzbune, mântuit fiind
Printr-o asemenea nelegiuire!
Și totuși ce n-aș da ca să trăiască!
Strâmb merge totul când uităm de lege
Și de-ndurare, căci apoi voim,
Și nu mai știm dacă voim de-ajuns;
Mi-i șubredă voința... într-ascuns!...

*(Iese.)*

## SCENA 5

*Câmp în preajma Cetății.*
*Intră Ducele în veșmântul de duce și Fratele Peter.*

DUCELE

La vreme, îmi întinzi scrisorile,

*(Îi înmânează niște scrisori.)*

Iar Temnicerul știe ce vom face,
Va merge bine dacă-ndeplinești
Întocmai tot ce hotărât-am noi –
Și de rămâi mereu în preajma noastră.

De trebuie,' mai schimbă ce dorești,
Vreun amănunt. Treci pe la Flavius
Și spune-i unde sunt; mai dă de veste
Lui Valentin, Roland, apoi lui Crasus.
S-aducă-n fața porților gornași,
Dar mai întâi, la Flavius vei merge.

FRATELE PETER

Mă duc în grabă.

*(Intră Varrius.)*

DUCELE

Mulțumiri primește,
Drag Varrius[45], că n-ai întârziat.
Vom merge împreună câțiva pași;
Curând sosi-vor alți prieteni, mulți,
Să ne întâmpine, scump Varrius.

*(Ies.)*

## SCENA 6

*O uliță în apropierea porților Cetății.*
*Intră Isabela și Mariana.*

ISABELA

Mi-i silă să-i vorbesc pe ocolite;
Deschis aș vrea să-l pot învinui,
Dar asta-i treaba ta: iar după sfaturi
Eu nu se cade să dezvăluiesc
Ce fost-a plănuit.

MARIANA

Ascultă sfatul!

ISABELA

Chiar mi s-a spus că, dacă se întâmplă
Să fiu învinuită-nverșunat
De el, ciudat să nu îmi pară-aceasta,
Căci dulci urmări din leac amar purced...

MARIANA

O, frate Peter, nu întârzia!...

ISABELA

Privește, se apropie de noi.

*(Intră Fratele Peter.)*

FRATELE PETER

Veniți cu mine, locul potrivit
L-am și găsit: în calea Ducelui
Și-n preajmă. Nu ne poate ocoli –
Trompeții au sunat de două ori,
Iar oamenii Cetății, bucuroși,
S-au grămădit la porți. – Nentârziat
Și Ducele intra-va, haideți, deci!

*(Ies.)*

# ACTUL V

## SCENA 1

*La porțile cetății.*
*Mariana cu fața învăluită, Isabela și Fratele Peter, mai în spate; intră din direcții diferite: Ducele, Varrius, curteni, Angelo, Escalus, Lucio, Temnicerul, ostași de gardă și orășeni.*

DUCELE

Preavrednic văr, mă bucur că te văd!
*(Către Escalus:)*
Prieten vârstnic, credincios nespus,
Cu bucurie te revăd, de-asemeni.

ANGELO și ESCALUS

Urăm regeștii voastre Înălțimi
Preafericită-ntoarcere!

DUCELE

Din suflet
Vă mulțumesc amândurora. Vești
Neîntrerupt primit-am despre chipul
Cum, înțelept, ați împărțit dreptatea.
Doar laude, din toată inima
Și noi rostim, în fața tuturora –
Și să vă răsplătim, curând vom ști.

ANGELO

Mă voi simți și mai legat.

DUCELE

De altfel,
A voastră vrednicie glăsuiește
Prin fapte; pe nedrept aș tăinui-o.
Cu litere de bronz să fie-nscrisă
S-ar cuveni; putând să-nfrunte vremea;
N-o izbuti uitarea s-o știrbească.
Deci mâna voastră dați-mi; vor vedea
Supușii noștri că v-așteaptă astfel
Răsplată înaltă. Te apropie,
Escalus, de asemeni, dându-mi mâna:
Sprijinitorii mei mult prețuiți!

*(Fratele Peter și Isabela înaintează.)*

FRATELE PETER

Vorbește-acum. E vremea. Îngenunche!

ISABELA

Dreptate cer, o, Duce, coborâți
Privirea-asupră-mi, căci fecioară, vai!
Nu-mi mai pot spune. Urgisită-s, biata!
O, Duce plin de faimă, îndreptând
Privirea voastră-ntr-altă parte, oare
N-ați necinsti-o? Nu vreți s-ascultați
O legiuită plângere! Dreptate,
Atât! Dreptate cer. Dreptate deci
Să-mi dăruiți.

DUCELE

Prea bine! Spune-ți păsul
Pe scurt. De cine-i vorba? Despre ce?

În preajma-mi, iată, Lord Angelo stă.
Dreptatea, dânsul îți va da, întreagă.

ISABELA

O, Duce vrednic! Vreți să cer dreptate
Chiar diavolului? Deci pierdută
E orice mântuire! Cer pedeapsă
De nu voi fi crezută: m-ascultați,
Și moartea-apoi ori izbăvire-mi dați.
Întâi să m-ascultați, se cade, Duce.

ANGELO

Cred că femeia nu-i în toată firea:
Să-i iert pe al său frate, Înălțime,
Prin jalbă mi-a cerut, dar al său frate
A fost executat prin hotărârea
Obștești judecăți.

ISABELA

A hotărât
Obștească judecată?...

ANGELO

Așadar
Ciudat și mult amar îi va fi graiul.

ISABELA

Ciudat, chiar foarte; însă eu voi spune
Doar adevărul însuși, căci Angelo
E un sperjur. Nu e ciudat?! Angelo
E ucigaș. Nu e ciudat? Angelo
Nelegiuite legături având,
Și o fecioară necinstind cu sila,
Fățarnic e, cumplit! Nu e ciudat?
De două ori?!

DUCELE

Ba chiar de zece ori!

ISABELA

E-adevărat tot ce v-am spus, deși
Atâta-i de ciudat! Dar că Angelo,
Asemeni este, e de zece ori
Curatul adevăr; căci adevăru-i
Adevărat, pân' la sfârșitul lumii!

DUCELE

Afară-o duceți!... Suflet urgisit!...
Cu mintea clătinată ne vorbește...

ISABELA

O, Principe, vă rog din inimă,
În mântuirea unei alte lumi
De credeți, vorbele în seamă-mi luați,
Căci mintea mi-i întreagă! Dar cum poate
Să pară cuget cumpănit și-nalt,
Neprihănit, drept fără seamăn, omul
Ce prin purtare, rang, înfățișare –
Drept vrednic trece, când, cel mai netrebnic
Chiar dânsul e! Mai mârșav, altul nu-i!
Socoate, Duce, dacă eu te mint,
Minciună-i totul! Vorbe n-are graiul
Pentru întreaga lui ticăloșie!

DUCELE

Cinstit vorbind, smintită dacă e –
Cum cred –un netăgăduit bun-simț
Vădește nebunia ei, căci șirul
Nicicând nu-l pierde, se încheagă gândul
Cum niciodată la smintiți n-auzi.[46]

ISABELA

Te-ndură, Duce, nu te-nverșuna
În nebunia mea să crezi! Nevolnic
Mi-i poate cugetul; nu-l osândi,
Ci cumpănește și mai treaz la minte
Ce-i adevăr dezvăluind, în neguri
De-i încă-nvăluit, strivind minciuna,
În ascunziș, când pare adevăr.

DUCELE

Puțini în stare sunt să cugete
Astfel, întregi chiar dacă sunt la minte.
Grăiește-n voie. Te voi asculta.

ISABELA

Sunt sora lui Claudio, tânăr nobil,
Ce osândit a fost pentru desfrâu;
Angelo hotărî să-i taie capul.
La mânăstire-mi fac noviciatul.
De unul Lucio, de fratele-mi
Trimis cu grabă, aci am fost chemată.

LUCIO

Cu-ngăduința voastră, chiar așa e;
Trimis fui de Claudio, s-o rog
Norocul să-și încerce și iertarea
Chiar de la Lord Angelo să o ceară.

ISABELA

Acesta e.

DUCELE
*(către Lucio)*

Cerut-am să vorbești?

LUCIO

Nu, vrednic Duce, însă nici să tac.

DUCELE

Atunci, îți cer să taci. Pricepe bine;
Iar dacă pricini te aduc aci,
Să fie nepătate, roagă Cerul!

LUCIO

Chezaș, în fața preacinstitei fețe...

DUCELE

Chezașă fie cinstea dumitale;
Aminte ia!...

ISABELA

Chiar nobilul acesta
A spus doar ce s-a petrecut în fapt.

LUCIO

Așa e!

DUCELE

Poate că-i așa! Nerodule!
Te-oprește! Vorba-ți n-am cerut-o. Taci!

ISABELA

Plecat-am către-acest locțiitor
Ticăloșit.

DUCELE

În șirul faptelor,
Cu tâlc grăite, se strecoară totuși
Sminteală.

ISABELA

Cer iertare, dar de fapte
Cerute-s vorbele.

DUCELE

Sunt de prisos!
Deci fapte doar.

ISABELA

Pe scurt! Înlătur tot
Ce-i nensemnat: nespus eu l-am rugat,
Îngenuncheat-am chiar, vrând să-l înduplec;
Dar el m-a-ndepărtat cu strășnicie...
De spus ar fi prea multe... prea urâte!
Și spaimă și rușine simt de-ncerc
Să le dezvălui: n-a primit să-i ierte
Osânda... fără prețul trupului...
Cerând deci fecioria mea, în schimb!
– Cu desfrânată poftă o râvnea! –
În cuget, după luptă crâncenă,
Învins-a mila, împotriva cinstei,
Învins-au remușcările de soră...
Și totuși, chiar în zori, cu trup sătul,
A poruncit tăierea capului.

DUCELE

Se pare... că-i așa!...

ISABELA

Se pare?... Nu!
Acesta-i adevărul însuși!

DUCELE

Ceruri!
Sărmana, ori nebună-i, ori urzit-a,
Cu alții, împotriva-i; căci Angelo

Deasupra bănuielii este, apoi
N-ar fi putut, cu-nfrigurare, vina,
Înfăptuită proaspăt chiar de dânsul,
S-o pedepsească astfel; dânsul chiar
S-ar fi simțit atins, și-ndurător
Cu al tău frate ar fi fost: osânda,
Prin propria sa vină, drămuind-o,
Ar fi purces mai cruțător; deci cine
Te-a îndemnat să ni-l învinui? Spune,
Mărturisește totul.

ISABELA

Spus-am totul!...
Voi, îngeri, binecuvântați-mă!
Răbdarea voastră dați-mi și la vreme
Smulgeți al fărdelegii înveliș!
Vă apere Dumnezeirea, Duce,
De grea năpastă! Eu n-am căpătat
Crezare pentru pacoste și-obidă.

DUCELE

Pricep, să pleci vrei. Ei! Să vină garda!
La temniță! Nu-ngădui clevetirii
– Cum ți-ai închipuit! – să poată-atinge
Cu suflu-i mârșav pe acel ce-aproape
Ca nimeni altul ni-i. Ce-ai uneltit?
Cunoaște cineva urzeala ta?

ISABELA
*(ca pentru sine)*

Părinte Ludovic, știi totul!... Însă
Aci nu ești, precum aș fi dorit!...

DUCELE

Pe frate îl cunoașteți? Spuneți! Pare
Om cuvios.

LUCIO

Alteță, eu îl știu!
Călugăr e, dar intrigant; flăcăul
M-a supărat și bice i-aș fi tras,
De n-ar fi fost sutana!... A rostit
Cumplite vorbe împotriva voastră.

DUCELE

Ce vorbe, împotrivă-mi?! Cumsecade
Se știe bine că-i acest călugăr.
Să fi-mboldit sărmana fată, dânsul...
Să-nvinuie locțiitorul nostru?!
Găsiți-l pe călugăr și-l aduceți.

LUCIO

Ieri noapte chiar văzut-am pe călugăr.
Neobrăzat e, Duce, derbedeu,
Pramatie fără de seamăn, jur!
Era cu dânsa...

FRATELE PETER

Cerul să se-ndure!
Regescul Vostru-auz cum e-nșelat
Am ascultat. Întâi, femeia, vină
Locțiitorului i-aduce, când –
Precum un prunc – Angelo e curat.

DUCELE

La fel socot și eu. Dar îl cunoști
Pe Ludovic, călugărul numit?

FRATELE PETER

Desigur! E un sfânt. Dumnezeiesc
La suflet; nicidecum un ticălos,

Necum uneltitor călugăr, nu!
Pe conștiința mea, nu e precum
Descris a fost de tânărul acesta –
Nicicând de rău nu a vorbit, cum spune –
Pe Înălțimea-voastră, niciodată!

LUCIO

Alteță, mai netrebnic altul nu-i!

FRATELE PETER

Prea bine, chiar el însuși va veni
Să limpezească uneltirea.– I bólnav
De friguri grele; dânsul m-a rugat
Aci să vin, de plângere eu însumi
Să pot lua cunoștință; învinuirea
Locțiitorului aflând, să spun
Ce gura lui ar fi grăit; minciuna
De adevăr să o desfac; iar dânsul
Va arăta vădit, când va veni;
Din plin, putând să limpezească lucrul
Întâi: femeia va mărturisi
Cât de nedreaptă-i învinovățirea,
Înverșunată și nentemeiată,
Adusă împotriva unui nobil
Cu-naltă prețuire; însăși ea
O va înlătura.

DUCELE

S-o auzim.

*(Ostașii de gardă o scot pe Isabela, în vreme ce Mariana înaintează în fața scenei.)*

Zâmbești la toate astea, Lord Angelo?
O, Cer, deșartă e sminteala lor,
Nelegiuită-i! Jilțuri să se-aducă!

Iubite văr, te-așează. Încerca-voi
Doar să ascult și fără părtinire;
Judecător al propriei pricini
Rămâi tu însuți. Martora aceasta-i,
Părinte? Chipul să-l descopere,
Apoi vorbească.

MARIANA

Cer iertare, Duce,
Iertare cer, dar nu-mi descopăr fața
Decât atunci când însuși soțul meu
Va porunci.

DUCELE

Sunteți căsătorită?

MARIANA

Nu, Înălțimea-voastră.

DUCELE

Deci fecioară.

MARIANA

Alteță, nu-s.

DUCELE

Așadar, văduvă.

MARIANA

Nici văduvă.

DUCELE

Nici fată, nici soție, nici văduvă?
Se poate?

LUCIO

Știți, Alteță, vreo deocheată târfă, de! Sunt unele nici fete, nici soții, nici văduve.

DUCELE

Să tacă prostul ăsta; dacă-ar fi
Împricinat, ar flecări la fel?

LUCIO

Da, Înălțimea-voastră, chiar la fel!

MARIANA

Alteță, nu-s soție – o spun deschis,
Mărturisesc de-asemeni: nu-s fecioară;
M-am dat acelui ce mi-e soț prin lege;
Dar soțul n-a știut c-am fost a lui.

LUCIO

Se vede că era beat criță. Alteță, altfel nu se poate!...

DUCELE

Dacă și tu ai fi beat, ai tăcea, și asta ne-ar folosi de minune.

LUCIO

Prea bine, Înălțimea-voastră.

DUCELE

Venit-ai mărturie să aduci pentru Lord Angelo?

MARIANA

Alteță, da. Pe Lord Angelo dânsa
De legături ce nu-s îngăduite
L-a-nvinuit; dar și pe soțul meu

De-aceeași vină, în aceeași clipă,
În brațe eu l-am strâns, mărturisesc,
Căci ne-am iubit, fățiș. Era firesc
Și legiuit.

ANGELO

Pe doi învinuiește?

MARIANA

Nu-mi vine a crede.

DUCELE

Dar pe soț îl știi?

MARIANA

Desigur, Duce, chiar Angelo e!
Dar de știut că m-a avut nu știe,
Ba crede că el trupul Isabelei
L-a stăpânit.

ANGELO

E nemaipomenit!
Ciudat nespus! Ce-nșelăciune! Chipul
Acum vreau să ți-l văd!

MARIANA

Eu mă descopăr,
Căci soțul poruncește!... – Crud Angelo
Privește-mi chipul!...

*(Își scoale vălul.)*

Ai jurat că este
Mult vrednic de privit. Și mâna, iat-o,
Unită-a fost cu mâna ta prin dreapta
Pecetluire a logodnei. Iată

Și trupul meu, făgăduit, pe care
Chiar eu, nu Isabela, ți l-am dat;
Împătimirea potolindu-ți-o
În chioșc, când tu credeai în miez de noapte
Că trupul Isabelei l-ai avut.

DUCELE

Cunoști femeia ?

LUCIO

Trupește – adică...

DUCELE

Ajunge, derbedeu!

LUCIO

Ajunge, – Alteță!...

ANGELO

O, Duce, pot mărturisi, femeia
Prea bine o cunosc. Acum cinci ani,
Soție a fost vorba să-mi devină;
Logodna însă a fost ruptă; zestrea
Fiind sub cea făgăduită. Dar
Mai greu a cântărit că, după faimă,
Trecea drept ușuratică. De-atunci,
Noi nu ne-am mai vorbit și niciodată
N-am mai văzut-o și nici vești n-avui
În toți acești cinci ani; pe conștiință
O jur, cinstit grăind.

MARIANA

O, nobil prinț,
Precum din cer lumina izvorăște,
Iar după buze vorbele cu tâlc

Adevărat, și – adevărul însuși
În vrednicie-l afli: logodită
Cu el am fost, după orânduire.
Acesta-i adevărul și-i chezașă
Chiar legea, cât e-ngăduit – atât –
Iubite Lord, am fost în noaptea
Spre marțea ce-a trecut, în chioșc la el;
Soție deci i-am fost și de grăiesc
Adevărat, mi-ajute Sfântul Cer
Să mă ridic tot teafără; de mint,
Pe loc să-ncremenesc, în marmură.

ANGELO

Iubite Lord, eu până-n clipa asta
Doar am zâmbit, dar dreapta judecată
De-acum-nainte cer și nu mai rabd
Nimic, căci îmi dau seama că-s unelte,
Sărmanele femei, deși smintite;
Simt cum vrăjmași mult mai puternici trag
Cu viclenie sforile. Alteță,
Îngăduiți-mi să dezvălui deci,
Prin noi străduinii, uneltirea-ntreagă.

DUCELE

Cu dragă inimă-ți îngădui, vere.
Pedeapsă dă-le, cât de aspră, dacă
Socoți că-i legiuit; călugărul,
Nebun, se pare, și femeia-aceasta
Sunt prea primejdioși, căci uneltit-au
Cu cea care-a plecat. Ce ați crezut?
Ați invocat prin jurăminte, astăzi,
Pe fiecare sfânt în parte, vrând
Să zdruncinați încrederea ce-i port.
Dar toată obștea prețuire-i dă.

Ajută-l, nobile Escalus, și
Cercați la scaunul de judecată
Viclenele urzeli și tainele
Să le dezvăluiți. Călugărul
Cellalt se pare că e tartorul!...
El le-a-mboldit! Să fie căutat!

FRATELE PETER

S-ar cuveni să fie-aci, Alteță.
El a-ndemnat femeile să facă
Întreaga plângere. Dar temnicerul
Cunoaște locuința sa, așadar
Să fie-adus e lesne.

DUCELE

Căutați-l
Nentârziat.

*(Temnicerul iese.)*

Iar tu, preanobil văr,
Mult încercat în vrednicia ta,
Pricina îndeaproape te privește;
Învinuit nedrept fiind, jignirea
Vei osândi-o cum socoti mai bine.
Nu vă îndepărtați, ci mai întâi,
Cu grijă pedepsiți pe cei ce josnic
V-au terfelit.

ESCALUS

Alteță, așa vom face,
Pricina cerceta-vom.

*(Iese Ducele.)*

*Signor* Lucio, n-ați spus adineauri că pe acest călugăr Ludovic îl cunoașteți și că este o făptură necinstită?

LUCIO

„*Cucullus non facit monachum*“[47], cinstit doar prin veșminte; a spus asupra Ducelui scârnave cuvinte de ocară!

ESCALUS

Vă rugăm să-l așteptați aici și să-l siliți să mărturisească; acest călugăr se va dovedi, se pare, un ticălos fără pereche.

LUCIO

Cum altul în Viena nu se află, pe legea mea!

ESCALUS

Chemați-o din nou pe Isabela. Aș dori să vorbesc cu dânsa.

*(Un ostaș din gardă iese.)*

Rogu-te, Alteță, îngăduie să-i pun eu câteva întrebări, și vei vedea cum voi întoarce lucrurile.

LUCIO

Nu mai bine decât le-a întors dânsul, precum a și mărturisit!...

ESCALUS

Ce-ai spus?

LUCIO

La naiba, domnul meu, socot că doar între patru ochi o să mărturisească repede; în fața lumii se va rușina, firește!

ESCALUS

Voi încerca pe întuneric...

LUCIO

Așa! Așa. Asta-i calea cuvenită: mai ușor își dau femeile drumul la miezul nopții; cum mai lucesc atunci în umbră!...

*(Reintră ostașul cu Isabela.)*

ESCALUS

Apropie-te, tânără doamnă! Se află aici cineva care tăgăduiește tot ce-ai spus.

LUCIO

Stăpâne, iată netrebnicul de care vorbeam. E lângă temnicer.

ESCALUS

Tocmai la vreme; nu-i vorbi-nainte de-a-ți spune eu.

LUCIO

Mda, mda! Să-mi țin pliscul!...

*(Intră Ducele îmbrăcat în veșmânt de călugăr și Temnicerul.)*

ESCALUS

Apropie-te, domnul meu, domnia-ta ai îndemnat pe aceste femei să aducă învinuiri grele împotriva Lordului Angelo. Dânsele au mărturisit că domnia-ta ai făcut-o.

DUCELE

Minciună.

ESCALUS

Cum?! Știi unde te găsești?

DUCELE

Mă plec în fața-naltului Județ;
Chiar diavolul se cade-ades a fi
Cinstit în jilțu-i de văpaie. – Oare
Plecat-a Ducele? Nu-i pot vorbi?

ESCALUS

Prin voia lui stăm noi aici; prin noi
Te-ascultă chiar ființa lui. Încearcă
Să spui doar adevărul.

DUCELE

Orice-ar fi,
Cutezător grăi-voi. Cugete
Sărmane, ce mai așteptați; femei,
V-ați lămurit!... Adio dar, dreptate.
Pe bietul miel îl căutați în gura
Flămândă-a lupului?! – Cu Ducele
Plecat-a și dreptatea. E nedrept
Să-ncredințeze unui ticălos,
De voi învinuit, chiar judecata...

LUCIO

Călugăru-i, netrebnicul, v-am spus.

ESCALUS

Necuvios și necuviincios!...
Călugăre, n-a fost de-ajuns să-ndemni
Femeile acestea împotriva
Locțiitorului, de toți iubit?
Ci chiar cutezi în față să-l înfrunți
Și să-l jignești; ba chiar să-l terfelești
Numind pe duce om nedrept. Smintit!...
Pe dată-l luați! Să-i fie schingiuite,
Bucată cu bucată, mădularele,
Pân' va mărturisi urzeala. Spuse, cum?
„Nedrept“?!... Auzi!...

DUCELE

Prea te pripești, căci prințul
Nici degetu-mi cel mic n-ar schingiui.
Nu-i sunt supus și nu-s din țara asta.
Avut-am treburi în cetatea voastră,
Și multe am văzut; în clocot fierbe
Aci desfrâul, liber, peste buza

Căldării, colcăie, mustind. Destule
Sunt legile, păcatul însă-i drag
Nespus și astfel legiuirea aspră,
– Precum tăblițele din frizerii[48] –
Tot în batjocură, de lume-i luată.

ESCALUS

Ne ocărăște țara ?! În cătușe
Puneți-l.

ANGELO

*Signor* Lucio, împotrivă-i
Ce mărturie ne poți da ? El e
Acel ce din belșug ne-a clevetit ?

LUCIO

Acesta e, Alteță. Te-apropie, tăticule cu țeasta tunsă-n creștet: mă mai cunoști ?

DUCELE

Desigur, domnule, n-am putut uita cum îți sună glasul; te-am întâlnit la închisoare, în vreme ce Ducele era plecat.

LUCIO

Aha! Așadar, m-ai întâlnit; și-ți mai amintești ce-ai spus despre Duce ?

DUCELE

Cât se poate de bine, domnul meu.

LUCIO

Așa, care va să zică: și ce era Ducele ? Pezevenghi, țicnit, fricos fără pereche, după spusele domniei-tale ?

DUCELE

Domnul meu, este neapărată nevoie să ne schimbăm rolurile, ca să poți rosti asemenea învinuiri. Neîndoios, domnia-ta ai spus acestea toate despre el, și alte multe mai rele încă.

LUCIO

O, secătură vrednică de streang! N-am fost gata să te urechez pentru asemenea flecăreli?

DUCELE

Mărturisesc sus și tare că iubesc pe Duce ca pe mine însumi.

ANGELO

Ascultă cum netrebnicul încearcă s-o întoarcă, după nelegiuitele lui învinuiri de până-acum.

ESCALUS

Cu asemenea ticălos nu se poate sta de vorbă. Duceți-l la temniță! Unde-i Temnicerul? Pe loc să fie dus la închisoare. Să fie zăvorât, să nu mai poată scoate o vorbă, împreună cu aceste nelegiuite și cu tovarășul lor de uneltiri.

DUCELE
*(către Temnicer)*

Așteaptă, domnul meu, o clipă doar!

ANGELO

Cum, se-mpotrivește?! Pune mâna, Lucio.

LUCIO

Poftește, domnul meu, poftește, scumpule! Poftește, iubitule! Ce naiba, domnul meu; ești netrebnic și mincinos cu creștetul tuns și-ți mai trebuie și glugă, nu-i

așa? Ia să-ți vedem mutra caraghioasă, lovi-te-ar ciuma! Arată-ți tâlhărească mutră și într-o oră să fii gata de spânzurătoare! Aha, nu vrei s-o scoți. *(Smulge gluga călugărului, descoperind fața Ducelui.)*

DUCELE

Tu ești întâiul ticălos, ce, iată,
Un Duce la iveală dă! Întâi,
Cei trei; în multplăcută grijă-i iau.

*(Către Lucio:)*

Iubite, nu te face nevăzut.
Călugărul și dumneata, cu mine
Vreo două vorbe vom schimba. În fiare
Să fie pus.

LUCIO

Mai rău miroase asta
Decât spânzurătoarea.

DUCELE
*(către Escalus)*

Te-am iertat
De cele glăsuite; te așează
Pe jilțul lui.

*(Către Angelo.)*

Cu voia dumitale.
Mai născocești ceva, ori mai cutezi
Să ne înfrunți nerușinat? Încearcă
De îndrăznești, 'nainte de-a vorbi
Eu însumi. Dar pe scurt!

ANGELO

Temute prinț,
Vinovăția mi-aș îngreuna-o
Prin vină și mai grea; nu cred că pot

Să tăinuiesc ceva. Prea bine văd
Că Înălțimea-voastră-a cunoscut
Ce făptuit-am, pas cu pas. De-aceea
Nu stăruiți, județu-i limpede;
Prea mare mi-i rușinea; chiar aci
Mărturisirea mea să-mi fie-osândă
Ne-ntârziată, ș-apoi moartea. – Atât
Mai cer.

DUCELE

Apropie-te, Mariana!
Nu ești cu Mariana logodit?

ANGELO

Am fost, Alteță.

DUCELE

Du-te, deci!
Cu dânsa te căsătorește. Astăzi,
Părinte, să-i unești. Apoi, aici
Te-ntoarce fără de răgaz. Urmează-l,
Ostaș.

*(Angelo, Mariana, Temnicerul și Fratele Peter ies.)*

ESCALUS

Ticăloșia lui grozav
Mă miră chiar mai mult decât aceste
Ciudate fapte...

DUCELE

Apropie-te, Isabela.
Călugărul e prințul tău, cu râvnă
E țelurilor tale dăruit;
De-mi schimb veșmântul, cugetul nu-mi schimb;

Supus rămân, și slujitorul tău,
De-mi poruncești.

ISABELA

Iertare, principe,
Supusă pân'la moarte eu vă sunt;
Am tulburat în neștiința mea
Ale 'Nălțimii-voastre țeluri nalte,
Slujindu-mă de ele pentru treburi
Neînsemnate.

DUCELE

Gingașă fecioară,
Cu drag te iert; arată-ne și tu
Un suflet iertător, mărinimos,
Deși prin moartea fratelui e frânt...
Chiar straniu dacă-ți poate pare faptul,
Că străduindu-mă să-i mântui viața,
Din umbră, nu am folosit mai iute
Puterea-mi sub sutană tăinuită,
În ghearele pierzaniei lăsându-l –
Chip plin de farmec, fii îndurător!
Fulgerătoarea grabă-a morții lui
A depășit ce eu am plănuit!
În pace odihnească. Veșnicia
Mai bună e decât o viață roabă
Înfricoșatei morți! Te mângâie
Că fratele-ți acum e fericit.

ISABELA

Desigur, Înălțimea-ta.

*(Intră Angelo, Mariana, Fratele Peter și Temnicerul.)*

DUCELE

Angelo

Cu-nchipuirea-i desfrânată, dânsul
Greu te-a jignit! Dar tu ai cuget drept;
Îl iartă pentru Mariana, însă
Cum vina-i e-ndoită, siluind
O sfântă feciorie și călcând
Făgăduințele logodnei vechi,
Prin gura lui ne-a spus-o sus și tare:
Chiar îndurarea legii cere moartea.
Angelo moare pentru moartea dată,
Ce pe Claudio-l răpuse... de asemeni
Năpasta, grea, năpasta va plăti-o,
Chiar prețul grabei, pentru grabă; cum
Ce nu îți place, altuia nu face.
Măsură, așadar, pentru măsură –
Se cade *după faptă și răsplată!* –
Angelo, prea vădită-i vina ta;
Tăgăduind, s-ar spulbera tăgada!...
Cu-aceeași grabă, noi te osândim
La moarte prin secure, cum pierit-a
Claudio. Luați-l!

MARIANA

Dar nădăjduiesc,
O, prinț îndurător, că soț mi-ați dat,
Nu numai în batjocură.

DUCELE

De tine
Chiar soțul tău joc și-a bătut. Luând
A cinstei tale apărare, eu
Am socotit că trebuia soției
Să-i fii tu dăruită, – altminteri pată

În viața ta ar fi rămas, căci tu
Ai fost a lui, și pata dăinuind
Putea împiedica să-ți înfiripi
Alt rost în viață. Dânsul mort, eu trec
Întreaga lui avere-n mâna ta,
Drept zestre; nimerește un soț mai bun.

MARIANA

Un altul, chiar mai bun, iubite prinț,
Eu nu-mi doresc.

DUCELE

Pe el să nu-l dorești !...
Noi am sfârșit.

MARIANA

Preanobile stăpân...
*(Îngenunchează.)*

DUCELE

Zadarnic te trudești. La moarte-l duceți.
*(Către Lucio.)*
Poftește-acum domnia-ta, poftim
La rând !...

MARIANA

O, prinț îndurător, și tu,
Gingașă Isabela, parte-mi ia;
Genunchii tăi mi-i împrumută, viața
Întreagă eu te voi sluji; ți-o dau
Îngenunchind în fața ta, te rog !...

DUCELE

N-ai urmă de bun-simț ! O stânjenești !...
De-ar cere în genunchi iertare, umbra
Sărmanului Claudio ar țâșni

Chiar lespezi sfărâmând, s-ar năpusti
Din groapă să o smulgă de aici.

MARIANA

Nespus iubită Isabela, doar
Să îngenunchi, te rog; fără de grai,
Înalță mâinile, eu voi vorbi:
Noi știm că din păcate-s plămădiți
Bărbații cei mai buni. Iar cel ce e
Desăvârșit, tot îl ajunge grabnic
A răutății urmă, prin păcat!...
La fel e soțul meu! O, Isabela,
Nu vrei să îngenunchi?

DUCELE

Și dânsul moară,
Cum a murit Claudio.

ISABELA
*(îngenunchind)*

O, Duce
Îndură-te, privește osânditul
Cu milă, ca și cum ar fi în viață
Claudio! Mi-nchipui că măsură
Și sufletul curat avu Angelo
Până în clipa-n care m-a privit...
Așadar, nu-l ucideți. Căci Claudio
Muri prin dreapta judecată. Legea
L-a osândit. Angelo n-a ascuns
În fapta-i gând mârșav, și ce-a urzit,
Ne-ndeplinind, pe drum păcatu-i stins!...
E liber gândul și rămâne-n cuget
Ce-i plăsmuit, urzit în cuget doar...

MARIANA

Firește că-i așa, Alteță.

DUCELE

Truda
Zadarnică-i, ridică-te. Aminte
Acum mi-aduc de altă grea greșeală:
Tăierea capului a fost, precum
Chiar temnicerul însuși spusu-mi-a,
La oră nefirească. Dar de ce ?

TEMNICERUL

Așa primii poruncă.

DUCELE

Dar primit-ai
Și slovă întocmită să ucizi ?

TEMNICERUL

Nu, înălțime. Un trimis în taină
Mi-aduse vestea.

DUCELE

Noi, din slujbă, dar
Te scoatem, dă-ne cheile.

TEMNICERUL

Mă iartă,
Slăvite Duce : mi-a trecut prin minte,
Că nu-i poruncă dreaptă ; n-aveam știre
Cum s-o îndrept ; acum îmi pare rău ;
Am șovăit și de aceea, eu
Păstrat-am alt întemnițat în viață.

DUCELE

Dar spune, cine-i ?

TEMNICERUL

Barnardin îl cheamă.

DUCELE

Mai bine cu Claudio făceai
Asemeni lucru. Îl adu încoace;
Să-l văd. Te du.

*(Iese Temnicerul.)*

ESCALUS

Îmi pare rău, sunteți,
O, Lord Angelo, drept, așa crezut-am,
Cu carte multă și-nțelept; dar cum,
Atât de jos, putu să vă împiingă
Sminteala sângelui aprins și pofta,
La o atât de oarbă părtinire?

ANGELO

Și mie-mi pare rău de fapta mea
Și-s copleșit de-atâta grea căință,
Încât nu îndurare cer, ci moarte:
De moarte-s vrednic, grabnic, vie dară!

*(Temnicerul se înapoiază cu Barnardin, Claudio, cu glugă pe cap, și Julieta.)*

DUCELE

Dintr-înșii, care-i Barnardin? Arată-l.

TEMNICERUL

Acesta e.

DUCELE

De dânsul mi-a vorbit
Călugărul: că-i ticălos, mi-a spus,
Cu suflet de jivină,-ncât nimic

Din ce e dincolo de lumea noastră,
Nici rost, nici tâlc nu poate să cuprindă;
Te osândească Cerul, iar aci
Noi te iertăm, dar ține bine minte:
Cu grijă tu prilejul folosește-l
Și poartă-te de-acum-nainte altfel;
Părinte, îl ajută. Eu îl las
În mâinile sfinției-tale. Cine-i
Acel cu chip acoperit?

TEMNICERUL

Priviți,
E-acel întemnițat rămas în viață.
Claudio când a murit, și-acesta
Să moară ar fi trebuit. Nespus
Îi seamănă.
*(Descoperă fața lui Claudio.)*

DUCELE

De-i seamănă atâta,
Îl iert pentru Claudio. *(Către Isabela:)* Dă-mi mâna
În numele iubirii, vreau a mea
Să fii – făgăduiește-mi-o. Iar el
Să-mi fie frate. Vreme potrivită
Vom aștepta pentru acestea toate.
Zăresc în ochii Lordului Angelo
Un licăr... a ghicit că-i mântuit,
Prea bine-Angelo; iată, însuși răul
În bine se preschimbă pentru tine.
Primește-ți, deci, soția; dar încearcă
S-o prețuiești. Simt tot mai mult cruțarea
Cum îmi cuprinde sufletul și gândul;
Se află însă aici un oarecare
Neobrăzat, de neiertat. A spus...

Ei, derbedeule, flecarule.
Smintit, ai spus că sunt fricos și scârnav
Și că-s căpățânos, ca un catâr.
Ne lămurește, dar, asemeni laude,
De unde până unde-am căpătat?

LUCIO

Pe legea mea, Înălțimea-voastră, am trăncănit în felul ăsta, cum se poartă, de, după modă. De vreți să mă spânzurați pentru atâta lucru, vă stă în putință, eu însă aș fi mai bucuros să fiu biciuit.

DUCELE

Desigur, biciuit, întâi, iubite,
Iar apoi spânzurat! Tu, temnicer,
Cetății-ntregi osânda o vestește,
Și vezi de-a fost de caraghiosul ăsta
Vreo fată ori femeie vătămată;
Juratu-s-a chiar el, nelegiuitul,
Că uneia un prunc i-a odrăslit.
Găsiți-o, și-o căsătoriți cu dânsul,
Și după nuntă, biciuiți-l; apoi
Îl spânzurați.

LUCIO

Vă rog din suflet, Înălțimea-voastră, nu mă însurați cu o târfă. Înălțimea-voastră spuse adineauri că eu l-am făcut Duce; prinț îndurător, asta-i răsplata voastră: pe mine mă faceți încornorat?

DUCELE

Pe cinstea mea îți spun, acum cu dânsa
Te vei căsători. Te iert de-ocări
Și clevetiri; mai ești iertat de tot
Ce-ai mai păcătuit; acuma luați-l

Și duceți-l în temniță, se cade
Să-ndeplinească bunul nostru plac.

LUCIO

Cu o târfă însurat, Alteță, îs ca și mort, căci la un loc înseamnă biciuit și spânzurat!

DUCELE

Puterea noastră ai jignit! Plătește!
*(Ies ostașii de gardă, ducându-l pe Lucio.)*
*(Către Claudio:)*
Însoară-te acum, Claudio,
Soția-ți ocrotește.[49] Mariana,
Voioasă fii acum. Angelo,
Cu grijă s-o iubești. Eu bine știu
Cât e de vrednică... I-am fost duhovnic.
Îți mulțumesc, Escalus, bun prieten,
Nespus îți mulțumesc; curând răsplată
Primi-vei îndeajuns. Tu, Temnicer,
Cu grijă ai vegheat și neștirbit
Păstrat-ai taina! Slujbă mai înaltă
Vei căpăta. De-asemenea, Angelo,
Îl iartă că ți-aduse acasă țeastă
Schimbată... Nu a lui Claudio.
Ce tu mi-ai spus, iubită Isabela,
Iertat e de la sine; glas aș da
Dorinței mele ce de seamă-ar fi
Pe drumul vieții tale; către gându-mi
De pleci urechea binevoitoare,
Tot ce-i al meu, al tău ar deveni,
Și ce-i al tău, al meu!...
Să mergem
La Curte, în palatul nostru; veste
Pe larg vom da de toate-aceste, și
Ce se cuvine încă vom rosti!

*(Ies.)*

## NOTE

[1] Vicentio, ducele Vienei. Singura menționare a numelui său e cea din lista de personaje cu care se încheie textul în ediția *in-folio* din 1623. În *Promos și Cassandra* el era „Corvinus, Regele Ungariei", iar la Cinzio „Împăratul Maximilian".

[2] În ediția din 1623, el e „Locțiitorul", la Whetstone – „Promos" și la Cinzio „Cel-care-face-dreptate".

[3] În ediția *in-folio*, personajul e „Un extravagant".

[4] Acțiunea piesei e plasată, astfel, într-o perioadă anterioară lui 1526 când, după lupta de la Mohács, regatul ungar s-a prăbușit.

[5] În 1564, regina Elizabeta semnase un edict prin care toți cetățenii era obligați ca, după ce isprăveau masa, să rostească o rugăciune de mulțumire.

[6] Joc de cuvinte rezolvat în traducerea prin vechiul cuvânt românesc „sfrenție" pentru sifilis.

[7] „Overdone" înseamnă „răsfiert" sau, pentru oameni, „trecut".

[8] În edițiile vechi ale piesei – *Intră un măscărici*.

[9] În *novella* lui Cinzio, personajul se chema Vico.

[10] Isabela e „Cassandra" din piesa lui Whetstone și „Epitia" din *novella* lui Cinzio.

[11] Francisca e călugăriță în ordinul Sfintei Clara, așa cum reiese din replica următoare, ordin întemeiat sub îndrumarea Sfântului Francisc din Assisi (1212), sub numele „Ordinul Doamnelor Sărace" sau „al Clarisselor", pentru care Sfânta a redactat un regulament foarte sever; ordinul e ramura feminină a franciscanilor.

[12] Umorul replicilor lui Cot-Lung e creat, ca și în alte piese ale lui Shakespeare, de folosirea unor cuvinte al căror sens e necunoscut personajului.

[13] Prunele afumate erau socotite un afrodiziac: ele erau puse la îndemâna mușteriilor caselor de toleranță.

[14] Camerele de han primeau câte un nume după pictura sau tapiseria care se atârna în fiecare dintre ele.

[15] Comentatorii nu au dedus dacă acest personaj a vrut să spună *animal* sau *canibal*.

[16] Pompei e învins de Cezar la Farsalos, în Tesalia (9 aug. 46 î. Chr.).

[17] În vremea lui Shakespeare, masa de prânz se lua la ora 11 și cina la ora 5 după-amiază.

[18] În studiul său *Ilustrări ale lui Shakespeare și ale vechilor purtări* (1807), Francis Donce, custode al manuscriselor din British Museum, a identificat aici ecouri ale ideilor dintr-un dans macabru medieval, în care „Diavolul și Nebunul sunt stăpânii Morții".

[19] Mulți comentatori (mai ales cei din epoca romantică) așează discursul Ducelui lângă celebrul monolog al lui Hamlet și de cel al lui Jaques din *Cum vă place*, socotindu-le pe toate meditații profunde asupra vieții și a morții.

[20] Surprinde părerea pe care Ducele o avea despre „fățarnicul Angelo", după ce, în Act. I, scena 1, și-a motivat alegerea locțiitorului prin însușirile deosebite pe care i le recunoaște acestuia și prin convingerea că „numai el poate împlini cu strălucire rosturile obștei".

[21] Nu a fost identificată localitatea despre care vorbește aici Ducele.

[22] În edițiile mai vechi nu se indică nici o schimbare de decor; uneori, nu se precizează nici că ar urma o altă scenă, ci textul e tipărit în continuarea scenei precedente.

[23] În mitologia greacă, rege al Ciprului care s-a îndrăgostit de o statuie din fildeș, înfățișând o femeie (uneori, se spunea că ar fi sculptat el însuși statuia). Regele a rugat-o pe Afrodita să-i dăruiască o soție care să semene cu femeia din sculptură; zeița i-a împlinit rugămintea și statuia a înviat, iar Pygmalion a luat-o de nevastă, având apoi cu ea un copil.

[24] Ivan al IV-lea cel Groaznic a fost cel dintâi care și-a luat titlul de țar (= Cezar, împărat), în 1547, ceea ce dovedește că Shakespeare plasa acțiunea piesei în cea de-a doua jumătate a secolului al XVI-lea.

[25] Aceasta e prima din cele două strofe ale unui poem publicat în ediția din 1640; unii comentatori atribuie și astăzi poemul lui Fletcher.

[26] Personajul nu apare nici la Cinzio, nici la Whetstone.

[27] În unele ediții vechi, replica Ducelui e în versuri.

[28] Sunt ediții în care această replică îi aparține Ducelui, iar cea următoare Temnicerului.

[29] *Rach* = nechibzuit, nesăbuit.

[30] Era obiceiul cămătarilor din vremea lui Shakespeare să facă avansuri tinerilor imprudenți, silindu-i să ia o parte din împrumut în mărfuri lipsite de valoare – aici, hârtie de împachetat și ghimber – pe care debitorii le plăteau cu sume mari.

[31] Se spunea că bătrânelor de pe atunci le plăcea foarte mult ghimberul (o rădăcină aromată, folosită la condimentarea mâncării și la fabricarea unei beri ușoare).

[32] *Caper* = giumbușluc, poznă.

[33] *Threepile* = trei-grămezi.

[34] *Dizzy* = amețit, zăpăcit.

[35] *Deepvow* = jurământ solemn.

[36] *Copperspur* = pinten-de-aramă.

[37] *Starvelackey* = lacheu-mort-de-foame; parazit.

[38] *Dropheir* = cel-care-își-pierde-moștenirea.

[39] *Pudding* = budincă.

[40] *Forthright* = sincer, cinstit.

[41] *Shoetie* = șiret-de-gheată.

[42] *Halfcan* = halbă.

[43] *Pots* = borcane, oale.

[44] Formula „Milă, întru slava Cerurilor" era folosită de deținuții închiși pentru datorii neplătite, cerșind bani trecătorilor ca să-și poată plăti creditorii și, astfel, să iasă din temniță.

[45] Numele lui Varrius nu figurează în lista personajelor din ediția *in-folio;* lipsa lui de importanță e dovedită de faptul că replica lui, care ar fi urmat celei a Ducelui, e eliminată.

[46] În unele ediții, această replică e rostită de Escalus.

[47] *Cucullus non fecit monachum* (lat.) = Nu gluga îl face pe călugăr.

[48] În *Analiza ediției operei lui Shakespeare, publicate de Dr. Johnson* (1765), William Kenrick a introdus o listă rimată

a regulilor pe care bărbierii le scriau pe tăbliţele atârnate în prăvăliile lor; mai târziu, această listă a ajuns să fie recitită în spectacolele de comedie din Anglia.

[49] În *novella* lui Cinzio, Vico – personajul care corespunde lui Claudio din piesa lui Shakespeare, e executat.

## Opinii despre „Măsură pentru măsură"

Această piesă, care e în întregime a lui Shakespeare, mi se pare a fi partea cea mai dureroasă – aș spune, mai curând, singura parte dureroasă din opera lui. Episoadele comice și cele tragice se învecinează, cele dintâi fiind dezgustătoare, celelalte-oribile; iertarea și căsătoria lui Angelo nu numai că zădărnicesc intervenţia îndignată a justiţiei [...], dar înjosesc, în plan moral, personajul feminin [...]. Despre pasajele frumoase ce le contrabalansează pe celelalte, nu e nevoie să spun nimic: am spus dacă piesa e în întregime a lui Shakespeare.

S.T. Coleridge,
*Essays and Lectures on Shakespeare*, 1818

Personajele create de Shakespeare nu sunt, ca la Molière, tipuri reprezentând o anumită pasiune sau un viciu anumit, ci fiinţe vii, cu multe pasiuni și multe vicii, împrejurările vieţii dezvoltă în faţa spectatorului caracterele lor variate și multilaterale [...]. Ipocritul lui Shakespeare rostește sentinţa cu o severitate plină de orgolii, dar ea este dreaptă. Își justifică cruzimea prin judecata adâncă a omului de stat: seduce inocenţa prin sofisme puternice, ademenitoare și nicidecum printr-o îmbinare ridiculă de religiozitate și erotism.

A.S. Puşkin, Din carnetul de note postume
*Table-Talk*, 1830-1832 (Din *Shakespeare și opera lui*,
București, 1964; trad. de Tamara Gane)

După cum, în *Măsură pentru măsură*, Shakespeare a reinterpretat – folosind un canon mai nobil – materialele pe care le avea la îndemână, tot așa relicvele poeziei altor scriitori sunt încorporate în opera lui perfectă și tot așa urmele străvechilor „moralități" sunt adesea evidente și dau acestei scrieri un interes etic deosebit.

Walter Pater, *Appreciations*, 1889

*Măsură pentru măsură* e privită ca o comedie dar, în realitate, e o piesă – problemă. Atmosfera ei e încă mai apăsătoare [decât în *Troilus și Cresida*]: nimic eroic, nimic romantic nu o luminează. Fiecare detaliu are nenumărate consecințe, aranjate și combinate cu minuție. Preocupările morale sunt evidente de la un capăt la altul dar, dacă e considerată *serioasă*, dă naștere unor interpretări divergente. Multă vreme a fost considerată un eșec; erau invocate lipsa unității interioare, exprimându-se cel mai întunecat pesimism și se punea în evidență lipsa de interes a lui Shakespeare față de acest subiect. Criticii moderni adoptă o atitudine opusă. Wilson Knight nu ezită deloc să-l compare pe Duce cu Christos. C.J. Sisson declară că spiritul piesei e „profund creștin". E admirată cu ardoare, pentru motive similare, de D.A. Traversi, F.R. Leavis și M.C. Bradbrook. În cele din urmă, unii au mers atât de departe, încât și-au bizuit interpretarea acestei piese pe doctrina creștină a ispășirii.

Henri Fluchère, *Shakespeare*, 1953

# POEME

# VENUS ȘI ADONIS

Majoritatea comentatorilor operei lui Shakespeare au ajuns la concluzia că poemul *Venus și Adonis* (*Venus and Adonis*) a fost compus în 1592 sau 1593; multă vreme, ei au fost derutați de spusele lui Shakespeare care, în dedicația ce însoțește poemul, îl numea „cel dintâi prunc al închipuirii" sale: se știa, însă, că înaintea publicării acestei scrieri, anume între 1589 și 1591, fuseseră scrise cele trei părți ale lui *Henric al VI-lea.* Încât a fost normal să se contureze două opinii: potrivit celei dintâi, Shakespeare nu se referea la compunerea, ci la publicarea poemului care, e adevărat, reprezenta prima sa operă ieșită de sub tipar; cealaltă ipoteză sugerează că, de fapt, *Venus și Adonis* precedase trilogia, deci era anterior lui 1589. Până astăzi nu s-a ajuns la o concluzie convingătoare în această privință.

Intervine încă un element care complică și mai mult lucrurile: în intervalul cuprins între vara lui 1592 și cea a lui 1594, teatrele londoneze au fost închise din cauza unei epidemii de ciumă. Actorii (și, firește, Shakespeare printre ei) au fost siliți să plece în lungi turnee în provincie, care, însă, nu le aduceau nici un fel de satisfacții. Statutul actorilor itineranți era foarte umil; la Londra, cel puțin, asupra trupelor teatrale se răsfrângea ceva din prestigiul caselor nobiliare în slujba cărora se aflau. De altminteri, teatrul însuși era soco-

tit un simplu divertisment căruia i se ignorau calitățile literare: în 1616, de pildă, când Ben Jonson a cutezat să-și publice piesele într-un volum purtând titlul *Opere*, a devenit obiectul ironiei confraților.

Se crede, prin urmare, că Shakespeare s-a simțit îndemnat să dovedească, în primul rând, că e *poet*, îndeletnicire care, prin tradiție, se bucura de stima societății. El a abordat un gen foarte apreciat de aristocrația vremii, o variantă a poemului bucolic cu implicații erotice pline de franchețe, care avea toate șansele să-i placă tânărului conte de Southampton, căruia i-l dedica.

Poemul a apărut în 1593, într-un mic volum elegant, tipărit de prietenul lui Shakespeare, Richard Field, la un preț neobișnuit de ridicat în epocă – 6 șilingi. Cercetătorii consideră că textul îi aparține în întregime lui Shakespeare, că e de o remarcabilă unitate stilistică, respingând astfel ipoteza oricărei intervenții a vreunui alt poet. Se pare că autorul însuși a citit corectura acestui poem care, împreună cu *Necinstirea Lucreției*, fiind singurele scrieri ale sale ce au beneficiat de asemenea rigoare editorială. A fost primit cu un entuziasm greu de imaginat în vremurile moderne: în mai puțin de un deceniu au fost publicate încă șapte ediții; în chip firesc, admiratorii săi erau mai ales tinerii: un personaj al piesei anonime *Întoarcerea din Parnas*, reprezentată în 1601 la Universitatea Cambridge, mărturisea că îl stimează pe Shakespeare mai mult decât pe Chaucer sau pe Spenser și că „doarme cu *Venus și Adonis* sub pernă".

Povestea lui Adonis este, la origine, o legendă siriană, la care făcea aluzie Hesiod, deci încă din secolul al VII-lea î.Chr.; forma ei cea mai cunoscută, înainte de *Metamorfozele* lui Ovidiu, diferea mult de aceea pe care o regăsim la Shakespeare. Se spunea că regele Siriei, Teias, avea o fată, Myrrha, pe care mânia Afroditei (stârnită din motive neexplicate în legendă) a făcut-o să dorească o iubire incestuoasă cu tatăl său; recurgând la un vicleșug, ea și-a împlinit dorința. Dar,

după un timp, Teias a descoperit păcatul greu al fiicei sale și, plin de mânie, a pornit în urmărirea ei, vrând s-o ucidă. Ea a cerut ocrotirea zeilor, cărora li s-a făcut milă și au prefăcut-o într-un arbust care s-a numit mirt. După zece luni, coaja arbustului s-a desfăcut și, de sub ea, a ieșit un copil nespus de frumos căruia i s-a spus Adonis. Între Afrodita și Persefona a izbucnit un conflict, fiecare din cele două zeițe vrând să ia copilul și să-l crească. Zeus le-a împăcat, hotărând că o treime din an Adonis să trăiască la Afrodita, o treime la Persefona și cealaltă treime unde va voi el. Mai târziu, zeița Artemis, mâniată (nu se știe de ce) pe Adonis, a asmuțit un mistreț care l-a rănit mortal. Întâmplările din legenda lui Adonis aveau loc, în unele variante pe muntele Idalion, în altele în Liban. În apropiere de Byblos curgea un râu numit Adonis, despre ale cărui ape se spunea că se înroșeau în ziua când se celebra moartea eroului legendei.

Originile semitice ale mitului lui Adonis sunt evidente, consideră specialiștii: numele însuși al eroului trimițând la cuvântul ebraic care înseamnă „Domnul Dumnezeu", ceea ce exprimă transformarea eroului în zeu, în unele legende orientale.

Asemenea tuturor scrierilor narative în versuri ce evocau Antichitatea în perioada elizabetană, *Venus și Adonis* urmează modelul *Metamorfozelor* lui Ovidiu. Construcția prozodică – *sesta rima*, adică un catren urmat de un distih – a fost preluată din elegia *Astrophel* (1586) a lui Edmund Spenser și din poemul *Scillaes Metamorphosis* (1589) al lui Thomas Lodge. E, de asemenea, posibil ca Shakespeare să fi citit și poemul *Hero și Leandru* al lui Marlowe, care circula pe atunci în manuscris.

O altă versiune e aceea potrivit căreia poemul ar fi fost scris de Shakespeare încă înainte de a pleca din Stratford la Londra.

Traducerea românească a fost publicată prima oară în volum, în: Shakespeare, *Sonete și poeme*, Biblioteca pentru toți, nr. 800 (1974) și e semnată de Dan Grigorescu.

## PREA ÎNĂLȚATULUI SENIOR HENRY WRIOTHESLEY, CONTE DE SOUTHAMPTON ȘI BARON DE TITCHFIELD[1]

*Prea înălțate,*

*Nu știu dacă sunt vinovat închinând Înălțimii voastre stihurile mele nedesăvârșite. nici dacă lumea mă va certa fiindcă am ales un sprijin atât de puternic pentru o atât de neînsemnată povară; dar dacă Înălțimea voastră va fi mulțumită[2], eu însumi mă voi simți răsplătit peste măsură și făgăduiesc a folosi toate ceasurile mele de răgaz până vă voi putea slăvi cu roadele unei trude mai destoinice. Dar dacă cel dintâi prunc al închipuirii mele va fi nevolnic, voi fi prea întristat că i-am hărăzit un naș atât de nobil; și niciodată nu voi semăna un ogor sterp, de teamă că voi culege apoi un rod sărac. Îl supun privirii Înălțimii-voastre și Înălțimea-voastră îl va supune mulțumirii inimii sale; de-ar putea să răspundă totdeauna dorinței noastre și așteptărilor pline de nădejde ale lumii!*

*Al Înălțimii-voastre preaplecat,*

*William Shakespeare*

### I

Când purpuriul soare se desparte
De Aurora cea cu gene ude,
Adonis[3] la vânat zorește foarte;
I-e arcul drag, de dragoste își râde.
Ci Venus vine calea să-i atină
Cu inima de tulburare plină.

## II

Și-i spune-astfel: „Mă-ntreci de-atâtea ori
Tu, floare mai presus de-asemuiri,
Umbrești și nimfe,-umbrești și muritori,
Tu alb hulub, tu roșu trandafir;
Luptând cu sine, firea te născu.
Știind că-al lumii-ntregi sfârșit ești tu.

## III

Descalecă-ți semețul armăsar[4]
Și frâul de oblânc i-l leagă tare;
Dacă m-asculți, o să primești în dar
A tainelor prea dulce dezlegare.
Hai, șuierat de șerpi n-auzi aci;
O, vin! Sărutul meu te-o mistui.

## IV

Dar n-o să-ți satur buzele în veci:
De-atât belșug, flămânde-or fi mereu;
Dintr-un sărut, voi face douăzeci
Și zece-ntr-un sărut voi strânge eu.
Răgazu-ntreg al zilelor de vară
Mai scurt decât o clipă o să-ți pară."

## V

Și-n palmă, palma umedă[5] i-o prinde,
Ce-i semn al bărbăției, și îi spune,
Aprinsă de o patimă fierbinte,
Că-i leac ce-l dă pământul unei zâne.
Îi dă putere doru-nvăpăiat
Și-astfel, din șa îl smulge pe băiat.

## VI

C-un braț de frâu ea calu-l ține-n loc,
Cu celălalt, pe flăcăiandru-l ține;
Dar el e silnic l-al iubirii joc,
Se zbate în dispreț și în rușine.
Ea, roșie ca jarul cel nestins,
Iar el de gheață și de ger cuprins.

## VII

Ea leagă zdravăn frâul țintuit
(Ce ageră-i iubirea!) de un ciot;
Acum, că bidiviu-i priponit,
Pe călăreț să-l lege-ar vrea, de tot.
Ar vrea să fie-mpinsă:-l îmbrâncește:
Puterea, nu dorința-l stăpânește.

## VIII

Cum cade el, de-ndată ea se lasă
Și-n iarbă stau alături amândoi:
Îl mângâie, îl mustră mânioasă
Și buzele îi ferecă, apoi.
Cu glas întretăiat îi spune ea:
„Vei amuți, -mpotrivă de-mi vei sta!“

## IX

Obrazul lui e-o aprigă văpaie:
Ea-n lacrimi cată para să-i aline,
Și-l zvântă-apoi cu pletele bălaie
Și cu-ale sale preafierbinți suspine.
Rostește el cuvinte de ocară
Ea c-un sărut cuvântul i-l omoară.

## X

Precum, cu clonțu-i, vulturul flămând
Fulgi, carne, oase sfârtecă să-nghită,
Aripa clătinându-și, până când
Se satură sau prada-i mistuită.
Ea îi sărută gene, -obraz, bărbie;
Și-apoi, să-nceapă iarăși se îmbie.

## XI

El suflă greu, înfrânt dar nesupus,
Iar ea se-nfruptă din suflarea lui:
Spunându-i: „Rouă-a cerului de sus“,
„Mireasmă dulce cum pe lume nu-i“.
Și-ar preschimba obrajii-ntr-o livadă,
Această rouă asupra lor să cadă.

## XII

În brațul ei, el parc-ar fi de-o seamă
Cu pasărea sărmană prinsă-n laț;
Dar rușinoasa, fecioreasca-i teamă
Sporește și mai mult al ei nesaț.
Cum ploaia dă năprasnicului val
Puteri să se reverse peste mal.

## XIII

Ea-l roagă gingaș; vrea ca vorba ei
Urechea lui gingașă s-o audă;
Dar el e mohorât, i-s ochii grei,
E roșu de rușine, alb de ciudă:
De-i roșu, ea-l iubește peste fire,
De-i alb, sporește încă-a ei iubire.

## XIV

Ea să-l iubească: doar atât e-n stare
Jurând pe dalbu-i braț fără de moarte
Că, pân'ce nu-l înfrânge-a ei plânsoare,
De-al lui molatec piept nu se desparte;
Obrazu-i ud de lacrime așteaptă
Doar un sărut să-i dea răsplata dreaptă.

## XV

Făgada ei bărbia lui o saltă;
Cum saltă scufundarul din talaz
Dar, de-l privești, se pierde-n unda-naltă,
Astfel își dăruiește-al lui obraz.
Și ea n-atinge buzele râvnite:
El se ferește iar, pe negândite.

## XVI

Drumeților, când arșița se-ncinge,
De-un strop de apă nu le e mai dor;
Ea vede apa, nu o poate-atinge,
Pojarul să și-l stingă în izvor.
„O, inimă de piatră, fie-ți milă!
Îți cer doar un sărut; de ce ți-e silă?

## XVII

Precum te rog, am fost și eu rugată
De-al bătăliilor năprasnic zeu
Ce nu-și plecă grumazul niciodată
Și-n lupte fu învingător mereu;
El s-a dat prins, mi-a fost și rob și slugă,
Cerșind ceea ce tu ai fără rugă.

## XVIII

Și-a pus pe-altaru-mi lancea lui viteză
Crestatul scut și coiful lui trufaș,
De dragu-mi a-nvățat cum se dansează,
Să șuguiască-n haz și joc poznaș;
Al bătăliei câmp și-a strămutat
În brațul meu și cortu-n al meu pat.

## XIX

Pe cel nenvins supusu-l-am astfel,
Cu fraged lanț de roze l-am încins:
Sfărma în pumn și cel mai dârz oțel,
Dar sfiiciunii mele s-a dat prins
C-ai frânt nu te făli afar' din cale
Pe-nvingătoarea zeului în zale.[6]

## XX

Cu gura, deci, atinge gura mea,
La fel de roșii buzele îmi sânt
Sărutul deopotrivă ne-o-nfrupta,
Ridică-ți, deci, privirea din pământ;
În ochii mei trăiește-a ta făptură:
Stăm ochi în ochi, de ce nu gură-n gură?

## XXI

Închide ochii dacă-ți este teamă,
Închid și eu, schimbând lumina-n noapte:
Perechi iubirea la petreceri cheamă:
Ascunse-s deci, zburdalnicele fapte.
Iar toporașii cu privire-albastră
Tac, nu pricep zburdălnicia noastră.

## XXII

Și gura ta, în fapt de primăvară
N-a dat în pârg, dar are miez gustos;
Culege rodul timpului ce zboară
Nu-ți ofili frumsețea de prisos:
Că dacă prea târziu culeasă-i floarea,
Își pierde-ndată sucul și culoarea.

## XXIII

Dac-aș fi hâdă, șleampătă, bătrână
Gheboasă, răgușită sau oloagă,
Sașie, stearpă, strâmbă sau hapsână,
Sfrijită, mocofană, fără vlagă,
Să șovăi ai avea temei atunci;
Dar sunt fără cusur: de ce m-alungi?

## XXIV

Privirile-mi albastre strălucesc
Pe fruntea-mi cute nu se văd deloc.
Mereu ca primăvara-ntineresc,
Mi-e trupul neted, sângele de foc;
Și-n mână de-mi chemi mâna să se culce,
Ea s-ar topi-n strânsoarea-aceasta dulce.

## XXV

Când glăsuiesc, un zvon vrăjit asculți,
Deasupra ierbii pot pluti în zbor,
Și în nisipuri pașii mei desculți
Nu lasă nici o urmă-n dansul lor;
Iubirea-i duh de foc, nu cade-n tină,
Ci năzuiește pururi spre lumină.

## XXVI

Mi-e martoră tulpina cea firavă
A florilor ce-n aer trupu-mi țin:
Plăpânzi hulubi mă-nalță până-n slavă
Purtându-mă în zborul lor cel lin;
Iubirea e ca fulgul de ușoară
Cum crezi că ție îți va fi povară?

## XXVII

Sau îndrăgit-ai însuți chipul tău?
Cum să-ndrăgească dreapta-mâna stângă?
Te-alintă, spune-ți deci cuvântul rău
Te-ncătușează singur și te-alungă;
Narcis[7], vrând umbra dragă să-și dezmierde
În unde cade și astfel se pierde.

## XXVIII

Făclia-n foc, podoaba-n strălucire,
Frumsețea-n vrajă, ierbile-n miroasnă
Și pomu-n rod își află-a lui menire:
Ce crește-n sine, creșterii-i năprasnă:
Din farmec, farmec – rod din roade crește:
Primit-ai viață, viață zămislește!

## XXIX

Te-nfrupți dintru-a țărânii dărnicie,
Te dăruie, deci, țărnii, milostivei;
În alții – precum legea firii scrie –
Tu vei trăi, în moarte când pășI-vei;
Și chipul tău va trece peste moarte
În cei ce-n chipul lor or să te poarte."

## XXX

Dar umbra, în răstimp, îi părăsise;
Era scăldată zâna în sudori;
Titan[8], sleit de-arșița-amiezii-ncinse,
Îi sfredelea cu ochii arzători:
Că, dacă-Adonis carul i-ar mâna,
În locu-i lângă Venus el ar sta.

## XXXI

Dar lui Adonis parcă nici nu-i pasă:
Privirea lui e grea, de ură plină,
Pe ochii mari, sprâncenele se lasă
Ca pâcla peste zarea cea senină.
„De-ajuns atâta dragoste, el strigă,
Plec! Soarele obrazul vrea să-mi frigă!“

## XXXII

„Vai, spune ea, ești crunt, de tânăr încă!
Dar fugi rostindu-mi slabe-ndreptățiri;
Voi stinge-arșița cu suflarea-mi sfântă
Mai dulce decât cei mai dulci zefiri;
Cu părul meu voi face un umbrar,
Cu lacrimi domoli-voi cruntul jar.

## XXXIII

Că soarele din ceruri e fierbinte
Și, iată, între tine stau și soare:
Dogoarea-i, însă, trupul meu n-o simte,
Dar ochii tăi m-aprind cu-a lor dogoare;
De-aș ști ce-i moartea,-aș sta să mă sfârșesc:
Un soare-n slavă, altul pământesc.

## XXXIV

Ești plămădit din piatră sau oțel?
Dar ploaia-nmoaie cel mai tare stei;
Femeie te-a născut? Nu simți defel
Iubirea, dorul de iubire ce-i?
De-avea și maică-ta același gând
Pe tine nu te-ar fi născut nicicând.

## XXXV

Ce-ți par a fi, de mă urăști atât?
Și ce primejdii dragostea ascunde?
Ce rău îți poate aduce-un biet sărut?
O, taci de nu-mi grăiești cuvinte blânde;
Dă-mi un sărut,-napoi eu ți l-oi da,
Și-un altu-ți dau, dobândă de vei vrea

## XXXVI

Tu, piatră rece, chip fără de viață,
Icoană mută, idol zugrăvit,
Desfeți privirea, statuă de gheață,
Pari om, dar nu, de-un om ești zămislit;
Dacă-ai fi fost – cum pari că ești – bărbat,
Chiar firea la sărut te-ar fi-ndemnat."

## XXXVII

Ci, iată, graba-i-năbușă cuvântul,
Și o silește patima să tacă:
– Dar ochii-l osândesc, străfulgerându-l;
E jude: – atunci dreptate cum să-și facă'?
Ea plânge, să vorbească-ar vrea la urmă,
Suspinul însă, vorbele îi curmă.

## XXXVIII

Și scutură din cap și mâna-i prinde,
Când îl privește, când în țărnă cată:
Ca într-un brâu, cu brațele-l cuprinde,
Pe el, strânsoarea ei nu îl desfată;
Să scape, el se zbate fără preget:
Ea-nnoadă-n juru-i deget lângă deget.

## XXXIX

„Iubite[10], te-am împresurat aci,
Îi spune ea, – cu zid de fildeș moale;
Voi fi păsunea, cerbul meu vei fi.
Poți paște-oriunde, -n munte sau în vale:
Și-al buzelor colnic de-i ars de soare,
Te-așteaptă-n vale darnice izvoare.

## XL

În ăst cuprins, iubite, vei afla
Rotunzi coline, văi cu ierburi moi,
Și-un plai înalt, dumbrăvi cu umbră grea
Să te păzească de furtuni și ploi;
Păsune sunt, fii cerbul meu cel drag,
N-ajung copoi nicicând pe-acest meleag.“

## XLI

El cu dispreț răspunde, surâzând,
Două gropițe în obraji se sapă;
Iubirea, vrând să-și afle un mormânt,
Nu și-ar alege, sigur, altă groapă:
Fiindcă-n ăst mormânt, iubirea știe,
Nu va muri, va fi de-a pururi vie.

## XLII

Aceste peșteri se deschid vrăjite,
Sorbind al zânei dor, năvalnic foarte;
I-s mințile, sărmana, rătăcite:
Lovită- i greu, cum s-o lovești de moarte?
Doamnă-a iubirii, -nvinsă de iubire,
Iubind un chip de piatră, în neștire.

## XLIII

Spusese tot, dând chinului temei;
Ce poate face? Ce mai poate-spune?
Aleargă timpul, iar iubitul ei
Strânsorii nu mai vrea a se supune
„Ai milă", strigă ea. „O vorbă doar"!
El scapă, alergând spre armăsar.

## XLIV

O noatenă abrașă îl zărește
Estimp, din lăstărișuri, pe șoiman;
Pe negândite, iată, o zbughește
Spre el, de-a dreptul, nechezând avan.
Își opintește el întregul trup
Și frânele deodată i se rup.

## XLV

Se-aruncă și nechează și tresare
Și frânge chinga-n goana lui nebună;
Izbit de voinicești le picioare,
Ca tunetul ceresc pământul tună:
Și sfarmă-n dinți zăbala de oțel,
Stăpânul stăpânindu-și-l astfel.

## XLVI

Urechile i se ciulesc în vânt.
I se zbârlește-al coamei lung fuior,
Și nările sorb aer, fremătând.
Și-l schimbă-apoi în abur arzător;
Îi scapără privirile fierbinți
Și-i tălmăcesc aprinsele dorinți.

## XLVII

Când calcă rar, strunindu-și mersul, parcă
Sfios și trufaș, când – sireap –, în spume,
În sărituri sălbatice se-ncearcă,
„Ce dârz pot fi – părând că vrea a spune:
Astfel voi face, fără de zăbavă,
Această mânză să-mi ajungă sclavă.“

## XLVIII

Și nici de mâniosul călăreț,
De-alinturi și de strigăte nu-i pasă,
De pinteni, de cioltarele de preț,
De frâiele-mpletite cu mătasă:
Că ochii lui n-o văd acum decât
Pe cea care i-e dragă și... atât!

## XLIX

Un pictor care vrea să-ntreacă firea
Și zugrăvește-un cal după orândă,
Se luptă însuși cu desăvârșirea
De parc-un mort pe vii ar sta să-nfrângă;
Dar calu-acesta-ntrece pe oricare
În trup, în mers, în vlagă și culoare.

## L

Piept lat, ochi mari, puternice copite,
Nări larg deschise, chișiță înaltă,
Grumazul drept și coapsele-mplinite
Și coada grea și deasă, coama-nvoaltă;
Nu poartă, însă, falnica făptură
Un falnic călăreț pe-a ei măsură.

## LI

Privește țintă frâmântând pământul,
Apoi, ușor plutește ca o pană
Și-aleargă-n fugă, vântul întrecându-l,
De nu știi dacă-i zbor sau dacă-i goană;
Și vântu-n coama lui se năpustește:
Din trupu-i parc-o aripă îi crește

## LII

El, galeș nechezând, spre dânsa vine;
Precum orice femeie, de oriunde –
Știind c-o îndrăgește oarecine –
Iubirii lui, cu nazuri îi răspunde:
Văpăii lui răspunde cu îngheț,
Și patimii cu-asprime și dispreț.

## LIII

Precum penajul chivării învinse,
El coada, abătut, și-o lasă-n jos,
Umbrindu-și astfel coapsele încinse,
Și mușcă-n vânt, cumplit de mânios;
Iar ea văzând năprasnica-i mânie,
Blajină, să se-ogoaie îl îmbie.

## LIV

Stăpânul lui, să-l prindă se repede;
Dar mânza nemblânzită și zvârlugă,
Înfricoșată fuge când îl vede.
Și după ea și calu-o ia la fugă;
Năuci, aleargă spre pădurea deasă
Și-n urmă zborul păsării îl lasă.

## LV

Fără suflare,-Adonis s-a oprit
Și-și blestemă, înverșunat, jivina;
Deci iată iar prilejul nimerit
Ca Dragostea[11] să-și apere pricina;
Că inimii i-e vina întreită
De n-o ajută-o vorbă potrivită.

## LVI

Șuvoiul stăvilind, i-asmuți puterea;
De-astupi cuptorul-ncins, dogoarea crește;
La fel e dacă-ntemnițezi durerea,
Și vorba doru-aprins îl liniștește:
Apărătorul inimii de-i mut,
Împricinatul însuși e pierdut.

## LVII

O vede iar cum vine și, îndată,
Roșește el ca jaru-aprins sub vânt;
Sub cușmă-ascunde fruntea-i încruntată,
Și, mohorât, privește în pământ;
N-o ia în seamă că atât de-aproape-i
Și o privește doar din colțul pleoapei

## LVIII

S-o vezi – priveliște desfătătoare –
Cum pe furiș ea spre băiat se-ndreaptă;
Pe-obrazul ei culorile-n schimbare
Se-nfruntă, alb și roșu,-n luptă dreaptă;
Și chipu-i pal e-aprins din când în când,
Precum de-un foc fierbinte, fulgerând.

## LIX

Ea dintr-odată din genunchi se frânge,
Precum o preaumilă-ndrăgostită;
C-o mână de pe frunte cușma-i smulge,
Cu alta-alintă fața lui iubită;
Și-alintarea ei s-a-ntipărit
Pe chipul lui de-omăt neprihănit.

## LX

O, cum se-nfruntă-n luptă ochii lor!
Ai lui privind-o, parcă n-ar vedea;
Ai ei pârâți, ai lui judecători
Disprețuindu-i rana ei cea grea;
Și-al tragediei mute-ntreg temei
Îl lămuresc doar lacrimile ei.

## LXI

Cu gingășie, ea de mână-l prinde
Un crin într-o-nchisoare de zăpadă:
Un fildeș prins în marmură fierbinte:
Prieten și vrăjmaș, legați de-olaltă;
El silnic și ea dornică de-alint,
Stau strânși precum doi porumbei de-argint.

## LXII

Dar gândul ei își află iar tălmaci:
„Frumos cum ești, nu semeni nimănui;
De-ar fi-n femeie tu să te prefaci
Și inima-mi rănită-n piept s-o pui!
Pentru-o privire blândă-ți dau tămadă
A trupului meu veșnică plămadă."

## LXIII

„Dă-mi mâna, spune el; ce-o strângi așa?"
Iar ea: „Dă-mi inima, și a ta să fie;
A ta-i de piatră, o-mpietrești pe-a mea,
Nici un suspin în ea nu se va scrie;
În darn atunci iubirea o să geamă,
Voi fi de piatră, n-o s-o bag în seamă."

## LXIV

„Dă-mi drumul, strigă el, te rog să pleci,
Pierdut-am calul, trist sunt peste poate;
Hai rogu-te, mă lasă singur, deci
Tu ești de vină pentru acestea-toate:
Acum am doar un gând, o grijă doar
Să-mi aflu iar focosul armăsar."

## LXV

Atuncea ea-i răspunde: „A fugit
La-ndemnul poftei c-a luat aminte;
Iubirea-i jar – de nu l-ai domolit,
Te mistuie văpaia lui fierbinte;
Că marea are țărm, iubirea nu:
Cum să te miri de cal că se pierdu?

## LXVI

Legat de pom, stătea ca o mârțoagă
Supusă de căpăstru și zăbală;
Dar, când zări iubirea lui cea dragă,
S-a rușinat că-i rob și-a dat năvală,
Zvârlind umilitoarea legătură
Și slobozindu-și coapse, piept și gură.

## LXVII

De albul cel mai alb – pe-a lui iubită
De-o vede goală ochiu-n așternut,
Nu-ndeamnă bucuria negrăită
Și alte simțuri s-o fi cunoscut?
Doar cei netrebnici nu-ndrăznesc deloc
Când le e frig, să vină lângă foc.

## LXVIII

Îți cer iertare pentru cal, plecată
Și de la dânsul, rogu-te, învață:
Culege bucuria ce ți-e dată;
Când voi tăcea, el o să-ți dea povață;
Iubirea-nvață-o, e așa ușoară!
N-o uiți de-ai învățat-o-ntâia oară."

## LXIX

El spune: „N-o cunosc, nu vreau s-o știu,
De-ar fi mistreț, aș vrea s-o hăituiesc;
Nu mă-mprumut, dator nu vreau să fiu,
Și dragostea mi-e drag s-o urgisesc;
Am auzit că-i viață și e moarte
Și-i plâns amar și râs e, vesel foarte.

## LXX

Să-mbraci veșmântul încă necusut?
Și mugurul să-l rupi când n-a dat floare?
Ciuntind pe cel ce încă n-a crescut,
Îl ofilești și nici un preț nu are;
De-i înșeuat prea mic, se știe bine,
Un mânz rămâne fără vlagă-n vine.

## LXXI

Îmi strângi prea tare mâinile: mă dor!
Deci curmă-ți guralivele minciuni:
Că inima zadarnic mi-o-mpresori
Și-n porți din trâmbița iubirii suni:
Cu vorbe, lacrimi calpe, oricât stărui,
O inimă-ntărită nu o nărui."

## LXXII

„Cum? Poți vorbi? întreabă ea. Ai limbă?
De n-ai avea, de n-aș avea ureche!
Căci glasul tău durerea nu mi-o schimbă,
Ci-i dăruie doar crâncenă pereche;
E dulce cânt ceresc, cu aspru sunet,
Desfăt urechii și durere-n suflet.

## LXXIII

Auz doar de-aș avea, ți-aș îndrăgi
Lăuntrica frumsețe-atât de dragă;
Auzul de mi-aș pierde, -aș oglindi,
Cu orice simț, făptura ta întreagă;
Deci fără-auz, nici văz, tot voi putea
Ca, pipăind, să știu ființa ta.

## LXXIV

Și dacă simțu-acesta mi se curmă,
Și-mi pierd auz și văz și pipăit,
Mirosul doar păstrându-mi pân' la urmă,
Aprinsu-mi dor rămâne neclintit:
Pe obrazul tău parfumuri dulci se cern
Și dragostei culcușuri moi se-așternu.

## LXXV

Cu dărnicie gustul ospătând,
Acestor simțuri ești ospăț bogat
Ce ele nu l-ar vrea sfârșind nicicând;
De-aceea, pun la ușă greu lăcat,
Ca pizma, oaspe mohorât și rău,
Ospățul să nu-l strice-n toiul său."

## LXXVI

Dar poarta de mărgean se deschidea
Vrând glasul lui de miere să îl lase,
De parcă-s zori vestind năprasnă grea:
Vântoasă-n mări și-n holdele mănoase,
Năpastă în cirezi, în pasări jale,
Ciobanului furtuni și turmei sale.

## LXXVII

Aceste semne rele ea le știe:
Că vântul, înaintea ploii, tace;
Rânjește lupu-ntâi, și-apoi sfâșie;
Să-și lase-otrava, fructul se desface;
Și, precum plumbul greu din flintă zboară,
Cuvântu-i nerostit o și doboară.

## LXXVIII

Dar ochii lui pre ea o au răpus,
Că ochii-nvie și ucid un dor;
Rana-ncruntării-o vindeci c-un surâs:
Nu-i furtișag de capeți astfel spor;
Că-i moartă el se-ndeamnă, biet, să crează.
Pe-obraz bătând-o, i-l îmbujorează.

## LXXIX

Uimit, își înfrânează-ntâiul gând,
C-a vrut s-o certe-amarnic cu dojană,
Cu viclenii, deci, dragostea-ncercând
S-o apere, putu, de-o altă rană:
Zăcând în iarbă, Venus moartă pare
Și-adastă să-i dea viață-a lui suflare.

## LXXX

Pe-obraji o bate, vinele îi cată,
Și-i strânge mâna, nările-i apasă,
Suflându-i cald pe buze, -i dă răsplată
Pentru purtarea lui cea nemiloasă;
El o sărută – ea nu mișcă, -ncât
Se pleacă el și-i dă încă-un sărut.

## LXXXI

Ci galeș se deschid ferestre-albastre:
Se schimbă noaptea-adâncă-n dimineață;
Cum soarele cu scânteieri măiastre
Dezmiardă zorii, țărnei dând viață;
Cum soarele dă slavei strălucire,
Așa și feței sale, – a ei privire.

## LXXXII

Și razele se-ntoarnă către el,
Lumina, parcă, vrând s-o dea-napoi;
Nicicând nu stat-au patru sori astfel:
Dar el și-i înnorează pe ai săi;
Ai ei, cu lacrimi de cristal sub pleoape,
Lucesc ca luna oglindită-n ape.

## LXXXIII

„Unde mă aflu? 'N cer sau pe pământ?
Întreabă ea. În foc? În ocean?
E-n zori sau în amurg? Deci unde sânt?
Mă-ncearcă dorul morții?-Al vieții-alean?
Trăiam, și viața fost-a morții chin;
Muream și moartea-a fost desfăt deplin.

## LXXXIV

Tu m-ai ucis: ucide-mă-ncă-o dat';
Că inima ta, aspră-nvățătoare,
Cu meșteșuguri ochii ți-a-nvățat
Ca inima mea, biata, s-o omoare;
Și ochii-mi, credincioase călăuze,
Orbeau de nu-i trezeau a'tale buze.

## LXXXV

Să-i vindeci, deci, sărută-i îndelung
Și nu-i lăsa să-mbrace roșii haine;
Că umedele-ți buze le ajung
S-alunge răul ăstui an de spaime;
Suflarea ta, spun cititorii-n stele,
Învinge toate molimile grele.

## LXXXVI

Pecete pe-a mea gură, gura ta;
Ce pot să-ți dau, să-mi dai pecetea ei?
Pe mine însămi să mă vând, de-oi vrea,
Plătind un preț mai mare, să mă iei;
De te-nvoiești, așează o pecete
Și-alungi astfel și vorbele proclete.

## LXXXVII

Ia-mi inima, dă-mi sărutări o mie,
Plătind pe rând, de vrei să te-nvoiești:
De zece ori o sută – ce-o să fie?
Le numeri iute, iute le plătești;
Mai mult plăti-vei de rămâi dator:
O sută-mi dai de douăzeci de ori."

## LXXXVIII

Iar el: „Dacă ți-s drag cum par a-ți fi,
Cu anii cruzi purtarea mi-o măsoară;
Nu mă cunosc, deci nu mă iscodi,
Pescarul peștii mici nu-i trage-afară;
Când fructul cade, -i copt și stă de-i verde,
De-l rupi devreme, orice gust își pierde.

## LXXXIX

Alinătorul ăstei lumi[12], domol
Truditul pas către apus și-l mână;
Auzi cum țipă buha, -al nopții sol,
Spre cuib trec păsări, turme trec spre stână;
Și norii de tăciune se adună:
E vremea să ne spunem: «Noapte bună».

## XC

Deci noapte bună-ți spun, la fel să-mi spui,
Și de-mi spui astfel, un sărut ți-oi da."
Ea-i spune-atunci – și sărutarea lui
Chezașă despărțirii se punea:
Cu brațul ea-l cuprinde de grumaz,
Sunt doar un trup, obraz lângă obraz.

## XCI

El din strânsoare gura și-o desprinde
Cerească rouă, cu nesaț sorbită
De gura zânei; setea ei se-aprinde
Tânjind avan, mereu neîmplinită;
El copleșit de-alint, ea – vrând să-l soarbă,
Cad, gură-n gură, laolaltă,-n iarbă.

## XCII

Dorința și-a supus dorita pradă,
Și-o sfâșie cu lăcomie mare:
Iar gura lui, supunerii dovadă,
Zălog plătește de răscumpărare;
Dar parcă-un șoim hulpav e-nvingătorul
Ce gurii-nvinse i-a secat izvorul.

## XCIII

Cu sângele fierbând, la jaf purcede
Simțind dulceața prăzii cucerite;
Cuprinsă-i de mânie, nu mai vede
Desfătu-i dă-ndrăzneli nesăbuite:
Chemând uitarea, ea gonește-ndată
A cinstei cumpănită judecată.

## XCIV

Încins și ostenit de-mbrățișări
Ca pasărea-mblânzită de-alintări
Și cerbul obosit de vânători
Și pruncul cumințit de legănări,
El se supune; zâna-acuma ia
Atât cât poate, însă nu cât vrea.

## XCV

Și ceara tare se înmoaie-n foc
Ci urma cea ușoară-n ea se scrie;
Cei ce cutează,-n dragoste-au noroc:
Câștigă ce pierd alții pe vecie;
Nici dragostea nu cată-a da-napoi
Cel drag dacă-o primește cu război.

## XCVI

Cumva de-o-nspăimânta împotrivirea
N-ar fi sorbit al gurii lui nectar;
Cu vorbe rele nu gonești iubirea
De rupi o rază – spinii-s în zadar.
În darn frumsețea fereci cu lăcate,
Că dragostea le spulberă pe toate.

## XCVII

De milă, poate îl dezleagă-acum;
Să-l lase slobod el, sărmanu,-o roagă:
Ea-l despresoară,-și ia rămasul bun;
Jurând pe al lui Amor arc, îl leagă
Să-i țină-n pază inima, ce-i drept
A-ntemnițat-o-adânc în al lui piept.

## XCVIII

„Vai, chinurile nopții îmi rămân
Că ochii strajă inimii voi pune;
Dar spune: mâine, -al dragostei stăpân,
Ne-om întâlni? Te rog, răspunde, spune!“
El, însă, va pleca la vânătoare
A doua zi, mistrețul să-l doboare.

## XCIX

„Mistrețul!“ strigă ea, pălind deodată
Cum raza sub linţoliu-ar fi pălind,
Când el rostește vorba-nfricoșată;
Și brațele-i ca lanțul îl cuprind:
Și cum îi strânge-așa-n brațele sale.
Ea cade, el pe sânu-i se prăvale.

## C

Deci, iat-o la al dragostei turnir:
Suit în șa stă cavaleru-i sprinten;
Dar toate sunt deșarte-nchipuiri,
Că el nu vrea deloc să deie pinten;
Mai neferice Tantal[13] însuși nu-i,
Ea are raiul[14], nu desfătul lui!

## CI

Cum pasărea, sărmana, se-nșeală
Și fructul zugrăvit îl ciugulește,
Mințită de măiastră zugrăveală,
De foame, zeea lângă fruct tânjește:
Cu sărutări încearcă-a-i da căldura
De care lui lipsită-i e făptura.

## CII

Dar toate-s în zadar, frumoasă zână!
Ce-i cu putință totul îndrăznit-a;
Răsplată i s-ar cuveni mai bună:
Ea-i, dragostea-ndrăgind, neîndrăgita;
„Dă-mi drumul! Mă zdrobești, îi strigă el,
N-ai dreptul să mă-nlănțuiești astfel!“

## CIII

„Ai fi plecat de nu-mi destăinuiai
Că ai de gând mistrețul să-l vânezi;
Să te ferești, departe, deci, să stai,
Haina fiară dacă-o sângerezi;
Și colții lui ce-n teci nicicând rămân
Cumpliți casapi, dușmanul și-l răpun.

## CIV

Spinarea lui încovoiată duce
Oștiri de țepi ce pe dușmani îi cearcă;
Un groaznic licurici în ochi străluce
Și sapă râtul lui morminte, parcă;
Și câte-i ies în cale le doboară,
Iar colții lui sfâșie și omoară.

## CV

De suliță nu-i este pic de teamă
Nici coastei lui, păroasă și voinică;
În gâtul gros nu poți să-i faci vreo rană;
Pe leu chiar îl lovește fără frică:
Cu mare spaimă, tufele ghimpoase
Se trag deoparte, slobod drum să-i lase.

## CVI

În seamă n-o să ia că feței tale
Plătește bir a dragostei privire;
Nici ochiul de cleștar, nici mâna moale
Și nici a gurii dulci desăvârșire:
Va smulge-ntreagă-această frumusețe
Așa cum smulge iarba din fânețe.

## CVII

O, lasă-l în scârbavnicu-i bârlog:
Frumsețea pe dușmanul hâd nu-nfruntă
Nu te-azvârli-n primejdie, te rog!
Cei norocoși prietenii-și ascultă;
I-ai spus pe nume crâncenei jivine
Și-am tremurat de groază pentru tine.

## CVIII

Nu iei aminte că de var mi-e fața?
Nu-mi vezi în ochi semn vestitor de rău?
Și n-am căzut, lipsindu-mi – parcă – viața?
În piept, pe care zace pieptul tău,
Fără hodină inima-mi zvâcnește,
Ca un cutremur trupul ți-l clătește.

## CIX

Că pizma-n țara dragostei se-abate
Și spune că-i al dragostei străjer
La răzvrătiri îndeamnă, -nsângerate,
Și trece blândul ceas prin foc și fier;
Al dragostei dor pașnic tulburându-l,
Cum sting văpaia apa și cu vântul.

## CX

Iscoade, vrajbe, uneltiri și ură,
Omidă-n floarea fragedei iubiri,
Urzește pizma dezbinări și pâră,
Cu adevăruri și cu născociri:
Șoptește, -n poarta inimii bătând,
Că moartea ți se-arată în curând.

## CXI

Și ochilor mei, iată, le-a ivit
Priveliștea jivinei întărtate:
Un chip ce ți se-aseamănă leit
Sub colții fiarei zace-ntins pe spate;
Iar florilor, a sângelui povară
Le-nclină capul, cu durere-amară.

## CXII

Ce-aș face, -aievea dacă-ar fi aceasta?
În fața-nchipuirii, tremur toată;
În suflet sânger, deslușind năpasta.
Iar spaima viitorul mi-l arată:
Văd moartea-ți și urgia-ntregii-mi vieți
Cumva de-nfrunți amarnicul mistreț.

## CXIII

De vrei vânat, dă-mi ascultare mie
Și după iepuri câinii ți-i asmute
Sau după vulpi, vestite-n viclenie
Sau după cerbi spăimoși cu pasul iute;
Pe dealuri fugărește-i și prin văi,
Cu ageri armăsari și cu dulăi.

## CXIV

Vătuiul cu vedere scurtă, iată
De moarte vrea să scape, biet fugar,
Și să întreacă vântu-n goană cată,
Făcând prin iarbă ocolișuri mari;
Cărări întortocheate-n câmp tăind,
Dușmanii-i rătăcește-n labirint.

## CXV

Se-ascunde, câteodată, într-o turmă,
Să-nșele al ogarilor miros;
Prin vizunii pierzându-i orice urmă
Dulăii-și tac lătratul lor cel gros;
Cu ciurdele de ciute se pitește,
Primejdia, duh ager, izvodește.

## CXVI

Mirosnele-s acum amestecate:
Descumpăniți, ogarii se codesc,
Dar mai avan lătratul lor se-abate
Din nou pe cel pitit când îl zăresc
Ecoul larma întețind-o, pare
Că-ncepe și-n văzduh o vânătoare.

## CXVII

Estimp, pe-un deal, sărmanul urecheat
S-a ghemuit, urechea-i stă ciulită
Pândind vrăjmașii dacă au plecat;
Deodată-aude larma lor cumplită,
Precum aude un bolnav, departe
Prelung zvonindu-i clopotul de moarte.

## CXVIII

Se zbate, bietul, leoarcă de sudoare,
Se-ntoarce, -aleargă, -ncearcă să se-ascundă,
Toți spinii i se-mplântă în picioare,
Și foșnetul și umbrele-l alungă,
Și toți batjocorescu-l cu cruzime,
Și suferința nu-i alină nime.

## CXIX

Stai liniștit, ascultă încă-o clipă:
Te-i pierde singur, de vei fi sumeț;
Nu-mi place de dojeni să fac risipă,
Dar vreau să te ferești de-acest mistreț;
Pun vorbă lângă vorbă să se-nșire,
Că lămurit e răul de iubire.

## CXX

Unde-am rămas?“ Iar el: „Nu-mi pasă unde:
De pleci, aceasta-i încheierea dreaptă:
E noapte“. „Și ce-mi pasă“, ea răspunde;
Iar el: „Prietenii de mult m-așteaptă,
E întuneric, pot să cad pe drum.“
Iar ea: „Mai bine vede doru-acum.

## CXXI

De cazi cumva, aceasta-i de crezut
Că țărna, cea de tine-ndrăgostită
Te cheamă, vrând să-ți fure un sărut;
Cei drepți sunt duși de jafuri în ispită:
Diana, deci, se teme că îți fură
Sărutul tău, murind astfel sperjură

## CXXII

Și-acestei nopți i-am înțeles orânda:
Sub ea și-ascunde Cynthia[15], cununa,
Până ce Firea[16] și-o primi osânda
Că a furat din cer pe totdeauna
Tiparu-n care ea te plămădi
Și soarele și luna le umbri.

## CXXIII

Ademeni pe Ursitoare, -ncât
Să-i strice-al Firii tainic meșteșug,
Punând de-olaltă ce-i frumos, ce-i slut,
Desăvârșirea, hâdul beteșug:
Supus-a sub cumplita-i stăpânire
Restriște, chinuri și nenorocire.

## CXXIV

Și fierbințeli, și friguri nemiloase,
Și ciuma otrăvită, pe sminteală.
Boli măcinând și măduva din oase
Și sângele îl strică și-l răscoală:
Urâtul, obrinteala doru-au vrut
S-omoare Firea care te-a născut.

## CXXV

Oricare boală dintre-acestea toate
Într-o clipită, sigur, va răpune
Nuri, farmece, miresme-mbălsămate
Ce până-atunci stăteau ca o minune
Și dintr-odată se topesc și pier
Ca neaua sub aprinsu-amiezii cer.

## CXXVI

Făcând în ciudă sterpei feciorii,
Călugăriței, trufașei vestale,
Ce stirpea-și irosesc fără copii
Și-i pierd și lumii rodurile sale;
Fii rodnic! Lampa-n noapte se sleiește
Și-ntregii lumi lucoarea-și dăruiește.

## CXXVII

Ce-i trupul tău? Doar un hulpav mormânt
Care-ți închide toți urmașii, deci,
Pe care-i dă al vremii drept prea sfânt
Și-n neființe tu-i cufunzi pe veci;
De-aceea, lumea te va blestema:
Că-i curmi nădejdea cu trufia ta.

## CXXVIII

Te-alungi din tine: vină cruntă foarte.
Precum războiul dintre frați în țară,
Ca fapta celui ce-și dă singur moarte,
A tatălui ce pruncul și-l omoară.
Talantu-ascuns zadarnic ruginește,
Cel care umblă, prețul și-l sporește."[17]

## CXXIX

„Vai, strigă el, cât ești de guralivă!
Iar depeni vorbe multe, fără rost;
Vrei să îi stai puhoiului potrivă,
Sărutul meu zadarnic, deci, a fost.
Doică-a iubirii, noaptea-aceasta-adâncă
Mi-e martoră: mi-ești mai urâtă încă.

## CXXX

De-ți dă iubirea glasuri mii și mii,
Mai dulci decât e glasul tău, cu mult,
C-un cânt ca de sirenă de mă-mbii,
E-n vaɪ, că vraja glasului n-ascult:
Stă inima de strajă să nu lase
S-atingă-auzu-mi glasuri mincinoase.

## CXXXI

Să nu se furișeze zvon fățarnic
În pieptul meu, chilie liniștită:
Să nu cuprindă zbuciumul prădalnic
A inimii odaie,-n veci tihnită;
Nicicând să plângă inimii nu-i place:
Când singură-i, ea doarme-adânc, în pace.

## CXXXII

Tot ce mi-ai spus e vrednic de tăgadă;
Cărările primejdiei sunt line:
Nu dragostei eu vreau s-aduc dosadă,
Ci doar purtării-ți fără de rușine;
Vrei sporul stirpei, spui? Ți-e slab cuvântul,
Când în dezmăț se terfelește gândul.

## CXXXIII

Nu dragostea! Că ea zbură la cer:
Desfrâul blândul nume-i pângărește
Furându-i chipul, cheamă cu-mbieri
Frumsețea, necinstind-o tâlhărește:
Ea biata, se-ofilește apoi, deodată,
Ca frunza de omide măcinată.

## CXXXIV

E dragostea ca raza după ploaie,
Dezmățul – ca furtuna după soare;
E primăvară ea, cu verzi zăvoaie,
El – iarnă care-ngheață-a verii floare;
Ea gustă, el se-neacă în bucate,
Ea-i adevăr, iar el minciuni sfruntate.

## CXXXV

Dar nu cutez mai multe să îți spun:
Prea tânăr vorbitor, prea vechi cuvinte;
Cu sufletul amar îmi văd de drum.
Pe chip rușine,-n piept un chin fierbinte
Urechile te-au ascultat pe tine
Astfel, osândă grea li se cuvine.“

## CXXXVI

Se smulge, când aceste vorbe spune
Din brațele ce-l strâng lângă-al ei sân,
Fugind spre casă-n noaptea de tăciune;
Ea zace, plânsă, pe pământ hapsân:
Ca steaua lunecând din cer, astfel,
Din ochii zânei se petrece el.

## CXXXVII

Privește oarecine de pe mal
La cel ce peste-ntins de ape pleacă,
Și i-l ascunde înspumatul val
Ce și mai sus de nouri vrea să treacă:
Privește ea cum beznele-nfășoară
Pe cel ce-a fost a ochilor comoară.

## CXXXVIII

Își pierde zâna cumpătul, de parcă
Un giuvaer căzutu-i-a în unde,
Cum un drumeț cu lampa stinsă-aleargă
Prin codru-n care umbra doar pătrunde,
În noapte rătăcită, ea stătea,
Pierzând pe cel ivit în calea sa.

## CXXXIX

Ea se lovește-n piept și pieptul plânge,
Răspund și peșterile-ndurerate,
Și plânsul lor al zânei plâns răsfrânge:
Prin pătimiri, cresc patimile toate;
„Vai! strigă ea de zeci de ori. Vai mie!“
Ecoul înzecește-a ei căinie.

## CXL

Ea-ncepe-atunci să cânte cu amar
Cum dragostea din tânăr face rob,
Cum pe bătrân îl schimbă-ntr-un flecar,
Cum ea-i cuminte, iară el neghiob;
Cu jale se încheie-al zânei cânt,
Ecourile jalei lui răspund.

## CXLI

Ținu cântarea-i tristă până-n zori:
Iubeții-au lung răgaz, dar scurt le pare
Și-i socotesc pe ceialalți datori
Să aibă-aceleași gânduri și purtare:
Încep povești, se-ntorc, spun vorbă multă,
Dar nu sfârșesc și nimeni nu-i ascultă.

## CXLII

Au stat în preajma ei, lingușitoare,
Ecourile-n lunga-i priveghere;
Hangii isteți, dând grabnică-ascultare
La mușterii aflați în toane rele:
Ea spune „da“, răspund și ele „da“,
La fel o-ngână dacă spune „ba“.

## CXLIII

Spre-nalturi, ostenită de hodină
Din jilav cuib țâșnește ciocârlia;
Trezește zorii, dintr-a lor lumină
Slăvitul soare-și -nalță măreția,
Și peste lume razele-i se-aprind,
Și munți și cedri-n aur poleind.

## CXLIV

Iar Venus astfel îi dădu binețe:
„Părinte al luminii, zeu slăvit,
Vin stelele,-n văpaia ta să-nvețe
Aprinsul foc, în veci neistovit;
E-un fiu născut din maică muritoare
Ce-ți poate-mprumuta lumina-i, soare!“

## CXLV

În grabă, spre-un tufiș de mirt se-ndreaptă:
Iubitul ei nimic de veste nu dă,
Și e târziu, și ea-n zadar așteaptă
Sau cornul sau copoii să-i audă;
Deodată larma-n depărtări răsună:
Aleargă într-acolo biata zână.

## CXLVI

Hățișurile-n cale-i ies, mănunchi,
O prind de umeri, fruntea să-i sărute
Se împletesc, lovind-o în genunchi:
Dar ea din brățișarea lor se rupe;
Cu uger doldora de lapte,-o ciută
Astfel își cată iada ei pierdută.

## CXLV1I

I-aude pe copoi lătrând departe
Și-aleargă ea și tremură, precum
Acel ce vede, prevestindu-i moarte
Năpârca-ncolăcindu-i-se-n drum;
Și scheunatul câinilor, subțire,
I-aduce-n suflet spaimă și mâhnire.

## CXLVIII

Ea știe: nu-i petrecere de rând
Vânatu-i urs, mistreț sau, poate, leu;
Se-aud cu spaimă câinii scheunând,
Pe loc rămâne larma lor mereu:
Ei știu ce vlagă are-această fiară
Și asupră-i se poftesc pe rând să sară.

## CXLIX

Auzu-i întristează această larmă
Pe negândite-n inimă se-abate,
De griji și spaime inima se sfarmă
Și-i vlăguiește simțurile toate;
Precum, când căpetenia e prinsă,
Din locul luptei oastea fuge-nvinsă.

## CL

Ea, tremurând, se-oprește dintr-odată;
Vrea simțurile slabe să-și mângâie:
Că spaima nu le este-ntemeiată,
Că-s basme de copii vrea să le spuie:
Să nu se teamă, ea le poruncește,
Când fiara hărțuită se ivește.

## CLI

Boit cu roșu-i râtul alb de spumă,
De parcă-i lapte îndoit cu sânge;
Și spaima-n pieptul zânei iar se-adună
Și prinde iar orbește s-o alunge;
Se-ntoarce și cu glas tânguitor
Pe fiară-o-nvinuiește de omor.

## CLII

Și gânduri rele-o năpădesc, o mie;
Se-ntoarce pe cărările bătute,
Zorește, apoi pasu-și întârzie;
Ca un bețiv cu mințile pierdute,
N-aude, dar se face că pricepe,
Nesăvârșind nimic din câte-ncepe.

## CLIII

Văzând sub tufe un copoi ascuns,
De soarta lui Adonis ea-l întreabă;
Un alt copoi, zăcând în drum străpuns
Își linge rana, sângele-și încheagă;
Întreabă ea pe-un altul, betegit,
El scoate doar un trist schelălăit.

## CLIV

Când plânsul răgușit abia-și sfârșește
Cu botul larg deschis, un alt copoi,
Zbârlit, urlând la cer, se năpustește,
Un altul îi răspunde, altu-apoi;
Urechi și coadă-și târâie-n țărână
Și-mproașcă sânge cald, ca o fântână.

## CLV

Cum bieții muritori sunt tulburați
De duhuri și de semne, de minuni
Privindu-le cu ochi înfricoșați
Că prorocesc năprasne, stricăciuni
Citește zâna moarte-n aste semne
Și morții îi azvârle-atunci blesteme.

## CLVI

„Tu, harpie haină; costelivă,
Vrăjmașă a iubirii – așa-i spunea –
Ești vierme, știmă ești, nemilostivă;
Să-i furi frumsețe și suflare-ai vrea
Acelui ce frumsețe și suflare
A dăruit la fiecare floare.

## CLVII

Dacă-a murit... O, nu, e peste fire
Să-l mai lovești, de-l vezi cumva pe-Adonis...
Ba da! Te-orbește ura, și-n neștire
Îl poți lovi; în trupul tău dihonii-s.
Țintești bătrâna vârstă;-a ta săgeată
Greșind, străpunge-un prunc în leagăn, iată.

## CLVIII

Să ia aminte, însă de-l strigai
Ar fi vorbit și vlaga ți-o seca;
Aveai de strâns nu flori, ci putregai.
Și Parcele, aflând, te-or blestema;
Săgeți de aur Amor ți-a menit –
Cu lance de-abanos tu l-ai lovit.

## CLIX

Te-adăpi cu lacrămi de stârnești durere?
Și din suspine scoți foloase, deci?
Iar ochii ce-au dat altor ochi vedere
De ce în somn i-ai cufundat pe veci?
De-a ta putere Firii nu-i mai pasă
Că i-ai răpus lucrarea mai frumoasă.“

## CLX

Zdrobită de durere, își coboară
Al genelor ei negre stăvilar
Și unda lacrimilor ei, amară,
Pe piept ca-n scoc se scurge, de cleștar:
Șuvoi de-argint se-aruncă, spumegând
Și sparge stăvilarele pe rând.

## CLXI

Și ochi și lacrimi sunt, pe rând, oglinde:
Își iau și-și dau, apoi, cu împrumut,
Cleștarul lor durerea le-o cuprinde
Suspinul să le zvânte plânsu-a vrut;
Obrazu-i ca-n furtuni cu vânt și ploaie!
Suspinu-l zvântă, plânsul iar îl moaie.

## CLXII

Și dau năvală patemi schimbătoare
Statornicei dureri să-i ieie locul;
Primită-n gazdă,-ncearcă fiecare
Durerea s-o descaune cu totul;
Se dovedesc mai slabe și se-adună
Cum norii pun la cale o furtună.

## CLXIII

Se-aude-un vânător strigând departe;
Ca pruncul mângâiat de-al doicii cânt,
Ea dă închipuirea rea deoparte,
Îndepărtatul strigăt ascultând;
Din bucurie, bucurie naște;
Și glasul lui ea crede că-l cunoaște.

## CLXIV

Și lacrima se-ntoarce spre izvor:
O-nchide geana ca pe-un mărgărint;
Arare, scapă-un strop strălucitor,
Obrazul însă-l soarbe, socotind
Că nu e drept să-l ia jilavul lut,
Cât zâna în furtună s-a pierdut.

## CLXV

Iubire, taină-n veci nedezlegată!
Necredincioasă, lesne-ncrezătoare
Și-n plâns și-n râs la fel, necumpătată
De tine-și râd nădejde și pierzare:
Te-alintă una cu visări deșarte,
Vorbindu-ți drept, cealaltă-aduce moarte.

## CLXVI

Ea, pânza ce-a țesut-o, o destramă:
E viu Adonis, moartea n-are vină;
Cu vorbe grele-acum nu o mai cheamă
Cu laude-o cinstește, i se-nchină;
Că-i doamnă a mormintelor îngână
Mormânt de regi, a lumii-ntregi stăpână.

## CLXVII

„Nu, blândă Moarte! - Am șuguit, îi spune;
Mă iartă: o spaimă grea m-a încercat
Când s-a ivit cumplita spurcăciune,
Mistrețul rău, de sânge-ncrâncenat;
Atunci, gingașă umbră, -am socotit
Că dragul meu e mort, și te-am hulit.

## CLXVIII

Nu-s eu de vină: mă stârnise fiara;
S-o pedepsești, regină nevăzută;
Jivina hâdă ți-a adus ocara,
Unealtă-am fost, ea-i culpeșa cea slută;
Cea mai mintoasă din femei nu poate
Durerii-a-i smulge limbile-nfurcate.“

## CLXIX

Nădăjduind că-Adonis mai trăiește,
Ea-și domolește crunte bănuieli;
Frumsețea lui crezând c-o lingușește,
Ea-i spune Morții multe lingușeli.
Slăvind izbânda ei, morminte, statui,
Oștirea-i, prada-i scumpă și regatu-i.

## CLXX

„O, Zevs, ea strigă, ce nebună-am fost!
Rămas-am, însă, pradă slăbiciunii;
Trăiește; plânsul, deci, nu are rost,
El va trăi pân'la sfârșitul lumii:
De moare el, frumsețea va să piară
Și haosul s-o naște-a doua oară.

## CLXXI

Rușine, Amor! ești spăimos precum
Zgârcitul ce de furi comoara-și teme:
Fiori pe care-auz și văz nu-i spun
Ți-ajung în suflet, sufletul îți geme..."
Atunci, aude-un vesel corn sunând;
Fugind, își-nalță fruntea din pământ.

## CLXXII

Ea zboară precum vulturul spre pradă
Și firul ierbii nu-l atinge-n zbor;
Dar ochilor le este dat să vadă
Cum fiara l-a răpus pe vânător;
Și ochii-i sunt uciși de-acea privire,
Ca stelele de-a zilei strălucire.

## CLXXIII

Un melc de-atingi pe coarnele lui moi,
Se trage iute-n umbra casei sale,
Și-abia într-un târziu cutează-apoi
Să iasă iar, pornind la drum agale:
Ai zânei ochi, priveliștea de sânge
În negrele găvane-adânci îi strânge.

## CLXXIV

Ei slujba-și lasă, nu mai iau lumină:
Cernita minte-așa le-a dat poruncă.
Privirea-n veci de veci nu-și mai întină,
De-aceea-și iau tovarăș bezna-adâncă:
Precum un rege urgisit de soarte[18]
Suspină zâna c-un suspin de moarte.

## CLXXV

Și tremură atunci supușii ei;
Precum în temniți, sub pământ, stă vântul
Se clatină-al pământului temei,
Întreg cuprinsul lumii-nspăimântându-l;
Când simțurile prind să se răscoale,
Se-ntorc din beznă ochii plini de jale,

## CLXXVI

Și, larg deschiși, aruncă-o tristă zare
Pe rana care-l sfâșie, avană,
Și trupul său un crin de-omăt îi pare
Plângând cu lacrimi roșii de mărgeană;
Flori, ierburi, frunze, buruieni, tulpine,
Părtașe rănii par, de sânge pline.

## CLXXVII

Își lasă zâna capul, trist, pe umăr:
Deci iarba vrea durerea să-i împartă;
Și patimi o cuprind, fără de număr:
El n-a murit, făptura lui nu-i moartă:
Genunchii ea nu-și pleacă, a tăcut,
Și ochii-s mânioși c-au plâns atât.

## CLXXVIII

Privește rana prea stăruitor
Și vede-acum trei răni, de bună samă;
Ochi blestemați, voi rănilor dați spor
Pe-un trup sortit să nu primească rană!
Și chip și trup le vede întreite,
C-așa sunt ochii minții rătăcite.

## CLXXIX

„Nici pentr-un mort n-am grai îndeajuns;
Și-acum sunt trei, jelește ea-ndelung;
Suspinu-i stins, secat-a și-al meu plâns,
Văpăi mi-s ochii, inima de plumb;
Topit e plumbul de văpăi fierbinți,
Eu mor sub stropii-arzândelor dorinți.

## CLXXX

Sărman pământ, pierdut-ai o comoară;
Ce chip mai este vrednic de privit?
Ce glas de ascultat? Și cine, iară,
Să-ți cânte toate câte-ai izbândit?
Sunt flori gingașe, fragede-n coloare[19],
Dar dreapta frumusețe cu el moare.

## CLXXXI

Nici văl, nici cușmă nu-și mai pună nime.
Nici vânt, nici soare n-or să vă sărute;
Cu silă-or să se poarte și asprime:
Nu te mai temi când toate ți-s pierdute;
Pândeau cei doi[20] ca furii în pădure,
Când el trăia, frumsețea să i-o fure.

## CLXXXII

De-aceea cușmă trebuia să-mbrace,
Dar soarele se furișa sub ea,
Iar vântul i-o smulgea, ca să se joace
Cu-ai lui zulufi, și el atunci plângea;
Se îndemnau degrabă vânt și soare
Pe-obraz să-i zvânte lacrimile-amare.

## CLXXXIII

Și leul se-ascundea într-un tufiș
Să-i vadă chipul fără să-l spăimânte;
Venea să se desfete, pe furiș,
Și tigru-atunci când el prindea să cânte;
La glasul lui, se-oprea și lupu-n loc,
Și mielul se uimea de-atât noroc.[21]

## CLXXXLIV

Când umbra și-o privea într-un izvor,
Toți peștii o-mbrăcau în solzi de aur;
Veneau spre dânsul pasările-n zbor
Și fragi îi aduceau de prin coclaur:
Și àstfel el se înfrupta cu fragi
Ele – privind doar ochii lui cei dragi.

## CLXXXV

Săpând morminte, nu-și urcă privirea
Mistrețul hâd, abraș, cu țepi de-arici:
Nu i-a citit pe chip desăvârșirea;
Dovadă – fapta cruntă de aici:
De i-a citit-o – gândul nu mă minte –
El l-a ucis vrând numai să-l alinte.

## CLXXXVI

Știu cum a dat Adonis de urgie:
Se năpusti spre fiară s-o doboare
Dar ea nu se gătise să-l sfâșie.
Să îl ogoaie vrea c-o-mbrățișare,
Îndrăgostită, însă, când l-a strâns
Cu colții, fără vrere, l-a străpuns.

## CLXXXVII

L-aș fi ucis și eu cu un sărut
De-aș fi avut eu însumi dinți la fel;
Dar tinereții mele nu a vrut
Nicicând vreo bucurie să-i dea el..."
Ea cade și-și mânjește dalba față
Cu sângele ce-n moarte-ncet îngheață.

## CLXXXVIII

Ea buzele-i privește: ele-s pale;
Îi strânge mâna: rece ea i-o simte;
Îi spune la ureche-un basm de jale,
Dar el n-aude cruntele-i cuvinte;
A'ochilor lăcrițe ea-i deschise,
În beznă zac două lumini ucise;

## CLXXXIX

Două oglinzi ce-au oglindit ades
Obrajii zânei sunt încețoșate:
Pierdut-au harul lor cel mai ales,
Puterea frumuseții lui furate;
„Minune-a vremii, strigă ea, cum oare
Când tu ești mort, lumina mai răsare?

## CXC

Tu ai murit; prooroci-voi, deci
Că dragostea se va-nsoți cu chin,
Și va pândi-o pizma-n veci de veci,
Surâs dintâi, îl va-ncheia-n suspin;
Cântarul ei – descumpănit mereu:
Va trage chinul pururea mai greu.

## CXCI

Fudulă și fățarnică-o să fie
O-nmuguri, s-o pierde-ntr-o clipită;
Pitind otrăvi sub mierea cea dulcie.
Mințind privirea cea mai ascuțită:
Nemernicul pe cel ce tare-a fost,
Muțindu-l pa-nțelept, dând grai la prost

## CXCII

Va fi zgârcită și petrecăreață,
Surpată bătrânețe-n danț trăgând,
Mișelul îmblânzindu-l cu dulceață,
Calici înavuțind, averi pierzând;
Sfielnică, smintită – să o legi,
Pe ghiuji făeându-i prunci, pe juni-moșnegi.

## CXCIII

Bănuitoare fără de pricină,
Și în primejdii lesne-ncrezătoare;
Va fi când aspră foarte, când blajină,
Mai mincinoasă când prea dreaptă pare;
O crezi supusă – ea e prefăcută;
Spăimând vitejii, pe nătângi i-ajută.

## CXCIV

Va izvodi năprasne și războaie,
Va pune vrajbă-ntre părinți și fii,
Cum mistuit e lemnul de văpaie,
Astfel, năpasta o va mistui;
În mugur mi-ai uscat iubirea, Moarte!
De bucurii să n-ai de a pururi parte[22]!“

## CXCV

Ca aburu-n văzduhuri s-a topit
Atuncea trupul ce zăcea alături
Și-n țărna-nsângerată s-a ivit
Floare de sânge ninsă de omături.[23]
Ca picurii de sânge strânși în salbe
Jur-împrejurul feței celei albe.

## CXCVI

Și soarbe zâna proaspăta mireasmă
Și-o asemuiește cu a lui suflare;
Pe el i l-a răpit a morții iasmă:
Va pune-n loc, pe sân, gingașa floare;
Țâșnește-un suc din lujer, când îl frânge,
Ei i se pare lujerul că plânge.

## CXCVII

„Sărmană floare, spune, tot astfel
Gingașă-odraslă-a unui gingaș tată
Pentru nimicuri lăcrima și el;
Făptura nu și-o dăruia vreodată:
Îi semeni, dar te stingi la fel, îți spun,
În bietu-i sânge sau la mine-n sân.

## CXCVIII

Și el avea culcuș pe sânul meu;
Îi ești urmașă: deci – așa e drept –
Să-ți fie somnul legănat mereu
De inima ce-mi bate-ntr-una-n piept,
Și n-o să las să treacă un minut
Fără ca floarea dragă s-o sărut.“

## CXCIX

Și, ostenind de lume, ea dă zor
Să-nhame porumbițele[24] de-argint;
Iar ele poartă carul ei în zbor,
Și prin tării spre Paphos[25] trec, plutind;
Acolo, sihăstrită-a lor stăpână.
De-a pururi nevăzută-o să rămână.

(Traducere de Dan Grigorescu)

## NOTE

[1] Henry Wriothesley, al treilea conte de Southampton și baron de Titchfield (1573-1624), curtean și militar, ocrotitor al artelor. Citind cu atenție dedicația ce precede poemul de față, comentatorii au constatat că Shakespeare nu îl cunoștea personal pe tânărul conte și că, în nici un caz, nu îi ceruse învoirea să-i dedice *Venus și Adonis*. Nu se verifică nici ipoteza sugerată în secolul trecut de Dover Wilson, potrivit căreia Shakespeare ar fi fost găzduit în timpul epidemiei de ciumă la castelul de la Titchfield, în comitatul Hampshire, și că acolo ar fi scris prima versiune a comediei *Zadarnicele chinuri ale dragostei* (despre care există, însă, știri că a fost reprezentată pe cheltuiala lui Wriothesley la reședința sa londoneză, în ianuarie 1605, în cinstea reginei Anne de Danemarca, soția regelui Iacob I al Angliei). În 1709, Nicholas Rowe (autorul primei ediții critice

a creației shakespeariene) a lansat versiunea conform căreia contele de Southampton i-a înmânat poetului o importantă sumă de bani, ajutându-l să cumpere o proprietate. Versiune ce nu se verifică, dar care a încurajat părerea că misteriosul „Mr-W.H." căruia i-au fost dedicate *Sonetele* lui Shakespeare ar fi Henry Wriothesley, părere acceptată de foarte mulți shakespeorologi. E posibil ca Shakespeare, în căutarea unui protector (așa cum aveau mai toți poeții elizabetani), să se fi gândit la tânărul conte, renumit pentru eleganța sa, pentru nepăsarea cu care risipea banii și pentru orgoliul de a fi recunoscut ca un adevărat Mecena.

[2] S-a dovedit că tânărul conte a fost încântat de „închinarea" ce preceda poemul (o va mărturisi dedicația din *Necinstirea Lucreției*, în anul următor, 1594) și, se crede, l-a răsplătit cu dărnicie pe poet. Mai mult, Shakespeare a fost acceptat în cercul aristocratic, plin de strălucire, al cărui centru era Southampton.

[3] Adonis era, chiar înainte de a deveni eroul celei de-a X-a *Metamorfoze* a lui Ovidiu, un personaj celebrat în Antichitate. Cultul lui era sărbătorit (mai ales de femei) în Orient și în Grecia, în primul rând la Atena, la Lesbos, la Byblos, la Alexandria, primăvara și toamna. În secolul al III-lea înainte de Christos, Teocrit i-a consacrat *Idila* a XV-a („Siracuzanele") la una din serbările dedicate lui la Alexandria, în epoca elenistică. Adonis era reprezentat stând culcat pe un pat de argint, înconjurat de panere cu fructe și flori, tot de argint („grădinile lui Adonis").

[4] În unele reliefuri și picturi pe vase ale Antichității elenistice, Adonis – care era socotit un vânător neîntrecut – apărea călare.

[5] Sudoarea era semn al puterii și al tinereții.

[6] Iubirea dintre Venus și Marte e deseori evocată în literatura Antichității.

[7] Aluzie la Narcis, un tânăr frumos care disprețuia dragostea, personaj al mitologiei greco-latine. Fetele care au fost tratate cu dispreț au cerut răzbunarea Cerului, care le-a ascultat: într-o zi foarte călduroasă, după o vânătoare, Narcis s-a aplecat

deasupra unui izvor, vrând să se spele. Acolo și-a zărit fața și s-a îndrăgostit de sine însuși: s-a lăsat să moară. Pe locul unde a murit, a crescut o floare căreia i s-a dat numele lui – „narcisă".

[8] Hiperion era unul dintre Titani: din căsătoria lui cu Titanida Theia s-au născut Helios (Soarele), Selena (Luna) și Eos (Aurora); uneori numele Hiperion era folosit pentru desemnarea Soarelui însuși.

[9] Traducerea literală: „Fiind judecător [în Tribunalul Dragostei], nu-și poate pleda cauza".

[10] În original, „fondling", care înseamnă și „iubit", și „cauză a tulburării minții".

[11] E vorba, se înțelege, de Venus.

[12] Soarele.

[13] Tantal, fiu al lui Zeus, fusese pedepsit de părintele său (pentru vini ce difereau de la o variantă la alta a legendei): aruncat în Infern, era chinuit de o foame și de o sete nestinse: deasupra capului său se apleca o creangă plină de fructe dar, de câte ori întindea mâna să le culeagă, creanga se ridica și el nu o mai putea ajunge. La fel, cufundat în apă până la gât, când se apleca să-și astâmpere setea, apa dispărea.

[14] Aici, raiul e Adonis însuși.

[15] Cynthia – alt nume al Dianei.

[16] Comentatorii moderni ai poemului au atras atenția asupra importanței pe care o are aici Natura; unul dintre cei mai importanți editori ai textului lui *Venus și Adonis*, O.J. Campbell, considera, în comentariul ce însoțește ediția lui din 1964, că „Natura e unul dintre personajele sale principale".

[17] Tema îndatoririi ființei omenești de a naște urmași constituie, cum se știe, o axă principală a sonetelor închinate tot lui „W.M." căruia i se reproșează că e „un tată ce pruncul și-l omoară".

[18] Nu s-a putut stabili cine e „regele urgisit de soartă" la care se referă Shakespeare: comentatorii din secolul al XVIII-lea au fost înclinați să creadă că e vorba de Oedip, dar tragediile Antichității greco-romane al căror erou era regele Tebei nu fuseseră încă traduse în englezește, așa cum nu fusese tradusă nici

*Antigona sau Pietatea* (1580) a francezului Robert Garnier, singura cu acest subiect care circula pe atunci în Europa.

[19] Poetul idilic grec Bion (a doua jumătate a secolului al II-lea î.Chr.), a compus un celebru *threnos* al Afroditei în care povestește că lacrimele vărsate de zeiță se prefăceau în trandafiri și picăturile de sânge ale lui Adonis deveneau anemone.

[20] „Cei doi" – vântul și soarele.

[21] Versurile acestei stanțe sunt evident influențate de cărțile a X-a și a XI-a ale *Metamorfozelor* lui Ovidiu.

[22] Potrivit tradiției, Venus a creat o sărbătoare funerară, celebrată apoi de femeile siriene în fiecare an, primăvara. Se plantau în vaze și în ghivece boabe de grâu care erau udate cu apă caldă, pentru a le grăbi creșterea: aceste plantații erau numite „grădinile lui Adonis". Forțate să crească, plantele se uscau repede, simbolizând moartea tânărului Adonis, pe care femeile o boceau.

[23] În privința florilor răsărite pe locul unde murise Adonis, circulau mai multe legende: din lacrimile lui Venus ar fi ieșit florile de mirt, trandafirul – care, la început, era alb – s-ar fi înroșit de sângele din rana zeiței, înțepată în picior într-un spin, când ea alerga în căutarea iubitului. Anemonele au răsărit din sângele lui Adonis (vezi și *supra*, nota 19)..

[24] Porumbeii erau păsările închinate lui Venus.

[25] Paphos – oraș pe coasta de apus a Ciprului, unde se afla un templu al Afroditei-Venus.

## Opinii despre „Venus și Adonis"

Shakespeare s-a revelat ca poet, înainte de a se fi dovedit poet dramatic. Dacă nu ar fi fost *Lear*, nici *Othello*, nici *Henric al IV-lea*, nici *A 12-a noapte*, trebuie să admitem că el stăpânea principalele – dacă nu toate – însușirile unui poet: sensibilitate profundă și un admirabil simț al frumuseții, ambele înfățișate privirii într-o combinație a formei și auzului

într-o melodie armonioasă. Aceste simțăminte se aflau sub puterea propriei voințe. Încă din primele lui scrieri, el își proiecta gândirea propriei sale ființe: simțea – și îi făcea pe ceilalți să simtă – că subiectele nu erau legate de el însuși decât prin marea forță a contemplației și prin acea sublimă însușire pe care o are o minte mare când meditează asupra lumii.

S.T. Coleridge,
*Essays and Lectures on Shakespeare*, 1818.

# NECINSTIREA LUCREȚIEI

Probabil că poemul *Necinstirea Lucreției* (*The Rape of Lucrece*) e rezultatul „unei trude mai destoinice“ despre care vorbea Shakespeare în Dedicația ce deschidea *Venus și Adonis*; el a fost scris în intervalul dintre aprilie 1593 și mai 1594 și înscris în Registrul librarilor la 9 mai 1594. În acel an a fost tipărit de Richard Field, tipograful originar din Stratford care, cu un an înainte, tipărise și poemul *Venus și Adonis*. Poemul din 1594 e dedicat tot contelui de Southampton căruia îi fusese dedicat și „cel dintâi prunc al închipuirii“ lui Shakespeare – *Venus* și *Adonis*.

Una dintre surse este, și de această dată, Ovidiu – anume 140 de versuri (711-852) din cartea a II-a a *Fastelor*; de asemenea, e aproape sigur că Shakespeare cunoștea și opera lui Tit Liviu, *Ab urbe condita* (cartea I, v. 56-60). Se cuvine să observăm că tot Ovidiu și Tit Liviu fuseseră, cu două secole înainte, și izvoarele poemului *Legenda bunelor femei* al lui Chaucer. În *Palatul Plăcerii*, colecția de povestiri publicată de William Painter în 1566-1567, era inclusă și tragica legendă a Lucreției, care era cunoscută în Anglia și din traducerile din Matteo Bandello apărute în 1567 sub titlul *Cuvântări tragice* și datorate lui Geoffrey Fenton.

Se crede că abordarea acestei teme se datorează, cel puțin în parte, dorinței lui Shakespeare de a le dovedi celor care

atacaseră *Venus și Adonis* pentru tendințele lui licențioase, că e în stare să compună și versuri de o moralitate ireproșabilă. Fiindcă nu toată lumea a primit poemul din 1593 cu entuziasmul personajului din *Întoarcerea din Parnas* care mărturisea că „dormea cu *Venus și Adonis* sub pernă" ; s-au auzit și glasuri indignate, cum a fost cel al lui John Davies din Herefordshire, poet foarte stimat în epocă, autor al unor versuri în care îl învinuia pe Shakespeare că „nu a lăsat frâu liber patimii lui Venus" și că nu a ținut seama de „datoria oricărei făpturi de a păstra dreapta cumpănă a simțămintelor".

Din această perspectivă, *Necinstirea Lucreției* poate fi privită ca o replică – evident, necesară – la poemul precedent. Critica modernă avea să-i reproșeze, însă, că „a păstrat obsesia artificiului retoric" ce caracterizase și *Venus* și *Adonis*, cu alte cuvinte, că „dă mai multă atenție ornamentelor povestirii decât temei înseși" (O.J. Campbell, 1964). S-a mai făcut observația că, în poem, „au rămas vestigii ale structurii dramatice" ; ceea ce e adevărat – subiectul îl poate sugera foarte bine pe cel al unei tragedii de Seneca, prăbușirea unui tânăr prinț, mistuit de o patimă vinovată. Tarquin își pune în joc rangul și renumele și nu dobândește decât dezgustul celorlalți și dezamăgirea. La rândul ei, Lucreția e victima lipsită de apărare care, potrivit unor comentatori, o anticipează pe Lavinia din *Titus Andronicus* sau sugerează chiar înspăimântătorul destin al Desdemonei.

Din nefericire, „pasiunea pentru retorică" a lui Shakespeare – despre care s-a vorbit atâta în comentariile shakespearologilor din secolul trecut – pune în umbră cutezătorul plan dramatic ce stă la temeiul poemului. Una dintre exegeze se încheia cu o concluzie severă (poate exagerată): „Declamația strigă din răsputeri, pe când pasiunea pare să fi adormit". Observația nu e lipsită de temei : de pildă, când, rob al unor gânduri ticăloase, Tarquin stă lângă patul Lucreției, ea rostește o pledoarie de 80 de versuri, în încercarea de a-l convinge să-și schimbe planurile; după săvârși-

rea faptei vrednice de dispreț, poemul se transformă într-o lungă lamentație a Lucreției, în care ea nu își exprimă direct durerea și dezamăgirea, ci prin intermediul metaforelor. (De altfel, stanța CLXXXVI a poemului e discutată în foarte multe analize ale stilului lui Shakespeare, ca exemplu al „victoriei metaforei"). Pe de altă parte, poemul e recunoscut ca „o formă a muzicalității, a cărei varietate o întrece pe aceea a multor opere dramatice și poetice a vremii".

La un moment dat, s-a lansat ipoteza că *Argumentul* ce prefațează poemul a fost scris de altcineva, pentru că aici se spune că Lucreția ar fi trimis la Roma *doi mesageri*, pe când în textul poemului e vorba de *unul singur*. Contrazicerea și, în consecință, atribuirea – nu a putut fi rezolvată.

*Necinstirea Lucreției* e scris în strofe de șapte versuri în schema *ababbcc*, cunoscută sub numele de „rimă regală".

Traducerea românească a poemului s-a publicat prima dată în volum în 1974 (nr. 800 din „B.P.T."); ea e semnată de Dan Grigorescu.

## PREA ÎNĂLȚATULUI HENRI WRIOTHELEY, CONTE DE SOUTHAMPTON ȘI BARON DE TITCHFIELD[1]

*Dragostea pe care o port Înălțimii-voastre e fără de sfârșit de aceea, dacă această cărțulie nu ar avea început, ar fi numai un nimic nefolositor. Chezășia pe care mi-a dat-o bunăvoința voastră, și nu valoarea versurilor mele lipsite de sprijin, mă îndeamnă să cred că se vor bucura de ocrotirea voastră. Toate câte le-am scris ale voastre sunt; fiind doar o parte din câte am tăcut și vi le-am închinat. Dacă valoarea mea ar fi mai mare, îndatoririle mele ar fi și mai multe; deci, atâta câtă este, este în întregime închinată Înălțimii-voastre căreia îi doresc viață lungă, sporită încă de toate fericirile.*

Al Înălțimii-voastre preaplecat,
William Skakespeare

## Argumentul

Lucius Tarquinus[2] (care, pentru că era mândru afară din cale, fusese numit Superbus), după ce a pricinuit cruda ucidere a socrului său, Servius Tullius[3], și, împotriva legilor și obiceiurilor romane, nu a cerut să afle voința poporului, a luat în stăpânire regatul și, însoțit de fiii săi și de alți nobili din Roma, porni să împresoare Ardea[4]; în timpul cât împresurau cetatea, comandanții oștirii s-au întâlnit într-o seară în cortul lui Sextus Tarquinus, fiul regelui, și, stând de vorbă după masă, fiecare a prins a lăuda virtuțile propriei soții; printre ei, Collatinus proslăvea cinstea fără de seamăn a soției sale, Lucreția. Îndemnați de această veselă stare sufletească, cu toții au pornit în grabă spre Roma; voiau ca, ajungând pe neașteptate, să arate dreptatea celor spuse mai înainte. Dar numai Collatinus și-a aflat soția (cu toate că era târziu, noaptea) torcând împreună cu slujnicele sale; celelalte doamne au fost aflate dănțuind și petrecând în felurite locuri cu faimă proastă. Drept care toți nobilii au recunoscut izbânda lui Collatinus și bunul nume al soției sale. În acest timp, aprins de frumusețea Lucreției, dar stăpânindu-și pentru o vreme patima, Sextus Tarquinus se întoarse împreună cu ceilalți spre tabără; de aici, puțin după aceea, a plecat pe furiș, singur și (potrivit rangului său) a fost primit regește de Lucreția, în casa Collatinilor. În aceeași noapte, s-a furișat hoțește în odaia ei, a siluit-o și, în zori, a plecat în mare grabă. Lucreția, după această întâmplare vrednică de plâns, a trimis soli,

unul la Roma, la tatăl său, și un altul în tabără, la Collatinus. Ei s-au întors, cel dintâi însoțit de Junius Brutus, celălalt de Publius Valerius; și, văzând-o pe Lucreția în straie cernite, au întrebat-o despre pricina durerii ei. Punându-i mai întâi să jure răzbunare, ea le-a dezvăluit vinovatul și întreaga lui purtare, după care s-a străpuns cu pumnalul. Acestea întâmplându-se, ei au jurat într-un glas să stârpească neamul Tarquinilor, cel urât de toată lumea; și ducând trupul nefericitei femei la Roma, Brutus l-a dat în vileag pe făptaș și scârbavnica lui faptă, blestemând amarnic tirania regelui; atunci poporul a fost mișcat într-atât, încât au hotărât ca Tarquinii să fie alungați, iar cârmuirea țării să nu mai fie încredințată regilor, ci consulilor.

## I

Purtat de lângă-Ardea[4]-mpresurată
Pe-aripa unei patimi păcătoase,
De sârg Tarquin către Colațiu[5] cată,
Zorind în urmă tabăra s-o lase;
Mocnesc în el văpăi întunecoase
Ce-ar vrea un brâu de flacără să-i fie
Prea vrednicei lui Colatin soție.

## II

Tăișul poftei lui de-i ascuțit,
Cuvântul „nepătată“ e de vină:
Slăvit-a Colatin, nechibzuit,
Un cer în care alb și roș[6] se-mbină
Și două stele-n limpede lumină.
Și care-n crugul lor nepământesc
Cerească fericire-i hărăzesc.

## III

În cortul lui Tarquinus, în ajun
Dezvăluit-a marea-i fericire:
Ce darnic fost-a cerul și ce bun
Menindu-i-l Lucreției ca mire,
Că prețul ei e mai presus de fire:
Cu fala regii-ades s-ar cununa
Dar nu cu doamne cum e soața sa.

## IV

O, fericire, prea puțini te știu,
Și-aceia chiar te pierd doar după-o clipă
Cum piere-un bob de rouă argintiu
Sub auria soarelui aripă.
De cum răsari, ai și apus în pripă:
Frumseți, măriri prea slabe sunt anume
Să-nfrunte a primejdiilor lume.

## V

E frumusețea lesne deslușită
De ochii orișicărui muritor:
La ce bun vorba cea meșteșugită
Când giuvaerul cel strălucitor
Îl vede-oricine-atâta de ușor:
Mai bine să-l ascunzi, dacă ți-e drag,
Tâlharilor să nu-l dai în vileag.

## VI

Virtutea ei-prea mult i-a lăudat
Și l-a stârnit pe-acest crăiesc vlăstar,
Cu vorba-mpins-a inima-n păcat...

Pizmaș că altul dobândise-un dar
Atâta de bogat și-atât de rar,
Îl îmboldise gândul cel semeț
Că au cei mici comoară mai de preț.

## VII

Nu-ncape vorbă: -a fost necoptul gând
Cel ce-a iscat nesăbuita goană;
De trebi, prieteni, cinste, rang uitând,
El vrea să stingă flacăra avană
Ce-n măruntaie-l arde ca o rană.
Dogori mocnind sub a căinței gheață.
Nu vă-mpliniți și-aveți prea scurtă viață!

## VIII

Fățarnicului prinț, întâmpinându-l,
Stăpâna casei îi dădu binețe;
Se înfruntau pe-obrazul ei, de-a rândul,
Virtutea și sfioasa Frumusețe;
De-ale Virtuții vorbe prea semețe,
Roșea Frumsețea; cealaltă-nciudată,
Mânjea cu-argint Frumsețea nentinată.

## IX

Dar de-ai Venerei gingași porumbei[7]
I-a fost Frumseții albul dăruit;
Și-atunci Virtutea-și cere roșul ei:
Îl dase celor ce l-au mântuit
Ca pe un scut, în Veacul Aurit[8];
Rușinea, dacă năvălea cumva.
Pe alb de-ndată roșu-l ocrotea.

## X

Pe-obrazu-i, ca pe-un herb, stăteau de-olaltă
Roșu-frumsețe, alb curat-virtute,
Schimbându-și, deci, și una și cealaltă,
În luptă grea, culorile știute
De mult, din vremea lumii-abia născute
Iar slava lor înaltă le dă ghes
Să-și schimbe schiptrul între ele-ades.

## XI

Oștirile de roze și de crini
Ce-n lupta lor tăcută se înfruntă
Au prins ai lui Tarquinus ochi haini;
Cei doi mișei, temându-și moartea cruntă,
Se dau învinși, că moartea-i înspăimântă;
Dar nimeni nu vrea robi asemeni lor,
Fățarnici și cu glas amăgitor.

## XII

Rostirea, deci, menită să dea slavă,
Risipitor zgârcit acum le pare:
Că iscusința ei e prea firavă,
Nu poate frumusețea s-o măsoare
Și ochii, în tăcuta lor mirare,
Vrăjiți de tot dau înțeles deplin
Cuvântului rostit de Colatin.

## XIII

Un diavol se închină unei sfinte
Ce nu străvede-a lui fățărnicie.
Că n-a luat la rău nicicând aminte;

Cum pasărea de laț-ascuns nu știe.
Lucreția-l primește-n ospeție,
Cinstindu-l precum cere rangul său,
Că el nu-și dă pe față gândul rău.

## XIV

Și nici un semn al tulburării nu-i
Să spună de mârșavele-i păcate
Înfățișate-n straiul falei lui;
Doar ochii tălmăcesc uimirea, poate;
Ei sunt săraci, deși le au pe toate.
Sărmani avuți, bogați ducând-o greu,
Îndestulați din plin, flămânzi mereu.

## XV

Ea, însă, ochi străini nu întâlnise
Și nu-nțelege graiul lor ce-nseamnă;
De tainele cu iscusință scrise
În cartea de cleștar, ea nu-și dă seamă
Cât nu muști nada, de cârlig n-ai teamă
Și-n ochii lui uimiți ea deslușește
Lumina doar ce-n ei se oglindește.

## XVI

De Colatin, de faima lui el spune,
Cum crește-ntr-a' Italiei câmpii;
Îi poleiește-n laude-al său nume:
Cum au cules a'sale vitejii
Cununi și arme frânte-n bătălii.
Ea brațu-și-nalță către bolta sfântă
Și-i mulțumește pentru-a lui izbândă.

## XVII

Tarquin dă lămuriri amăgitoare,
Cerându-și, dar, iertare c-a venit.
Și nici un semn de vifor nu răsare
Pe cerul lui senin și liniștit,
Cât Noaptea, maică-a Spaimei, n-a zvârlit
Posomorâta beznă pe pământ,
A zilei strălucire-ntemnițând

## XVIII

Zicând că-i ostenit din cale-afară,
Tarquin se duse la culcare-apoi:
Cu preasfioasa doamnă.-ntreaga seară,
A stat de vorbă, până-i noaptea-n toi,
Când somn de plumb și viață-s în război
Al tihnei dar tâlharului nu-i dat,
Nici cugetului, bietul, tulburat.

## XIX

Și ei veghează depănând în minte
Primejdiile-asupră-și grămădite;
Dorințele merg, însă, înainte,
De firava nădejde domolite
Și iar de deznădejde întețite:
Când o răsplată-adaști, bogată foarte,
De-i moartea-n preajmă, nu ghicești că-i
moarte.

## XX

Cei ce avere vor, nemăsurată[9],
Agoniseala-ntreagă-n van și-aruncă

Și tot ce nu a fost al lor vreodată;
Râvnind deci totul, mai puțin au încă.
Sau, vreun câștig când izbutesc să strângă,
Înseamnă-acesta sațiu și dureri,
Ei sărăcind când au prea multe-averi.

## XXI

Vrem vieții să îi dăm, când e-n amurg,
Măriri, belșug și tihnă,-ntotdeauna
S-atingem țelu-acest, trudim cu sârg.
Dăm una pentru tot, tot pentru una,
Dăm viața-n lupte, falei vrând cununa,
Dăm fala pe-avuție, însă banii
Aduc ades doar moarte și pierzanii.

## XXII

Primejdiei îi dăm ce suntem, deci,
Cerându-i ceea ce am vrea să fim;
Și-un beteșug ne chinuie în veci:
Vrând tot mai multe, nu ne mulțumim
Cu ce-i al nostru, și-l nesocotim;
Prefacem, astfel, în nimicnicie
Tot ce-am dori mai plin de spor să fie.

## XXIII

Cu minți pierdute, și Tarquin la fel
Zălog pe-a'sale pofte cinstea-și ține
Și pentru sine, pradă se dă el;
Ce-i adevărul când nu crezi în tine?
Cum pot fi drepte judecăți străine,
Când însuți tu te lași, fără măsură,
Lovit de defăimare și de ură?

## XXIV

E miezul nopții... Toropeala grea
Închide-a'muritorilor pleoape.
Nu-și lasă raza blândă nici o stea,
Se-aud doar cobe, urlă lupi pe-aproape,
E ceasu-n care-n gheara lor încape
Sărmanul miel... Curatul cuget moare.
De veghe stau omor și desfrânare

## XXV

Tarquin, de pofte-mpins, își ia tunica,
Din așternut în grabă se strecoară
Dorința luptă-n sufletu-i cu frica:
Una-l dezmiardă, alta-l înfioară;
De-a poftei vrajă, spaima se-mpresoară
Și-l cheamă înapoi să dea curând,
Că dorul cel năuc l-a fost înfrânt.

## XXVI

Jungherul ascuțit, izbit de cremeni,
Scântei din piatră iscă, stol fierbinte
Și-apoi o faclă, unei stele-asemeni,
Pentru privirea-i dornică aprinde;
Și gându-și tălmăcește în cuvinte:
„Din piatră focul l-am silit să iasă
La fel s-o-nfrâng pe doamna preafrumoasă".

## XXVII

Primejdii multe vede, alb de groază,
În faptele scârbavnice-ale sale,
Și-ades în minte i se-nfățișează

Cum va cunoaște negrăită jale;
Privește-n silă a dorinței zale:
Că moare dorul împlinit, curând...
Pe drept își înfrânează strâmbul gând.

## XXVIII

Nu-ți da văpaia, faclă de lumină.
Pe facla ce te-ntrece s-o umbrești!
Pieri, gând netrebnic, nu mânji cu tină
Un înger stând în înălțimi cerești;
Pe cel mânjind veșmântul de zăpadă
Al dragostei, osândă grea să cadă.

## XXIX

„Rușine-a-ntregii oști de cavaleri!
Ocară-a țărnei vechii-mi seminții!
Tu, faptă rea ce-ascunzi numai dureri!
Cum? Pe-un voinic iubirea îl robi?
De-a pururi prețul drept se-adeveri
Deci fapta-aceasta josnică a mea
Pe-obraz pentru vecii se va săpa

## XXX

Necinstea va trăi pe-al meu mormânt,
Pe veci mânjindu-mi herbul auriu:
Heralzii-un semn în curmeziș punând[10],
Vor scrie ce mârșav a fost să fiu;
Și toți urmașii, până-ntr-un târziu,
Zvârlind peste cenușa-mi blestem greu,
S-or rușina că tată le-am fost eu.

## XXXI

Ce-mi poate-aduce-a patimii-mplinire?
Un abur, spumă, vis ce nu se-ncheagă,
Surâs de-o clipă, ani de tânguire;
Vinzi toată veșnicia doar pe-o șagă?
Pentru-un ciorchine smulgi o vie-ntreagă?
Coroana vrând s-atingă, doar atât,
De sceptru-i cerșetorul omorât.

## XXXII

De-mi află Colatin mârșavul plan,
Parcă-l și văd încoace cum zorește
Căminul, deci, i-l împresor în van:
O faptă ce pe juni îi prihănește
Și-nțelepciunii-aduce deznădejde:
Păcatu-i viu, virtutea e pe moarte,
Și cine-n veci rușinea va s-o poarte?

## XXXIII

Când sub nemernicie mă-ncovoi,
Ce poate născocirea să mai zică?
Genunchii-s moi, mut glasul, ochii goi
Și inima îmi sângeră de frică:
De-i vina grea, mai mare-i spaima,-adică:
Nu fuge spaima, nici nu luptă: piere
Nevolnică, lipsită de putere.

## XXXIV

De-l ucidea pe tata, pe copii.
Capcane de-ntindea să mă răpună.
Prieten foarte drag de nu mi-ar fi,

Iertată-ar fi și pofta mea hapsână,
Ce-ar zice pe urgii că se răzbună:
Dar el mi-e neam, prieten prea iubit,
Și-astfel rușinea mea n-are sfârșit.

## XXXV

De hulă-s vrednic – de mă vor afla...
De ură – dar în dragoste nu-i ură...
Iubirea-i cer – iubirea nu-i a sa;
Voința mea orice dojană-ndură
Și frânge judecată și măsură:
Un-tâlc rostit de-un moș te-nfricoșează?
Atunci de-o biată cârpă[11]-ți este groază."

## XXXVI

Ținând, astfel nelegiuit județ
C-un dor de jar și-un cuget ca de gheață,
El gândul bun gonește cu dispreț
Și de la gândul rău își ia povață:
Ci de la el cum să-și ucidă-nvață
Curatele simțiri, făcând să pară
Tot ce e hâd – frumos din cale-afară;

## XXXVII

„Privirea cercetându-mi, temătoare,
Urmează el, m-a prins de mână, blând,
Să afle veste despre oastea-n care
Stă dragu-i Colatin, cel neînfrânt;
Din spaimă, ce culori s-au fost născând!
Când ruje pe poiene răsfirate,
Când așternuturi albe și curate.

## XXXVIII

Din mâna zăvorâtă-n mâna mea,
S-au strecurat fiori de spaimă, grei;
Ea, deslușindu-i, brațul mi-l strângea,
Nevătămat să-i spun că-i soțul ei.
Și când i-am spus, Narcis[12] n-avea temei
Surâsul de-i vedea, să se scufunde
Iubindu-se pe sine doar – în unde.

## XXXIX

Dezvinuiri, atunci, de ce să cat?
Toți amuțesc, frumsețea când grăiește
Cei mici își plâng măruntul lor păcat,
Iubirea-n inimi slabe nu vorbește:
Dorința pașii mi-i călăuzește,
Când steagul ei se-nalță-n bătălie,
Fricoșii chiar se bat cu vitejie.

## XL

În lături, teama! Piară șovăirea!
Zbârciții ani așteaptă-i, cumpătare!
Și inima-mi va asculta privirea..,
Dă-nțelepciunii aspra cugetare;
Joc rolul tinereții-nvingătoare.
Doru-i cârmaci, frumsețea-i țel: n-am teamă
Că luntrea mea de-un țărm bogat se sfarmă.“

## XLI

Cum grânele-s de ierburi năpădite,
Așa-s, de pofte, blândele sfieli;
El se strecoară-ncet, pe nesimțite...

Nădejdi mârșave, gingașe-ndoieli,
La fel slujind nedrepte rânduieli.
Îl cheamă deopotrivă-a' lui porniri
Când spre-mpăcare[13], când spre cotropiri.

## XLII

În cuget, sfântul chip al ei l-a pus;
Pe-același jeț, pe Colatin l-așează:
Un ochi, privind-o,-l tulbură nespus;
Celalt, privindu-l cu privire trează,
Alături pe cei doi nu vrea să-i vază
Și sfatul bun al inimii îl cheamă:
Ea, prihănită.-l duce la prihană.

## XLIII

Lăuntrice puteri vin să-l ajute:
Supuse, pofta-i umplu, tot așa
Cum orele se umplu de minute;
Nemăsurat sporesc trufia sa
Plătindu-i bir cât nu se cuvenea.
De pofte ticăloase îndemnat,
El, rătăcit, pornește spre-al ei pat.

## XLIV

Se trag în lături grelele zăvoare
Dintre dorința lui și-al ei iatac;
Când ele cad înfrânte,-l mustră tare
Să cugete din nou pe hoț îl fac.
Nici pragurile-n calea lui nu tac
Și nevăstuica[14] scheaună văzându-l
Îl sperie, dar el și-urmează gândul.

## XLV

Se trag porți îndărătnice deoparte;
Atuncea vântul. vrând să-l țină-n drum,
Năvală dă prin zidurile sparte,
Îi suflă-n faclă,-i zvârle-n față fum,
Și fără călăuză-l lasă-acum;
Dar inima, cu dorul ei fierbinte,
Din nou văpaia faclei o aprinde.

## XLVI

Și facla, iscodind, dă la iveală
Mănușa ei, și-n ea un ac ascuns;
Luând-o de pe jos, fără fereală,
În deget acu-ndată l-a străpuns
Parcă zicindu-i: „Înapoi! De-ajuns?
Podoabele domniței nentinate
Nu știu de-aceste jocuri blestemate.“

## XLVII

Opreliștile mult prea slabe sunt:
El n-a-nțeles ce-i spune fiecare
Și crede că mănușă, porți și vânt
Ar vrea să-l pună doar la încercare,
Sau că-s la fel cu piedicile care
Țin ceasu-n loc, minutele-ndemnând
Tot birul să-și plătească, rând pe rând.

## XLVIII

„La fel îi ies și primăverii-n cale
Câteodată gerurile, spune,
Ca să-i sporească farmecele sale

Și-al păsărilor ghers mai lin să sune;
Cu chin plătim tot ce-i de preț pe lume:
Stânci, hoți, furtuni, potmoluri și talazuri
Pândesc în drum bogatele barcazuri.“

## XLIX

De tot ce și-a dorit, de tot ce-a vrut,
De cerurile visurilor lui,
Îl mai desparte-o ușă, doar atât,
Și în zăvor nici pic de vlagă nu-i;
Nelegiuire, pentru ce îi spui
Să-nalțe rugi spre cer, de parcă cerul
Păcatului, cel greu i-ar fi străjerul?

## L

În toiul sterpei sale rugăciuni,
Când cere de la veșnica putere
Izbândă-asupra fragedei minuni
Și împlinirea gândului i-o cere,
Tresare: „Siluire-i a mea vrere;
Asemeni fapte nu-s deloc plăcute
Puterii care-aș vrea să mă ajute.

## LI

Noroc, Iubire, zei să-mi fiți, deci, voi;
Pe hotărâre vrerea mi-am clădit:
Iubirea-i foc topind al spaimei sloi,
Doar vis rămâne gândul nemplinit,
Păcatul greu prin milă-i izbăvit
Al bolții ochi[15] se-nchide: ascund norii
Rușinea ce urmează desfătării.“

## LII

Zăvoru-l saltă mâna păcătoasă,
Genunchiu-mpinge ușa, să o spargă:
Hulubul doarme, de ereți nu-i pasă;
Astfel, trădarea, neștiută,-aleargă;
Se teme-acel ce vede-un șarpe-n iarbă;
Dar ea, prin somn, defel nu bănuiește
Că-n preajmă-al lui pinten o pândește.

## LIII

Smintiții pași drept în iatac îl duc:
El vede patul ei neîntinat;
Perdeaua-i trasă, bâjbâie năuc.
Și ochii-n cap se-nvârt neîncetat:
Trădarea lor simțirea i-a-ndemnat
Să dea poruncă mâinii să sfâșie
Norul ce-ascunde luna argintie.

## LIV

Cum soarele cu suliți de văpăi,
Zbucnind din nouri, văzul nostru-l fură,
Astfel, orbiți, clipiră ochii săi,
Când prin perdea deodată se-abătură
Lumini pe care ochii nu le-ndură;
De-aceea, poate,-ori poate de rușine
El pleoapele închise strâns le ține.

## LV

În bezna-acestor temniți de piereau,
Cum boala-și află leacu,-ar fi văzut,
Cum Colatin și soața-alături stau

În fără de prihană așternut;
Dar se deschid, că soarta-așa a vrut
Domniței să-i omoare-uimirea sfântă,
Și viață, bucurii să i le vândă.

## LVI

Sub chip de trandafir, un pumn de crin
Lipsește perna de o sărutare:
Ea se desparte-n două, ca de chin,
Două movile vrând o alintare,
Și al ei cap ca-ntr-un mormânt răsare,
A vredniciei statuă, cioplită,
Să fie de nevrednici ochi cinstită.

## LVII

Și din culcuș, pe verdele lăicer.
Cealaltă dalbă mână se arată
Ca lăcrămioara-n iarba lui Prier,
De rouă nopții din belșug udată;
În ochi îi stă lumina ferecată,
Pân'ce din bolți de umbră va țâșni,
Împodobind strălucitoarea zi.

## LVIII

Se joacă-n păru-i răsuflarea blândă,
Desfăt sfios, sfieli desfătătoare,
Și viața-și scrie-n moarte-a ei izbândă
Și moartea-n viața pururi muritoare;
În somn e mai frumoasă fiecare,
De parcă ura grea nu le desparte,
Trăiește moartea-n viață, viața-n moarte.

## LIX

Încercănați cu-albastru, albii sâni,
Doi globi de fildeș; nesupusa lume
Ce știe-un soț, nu știe alți stăpâni,
Și numai soțului i se supune.
Tarquin e-mpins de-o poftă fără nume
Vrând tronul să i-l fure, tâlhărește,
Acelui ce cu drepte legi domnește.

## LX

La ce privește fără să se mire?
Ce-l miră, iarăși, fără să poftească?
Aprinși de a dorinței rătăcire.
Prind ochii, de dorinți, să ostenească;
Privesc într-o uimire nefirească
Obraji de nea și trup de alabastru,
Și vine-asemeni cerului albastru.

## LXI

Cum leu-și potolește crunta foame,
Biruitor, cu prada când se joacă.
Peste sărmanul suflet care doarme
Dorința amorțită el și-apleacă.
Se domolește pofta, dar nu seacă;
Răscoala pentr-o clipă-năbușind,
Pârjol în vine ochii-acum aprind.

## LXII

Dorințe, sclavi fugari, cătând la jaf.
Oșteni cu sufletu-mpietrit în luptă.
Ce lasă-n urmă sânge, scrum și praf.

Și nu văd lacrimi, plânsul nu-l ascultă;
Sunt pline de trufia lor cea multă,
Și inima-n război, bătând. le cheamă,
Cetatea intră să le-o dea pe seamă.

## LXIII

Iar ochiul, toba inimii l-aprinde:
Baltagul oștii mâinii el i-l trece:
Ea de-a'trufiei fumuri se cuprinde,
Să-i cucerească țara se întrece,
Spre pieptul gol ea pasul și-l petrece
Se trage-a vinelor oștire iute,
Lăsând pustii rotundele redute.

## LXIV

Spre tainița în care-a lor stăpână
A adormit, străjerii dau năvală:
Că e împresurată vor să-i spună
Privirile-nfricate de răscoală
Ies, de sub gene-nchise, la iveală:
Cătând a tulburărilor pricină,
Orbite sunt de-a faclei lui lumină.

## LXV

Acum vi-o-nchipuiți cum s-a trezit
În. crucea nopții, somnul cum și-l strică
Vre-un strigoi crezând că s-a ivit;
Îi tremur mădularele de frică,
E fără margini spaima ei adică:
Din somn pe negândite deșteptată,
Se dovedește spaima-ntemeiată.

## LXVI

Înfășurată-n mii de spaime zace
Și tremură ca pasărea căzută;
Închide ochii, dar atunci se face
Că-n preajmă-i vine-o stafie urâtă.
Aceste umbre mintea le-ntărâtă.
Că ochii nu-i iau judecata-n seamă,
Și-atunci i-aruncă-n bezne-adânci și-n teamă

## LXVII

Și către pieptul ei de fildeș moale,
Berbec nemernic – mâna lui se-abate,
Și-aude dinăuntru cum, cu jale,
Sub meterezele împresurate,
Rănită, biata inimă se zbate;
El cu mânie-ascultă, nu cu milă,
Vrând să deschidă porțile prin silă.

## LXVIII

Răsună vorba lui precum o goarnă
Către vrăjmașa împietrită-n spaimă
Ce-n alb culcuș mai alb obraz și-ntoarnă
Să afle-a larmei pricină și taină;
El mâinile își mișcă,-abia îngaimă,
Să-i spună pentru ce. îl roagă ea,
El săvârșește-această faptă rea.

## LXIX

Iar el: „Obrajii tăi o știu prea bine:
Văzându-i, albii crini albesc de ciudă,
Roșesc și trandafirii de rușine;

Obrajii-ți, deci, vor face se se-audă
Că de-am pornit la lupta asta crudă,
Sunt ochii tăi de vină, numai ei
Te deteră-n-vileag ochilor mei.

## LXX

Învinuirii tale îi voi spune:
Frumsețea ta capcană-a fost să fie,
Cuminte vrerii mele te supune,
Tu vrerii-mi pământească bucurie;
Luptat-am, deci, cu vrerea dată mie,
Dar când a-nfrânt-o dreapta-mi judecată,
Au întremat-o nurii tăi de-ndată.

## LXXI

Văd jalea-n fapta mea cum stă pitită,
Cum apără, știu, spinii zvelta floare,
De-un ac știu mierea dulce că-i păzită,
Le-am învățat de mult pe fiecare;
Dar vrerea să le-audă nu e-n stare:
Privirea-i fărdelege, fărdeminte,
Dar frumusețea știe s-o alinte.

## LXXII

Am cântărit în sufletu-mi, pe rând,
Ce rău aduc, ce chin, ce umilinți;
Dar patima nu am putut s-o-nfrâng,
Să-mi pun în fiare apriga dorință;
Știu, vor urma și lacrimi de căință,
Dispreț, și-nvinuiri și dușmănie,
Dar mi-este dragă-a mea nemernicie.“

## LXXIII

Zicând, rotește spada lui tăioasă
Cum un erete se rotește-n zbor
Și-aripa-asupra păsării și-o lasă
Ca umbra-ntunecată-a unui nor;
Sub fierul lui, de moarte-aducător,
Ea stă, precum sărmanele boghete
Sub clonțul ucigașului erete.

## LXXIV

EI zice: „Desfătarea ta o vreau:
De nu, cu sila drum o să-mi deschid
Și-n patul ăsta viața o să-ți iau;
Apoi, un sclav de rând o să ucid,
Cu viața ta și cinstea-ți năruind,
Culca-voi leșul tău pe brațul lui,
Jurând că dezmierdându-l te văzui.

## LXXV

Ca țintă a ocării se va trece
A soțului tău viață pân'la moarte,
Și neamurile fruntea o să plece,
Rodirea-ți nume scârbav o să poarte;
Pieirea-ți, izvodire-a ăstor soarte,
De-a pururi, peste veac, s-o pomeni
În cântece și-n pilde de copii.

## LXXVI

De te supui, țin taina, zice el;
Păcatu-ascuns e parcă nemplinit,
Un rău mărunt ajută-naltul țel,

Și spunem că-i tertip meșteșugit
Veninul e în leacuri drămuit,
Astfel încât, cernută-n grijă mare,
Otrava lui aduce vindecare.

## LXXVII

Deci pentru soțul tău și pentru prunci,
Ascultă-mă: prin moartea-ți nu cumva
Asupră-le rușinea s-o arunci,
Mai rea decât a sclavilor dangà,
Decât un semn din naștere mai rea:
Că sunt urmarea firii-acestea toate.
Și nu a mârșăviilor spurcate."

## LXXVIII

El se ridică-oprindu-se-o clipită,
Crunt basilisc[16] cu ochiul ucigaș;
Iar ea, icoană-n veci neprihănită,
Hulub sub gheara șoimului zăcaș,
Ca-ntr-un pustiu înalță rugi, abraș,
Sălbaticei, nelegiuitei fiare
Ce-i dete numai poftei ascultare

## LXXIX

Când peste lume cad cumpliții nori
Și-nalții munți în pâcle-i înfășoară
Urcă-adieri din hăuri uneori,
Vestind, cu răsuflarea lor ușoară,
Că-nveninații aburi or să piară;
Iar graba lui cuvântul ei oprește:
Pluto ascultă -,Orfeus viersuiește.[17]

## LXXX

Cotoi hulpav se joacă nemilos
Cu șoricelul tremurând sub gheare;
Iar foamea-i de zăgan nesățios
Stârnită-i și mai mult de-a ei purtare;
Și inima n-ascultă-a ei rugare:
Mai tare-i pofta, cremenea se moaie
Sub necurmata lacrimilor ploaie.

## LXXXI

Cere-ndurare-n van a ei privire
Țintindu-i fața lui neîndurată;
Suspine rup sfioasa ei vorbire,
Sporindu-i gingășia: câteodată
Rostirii-i schimbă-osânda-ndătinată:
Se frânge vorba: cine s-o priceapă?
Rostește două, una pân'să-nceapă.

## LXXXII

În numele lui Zevs cel preaslăvit
Al rangului și al prieteniei,
Al lacrimii, al soțului iubit,
Al legii celei sfinte-a omeniei,
Al cerului puternic și al gliei,
Să cate,-l roagă ea, a se supune
Doar cinstei, nu dorințelor nebune.

## LXXXIII

Ea-i spune: „Ospeției nu îi da
Asemeni preț, atât de-ncrâncenat;
Izvorul ce te-adapă nu-l spurca;

Să nu strici ce nu poate fi schimbat,
Nici nu ținti, că ținta-i cu păcat:
Un vânător nu cată să doboare
O ciută, când nu-i timp de vânătoare

## LXXXIV

Fii bun! Prieten ești cu soțul meu.
Tu ești puternic: nu mă urgisi –
Capcane nu-mi întinde: slabă-s eu.
Nu pari a fi minciună: nu minți!
Ca un vârtej, suspinu-mi te-o clinti.
Un geamăt pe-un bărbat de l-ar mișca,
Te miște plânsul și durerea mea.

## LXXXV

Ce inima, ca valu-ntinsei mări,
Izbind în stânca rău-prevestitoare,
O moaie-n necurmatele mișcări;
Topită, piatra se preschimbă-n mare:
De nu ești decât pietrele mai tare,
Te-ndupleca-vor lacrimile mele!
Deschide mila porți de-aramă grele.

## LXXXVI

Te-am ospețit că-i semeni lui Tarquin[18];
Mânjit-ai chipul ce i-ai fost furat.
Cerești oști i-oi spune de-al meu chin
Cinstitul nume i l-ai întinat.
Nu ești ce pari a fi cu-adevărat.
Nu pari ce ești: un zeu, vlăstar crăiesc,
Căci domnii-s zei ce lumea cârmuiesc.

## LXXXVII

De ce sădești desfrâu-n anii tăi?
Prea timpuriu el muguri o să lege;
De bați de-acum ale rușinii căi,
Ce-o să cutezi când vei ajunge rege?
Să afli dar: crăiasa fărdelege
Nici un supus n-o uită niciodată
Nu poate fi-n țărână îngropată.

## LXXXVIII

Vrei dragostea să ți se dea din teamă:
Din dragoste-s temuți slăviții crai;
Netrebnicii cu ei te-or ști de-o seamă
Când vor afla ce fapte săvârșeai.
Deoparte, deci, e potrivit să stai;
Sunt prinții-ochean, cărți, școli pentru norod,
Prin ei citesc supușii,-nvață, văd.

## LXXXIX

Ai vrea, deci, desfrânării să-i fii școală?
Rușinea s-o citească,-ai vrea, în tine?
Ochean să-i fii ce scoate la iveală
Cum fărdelegii-i dai puteri depline,
Cinstind necinstea cum nu se cuvine?
Dojana aperi, lauda lovești
Și numele cel bun îl terfelești.

## XC

Pe cel ce ți dete-n seamă stăpânirea,
Stai, stăpânește-ți răzvrătita vrere!
Cu spada-ți n-apăra nelegiuirea,

Când să-i ucizi prăsila ți se cere.
Cum n-are cinul tău înalt putere,
Când să păcătuiască a-nvățat
Din pilda ta netrebnicul păcat?

## XCI

Cât de grozav păcatu-acesta pare,
Când se-oglindește-n vechile păcate!
Greșelile își vede omu-arare,
Le-năbușe; doar crunte le socoate
Când le zărește-n fapta vr-unui frate;
În mârșăvii ascunși, vrea ochii, parcă,
De la păcatul lui să și-i întoarcă.

## XCII

Întind spre tine mâna-n rugăciuni,
Nu spre nesăbuita-ți desfrânare;
O, măreție, vino din surghiun,
Alungă vorbele lingușitoare,
Și zvârle dorul calp în închisoare!
De pâcla poftei ochii-ți vei spăla,
Să-ți vezi și starea și s-o plângi pe-a mea."

## XCIII

Răspunde el: „Umflat de stăvilar,
Nestăpânitu-mi val nu dă-napoi.
Se sting lumini, s-aprinde-nalt pojar.
Și-n vânt ard mânioasele văpăi.
Spre mare-aleargă râuri în șuvoi;
Plătindu-i bir puternicei stăpâne,
Apa-i sporesc, săratul gust rămâne."

## XCIV

„Ești domn puternic, spune ea, ești mare
Se varsă în talazul tău, pe rând,
Necinstea, strâmbătatea, desfrânarea,
Puhoiul sângelui să-ți spurce vrând.
De-or izbândi, te vor schimba curând
Și într-o baltă marea or s-o-ngroape,
Nu-i baltă în genunea ta de ape.

## XCV

Deci robii fi-vor regi, tu rob vei fi;
Tu nobil cazi, ei urcă-n josnicie;
Mormânt al tău, prin tine vor trăi;
Tu le iei scârba, ei a ta mândrie.
Ce mari surpați de cei mici să nu fie.
Pe-naltul cedru-un copăcel nu-l pleacă
Da-n umbra lui întreaga vlagă-i seacă.

## XCVI

Să-ți stea supus, deci, gândul ți-l silește“...
„Destul! Nu mai ascult! el strigă, -ajunge!
Supune-te iubirii-mi; ura crește,
Nu te dezmiardă, crâncen te străpunge;
Și àpoi, în batjocoră te-oi frânge,
La vreun argat în pat o să te pui,
Să-mparți, astfel, scârbava soartă-a lui.“

## XCVII

Zicând, lumina calcă în picioare:
Desfrâul e-al luminii vechi dușman;
Rușinea-n beznă dă să se-nfășoare;

Lovește, când e-ascunsă, mai avan.
Lupul sfâșie albul miel sărman
Ce plânge, bietu,-n albul lui veșmânt
Pe buze-i culcă plânsul ca-n mormânt.

## XCVIII

Tulpanul ei îi priponește strâns
Sub frunte vaietul îndurerat;
El fața-și răcorește-n al ei plâns
Ce din sfioșii ochi s-a revărsat;
Desfrâul prihănește dalbul pat
Pe care-n veci cădea-vor lacrimile grele
Ca petele prihanei să le spele.

## XCIX

Un bun mai scump ca viața ea-și pierduse
El dobândise ce va pierde iar;
Prin silnice uniri sunt vrăji aduse,
Rodește-n bucurii un plâns amar,
Din pofte calde reci ocări răsar.
Desfrâul fură cinstea cea cuminte,
Tâlharu-i mai sărac decât-nainte.

## C

N-adulmecă ogarul ghiftuit,
Sătulul șoim nu urcă-n ager zbor:
Vânatul ce prin fire li-e menit
Deloc să-l fugărească nu mai vor;
Tarquin, hulpav, se-nfruptă-asemeni lor:
Se schimbă gustul gingaș în durere
Ce-i mistuie mirositoarea vrere.

## CI

Păcate cu acesta deopotrivă
Nu-ncap în necuprinsa-nchipuire;
Vărsând tot ce-a-nghițit, ca o bețivă
Își limpezește Pofta-a ei privire,
Să vadă sluta ei nelegiuire:
Trufaș, desfrâul neînfrânat gonește
Pân'ce-a trufiei gloabă poticnește.

## CII

Cu pasu-npleticit, cu fața trasă,
Posomorâtă, cu privirea grea,
Sleita poftă plânge, mincinoasă,
Cum cerșetoru-și plânge soarta rea;
Trufașul trup să-nfrunte Harul vrea,
Cerșește, însă, mila cea de sus
Când vede că desfrâul e răpus.

## CIII

E doldora Tarquinus de păcat,
Plinind tot ce fierbinte și-a râvnit;
Osânda-astfel aspră și-a chemat,
De-a pururi va rămâne osândit,
Cu-al inimii sfânt templu năruit,
În care-n cete grijile se-adună
Să-și vadă prihănita lor stăpână.

## CIV

Ea spune că zidirile-i preasfinte
Le-au spart supușii ei în răzvrătire,
Și fapta lor mârșavă, fărdeminte,

I-a-mpins și nemurirea în robire,
Încătușând-o-n chin și-n lâncezire:
Ea li-i stăpână încă, după lege.
Dar gândul ei pe-al lor nu-l înțelege.

## CV

Biruitor robit, bogat sărac,
Furiș el piere-n noaptea-ntunecată,
Purtându-și rana care, veac de veac,
De nimeni n-o să fie vindecată:
De chinuri prada lui e sfâșiată,
Povara desfrânării lui purtând,
Iar el povara unui culpeș gând.

## CVI

Hoțiș, el ca un câine se târăște;
Ea tremură-nfricată ca o mia.
El, mohorât, pe sine se urăște;
Cu unghiile carnea-și rupe ea.
Aleargă el, ud de-o sudoare grea;
Ea zace-n noapte, nencetând să geamă;
Fugind, el stinsa poftă și-o blesteamă.

## CVII

El pocăit și trist se-ndepărtează;
Ea, suflet părăsit, pe loc rămâne.
Adastă el a dimineții rază:
Ea zorii vrea de-a pururi să-i amâne:
„Se-arată-n zori păcatul nopții, spune,
Și ochii mei nicicând nu învățară
S-ascundă sub sprâncene-a lor ocară.

## CVIII

Le pare că toți ochii pot să vadă
Năpastele ce înșiși le-au văzut;
Vor, deci, ca bezna veșnică să cadă:
Păcatu-ascuns astfel rămâne mut.
Doar lacrimile-l fac de toți știut,
Și pe obraji adânc se sapă el
Cum apa tare sapă în oțel.“

## CIX

Strigând, alungă somn, odihnă, toate;
Dă ochilor poruncă să orbească
Și inima să-și scoale, pieptu-și bate:
O-ndeamnă pieptul să i-l părăsească
Și într-un piept curat să se-oploșească:
Durerea ei mânia și-o aruncă
Spre taina nopții neagră și adâncă.

## CX

„O, Noapte, chip de beznă și gheenă.
Izvod al hulei și al desfrânării,
A tragediilor cumplită scenă[19],
Genune de păcat, liman ocării,
Codoașă, leagăn al nerușinării.
Tu hrubă-a morții, rea, uneltitoare,
Tâlhar de rând și tainică trădare.

## CXI

Mârșavă noapte, tu, cuibar al cetii,
Pricină ești a rănii mele-adânci:
Adună-ți pâcla-n calea dimineții,

Cu-al vremii crug în luptă să te-arunci;
Iar soarele de urcă-n cer, atunci
Cât încă nu a coborât din slavă,
Să-i țeși deasupra nouri de otravă.

## CXII

Îmbracă zorii-n putrede duhori
Și fură-le curata răsuflare,
Întunecă-le-naltele lucori;
Când urcă-n pisc de cer slăvitul soare,
Trimite aburi groși să-l înfășoare;
Și-n veșnic miez de noapte să așeze
Lumina sugrumatei lui amieze.

## CXIII

Tarquin e prunc al nopții: de-ar fi noapte,
Crăiasa de argint[20] și-ar pângări.
Iar stelele, mânjite de-a'lui fapte,
Prin sânul nopții-n veci n-ar mai privi:
Astfel, părtași ai chinului mi-ar ști;
Dacă o-mparți, e mai ușoară jalea,
C-un basm, hagiii-și mai scurtează calea.

## CXIV

Nu-i nimeni să roșească, deci, cu mine,
Clătind din cap, pe piept, ținându-și mâna[21],
Umbrindu-și ochii[22],-amara lor rușine:
Tânjind, rămân aici pe totdeauna,
Cu lacrimi de argint sărând țărâna,
Cu gemete cuvintele-mi să-mbin,
Surpând clădirea bietului suspin.

## CXV

O, noapte, horn cu fumuri necurate!
Obrazu-ascuns sub negrele-ți mantii
Să nu-l lași rana caznei să-și arate
Să-l vadă-astfèl iscoditoarea zi:
Păstrează-ți mohorâtele moșii:
    Păcatul săvârșit pe-al tău pământ
    Aici e drept să-și afle un mormânt.

## CXVI

Să nu lași ziua cea clevetitoare
Să deslușească, scrise pe-a mea frunte,
Cum se pierdu gingașa nentinare,
Cum fost-au jurămintele înfrânte;
Ea, ce-nțelesul slovei nu-l pătrunde,
    Cu mare glas la toți va da de știre
    Că mi-a citit păcatul în privire.

## CXVII

Pe prunci o să-i ogoaie-a mea poveste
De faima lui Tarquin vor tremura;
Retoricești găteli vor fi aceste:
Păcatul lui Tarquin, dojana mea;
Poeți flămânzi de-ospețe vor cânta
    Spunând despre Tarquinus ce rușine
    Zvârlit-a-asupra unei Colatine.

## CXVIII

Păstrează-mi bunul nume fără pată,
Așa cum Colatin l-a îndrăgit;
Și îndoieli de s-or isca vreodată,

Semn că o rădăcină-a putrezit,
Nu-i drept să fie, bietul, dojenit:
De-a mea-ntinare nu-i mânjit defel.
Cum fost-am eu curată pentru el.

## CXIX

Rușine-ascunsă, herb însângerat,
Chin neștiut și silă negrăită
Pe fruntea lui Colatin s-au săpat:
Tarquinus vede rana cea cumplită;
Că-n pace, nu-n război e dobândită;
Rănitul rana nu și-o deslușește:
I-o știe-ades doar cel care-l rănește.

## CXX

O, Colatin, eu cinstea ți-am pierdut,
Eu, ce-am fost cinstei tale visterie;
N-am miere, în bondar m-am prefăcut,
Și-mi fură floarea verii din câmpie
Nemernicul tâlhar, cu silnicie:
O viespe furișată-n stup la tine
Sorbit-a mierea vrednicei albine.

## CXXI

Port vina năruirii cinstei tale;
Dar l-am primit anume-n cinstea ta:
Venea din preajmă-ți. Să-l alung din cale?
Disprețul ar fi fost necinstea mea.
Și-apoi, el de virtute îmi vorbea:
O, cum se-arată rele neștiute!
Când diavolul vorbește de virtute!

## CXXII

De ce rod viermii nentinata floare?
În cuib de vrăbii cucul ou-și pune?
Broscoii spurcă apa din izvoare?
Mocnesc răscoale-n gândurile bune?
Un rege legii lui nu se supune?
Dar nu sunt împliniri desăvârșite
De-un fir de praf să fie nemânjite.

## CXXIII

Pe moșul ce-și pitește-arginții-n ladă,
Podagra, junghiu-l chinuie amar;
Comoara ochi-i stinși nu pot s-o vadă,
Stă țintuit ca Tantal[23], și-n zadar
Al minții rod și-l strânge în hambar;
Cu nici un chip câștigul lui nu poate
Să-i ogoiască dorurile toate.

## CXXIV

Comoara nu-l mai bucură deloc
Și fiilor le-o trece prin diată
Ei, cu trufie,-și bat de-avere joc:
Unchește-i slab, ei tari, și-și pierd de-ndată
Blagoslovita-avere blestemată;
Cu dulciuri, gustul rău să-l dregem vrem,
Dar se acresc în clipa când le-avem.

## CXXV

Sub cer senin, furtuni cumplite urcă,
De ierburi rele-i floarea-năbușită,
Și-al mierlei cânt de-un șuier de năpârcă,

Meteahna rea virtutea dă s-o-nghită
Și lucrul bun se pierde-ntr-o clipită,
Putând rău îmbinata întâmplare
Să-i strice însușirea, să-l omoare.

## CXXVI

O, întâmplare, vina ți-e grozavă:
Haìnului trădarea i-o-mplinești,
Dai fiarei pradă oaia cea firavă,
Legi, cumpăniri, dreptăți batjocorești,
Păcatului puterea i-o sporești,
Ascuns privirii, în chilie-l ții
Pândind pe cei ce-n preajmă s-ar ivi.

## CXXVII

Vestala[24] vrei să-și calce jurământul,
Și focu-ațâți ce-nmoaie cumpănirea,
Credință, cinste de ucizi de-a rândul;
Codoș murdar ce-aprinde răzvrătirea,
Smulgi laudele, semeni clevetirea.
Hrăpăreț, trădător, tâlhar viclean,
Schimbi mierea în venin, râsu-n alean.

## CXXVIII

Desfătu-ți dat pe față-i doar rușine,
Înaltul-ți cin e zdreanță și părere,
Ospățul tău nu satură pe nimeni,
Pelin amar e vorba ta de miere;
Deșarta-ți strălucire iute piere.
Când ești atât de rea, împrejurare,
De ce cu sârg te-adastă fiecare?

## CXXIX

Nu-l aperi pe acel ce dreptu-și vrea,
Nu-l duci la cei ce pot să-i dea dreptate;
Strădaniei răgaz când îi vei da?
Dar inimii de chin încătușate?
Tămadă suferinței necurmate?
Calici, șchiopi, orbi, ciungi mila ți-o cerșesc,
Dar niciodată nu te întâlnesc.

## CXXX

Bolnavul moare, doftoru-ațipește;
Orfanii plâng și mașterii-ospătează;
Tămada zburdă, obrinteala crește;
Juzii petrec, vădana se căinează;
Prin tine, nimeni mila n-o să vază:
Desfrâu, mânie, pizmă, silă, moarte.
Tu le păstrezi ca foile-ntr-o carte.

## CXXXI

De vin spre tine Cinstea și-Adevărul,
În cale-opreliști multe li se-arată,
Și scump de tot îți cumpără-ajutorul;
Păcatului i-l dai fără de plată,
Ce-ți spune,-auzi și-i împlinești îndată;
Spre mine Colatin ar fi venit
Odată cu Tarquin, dar l-ai oprit.

## CXXXII

De-omor ești vinovată, de minciuni,
De strâmbe jurăminte și de mită,
De măsluiri, trădări și prădăciuni,

Și de incest, scârbavnică ispită;
Păcatul din ființa ta cumplită
Din prima zi a lumii nu se curmă
Pân'la județul înfricat din urmă.

## CXXXIII

O, Timp abraș, tovarăș nopții slute,
Al grijilor, tu, sprinten olăcar,
Rob rău al bucuriei prefăcute,
Durerii strajă, relelor samar!
Crești tot ce-i viu și moarte-aduci în dar.
Timp schimbător și purtător de rele,
Porți vina morții și a vinei mele.

## CXXXIV

De ce'Ntâmplarea, sluga-ți credincioasă,
Odihna ce mi-ai dat-o mi-a trădat?
Norocul mi l-a alungat din casă
Și cu-al durerii lanț m-a ferecat?
Precum ți-e slujba, să fi alungat
Vrăjmașe uri, al lumii gând greșit;
Tu zestrea legiuită mi-ai răpit.

## CXXXV

Slăvit ești de-i împaci pe-aprinșii crai,
De-nsemni ce-i vechi cu-a' timpului peceți,
Fățărnicia în vileag de-o dai,
De scoli din somn senine dimineți,
Făcându-i rău pe rău dacă-l îndrepți,
De surpi palate-n aur poleite,
Și prafu-așterni pe turle strălucite.

## CXXXVI

Dacă hrănești uitarea cu paragini.
Și stătua de-i lași pe viermi s-o roadă,
Al cărții înțeles l-alungi din pagini
Și de pe corbi lași penele să cadă,
Usuci stejarii, crești mărunta mladă,
Oțelu-l spargi lucrat cu meșteșug,
Fortunii-nvârți amețitorul crug.[25]

## CXXXVII

Pe fete le arăți bunicii lor,
Bărbați din prunci și prunci faci din bărbați.
Omori pe tigrul dornic de omor,
Prinzi inorogii[26], leii cei turbați,
Îți râzi de iscusiții înșelați,
Când rodu-i bun, îi lauzi pe plugari,
Cu stropii mici spargi cremenile tari.

## CXXXVIII

Atâta rău urzești cât ești pribeag,
Și să-l îndrepți, din drum nu vii-napoi,
Dacă-ai întoarce-o clipă într-un veac,
Prieteni ai avea atunci puhoi;
Dă-i tot ce-i iau datornicii cei răi;
De-ar fi un ceas din noapte să se-ntoarcă,
Furtuna-ar ocoli sărmana-mi barcă.

## CXXXIX

Tu, slugă nelipsită-a Veșniciei,
În drum să-i scoți nenchipuite fapte
Ce, toate, lui Tarquin prilejuri fie-i

S-afurisească-afurisita noapte,
Înspăimântat de umbre și de șoapte,
Și-n diavoli fără chipuri să prefaci
În drumul lui tufișuri și copaci.

## CXL

Gemând, să se prăvale-n pat, trăsnit,
Când năluciri odihna i-o alungă,
De nenoroc să fie hăituit.
Și nimenea de plânsu-i să nu plângă,
Și să-l lovești cu inimi tari, de stâncă,
Ca tigrii blândele femei să fie
Să dea năvală, crunte, să-l sfâșie.

## CXLI

Dă-i timp zulufii aurii să-și taie,
Dă-i timp să se blesteme cu glas mare,
Dă-i timp s-aștepte Timpul să-l ogoaie,
Dă-i timp să fie rob, fără scăpare,
Dă-i timp să ceară-un colț de pâine tare,
Timp ca aceia ce trăiesc din milă
Să-i dea pomeni și să le fie silă.

## CXLII

Dă-i timp, de el nebunii haz să facă,
Dă-i timp, dușmani prietenii să-i fie,
Să vadă timpul cum nu vrea să treacă
În timpuri de restriști; și-n veselie
Ce iute trece: fă-l mereu să știe
Păcatu-i de nește rs cât e de greu,
Dă-i timp să-și plângă timpul lui mereu.

## CXLIII

Buni, răi, cu toți te știu ocrotitor
Dă-mi timp să-l blestem, lui sfat rău i-ai dat;
Pe hoți i-ndemni să-și teamă umbra lor,
Vrând viața să și-o ia neîncetat;
Biet sânge biata mână a vărsat!
Ce poate fi pe lume mai mârșav
Decât un gâde-al unui mârșav sclav?

## CXLIV

Mai josnică-i odrasla cea regească,
Râzându-și de nădejdea-i legiuită[27],
Cei mai puternici pot să dobândească
Mai naltă slavă, ură mai cumplită;
Stă fapta rea pe-o treaptă strălucită.
Acum pierit-a luna-n neguri grele,
Dar pier mai lesne miile de stele.

## CXLV

De-și scaldă corbul aripa-n băltoacă,
Nu vede nimeni că-i mânjit cu tină;
Dar lebăda noroiul de-l încearcă
Se vede pata;-n bezna cea deplină
Se-ascunde sluga, regele-n lumină
Pe bărzăuni nu-i bagă-n seamă nime:
Toți văd cum zboară șoimu-n înălțime.

## CXLVI

Ieși, slugă-a celor proști, tu, vorbă goală,
Zvon sterp, judecător fără putere!
Doar cum să-nfrunți pe alții-nveți la școală;

Mergi să desmierzi a tonților părere;
Fricosul ajutorul tău îl cere;
Pe iscusința ta eu nu pun preț:
Nu legea cârmuiește-acest județ.

## CXLVII

În darn spre Timp, spre Noapte, spre-'Ntâmplare
Și spre Tarquin m-am îndreptat pe rând;
În darn îmi cert într-una-a mea purtare,
În darn mi-alung răufăcătorul gând;
Zadarnic, ca un fum, e-orice cuvânt;
E doar un singur leac, și-l știu prea bine:
Mânjitul sânge să-mi slobod din vine.

## CXLVIII

Sărmană mână,-ascultă-a mea poruncă:
Spre cinstea ta, mă scapă de rușine;
De voi muri, păstra-vei cinstea încă;
Trăind, necinstea o s-o-mparți cu mine.
Nu află sprijin doamna ta în tine;
Căci să-i lovești dușmanul ți-a fost frică,
Deci viața ta și-a ei tu le ridică."

## CXLIX

Zicând, din așternutu-i se scula,
Unealta morții vrând s-o afle-acum:
Nici-un casap unealta nu i-ar da,
Ca să-i deschidă răsuflării drum,
Ce piere printre buze, ca un fum,
Precum e fumul Etnei[28] care arde,
Sau fumul care urcă din bombarde[29].

## CL

„În darn trăiesc și cat un chip ferice
Ca viața neferice să-mi închei;
Jungherul lui mă-nfricoșase, zice,
Tu, mâna mea, acum cuțitu-l vrei;
Eu cu credință-am fost între femei
Așa e și acum. O, nu-i așa:
Pe trup mi-a pus Tarquin pecetea sa

## CLI

De ce să-mi tem sorocul morții mele?
Pierit-a țelul vieții mele, vai!
Prin moarte pata-aceasta să se spele,
Și mârșăviei las mârșavul trai,
Și-al faimei herb pe-al defăimării strai;
Comorile fiindcă sunt furate,
Să ard lădița-n care-au fost păstrate.

## CLII

Coclitul gust al dragostei mințite,
O, Colatin, nu-ți va fi dat să-l știi;
Cu jurămintele-mi batjocorite
Iubirea ta eu n-o voi linguși:
Lăstar corcit pe lume n-oi ivi;
Cel ce-a mânjit sămânța ta curată
Nu s-o făli că roadei lui ești tată.

## CLIII

Tu n-o să-l vezi zâmbind cu tainic gând,
Râzând, cu alții taina n-o să-mpartă;
Avutul tău, vei ști, n-am vrut să-l vând,

Ci el și l-a furat de-aici, din poartă.
Iar eu, fiind stăpână pe-a mea soartă,
Nicicând păcatul nu-mi voi fi iertat:
Plăti-va morții viața-al meu păcat.

## CLIV

O, nu-ți va fi otravă-a mea greșeală
Ce-n vorbe meșterite n-o-nfășor,
N-o să-i vopsesc cumplita ei negreală
S-ascund catranul nopții-ngrozitor:
Rosti-va gura-ntregul adevăr,
Din ochi țâșni-vor, ca din stăvilare,
Să-mi spele vina apele-vioare.“

## CLV

Și astfel Philomela[30] își sfârșește
Duiosul cânt al nopții-ncrâncenate,
Și noaptea-n falnic mers acum pășește
Spre iadul hâd[31]; prind zorii să se-arate
Lumină dând privirii însetate.
Domniței negurate-i silă, însă,
Să se mai vadă-ar sta în noapte-ascunsă.

## CLVI

Prin borți pătrund iscoade de lumină.
Cu degetul părând că o arată;
Domnița: „Ochi al ochilor – suspină –,
De ce ce-mi stai în fereastră? Pleacă-ndată
Să hârjonești doar geana-nsomnurată.
Cu-al razei fier nu-mi pune semn pe frunte
De-a nopții faptă ziua nu răspunde.“

## CLVII

Se gâlcevește-astfel cu tot ce vede:
Durerea-i țânc certăreț, nătărău,
Pe toți, de cum se-aprinde, îi repede.
E chinul vechi mai blând de felul său:
Răbdarea-l îmblânzește pe cel rău,
Dar altul, nemblânzit, se-aruncă-n apă,
Dă mult din mâini și de înec nu scapă.

## CLVIII

Și ea, zvârlită-n griji ca într-o mare,
Cu tot ce-i iese-n drum pornește sfadă;
Cu orice chin vrea chinul să-și măsoare;
Doar patima-i, din toate,-și crește mladă:
Rodește una, alta stă să cadă;
Durerea ei, ce-i câteodată mută,
Altcând din cale-afară-i de limbută.

## CLIX

În zori aude pasărea cum cântă:
Gemând, ascultă dulcea ei zvâcnire;
Vrând voioșie,-n chin adânc se-afundă;
Cei triști se sting în veselă-nsoțire,
Se simt mai bine cu cei triști din fire:
Durerea află dreaptă mângâiere
Doar printre cei ce simt și ei durere.

## CLX

Tânjirea se-nzecește când vezi hrana;
Mori, de te-neci la țărm, a doua oară;
Când leacu-l vezi, mai crunt te doare rana;

Durerea, vrând s-ajute,-i mai amară:
Talazul ei pe toate le-mpresoară,
De-i pui zăgaz, îneacă țărmu-n valuri;
Când râzi de el, sfărâmă legi și maluri.

## CLXI

„Voi, mierle, fluieratul vă-ngropați
În pieptul gol, sub pene, zice ea,
Deci, în auz fără de glas să-mi stați;
Nu-mi vrea odihnă truda-aceasta-a mea,
Cum gazda tristă-ospăț voios nu-și vrea;
Cei veseli vor miresme-ntr-al lor cânt,
Bocesc cei triști când vremurile plâng.

## CLXII

O, Philomela, tu ce-ți cânți răpirea[32],
Crâng trist să-ți fie păru-mi despletit;
Jilava țărnă-ți plânge ofilirea,
De plânsu-mi, plânsu-ți fi-va însoțit,
Isonul să ți-l țin necontenit,
Despre Tarquin să-ngân un cântec eu,
Măiastro, tu, să cânți despre Tereu.

## CLXIII

Cum ție cântul ți-e iscat de-un spin[33],
Ținându-ți chinul treaz, și eu la fel,
Vrând să m-asemăn ție mai deplin,
De inimă-o să-mi rezem un oțel,
Și ochii-mi de-or clipi, s-or stinge-astfel.
Cum lunecă, adică,-un cânt pe strune,
În inimi chinul nostru-o să ne sune.

## CLXIV

Tu nu cânți ziua: ți-e rușine foarte
Vrun ochi străin în preajmă să nu fie;
Ne-adastă un pustiu ascuns departe
Ce de arșiță și de ger nu știe;
Jivinele-mblânzite or să vie,
Luând la tânguirea noastră-aminte:
Când omu-i fiară, fiara e cuminte."

## CLXV

Cum, căutând cărarea să le scape,
Stau ciutele în cumpănă-nfricate,
Scăparea, însă, nu le este-aproape:
Cărările aleargă-ntortocheate,
Cu sine însăși ea-n restriști se zbate,
S-aleagă moarte, viață, ce-i mai bine?
Păcat e moartea, viața e rușine.

## CLXVI

„Vai, ce urmează, spune, dacă mor?
Cu trupul meu biet sufletu-mi mânjit e;
Să pierzi o parte-ți vine mai ușor
Decât pieirea totul de-ți înghite;
O mamă-ajunge la-ncheieri cumplite:
Ucide-un prunc de-i fură moartea unul,
Din doi, nu va fi doică la niciunul.

## CLXVII

Trup, suflet, mai de preț din voi mi-e care?
Unu-i ceresc, cellalt neprihănit;
Iubirea cui mi-e mai aproape oare?

Doar pentru cer și soț eu le-am păzit.
Ca bradu-nalt, de scoarță jupuit,
Și-a' cărui suc și cetini s-au uscat,
E sufletu-mi, căci scoarța-i s-a luat.

## CLXVIII

Gonită-i tihna, casa-i jefuită,
Cetatea e sfărmată-n bătălie,
Și capiștea-i mânjită, prihănită
Și-mpresurată de nemernicie;
Deci nici o fărdelege n-o să fie
De voi străpunge năruitul zid
Și sufletului drum va să-i deschid.

## CLXIX

Dar n-o să mor cât Colatin al meu
N-o ști pricina morții-mi timpurii,
Jurând că-i va plăti, în ceasu-mi greu,
Acelui ce suflarea mi-o opri;
Tarquin spurcatu-mi sânge-l dobândi:
L-a pângărit și pentru el se varsă,
Diata-i scriu cu slovă-n veci neștearsă.

## CLXX

Jungherului lăsa-voi cinstea mea.
Că necinstitul trup el mi-l rănește.
Și cinstea viața necinstită-o ia.
Când una moare, cealaltă trăiește,
Și faima pe-al rușinii scrum va crește
Ucid prin moartea-mi crâncena-mi ocară
S-o naște cinstea, sila de-o să-mi moară.

## CLXXI

Dar ție moștenire ce-o să-ți las,
Stăpâne al pierdutei nestemate?
Mândria că supusă ți-am rămas;
Pilda mândriei îți va da dreptate.
Să-ți fie de folos Tarquinus poate:
De dragu-mi ia-l; îți sunt prieten bun,
Pe mine,-al tău dușmàn, eu mă răpun.

## CLXXII

Pe scurt, astfel diata îmi va scrie:
Las trupu-n țărnă, sufletul în cer,
Las ție, soț al meu, a mea tărie,
Și cinstea ucigașului jungher,
Rușinea-mi – celui ce-a făcut să pier,
Și numele-mi – acelor ce-or trăi
Și nu s-or rușina când l-or rosti.

## CLXXIII

Colațiu,-ascultă această rânduială;
N-am vrut s-ajungi să mi-o auzi cândva:
În sânge ponegrirea mea se spală,
C-un bun sfârșit să mântui fapta rea.
Fii tare, slabă inimă a mea,
Și mâinii te supune: când mori, moare
Fiind, deci, amândouă-nvingătoare.“

## CLXXIV

Când planul morții, astfèl, l-a ticluit,
Ea-și zvântă-a ochilor mărgăritare
Și slujnica și-o strigă, răgușit;

Îi dă în grabă fata ascultare:
Că slujba vrea pe-aripi de gând să zboare;
Obrajii doamnei s-au topit cu totul
Precum sub soare,-n plaiul iernii,-omătul.

## CLXXV

Stăpânei, ea sfioasă-i dă bineţe
Cu glas molcom, semn drept de sfiiciune;
Priveşte trist veşmântul bietei feţe
Şi jalea-adâncă-a bietei ei stăpâne.
Dar întrebarea-i fără glas rămâne:
De ce-i stau sorii-n noapte, amândoi[34],
Şi obrajii-s uzi de-ale durerii ploi?

## CLXXVI

Cum ţărna-şi plânge soarele-n amurg
Şi-s ochi în lacrimi fragedele flori,
Din ochii-ncercănaţi ai fetei curg,
Neostoit, amarele plânsori,
Jelind ai doamnei sori scânteietori
Ce se cufundă-n mările sărate:
Sunt ochii fetei nopţi înrourate.

## CLXXVII

Prin ţevi de fildeş, vasul de mărgean
Şi-l umplu-ncet făpturile frumoase
Pe drept îşi plânge una-al ei alean,
Cealaltă nu vrea singură s-o lase.
Spre plâns ades femeile sunt trase,
Pentru durerea altora plângând
Îşi-neacă ochii, inima şi-o frâng.

## CLXXVIII

Femeilor de ceară le e gândul,
Bărbaților din marmura cea tare;
Cu silă, vicleșuguri frământându-l,
În gând de ceară dânșii scriu tipare.
Deci ele nu-s de rău plămăditoare:
Cum ceara n-o învinuiești că-i rea
Cel rău de-și tipărește chipu-n ea.

## CLXXIX

Femeile sunt netede câmpii
În care nu pot șerpii să se-ascundă;
Bărbații-s codri-adânci, cu tihării,
Cu peșteri unde fiare stau la pândă.
Printr-un cleștar vezi gâza cea plăpândă.
Ei și-ascund vina în priviri semețe,
Ci ele-o scriu cu slove prea citețe.

## CLXXX

Să nu învinui florile-ofilite.
Ci iarna aspră care le-a răpus;
Nu prada, ci acel care-o înghite
Osândei se cuvine-a fi supus:
Femeile, deci, vinovate nu-s;
Bărbații-s tari, femeile-s prea slabe:
Păcatului ajung prea lesne roabe.

## CLXXXI

Stă pilda-ntr-a domniței judecată,
Lovită greu de-a nopților dovadă,
Țintind spre moarte; dar i se arată

Cum soțului i-aduce grea dosadă.
Primejdia e-a-mpotrivirii roadă:
Că spaima-ntregul trup l-a amorțit.
E trupul mort de toți batjocorit.

## CLXXXII

Răbdarea să-i vorbească-i dă poruncă
Icoanei plânsului cumplit al său:
„De ce, fetițo, jalea ta adâncă
Revarsă lacrimi pe obrazul tău?
De vrea să-mi ușureze chinul rău,
Să știi că nu-mi ajută al tău plâns:
De-i plânsul de-ajutor, e-al meu de-ajuns

## CLXXXIII

Dar spune-mi, când plecă (și se oprește
Cu un suspin adânc) Tarquin de-aici?“
„O, doamnă, dormeam încă, ea grăiește,
Deci nepăsarea-mi voi învinui;
Dar vina astfel mi-o voi lămuri:
Mijea lumina zorilor abia,
Când m-am trezit și el nu mai era.

## CLXXXIV

A slujnicii-ndrăzneală de-i iertată,
Pricina jalei tale-ar vrea să știe.“
„Tăcere! De-o voi spune încă-odată,
Durerea mea ușoară n-o să-mi fie;
Nu-s vorbe pentru-această grozăvie,
Și-un iad mai negru ca acesta nu-i,
Ce simți să n-ai putere să și spui.

## CLXXXV

Cerneală să-mi aduci, hârtie, pană;
Nu, cruță-ți truda: uite, le-am găsit.
Un credincios de-al soțului meu cheamă
Să ducă-n goana mare, negrești,
O carte la stăpânu-mi prea iubit.
De sârg să se gătească el de drum,
Că voi sfârși scrisoarea chiar acum."

## CLXXXVI

Când fata pleacă, ea la scris se-așează,
Dar, șovăind, se-oprește pana-ades;
Chin, chibzuință-n luptă se-nclește ază,
Ce-i scris de cuget, de durere-i șters;
E bont, prea-i oblu-al slovei înțeles.
Precum la porți mulțimile se-ndeasă,
Și vorbele ar vrea buluc să iasă.

## CLXXXVII

Într-un tirziu: „Preavrednice stăpâne,
Nevrednica-ți soție, preaplecată
Te cheamă cu adâncă-nchinăciune
(De-o s-o mai vezi, iubirea mea, vreodată);
Să vii să mă găsești în grabă cată.
Mă las în seamă-mi, e cernit căminul,
Mi-e strâmt cuvântul, nesfârșit mi-e chinul."

## CLXXXVIII

Împăturește-a chinului dovadă;
E dat durerii tari prea slab condei!
Citind-o, Colatinus o să-i vadă

Durerea, nu și-ascunsul ei temei.
Dar ea-n vileag nu-și vrea greșeala ei,
Ca nu cumva bărbatul ei s-o știe,
Până iertarea-n sânge ea-și va scrie.

## CLXXXIX

A pătimirii sale-agonisită
S-o risipi, la el când va ajunge;
Cu lacrimi și suspine-mpodobită,
Năpasta ei cuvine-se s-alunge
Orice-ndoială-n jurul ei s-ar strânge:
Să șteargă pata, fapta doar e-n stare,
Nu vorba mâzgălită pe scrisoare.

## CXC

Privelișteа-i mai tristă ca povestea.
Privirea-i a urechilor tălmace,
Spunând cum din durerile acestea
Durerea fiecărui parte-și face;
Durerea, neștiută însă, tace
Ca râu-adânc neauzit curgând,
Până ce-o răscolește-al vorbei vânt.

## CXCI

Punând pecetea, scrie-acum pe carte:
„Către stăpânul meu, în goana mare".
Ea solului scrisoarea-i dă s-o poarte
Așa cum păsările știu să zboare
Când Crivățul e gata să coboare;
Că-i prea înceată graba-i, ea gândește:
Preamultul pe preamult îl îmboldește.

## CXCII

Se pleacă slujitorul către ea,
Roșind smerit, spre dânsa țintă cată
Fără cuvânt, din mână cartea-i ia
Neștiutor, în goană pleacă-ndată.
Cei ce-și ascund purtarea vinovată
Cred că păcatul lor oricine-l vede;
El a roșit de-al ei păcat, ea crede.

## CXCIII

Sărmanul sol (o știe Domnul!) nu-i
Prea dăruit cu duh și cu-ndrăzneală;
Grăiesc în fapte cei asemeni lui;
Cei care se fălesc cu-a lor iuțeală
Se dovedesc că spus-au vorbă goală;
Să pui – era al vremii obicei –
Nu pe vorbiri, ci pe priviri temei.

## CXCIV

Ea de-nfocarea lui și-aprinde teama
Când focul în obraji li s-a aprins,
Crezu că de Tarquin el și-a dat seama,
Că bănuiala-n cuget i s-a-ncins,
Roșind cu el, privindu-l dinadins:
Văzând obrazul lui învăpăiat,
Gândi că-i iscodise-al ei păcat.

## CXCV

Îi par domniței clipele prea-ıncete
Pân'ce ștafeta-și va vedea cum vine;
În darn bătrânul timp vrea să-l desfete,

Că-i ostenit de plâns și de suspine,
Așa cum chinul ostenit de chin e;
Încet ea cată-a se opri din plâns,
Că plânsu-acesta greu nu-i e de-ajuns.

## CXCVI

Și de-o icoană ea-și aduce-aminte
Ce zugrăvește oastea cea grecească
Stând Troiei lui Priamus dinainte
Prihana doamnei[35] vrând s-o pedepsească,
Semețul Ilion să-l risipească.
Se vede-n zugrăveala nentrecută
Cum ceru-nalt se pleacă și-l sărută.

## CXCVII

Cu viața asta să se-ntreacă pare,
La mii de lucruri jalnice dând viață,
Scriind cu pulberi lacrimile-amare
Ce pentru-un soț ucis le varsă-o soață;
Din sânge urcă aburi ca o ceață:
Cenuși pe ochii morți prind să se-adune
Precum se stinge-n noapte un tăciune.

## CXCVIII

Se văd cei care zidurile-așează,
Înnădușiți, cu obrăzar de glod,
Și alții-n metereze cum veghează
Spre-a grecilor mulțime de norod.
Cu măiestrie zugrăviți se văd
Și ochii celui ce din depărtare
Privește, prins de-adâncă întristare.

## CXCIX

Și limpede se văd în zugrăveală
Ai oștii falnici și viteji fruntași;
Se vede-a celor tineri îndrăzneală,
Și sunt pe-alocuri zugrăviți cei lași
Cum își târăsc tremurătorii pași:
Ei seamănă cu toții atât de bine
Cu-atâți fricoși pe care-i vede-oricine!

## CC

Și ce întruchipare fără seamăn
Pe chipul lui Aiax și-al lui Ulise!
E scrisă inima pe-obrazul geamăn
Și pe obraz purtările sunt scrise:
De ciudă, unul ochii și-i tocise:
Privirea blândă-a celuilalt și dreaptă
Mărturisește mintea-i înțeleaptă.

## CCI

Se vede cuvântând unchesul Nestor,
La luptă-nsuflețind, astfèl, oștirea;
Și cumpănirea mâinilor acestor,
Dezmierdătoare, farmecă privirea,
Și parcă i se-aude și vorbirea
Și i se mișcă barba lui de-argint,
Suflarea-i parcă-o vezi spre cer suind.

## CCII

De parcă sfatu-ar vrea să i-l înghită,
Mulțimea stă cu gura larg căscată;
Și fiecare față-i felurită

De parcă de sirene-i fermecată.
Și-nalți, și scunzi la fel de bine-arată.
Iar cei ascunși în spate, chica-și saltă,
Făptura lor să pară mai înaltă.

## CCIII

Un pumn de-o țeastă zdravăn s-a proptit.
Și o ureche îi umbrește nasul;
Se trage-n lături unul,-năbușit,
Strivit, parcă-și ridică altul glasul
Și toți deolaltă-i țin mâniei pasul,
De vorbă nu mai știu s-asculte, parcă,
Și să se taie-n săbii se încearcă.

## CCIV

Și câtă-nclupuire-aici s-a strâns,
Ce gânduri limpezi și nenchipuite!
Pe-Achile-nfățișându-l fu deajuns
Să-i zugrăvească armele-i călite;
Viteazu-ascuns, cu totul nezărit e:
O mână,-o față, un cap sau un picior
Pot zugrăvi întregul mai ușor.

## CCV

Și când, nădejde-a obștii, Hector pleacă
De lângă Troia greu împresurată,
Vin mamele voioase să-și petreacă
Odrasla ce pornit-a să se bată:
Nădejdea lor ciudat e-nfățișată,
Că-n luciul veseliei, vezi, adică –
Precum cocleala – umbre-adânci de frică.

## CCVI

Spre Simois[36] se scurge sânge-n valuri
Din mlaștinile crunte-a' lui Dardan[37];
Își umflă creasta, urcă peste maluri,
Și-nfățișând războiul cel avan,
Le rup, izbind în ele ca-n dușman,
Se trag 'napoi, în largi vâltori se-adună
Și-mproașcă țărmuri-nalte cu-a lor spumă,

## CCVII

Privește lung domnița la icoană:
Să afle-un chip cioplit din jale cată;
De chin sunt multe prefăcute-n stană,
Nici unul nu cuprinde jalea toată.
Dar într-un colț Hecuba i se-arată:
Bătrânii-i ochi pe Priam îl jelesc,
Când tălpile lui Pyrrhus[38] îl strivesc.

## CCVIII

Surpatul timp, frumsețea năruită.
Domnia spaimei, toate se-ntrupară
Pe fața ei sub zbârcituri pitită:
Nimic nu-i din ce-a fost odinioară;
Și adastând senina primăvară,
În vine, înnegrit, albastru-i sânge
Vrea viața care-n trupul mort se strânge.[39]

## CCIX

Lucreția, privindu-i umbra,-și ia
Tipar durerii din acea durere
Ce numai plânsul drept răspuns și-l vrea,

Zvârlind în dușman vorbă grea, de fiere.
Nu-i zeu zugravul, deci n-avu putere
Să deie glas durerii ce nu iartă:
Domnița cu obidă multă-l ceartă.

## CCX

„Voiesc să plâng cu glasu-mi chinul tău,
Biată unealtă, zice, fără grai,
Să torn alin – lovind în Pir cel rău –
În rănile sărmanului tău crai;
Cu lacrimi sting al Troiei jărăgai;
Și cu jungheru-oi scoate ochii răi
Ai grecilor, cumpliți dușmani ai tăi.

## CCXI

Iar târfei ce iscatu-le-a pe toate
În unghii o să-i sfârtec dalba față,
Paris, încins de pofte blestemate
Urgii adus-a-n Troia cea semeață,
Și ochii tăi[40] au dat urgiei viață;
Fiindcă le-au fost gazde, au pierit
Crăiasă, crai, fiică, fiu iubit.

## CCXII

De ce păcatul unuia e dat
Mulțimilor năpastă să le fie?
Să ardă singuraticul păcat
Pe fruntea ce păcatul îl îmbie,
De chin cei fără vină să nu știe;
De ce greșeala unuia să cadă
Asupra tuturor, cu grea dosadă?

## CCXIII

Hecuba plânge, zace mort Priam,
Și Hector cade, Troilus[41] e stins,
Se zbat în sânge cei de-același neam
Și se lovesc de moarte nenadins;
Pe toți în moarte unul doar i-a-mpins;
Priam în frâu feciorul de-și ținea[42],
Nu-n foc, ci-n slavă Troia strălucea."

## CCXIV

Ea plânge-a Troiei zugrăvită jale,
Căci al durerii clopot e urnit
Doar de puterea greutății sale
Și sună-a moarte,-apoi, necontenit;
Domnița triste basme-a povestit,
Dând glas durerii zugrăvite, care
Îi împrumută-a ei înfățișare.

## CCXV

Privirea-i spre icoană iar purcede:
Stingheră, doamna plânge îndelung.
Un chip de milă vrednic dânsa vede;
Pe care griji și mulțumiri se strâng;
Ciobanii frigieni, văzându-l, plâng,
Spre Troia merg cu dânsul împreună;
Răbdarea lui durerea i-o înfrână

## CCXVI

E zugrăvit cu meșteșug, astfèl
C-ascunde răul sub un chip blajin;
Smerit și liniștit privește el,

Întâmpinând durerile senin;
Roș, galben pe obrazul lui se-ațin;
Nu spune roșul de păcatu-i, însă,
Nici galbenul de spaima lui ascunsă.

## CCXVII

Așa precum un drac adevărat.
El își păstrează-o dreaptă-nfățișare;
E-atât de bine răul pitulat
Că pizma însăți bănuială n-are,
Minciunii meșterite dând crezare:
Și-n zări senine-ntunecatul vânt
Mânjește cu păcat un chip prea sfânt.

## CCXVIII

Blajinul chip cu meșteșug e scris;
Că Sinon, cu minciuna lui vrăjită,
Pe-ncrezătorul Priam l-a ucis
Și-a ars de tot cetatea strălucită[43];
Iar stelele, din zarea lor cernită,
S-au prăvălit; s-a spart oglinda lor
Ce le-oglindise chipul lucitor.

## CCXIX

Ea deslușind acestea, l-a mustrat
Pe meșter că vrăjita-i măiestrie
Chipul lui Sinon[44] altcuiva l-a dat;
Nu poate-ascunde-atâta mișelie;
Asemeni chip: și doamna vrea să știe
Pe-obrazul lui cum cinstea se adună
Și crede că icoana-i doar minciună.

## CCXX

Zicea: „Nu-s àstfel de fățărnicii“;
„Ascunse-astfèl“, se cuvenea să zică,
Dar de Tarquin atunci își aminti
Și-n loc de „nu-s“, „ascunse“-a spus, adică
Pe „nu-s“ îl uită și îl schimbă, cică,
Rostind: „Nu-s“, însă chipu-acesta poate
Și trebuie s-ascundă răutate;

## CCXXI

„Cu meșteșug e Sinon zugrăvit,
Îngrijorat și întristat și blând
(De trudă și de chin parcă-i pierit);
Tarquin veni armat: vicleanu-i gând
Sub chip cinstit păcatul ascunzând:
Precum s-a încrezut Priam, așa
Și eu la fel, surpând cetatea mea.

## CCXXII

Priviți cum Priam ochii-și umezește,
Văzând cum Sinon lacrimi calpe varsă;
O, Priam, vârsta nu te-nțelepțește?
Pe-ai tăi îi pierde lacrima lui stoarsă,
Să-ți năruie-n pământ cetatea arsă;
De-al lui mărgăritar lucind sub pleoapă
Ți-e milă: dar e strop de foc, nu-i apă.

## CCXXIII

Urmări ciudate dracii-aduc din bezne:
În focu-i aprig Sinon, iată, -ngheață,
Și-n ger, văpaia arde și mai lesne;

Împotriviri ce-ntregului dau viață
Și pe nebuni i-ațâță și-i răsfață;
Priam se-ncrede-n lacrima ce-l vinde
Și care-n apă Troia o aprinde."

## CCXXIV

Acum, mânia-n piept îi dă năvală
Gonind răbdarea, nu o mai îndură,
Pe Sinon îl sfâșie-n zugrăveală,
Că vede-n el mârșava secătură
Ce-i aprinsese negrăita ură;
Se-oprește și surâde-amar: „Sunt proastă!
Nu-l doare-această rană și năpastă".

## CCXXV

Durere, râu-ți umfli și-l cobori,
Și-n vremi de spaime vremea vrea să plângă;
I-e doamnei dor de noapte și de zori,
Dar mult e pân'la ele să ajungă;
În vremi de chin, o clipă-i vreme lungă;
N-adoarme chinul, dar se mișcă-alene
Cei treji văd cum se mișcă-nceata vreme.

## CCXXVI

Și vremea trece, nebăgată-n seamă,
Cât ea vorbește-acestei zugrăviri
Ce din adâncă ispășire-o cheamă,
Privind cu jale alte ispășiri;
Durerea și-o topește-n jeluiri:
Nu-i leac de tot durerii, dar e-alin
Când știi că alții poartă-același chin.

## CCXXVII

Sosi-n răstimp trimisul ei cuminte:
Cu el, stăpânul său și-ai lui tovarăși;
Domnița sta-n cernitele-i veșminte,
Dar ochii ce-au secat de lacrimi, iarăși
Albastre curcubeie adunară-și,
Iar ceru,-ntunecatele-i izvoare
Vesteau din nou furtuni pustiitoare.

## CCXXVIII

Spre ea, plin de mâhnire, soțul cată:
Privirea ei mâhnită i-a zărit.
De lacrimi îmbibată, dar uscată,
Pe-obraju-i rumeneala i-a pierit
Vrea să-i vorbească, dar a amuțit:
Prietenii ce-arare se-ntâlnesc
Despre norocul lor se iscodesc.

## CCXXIX

El mâna văduvă de sânge-i ia
Și-o-ntreabă: „Ce-ntâmplare neferice
Te-a-nfricoșat astfel, iubirea mea,
De-a izbutit culoarea să ți-o strice?
Și care ți-e a tulburării price?
Destăinuiește-ți chinul și dosada
Că poate-om ști să le aflăm tămada.“

## CCXXX

Ea pulberii durerii îi dă foc
De trei ori, până-i pulberea aprinsă
Și vrea să-i spună-amarul nenoroc,

Să-i spună cu sfială că-i învinsă
Și cinstea-i de vrăjmaș că fost-a prinsă.
Iar Colatin și nobilu-i alai
Cu luare-aminte-ascultă al ei grai.

## CCXXXI

Și lebăda, în cuibul ei de ape,
Începe cântul tristului sfârșit;
Durerea morții-n vorbe nu încape
Nici un păcat acum nu-i păsuit:
„Dureri, nu vorbe-n mine s-au ivit;
Sunt multe, am un singur glas: nu pot;
Să-nșir în vorbe chinu-acesta tot.

## CCXXXII

Deci glasu-mi doar atât va da de veste:
Veni pe-a ta moșie un străin
Și s-a culcat pe pernele aceste,
Ce reazem frunții tale se cuvin;
Și nu poți să-ți închipui alt hain
Ce-asemeni silnicie-ar săvârși:
Eu slobodă nicicând nu voi mai fi.

## CCXXXIII

Fiindcă-n miezul nopții de-ntuneric
Veni-n iatac, cu spada fulgerând;
Purta lumină viermele nemernic:
«Trezește-te,-mi strigă cu glasul blând –
Și dragostea-mi primește sau, curând,
De nu, rușinea o vei arunca
Asupra alor tăi și-asupra ta.

## CCXXXIV

De nu te vei supune poftei mele,
Să știi că voi ucide un argat,
Apoi te-oi da pe tine morții grele,
Jurând că v-am văzut când v-ați spurcat
Și, când vă desfătați în greu păcat,
Eu v-am ucis: și-aceasta o să fie
Ocara ta și veșnica-mi mândrie.»

## CCXXXV

Eu tremuram și ochii mei plângeau:
În pieptu-mi, el jungherul și-l propti,
Jurând că ascultare de nu-i dau,
Nici un cuvânt n-oi mai putea rosti,
Rușinea pe-al meu nume va rodi
Și amintirea Romei o să poarte
Pe veci nerușinata noastră moarte.

## CCXXXVI

Aveam vrăjmaș puternic, eu sunt slabă,
Slăbită încă și de spaima crudă:
Călăul vorba mi-a ucis-o-n grabă
Ca nimeni la județ să nu m-audă;
Dând la iveală stacojia-i ciudă,
Jurat-a că privirea i-am răpit:
De-l furi pe jude,-omori pe osândit.

## CCXXXVII

Iertarea spune-mi de-o s-o știu vreodată,
Învață-mă să-mi aflu vreun liman:
Mi-e cugetul curat și fără pată,

Deși mânjit e trupul meu sărman;
Nu-i gându-mi siluit de cel viclean,
Ci stă fără prihană și senin
În temnița aceasta de venin.“

## CCXXXVIII

Neguțătorului cu luntrea spartă
Cu glasul de dureri zăgăzuit,
Cu brațu-ncrucișat[45], privirea moartă
Pe buze-i urcă-un vânt de chin cumplit,
Ce-n drumul lui cuvântul i-a oprit.
Ar vrea să glăsuiască; e-n zadar;
Dureri răsuflă,-n piept le trage iar.

## CCXXXIX

Prin bolți de pod se năpustesc talazuri[46];
Astfèl, spre-ale mândriei lui izvoare,
Se-ntoarce, peste-a’ ochilor zăgazuri,
Același înspumat talaz pe care
Mânia îl mânase să coboare;
Precum un fierăstrău, mâhniri, suspin,
Împing și trag apăsătoru-i chin.

## CCXL

Durerea-i negrăită ea-i ascultă;
Din crâncena-amorțeală îl trezește:
„Putere-mi dă mâhnirea ta cea multă;
Așa cum ploaia-necul îl hrănește.
Durerea mea durerea ți-o sporește;
Dar lasă, o durere-i de ajuns,
De-ajuns doi ochi ce-s potopiți de plâns.

## CCXLI

De dragul celei ce ți-a fost cândva
Lucreția iubită,-ascultă bine,
Vrăjmașului să-i dai pedeapsă grea;
Ne-obijdui pe noi, dar și pe sine
Pentru ce-am fost, ajută-mă pe mine
E drept că-mi vii târziu într-ajutor
Dar judele milos dă milei spor.“

## CCXLII

Se-ntoarce-apoi spre ceilalți cavaleri:
„Cinstite fețe, nu spun nici un nume.
De nu jurați acestei mari dureri
Că mâna voastră o să mă răzbune;
Jurat-ați că e rostul vostru-n lume
Să-nfrângeți silnicii și răutate
Și să le faceți doamnelor dreptate.“

## CCXLIII

Atunci, toți cei de față, rând pe rând,
Să-i dea domniței ajutor se leagă,
Cum scris e într-al stirpei legământ[47],
Și să rostească numele o roagă;
Dar ea durerea nu-și spusese-ntreagă
„Să-mi spuneți, zice ea, cum să se spele
Prihana-aceasta a făpturii mele.

## CCXLIV

Din ce-i alcătuit acest păcat,
Născut fiind din silnică-ntâmplare?
Cu fapta rea să-mpac un gând curat,

Și cinstea să-mi ridic din trista-i stare?
Cum aș putea să dobândesc iertare?
Izvoarele se curăță de-otravă;
Dar eu, mânjită-n sila cea mârșavă?“

## CCXLV

Spun toți, c-a' trupului prihane, însă,
Prin cugetu-i curat au fost spălate;
C-un trist surâs ea-și pleacă fața plânsă
Răboj în care stau adânc săpate
Năpasta și sortirea-i, nendurate;
„Să nu-și ia, strigă una din femei,
Iertarea-mi drept iertării ei temei.“

## CCXLVI

Suspină, parcă, inima ei frântă.
Al lui Tarquinus nume când l-arunci
„El, zice, el!“, și doar atât cuvântă,
Cuvinte fără șir rostește încă
Și-ntr-o suflare-ncepe-apoi să plângă:
„El! El călăuzește mâna mea
Să mă lovească, dându-mi rană grea.“

## CCXLVII

Și-n dalbu-i piept jungherul loc își face.
Scoțând din cuibu-i sufletu-ostenit.
Și-i dăruiește-astfèl pierduta pace
Ce-n temnița cu-otrăvi s-a risipit.
Și norii duhul ei l-au moștenit:
Prin răni deschise, viața se desparte
Pe veci de veci de pământeasca-i soarte.

## CCXLVIII

Stau Colatin și-alaiul său, ca stana,
Înfricoșați de-această faptă cruntă:
Și tatăl ei, privindu-i țintă rana,
Peste sărmanul trup al ei se-aruncă
Ci Brutus[48] trage din fântâna-adâncă
Jungherul ucigaș: în urmă-i sare
Și cere, bietul sânge, răzbunare.

## CCXLIX

Bolborosind, din pieptu-i se desparte,
Încet, în două gârle stacojii:
Cuprinde-ostròvul cu câmpii deșarte
Al trupului lovit de silnicii,
Cu țărmurile-i goale și pustii;
La vale multe valuri limpezi vin,
Dar altele-s mâlite de Tarquin.

## CCL

Din închegatul și cernitul sânge,
O limpede licoare lăcrămează[49].
Și pare că prihana ei și-o plânge;
Dar chiar și-n negrul sânge, plin de groază,
Se vede apa-ncet cum se așează:
Și sângele cel roșu-i rușinat
De celălalt, mânjit și-ntunecat.

## CCLI

„Copilă, strigă vrednicul moșneag[50],
Viața mea prin tine s-a pierdut,
Că scris-am chipu-n chipul tău cel drag;

Cum să trăiesc, când el s-a petrecut?
Sfârșitul nu prin mine l-ai avut.
Odrasla înainte de mi-o ia,
Odraslă n-am, eu sunt odrasla sa.

## CCLII

Cum anii-mi tineri iar în tine urcă,
Oglindă spartă, mi-arătai ades:
A bătrâneții descărnată hârcă
Acum din apa-ți tulbure-am ales;
Din chipul tău l-ai smuls, am înțeles,
Pe-al meu; și luciul ți-ai clătit, astfel
Că pe acel ce-am fost nu-l văd în el.

## CCLIII

O, Timp, te-oprește-n calea ta și piei,
Când netrăite vieți astfel se rup!
Pe cel puternic, moarte, cum să-l iei
Când lași să viețuiască-un schilav trup?
Rămâne-albina tânără în stup;
Te scoală, fata mea. și vezi-l bine
Pe tatăl tău murind, nu el pe tine."

## CCLIV

Tresare Colatin din vis: cu jale
Ii roagă pe Lucrețiu loc să-i facă;
În sângele de gheață se prăvale
Și spaimele în sânge și le-neacă;
Cu ea în moarte-ar vrea să se petreacă;
Dar i-e rușine: bărbăția-i spune
Că moartea se cuvine să-i răzbune.

## CCLV

A sufletului crâncenă durere
Pe glasul lui a pus de mult poprire:
El, mânios de silnica tăcere
Ce-ntârzie-a durerii izbăvire,
Încearcă iarăși vorba s-o prefire;
Dar slabă-i vorba și neputincioasă
Și pentru toți rămâne ne-nțeleasă.

## CCLVI

Și-ntr-un târziu: „Tarquinus“, el rostește,
De parc-ar rupe-n dinți cumplitul nume;
Și vântu-acesta ploaie grea stârnește,
Umflând durerea, valul ei în spume,
Pân' se pornește ploaia peste lume;
Deolaltă, fiu și tată plâng urgia
Ce le-a ucis fiica și soția.

## CCLVII

„E doar a mea!“ ei strigă într-un glas;
Temei destul nici unul, însă, n-are.
„E-a mea!“ rostește tatăl. „Nu v-o las“,
Răspunde soțul. „Jalea mi-e prea mare,
Dobânda ei s-o-mpart cu fiecare:
N-o plângă nimeni, doar a mea a fost,
Și s-o jelesc, acesta-i al meu rost.“

## CCLVIII

Zicea moșneagul: „Eu i-am dat viață,
Iar ea o risipi așa curând“.
Și Colatin: „O, chinuri! Mi-a fost soață,

Și-mi lua vieața, că i-am fost orând“.
„Fiică“, „Soață“ se aud, umplând
Văzduhul larg ce viața ei le-ascunde;
Văzduhul „Fiică“, „Soață“ le răspunde.

## CCLIX

Iar Brutus, cel ce fierul i-l smulsese,
Ia pildă din durerea lor avană:
Și-mbracă duhul în purtări alese
Și nebunia-ngroapă-ntr-a ei rană[51],
Toți îl țineau că-i bun doar de hârjoană,
Cum lângă tronuri stau atâți, de știu
Să spună fleacuri, vreun cuvânt duhliu.

## CCLX

Își leapădă, deci, haina lui pestriță[52]
Ce-i ascunsese cumpănita minte,
Și celui ce-și jelește-a lui domniță
Rostește-aceste bărbătești cuvinte:
„Slăvit roman! Te scoală, ia aminte
Cum eu, necopt și socotit nebun,
Ți-aduc înțelepciunea pe drum bun.

## CCLXI

Durerea leac durerii cum să-i fie?
Sau chinurilor – chinul, rana – rănii?
De ce să-ți dai pedeapsă însuți ție,
Când soața el ți-o-mpinse în pierzănii?
Doar țâncii se alină cu jelanii;
Greșit-a soața ta: se cuvenea
Nu ei, ci lui să-i deie moartea grea.

## CCLXII

Roman viteaz, să nu te pleci s-aduni
Moleșitoarea rană-a tânguirii,
Ci să-ngenunchi cu mine-n rugăciuni,
Pe zei trezindu-i: e-mpotriva firii
Să rabzi, ca ei, urgiile zidirii
(Chiar de la Roma noastră și-ntorc mila);
Noi din cetate izgoni-vom sila.

## CCLXIII

Și-acum, pe Capitoliul cel sfânt[53],
Pe sângele ce-n darn s-a risipit,
Pe soarele mănosului pământ,
Pe-ale cetății legi ce le-am păzit,
Pe sufletu-i curat ce-a povestit
Întregu-i chin, pe crâncenul pumnar,
Să răzbunăm sfârșitul ei amar.“

## CCLXIV

Zicând, cu pumnul s-a izbit în piept,
Jungherul ucigaș l-a sărutat;
Pe ceilalți i-ndemna să jure drept;
Ei ascultau cuvântul apriat,
Și toți deolaltă au îngenuncheat,
Rostind și ei aceleași jurăminte
Ce le rostise Brutus mai-nainte.

## CCLXV

Jurând să facă-drept județ, au zis
Să ia al doamnei trup, și în cetate
Să dea de veste cine l-a ucis.

De mișelie cine vinovat e;
Cu-nțelepciune se-mpliniră toate,
Și toți romanii hotărâră, deci,
Tarquin să fie surghiunit pe veci[54].

(Finis)

(Traducere de Dan Grigorescu)

## NOTE

[1] Vezi nota 1 la *Venus și Adonis*.

[2] Lucius Tarquinus – al șaptelea și ultimul rege legendar al Romei. Etrusc de origine, e înfățișat de tradiție cu trăsăturile atribuite în mod obișnuit tiranului. A ajuns pe tron printr-un asasinat (al socrului său, Servius Tullius) și s-a sprijinit exclusiv pe armată. Tradiția romană, stabilită în secolul I î. Chr., plasa domnia lui Tarquinus între 534 și 510/509 î. Chr.

[3] Servius Tullius – al șaselea rege legendar al Romei. A fost ucis de fiica sa, Tullia, soția lui Tarquinus Superbus. Tradiția romană îi data domnia între 578 și 535 î. Chr.

[4] Ardea – cetate în Latium, capitala rutulilor. Va fi cucerită de romani în 442 î. Chr.

[5] Collatium – moșia familiei Collatinus.

[6] În heraldica medievală și renascentistă, roșul era culoarea inocenței.

[7] Porumbelul era pasărea simbolică a lui Venus.

[8] Despre „Veacul (sau Vârsta) de aur", oamenii vremii lui Shakespeare știau, desigur, nu de la Hesiod (care povestise cel dintâi acest mit), ci de la Ovidiu (*Fastes*, *Metamorphosis*, *Amores*) și Horațiu (*Epode*).

[9] Cele trei stanțe care urmează ilustrează un procedeu frecvent întrebuințat de Shakespeare: el întrerupe narațiunea, pentru a dezvolta o temă a meditației morale.

[10] Cărțile de heraldică menționează un semn care se punea de-a curmezișul blazonului celui care „a necinstit, cu puteri necavalerești, o fecioară, o văduvă sau o doamnă nemăritată".

[11] Aluzie la bucățile de pânză agățate de pereți și care cuprindeau maxime și îndemnuri morale și înfățișau subiecte alese din legendele biblice sau din mitologia antică.

[12] Disprețuind dragostea, Narcis a rămas nepăsător față de nenumăratele femei și nimfe care s-au îndrăgostit de el; dar, într-o zi foarte călduroasă, aplecându-se deasupra unui izvor să bea apă, s-a îndrăgostit de propriul chip, rămânând acolo până a murit (vezi Ovidiu, *Metamorfoze*, III, 339-510).

[13] În original, „un tratat de pace", înțelegându-se prin aceasta „o împăcare între speranță și neîncredere".

[14] Nevăstuicile erau ținute adesea în casele romanilor, să prindă șoareci.

[15] Soarele.

[16] Animal fantastic al bestiarului medieval, un fel de șopârlă a cărei privire ucidea pe loc.

[17] Legenda spune că Pluto, zeul lumii subpământene, i-a dat-o înapoi pe Euridice soțului ei, cântărețul Orfeu, fiind fermecat de cântecul lui.

[18] Lucreția îi dă a înțelege că a avut încredere în el și că l-a primit în casă pentru că și-a dat seama că face parte din familia regală a Tarquinilor; întreaga ei replică e o demonstrație a obligației regilor de a fi un model moral pentru poporul lor.

[19] În teatrul elizabetan, fundalul scenei era acoperit cu pânze negre când se reprezentau tragedii.

[20] Luna: personificarea ei, Selene, străbătea cerul într-un car de argint.

[21] Iconografia Renașterii înfățișează adesea personaje cu brațele încrucișate pe piept, ca simboluri ale durerii.

[22] Pălăria trasă pe ochi era semn de doliu.

[23] Pentru păcate pe care tradițiile mitologice nu le-au lămurit, Tantal a fost pedepsit să sufere de sete, cufundat până la gât într-un lac: de câte ori se apleca să soarbă, apa dispărea, lăsându-l să se chinuie.

[24] Preoteasă a Vestei, zeița romană a căminului și a familiei; încă din copilărie, vestalele erau învățate să trăiască în deplină castitate.

[25] Introducerea cultului zeiței Fortuna e atribuită regelui Servius Tullius (vezi *supra*, nota 3), despre care se povestea chiar că ar fi fost iubitul ei.

[26] Despre inoragi se spunea că nu puteau fi domesticiți decât dacă erau prinși înainte de a fi împlinit doi ani.

[27] Nădejdea de a deveni, la rându-i, rege.

[28] Numele nimfei Etna (fiica lui Uranos și Gaeiei sau, în versiuni mai vechi, a lui Briareu, gigantul cu o sută de brațe) a fost dat relativ târziu vulcanului ce domina cetatea Catania din Sicilia.

[29] Unul dintre cele mai celebre anacronisme ale lui Shakespeare: evident că, în epoca în care se desfășoară acțiunea poemului, bombardele nu fusese încă inventate.

[30] Într-o legendă foarte cunoscută, mai ales datorită repovestirii ei de către Ovidiu (*Metamorfoze*, VI, 426 și urm.). Philomela fusese siluită de soțul surorii sale, Tereu. Ea s-a răzbunat, ucigându-l pe Itys, fiul lui Tereu, și dându-i carnea, la masă, tatălui său. Urmărită de Tereu cu gândul s-o ucidă, a fost salvată de zei, fiind prefăcută în rândunică, sora sa, Procne, în privighetoare și Tereu în pupăză.

[31] În unele tradiții mitologice vechi, Nix – zeița nopții – sălășluia, în timpul zilei, în Infern.

[32] Într-una din variantele legendei Philomelei, ea era cea transformată în privighetoare și Procne în rândunică. Aceasta era versiunea adoptată, în general, de poeții romani și răspundea mai bine etimologiei numelui *Philomela*, ce sugerează ideea de muzică.

[33] O legendă explica tristețea cântecului privighetorii prin faptul că, poposind într-un tufiș de trandafiri, s-a înțepat în piept și, astfel, își cânta durerea.

[34] Ochii Lucreției.

[35] E vorba, se înțelege, de Elena, însă, greu de crezut că, în vremea când se petrece acțiunea poemului, Lucreția ar fi putut să vadă o reprezentare plastică a episoadelor războiului troian: opera homerică (și, în speță, *Odiseea*) va începe să fie tradusă în latină abia în secolul al III-lea î. Chr., anume de către Livius Andronicus.

[36] Simois – râu în apropierea Troiei. În *Iliada*, Scamandru îl cheamă în ajutor pentru a-l respinge pa Ahile și a opri masacrarea troienilor.

[37] În vechime, Dardania era numele Troadei (regiune din nord-vestul Asiei Mici), care a dat și numele strâmtorii Dardanele. (O altă regiune cu numele *Dardania* se afla la hotarele de nord ale regatului macedonean, în apropiere de orașul Skopie de astăzi). Numele îi venea de la *Dardanos*, strămoșul mitic al troienilor.

[38] *Pyrrhos*, însemnând „Roșcovanul" era porecla lui Neoptolem, fiul lui Ahile, care l-a ucis pe bătrânul Priam ca răzbunare a morții tatălui său, ucis de fiul lui Priam.

[39] Descrierea scenei de la Troia în strofele CXCVI-CCVIII ale poemului shekespearian e unul dintre exemplele cele mai ilustre ale iconologiei.

[40] Lucreția se adresează, evident, Elenei.

[41] Tradițiile privind moartea lui Troilus erau diferite: sau a fost întâlnit de Ahile când ducea caii la adăpat, și ucis, sau a fost luat prizonier și sacrificat de către eroul aheu. Într-o altă variantă, a fost străpuns cu lancea în incinta templului lui Apollo – Troilus era cel mai mic dintre fiii lui Priam și ai Hecubei (un oracol prevestise că Troia nu putea fi cucerită dacă el ajungea să împlinească 20 de ani).

[42] Aluzie la Paris care, răpind-o pe Elena, a declanșat războiul.

[43] Sinon era spionul pe care grecii îl lăsaseră la Troia, atunci când s-au prefăcut că părăsise asediul. El i-a sfătuit pe troieni să aducă în cetate calul de lemn înăuntrul căruia erau ascunși războinicii greci; a adus, astfel, prăbușirea cetății și moartea fruntașilor ei.

[44] Și la Homer, și la Virgil, Sinon e descris ca un mincinos foarte abil în meșteșugul prefăcătoriei. Într-o altă variantă, a lui Quintus din Smirna, Sinon, adus în fața lui Priam, a refuzat să vorbească până i s-au tăiat urechile și nasul; el a fost transformat, astfel, dintr-un ticălos în erou.

[45] Vezi *supra*, nota 21.

[46] Comentatorii cred că acest vers se referă la fluxul înalt ce trece pe sub Podul Londrei.

[47] Referire la jurământul rostit, în Evul Mediu, de cei ce deveneau cavaleri.

[48] Lucius Iunius Brutus, personalitate legendară, vestită pentru înaltul simț al dreptății și pentru vitejia lui. Se spunea că ar fi trăit în sec. VII-VI î.Chr.

[49] Se pare că Shakespeare se referă la separarea sângelui în fibrină și ser.

[50] Referire la Lucretius, tatăl eroinei; despre el se vorbește numai în această calitate, alte amănunte nefiind pomenite de legendă.

[51] Brutus se prefăcuse că e nebun pentru a se salva de amenințarea regelui care voia să-l omoare (de aici, porecla – transformată în nume, fără nici o implicație jignitoare – care însemna *Prostul*, *Nebunul*).

[52] Aluzie la veștmintele purtate de bufonii de la Curțile nobiliare.

[53] Capitoliu – cea mai mică dintre cele șapte coline ale Romei dar, cum se pare, cea dintâi care a fost locuită. Potrivit legendei, aici lupoaica i-a alăptat pe gemenii Romulus și Remus; și tot aici s-a ridicat templul etrusc consacrat lui Jupiter, Junonei și Minervei (sec. VI î. Chr.).

[54] Răscoala pornită de Iunius Brutus și de Collatinus a dus la alungarea regelui și instaurarea republicii. Brutus a fost ales (509 î. Chr.) cel dintâi consul și i se atribuie unele reforme religioase și constituționale. Se spune că a murit într-o luptă cu fiul regelui alungat.

## Opinii despre „Necinstirea Lucreției"

Cele două poeme lungi, compuse când avea aproape 30 de ani, această „pereche de igloo-uri", cum le-a numit Hazlitt, sunt studii pedante ale libidoului, fără nici cea mai mică dovadă a unui talent dramatic. Ele sunt exemple de poezie elizabetană solidă, bună, dar neinspirată. Ele pun, însă, în evidență două dovezi ale puterii: ampla senzualitate, care e parte necesară a unei mari însușiri artistice și de care nicio artă – cum spunea Goethe – nu își permite să se dispenseze. Și, împreună cu ea, o mare bogăție de imagini concrete.

Logan Pearsall Smith,
*On Reading Shakespeare*, 1933.

# JELUIREA UNEI ÎNDRĂGOSTITE

În faimosul volum *in-quarto* din 1609, în care publica *Sonetele* lui Shakespeare, editorul Thomas Thorpe adăuga și *Jeluirea unei îndrăgostite* (*A Lovers's Complaint*), un poem de 47 de stanțe scrise în „rimă regală", aceeași formulă prozadică pe care poetul o adoptase și în *Necinstirea Lucreției*. Subiectul e convențional: o fată plânge pentru că a fost trădată de iubitul ei; dar unele amănunte se abat de la canonul poeziei pastorale a vremii. De pildă, eroina nu este, așa cum se întâmpla aproape întotdeauna, o adolescentă a cărei suferință e explicată prin candoarea vârstei: ea este „o doamnă tulburată" care păstra doar „o urmă veștejită [...] din gingășia – înfloritoare" de odinioară. Acțiunea nu e proiectată pe un peisaj luxuriant; de fapt, descrierea naturii e surprinzător de sumară, accentul fiind pus pe confesiunea pe care nefericitul personaj feminin i-o face bătrânului păstor, care constituie un alt element caracteristic poemului pastoral.

Dacă acest poem a fost, cu adevărat, scris de Shakespeare, el trebuie să fi fost o operă timpurie sau, cum consideră majoritatea comentatorilor, un „produs al perioadei de ucenicie". Limbajul li s-a părut forțat, artificial, abundând în invenții verbale stângace. Așa încât concluzia recentă, aproape gene-

rală, e că, deși are impresionantul gir al publicării împreună cu *Sonetele*, poemul nu e opera lui Shakespeare, ci mai curând a unui imitator al lui, al lui Spenser și al lui Sidney.

Prima traducere românească publicată în volum e cea din *Sonete și poeme* (BPT, nr. 800), semnată de Dan Grigorescu.

## I

Pe-un deal, a' cărui peșteре răspund
Zvonirilor din valea-nvecinată,
Sta sufletu-mi, odată, ascultând
Cum răsuna cântarea-ngemănată[1];
Mi se-arătase-o doamnă tulburată:
Scrisori, verigi de nuntă-n vânt zvârlea,
Furtuni-potop stârnind durerea sa.

## II

O cușmă-avea, din paie împletită,
Ce-obrazul i-l adăpostea de soare
Părea că doar o urmă veștejită
Mai sta din gingășia-nfloritoare;
Dar timpul n-apucase să-i doboare
Junia toată: -n zbârcituri se văd
Frumseți ne-atinse încă de prăpăd.

## III

La ochi ducea adesea un ștergar
Cu multe chipuri meșterit cusute,
Și le spăla în valul cel amar
Ce-aduce-alin durerii nentrecute
Și-i deslușește glasurile mute;
Nedeslușitul vuiet de mâhnire
Da glas, când gros de tot, și când subțire.

## IV

Când cerurile țintuite-n stele
Privirea doamnei le lua drept țintă[2],
Când spre pământ privirile acele
Ocheau precum niște sărmane flinte;
Când se-ațintea de-a dreptul înainte,
Când, jur-împrejurul măsurându-l,
Învălmășeau priveliștea și gândul.

## V

Nici despletit, nici prins într-o cosiță,
De nepăsarea mâinii spune părul;
De pe sub cușmă-alunecă-o șuviță
Pe lângă-obrazul ei, tânguitorul,
Iar altele-ntr-o plasă-și țin fuiorul;
Ca-n temniță așteaptă-ascultătoare.
Dar tulburate sunt de nepăsare.

## VI

Lua dintr-un paner, umplându-și mâna,
Bobi de cleștar, de ambră și de jad
Și le-azvârlea-ntr-o apă, câte una;
Lua dobânzi de lacrimi largul vad:
Pomenile-mpăraților nu cad
În mâna celor ce-n nevoie pier:
Le iau cei care au și-ncă mai cer.

## VII

Scrisorile priveam cum și le rupe
Și le-azvârlea-n vâltoarea cea adâncă,
Verigi de aur și de fildeș, scumpe,

Cum în mormânt de mâluri ea le-aruncă;
Și cărți cu sânge scrise vedeam încă,
În horbote legate și-n peceți,
Ce le fereau de-alin și de blândeți.

## VIII

În lacrimi le scălda pe toate-acestea,
Le săruta și se pornea pe plâns:
„O, sânge calp! Minciună ți-e povestea.
Ce strâmbe mărturii în jur ți-ai strâns?
Cerneala nu ți-e neagră îndeajuns!...“
Zicea, și-n al mâniei sale toi,
Rupea pe rând fățarnicele foi.

## IX

Un moș ce-n preajmă se găsea c-o turmă,
Cândva un petrecareț ce-nvățase
Petrecerile din oraș, și-n urmă,
Văzuse cum se trec fără foloase
În vremea tinereții firoscoase,
Îndreptățit de ani, a vrut să știe
Pricina de durere și mânie.

## X

Proptindu-se-n bătrânul lui toiag,
Se-apropiè, lăsându-se devale,
S-o-mbie, milostelnicul moșneag,
Cu el să-mpartă nesfârșita-i jale:
Că din învățătura vârstei sale
Alin putea să ieu și poveți;
Așa-i făgada blândei bătrâneți.

## XI

„Părinte, ea zicea, cumva de crezi
Că anii mulți obrazul mi-au brăzdat,
Să știi că de-a' durerilor grămezi,
Și nu de vremi mi-e chipu-mpovărat;
O floare aș fi fost neapărat.
Dacă-mi păstram iubirea mie doar
Și altora nu le-o dădeam în dar.

## XII

Vai mie! Întâlnit-am prea devreme
Pe-un tânăr cărui îi sortise firea
Iubirea să-mi culeagă, și să cheme
Pe-obrajii lui fecioarelor privirea;
Pribeagă,-avea să-și afle-n el iubirea
Sălaș statornic; și venea oricine
În templu-acesta ei să i se-nchine.

## XIII

Zulufii de mătase castanie
Cădeau în volburi dese pe-a lui gură,
Mișcați ușor de boarea ce adie.
Frumsețea o-ntrupa a lui făptură;
Vrăjiți sunt toți ce-aievea îl văzură:
Fusese scris pe-obrazul lui bălai
Tot ce gândim că s-ar afla și-n rai.

## XIV

Bărbia nu spunea c-ar fi bărbat,
Un puf de phoenix îi mijise-abia
Pe-acea urzeală-a chipului curat,

Mai moale decât moalea catifea,
Podoaba și mai chipeș îl făcea:
Descumpănit, n-ai fi știut defel
De-i mai frumos cu puf sau fără el.

## XV

Precum la chip, frumos era-n purtări
Și fecioresc era curatu-i grai;
Dar de-l stârneau bărbații-n înfruntări,
Era ca vântul când April și Mai
Se-nfruntă, ridicând furtuni pe plai:
Neliniștea, ce-i al juniei drept, se știe,
Sub adevăr pitea fățărnicie.

## XVI

Când călărea, toți se mirau văzându-l:
«De la stăpân ia calul îndrăzneala.
Ce pas! Ce sărituri! Întrece vântul!
Și ce supus în frâu își ține fala!»
Și se sfădeau să afle rânduiala:
Pe cal îl ține omul în buiestru?
Pe om îl poartă calul lui măiestru?

## XVII

La urmă, astfel, i se dădu dreptate:
Podoabele ce-n preajmă-i se-adunară
De firea lui sunt plămădite toate,
Dar nu și cele câte-s în afară;
Cei căror ajutor voia să ceară
Nu îi sporeau averea: harul lor
Venind spre el, primit-a mai mult spor.

## XVIII

Avea putere iscusita-i limbă –
Dovezi nenumărate și-ntrebări,
Răspunsuri și dreptăți ce nu se schimbă,
Să le preschimbe ea de-atâtea ori;
Cuvântu-i, râsetele în plânsori,
Plânsorile în râs le prefăcuse,
Și patimile le ținea supuse,

## XIX

Cum gândul tuturor l-a fost supus:
Bărbat, femeie, tânăr sau bătrân
Să-l poarte-n gând se bucura nespus,
Sau să-l urmeze așa, ca pe un stăpân.
Vedea cum toți, vrăjiți i se supun;
Vorbea și singur își dădea răspunsul,
Și ceilalți ascultau, supuși, de dânsul.

## XX

Mulți îi furau icoana cu privirea,
Voind să fie-al ochilor desfăt;
Astfel și-aprind nebunii-nchipuirea
Și câte-n țări străine văd, socot –
Pământ, palate – că-s a' lor de tot:
Să aibă desfătări, mai mult trudesc
Decât moșnegii ce le stăpânesc.

## XXI

Și-atât de multe, făr-a-l fi atins,
I se visau de-a pururea iubite:
Iar duhu-mi slobod, de dureri cuprins

(Doar eu i-eram stăpână, pasă-mi-te),
Pradă m-a dat puterii lui vrăjite;
Și tinereții meșterite, gându-mi
Floarea-mi zvârli, tulpina doar păstrându-mi.

## XXII

Dar, àltfel decât cele-asemeni mie.
Sub vrerea lui și-a mea eu n-am căzut;
Și cinstea-a fost opreliște să-mi fie.
Dând cinstei mele-al depărtării scut.
Cetăți zideam, cu ziduri de temut:
S-au năruit... Și calpul giuvaer
Și-alintul lui sunt tinichea și fier.

## XXIII

Dar soarta rea pe cine-a-mpins pe fugă,
Punând trecute pilde la-ncercare?
Trecutu-n darn aceste pilde-ndrugă,
Cu vechi primejdii vrând să ne-nfioare;
Cât ții c-un sfat, ce-i pururea-n mișcare
Povața, la mânie, cât de iute
Ne face bonți, când cugetu-l ascute!

## XXIV

Nici sângelui dreptate ea nu-i face,
Silindu-l pilda altora s-o poarte,
Nu-i dă să-și ia dulceața care-i place,
Ferindu-l, cică, de năpăști și moarte.
O, pofte, stați de judecăți departe!
Să guste, gusturile au tot dreptul:
«Pieri-veți», le căinează înțeleptul.

## XXV

Îl cunoșteam pe omu-acesta bine,
Știind ce planuri mârșave urzea,
Cum flori sădit-a în livezi străine,
Surâsul cum minciuna-i poleia;
Cuvântul lui – codoș și zeflemea,
Și-n grai, și-n slovă – prunc nelegiuit,
De inimă era-n păcat plodit.

## XXVI

Știind, păzeam cu grijă-a mea cetate;
M-a împresurat, grăindu-mi: «Ia aminte
La tinerele-mi zile-nlăcrimate!
Să nu te temi de-a' mele jurăminte,
Cum nu rostit-a nimeni mai-nainte!
La praznicul iubirii-am fost chemat,
Dar eu pe nimeni n-am poftit vreodat'.

## XXVII

Și-acest prealesne de văzut păcat
S-a plămădit din pofte, nu din gând.
Nici din iubire. Fapta l-a purtat
Unde nimic nu-i drept și nu e blând;
Ocară dobândi, ocară vrând,
Și mie mi-a lăsat ocări puține,
Că mi-a sorbit ocara mea în sine.

## XXVIII

Niciuna, deci, din câte-am întâlnit
N-aprinse, astfèl, al inimii pojar,
Nici dorurile-mi nu le-a-nlănțuit,

Nici vraja tihnei nu mi-a dat-o-n dar;
Eu le-am rănit, n-am fost atins măcar;
Ținut-am alte inimi să-mi slujească
A inimii făptură-mpărătească.

## XXIX

Drept bir plătit-au gingașele-nvinse
Rubine roșii, albe mărgărite,
Crezând că patimile lor nestinse
La fel mi-au dat sfieli, dureri cumplite,
În purpură și-n alb învăluite,
Sfieli și spăimi ce tabăra și-ntind
În inimi și în lupte se aprind.

## XXX

Și iată-le și-a' părului comori:
Cu drag li-e auru-n cosițe strâns;
Și l-am primit în dar de-atâtea ori,
Și m-am rugat să-l iau, și-ades au plâns,
Și pietre scumpe mi-au adus, de-ajuns,
Și-au scris meșteșugită stihuire
Sporind a giuvaerelor lucire.

## XXXI

E adamantul limpede și tare,
Citești în el știutele-nsușiri;
Smaragdul proaspăt e la-nfățișare
Și dă putere stinselor priviri;
Safiru-adună-a' cerului luciri;
Topalul felurite umbre-mbină:
Podoaba-n stih surâde și suspină.

## XXXII

Și firea m-a certat că-ntru risipă
Pierdut-am darul dorului; mi-a spus
Că le-am zvârlit podoabele în pripă,
Că m-au înfrânt, dar eu nu m-am supus;
Deci ție doar jertfiri voi fi adus,
Că tu sfârșit și început îmi ești,
Altar de sunt, doar tu mă ocrotești.

## XXXIII

Întinde mâna: cumpeni de văzduh
Ușor îi saltă dalba ei povară!
Scumpeturile ia-mi-le: un duh
De-oftat fierbinte, vezi, le înfășoară;
Eu te slujesc, ți-s preot: așadară,
Tot ce-am avut adaug averii tale
Și toate câte am primit, tu ia-le.

## XXXIV

O maică preacucernică pe-acestea
Mi le-a trimis: din cin înalt era,
De darurile ei se duse vestea,
Alaiul curții însă nu-l iubea,
Căci duh de stirpe-naltă o-ndrăgea;
Era de gheață: a plecat departe
Să afle-astfèl iubirea făr' de moarte.

## XXXV

De ceea ce nu ai, cum să te lepezi?
Cum poți supune-un chin ce nu te-ncearcă?
La case fără ziduri zidind lespezi,

Să-ntreci pe cel ce nu vrea să te-ntreacă?
Vitează ea se socotea, de parcă
Putea fi mândră că-i nevătămată,
Că, stând deoparte, n-a vrut să se bată.

## XXXVI

Mi-e lauda, mă iartă, pe dreptate:
De când m-a întâlnit a ei privire,
Mi s-au supus puterile ei toate;
Să fugă-ar vrea acum din mânăstire,
Și nu-n credință crede, ci-n iubire.
Ispita înfrângând-o,-a fost călită:
Vrea totu-acum să ducă-ntru ispită.

## XXXVII

De-a ta putere vorba mea să-ți spună
Din inimile-nfrânte s-au desprins
Pâraie care-n râul meu se-adună
Și râul e de-oceanul tău cuprins;
Eu le-am supus, tu însă m-ai învins.
Izbânda să-ți slăvim cu toții, deci:
Iubirea-i leacul inimilor reci.

## XXXVIII

E semn, de-am fermecat-o, că-s puternic.
În rugi trăia fecioara-ntre fecioare,
Dar și-a călcat cuvântul ei cucernic
Când ce-a văzut a prins s-o împresoare.
Dezlegi, iubire-atotbiruitoare,
Făgadă,-ndatorire, legământ,
Că tu ești totul, toate-n tine sânt.

## XXXIX

Când pleci la oaste, cum mai poți s-alegi,
Din pildele-nvechite,-nvățătură ?
Încinsei vreri, avere, rude, legi
Și faimă,-i par prea reci și nu le-ndură;
Rușine, datini, judecăți căzură:
Iubirea-i pace, îndulcind în chin
Al spaimei și-al durerilor venin.

## XL

Și câte inimi am robit vreodată
Acum privesc la inima-mi, plângând,
Și jalbă îți trimit, însângerată:
Să-ți lași cetatea care m-a înfrânt,
S-asculți cu îndurare-al meu cuvânt
Și sufletu-mi s-asculți: ți s-a-nchinat
Cu jurământ pe veci nestrămutat.»

## XLI

Și coborându-și umeda privire,
El o aduse-n dreptul feței mele:
Pe-obraji se revărsau fără oprire
Pâraie de mâhnire și de jele,
Frumseți luând din malurile-acele;
Se-mbracă trandafirii în cleștare
Și-n ape ard sub roșii stăvilare.

## XLII

O, Doamne sfânt! Ce iad vrăjitoresc
În crugul unei lacrime se-ascunde!
Dar, când din ochi șuvoaiele pornesc,

Și piatra prinde-n valuri să se-afunde
Și piepturi reci se înfierbântă-n unde;
La fel iau foc, la fel îngheață-aci
Sfiala rece,-aprinsele mânii.

## XLIII

Cu meșteșug e doru-i plăsmuit:
Topi în lacrimi dreapta-mi judecată;
Mi-am smuls veșmântul meu neprihănit.
Straja-nțeleaptă mi-o gonii de-ndată;
Precum eu lui, el mie mi se-arată,
Dar lacrimile lui, fără tăgadă,
Venin îmi sunt, a' mele-i sunt tămadă.

## XLIV

Lăuntrica-i plămadă neștiută,
Vicleană-și ia ciudate întrupări:
Al râului suspin îl împrumută,
Și-al sfiiciunii foc și clătinări;
Alege-ale minciunilor cărări,
Măscara-l rușinează, plânsu-l doare
Și-l clatină vederea-ntristătoare.

## XLV

Nu-i inimă prin preajma lui să treacă
Și grindina-i să nu o fi atins;
În straiul bunătății el se-mbracă,
Sluțind pe toate câte le-a învins,
Zvârlind ce-a vrut să aibă dinadins:
Când inima-n desfrâu i se răsfață,
Slăvește nentinările de gheață.

## XLVI

Pe dușman, ascunzându-i trupul gol,
Cu-al farmecelor văluri l-a-nvelit;
Ca un heruv, ispita da ocol
Și neștiința ei i s-a jertfit:
Ce tânăr nu s-ar vrea astfel iubit?
Acestea toate, vai, m-au doborât,
Dar le-aș voi din nou, de la-nceput.

## XLVII

Voi, ochi vă umeziți ca-n boală grea,
În silă-i zbori din suflet, fulgerare,
Tu, jar, arzi mincinos pe fața sa,
În pieptu-i găunos te-aprinzi, suflare,
Pe alții-i strâmbi, să pari a lui, mișcare:
Prin voi va fi mintită încă-o dată
Aceea ce-n căință stă plecată."

(Traducere de Dan Grigorescu)

### NOTE

[1] Comentatorii nu au formulat o ipoteză convingătoare care să explice ce înseamnă „dublul glas", așa cum apare în original; e plauzibil ca Shakespeare să se refere la plânsul fetei pe care îl răsfrânge ecoul.

[2] În original, „își ridica ochii ca pe un tun țintind cerurile".

## Opinii despre „Jeluirea unei îndrăgostite"

Stilul acestei capodopere elizabetene, atât de puțin prețuită, dovedește un progres față de liricul *Venus și Adonis* și de retoricul *Lucreția*. La fel ca în *Sonete*, inteligența are un rol important, se mișcă într-un spațiu larg și atinge culmi înalte; cu toate că uneori rămâne la nivelul obișnuit al poeziei elizabetane, el depășește orice efect artistic din celelalte două poeme.

Georfl Rylands, *Shakespeare Studies*, 1534.

# PĂTIMAȘUL PELERIN

Volumul purtând acest titlu (*The Passionate Pilgrim*) a fost publicat de tipograful William Jaggard în 1599 într-o ediție in-octavo, pentru care nu ceruse aprobarea „Registrului librarilor". Ediția adună la un loc, „fără scrupule" spun unii comentatori, poeme mai vechi ale lui Shakespeare, poeme despre care se știe cu siguranță că aparțin altor poeți (câteva fiind republicate în antologia *Heliconul Angliei*, din 1600, sau în alte compilații, sub diverse alte semnături) și, în sfârșit, unele cu atribuire incertă. Câteva dintre acestea din urmă au fost introduse în traducerea de față, așa cum sunt cuprinse în toate edițiile engleze, de vreme ce, deși nu sunt argumente convingătoare care să pledeze pentru a fi puse pe seama lui Shakespeare, nu sunt nici destule ce pot respinge o atare atribuire. Se presupune că Jaggard a avut motive comerciale de a publica pe copertă numele lui Shakespeare: poemele lui se bucurau de o mare popularitate; chiar în 1599, de pildă, apăreau edițiile a 5-a și a 6-a ale poemului *Venus și Adonis*.

Un fragment dintr-un alt volum *in-octavo*, după toate probabilitățile mai vechi, se află în Biblioteca Folger din Washington (în care se păstrează cea mai bogată colecție din lume de ediții shakespeariene); în volumul de la Folger

sunt cuprinse poemele numerotate I, II, III, IV, V, XVI, XVII și XVIII în edițiile moderne.

În 1612, Jaggard a publicat o nouă ediție *in-octavo*, în care adăuga ediției din 1599 câteva fragmente ale poemului *Troia Britannica* (publicat în 1608) de Thomas Heywood (c. 1575-1641).

Într-o notă adăugate *Apologiei* sale a *actorilor* (1612), Heywood protesta împotriva „pirateriei" lui Jaggard care nu tipărise pe copertă decât numele lui Shakespeare. Drept urmare, Jaggard a eliminat numele *W. Shakespeare* de pe copertele exemplarelor nevândute din această ediție.

Prima traducere românească publicată în volum e cea realizată de George Ciorănescu, și tipărită în 1966 la Paris (cu 14 desene de Eugen Drăguțescu).

## I

Atuncea când se jură că-i sfântă între sfinte[1],
Deși știu că mă minte, mă fac c-o iau de-a bună,
Ca să mă socotească un tânăr crud la minte,
Stângaci în lumea-aceasta croită din minciună.
Și sper fără speranță că tânăr mă mai vede,
Deși știu foarte bine că vârsta mea e ninsă,
Cu un surâs pe buze mă fac minciuna-a-i crede,
Și-n jocuri iscusite mi-ascund ardoarea stinsă.
Că-i încă o fetiță de ce să se alinte?
De ce nu-i spun eu însumi câți ani duc în spinare?
Iubirea-și făurește din vorbe dragi, veșminte;
Bătrânul crai n-ar spune iubitei câți ani are.
De-aceea mint iubind-o și ea mă amăgește:
În dragoste ne-ascundem metehnele hoțește.

## II

În viață mă inspiră doi îngeri sau iubiri[2],
Îngerul desperării și cel ce-aduce alean;
Cel bun, bălai și tânăr, e cerul în priviri,
Cel rău e o femeie, duh negru și viclean.
Și demonul femeie mă-mbie la păcat
Pe înger alungându-l mereu din preajma mea,
Din sfânt voind să facă un drac împielițat,
Pătându-i neprihana cu vraja ei cea rea.

Am bănueli, dar încă nu sunt încredințat,
Că îngerul destoinic va fi un drac murdar;
Fiind ei doi prieteni și eu cu ei legat,
Și unul pentru cellalt al iadului coșmar.
N-oi ști deci adevărul, de îndoieli cercat,
Pân' diavolul pe înger nu-l va fi alungat.

## III

Nu-s ochii tăi ce-ngână-o cerească pledoarie[3],
În stare să seducă chiar și pe un ermit,
Ce inima-mi îndeamnă sperjură să devie?
Cin' s-a dezis de dragu-ți nu trebui pedepsit.
Jurai să uit femeia; dar fac dovada plină
Că tu ești o zeiță, și deci nu sunt sperjur:
Lumesc e jurământul; tu, dragoste divină;
Greșeala mea iertând-o putea-voi s-o îndur.
Făgada-mi fu un suflu și suflu-i doar o boare;
O, soare mândru care străluci pe-acest pământ,
Evaporă făgada; absoarbe-o-n tine, soare:
Să nu mai fiu de vină călcându-mi pe cuvânt.
Cine-i pe lume prostul cărui să-i meargă baiul
Că și-a ținut cuvântul, în schimb pierzându-și raiul?

## IV

Lângă-un izvor, suavă, stă Venera focoasă[4]
Cu tânărul Adonis, ce fraged încolțește,
Și-nvăluie băiatu-n privirea-i drăgostoasă,
Cum numai o regină a dragostei privește.
Îi spune o poveste, auzul să-i încânte;
Se-arată jumătate, privirea să-i momească;
Și-n treacăt îl atinge, ca-n inimă să-i cânte;

Să-l turbure cu jocu-i și-n joc să-l cucerească.
Sau vârsta lui cea crudă nu știe socoteala,
Sau el respinge-ntr-una ofranda ei cea vie,
Și, fragedă victimă, nu a atins momeala,
Surâde și roșește când dulce ea-l îmbie.
Pe spate când se culcă, și-n iarbă-l prăvălește,
Grăbit el se ridică, și fuge, vai, prostește.

## V

Călcându-mi jurământul de ce să-ți jur iubire?[5]
Ah! numai frumuseții leal mai poți să fii;
Sperjur față de mine, jur veșnic să-ți fiu mire;
Stejarul din făgadă știuși să îl mlădii.
Știința cea pribeagă în ochii-ți mângâiere,
Află plăceri ascunse, de arte cultivate.
Cunoașterea de-i scopul, mi-ajunge-a ta privire;
Măiastră este limba ce-a te descrie poate.
E orb cel ce te vede și nu strigă „minune!“;
Că pot să te contemplu mă simt prea fericit.
Îți fulgeră-n ochi Zeus, și-n vocea ta s-ar spune
Că-ai muzica din tunet și focu-i îmblânzit.
Să nu te superi dacă făptura ta cerească
Prin mine-i proslăvită de-o limbă pământească.

## VI

Abia de se uscase a dimineții rouă[6]
Și turma se trăsese la umbra de tufiș,
Când Venus, chinuită de dragostea-i cea nouă,
Pe-Adonis îl pândește, gemând, în ascunziș,
Lângă-un pârâu anume, sub sălcii plângătoare,
Pe unde-și scaldă-Adonis tot doru-i de fecior.

Amiaza dogorește, dar și mai mult dogoare
Zeița așteptându-l să intre în izvor.
Iată-l încet cum vine, își leapădă din straie,
Și gol adastă-o clipă pe maluri, visător.
N-a strălucit pe ceruri cel soare după ploaie
Ca ochii-i de regină înfiorați de dor.
Zărind-o, el s-azvârlă în apă să se-ascundă;
„O, Zeus – spune Venus – de ce nu sânt o undă?“

## VII

Iubita mea-i frumoasă, dar mult schimbarea-i place[7];
Blând porumbel sălbatec, dar nu fidel ca el;
Strălucitoare cupă, ce-n țăndări se preface;
E moale ca o ceară, cu-mpotriviri de-oțel.
Crin pal, împodobită-n horbotă purpurie;
Nu-i frumusețe-n lume mai scoasă din cutie.

Pe gura mea adesea-și lipea buzele-n spasme
Cu sărutări jurate credință îmi șoptea
Și mai mult ca să-mi placă schimbase lumea-n basme
De dragoste speriată, ținând totuși la ea!
Deși ea niciodată n-avu curaj s-o spună,
Credința și iubirea-i n-au fost decât o glumă.

De dragoste cuprinsă a ars, un foc de paie.
Ca paiele iubirea -i a ars cu vâlvătaie;
A înrămat iubirea, dar rama a pierdut,
A poruncit iubirii, dar n-a știut ce-a vrut.
A fost oare-o amantă, sau doar o depravată?
Rea-n ambele prilejuri, perfectă niciodată.

## VIII

Solfegiul și sonetul dacă-ar trăi în doi[8],
Ca fratele și sora, prieteni viața-ntreagă,
Ce mare-ar fi atuncea iubirea dintre noi,
Căci tu ești melomană, mie mi-e rima dragă.
Ție îți place Dowland[9] cu cântul lui ceresc,
Lăută ce încântă cu vrăji de armonie;
Mie îmi place Spenser[10] atunci când îi citesc
De nimeni întrecuta, adânca-i poezie.
Asculți o melodie de dincolo de veac
Pe care-o cântă Phoebus, lăută-mpărătească;
În desfătări rimate tristețea-mi află leac
Când doru-i din adâncuri începe să doinească
Pe muzică și rimă domnește-un zeu senin;
Mi-s drage amândouă, căci le-ntrupezi deplin.[11]

## IX

A dragostei zeiță, în zorii mândri, albi[12],
. . . . . .[13]
Mai palidă-i de chinuri ca porumbeii-i dalbi,
De dorul lui Adonis, sălbatecul flăcău.
La pândă se așează pe-un deal râpos, pieptiș.
Sunând din corn Adonis apare-ntre căpoi;
Regina-nnebunită, ieșind din ascunziș,
Nu-l lasă să mai treacă 'nainte ori 'napoi.
– „Văzui cândva un tânăr, ca tine de sumeț;
Zăcea rănit aicea, între ferigi trântit,
Rănit adânc în coapsă de colții de mistreț.
Privește-mi alba coapsă: aici era rănit."
Iar el, văzându-i rana gingașă, și mai multe,
S-a înroșit și fuge, fără s-o mai asculte.

## X

Pur trandafir în floare, cules să se usuce[14],
Boboc crăpat ce-i veșted în primăvara sorții!
Ca perlei strălucirea-ți prea repede se duce!
Făptură prea firavă pentru securea morții!
Ești ca o prună verde pe-o creangă pitulită,
Ce cade prea devreme, de vânt sburătăcită.

Te plâng fără pricină, te plâng fără de voie,
Căci nu-mi lăsași nimica din mândra-ți moștenire.
Sau îmi lăsași mai multe decât era nevoie;
Căci n-am râvnit să-mi dărui nici umbra de-amintire!
Prietenă ce-n viață mi-ai fost atât de dragă!
Numai nemulțumirea ți-o moștenii întreagă.

## XI

Stă Venus cu Adonis sub mirt, mai la o parte[15],
Și Venera vicleană băiatul îl provoacă.
Și-atunci îi povestește cum o alintă Marte,
Și când o roagă zeul cum ea se prinde-n joacă,
„Așa mă-mbrățișează războinicul meu zeu".
Și-l strânge pe Adonis în brațe; nu-i dă pace.
„Și-așa descheie gaica de la veșmântul meu".
Ca și cum băiețandrul ar vrea să o dezbrace.
„Și astfel mă sărută" îi spune pe șoptite,
Și buzele-și lipește pe gura-i, -a sărut-
Și suflul i se curmă; iar el, pe negândite
Fugi fără s-asculte ce dorul ei a vrut.
De-ai fi, iubito, Venus, o! cât ar fi de bine,
Să mă săruți focoasă până-am să fug de tine!

## XII

Bătrâni acriți, cu tineri alături greu să stea[16]:
Tinerii sunt plăcere, bătrânii-ngrijorare;
Tinerii-s zi de vară, bătrânii iarnă grea;
Tineri: curajul vieții; bătrânii: îniernare.
Tinerii sunt avântul; bătrânii, gâfâială;
Tinerii iuți aleargă; bătrânii șchiopătează;
Tinerii-s cutezanța; bătrânii, vlăguială;
Tinerii se avântă; bătrânii pregetează.
Urâtă-i bătrânețea; plăcută-i vârsta crudă.
Iubita mea, iubită, e un copil bălai!
Sfidez îmbătrânirea ce-o simți prea grea povară.
Păstorule, profită de-a tinereții vară,
Că parcă-mi vine-a crede că prea degeaba stai.

## XIII

Ce vană-i frumusețea, dar firav de argilă[17],
O strălucire pură ce-ndată-și stinge focul;
În mâini ți se sfărâmă, o cupă prea fragilă,
E-o floare care moare când s-a crăpat bobocul.
Nesigur dar, un luciu, o cupă sau o floare,
Se pierde, se sfărâmă, și mult prea iute moare.

Darul pierdut îl afli cu greu, sau niciodată,
Zadarnic freci cocleala ca să mai strălucească,
Mireasma ofilirii pe nimeni nu îmbată
Lipiciul cupa spartă nu poate s-o lipească.
Așa și frumusețea, de-o pierzi, e pe vecie:
Spițeri, boiala, banii, nu pot s-o mai învie.

## XIV

„Noapte bună! Somn ușure!“ Somnul însă mi-a fugit[18]!
Când îmi spune noapte bună, tihna-ntreagă mi-am pierdut,

M-a trimis să-mi petrec noaptea în iatacu-mi de ermit,
Să mă-ntreb, pradă-ndoelii, pentru ce am decăzut
„Noapte bună-mi spune iară; mâine sper să ne vedem".
N-am să dorm, căci suferința-mi stă la căpătâi îndemn.

Mi-a surâs însă o clipă când de ea m-am depărtat,
Cu dispreț sau simpatie, să ghicești este cam greu:
Poate că e bucuroasă la exil că-s condamnat;
Sau, surâde că târcoale mă întorc să-i dau mereu?
„Târcol", vorbă potrivită pentru mine și strigoi,
Ne-ncercat de fericire, dar bogat întru nevoi.

Doamne! mi-ațintesc privirea-n zorile care mijesc!
Dojenesc timpul statornic; dimineața-a răsărit
Dizolvând odihna nopții în mișcări de zori ce cresc.
Nu mai cred însă privirea ce atât m-a amăgit.
Stă și cântă Philomela, stau și veghea o îndur
Și doresc cu ciocârlia să-și unească trilul pur.

Ciocârlia dă binețe soarelui biruitor,
Risipește doliul nopții și catranul din coșmar.
Și cum noaptea se destramă, mă grăbesc cuprins de dor,
Inima speră s-o vadă, ochii-o caută-n zadar;
Suferința mă alină, alinarea-mi dă fiori;
Căci a suspinat spunându-mi: „Mâine ne vedem în zori".

De-am fi fost cumva-mpreună, noaptea iute-ar fi trecut;
Singur însă mi se pare timpul c-ar fi înghețat;
Și în ciudă ca să-mi facă, cât un veac e un minut;
Soare, pentru flori străluce, de mine de ai uitat
Du-te noapte, vino ziuă; chiar datoare de rămâi;
Te scurtează data-aceasta, pentru mâine te amâi.

## XV

A fost odată-o fată, frumoasă, de neam mare[19]
Ce își iubea maestrul nespus, nespus de tare,
Până-ntâlni un tânăr englez, ce seamă n-are,
Ce mintea i-a sucit-o.

Iubirea cu iubirea luptară între ele,
Să-și lase profesorul? Pe tânăr să-l înșele?
E greu necugetatei duduce în dantele,
Să ia o hotărâre!

Pe vreunul să-l respingă e foarte întristată
Dar nu e cu putință să nvingă doi deodată,
Și cavalerul fuse lăsat de cruda fată,
Ce-a-l ajuta nu poate!

Și arta militară de artă fu înfrântă,
Căci haru-nvățăturii pe fată o încântă.
Iar învățatu-acuma un cânt de leagăn cântă;
Și-aci sfârșește cântu-mi.

## XVI[20]

Într-o zi de întristare![21]
Dragostea, ce-n Mai apare,
O zări, frumoasă floare,
Jucăușă-n vânt și soare.
Prin frunziș zefirul trece,
Și-și croi din pluș potece;
El, de dor răpus, bolește,
După suflul ei tânjește:
„Vântul o sărută-n freamăt,
Dar din vânt sunt doar un geamăt

Căci jurată-i mâna-mi bleagă
Dintre spini să n-o culeagă;
Castitate geaba jură,
Căci iubirea-i în natură.
Zeus, plin de foc îți jură
Hera că-i o paceaură;
Și ca zeu de nu l-ai place,
Muritor de rând s-ar face."

## XVII

Turma nu mai paște[22],
Mioara nu naște,
Mieii triști suspină,
Totul e-n ruină;
Dragostea ce moare,
Cinstea ce-i sfidare,
Inima schimbare,
– Numai ea-i de vină.
Am uitat ce este hora săltăreață,
I-am pierdut iubirea, Dumnezeu de ceață.
Și-n locul iubirii trainic credincioasă,
Se încuibă golu-i, lipsa-i dureroasă.
C-o vorbă pripită
Dragostea-i rănită.
Schimbătoare este blestemata soartă!
Orișicine știe
Nestatornicie
Cât de-adânc femeia-n sufletu-i te poartă.
Doliul e-a mea casă,
De nimic nu-mi pasă,
De iubire piere,
Rob fără putere,

Sufletu-mi în sânge,
N-are cui se plânge,
Repede se stinge,
Înăcrită fiere!
Fluierul destoinic nu îmi mai doinește;
Clopotul mioarei jale prevestește;
Până și dulăul stă plin de tristețe
A uitat ce-i joaca, jalea ca să-nvețe.
Cu adânci suspine,
Plânge pentru mine,
Urlă pentru mine chinul să-și ogoaie.
Cresc numai suspine,
În inimi streine,
Gemete-nmiite pe-un câmp de bătaie!
Fântâna-i stătută,
Pasărea e mută,
Și verdeața slută
Să se uște prinse.
Turma pregetează,
Geme și oftează,
Nimfele veghează
De spaimă cuprinse.
Toată desfătarea dragoste-i de pruncă,
Toată bucuria întâlnirii-n luncă,
Harța drăgăstoasă-n noapte va dispare,
Cu iubirea care a murit sau moare.
Dar rămâi cu bine;
Ai fost rea cu mine
Pentru o plăcere, gust durerea-ntreagă.
Coridoane dragă
Fii singur și tare;
Sunt și alte leacuri, dar n-au vreo valoare.

## XVIII

Femeia vieții de-ai ales[23],
Și-i ciută, jertfă pe altar,
Pune-ți în viață înțeles,
Și dragostei pune-i hotar;
La înțelept să cauți sfat,
Iar nu la tânăr nensurat.

Când îi vei spune cine ești,
Nu-ți îndulci limba deloc,
Să te presimtă din povești –
Căci cel olog stă iute-n loc;
Ci spune-i simplu c-o iubești.
Ca nimenea c-o prețuești.

Să îi ghicești orice dorinți;
Să știi cu ea să risipești,
Cu farmecu-ți s-o scoți din minți
Tot povestindu-i la povești.
Dă-i tot: castele, turn, oraș,
Luna din cerul păgubaș.

Fă-i totdeauna vrerea sa,
În modestie îmbrăcat;
Pe alta nouă n-o schimba,
Decât urât de s-a purtat.
Și-atunci când vremea s-a-mplinit
Fii tare de te-a părăsit.

Căci încruntarea-i din priviri,
Se pierde-n calde înserări;
Și-atunci regretă-mpotriviri
Și ce-a pierdut din desfătări;
Și zorii nici n-au răsărit,
Că pofta i s-a îndoit.

De ce și-ncearcă-a ei puteri
Se zbate, țipă, e doar „nu“ ?
Și când cedează unei vreri,
Cu viclenie-ți spune: „Tu,
Ca tine tare de aș fi,
Ce mult m-aș mai împotrivi“.

Când zici femeie zici momeli,
Cu farmecu-i atrăgător,
Ce-ascunde multe socoteli
Cocoșului învingător.
Se spune-ades: „Nu sta mofluz:
Nu, la femei, nu-i un refuz“.

Spre osebire de bărbat
Păcatu-i legea vieții lor;
Și cinstei au să ceară sfat
Când bătrânețea-i în privdor.
Iubirea un sărut de-ar fi,
Doar între ele s-ar iubi.

Destul cu flecăreala-acuș;
Iubita de m-a auzit
Îmi pune-n gură un căluș,
Să nu-mi mai ardă de bârfit.
Și s-ar roși de-adevărat,
Secretele că i-am trădat.

## XIX

Fii viața mea și dragostea-mi cea mare[24]
Și-om colinda hotar peste hotare,
Ponoare, văi și dealuri unduioase,
Și munții sterpi, făpturi bolovănoase.

Pe coama unei stânci ne-om pierde urma,
Privind ciobanul cum își paște turma
Prin văi pe unde apa se prăvale
Cântând cu viers de pasări madrigale.

Să îți aștern un pat pe îndelete
Din trandafiri – mirezme în buchete –
Să porți în păr ghirlănzi de cununie
Și rochi cu foi de mirt ca broderie.

Din crud curmei să-ți fac o cingătoare,
Cu bumbii din mărgean și chilimbare.
Și-n darul meu de afli desfătare,
Fii viața mea și dragostea-mi cea mare.

De-ar fi iubirea veșnic înfocată,
De-ar fi păstorul cinstea-ntruchipată,
Eu m-aș grăbi să-ți spun, cu-nfrigurare,
Sunt viața ta și dragostea-ți cea mare.

## XX

Într-o zi de sărbătoare[25],
Într-un Mai scăldat în soare,
Sub tufa de mirți umbroasă,
Cu-a ei vrajă răcoroasă
Păsări cântă, sar jivine,
Cresc copacii pe coline;
Nimeni inima nu-și frânge,
Doar privighetoarea plânge.
Singură-i ca să suspine,
Sângeră-ntr-un mărăcine,
Cântă-un cântec plin de jale,
De plâng pietrele din vale.
Of, of, of, fluier subțire;
Ciripit de amintire;

S-o auzi cum se jelește
Plânsul mi te podidește;
Chinul care o frământă[26]
De mult timp mă înveșmântă.
Vai, zadarnic tot suspini;
Chinul n-ai să ți-l alini:
Căci copacii nu te-ascultă;
Ursul n-are milă multă.
Pandion[27] de mult sub glie-i;
Dorm fârtații-ți pe vecie;
Toate păsările cântă,
Numai una se frământă.
Pasăre! pe noi doi dragă[28],
Nimeni n-o să ne-nțeleagă,
Nestatornic e norocul,
Care-și joacă cu noi jocul
Soții tăi de vremi senine
La-ncercări nu sunt cu tine.
Frunze-n vânt li-i vorbăria;
Rară e prietenia.
Ți-e prieten orișicine
Cât în viață-ți merge bine;
Dar norocul când te lasă,
Nimeni nu-ți mai intră-n casă.
Cel ce banii risipește,
Generos lumea-l numește,
Spun ciracii – se-nțelege –
„Ce păcat că nu-i un rege!“
Spre vicii are-nclinare?
E-ndemnat la desfătare;
Dacă-aleargă după fete,
Îi găsesc doar deșuchete;
Dar norocul când îl lasă,
Nu-l mai prinzi la el în casă.

Cei ce-l lingușeau mai tare
Parc-ar fi prinși de uitare.
Numai cel ce drag te are,
Nu te uită la-ncercare;
Plânge de-a ta supărare;
Sare într-ajutorare.
Grija mare ori măruntă
Ți-o împarte și înfruntă.
Astfel poți să știi mai bine
Cine-i bun sau rău cu tine.

(Traducere de George Ciorănescu)

## NOTE

[1] A fost publicat sub numărul CXXVIII în ediția *Shakespeare Sonnets* tipărită de Thomas Thorpe în 1609.

O observație cu caracter general: în original, poemele sunt scrise în deca – și endecasilab iambic, ritm foarte răspândit în prozodia epocii elizabetane, în vreme ce traducerile de față preferă alexandrinul, cu care cititorul român e mai obișnuit.

[2] Publicat tot în ediția Thorpe, sub numărul CXLIV.

[3] Sonetul închinat de Longaville Mariei în scena 3 a actului al IV-lea din *Zadarnicele chinuri ale dragostei* (piesă compusă, cum se știe, în 1594 sau 1595).

[4] Unii pun acest sonet pe seama unui poet obscur, contemporan cu Shakespeare, Bartholomew Griffin (?-1602); alții i-l atribuie lui Shakespeare. În unele ediții vechi, e semnat P.P., inițiale care nu au fost identificate.

[5] Sonetul lui Biron către Rosaline, în *Zadarnicele chinuri ale dragostei*, Act IV, scena 2.

[6] Atribuit lui Griffin.

[7] Autor necunoscut. Pe temeiul unor argumente lexicale și a comparației metaforelor s-a conchis că nu se poate stabili autorul, deși, observând că strofa de șase versuri e cea mai

folosită în *Venus* și *Adonis*, au fost și comentatori închinați să îl atribuie lui Shakespeare.

[8] Sonetul apăruse în volumul *Poeme în diferite stări de spirit* (1598) al lui Richard Barnfield (1574-1627).

[9] John Dowland (c. 1563– c. 1626), vestit compozitor și cântăreț la lăută, reprezentant de seamă al muzicii renascentiste engleze.

[10] Edmund Spenser (1552? – 1599) a stabilit, împreună cu Sidney și cu Shakespeare, canonul formal al sonetului englez, diferit de cel al italienilor.

[11] Referire la sir Gerald Cary, căruia Dowland i-a dedicat prima sa carte de arii; soției lui sir Gerald i-a închinat Spenser poemul *Muiopotmos*.

[12] Autor necunoscut. Atribuit de unii cercetători lui Griffin.

[13] Versul a fost omis, cred unii, dintr-o greșeală a tipografului ediției din 1599, alții (fără dovezi) – din cauza îndrăznelii sale erotice.

[14] Atribuit, fără dovezi, lui Griffin.

[15] Autorul e Griffin, care îl publicase în volumul său de sonete *Fidessa* (1596).

[16] Autor necunoscut. Unele formulări metaforice au sugerat apropieri de viziunea lui Thomas Deloney (c. 1550-1600); poemul va fi retipărit, de altfel, postum în culegerea sa de versuri *Ghirlanda bunăvoinței* (1632) – deși e posibil să fi existat și alte ediții înaintea acesteia. Majoritatea shakespearologilor moderni resping, însă, această ipoteză, după cum nu acceptă nici ipoteza că poemul i-ar aparține lui Shakespeare.

[17] Vezi *supra*, nota 7.

[18] *Idem.*

[19] Se consideră că poemele purtând numerele XIV și XV formează o unitate și au fost publicate împreună în ediția din 1640 a *Poemelor* lui Shakespeare.

[20] Înaintea poemului XVI, Jaggard a tipărit o nouă copertă, *Sonete pe mai multe note muzicale.*

[21] Versiune a poemului scris de Dumaine pentru Kate în *Zadarnicele chinuri ale dragostei,* Act IV, scena 3.

[22] Autor necunoscut.

[23] Poem din *England's Helion*, atribuit lui „Ignato" care s-ar putea să fie Barnfield. A fost tipărit într-o carte de poezie și de muzică, *Madrigaluri* de Thomas Weelkes (1597).

[24] Acest poem pare a fi versiunea modificată a unui fragment al uneia dintre cele mai ciudate scrieri ale vremii: *Willobie despre Avisa lui, sau Portretul unei fete sfioase și al unei neveste caste și credincioase*. Henry Willobie sau Willoughby (c. 1574–1596) era soldat și poemul menționat aici, în 72 de cânturi (publicat în 1594), s-a bucurat de o surprinzătoare popularitate în epocă și chiar multă vreme mai târziu. Henry Willobie, care e și eroul poemului său, i se destăinuie unui prieten, numit cu inițialele W.S. (s-a ajuns la concluzia că acesta ar putea fi Shakespeare), vorbindu-i despre dragostea lui nefericită pentru frumoasa Avisa. Poemul a fost retipărit în 1596, 1605, 1609, 1635 și, apoi, de multe ori în vremea modernă.

[25] Unii editori consideră că autorul acestor versuri e Richard Barnfield (vezi *supra* nota 8), alții i-l atribuie lui Marlowe, fiind preluat, se spune, dintr-un poem mai amplu, *Vino lângă mine*, și aflându-se aici la prima ediție (poetul murise în 1593). În sfârșit, există ipoteza că numai primele patru versuri fuseseră scrise de Marlowe, restul aparținându-i lui Barnfield. În nici un caz nu se vorbește de paternitatea lui Shakespeare.

[26] Următoarele patru versuri se crede că au fost scrise de sir Walter Raleigh; sunt, însă, comentatori care susțin că numai acest vers îi aparține și că făcea parte din poemul *Răspuns*.

[27] Pandion, rege al Atenei, tatăl surorilor Procne și Philomela.

[28] Versurile ce urmează sunt considerate de unii analiști că ar fi o continuare a poemului XIX și că au fost scrise tot de Barnfield; potrivit altei păreri, ele ar fi opera unui alt poet, a cărui identitate nu a fost stabilită.

# PHOENIX ȘI TURTUREAUA

În 1601, Richard Field, tipograful care, cu câțiva ani mai înainte, publicase și *Venus și Adonis*, și *Necinstirea Lucreției*, a scos de sub tipar o carte cu un titlu ciudat: *Martirul Dragostei* sau *Jeluirea Rosalindei. Umbrind în chip alegoric adevărul despre Dragoste, în statornica soartă a Phoenixului și a turturelei*. Era un poem al lui Thomas Chestre (sau Chester), un poet de pe la sfârșitul secolul al XV-lea, despre care se știa foarte puțin. El celebra iubirea dintre protectorul său, sir John Salisbury, și soția acestuia, Ursula. O iubire simbolizată de porumbiță (Statornicia) și de phoenix (Dragostea), din unirea cărora s-a născut fiica lor, Jane.

Poemului lui Chestre i se adăugau – așa cum preciza pagina de titlu – „unele compoziții noi ale unor scriitori moderni ale căror nume au fost rostite și în legătură cu acest subiect: Phoenixul și turtureaua". Volumul conține 14 poeme, între care două sunt atribuite lui Ben Jonson, și câte unul al altor poeți contemporani – Marston, Chapman, Shakespeare, restul fiind anonimi sau semnând cu pseudonim („Vatum Chuns" și „Ignotus").

Poemul lui Shakespeare (care nu poartă nici un titlu) e al cincilea în suita din volum; el a fost scris, probabil, în 1600. Poetul nu laudă o unire fizică, ci una spirituală. Părerile criticilor, privind meritele acestor versuri, sunt foarte diferite

între ele; majoritatea le reproșează că sunt obscure. În realitate, se poate spune că sunt mai degrabă ciudate dar nu obscure. Foarte puțin caracteristice pentru poetica shakespeariană, ele păstrează, totuși (așa cum s-a spus adesea), un sunet ce evocă fraza altor poeme ale lui Shakespeare. Prozodia este, de asemenea, neobișnuită în opera sa: catrene în ritm trohaic, iar *Bocetul* final, terține, de asemenea în trohaic.

Sensul general al poemului e clar: omagierea unui cuplu (soț/soție), mort de curând. Acesta era, de altfel, subiectul tuturor poemelor din volum. Alegoria phoenixului și turturelei își avea obârșia în *Parlamentul păsărilor* al lui Chaucer și în simbolismul literaturii emblematice care înflorise în secolele al XV-lea și al XVI-lea, deopotrivă în Anglia și pe Continent. Caracteristica emblemei – de obicei, o figură gravată – era aceea că sugera un înțeles mai larg decât cel cuprins într-un desen. De pildă, emblema turturelei semnifica dragostea conjugală, iar aceea a phoenixului avea un sens întrutotul unic. Asemenea lui Robert Chestre, Shakespeare privea phoenixul ca pe un personaj feminin, iar pe turturea ca pe unul masculin: tema lui era unirea mistică dintre cei doi soți. Viziunea lui a fost, însă, înțeleasă numai în parte. Dragostea îi unise pe îndrăgostiți astfel încât niciunul dintre ei nu a rămas e entitate separată.

Un studiu al lui J.V. Cunningham, publicat în 1952, analiza feluritele interpretări atribuite, de-a lungul timpului, poemului shakespearian. El ajungea la concluzia că Shakespeare urma o doctrină filosofică foarte clară; anume, ideea că relația dintre îndrăgostiți o reflectă pe cea a celor trei persoane ale Treimii așa cum se regăsește la filosofii scolastici, în primul rând la Sfântul Toma din Aquino. Persoana iubită devine esența îndrăgostitului, adică așa cum explică J.V. Cunningham, „sufletul său intelectual", care, la rândul său, oglindește imaginea lui Dumnezeu. Dar, în procesul devenirii uneia și aceleași persoane, nu dispare nimic din esența celor doi. Relația mistică e identică aceleia dintre cele trei

persoane ale Treimii, așa cum era înfățișată de scolastici: Tatăl și Fiul, cu toate că sunt identități distincte, sunt alcătuite din aceeași esență. Cât despre Sfântul Duh, a fost conceput din dragostea dintre Tată și Fiu; o entitate distinctă dar, în mod esențial, o legătură între celelalte două persoane ale Treimii. Și, cum pluralitatea e consecința diviziunii, iar cele trei persoane sunt indivizibile, se poate spune că „numărul e ucis".

Shakespeare credea, evident, că modul cel mai limpede de a pune în lumină dragostea dintre cei doi soți pe care îi plângea poemul era adaptarea unei perspective catolice a relației dintre cele trei persoane ale treimii. În această privință, aflăm că viziunea sa diferea complet de aceea a celorlalți poeți cuprinși în volum.

Poemul dezvăluie, de asemenea, imitația tehnicii poetice a „poeziei metafizice" care îi era contemporană (de pildă, cea a lui John Donne). Rezultatul, conchide un celebru exeget, D.J. Campbell, e „o contribuție originală la tema elegiacă a volumului". Importanța lui constă și în dezvăluirea perspectivei catolice a poeziei lui Shakespeare.

Prima traducere în volum în: *Sonete și poeme*, B.P.T., nr. 800, 1974, semnată de Dan Grigorescu.

Pasărea[1] cu aprig cânt
Din Arabia pustie,
Ducă trista ei solie
Să răsune pe pământ.

Tu, ce negrele cohoarte
Le îndrumi cu glas dogit[2],
Friguri rele ai menit;
Stai de-acest alai departe.

Al clonțatelor norod
Să nu intre-n adunare:
Craiul vultur singur are
Drept să vină la prohod.

Și, încinsă-n alb stihar,
Preot lebăda să fie:
Cântecul de moarte-l știe
Și-i va da întregul har.

Iar tu, corb cu aspru grai,
Întristarea ta cernită
Crește-n fiece clipită,
Printre bocitori să stai.

Cântul jalnic purcedea:
Deci iubirea a murit:
În văpăi s-au mistuit
Phoenix, dalba turturea.

O plămadă a-ncăput
Două dragosti apriate,
Despărțite,-ngemănate:
Numărul s-a fost pierdut[3].

Depărtate, nu desprinse,
Depărtări, dar spații nu
Între inime crescu:
Și-n cei doi, minuni aprinse.

Dragostea sclipea-ntre ei;
Și-au zărit atunci cei doi
Trupul cum le-ardea-n văpăi
Ochii lui și ochii ei.

Cum se-mpart, cum s-au pierdui?
Insul lui se schimbă-anume
Firea-i una-n două nume,
Dar nici unul nu-i știut.

Gândul s-a uimit, văzând
Cum unită-i despărțirea.
Și în doi cum una-i firea.
Doi și unul sunt, pe rând.

Cată gându-atunci să spuie:
„Dacă doi sunt unu-n lume
Dragostea e-nțelepciune,
Însă-nțelepciunea nu e“.

Și-ntr-un cântec proslăvi
Phoenixul și turtureaua
Ce-au aprins iubirii steaua
Coru-acestei tragedii.

## BOCET[4]

Adevăr, frumsețe vie,
Nentinată gingășie,
În cenuși zac pe vecie.

Phoenix doarme-n cuib de moarte
Pe ea aripi prind s-o poarte
Către veșnicii, departe:

Odrăslire n-au rodit:
Nu vreun blèstem i-a lovit,
Neprihana i-a-nsoțit.

Stinsu-i adevărul sfânt,
Nu-i frumsețe pe pământ,
Amândouă moarte sânt.

Cei ce iar să-nvețe vor
Frumusețe și-adevăr,
Vină la cenușa lor.

(Traducere de Dan Grigorescu)

## NOTE

[1] O pasăre mitică, fără nume, care va chema păsările să se strângă în jurul ei.

[2] Unii comentatori cred că aceasta e o referire la țipătul bufniței sau al cucuvelei, prevestitor de raiu.

[3] Cu toate că erau *două* ființe, dragostea le unise în *una* singură.

[4] În original, *threnos* – termen preluat din greacă, însemnând un cântec de jale ce se cânta în tragedii după moartea unui personaj.

## Opinii despre „Phoenix și turtureaua“

Poetul descrie, într-un limbaj enigmatic, înmormântarea Fenixului și a Turturelei care fuseseră uniți în timpul vieții prin legăturile unei iubiri spirituale. Poemul poate fi doar un joc al fanteziei, fără intenții tainice sau, probabil, o exprimare alegorică. Dar dacă el conține aluzii la controversele religioase, politice sau metafizice ale vremii, sau e o interpretare a spaimei de moarte a unor personalități ale societății contemporane, nu se poate stabili precis. Din fericire, Shakespeare nu a mai scris nimic în acest stil.

Sir Sidney Lee, *A Life of William Shakespeare,* 1898.

În versuri sumbre, pline de noblețe, poemul descrie o căsătorie spirituală, încheiată brusc prin moartea îndrăgostiților. E prea straniu ca să fie fructul unei dureri omenești. E opera unei mari gândiri, încercând să dezvolte simbolurile neobișnuite ale unei profunde meditații.

John Mastfield, *William Shakespeare,* 1911.

# SONETE

Traduceri de: Mihaela Anghelescu-Irimia (30, 33, 60, 130); N. Argintescu-Amza (15, 58); Lucian Blaga (15); Teodor Boșca (2, 7, 11, 16, 22, 26, 28, 31, 34, 37, 38, 39, 41, 47, 48, 49, 56, 59, 63, 66, 68, 69, 73, 77, 79, 83, 84, 86, 88, 90, 93, 95, 99, 102, 104, 109, 113, 117, 118, 120, 121, 123, 128, 131, 133, 135, 136, 140, 141, 142, 147, 149, 150, 152, 153); Neculai Chirica (1, 3, 5, 7, 10, 14, 16, 21, 25, 36, 39, 40, 43, 48, 52, 57, 61, 67, 69, 71, 75, 78, 79, 82, 83, 85, 87, 88, 92, 96, 100, 101, 103, 105, 108, 112, 115, 119, 120, 124, 126, 127, 129, 132, ,134, 137, 139, 141, 144, 146, 147, 149, 152); Ștefan Aug. Doinaș (18, 19, 46, 53, 64, 106); Tudor Dorin (2, 4, 6, 9, 13, 20, 22, 29, 33, 35, 38, 41, 45, 49, 51, 54, 58, 63, 68, 70, 72, 74, 75, 77, 78, 80, 82, 84,85, 90, 92, 95, 96, 98, 99, 101, 104, 108, 111, 112, 113, 115, 117, 121, 122, 125, 126, 128, 129, 132, 133, 136, 139, 140, 142, 146, 148, 150, 151, 154); Mihai Eminescu (27); Ion Frunzetti (1, 4, 8, 13, 19, 21, 24,26, 27, 32, 34, 40,42, 44, 46, 50, 52,55, 59, 62, 64, 65, 70, 73, 76, 81, 87, 89, 91, 93, 94, 97, 106, 110, 111, 114, 116, 118, 127, 134, 138, 143, 148, 151); Mihnea Gheorghiu (25, 66); Tașcu Gheorghiu (8, 60, 124); Petre Grimm (116); Leon Levițchi (122, 137), Maria Moscu (6, 10, 14, 23, 30, 31, 36, 44, 53, 94, 110, 130); Ion Pillat (97); N. Porsenna (12, 17); Mihail Sebastian (18, 55, 76, 81); Petre Solomon (3, 12, 17, 20, 24, 32, 37, 42, 54, 57, 61, 91, 103, 107, 138, 144); Gheorghe Tomozei (5, 9, 11, 19, 23, 28, 35, 43, 45, 47, 50, 51, 56, 62, 67, 71, 72, 74, 80, 86, 89, 100, 102, 105, 109, 114, 119, 123, 125, 131, 135, 145); Tudor Vianu (98); George Volceanov (143, 145, 153, 154); C.D. Zeletin (65).

De foarte multă vreme, shakespearologii sunt de acord, aproape în unanimitate, să considere că sonetele au fost scrise în perioada 1592-1598. Publicarea, în 1591. a celor 110 sonete ale lui Philip Sidney, cuprinse în volumul postum *Astrophel și Stella*, a creat o adevărată modă care a caracterizat poezia elizabetană din ultimul deceniu al secolului al XVI-lea: în această perioadă au fost publicate peste 20 de volume de sonete. În 1598, celebra *Palladis Tamia*, cartea lui Francis Meres cuprinzând numeroase informații privitoare la viața culturală a epocii, pomenea „dulcile sonete [ale lui Shakespeare], cunoscute de prietenii săi apropiați". Ele vor avea să fie tipărite în 1609, într-un volum *in-quarto*, publicat de Thomas Thorpe. Dar, cu câțiva ani înainte, în 1600, librarul Eleazar Edgar se adresa Registrului librarilor, cerând aprobarea pentru tipărirea „unei cărți ce se cheamă *Amores*, scrisă de J. D., împreună cu câteva sonete de W.S.". Niciun exemplar al acestei cărți nu a fost văzut vreodată și nu se știe dacă ea a fost tipărită. S-ar putea ca J. D. să fie sir John Davies, un poet care avusese câteva conflicte cu cenzura instituită de episcopii anglicani; cât despre W. S., unii cred că el era William Smith, care mai publicase, în 1596, un volum conținând 48 de sonete, dar, s-a spus, nu e imposibil ca el să fie Shakespeare. Discuție ce nu poate fi rezolvată, atâta vreme cât, cartea respectivă rămâne necunoscută.

Astfel încât anul 1609 e acceptat aproape fără rezerve ca dată certă a apariției sonetelor shakespeariene; atunci a fost publicat volumul alcătuit de Thorpe. E adevărat, însă, că unele sonete văzuseră mai devreme lumina tiparului – de pildă, cele numerotate 138 și 144, care însoțiseră *Pătimașul pelerin* în ediția publicată de W. Jaggard în 1599; la fel cele trei sonete din *Zadarnicele chinuri ale dragostei*, piesă publicată în 1598 și reprezentată întâia oară de Crăciunul anului 1597. Cartea din 1609 e precedată de o dedicație semnată T. T. (Thomas Thorpe) în care, într-un stil bombastic, i se mulțumește unui „domn W.H.", pentru că „i se datorează publicarea acestor sonete". Dedicația a stârnit îndelungate (și, uneori, violente) discuții: cine era acest domn *W.H.* ?

Încercările de a identifica personajul au început încă din secolul al XVII-lea, dar nici astăzi nu s-a ajuns la o concluzie satisfăcătoare pentru toată lumea. S-ar putea să fie tipograful Wiliam Hall, cel căruia, într-adevăr, i se datorează publicarea sonetelor. Dar tonul e prea emfatic pentru mulțumirile meritate de cineva a cărui meserie presupune tipărirea de cărți. Alții au crezut că e sir William Harvey (sau Hervey), cel care, în 1598, se căsătorise cu văduva contelui de Southampton (mort în 1591), devenind astfel tatăl vitreg al lui Henry Wriothesley, protectorul de pe atunci al lui Shakespeare. Era un aristocrat cultivat, căruia i se atribuia scrierea unui poem funerar (în 1594), *Epicedium*, conținând prima aluzie la *Necinstirea Lucreției* a lui Shakespeare. Nu s-au descoperit, însă, niciun fel de dovezi care să ateste că Thorpe sau Shakespeare ar fi avut motive de recunoștință față de Harvey.

S-a rostit și numele lui Henry Wriothesley, al treilea conte de Southampton, căruia poetul îi dedicase *Venus și Adonis* (în 1593) și *Necinstirea Lucreției* (în 1594). Ipoteza a fost lansată de medicul Nathan Drake, în biografia scrisă

de el în 1817. Dar nici Drake nu a adus vreun argument în sprijinul acestei presupuneri: din 1594, când, după cum s-ar părea, Wriothesley l-a găzduit pe Shakespeare la castelul său de la Titchefield, în vreme ce la Londra bântuia o epidemie de ciumă, nu se mai menționează vreun contact între cei doi. Și cu atât mai puțin unul care să fi dus la publicarea *Sonetelor*.

Critica shakespeariană modernă a adăugat supoziția că „D-l W.H." ar putea fi tânărul William Herbert, devenit, la moartea tatălui său, în 1601, al treilea conte de Pembroke. Relațiile lui Shakespeare cu familia Pembroke erau mai vechi: primele sale piese, cele scrise între 1589 și 1592, fuseseră jucate de o companie numită „Trupa lui Pembroke". Protectorul actorului Shakespeare fusese al doilea conte de Pembroke, iar soția acestuia (căreia Sidney îi închinase *Arcadia*) era vestită pentru generozitatea pe care o arăta tinerilor poeți, muzicieni și actori lipsiți de sprijin. Tânărul conte – aflăm din însemnările contemporanilor lui – era un adolescent frumos, cultivat, generos. Când Shakespeare a scris primele sonete – în jurul lui 1589 – Pembroke era un băiețandru de vreo 12 ani, probabil foarte măgulit de atenția pe care i-o acorda poetul care, încă de pe atunci, își câștigase prețuirea lumii literare și a acelei aristocrații ce se arată interesată de cultură. Aflăm, de asemenea, că la maturitate contele nu adeverea temerile pe care le arătase Shakespeare și că nu era câtuși de puțin nepăsător față de fetele ce roiau, admirative, în jurul său.

O întrebare își află, totuși, cu greu răspunsul: era, oare, firesc să i se reproșeze unui băiat de 12 ani că nu dă semne că ar vrea să își asigure urmași? E, oare sigur, că domnul W.H. era contele Pembroke? Probabil că perspectiva din care se abordează problema nu e cea mai potrivită. Și că îndemnul unui erudit cum a fost Hyder Rollins, autorul masivei ediții a *Sonetelor* din 1944 trebuie ascultat cu toată

luarea-aminte: versurile lui Shakespeare nu vor fi înțelese decât dacă sunt raportate la cultul prieteniei între bărbați, așa cum îl concepea Renașterea – o prietenie ciceroniană, ce nu implică niciun fel de semnificație sexuală. Cele 154 de sonete sunt împărțite, în genere, în trei cicluri: primul (1-126), care se adresează unui tânăr, „un băiat frumos", „cu obraz de femeie". În secolul trecut, Leslie Hotson a argumentat că unele sonete din acest ciclu (anume 107, 123, 124) au fost scrise înainte de 1589. Dacă e așa, nici Southampton (pe atunci în vârstă de 16 ani), nici Pembroke (care împlinea 9 ani) nu puteau fi Mr. W.H., pentru că, dacă se socotește că sonetele au un caracter autobiografic, trebuie să conchidem că Shakespeare și-a întâlnit prietenul cu trei ani înainte (o spune în sonetul 104). Alți comentatori plasează geneza sonetelor chiar și mai devreme: în 1899, de exemplu, Samuel Butler data întregul ciclu între aprilie 1585 și 1 decembrie 1588, ceea ce ar fi însemnat că Pembroke avea cinci ani, când Shakespeare îl îndemna să nu își neglijeze îndatorirea de a avea copii!

Nu s-a ajuns la o concluzie privind înțelesul general al acestui ciclu: poetul urmează un sens autobiografic al episoadelor reflectate de cele peste o sută de sonete? Sau proiectează imagini similare și alegorice, fără niciun fel de legătură cu întâmplările din viața lui.

Răspunsul e și mai greu, când întrebarea se referă la cel de-al doilea ciclu (sonetele 127-152), al „doamnei brune": cine e acest personaj? Are vreo legătură cu biografia poetului? Dintre foarte multe supoziții, cea mai rezonabilă pare a fi cea a lui Thomas Tyler, care, în introducerea la ediția din 1890 a *Sonetelor*, îngrijită de el, o identifică pe această doamnă cu Mary Fitton, amanta lui Pembroke (care, pe temeiul unor informații târzii și nu pe deplin credibile, i-ar fi fost răpită lui Shakespeare de tânărul său prieten). Pentru unii, personajul

Rosaline – și cel din *Romeo și Julieta*, și cel din *Zadarnicele chinuri* – e un indiciu: amândouă sunt brunete.

Se mai evocă romanul în versuri *Avisa* al lui Henry Willobie, pe atunci (în 1594) student la Colegiul Exeter, în care Henrico Willabego (H.W.) îi răpește iubita prietenului său, W. S. (William Shakespeare?).

În sfârșit, ultimele două sonete (153-154) sunt compuse pe o temă întâlnită adesea în poezia vremii, și al cărei erou e Cupidon. (S-ar putea ca ele să nu fi fost scrise de Shakespeare.)

Sonetul își făcuse apariția în Anglia la mijlocul secolului al XVI-lea: în 1557, editorul Richard Tottel adunase într-o carte intitulată *Cântece și Sonete*, opera lui Thomas Wyatt (1503?-1542) și a lui Henry Howard Surrey (1517?-1547). Era primul volum de sonete tipărit în Anglia. La început, sonetul englez urma modelul celui italian (i se spunea „petrarchian", pentru că Petrarca fusese cel dintâi poet al sonetului pe care englezi l-au cunoscut). Structura era, ca în toată Europa vremii, poemul de 14 versuri alcătuit din două catrene și două terține. Spre sfârșitul secolului, sonetul englez s-a modificat fundamental, schimbându-și vechea structură cu una construită din trei catrene și un distih final. Structură ce va deveni cunoscută în întreaga lume sub numele de „sonet shakespearian".

Prima traducere românească integrală a sonetelor shakespeariene e cea a lui Neculai Chirica (B.P.T., nr. 800, 1974). Înaintea ei au apărut trei traduceri incomplete: Henry Marcus, în 1922 (ed. a doua în 1935), Gabriel Donna în 1940, Ion Frunzetti în 1964. O ediție bilingvă a publicat Teodor Boșca în 1974.

## 1

Tot ce-i frumos am vrea să n-aibă moarte:
Și trandafirul vrem să dea boboc,
Ca viața lui s-o ducă mai departe
Urmașul, când e-ajunsă la soroc.
Tu însă, ce-ți restrângi la ochii tăi
Lumina pentru care-ți arzi din tine,
Îți ești vrăjmaș mai rău decât cei răi
Jertfind belșugul, foametei depline.
Tu, azi podoabă lumii pentru-o clipă
Și crainic unic dalbei primăveri,
În mugur îți închizi – și faci risipă.
Gingaș avar – atâtea scumpe-averi!
Ai milă: căpcăun, mormânt nu-ți fi,
Și lumii bunul nu i-l înghiți.

*(Ion Frunzetti)*

Dorim superbele făpturi sporite
Să n-aibă floarea frumuseții moarte,
Ci, când culegătorul Timp o-nghite,
Prunc fraged amintirea să i-o poarte.
Tu, însă, propriei priviri logodnic,
Hrănești lumina ei cu propriu-ți seu
Și-ți ești, înfometând belșugu-ți rodnic,
Vrăjmaș hain al dulcelui tău eu.
Tu, azi a lumii proaspătă podoabă
Și unic sol al primăverii-n floare,
Ținând în propriul mugur seva roabă
Îți faci zgârcenia risipitoare.
Ai milă! Lacom nu-nghiți prin tine
Sau prin mormânt ce lumii se cuvine.

*(Neculai Chirica)*

## 2

Când patruzeci de ierni te-or ține-n clește,
Brăzdând câmpia frumuseții tale.
Superbul strai, ce astăzi ne vrăjește,
Ți-a fi o zdreanță vrednică de jale.
De-or fi să-ntrebe: „Unde ți-s acuma
Comori și har din zilele cu soare?“
Zicând că-n ochi, când ei sunt scorburi numa',
Te faci de râs și-i vană-nfumurare.
Ți-ar fi-n mai mare cinste frumusețea,
De-ar fi să zici: „Copilu-acesta, iată-l,
E birul meu, și-mi iartă bătrânețea“,
Iar de-i frumos, e că-și urmează tatăl.
Ar fi să te-nnoiești, când vremea trece,
Cald sângele să-ți vezi, când tu-l simți rece.

*(Teodor Boșca)*

Ierni patruzeci, vrând fruntea s-o-mpresoare,
Când ți-or săpa pe nuri adânci ogașe,
Junețea – strai, acum, de sărbătoare –
Atunci îți fi-va zdreanță nevoiașe.
Cui va-ntreba: – „Frumsețea unde-i? Unde
Avutul tot din floarea vârstei este?“
„În veștezi ochii mei“ de vei răspunde,
Te-ai rușina de ifosele-aceste.
Dar cât ți-ar sta frumosul de frumos
Să poți rosti: „Acest al meu fecior
Mi-e platnic pentru anii de prisos“.
Vădindu-ți-l pe nuri moștenitor!
Te-ai primeni de anii vechi și-ai simte
Nu frig prin trup, ci sânge iar fierbinte.

*(Tudor Dorin)*

## 3

Privește-ți fața în oglinzi și-i spune
Că timpul de-a se repeta acum e;
Neprimenind întreaga ei minune
O lume-nșeli, furi harul unei mume.
Ce prea frumoasă câmpul sterp și-l ține
Ferindu-l de-al tău plug, să nu i-l are?
Sau ce neghiob, din dragostea de sine
Mormânt își face, să nu dea vlăstare?
Oglinda mamei ești; prin tine, ea
Recheamă-al ei prier din tinerețe;
Și tu, prin geamul vârstei vei vedea
Ani dauriți, în ciuda feței crețe.
Dar de trăiești fără să lași vreo urmă
Mori singur și frumosul ți se curmă.

*(Neculai Chirica)*

Privește-ți fața în oglindă – cum e?
E vremea alt chip, în sfârșit, să-ți crești
– De nu, ar fi să-nșeli întreaga lume
Și-n vreo femeie mama s-o stârpești!
Căci pieptul cărei darnice fecioare
Nu s-ar dori de tine, azi, rodit?
Și cine, firul vremii viitoare
L-ar rupe, doar de sine-ndrăgostit?
Tu ești a mamei tale-oglindă vie
Și-i amintești de-al tinereții-April:
Tot o oglindă îți va fi și ție,
La bătrânețe, propriul copil.
Dar fără-urmași prin viață dacă treci,
Icoana ta cu tine piere-n veci!

*(Petre Solomon)*

## 4

Rău gospodar! Ce-ți cheltui moștenirea
De farmece, păstrându-ți-o doar ție?
Nu dă nimic, fără să-ți ceară, Firea;
Și dându-ți, vrea s-arăți mărinimie.
Deci, drag zgârcit, la ce-ți bați singur joc
De darul Firii, dat să-i dai la rându-ți?
Ce cămătar mai ești, când sub obroc
Pui ce-i de preț, averile scăzându-ți?
Căci, neavând comerț decât cu tine,
Tu prea-ndrăgitul Eu, de fapt, ți-l prăzi;
Și moartea când o fi s-o simți că vine,
Nu vei avea nimic pe fund de lăzi.
Necheltuindu-ți vraja, nici măcar
N-o faci executor testamentar.

*(Ion Frunzetti)*

Ispită stearpă, moșteniții nuri
De ce ți-i cheltuiești însingurat?
Nu-i zestre darul darnicei Naturi
Ci împrumut, doar celor darnici dat.
Cum deci, tu zgripțor dulce, zvârli în praf
Bogate danii date să le dai?
De ce aduni, zadarnice zaraf,
Un vraf de-averi ce nu-ți ajung de trai?
Căci, doar cu tine însuți neguțând,
Făptura-ți dulce singură se-nșală;
Și ce război poți duce Firii când
Vei fi chemat la marea răfuială?
Nerodnici, nurii îi îngropi cu tine,
Dar viu rodind, se-mpart cui se cuvine.

*(Tudor Dorin)*

## 5

Acele ore ce-au trudit să-ți facă
Chenar privirii mândra ta făptură,
Tot ele, ca tiranii, într-o joacă
Strica-vor pe nedrept ce drept făcură:
Căci Timpu-mpinge vara,-n mers năuc
Spre hâde ierni și-n ele o prăvale;
Îngheață seva, frunzele se duc,
Frumosu-i nins și toate-s trist de goale.
De n-am filtra și ține-a verii boare
Captivă-n ziduri de cleștar subțire,
Cu chipul frumuseții ar dispare
Și-a frumuseții dulce amintire.
Dând piept cu iarna, floarea distilată
Doar chipu-și pierde; boarea, niciodată.

*(Neculai Chirica)*

Acele ore care cu nesații
Au făurit privirea-ți nepereche,
Vor fi tiranii propriei creații
Și-o vor sluți ca pe o mască veche.
Că timpul mișcător târăște vara
Și în hidoasa iarnă va s-o-ndrume,
Seve-nfrânează cu, de gheață, gheara
Și-i frumusețea ninsă, gol e-n lume.
Din distilarea vremii ne rămâne,
Fluid captiv între pereți de sticlă,
Al frumuseții duh, ajuns fărâme
Și-apoi și el prelins în marea frică.
Dar florile ce iernii-i înfrâng cazna
Doar chipu-și pierd. Rămâne-le mireasma.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 6

Deci nu lăsa hapsâna iernii mână
Să stingă-al verii duh ce-n tine-adie,
Chivót și vistier alege-ți până
Nu ți-a secat vrăjita visterie.
Cămătăria nu-i câștig murdar
Când fericești pe cine-s platnici buni;
Alt „tu“ din tine dobândește-ți dar,
Și-ar fi mai bine zece să-ți aduni.
De zece ori te-ai ști mai fericit,
Răsfrânt de zece ori în zece fii;
Ce-ți poate face Moartea, la sfârșit,
Când viu revii în toți urmașii vii?
Căci tu ești prea frumos ca să te crezi
Al morții rob, cu viermii drept erezi...

*(Tudor Dorin)*

Să nu-ți dai vara până la soroc
În gheara iernii, sevă te prelinge:
Și umple-o cupă-navuțește-un loc
Cât zestrea frumuseții nu se stinge.
Nu-i zărăfie astă folosire,
Ferice ești cu datorii plătite,
Să nești o altă viață-i fericire,
De zece ori, dobânzi de-ar fi-nzecite.
De zece ori mai fericit ca azi
Căci, înmulțit cu zece-n zece fii,
Ce-ți poate face moartea de-ai să cazi,
Lăsându-te pe tine prin copii ?
Frumsețea, îndărătnic dacă mori,
E prada gropii, viermi ai drept feciori.

*(Maria Moscu)*

## 7

Vezi, când la răsărit măritul soare
Se-nalță-n pară, orice vietate
Se-nchină celui ce-nnoit răsare,
Slujind cu ochii sacra-i maiestate.
Ajuns pe creasta-naltei bolți, el pare
Tot tânăr încă-n miezul vârstei sale,
Iar ochii, plini mereu de adorare,
Îl mai petrec pe auria-i cale.
Dar când, cu carul istovit, coboară
Pe panta zilei, gârbov, să se-ascundă,
Îl uită ochii care-l admirară,
Și-aiurea cată, nu la calea-i scundă.
Așa și tu, trecând peste amiază,
Te stingi uitat, un fiu de nu-ți urmează.

*(Teodor Boșca)*

Vezi, când la răsărit măritul soare
Își 'nalță fruntea, sufletele toate
Cinstesc lumina nouă ce răsare,
Slujind cu ochii sacra-i maiestate.
Răzbind pe culmi albastre voinicește,
Stă ca un tânăr falnic în tărie,
Iar ochiul muritor încă-l slăvește
Și-i urmărește calea aurie.
Dar când, trudit, în carul său pogoară
Îndepărtat de zi neputincios,
Privirile, supuse-odinioară,
Îl părăsesc dând altui drum prinos.
La fel și tu: de treci peste amiază
Mori neștiut un fiu de nu-ți urmează.

*(Neculai Chirica)*

## 8

Tu, muzică! Din muzici ce te doare?
Ce-i gingaș, gingaș vrea; cu haz crești hazul.
Cum poți iubi ce-ți dă doar întristare,
De nu cumva ți-ai îndrăgit necazul?
De-ți supără auzul neprihana
Acordurilor bine măritate,
E că-n dulceața lor ghicești dojana
De-a sta stingher și-a nu le ști *tu* scoate.
Te uită, struna, dulce soț al strunei,
În ce armonic ritm cu ea vibrează!
Părinți ferice par a fi minunei
De fiu, și toți în cor îți intonează
Același cânt nespus, toți trei ca unul:
„De ești însingurat, vei fi nici unul!“

*(Ion Frunzetti)*

De ce, când muzică asculți, te-ntuneci?
Doar ce-i suav nu fuge de suav;
Prilej e poate ca-n tristeți să luneci,
Și nu-ndrăgești decât ce-i trist și grav?
Și dacă note clare vin pe coardă
Și-n zbor, rănind urechea ta, se pierd,
E fiindcă glasul lor gingaș te ceartă
Că vocea ta lipsește din concert.
Ia seama, coardele cum se mărită
Și bat alături în armonic pas;
Par tatăl, fiul, mama fericită,
Ce toți, ca unul, au un singur glas!
Și glasul lor multiplu și unic
Șoptește: „De ești singur, ești nimic!“

*(Tașcu Gheorghiu)*

## 9

Ți-e teamă ochi de văduvă să lași
Tu, cel care-n singurătate plânge?
O, de-ai să mori cumva fără urmași
Ca o muiere, lumea te va plânge;
Ea văduvită fi-va lăcrimând
Ca n-ai lăsat tipar în umbra zilei
Și nu poate, ca văduvă de rând
Să-și afle soțu-n ochii, ai copilei.
Vezi, tot ce-n viață irosiri ne par,
Cu chip schimbat în lume-și află zborul,
Ascuns se stinge-al frumuseții har
Și îl destramă chiar tăinuitorul.
Nu-i dragoste în inima ce-ncearcă
Săgețile spre sine să le-ntoarcă.

*(Gheorghe Tomozei)*

Spre-a nu-ți lăsa în urmă văduva
Cu ochii uzi, te pierzi trăind holtei?
Ah, fără fii de vei muri cumva,
O lume te-ar jeli în locul ei.
Ți-ar fi chiar Lumea văduvă sărmană
Bocind că n-ai lăsat făpturi ca tine...
Privind la prunci, a soțului icoană
O ține minte văduva mai bine.
Căci, vezi, ce zvârle-aici risipitorul
Aduce lumii, dincoace, folos;
Dar dacă ții frumosul pieritorul
Nefolosit, părădui ce-i frumos.
Nu-i dragoste de-aproapele în cel
Ce astfel își cășună însuși el.

*(Tudor Dorin)*

## 10

Greșești! Să spui că nu iubești pe nime
Când ești nesocotit cu tine, chiar!
Eu recunosc că farmeci o mulțime
În schimb, că nu iubești, e foarte clar.
Prea stăpânit de-o ură fără margini
Nu te sfiești să fii dușman cu tine
Lăsând zidirea mândră în paragini
În loc s-o întreții cum se cuvine.
O, schimbă-ți gândul ca și eu să-l schimb!
Mai mult ca la iubire ții la ură?
Tandrețea, bunătatea fie-ți nimb;
Măcar de fericirea ta te-ndură.
Fă-ți un alt tu, de dragul meu, să-ți fie
Prin el de-a pururi frumusețea vie.

*(Neculai Chirica)*

Rușine! Dragostea ți-e cu tăgadă,
Tu și cu tine-atât de lăsător,
Te îndrăgesc, nu-i vorbă, o grămadă,
Da-i limpede, de nimeni nu ți-e dor.
Ce ucigașă ură-ți împle firea
Cu mâna ta-mpotrivă-ți de urzești,
Și făr' să șovăi nimicești zidirea
Pe care ești dator s-o împlinești.
O, schimbă-ți crezul, ca să-mi schimb eu gândul,
Ci urii nu iubirii tu-i faci vatră,
Fii cum ți-e chipul, pururi bunul, blândul,
Sau doar cu tine milostiv te-arată:
Dă mladă, frumusețea ca să-ți fie,
Prin tine ori ai tăi, până-n vecie.

*(Maria Moscu)*

## 11

Cu cât te-mpuținezi, cu atâta crești
Prin ce-ai creat rupând ceva din tine,
Iar sângele ce, tânăr, îl jertfești,
E tot al tău, când bătrânețea vine.
„Așa, e minte, tinerețe, spor;
Altcum, sminteală-i, vârstă, moarte-nceată“ :
Dacă te-am crede, timpu-ar sta din zbor,
Și-n ani șaizeci s-ar stinge lumea toată.
Dispară, sterpi, cei strâmbi și sluți, pe care
Natura nu-i făcu să se-nmulțească;
Vezi, dintre-aleși, ai zestrea cea mai mare,
Belșugul deci belșug să zămislească!
Pecete-i te făcu, să-ntipărești
Cu zel modelul, nu să-l nimicești.

*(Teodor Boșca)*

Te-nalți cu cât te-a cucerit declinul
Într-unul din ai tăi, de tine rupt
Și tânărului sânge-i tăinui plinul
Spre a-l purta, de tinerețe supt.
Gând înțelept: lumină și sporire,
Fără de tine nebunie-i tot,
De toți te-ar crede, lumea-n năruire
În ani șaizeci s-ar cheltui, socot.
Dispară cei cu suflete de ceață,
Pociți și răi, soi sterp și fără har,
Dar tu, cu dar îmbelșugat, învață
Că-i vremea darul să rodească dar!
Pecete-a firii, tipărește-ți semnul,
Tiparul nu-l zdrobi: iată-mi îndemnul!

*(Gheorghe Tomozei)*

## 12

Când văd cum ceasul vremea o măsoară,
Cum, scurte-n clipe, zilele ne mint;
Cum putrezește verdea primăvară
Și bucle brune scapătă-n argint;
Când pomii-nalți sunt văduvi de podoabă
Și-n umbra lor nu mai tresaltă viață;
Când coapta vară-mbătrânește-n grabă
Și-și lasă haina-ntr-un sicriu de gheață;
Când te-o ajunge-a vremii pustiire,
Ca orice grații ce se ofilesc,
Ca flori, și tinerețe, și iubire,
Când intră-n noapte când noi muguri cresc;
De coasa Timpului tu scapi abil
Și-ți pregătești nemoartea – prin copil.

*(N. Porsenna)*

Când văd cum clipele din ornic zboară,
Cum ziua scapătă spre noaptea grea,
Cum ninge-n părul, negru-odinioară,
Cum se-ofilește biata viorea;
Când văd copacii falnici, goi acum,
Sub care, vara, se-odihnea vreo turmă,
Și văd și carele, purtând duium
Bărboșii snopi, pe drumul cel din urmă, –
Privindu-ți frumusețea-mi spun anume
Că e și ea un lucru pieritor
Ca tot ce-i dulce și frumos pe lume,
Crescând sub ochii celor care mor.
De coasa Timpului te scapă doar
Urmașii, înfruntând-o temerar.

*(Petre Solomon)*

## 13

O, de-ai fi tu, iubite! Dar nu ești
Al tău măcar, nici nu trăiești în tine!
De ce gingàșul chip nu te-ngrijești
Să nu ți-l ia sfârșitul care vine?
Așa, frumsețea luată cu-mprumut
Scadență n-ar cunoaște, căci la rându-ți
Ai fi tu însuți, chiar zăcând în lut
Și chipul dulce fiii tăi purtându-ți.
O, cine casa-și lasă goală-n ierne
Când gazda bună grijă-ar ști să-i poarte
Ținând la porți furtunile eterne
Și furia stearpă-a gerului de moarte?
Nechibzuința doar! Iubite, știi
Că ai un tată! Aibă și-ai tăi fii!

*(Ion Frunzetti)*

O, de ți-ai fi stăpân! Dar nu-ți ești însuți
Stăpân, decât prin viață cât rămâi...
Sorocul, deci, așteaptă-l strămutându-ți
În altul boiul chipeș mai întâi.
Astfél frumsețea ta, vremelnic oaspăt,
N-ar istovi; atunci ai ști că iar
Te naști, și-ți e și după moarte proaspăt
Frumosul chip în chipeșul vlăstar.
Au cine lasă-așa zeesc lăcaș
Paraginii, când omul grijuliu
L-ar ocroti de-al iernii vânt abraș,
De-al morții ger, de veșnicul pustiu?
Nesăbuiții! Adu-ți, dar, aminte
De tatăl tău... și fii și tu părinte.

*(Tudor Dorin)*

## 14

Priceperea nu mi-o adun din stele
Și, totuși, parcă-s astrolog un pic
Deși nu știu de bune sau de rele,
De plăgi, de lipsuri sau de timp să zic;
Nu știu ce-aduce clipa care vine:
Ori trăznete, ori ploi și vânt și tac,
Nici dacă domnilor le-o merge bine
Deși pricep al bolții zodiac.
Dar ochii tăi sunt cartea cea mai bună
Și, sori statornici, astfel mă învață:
„Frumosul și-Adevărul se-mpreună
Când dărui vieții tot ce-ai strâns o viață".
De nu, îți prorocesc: la moartea ta
Frumos și Adevăr vor înceta!

*(Neculai Chirica)*

Eu cugetarea n-o culeg din stele;
Deși știința lor nu mi-e străină,
Nu prorocesc ursite bune, rele,
Nici ciuma, foamea, vremea cum se-mplină.
Nu știu nici soarta clipelor fugare,
De-aduc ori trăsnet, ploi de-aduc ori vânt,
Nici de-o fi bună-a prinților cărare,
Când semnului ceresc nu-i dau cuvânt.
Ce știu, doar ochii tăi pot să-mi arate,
Sunt stele de nădejde ce-mi dau glas:
Credință, har, cu spor îngemănate
Vor fi, din tine-o urmă de-a rămas:
De nu, cu-al tău sfârșit, mi-e prevestirea:
E dat credinței, harului, pieirea.

*(Maria Moscu)*

## 15

Când mă gândesc că toate cele ce apar
desăvârșire scurtă cuceresc pe rând,
că scena-aceasta-a lumii ne arată doar
ce stelele ne revelează povestind,
când văd că oamenii ca pomii cresc
înviorați și-năbușiți de-același cer,
mândri de seva tinerețelor descresc
și în mormânt cu starea lor frumoasă pier:
icoanele acestei nestatornicii
te-aduc în tânără splendoare-n fața mea,
iar timpul și ruina rea țin sfat, pustii,
cum ziua junǎ să ți-o schimbe-n noapte grea.
Cu timpul războindu-mă, pe creanga ta
cu drag eu altoiesc din nou ce el îți ia.

*(Lucian Blaga)*

Când văd că tot ce crește-i rod netrainic,
O clipă doar sortit desăvârșirii,
Și simt că-i tălmăcită-n stele, tainic,
Pe boltă, uriașa scenă-a firii:
Când îi privesc pe oameni ca pe flori,
Vlăstare nouă sub același cer,
De sevă plini ori goi; când mândri sori,
Când bieți ologi, uitați cu toți când pier, –
Atunci chiar gândul nestatorniciei,
Mai gingașă în ochii mei te poartă;
Dar chipul prins sub geana veșniciei,
II văd în umbre, veștejit, de soartă.
Și războiesc, de dorul tău robit,
Cu Timpul, să-ți redau ce ți-a răpit!

*(N. Argintescu-Amza)*

## 16

Dar pentru ce nu porți cu alte arme
Război cu Timpul, crâncenul tiran,
Și nu-ți alegi, ca el să nu te sfarme,
Mai sacru scut ca versul meu sărman ?
În plin zenit ești azi, și nu puține
Grădini fecioare ți-ar purta cu dor
Răsadul viu, ce-ar semăna cu tine
Mai mult decât portretul în culori.
Viața ar picta o nouă viață,
Cum Timpul-pictor sau cântarea mea,
Ca preț lăuntric sau superbă față,
Să ți-o redea aievea n-ar putea.
Te dăruie, și-al tău rămâi ! Viază
Prin ceea ce doar harul tău pictează !

*(Teodor Boșca)*

De ce nu cauți calea cea mai bună
Când lupți cu Timpul crud ? De ce te pleci
Și nu-i pui stavilă când ani se-adună
Ceva mai sfânt ca versurile-mi seci ?
Azi ești pe culmea zilelor senine
Și-n jur livezi-fecioare-s berechet;
Doresc răsadul florilor din tine
Și' nu culorile unui portret.
A vieții linii viața le repară,
Cum pana Timpului sau pana mea
De-nvățăcel, lumina ta, cea clară
Sau din adânc, s-o prindă n-ar putea.
Te dăruiești și te păstrezi! Așa
O să trăiești, cum știi a te picta.

*(Neculai Chirica)*

## 17

Mi-ar crede versul alte generații
Când te-aș descrie-ntreg, așa cum ești?
Tu azi subtile frumuseți și grații
Ca-ntr-un mormânt le-ascunzi și le ferești. –
De te-aș putea chiar zugrăvi-n cuvinte,
Cu glasul tău, cu farmecul tău sfânt,
Urmașii zice-vor: „Poetul minte:
E chip din cer, nu-i chip de pe pământ".
Pe-ngălbenite file de hârtie
Dispreț așteaptă rimele-mi perechi;
Splendoarea ta? O simplă fantezie,
O-nfloritură dintr-un cântec vechi.
Doar într-un fiu al tău, de-o exista,
Vei viețui – ca-n poezia mea.

*(N. Porsenna)*

Cine va crede mâine-n versul meu,
Chiar dacă-n el, azi, farmecu-ți răzbate?
Ți-ascunde viața ca un mausoleu
Și nu te-arată nici pe jumătate!
Dac-aș putea frumoșii ochi să-ți cânt
Ori, pentru nurii tăi, să isc cuvinte
Cu totul noi, s-ar spune: – Pe pământ
Nu vezi așa ceva! Poetul minte!
De-aceste file-atunci îngălbenite,
Ar râde lumea, ca de-un moș flecar,
Zicând că meritele ți-s scornite
De-un bard străvechi, sau de-un poet barbar.
Dar ai putea trăi de două ori
Prin versul meu și prin moștenitori!

*(Petre Solomon)*

## 18

Cu-o zi de vară vrei să te compar?
Tu ești mai dulce și mai cumpătată:
Scumpi muguri frânge-n Mai un vânt barbar,
Și-arenda verii-n termen scurt se-arată;
Adesea ochiul zării-i prea focos
Și-apoi lumina lui de aur scade;
Și-orice frumos, desprins de ce-i frumos,
Din fire sau întâmplător, decade.
Dar vara ta n-o să pălească-n veci,
Nici farmecul nu-ți va fi smuls din steme;
Nu te vei duce-n umbra Morții reci,
Ci-n vers nemuritor te-nalți prin vreme.
Cât vor fi ochi și oameni spre-a-l vedea,
El va fi viu, și viață o să-ți dea.

*(Ștefan Aug. Doinaș)*

Să te asemui cu o zi de vară?
Ești mai frumoasă și ești mai senină,
În mai, vânt aspru mugurii doboară
În august toamna-a și-nceput să vină!
Adesea soarele-i o grea văpaie,
Iar alteori sub negri nori se-ascunde,
De frumusețe totul se despoaie
Fără să știi de ce și nici de unde.
Dar veșnica ta vară nu se stinge,
Nici chipul tău frumos nu va fi șters,
Nici umbra morții nu te va atinge
Când vei trăi în veșnicul meu vers.
Cât ochi vor fi, cât inimi or să fie,
Sonetul meu te va păstra tot vie.

*(Mihail Sebastian)*

## 19

Timp hâlpav, lasă leul bont de gheară,
Dă țărnii hrană plozii ei tereștri,
Din fălci de tigri smulge colți, și-n pară
De rug omoară fenicșii măiești tri!
Ierni triste-nșiră după veri zglobii,
În zborul tău, Timp iute de picior!
Cu-o lume-ntreagă fă tot ce-i pofti,
Dar nu-ndrăzni cel mai cumplit omor:
O, nu-ți grava pe fruntea ce mi-e dragă,
Cu pana-ți roasă de rugină, ora.
Tu treci, și las-o albă,-ntinsă,-ntreagă,
Model de frumusețe tuturora!
Dar, fă-i ce-i ști mai rău, bătrân pervers:
Tot tânăr va trăi cel drag, prin vers!

*(Ion Frunzetti)*

Tocește gheara Leului, o, timpe,
Pământul lasă-l puii să-și înghită
Și smulge-i Tigrului tăiosul ghimpe
Și Phoenix ardă-n sânge tăvălită!
Faci ore dulci și triste pe când luneci,
Faci, timpule, tot ce poftești; suprimă
Ori veștejește lumea, poți s-o-ntuneci,
Dar te opresc să-ncerci cumplita crimă:
Cu multe ore nu-i cresta sprânceana
Ființei dragi, n-o scrie cu penița
Și lasă-i liniștea și neprihana,
Tipar de frumusețe lasă-i vița!
Sau fă-i ce vreai, bătrâne strâmb, în vers
Ea va întineri cu chip nești...

*(Gheorghe Tomozei)*

## 20

Ai – scris de Firea însăși – chip de fată,
Tu domn și doamnă patimilor mele,
Și-o inimă la fel, dar ne-nclinată
Spre toane muierești și amăgele;
Și ochi mai vii dar nefățarnici, care
În aur scaldă orișice privești:
Cu bărbătească ta întruchipare
Orbești bărbați, frângi inimi femeiești.
Zidit dintâi să fii femeie, Firea
S-a-ndrăgostit de lucrul ei frumos
Și mi te-a smuls, greșind alcătuirea
Și-adăugând ce nu mi-e de folos.
Tu cel croit să desfătezi copile,
IUBIREA dă-mi; lor dă-le-amorurile.

*(Tudor Dorin)*

Chip femeiesc ai, zugrăvit de mâna
Naturii însăși, dragul meu stăpân
Și, totodată-n sufletu-mi stăpâna
Cea fără toane, fără gând hapsân!
Ai ochi mai luminoși ca ai femeii,
Și mai puțin fățarnici, daurind
Tot ce privesc. Bărbat frumos ca zeii,
Furi chiar ochii bărbaților, uimind
Femeile! Ai fost la început
Femeie, pân'să-i cazi cu tronc Naturii,
Care ți-a dat un spor, cum n-aș fi vrut,
Și m-a zdrobit, sub greul loviturii!
Menit să placi femeilor, pe mine
Să mă iubești, iar trupul le-aparține!

*(Petre Solomon)*

## 21

Eu nu pot fi ca Muza ce se-mbată
De-un chip sulemenit, și-i toarnă stihuri,
Și-l pune-n rând cu bolta înstelată,
Și-i urcă-n slăvi te miri ce mai-nimicuri.
Eu nu cutez, ca alții, să-ți apropii
Sori, lună, perle, pietre nestemate,
Ori flori de-april, vârând în vers toți tropii
Ce-nchid ce-i rar în patru zări rotate.
Mă lasă, drept iubind, tot drept să scriu!
Și crede-mă: mi-e dragostea lumină,
Ca pentru-o mamă pruncul, chiar de știu
Că nu-i ca aștrii nopții de senină.
Se-mbete alții, deci, cu tropi de rând:
Nu vreau să laud ce nu vreau să vând.

*(Ion Frunzetti)*

Eu nu pot fi la fel cu Muza care,
Vrăjită de-o sulemenită mască,
Cuprinde-n vers cerești le odoare
Și-orice frumos, frumos să povestească,
Cu Luna și cu Soarele-o compară,
Cu nestematele din sol și apă,
Cu florile de-april, cu zestrea rară
Ce-n largul cerului poate să-ncapă.
O, drept iubind, mă lasă drept să fiu
Și crede-mă că dragul meu îmi este
Frumos cum pentru-o mamă-i al ei fiu,
Chiar de nu-i candelă din zări celeste.
Să spună alții vorbe sunătoare:
Nu laud ce nu-mi este de vânzare!

*(Neculai Chirica)*

## 22

Nu cred oglinzii că-s bătrân, cât timp
Tu și cu tinerețea sunteți gemeni;
Dar când te văd mușcat de-ai vremii ghimpi,
Pricep că eu al morții sunt asemeni.
Căci nimbul ce te-nvăluie pe tine
Veșmânt îi este sufletului meu,
Ce-n tine stă, precum al tău e-n mine:
Cum pot atunci mai vârstnic să fiu eu?
O, dragul meu, ai grijă,-asemeni mie:
Nu țelul meu, ci slava ta mi-e-n gând,
Când sufletul, veghind cu gingășie,
Ți-l port, cum doica pe-un sugar plăpând.
Să nu-l râvnești, al meu când o să moară;
Mi-l dăruiși nu ca să-l capeți iară.

*(Teodor Boșca)*

Eu n-am să cred oglindei că-s moșneag
Cât timp juneții fi-vei geamăn frate;
Dar când brăzdat obraz vei da-n vileag,
Voi ști că moartea mea la ușă bate.
Căci toată frumusețea ce te-ncarcă
Mi-e straiul scump al inimii, ce-n sân
La tine-i (cum și-a ta în sânu-mi) parcă...
Deci cum pot fi ca tine mai bătrân?
Fii, dar, cu-a ta făptură grijuliu
Cât eu aș fi cu tine, nu cu mine,
Căci inima-ți în pază vreau s-o țiu
Cum doica pruncul mult ferit și-l ține.
Când fi-voi mort, zălogul inimei
Ce tu mi-ai dat, să nu mai crezi că-l iei.

*(Tudor Dorin)*

## 23

Asemeni c-un actor cârpaci, ce-n scenă
Pe lângă rol împins de frică trece,
Sau precum fiara-și scade în arenă
Belșugul ei de furii, se-nțelege
Că sunt și eu, cel fără de speranță –
Ceremonia dragostei, celesta,
O uit, învins de trista-mi cutezanță,
Plin de iubire-i joc iubitei festa.
O, aibă-atuncea versu-mi elocința
De-a-și pune prevestirile în rimă,
Slăvindu-i dragostei nesăbuința
Mai mult decât cuvintele exprimă,
Învață, dar, de filă să te-apropii
Și-ndrăgostit să poți citi cu ochii!

*(Gheorghe Tomozei)*

Precum actorul nedesăvârșit
Pe scenă când de spaimă o ia razna,
Ca omul pătimaș dezlănțuit
De-i istovește inima năprazna,
Eu, pradă îndoielii, uit rostirea
Desăvârșitei slujbe a iubirii,
Puterea dragostei îmi e pieirea,
Răpus cad sub poverile-mplinirii.
Cuvinte cărțile, dar, pentru mine,
Ai grăitoarei inimi muți profeți
Și gura chiar de-ar glăsui mai bine
Dați slavă celor scrise de poeți:
Dezleagă ce tăcut iubirea cântă,
Măiastră-i dragostea când ochii-ascultă.

*(Maria Moscu)*

## 24

Mi-e ochiul pictor, lacom de-a-ți capta
Pe pânza caldă-a inimii, făptura.
Și trupul mi-e doar cadra-n care-ai sta,
Prin arta mea nedezmințind natura.
În zugrav tu să nu vezi decât darul
De-a ști-n ce straturi chipul să-ți desprind,
Căci pieptul mi-e picturii galantarul
Al cărui geam l-ai șlefuit privind...
Vezi, dar, ce-s ochii pentru ochi în stare:
Ai mei ți-au prins icoana, iar ai tăi
Spre pieptul meu ocheane-ntind, prin care
Beau sorii, din lumina ta, văpăi.
Dar ochii, pictori ne-nvățați de nimeni.
Pictează doar ce văd, nu ce-i în inemi!

*(Ion Frunzetti)*

Asemeni unui pictor, ochii mei
Mi te-au gravat în inimă. Gravura
E prinsă-n al meu trup ca-n rama ei,
Iar perspectiva-i dă toată măsura.
Privește în artist de vrei să vezi
Icoana ta și arta lui măiastră,
Pe-ai inimii pereți! Tu-i luminezi
Cu ochiul tău, care le e fereastră.
Prin ochii noștri, bine ni se face:
Ai mei te zugrăvesc, ai tăi ajung
Ferestre-n pieptul meu: prin ele-i place
Și soarelui să te privească, lung!
Păcat că ochii desenează doar
Ce văd: de inimă, ei n-au habar!

*(Petre Solomon)*

## 25

Priviți pe cel ce-i favorit să stea
Cum mi se umflă-n titluri de fălos,
Iar eu, disprețuit, din cinstea mea
Cea mai de preț, nu trag nici un folos.
Priviți pe favoriții unor prinți
Cum strălucesc, ca gălbioara-n zori,
Dar gloria-ntr-o zi și-o pierd cuminți,
Fiindcă cei mari se-ncruntă-adeseori.
Iată-l, printre izbânzi, pe luptător;
Dacă vreodată spada l-a străpuns,
Pe loc își pierde stima tuturor,
Și tot ce-a năzuit, cu el s-a dus.
Iar eu, care iubesc și sunt iubit
Din fericirea-mi nu pot fi clintit.

*(Mihnea Gheorghiu)*

Cei ce sunt favorizați de stele
Să-și poarte, mândri, cinste și onor;
Îndepărtat prin soarta mea de ele,
Sunt mai presus decât e-faima lor.
Cei răsfățați de prinți au slava toată
Cât gălbineaua-n ochi măreț de soare;
Mândria lor în ei li-e îngropată:
Se-ncruntă prințul, gloria dispare.
Viteazului, ne-nvins în mii de lupte,
Dar biruit o dată și căzut,
Din cartea slavei filele-i sunt rupte
Și i se uită trudnicul trecut.
Sunt fericit: iubesc și sunt iubit
Și, neclintind, rămân de neclintit.

*(Neculai Chirica)*

## 26

Domn al iubirii mele: să-ți fiu sclav
Înaltu-ți preț mă leagă pe vecie.
De-ți scriu ăst vers și ți-l trimit, pristav
De legământ mi-e, nu de măiestrie.
Solie grea pe-un duh sărac: primejdie
Să-ți pară gol, nenimerind cuvântul
Ce l-ar înveșmânta: dar trag nădejde
Că tu, primindu-l, îi vei da veșmântul.
Cât steaua ce mă-ndrumă nu-mi va-nscrie
Semn sorții de urcuș, din constelații,
Cât zdrențele-n hlamidă purpurie
Nu-mi schimbă, demn s-ajung de-a-ți fi în grații.
Să strig că te iubesc n-aș cuteza;
Nici nu m-arăt pe unde m-ai vedea.

*(Ion Frunzetti)*

Domn al iubirii mele, ce-ai robit
Prinosul meu prin merite de preț,
Solia asta scrisă ți-o trimit
Ca pe-un prinos, nu ca să par isteț;
Prinos înalt, ce mintea mea săracă
Nu l-a gătit, căci n-a găsit cuvinte,
Dar sper ca bunătatea ta să-i facă
Din duioșia inimii veșminte,
Pân' steaua ce mă poartă-ncolo,-ncoace,
Mărinimos asupra-mi va căta,
Iubirea-n zdrențe mândru să mi-o-mbrace,
Să pot fi vrednic de privirea ta.
Atunci, iubirea mi-oi rosti-o tare,
Dar azi m-ascund, să n-o pui la-ncercare.

*(Teodor Boșca)*

## 27

Sătul de lucru caut noaptea patul,
Dar al meu suflet un drumeț se face
Și pe când trupul doarme-ntins în pace,
Pe-a tale urme l-au împins păcatul.
E noapte neagră-n ochii-mi, totul tace,
Dar mintea-mi vede – genele holbate;
Ca și un orb mă simt în întuneric
Și totuși înainte-mi zi se face.
E chipul tău, lumină necrezută
De frumusețI, de taină, curățIe,
Ce nopții reci lucire-i împrumută
Din cauza ta, bălaia mea soție,
Cât ziulica trupu-mi odihnă n-are,
Iar noaptea sufletul în cale pleacă.

*(Mihai Eminescu)*

Când stors de vlagă trag către-așternutul
Ce-i plata dulce-a trudei după drum,
Alt drum își află-n mine începutul;
De-mi zace trupul, mintea-mi frâng acum.
Căci gândul meu, din depărtări, spre tine
Pornește, pelerin zelos, și sorb,
Prin pleoapele pe care mi le ține
Deschise, bezna văzului de orb:
Doar că, prin văzul inimii, stafia
Făpturii tale ochiul mi-l vrăjește
Și-i ca un giuvaier în grozăvia
Hidoasei nopți, pe care-o-ntinerește.
Vezi? Ziua trupul, noaptea mintea-mi face
Să nu-mi găsesc, din pricina ta, pace.

*(Ion Frunzetti)*

## 28

Deci cum să-mi fie viața iar senină,
Când nu mi-e dat odihnă a găsi,
Când greul zilei noaptea nu-l alină,
Ci ziua-i noapte, iară noaptea zi?
Deși-ntre ele-i dușmănos hotarul,
S-au înfrățit spre-a mă căzni de moarte:
Prin trudă una, alta prin amarul
Că-n truda mea de tine-s prea departe.
Zic zilei, ca s-o-ncânt, că tu-i răsai
Și-o luminezi, când bolta e-nnorată;
Iar neagra noapte-o-ncredințez că-i dai
Văl auriu, când stele nu se-arată.
Dar ziua chinul tot mai lung mi-l face,
Iar noaptea tot mai mult îmi ia din pace.

*(Teodor Boșca)*

Fericea stare cum voi dobândi-o,
Norocul somnului când mi-e furat,
Când noaptea nu-mblânzește cruda ziuă,
Când noapte-zi, le știu cu loc schimbat ?
Deși râvnind domnia-și sunt rivale,
Luptând cu mine, iată, se-nțeleg
Prin trudă una, cealaltă cu jale
Că nu-s în preajma ta. Însă mă leg
Zilei să-i spui că tu o faci frumoasă,
N-o calcă norii dacă-n preajmă ești
Iar nopții, cea cu oacheșă mătasă,
Îi dau încredințarea c-o slujești.
Dar ziua-mi trece distilând veninul
Ș-aduce noaptea, după chinuri, chinul...

*(Gheorghe Tomozei)*

## 29

Când surghiunit de-un Nenoroc amarnic,
În starea-mi de proscris, stând singur, gem
Și tulbur Cerul surd țipând zadarnic,
Și mă privesc, și soarta mi-o blestem,
Vrând mai bogat ca unul în speranță,
Frumos ca altul, sau iubit, să fiu,
Râvnind mai mult talent sau cutezanță,
Iar, când le am, tot ne-mpăcat mă știu;
Astfel, când însumi jalnic îmi par mie,
Tu îmi apari în gând: și-atunci înalț,
Ca-n zori din lutul sumbru-o ciocârlie,
Un imn spre-al Cerului portal de smalț;
Gândul la tine-atâta har mi-alege,
Că n-aș schimba ursita mea cu-un rege.

*(Ștefan Aug. Doinaș)*

De oameni și Ursită urgisit.
Când singur-cuc restriștea-mi plâng, și gem,
Spre cerul surd când vaier van trimit,
Când văd ce sunt și steaua mi-o blestem,
M-aș vrea și eu un om în drept să spere:
S-arăt ca el, prieteni să-mi adun;
Și, dornic de-a lui artă și putere,
Deloc nu-mi place tot ce gust mai bun;
Dar când de mine-aproape silă mi-i,
Te chem în gând, și viața mea pustie-i
La fel, atunci, acelei ciocârlii
Ce cântă-n zori la porțile tăriei;
Iubirea ta mă face-așa bogat
Că nu mă dau pe nici un împărat.

*(Tudor Dorin)*

## 30

Când la al gândurilor tainic sfat
Chem amintirea lucrurilor duse,
Oftez după ce n-am și-am căutat
Și-n bocet nou jelesc zilele-apuse.
Atunci ud ochiul nedeprins cu lacrimi
După prieteni scumpi din noaptea morții
Și plâng din nou de mult trecute patimi
Și gem – e prețul scump, s-au dus cu toții.
Atunci jelesc jelanii-n an trecute
Și chin cu chin apasă, grea povară,
Răbojul trist de geamăte gemute
Ce le plătesc din nou, ca-ntâia oară.
Dar de-mi răsări, prieten drag, în gând,
Ce pierd câștig, mâhnirile-mi curmând.

*(Mihaela Anghelescu-Irimia)*

Când chem la sfatul gândului tăcut
Icoana celor de demult apuse,
Jelesc din cei cântați câți am pierdut,
Și-n lacrimi noi scald vremurile duse.
Atunci se-neacă ochii-n plânsul lor,
Zac prietenii în noaptea fără capăt,
Și tângui iar al dragostei stins dor,
Și jelui al privelиștelor scapăt.
Atunci de vechi mâhniri sunt iar mâhnit,
Din blèstem în blestèm iar mă recheamă
Al jalei trist răboj ce-am mai jelit,
Și dau din nou de mult plătita vamă:
Dar, prieten drag, câınd gândul mi te-arată,
Am totul și durerea e uitată.

*(Maria Moscu)*

## 31

În pieptul tău bat inimile toate
Ce le-am pierdut și moarte le credeam;
Domnesc în el amor, simțiri curate
Și-amicii toți ce-n groapă-i socoteam.
Ce multe lacrimi jalnice și sfinte,
Cucernică, iubirea mi-a răpit,
Bir morților, ce azi îmi stau-nainte
Ca un trecut în tine tăinuit.
Ești cripta-n care dorul stins revine,
Și-a celor dragi trofee-s pe pereți:
Ei îți dădură partea lor din mine,
Și-al tău e-acum ce-avură ei de preț.
Pe cei ce i-am iubit îi văd în tine,
Iar tu, prin ei, mă ai întreg pe mine.

*(Teodor Boșca)*

În pieptul tău atâtea inimi bat,
– Ce oale și ulcele-am zis că sânt –
Și dragostea domnește-n tot ce-i dat,
Și-s dragi făpturi căzute în pământ.
O, câte sfinte lacrimi, de-ngropare,
Prinos credinței, ochi mi-au păgubit,
Pe cei ce-s morți i-am plâns și-acum îmi pare
Că-n tine zace totul ce-a pierit.
Pe groapa-ți îngropând iubirea vie
Podoabe-aștern iubirile din hău,
Tot ce le-am dat din mine îți dau ție,
Ce-a fost al lor, acum e doar al tău.
Dragi chipuri ce în tine le socot,
În totul ei, stăpân pe mine-n tot.

*(Maria Moscu)*

## 32

De-o fi s-apuci sorocul clarei zile
Când Moartea trupul mi l-o-ntoarce-n lut,
Și-i da atunci citire ăstor file
În care-un om a spus ce l-a durut,
Compară-le cu scrierea sublimă
A penei altor barzi, mai pricepuți,
Și pentru cât e *dor*, nu cât e rimă
În ele, poate merit să le cruți.
Închină-mi doar un gând: „Sărmana-i Muză
În pas cu veacul de-ar fi propășit,
Prunc mai de soi, iubirea lui lăuză
Nu mă-ndoiesc că mi-ar fi zămislit.
Dar cum e mort, și alții-s mai poeți,
Din el iubire, din el stil înveți!“

*(Ion Frunzetti)*

De vei trăi și după ziua-n care
Cumătra Moarte-n lut îmi va-nveli
Arșicele, și – ca din întâmplare –
Vei da de-aceste biete poezii,
Compară-le cu cele mai sublime
Din vremea ta: ca ele dacă nu-s,
Tu tot să le citești – nu pentru rime,
Ci pentru dragostea ce-n vers am pus.
Făgăduiește-mi barem acest gând:
„De-ar fi crescut și Muza lui, cu veacul,
O operă mult mai puțin de rând
Ar fi creat prietenu-mi, săracul!
Dar cum e mort, iar alții scriu mai bine,
Îl voi citi că m-a iubit pe mine.“

*(Petre Solomon)*

## 33

Văzui ades biruitorii zori
Blagoslovind din ochi muntoase creste,
Verzi pajiști sărutând, scânteietori,
Și aurind, prin alchimii celeste
Bălți palide... și-apoi cum vin curând
Nori hâzi pe fața lor să se adune,
Și fug furiș, de lume ascunzând
Obrazul prihănit, spre soare-apune;
Deasupra frunții, falnic, mi-a rămas
Și Astrul meu, în faptul aurorii...
Dar, vai, mi-a fost prielnic doar un ceas –
Mi-l oblonesc din nou acuma norii,
Și tot mi-e drag. Când sori cerești pălesc,
Păleasca și-un luceafăr pământesc...

*(Tudor Dorin)*

Văzui ades slăvită dimineața
Ce piscuri desfăta cu ochi ceresc,
Cu chip de aur sărutând fâneața
Și ape poleind cu har ceresc;
Lăsând apoi ca norii hâzi să are
Pe chipul său celest nedemn făgaș;
Dosind prea rușinata-nfățișare,
De lume, -n al apusului lăcaș.
La fel, în zori, triumfătorul soare
Pe-obraz victorios mi-a strălucit;
Dar vai! numai o oră trecătoare
Și-un nor sub masca lui mi l-a răpit.
Dispreț iubirea mea n-o să-i arete;
Ai lumii sori, ca Soarele, au pete.

*(Mihaela Anghelescu-Irimia)*

## 34

De ce-ai făgăduit senin și soare?
Mă lași să plec făr' de manta la drum,
Ca pân' la urmă neguri să-nfășoare
Lumina-ți clară-n putredul lor fum.
Crezi că-i de-ajuns, prin nouri de-a străbate
Să-mi zvânți obrazul biciuit de ploi?
Nu-i leacul bun, când rănile-s pansate
Dar nu-i secat secretul lor puroi!
Că ți-e rușine, leac nu-mi poate-aduce,
Și remușcarea-ți nu mi-e de folos:
Pe cel ce-și poartă-afrontul ca pe-o cruce
Nu-l mângâi doar căindu-te frumos!
Ah, plânsul tău de-ar ști mărgăritare
Bogat să verse drept răscumpărare!

*(Ion Frunzetti)*

De ce-mi făgăduiși o zi divină,
Și fără haină m-ai pornit la drum,
Ca norii mârșavi calea să-mi aținã,
Dosindu-ți nimbul într-un putred fum?
Nu mi-e de-ajuns din nori că vei apare,
Să-mi zvânți obrazul de furtuni bătut,
Căci cine-ar lăuda acea unsoare
Ce-nchide rana, dar te lasă slut?
Nu-mi vindeci răul nici cu-a ta rușine;
Ce pierd, căința ta nu-mi readuce:
Când l-ai jignit, nu-l mângâi prin suspine
Pe cel ce poartă a jignirii cruce.
Ah, dar plângând tu perle verși, iar ele
Răscumpără a tale fapte rele.

*(Teodor Boșca)*

## 35

Nu fi mâhnit de fapta-ți: totdeauna
Au ruja spini și iezerul noroi;
Eclipse, nori întunecă și luna
Și soarele; viermi sluți rod muguri moi.
Greșim cu toții; chiar și eu aici
Când vina ți-o ascund sub flori de stil
Și mă-ncovoi ca să îndrept ce strici,
Dau greș, păcatul prea iertându-ți-l.
Căci tâlc în senzualul tău eres
Scornind îți fac pârâșul avocat
Și contra mea chiar eu pornesc proces;
Mânia și cu dragostea se bat
    În sinea-mi, vezi, încât mă fac părtaș
    Cu-al meu tâlhar; cu tine, fur gingaș.

*(Tudor Dorin)*

Nu te-ntrista mai mult decât se cade,
Izvorul are mâl și roza ghimpi;
Lună și soare – norul îi străbate.
Ce-n mugur zace putred n-ai să-l schimbi.
Omu-i supus erorii și eu însumi,
Greșelile iertându-ți, mă corup
Rău-ndulcindu-l și rămân cu plânsu-mi,
Păcatul să-l împiedic să ia trup.
Eroarea ți-o cunosc și-acuzatorul
Devine astfel avocatul tău,
Lupt împotriva mea și sunt izvorul
Războiului între frumos și rău.
Dulcelui hoț ce pradă, neferice,
Mă învoiesc acum să-i fiu complice.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 36

Noi doi – ți-o spun! – mai bine-i să fim doi
Deși iubirea noastră este una;
Făr-ajutorul tău eu singur voi
Purta rușinea azi și totdeauna.
Iubirile ne sunt, prin dor, unite
Chiar dacă vieţuim în dezbinare;
Nu pierdem ale dragostei ispite
Dar ni se fură clipe-ncântătoare.
Nu pot să te revăd oricând, de teamă
Că vina mea te umple de rușine;
Nici tu-ntre mulți să nu mă bagi în seamă
Decât atunci când o să-ți cadă bine.
Dar să n-o faci! Te voi iubi și-așa:
Fiind al meu și faima ta-i a mea.

*(Neculai Chirica)*

În două soarta pe noi doi ne-mparte,
Dar una ni-este flacăra iubirii:
De tine fie tot ce-i rău departe,
Purta-voi eu povara prihănirii.
Ca una sunt iubirile, la fel,
Chiar rupte de-o despărțitoare ură,
Iubirea-i una singură, un țel,
Iar ceasuri dulci iubirii ni se fură.
Că eu te știu, nu pot mărturisi,
Iar vina de ocară n-o să-ți fie,
În văzul lumii nu mă mai cinsti,
Cinstirea doar de ți-e-nchinată ție:
Să nu o faci; tu, ce-am mai scump în lume,
Al meu ți-e și neprihănitul nume.

*(Maria Moscu)*

## 37

Precum un tată veșted se desfată,
Când pruncu-i, ager, prinde a zburda,
Eu, schilodit de-o soartă ne-mpăcată,
Renasc prin prețul și credința ta.
Căci dacă farmec, rang sau bogăție,
Sau spirit, sau o parte doar, sau toate,
Sau și mai multe, ți-s coroană ție,
Cu-a mea iubire ele-s încrustate.
Deci nu-s calic, schilod și fără vază,
Căci umbra lor atâta miez conține,
Că din belșugul tău mă-ndestulează,
Iar slava ta mă-nalță și pe mine.
Vezi, îți doresc ce-i rar și strălucit:
Le ai, din plin; ferice-s înzecit!

*(Teodor Boșca)*

Cum un părinte-și vede cu-ncântare,
La bătrânețe, fiul plin de-avânt,
Găsesc și eu la tine consolare,
Lovit de-o soartă vitregă cum sânt.
Căci dacă fruntea ți-e împodobită
Cu lauri: frumusețe,-avere, har,
Noblețe,-mi-e iubirea altoită
Pe-acestea toate, sau în parte doar!
De-aceea nu mai sunt sărac, beteag,
În umbra ta, atâta de bogată
Încât mă-ndestulează și-mi dă cheag:
Din slava ta, o parte îmi e dată.
Dorindu-ți ce-i mai bun, cum bine știi,
De zece ori mai fericit pot fi!

*(Petre Solomon)*

## 38

Cum poate Muza alt izvod să-mi ceară,
Când tu respiri, și-ți torni în strofa mea
Ființa dulce, temă mult prea rară,
Ca orice foi de rând să ți-o redea?
O, singur mulțumește-ți, dacă-n mine
Privirea-ți află vreun măiestru șir,
Căci ce nătâng n-ar scrie despre tine,
Când însuți cu lumina ta-l inspiri?
Fii Muza-a zecea, înzecit mai vie
Cât cele nouă, pururi invocate,
Și fă-l pe cel ce te-ar sluji, să scrie
Un vers menit prin veacuri a străbate.
Biet bard, de plac acestor vremi meschine,
A mea e truda, slava-ți aparține.

*(Teodor Boșca)*

Mai poate Muza mea râvni și alte
Izvoade, când ești viu și în sonete
Izvor te am de tâlcuri, prea înalte
Ca pagina de rând să le repete ?
O, ție mulțumește-ți de-am putut
A scri vreun lucru demn de ochii tăi;
Căci nu te cântă cine, cine-i mut
Când însuți dărui lirei lui văpăi ?
Deasupra celor nouă vechi (mai scumpă
De zece ori) fii tu a zecea Muză,
Și fă eterne stihuri să irumpă
Din pana cui te cere călăuză.
De place azi și Muza mea, firava,
Tain mi-e truda; partea ta e slava.

*(Tudor Dorin)*

## 39

O, cum să-ți laud prețul pe măsură,
Când tu ești partea cea mai bună-n mine?
Ce-mi dau, de-mi laud propria făptură,
Și cât e-al meu, de te-oi cânta pe tine?
De-aceea drumul despărțit ne fie,
Iubirea piardă-și numele de una,
Ca, nelegat, să-ți pot aduce ție
Prinosul meritat, întotdeauna.
O, cât mi-ai fi de crudă, despărțire,
De n-ar fi-n chinul tău și clipe sfinte,
Să-nșel cu visuri timpul, prin iubire,
Căci timp și vis ea minunat le minte,
Și-să mă-nveți cum doi doar unul sânt,
Când eu, aici, pe cel de-acolo-l cânt.

*(Teodor Boșca)*

O, faima-ți pot s-o cânt cum se cuvine
Când tu ești partea cea mai bună-a mea ?
Am vreun folos de mă slăvesc pe mine ?
Slăvindu-te, eu mai păstrez ceva ?
De-aceea fie singur fiecare,
Să nu-i mai spunem dragostei că-i una;
Așa îmi voi plăti, din depărtare,
Ce-ți datorez și meriți totdeauna.
O, cât ai fi de cruntă, despărțire,
De n-aș putea feri de-a ta urzeală
Acest răstimp cu gânduri de iubire
Ce, Timp și Gânduri, prea plăcut le-nșeală.
Învață-mă: cum doi sunt unul, când
Pe cel de-acolo-l cânt aicea stând.

*(Neculai Chirica)*

## 40

Iubire, ia-mi iubirile, ia-mi tot!
Ce vei avea mai mult decât aveai?
Nu-mi știu iubiri, iubiri să le socot
Cât n-ai fost tu. Iubirea, deci, a ta-i!
Iubitei mele de-i primești iubirea
De dragul meu, eu nu te pot huli.
Dar fii hulit de-ți măsluiești simțirea
Gustând, de-un gust, ce gustul ți-ar zvârli!
Iert furtul, drag tâlhar între tâlhari,
Ce-mi smulgi tot ce-mi lăsase sărăcia.
Iubirea știe: rănile-s mai mari
Când dragostea le dă, nu dușmănia.
Păcatu-l faci frumos, curvar gingàș.
Lovește-mă! Dar nu-mi fi-n veci vrăjmaș.

*(Ion Frunzetti)*

Ia-mi, dragul meu, iubirile, pe toate!
Ce vei avea mai mult ca altcândva?
Nu am avut iubiri adevărate,
Ce-mi iei de mult e-n stăpânirea ta.
De-mi vrei iubita că ți-s drag, e bine;
Nu te blestem c-o folosești și tu,
Dar te blestem de te înșeli pe tine
Și guști ce niciodată nu-ți plăcu.
Îți iert hoția, hoțoman iubit,
Deși din prea puținul meu mă fură;
Și totuși poți să zaci mult mai cumplit
De răul dragostei decât de ură.
Scump desfrânat, ce bine faci și-un rău,
Nu-mi fi dușman chiar dacă-mi ești călău.

*(Neculai Chirica)*

## 41

Păcate dulci de faci în libertate,
Când, uneori, nu te gândești la mine,
De ani și frumusețe ți-s legate,
Căci unde mergi, ispita-i după tine.
Ești gingaș, deci luat cu dor în seamă;
Ești chipeș, deci vânat mereu, și oare
Ce fiu al Evei, când femeia-l cheamă,
E surd și-i scapă, până ea nu-l are?
Vai! că puteai să-mi ocolești moșia,
Mustrându-ți vraja și hoinarul sânge,
Ce te-au mânat aici, iscând orgia,
Și-un dublu legământ te-au pus a frânge:
Al ei, c-a scos-o vraja ta din minți,
Al tău, căci tu cu vraja ta mă minți.

*(Teodor Boșca)*

Acele ale cărnii mici greșale
Ce tu, când mă mai uiți, le săvârșești
Șed bine frumuseții, vârstei tale,
Căci pururi a ispitei țintă ești.
Blajin fiind, te-ndupleci tuturor,
Frumos fiind, toți buzna dau spre tine,
Și când l-alintă Eva, ce fecior
Al Evei fuge fără s-o aline?
Dar, vai, tu cuibul nu puteai să-mi cruți
Și frumusețea să-ți înfrâni cuminte,
Căci vraja ta și anii juni și iuți
Te fac să sfărâmi două legăminte:
Pe-al *ei*, când mreji mândrețea ta i-ntinde,
Pe-al *tău*, când frumusețea ta mă vinde.

*(Tudor Dorin)*

## 42

Că ea e azi a ta, – nu-i tot ce doare!
(Cu toate c-am iubit-o mult, s-ar spune.)
Că ești *al ei* – mă chinuie mai tare:
Că nu mai ții la mine mă răpune.
Dragi vinovați, tot eu vreau să vă scuz:
Tu o iubești doar pentru că mi-e dragă.
Și ea, știind cât mi-ești de scump, și-a spus
Că m-ar jigni nedându-ți-se-ntreagă.
Și-a zis că, de te pierd, 's-al ei și-o iert.
De-o pierd pe dânsa, doar câștig ți-aduce.
Dar voi v-ați câștigat, iar eu vă pierd.
Voi doi, din dragoste, m-ați pus pe cruce.
Dar tu – cu mine una ești. Și-așa,
Tot mie mi s-a dat fiind a ta!

*(Ion Frunzetti)*

Nu sufăr doar fiindcă o ai pe ea,
Cu toate c-o iubeam, se poate spune.
Că ești *al ei*, e-o pierdere mai grea –
Aceasta-i marea mea amărăciune!
Dar eu vă iert pe amândoi, și-mi spun:
„Știind că o iubesc, el o iubește,
Iar ea, știind că mi-e prieten bun,
Îl place, tot de dragul meu, firește!
De-l pierd pe el, câștigă ea. Apoi,
De-o pierd pe ea, la dânsul o aduce
Prietenul... Pierzându-i pe-amândoi,
Ei se găsesc și-mi dau să port o cruce!“
Dar cum tu și cu mine suntem una,
Ea doar pe mine mă iubește-ntruna!

*(Petre Solomon)*

## 43

Când ochii mi-i închid ei văd mai bine
Că ziua n-au prea multe de aflat;
Dar când adorm, în vis pornesc spre tine
Și-n beznă, vii, viu bezna o străbat.
Tu, umbră ce dai umbrelor splendoare,
Fă umbra ta aievea să-mi apară;
Când ochii orbi o văd strălucitoare,
În clar de zi va străluci mai clară.
Încântă-mi ochii, spun, că tare-aș vrea
Să-i văd pe-ai tăi în fapt de dimineață
Așa cum toată noaptea umbra ta
În somnu-mi greu privirea mi-o răsfață.
Când nu te văd, mi-e ziuă noaptea-ntreagă
Și noaptea-i zi când visele te-ncheagă.

*(Neculai Chirica)*

Clipesc și, iată, văd mai bine ochii;
Ziua ei strâng imagini de prisos;
Visând, încerc de tine să-i apropii;
Ei drum prin bezne taie, luminos.
Tu, umbră dându-i umbrei strălucire,
Ce umbre ai mișca-n singurătăți
În clar de zi cu clara-ți izvodire,
Când ochilor ce nu văd li te-arăți?
Privirii bucuroase-i dau să-nghită
Icoana ta în zori, când nu-i târziu;
De cade noaptea, forma-ți nălucită
În somn adânc pe oarbe pleoape-o știu...
Zilele-s nopți în cale de nu-mi vii,
Cârid te visez mi-i noaptea dulce zi!

*(Gheorghe Tomozei)*

## 44

Greoaia carne de-ar putea fi gând,
Batjocura nici unei depărtări
N-ar ști să-mi curme zborul săgetând
Spre țărmii-n care stai, noian de zări.
Că pasul meu tot altă țărnă bate
Decât bați tu, nici nu m-ar mai durea!
Căci gândul țări și mări ar tot străbate
Ca gândul iute, până te-ar afla.
Dar mă ucide gândul că nu-s gând
Să-nghit lungi mii de leghe pân' la tine,
Și că, pământ și apă-n trup având,
Rămân să-nduplec Timpul prin suspine.
Primind de la stihii atât de-ncete
Doar lacrima, durerilor pecete.

*(Ion Frunzetti)*

Greoaia carne de-ar fi fost doar gând,
Vrăjmașe vămi nu mi-ar fi stat în cale;
Și mii de leghe-aș fi răzbit zburând,
Din depărtări spre locurile tale.
N-ar fi nimic, piciorul meu de-ar sta
La capătul pământului de tine;
Căci gândul mări și țări ar săgeta,
Și iute-i gândul, cât gândește, vine.
Mor, vai, la gândul că nu sunt doar gând,
Să sar lungi poștii, când ești tu departe,
Dar ființa lut și apă-ngemănând,
Așteaptă-n vaiet vremea ce ne-mparte;
Nimic nu-mi dau încetele stihii,
Doar repezi lacrimi, jalei mărturii.

*(Maria Moscu)*

## 45

Aer și foc, cu tine sunt oriunde –
Mi-e primul gând, al doilea-mi este dor,
Prezenți și-absenți ei trec peste secunde
Și le urmez prin repedele zbor.
Când zboară, elementele rapide
Solie tandră către tine duc
Din patru, trupul două părți divide
Și-i e melancolia morții, jug.
Mă recompun la loc când mesagerii
Cei iuți, trimiși la tine-mi vin în prag
Cu vești prielnice-n lumina serii
Vorbind de sănătate celui drag...
I-ascult, mă bucur de ce aflu dar
La tine cu-ntristare-i pornesc iar...

*(Gheorghe Tomozei)*

Dar focul – pur, și aerul – ușorul,
De-oriunde-am fost la tine s-au tot dus;
Cu gândul, unul, celălalt cu dorul,
Lin lunecă și sprinteni: uite-i, nu-s...
Aceste părți mai vii din mine când
Ți-aduc solia dragostei duioasă,
Din patru părți doar două mai păstrând,
De moarte păs făptura mi-o apasă;
Ci iar m-alcătui teafăr, când gonești
Pe-acești iuți crainici iar 'napoi să-mi vie,
Purtând cu ei din partea-ți bune vești
De sănătate. Plin de bucurie
Ascult ce spun; dar nu răstimp 'delung,
Căci iar sunt trist, spre tine când i-alung.

*(Tudor Dorin)*

## 46

Inima și-ochii mei vor să-și împartă
Aspectul tău, ca prada, prin război.
Ochii-ar dori de ea să te despartă,
Ea să te țină-ascunsă de-amândoi.
Ea zice că ți-e locu-ntr-însa, unde
Ochi de cristal n-a străbătut nicicând;
Dar chipul tău frumos, i se răspunde,
Doar ochii-l oglindesc, și pur, și blând.
Spre-a hotărî, un juriu ia ființă
Din gânduri, sclave inimii din piept,
Să dea simțirii, după cuviință,
Și ochiului senin, ce este drept.
Astfel: vederea ta o ia privirea,
Iar pieptul – miezul inimii, iubirea.

*(Ștefan Aug. Doinaș)*

Cu inima duc ochii mei războaie
Să-mpartă prada văzului, bogată:
Vor ochii de icoana-ți s-o despoaie,
Vrea inima doar ei să-i fie dată.
Că ți-e lăcaș, începe să pledeze:
Sipèt pe care ochii nu-l străpung.
Dar ochii neagă prețul ăstei teze
Și spun că ei doar chipul ți-l răsfrâng.
Să dea verdictul, juzii mi-au târât,
Drept martor, gândul – inimii chiriaș.
Și mărturia lui a hotărât
La ce sunt ochi și inimă părtași.
Au drept s-adune ochii tot ce-arăți.
Dar tot ce-ascunzi dă inimii răsplăți.

*(Ion Frunzetti)*

## 47

Cu ochiul pace inima făcând,
Se au acum din ce în ce mai bine;
Când ochiu-i de vederea ta flămând,
Sau inima se-năbușă-n suspine,
Se-nfruptă ochiul din al tău portret,
Iar inima la mândru-i prânz o-mbie;
Sau ochiu-i la al inimii banchet,
Din dorul ei să-și taie o felie.
Deci ba iubirea, ba a ta icoană,
Chiar dacă pleci, te țin mereu cu mine;
Tu nu poți dorul să-l întreci în goană,
Iar eu sunt tot cu el, și el cu tine.
De-i stins, icoana-ți inima-mi trezește
Prin văz, și ochi și inimă-mi vrăjește.

*(Teodor Boșca)*

Inimă, ochi – în pace s-au zidit,
Ca buni vecini acum își fac servicii
Când ochiu-i de vederea ta lihnit
Și inima mi-o fulgeră suplicii...
Ochiul petrece dacă te-o vedea
Și inima-i chemată la ospățul
Ce-l zugrăvesc și-apoi e gazdă ea
Iar musafirul îndrăgit e văzul.
Iubirea sau icoana ta îmi sunt
Apropiate chiar de ești departe,
Te miști numai cât ține al meu gând
Și ești cu mine până către moarte!
De-adorm și ele cu trudită rază,
Inimă, ochi – în locul lor viază.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 48

Plecând la drum, ca omul grijuliu
Puneam orice nimicuri sub zăvoare;
Așa puteam ferite să le știu
De orice mână cotrobăitoare.
Dar tu, mai scump ca orice nestemată,
Suprem alint dar chin, azi, pentru gând,
Tu, scump odor și grijă totodată,
Ești la-ndemâna hoților de rând.
Nu te-am închis în nici un scrin, cu chei,
Ci unde simt că ești chiar de-ai plecat:
În pieptul meu, în care vii când vrei
Și poți să pleci când vrei, netulburat.
Dar și acolo stând, n-o să ai pace:
Când bunu-i scump, oricine hoț s-ar face.

*(Neculai Chirica)*

Ce grijuliu mi-am pus, plecând departe,
Nimicul cel mai ne-nsemnat în ladă,
Ca, vrând să-l port doar eu, să nu mi-l poarte
Viclene mâini, ci ferecat să șadă.
Dar tu, ce-ntuneci orice nestemată,
Balsam de preț, azi însă crâncen chin,
Tu, tot ce-am eu mai scump, și grija-mi toată,
Rămâi drept pradă hoților haini.
Pe tine te-am ascuns nu sub zăvoare,
Ci unde nu ești, dar eu simt că ești:
La mine-n piept, chilie iubitoare,
De unde ieși sau intri când voiești.
Dar și din el mă tem că-i fi furat:
Chiar cinstea-i hoț, câștigul de-i bogat.

*(Teodor Boșca)*

## 49

De teama vremii, vremea de-o să vie,
Când, la scăderi mi te vei încrunta,
Când începând să-mi dărui duioșie,
Povața minții o vei asculta;
De teama vremii când străin vei trece
Și-abia vei saluta cu ochiul-soare,
Când al tău suflet, dintr-o dată rece,
Găsi-va pricini pentru-nfumurare;
De teama-acelei vremi, m-adăpostesc
În gândul cum că n-am decât păcate,
Lovesc în mine însumi, și slăvesc
Motivele ce ție-ți dau dreptate.
Pe drept m-ai părăsi, sărman de mine:
Iubirea ta eu n-am cu ce-o reține.

*(Teodor Boșca)*

Ca vremea s-o înfrunt, de-o fi să vie,
Când te scârbi-vor multele-mi păcate,
Când toată a iubirii datorie
Că ți-ai plătit, temeinic vei socoate –
Că vremea s-o înfrunt când tu, trecând,
Abia mă vei privi cu ochi străini,
Iar dragostea, schimbându-și floarea, când
Cu cale va găsi să scoată spini –
Ca să înfrunt acel soroc, mai bine
Învăț de-acum în colțul meu a sta
Și dreapta mi-o ridic, lovind în mine,
Dreptatea ca s-o pun de partea ta;
Ca să mă lepezi, legile te-ajută,
Dar când îți cer iubire, legea-i mută.

*(Tudor Dorin)*

## 50

Ce greu îmi vine că m-aștern la drum,
Când țelul lui, sfârșitul ăstei zile,
Odihnei ce-aș gusta i-ar spune: „Cum
De rabzi între voi doi atâtea mile?“
La pas mă poartă, obosit, și calul
Spetit de greul dorului din mine,
De parc-ar ști că doare, animalul,
Iuțeala ce m-ar depărta de tine.
Nici pintenul, înfipt să-i sânger coasta
Cu ură, să-l îndemn, nu-l face sprinten,
Și-abia dă geamăt drept răspuns, și asta
Mă-njunghe-n piept mai rău decât un pinten.
Căci geamătul, un gând în minte-mi scurmă:
Am jalea-n față, fericirea-n urmă.

*(Ion Frunzetti)*

Mi-e greu să plec la drum când ținta-mi este
Fără de noimă și să-nvăț mi-e dat
De la tăcere semnele aceste:
„Ți-e drumul spre prieten măsurat!“
Calul, sub mine-mi poartă nenorocul,
Înconvoiat de tot ce-n mine simt,
Posomorit, pare să știe jocul
Că drumul prelungindu-i-l mă mint.
Afurisitul pinten ce-i stă-n coaste
Mi-apropie amarul lui răspuns,
Îi biciui geamătul cu vorbe proaste,
Dar pintenul pe mine m-a ajuns.
Și-mi spune geamătul: „Am bucuria
În urma mea. În față, doar mânia...“

*(Gheorghe Tomozei)*

## 51

Iubirea mea cam astfel i-ar ierta
Nesârgul ăstui trândav bidiviu:
De ce-aș fugi când plec din preajma ta?
Nu-mi trebui' schimb de poște până viu!
Dar cum să-și afle bietul roib iertare
La-ntors, când grei par pașii cei mai sprinteni?
Când, și zburând, că stau pe loc mi-ar pare,
Când călărind chiar vântul, i-aș da pinteni;
Nu-i cal, să-ntreac-atuncea dorul meu;
Căci dorul, sol al dragostei cinstite,
Se-avântă, nechezând, din trupul greu...
Iubind, iubirea iartă bietei vite;
Căci dinadins, când plec, pășește moale –
La-ntors eu zbor, și calul vine-agale.

*(Tudor Dorin)*

Iubindu-te, o iert, cruțată-i gloaba
Ce mă conduce lenevind, buimacă,
Dar nu-i nimica, la întors ni-i graba,
Cu cai de poștă-atunci o să se-ntreacă.
O, dar la-ntoarcere mârțoaga-mi oare
Cum s-o mai cruț, abia de-și mișcă pasul?
Chiar călărind pe vânt aș da strigare,
La drum întins necunoscând popasul.
Ea pasul cu aprinsu-mi dor nu-și ține,
Doru-i făcut din dragosti împlinite,
Să zboare deci ca gloabei să-i aline,
Certate des, rănitele copite.
De merge-ncet la drumul înapoia,
Zbura-voi eu, ea meargă cum i-e voia.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 52

Sunt ca bogatul, cel pe care-o cheie
Îl dăruie cu-ascunsa lui comoară
Ce nu-i vegheată-ntr-una, să nu-i ieie
Plăcerii ascuțișul de-a fi rară.
Răstimpul sărbătorii de-i măreț,
E fiindcă-n anul lung sunt prea puține
Și vin ca-n șirul pietrelor de preț
Un diamant uriaș printre rubine.
Căci timpul, ce te-a-nchis ca mine-n piept,
Sau cum închide cufărul o haină,
Va face sfântă clipa ce-o aștept,
Împărtășindu-mi prețul ei de taină.
Fii binecuvântat deci tu, prilej de
Triumf, de-apari, – și de-asfințești, nădejde.

*(Ion Frunzetti)*

Sunt ca bogatul ce cu-alese chei
Deszăvorăște scumpa sa comoară,
Dar nu prea des, să nu tocească ce-i
Mai fin într-o plăcere-atât de rară.
Că nu sunt multe într-un an, te-atrag
Solemne zilele de sărbătoare,
Așa cum diamantele-n șirag
De-s puse rar, sunt mai strălucitoare.
Și timpul, ca și mine, nu te-arată;
Te-ascunde cum un scrin o haină rară,
Să-mi fie clipa binecuvântată
Când tăinuitu-ți chip o să-mi apară.
Slăvită fie-ți scumpa mângâiere;
Pe unii-i 'nalți, pe alții-i faci să spere.

*(Neculai Chirica)*

## 53

Din ce substanță ești făcută oare,
Că mii de umbre-atragi în preajma ta?
Când orice lucru doar o umbră are,
Tu, singură, poți mii împrumuta.
Descrie-l pe Adonis, și-o să fie
O slabă copie a tot ce ești.
Redă-i Elenei vraja frunții, vie,
Vei fi tot tu-n podoabe vechi, grecești.
Slăvește primăvara, rodnicia:
Prima ți-e umbră-a frumuseții doar,
A doua-ți suie-n slăvi mărinimia;
Din scumpe forme-nvii tu, cea de har.
Nu-i farmec să nu-mbrace-a ta ființă;
Nu semeni, și n-ai seamăn, în credință.

*(Ștefan Aug. Doinaș)*

Din ce ești tu făcut, plămada-i care,
De chemi străine umbre în alai?
Oricine-o umbră, numai una are,
Tu singur altui umbra poți s-o dai.
De-l zugrăvești, în râvna ta deșartă,
Adonis ți-e o calpă-asemănare,
Elena-i fala frumuseții-n artă,
Tu, grec tipar, ești noua-ntruchipare.
Spui primăveri, spui vremea rodniciei,
Vrea una umbra de frumseți s-arate,
Oglindă-i alta a mărinimiei,
Ești chip din chipuri binecuvântate.
În tot ce-i har sub soare, ești acasă,
A ta-i doar, dintre inimi, credincioasă.

*(Maria Moscu)*

## 54

O, frumusețea ce frumos arată
Purtând fidelitatea drept cunună!
Minune – roza-i și mai minunată
Căci găzduie în ea mireasmă bună.
Culoarea e-n răsuri la fel de plină
Cât roșul parfumat la trandafir,
Pe ruji, la fel, zglobii și ele-anină
Când li se sparg bobocii sub zefir;
Ci vraja lor stă numai în culoare;
Nu-s dragi nicicui, se trec nelăudate
Și pier stinghere. Roza altfel moare:
Din dulci pieiri preadulci arome scoate!
Și tu, vlăstar frumos, vei scăpăta,
Dar stărui-va-n vers credința ta.

*(Tudor Dorin)*

O, mai frumoasă frumusețe pare
Când adevărul e podoaba ei!
Frumos e trandafirul când e-n floare,
Însă mireasma doar îi dă temei.
Măcești-i colorat ca trandafirul,
Și-i tot țepos, iar cu bobocii lui
Se joacă, vara, tot la fel zefirul,
Dar altceva decât ne-apare, nu-i.
Trăind fără a fi dorit, se stinge
Măcești, nelăsând nici un regret;
Din moartea trandafirului se strânge
Mireasma cea mai dulce din buchet.
La fel și tu, când alb îți va fi părul,
Îți vei păstra în versu-mi adevărul!

*(Petre Solomon)*

## 55

Nu-i marmoră, nu-s lespezi de morminte
Regești, mai mult ca versul meu să țină,
Va să-ți păstrez lumina prin cuvinte,
Că-n piatră zgura vremii ți-o întina.
Când în război cu timpul cad statui
Și ard cetăți și se prăvăl palate,
Doar ție, Mars, prin fier și focul lui,
Să-ți treacă amintirea nu mai poate.
Tu calci deci peste Moarte și Uitare,
Și prețul tău la fel va fi și-atunci
În ochii viitorului prin care
Spre tristul capăt erele-și dau brânci.
Pân' la județul care să te-nvie,
Trăiești, ca-n ochii mei, și-n poezie.

*(Ion Frunzetti)*

Nici aurul, nici piatra princiară
Nu vor trăi cât rima mea cea plină,
Lumina ta de-aci nu va să piară
Ca marmora mâncată de rugină.
Statui, de-a lungul vremii vor fi sparte
Și mari clădiri cădea-vor în țarână,
Dar flacăra și sabia lui Marte
De tine la o parte-or să rămână.
De moarte și uitare tu vei trece,
Și vei afla întotdeauna loc
În timpurile ce se vor întrece
Să poarte lumea către-al ei soroc.
Și astfel, pân' la marea judecată
Vei fi, prin vers, de-a pururi neuitată.

*(Mihail Sebastian)*

## 56

Dă-ți noi puteri, iubire, să nu pară
Tăișul tău mai bont ca foamea ta;
Bucatele de azi de-o săturară,
Ea mâine mai vârtos te-o săgeta.
Fii tu; deci dacă azi ți se-ndopară
Flămânzii ochi, încât, clipind, exultă,
Asmute-i mâine iar, ca să nu-ți moară
Avântul, amorțit de hrana multă.
Ăst greu răstimp ne fie ca o mare
Ce stă-ntre două țărmuri, unde vin
Doi tineri, zilnic: deci, când reapare
Cel drag, extazul lor e mai deplin.
Sau iarnă zi-i; și pentru că-i amară
Va face vara întreit mai rară.

*(Teodor Boșca)*

Dulce iubire, înnoiește-ți vlaga,
Ți-e decât pofta mai tocit tăișul?
Abia hrănită azi, mâine-ntreaga
Putere-o să-și vădească ascuțișul.
Fii dragoste, la fel, azi ochii-i saturi
Până abia clipesc de plinătate,
Mâine (primește-mi dar aceste sfaturi)
Să nu-i îngreui duhul cu bucate.
Estimpul ca oceanul să ne fie
Pe țărmul căruia vin doi logodnici
Visând între a apelor stihie
Întoarcerea iubirii cu pași spornici.
Sau ca o iarnă fie, vreme-amară
Parcă-ntreindu-l, dorul după vară...

*(Gheorghe Tomozei)*

## 57

Fiindu-ți rob, ce alta pot să fac
Decât să-ți împlinesc orice dorință?
Eu n-am alt rost decât să-ți fiu pe plac,
Să te slujesc cu-ntreaga mea ființă.
Nu îndrăznesc să blestem lungul ceas
Ce trece până să mă chemi la tine,
Iar după ce-i spui slugii bun rămas,
Îndur absența ta, cum se cuvine
Și nu mă-ncumet să mă-ntreb, gelos,
Pe unde umbli, și cu ce solie,
Ci, ca un sclav de-a pururi credincios,
Îi fericesc pe cei aproape ție.
Iubirea e atât de proastă-ncât
Te poți purta cu ea cât de urât!

*(Petre Solomon)*

Fiindu-ți serv, ce pot mai mult să fac
Decât să-ți aflu toana și să spun că
N-am timp, al meu, să-l cheltui după plac,
Nici alte treburi; doar a ta poruncă.
Nu-ncerc să cert nici timpul care zboară,
Stăpâne, dar te-aștept veghind la ceas;
Nu socotesc nici lipsa ta amară,
Chiar de m-ai părăsit c-un bun-rămas;
Nici nu mă-ntreb, împins de gelozie,
Pe unde ești, ce trebi te-au dus pe drum;
Sunt numai trist, ca servul care știe
Că alții-s fericiți cu tine-acum.
În adevăr, iubirea mea-i neroadă:
Nu poate-un rău, în tot ce faci, să vadă.

*(Neculai Chirica)*

## 58

Sunt rob și nici în gând, pe bunul cer,
Eu nu-ți voi iscodi necugetat
Plăcerile: răbojul lor nu-ți cer:
Răgaz râvnesc, vasal îngenuncheat!
De-al tău bun plac sunt ferecat și-ndur
În lipsa ta, al temnițelor chin –
Dar nu cutez să-ți aflu vreun cusur;
În orice neajuns găsesc alin...
Căci vremea ta nu află minutar
Și pasul tău te poartă ne-ngrădit,
Nu știe zapisul tău vreun hotar;
Doar tu răspunzi de pas nelegiuit.
Aștept; mi-i dat s-aștept, în caznă cad,
Dar jur să nu hulesc nici cer, nici iad.

*(N. Argintescu-Amza)*

El, zeul ce sub jugul tău m-a pus
Oprește să te judec cum petreci,
Nici orele să-ți drămui slobod nu-s,
Vasal fiind, la bunu-ți plac stau deci!
Ah, lasă robul tău să se închidă
În închisoarea libertății tale;
Blajin răbda-voi orișice obidă
Și necârtind că-mi torni în suflet jale.
Mergi unde-alegi, ia clipei tot ce-i ceri,
E dreptul tău puternic să aduni
Ce vrei din ea; căci însuți ai puteri
Să ierți un rău ce singur ți-l cășuni.
Mi-e dat s-aștept, deși e chin drăcesc;
Calci drept ori strâmb, eu nu te osândesc...

*(Tudor Dorin)*

## 59

De nu-i sub soare nou nimic, iar ce e
A fost și mai 'nainte,-ce-nșelare
Când mintea noastră iscă vreo idee,
Dând unui prunc născut de mult născare!
De-ar fi știința-mi soarele să-ntoarne
Cu sute de ocoluri în trecut,
Răsfrânt te-aș căuta, cum prin bucoavne
Dând duh să prindă, slava te-a cernut.
Atunci aș ști, minunii care-nsemni
Ce imn de slavă i-a cântat vechimea:
De-am fost mai vrednici noi, sau ei mai demni
Și de rămâne-n loc viitorimea.
Dar nu sunt sigur: bieții vechi poeți
Nu te-au văzut de-au pus pe alții preț.

*(Ion Frunzetti)*

Dacă nimic nu-i nou, ci tot ce este
A fost, atunci se-nșeală-a noastră minte,
Când poartă-n chin, suind spre alte creste,
Un făt născut deja din alt părinte.
O, de-aș putea să depăn îndărăt
Rotiri cinci sute-a soarelui de-a rândul,
Și fața ta-n vreun tom străvechi s-o văd,
De când, dintâi, vorbi prin slove gândul;
Să aflu lumea ce spunea-n trecut
De vraja dulce a făpturii tale:
Stăm noi mai sus, ori ei ne-au întrecut,
Ori toate merg și azi pe-aceeași cale?
O, sigur sunt: poeții-odinioară
În vers icoane mai de rând cântară.

*(Teodor Boșca)*

## 60

Ca valuri ce la țărm se sparg de stâncă.
Minutele grăbesc către sfârșit;
Și-un val spre cel din față se aruncă
Gonind într-un cortegiu chinuit.
Când viața intră-n matca ei, deplină,
Și-n crugul dulce-al firii s-a-nălțat,
Eclipse strâmbe-i surpă-a ei lumină
Și însuși Timpul sfarmă tot ce-a dat.
Ce-i tânăr, Timpul roade-ncet, săpând
Pe fruntea frumuseții paralele;
Minunile naturii hrană-i sânt
Și cad în cercul coasei sale grele.
Și totuși, versu-mi drept prin timp va sta
Cântând, în ciuda-i, frumusețea ta.

*(Tașcu Gheorghiu)*

Ca undele peste prundiș de mare
Gonesc a noastre clipe spre sfârșit;
Schimbând pe cea care dintâi răsare,
Se-ntrece fiecare negreșit.
Pruncia, din oceanul de lumină,
Spre bărbăție-agale se târăște;
Eclipse strălucirea i-o întină
Și Timpul propriu-i dar zădărnicește.
Timpul strămută lustrul tinereții
Și brazde sapă pe frumosul chip;
Se-adapă cu-adevărul rar al vieții
Și tot răpune coasa-i, la cosit.
Și totuși, versu-mi timpul stă să-nfrunte,
Slăvindu-te,-mpotriva mâinii-i crunte.

*(Mihaela Anghelescu-Irimia)*

## 61

Ți-e voia ca icoana ta, deschise
Pleoapele să-mi țină-n noaptea sumbră?
Îți place cum eu moțăi, rupt de vise,
Când de-al meu văz își râde a ta umbră?
E duhul tău ce de departe vine
Trimis să vadă ziua cum o-nchei
Și-aflându-mă în lene și-n rușine
Să-ți dea țel geloziei și temei?
O, nu! Ți-s drag, dar nu așa de tare:
Privirea dragostei mi-o ține trează,
Să nu lași somnul să mă înfășoare
Și, fără somn, de dragul tău veghează.
N-am somn nici eu, nici tu n-ai sub pleoape,
Dar eu departe-s, tu cu alții-aproape.

*(Neculai Chirica)*

Vrei oare cu icoana ta să-mi ții
Pleoapele deschise noaptea toată
Și somnul chinuit să mi-l sfâșii
Cu năluciri care ca tine-arată?
E oare o iscoadă duhul tău
Trimisă ca să afle despre mine,
Făcându-te gelos, cât sunt de rău
Și alte-asemeni lucruri de rușine?
O, nu! Iubirea ta, oricât de mare,
Nu merge până-acolo: doar a mea
Mă ține noaptea treaz, *eu* sunt cel care
De dragul tău de veghe stau așa!
Pe tine te veghez, când ești departe
De mine, dar de alții-aproape foarte!

*(Petre Solomon)*

## 62

Păcatul greu al dragostei de sine
Mi-orbește ochiul, mi-mpânzește gândul,
Nu-i leac din suflet să îl dezrădăcine,
Atâta de-ncărnat mă simt crescându-l.
Mă tot răsfăț că semeni n-am mai chipeși,
Mai drepți în fapt, și-n spuse – mai mintoși.
Sunt eu cel pentru care-atâtea clipe-și
Desfășur vraja ochii mei frumoși.
Dar când oglinda-mi pune-n față-o față
Ce văd c-au vremuit-o câte toate,
Nu să-mi fiu drag, ci chiar pe dos mă-nvață:
Să mă-ndrăgesc ar fi o nedreptate!
Tu ești acel „eu însumi“ care știe
Să-mbrace-n proaspăt vârsta-mi cenușie.

*(Ion Frunzetti)*

De dragostea de sine-i stăpânită
Ființa mea, orice cotlon din mine
Nu-i leac s-o mântuie, ea e zidită
În învelișul inimii prea-pline.
Nu-i chip mai grațios, tipar mai mândru
Și nu-i ca mine nimenea mai teafăr,
Eu gestu-mi prețuiesc și-s gata întru
Aceeași slavă să mă cred luceafăr.
Dar când oglinda adevăru-mi spune
Sunt tăbăcitul de nevoi și rele,
Pe dos mi-apare-amorul, o, nebun e
Cel ce se crede îndrăgit de stele!
Dar eu sunt tu și dacă te slăvesc,
Cu anii tăi eu anii-mi zugrăvesc.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 63

Cel ce mi-e drag va fi, cum sunt eu azi,
De mâna Vremii stors și scrijelit;
Când orele-i beau seva, iar pe-obraz
Ii lasă dungi; când mândru-i răsărit
Prin noaptea vârstei are de trecut,
Iar frumusețea peste care-i rege
Stă-să dispară sau a dispărut,
Și jaf din fragedu-i belșug se-alege;
Eu stau cu anii gata de bătaie,
Ca biciul crud al vremii răpitoare
În veci din minți și inimi să nu taie
Splendoarea celui drag, el chiar de moare:
    În aste rânduri vraja i-o strâng eu;
    Cum ele-s vii, el va trăi mereu.

*(Teodor Boșca)*

Răpus și frânt va sta și-al meu iubit
Ca mine-acum subt pumnul Timpului,
Când fi-va stors de vlagă și zbârcit
De ani, pe frunte; când junețea lui
Va scăpăta spre Vârstele moșnege
Și va păli sau șterge-se-va chiar
Tot farmecul de azi, pe care-i Rege,
Răpindu-i scumpul Primăverii dar;
Spre-acest soroc m-ațin cu arme treze
Să-nfrunt al Bătrâneții crud baltag,
Ca frumusețea lui să n-o reteze
Din amintiri, la moartea celui drag.
În aste negre șiruri, pururi vii,
Și el și vraja-i verzi vor dăinui...

*(Tudor Dorin)*

## 64

Văzând, sub mâna vremii furioase,
Cum lumi cu mândră pompă-n vânt se cern,
Și cum se surpă turnuri glorioase,
Și cum se vinde Morții-un bronz etern;
Văzând cum mușcă-oceanu-nfometatul
Bucăți din mari împărății de lut,
Și marea cum o-nghesuie uscatul,
Scăzând prin spor, sporind prin ce-a scăzut;
Văzând că nici o stare nu-i deplină,
Ci totu-n sine este nimicit,
Pricep din zilnic proaspăta ruină
Că timpul o să-mi smulgă ce-am iubit.
Iar gându-acesta-i moarte ce dezmiardă
Tot ce-a-nțeles că trebuie să piardă.

*(Ștefan Aug. Doinaș)*

Când văd cum mâna Timpului sfărâmă
Bogații, mândrii secoli ce-au apus,
Când falnicele turnuri le dărâmă
Și bronzul veșnic sclav îi e supus,
Când văd oceanul flămânzit cum sapă
Împărăției stâncilor hotarul
Și când uscatul năvălește-n apă
Și pierderea-i câștig, cum cade zarul,
Când văd materia preschimbând cu rândul
Viața-n gunoi și-n viață gunoirea,
Ruina tuturor mi-aduce gândul
Că timpul va să-mi ia cu el Iubirea.
Și ca o moarte-i presimțirea, vai,
Că numai ce se pierde poți să ai!

*(Ion Frunzetti)*

## 65

Când bronz și piatră și pământ și mare
Nu pot să țină piept pieirii triste,
Cum poate, cu puterea ei de floare,
Prin vreme frumusețea să reziste?
O, răsuflarea verii parfumată,
Cum se va pierde-n ploi și în furtună,
Cum timpului nici stânca-nverșunată,
Nici porți de-oțel nu pot să i se-opună!
O, gând al spaimei, cine-o să distrugă
Tâlharei lăzi a timpului pereții
Și-mpiedicându-i nebunească fugă,
S-oprească giuvaerul frumuseții?!
Ah, nimenea, decât acea iubire
Ce dă cernelii mele strălucire...

*(C.D. Zeletin)*

Nici bronz, nici stânci, nici țărm, nici larg de mare
De trista moarte nu vor fi cruțate,
Cum poate gingășia ca de floare
A frumuseții, dar, prin ea răzbate?
Asediul iernii cum ai să-l suporți,
Vărătecă mireasmă, tu, de miere,
Când viforele ei dărâmă porți,
Și forturi contra vremii n-au putere?
O, gând cumplit, ce spaimă! Unde, vai,
De jaful crud al Vremii poți ascunde
Ăst giuvaer al vremurilor? – „Stai".
Să-i poată spune Vremii cine... unde?...
Dar tu, iubirea mea, stând împotrivă-i,
Prin neagra mea cerneală străluci-vei.

*(Ion Frunzetti)*

## 66

Mă uit scârbit la tot, și-aș vrea să mor,
Decât să-l văd slăvit pe ticălos,
Iar pe sărman de râsul tuturor,
Să-l văd tăgăduit pe credincios,
Pe vrednicul de cinste oropsit,
– Și pe femei batjocorite crunt,
Pe cel făr' de prihană pedepsit,
Și pe viteaz răpus de cel mărunt,
Și artele sub pintenul despòt.
Să văd prostia doctor la deștepți,
Și adevărul, „vorbă de netot“,
Și strâmbul poruncindu-le la drepți.
Mă uit scârbit la tot, și bun rămas!
Dar dacă mor, iubirea-mi cui o las?

*(Mihnea Gheorghiu)*

Sătul de toate, chem odihna morții:
Azi Meritu-i milog de cum se naște,
Și-n pompă-l scaldă pe Netrebnic sorții,
Și dalbul Crez trădarea crudă-l paște.
Și Cinstea-i pusă-n locuri de ocară,
Și-n lanț desfrâul Vèrgura o strânge,
Și-amar surghiun Virtutea o-mpresoară,
Și-Avântul nou Puterea șchioapă-l frânge,
Și glasul Artei Legile-l sugrumă,
Și-i dascăl Minții doctorul Prostie,
Și numele-Adevărului e Glumă,
Și Rău-i sus, iar Binele-n robie;
Sătul de toate, mi-aș dori pieirea,
Doar că, de mor, pustie-mi las iubirea.

*(Teodor Boșca)*

## 67

Pentru ce el în viciu să trăiască
Cinstind minciuna cu ființa-i vie
Încât profită fapta mișelească
Fălinàu-se cu-a sa tovărășie?
De ce-și slutește fața cu boiele
Și tot ce-i viu în el morțiu apare?
De ce sărmanu-i farmec să se-nșele
Cu umbra florii când e însuși floare?
De ce trăiește-acum când Firea nu-i
Decât falită fără sânge-n vine?
Un alt tezaur n-are, doar pe-al lui;
De multe mândră-i, dar prin el se ține.
O, Firea sărăcind, prin el arată
Ce avuții avut-a altădată.

*(Neculai Chirica)*

Putreziciunea, o, de ce anume
Nelegiuirea binecuvântând,
Vrea ca păcatul lui să îl îndrume
Tovărășia-i stearpă lăudând?
De ce boind-o, fața să-i repete
Furându-i morții, viile culori?
Ce frumuseți în umbra ei străvede
Și dobândește umbre doar, de flori?
De ce trăiește când e firea ștearsă,
Săracă azi de sângele-i curat?
Ea-și vede visteria cu, întoarsă
La mila lui, câștigul-mputinat.
Ea se fălește cu al lui avut,
Din veac apus, în veacu-acesta slut!

*(Gheorghe Tomozei)*

## 68

E chipul său izvodul vremii duse
Când viețuia Frumosul trai de floare,
Iar fardul, corcitura, nu-ncepuse
A cuibări pe frunți viețuitoare;
Când părul blond al celor stinși (această
A criptei zestre) nimeni nu-l tăia
Spre a trăi din nou pe-o nouă țeastă –
Zulufi gătind obrazul altuia;
În el vezi parcă sfântul veac de ieri,
Gol de zorzoane, însuși lui leit,
Ce nu-i în verde straiul altor veri,
Și nici în vechi podoabe primenit;
Prin el Natura Artei îi arată
Tiparul frumuseții de-altădată.

*(Tudor Dorin)*

E-o stampă fata lui, din vremi uitate,
Când ce-i frumos trăia și se stingea
Ca floarea; când dichisuri deșănțate
Pe-o frunte vie nu-ndrăzneau să stea,
Când coama blondă-a cui s-a stins odată,
Tribut al criptei, nimeni n-o tăia
Spre-a fi din nou, pe-un creștet nou, purtată,
Când părul mort pe-un viu nu-l îmbia.
În el vedem străvechea vreme iară;
Lipsit de smalț, e-o frumusețe pură:
Din verde de-mprumut nu-ți face vară,
Și, spre-a fi nou, podoabe vechi nu fură.
Natura-l ține stampă, ca să-nvețe
Și falsa Artă vechea frumusețe.

*(Teodor Boșca)*

## 69

În ce văd ochii din a ta făptură,
Nu-i cum să afle inima vreo vină;
Te-alintă limbi și-a sufletelor gură,
Și chiar cei răi la chipul tău se-nchină.
Deci lauda ți-e nimb pe dinafară,
Dar tocmai cei ce-ți cântă strălucirea,
Un alt accent în laudă-și strecoară,
Căci văd mai mult decât le-a spus privirea.
Ei frumusețea inimii ți-o cată,
Ca după-a tale fapte s-o măsoare,
Și, blânzi la ochi, cu mintea dezmățată,
Duhori de buruieni îți pun pe floare.
De n-ai parfum cu chipul pe-o măsură,
Greșeala-i că te prea cobori în zgură.

*(Teodor Boșca)*

Ce văd ai lumii ochi din tine, n-are
Al inimilor cuget ce-ndrepta;
Îți 'nalță voci și suflete cântare,
Chiar și dușmanii cântă slava ta.
Înfățișării, doar, îi pun cunună
Prin laude fățișe, dar pe-ascuns
Aceleași voci o-ntorc și se răzbună
Văzând ce ochii încă n-au pătruns.
Sondând a minții tale frumusețe
Ei vor cu faptele-ți să o compare;
Mojici vicleni dar cu priviri iubețe
Pun iz de buruiană-n mândra-ți floare.
De n-ai parfum ca fața ta senină,
E vina ta că prea te-afunzi în tină.

*(Neculai Chirica)*

## 70

Că ești bârfit, nu-i – sigur – vina ta!
Cel pur păscut de clevetire-i pururi,
Și frumusețea veșnic va părea
Suspectă pizmei – corb spurcând azururi.
Fiind de preț, bârfeala-ți poate crește
Doar prețul ce-ți va fi prin vremi cântat:
Căci viermele-n flori fragede prăsește,
Și tu ești floarea ce-a-mprimăvărat.
Să treci capcana crudei tinereți,
Neispitit călcând peste ispită,
E-un preț al tău, de soi; dar nu-i la preț
În ochii pizmei, tot nepriponită.
Căci dacă ciuda nu te-ar ponegri,
Pe-mpărății de suflete-ai domni.

*(Ion Frunzetti)*

N-ai vină că te bântuie bârfeala,
Căci hula tot pe cei cinstiți întină;
Dă vrajă frumuseții bănuiala:
Un corb zburând pe bolta mult senină.
Când fără pată ești, o defăimare
Sporește prețul tău cu-adevărat;
Căci tare-i plac omidei mlăzi prioare,
Iar tu pari chiar Prier cel preacurat.
De cursele juneții că scăpași,
Ori nemomit, sau biruind ispita
Spre cinste ți-e, dar cinstea-ți în zăcași
Nu stinge pizma lor, nețărmuita;
De n-ai purta și umbre pe obraz,
Doar tu ai fi al inimilor cneaz.

*(Tudor Dorin)*

## 71

De mor, nu plânge mult! Doar cât a moarte
Suna-va gravul clopot prin bătăi
Vestind că fug de-al lumii rău, departe,
Să locuiesc cu viermii și mai răi.
De vei citi cândva aceste rânduri
Nu-ti aminti ce mână le-a-nșirat;
Fiindu-mi drag, vreau să mă scoți din gânduri
Decât să m-amintești îndurerat.
O, versu-mi de-l vei reciti cândva,
Când fi-va lut a trupului povară,
Sărmanu-mi nume nu-l mai repeta;
Iubirea ta cu viața-mi să dispară.
Știind pe cine ochii tăi îl plâng,
Cei înțelepți te-or socoti nătâng.

*(Neculai Chirica)*

Să nu mă plângi dac-am să mor, plângi numai
Cât or să bată clopotele grave,
Vestind că-n umbra mea stăpână huma-i
Cu viermii născocirii ei scârnave.
Aceste versuri de le vei parcurge,
Nu-ți aminti de mâna ce – văpaie-ți
Le-a dăruit, mă uite gându-ți dulce,
Dacă rememorându-mă te vaieți...
O, versul ce-l citești e-al amăgirii,
Când eu zac sub pământ cu-nchisă pleoapă,
Să nu-mi rostești, biet, numele – iubirii
Lângă mormântul meu, mormântu-i sapă.
Dar înțelepții ce în jur ți-i strângi
Te vor batjocori văzând că plângi.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 72

Spre-a nu fi, ah, om drag, silit de lume
Să spui ce har ai îndrăgit la mine,
După ce mor – cum n-am de-un preț anume
Vreo înzestrare – uită-mă mai bine,
Doar iscodind minciuni duioase foarte
M-ai arăta mai vrednic decât sânt,
Și m-ai plăti mai darnic, după moarte,
Decât s-ar cuveni pe drept cuvânt.
O, ca să nu legi vorbe mincinoase
Scornindu-mi însușiri de dragul meu,
Tu numele îngroapă-mi lângă oase,
Spre-a nu ne mai sfii nici tu, nici eu;
Căci eu roșesc de scrisul meu stângaci,
Iar tu când, și așa cum e, îl placi.

*(Tudor Dorin)*

Când n-oi mai fi, s-or nevoi să știe
Urmașii care dar mi te sorti,
Tu uită-mă, iubire, pe vecie,
Căci meritele nu-mi poți dovedi.
Doar dacă în vreo dulce născocire
Ai să m-arăți și-n seamă de-ai să-mi pui
Acoperind pe mort, vreo strălucire
Cu care adevărul darnic nu-i.
Minciună, dragostile să nu pară
Nemeritat elogiu de-mi înalți,
Îngroapă-mi numele cu trupul, dară,
Sa nu fim noi rușinea celorlalți.
Eu sunt umilul, tu îmi ești amicul
Disprețuit, de-l lauzi pe ridicul.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 73

Tu vezi în mine anotimpul când
Pierită frunza, galbenă și rară,
În ceața rece-atârnă tremurând
Pe crengi ca-n strane-n care veri cântară.
În mine vezi treptat cum amurgește
O zi, pe urma soarelui apus,
Ce-ncet, încet spre noapte-o îmbrâncește,
Pecetea ăstei morți de cum i-a pus.
În mine vezi cenușa ce se-ncinge
Pe jarul tinereții ei scrumit,
Ca-n patul morții unde-ncet se stinge
De-același dor ce-n vremuri l-a hrănit.
Tu asta vezi, și asta-ți dă avânt
Să ții la ce vei părăsi-n curând:

*(Ion Frunzetti)*

Tu-n mine vezi un anotimp în care
Foi galbene mai spânzură, puține,
Pe ramuri ce se scutură-n răcoare,
Sfărmate strane, ieri de triluri pline,
În mine vezi o zi ce se destramă,
Pălind, în scăpătat, spre soare-apune,
Ce-ndată noaptea-n bezna ei o cheamă,
Și, morții sol, sigil de tihnă-i pune.
În mine vezi un foc în agonie,
Mai pâlpâind, pe scrumul tinereții,
Pe care-adoarme ca pe-o năsălie,
Stins de-acel dor, ce hrană-i fu vieții.
Așa mă vezi, și-amoru-ți dă putere
Să-alinți mai mult pe cel de mâine piere.

*(Teodor Boșca)*

## 74

Dar fii pe pace: fără izbăvire
Când îmi va bate cel din urmă ceas,
Aceste șiruri, semn de amintire
Că am trăit pe lume, ți le las.
Și-ai să revezi, privind la ele iar,
Altarul ce-ți închin, zidit în mine;
Sunt lutului dator cu lutul – dar
Ce port mai sfânt în piept ți se cuvine.
Vei pierde deci, când fi-voi numai oase,
Doar pleava mea – a viermilor merinde,
Becisnic bir al Coasei ticăloase,
Nevrednic prea de-aducerea-ți aminte.
De preț e doar fiorul din țărâne,
Cuprins în vers; și versul îți rămâne.

*(Tudor Dorin)*

Fii mulțumit, cel ce ființa-mi rupe,
Fără de mărgini va-ncerca să-mi care
Ciolanele, doar versu-o să ocupe
În gândul tău uitatele tipare.
În versu-acesta, de-ai să-l vezi (e versul
Pe care ți l-am închinat doar ție),
Lutul își cere lutul, ne-nțelesul,
Spiritul meu e-al tău, plămadă vie.
Din viață pierzi doar resturile, coaja,
Pierzi ce câștigă viermii, în morminte
Va izbuti custura, ucigașa,
Prea josnică s-o mai păstrezi în minte.
Prețul, al stingerii luminii line,
Acesta e și el îți aparține.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 75

Ești pentru gând ca hrana pentru viață,
Ca vremea ploii când pământu-o cere;
Lupt pentru tihna ta ce mă răsfață
Ca un zgârcit cu propria-i avere.
Acum exult fălos, mă tem, apoi,
Că hoțul Timp comoara-ți vrea drept pradă;
Acum doresc să fim numai noi doi
Și-apoi aș vrea norocu-mi toți să-l vadă.
Sunt, când te văd, prea plin de încântare
Și rabd când nu te văd, ți-o spun pe șleau!
N-am, nici nu vreau să am răsfăț mai mare
Decât îmi dai sau trebuie să-l iau.
Rabd și mă satur astfel zi de zi
Ori sunt sătul, ori n-am cu ce prânzi.

*(Neculai Chirica)*

Ești gândurilor mele ca un frupt,
Ca, primăvara, ploaia pentru glie,
Și spre-a te ști întreg ai meu mă lupt
Ca un zgârcit când strânge avuție;
Aci trufaș de bogăția mea,
Mereu mă tem de hoții puși pe pradă;
Aci te-aș ține-ascuns, aci aș vrea
O lume bucuria să mi-o vadă.
Cu ochi preaplini de tine uneori,
Curând râvnesc privirile-ți senine,
Căci alte n-am și nu vânez comori
Decât ce-mi dai sau pot fura din tine.
Și ceas de ceas mă-mbuib sau mor de jind:
Când prea sătul, când prea de tot tânjind.

*(Tudor Dorin)*

## 76

De ce îmi este versul despuiat ?
De ce mai niciodată nu se schimbă ?
De ce de-atâta timp n-am căutat
Ritmuri mai noi și mai ciudată limbă ?
De ce mereu același lucru scriu
Și fantezia se împotmolește,
Încât cuvântul îl cunoști și tu
Cine l-a scris și încotro pornește ?
Vezi, draga mea, pe tine doar te cânt (!)
Tu și iubirea, singura-mi comoară,
Cuvinte vechi le pun în nou veșmânt
Același ban l-arunc a doua oară.
Nu iese-un soare nou din orice-apus ?
Eu spun cuvinte care s-au mai spus.

*(Mihail Sebastian)*

De ce mi-e versul văduv de tertipuri,
Lipsit de tropi ciudați, de-ntorsături?
Spre cei ce-l înfloresc în fel și chipuri,
De ce nu trag și eu cu ochii-n jur?
De ce mereu scriu tot aceleași rime
Strunindu-mi fantezia, ca și cum
Orice cuvânt ce-ar fi semnat de mine
Și-ar spune și origine, și drum?
Pe tine-ntruna, dragul meu, te cânt,
Doar tu și dragostea îmi sunteți teme.
Tot ce-mi rămâne este să-nveșmânt,
Din nou, cuvinte vechi de-atâta vreme.
Cum se-nnoiește soarele apus,
Iubirea spune doar ce s-a mai spus.

*(Ion Frunzetti)*

## 77

Oglinda zice că ți-e vraja ștearsă,
Cadranu-arată timpul tău cum piere;
Pe albe pagini mintea ți-o revarsă,
Iar tâlcul cărții gustă-l cum se cere.
Când zbârcituri oglinda-ți pune-n față,
În gândul tău căscate gropi învie;
Ascunsa taină-a ceasului te-nvață
Al vremii mers tiptil spre veșnicie.
Ce nu poate memoria să țină,
Dă foilor, și-n ele vei găsi
Copiii-aduși de creier la lumină,
Și-o minte nouă-ți vei descoperi.
Aste-nsemnări, oricât le-ai reciti,
Sunt de folos și cartea ți-or hrăni.

*(Teodor Boșca)*

Vezi pe cadran scump timpul tău scăzând,
Vezi pe oglinzi cum pierzi din frumusețe...
În ele-ntipărind ce strângi în gând,
Aceste albe file-or să te-nvețe
Că zbârciurile-acelea din oglindă
Aduc aminte gropnițe căscate,
Iar umbrele, pe ceas când se perindă,
De cursul clipei spre eternitate;
Ce n-ai să poți păstra în amintiri
Încuie, dar, în aste file goale,
Și gânduri vechi din noi ai să deșiri
Găsind aici odrasla minții tale.
Și-atunci, oricând prin ele vei căta
Veți câștiga și tu și cartea ta.

*(Tudor Dorin)*

## 78

Atât te-am invocat ca Muză-n vers
Și-atât m-ai sprijinit, că fiecare
Străină pană după-a mea a mers
Și-acum ți-așterne versuri la picioare.
Privirea-ți ce și-un mut să cânte-l face
Și suie-n larguri minți neluminate,
Noi pene-mplântă-n aripa dibace
Dând grației o dublă maiestate.
Mai mândru fii de versul scris de mine
Că-l naști și-nrâurești întreaga-i soartă;
La ceilalți dregi doar stilul și e bine:
Dând artei farmec, farmecul ți-l poartă.
Dar arta mea din arta ta crescând
Îmi suie bezna spre lumini de gând.

*(Neculai Chirica)*

Mereu drept Muză te-am chemat la mine
Și-n stih mi-ai fost de-atâta ajutor,
Încât mă-ngână penele streine,
Și îți închină versurile lor.
Ei, ochii tăi, pe mut l-au învățat
Vers nalt, iar pe nătâng să zboare sus,
l-au prins largi aripi celui luminat
Și gingășiei nimb măreț i-au pus.
Mai mândru fii de scrisul meu tu deci,
Tu, dascăl slovei mele și izvor,
Căci altora doar stilul prost li-l dregi
Și-i dărui vrajă – dulce vrăjitor;
Dar arta mea ești tu; din tine strâng
Tot ce-i înalt în versul meu nătâng.

*(Tudor Dorin)*

## 79

Când îți ceream eu singur ajutorul,
Umpleai doar versul meu cu har și foc;
Azi, din silabe mi s-a stins fiorul,
Iar Muza-mi, tristă, lasă altui loc.
Admit, iubite: temele-ți divine
Cer truda unei pene mai de soi;
Dar, născocind poetul despre tine,
El doar te fură, ca să-ți dea-napoi.
Îți dă virtute; vorba e furată
Din portul tău; cu farmec te răsfață
Strâns de pe-ai tăi obraji; de vrea, te-arată,
Nelăudat, așa cum ești în viață.
De tot ce-a spus, n-ai ce să-i mulțumești,
Când el îți e dator, iar tu plătești.

*(Teodor Boșca)*

Când numai eu ceream să-mi dai tărie,
Doar versu-mi harul ți-l avea și focul;
Azi focul și-a pierdut lumina-i vie
Iar Muza-mi, tristă, altuia-i dă locul.
Admit, iubite, că sublima-ți rază
E demnă de trudirea mai de soi
A unui alt poet; dar ce creează
E-un fel de-a-ți da, ce fură, înapoi.
Te învește-n cinste, dar o fură
Din cinstea ta; îți dă, făr' de rușine
Un farmec strâns dintru a ta făptură;
Când te slăvește, slava-i tot din tine.
Nu-i mulțumi, orice ar spune, nu!
El ți-e dator, dar platnicul ești tu.

*(Neculai Chirica)*

## 80

Cum pierd curajul, vai, când scriu de tine
Știind că-ți dă un bard mai meșter slavă,
Și vrea puterea-i toată să-ți închine
Încât să-ți pară oda mea gângăvă!
Dar cum pe-al tău de glorii Ocean
Și luntrii porți și trufașe corvete,
Bărcuța mea spre largul tău noian
(Mai slabă mult) sumeață se-ncumète.
Plutesc de-mi dai un sprijin cât de mic,
Când oarbe-adâncuri ară celălalt,
Și dacă sparg umilul meu caic,
Eu nu-s cât el de vajnic și înalt;
Iar de-oi pieri când steaua lui surâde,
Mă doare doar că dragostea mi-e gâde.

*(Tudor Dorin)*

Mi-e slabă mâna când de tine scriu,
Un spirit nou când te slujește. Simpla
Mea scrisă irosită este, știu
Și-mi simt legată, de te cheamă, limba.
Ți-e slava-ntindere de ape, grea
Purtând umile și semețe pânze;
Nerușinat de mică, luntrea mea
Sub galionul lui, puținu-și strânse...
Surpat în val abia mă mai ridic,
Adâncuri fără de adânc el bate;
Apa ce-nghite luntrea-mi de nimic
Pe el îl duce în singurătate.
Nu-i caut vina, nu mă-nfrânse firea,
Tot dragostea mi-a fost și prăbușirea...

*(Gheorghe Tomozei)*

## 81

Că voi trăi un epitaf a-ți face
Sau putrezi cât tu ești încă vie,
Din versu-mi moartea nu te va desface,
Deși de mine nimeni n-o să știe.
Nemuritor aici e al tău nume,
Măcar că eu plecat pe veci... în groapă,
Când oamenii mă vor uita în lume,
Pe tine te-or păstra sub a lor pleoapă.
Statuie o să-ți fie-ăst vers, pe care
II vor citi priviri ce încă nu-s
Și-o să-l repete glasuri viitoare,
Când cei de azi de mult se vor fi dus;
Vei fi – atât e pana mea de tare, –
Mereu pe buze ca o răsuflare.

*(Mihail Sebastian)*

De-o fi s-ajung a-ți scrie epitaful,
Sau de-oi fi lut cât încă tu vei place,
Pe când de mine s-o alege praful,
Icoana ta mai vie se va face.
Nemuritoare-ți este amintirea
Ce-n mintea tuturor, pe veci, se sapă!
Tu veșnic vei trăi, ca și gândirea;
Supus țărânei, eu voi zace-n groapă!
Să-ți fie monument de veci sonetul
Pe care ochi ce nu-s vor poposi.
Când tot ce-i azi va fi pierit cu-ncetul,
Voci nenăscute încă-l vor citi.
Doar tu prin pana mea vei crește – pură
Suflare aburind pe orice gură.

*(Ion Frunzetti)*

## 82

E drept că n-ai fost mire-al Muzei mele,
Deci nu-i greșeală dacă dai citire
Poeților ce-n stih fac temenele
Eroului ce poate să-i inspire.
Frumos ca om dar și ca judecată,
Crezi că prin versu-mi faima ta o scazi;
Deci poți, avid de nou, să ceri de-ndată
Imagini proaspete, cum se scriu azi.
Prea bine, dragul meu! dar când, din multe
Cuvinte mari n-o să aduni nimic,
Sinceritatea-ți sincer să asculte
Ce-i spune pur și simplu un amic:
Pictura lor pe cei sleiți să-i dreagă,
Nu chipul tău ce-i plin de-a vieții vlagă.

*(Neculai Chirica)*

Ce-i drept, tu n-ai nuntit cu Muza mea,
Și poți citi, deci, fără nici o vină,
Cuvintele – măiastră temenea –
Pe care barzii cui li-i drag le-nchină.
Frumos fiind pe cât ești cărturar,
Mă crezi nedemm în stihuri să te-aștern
Și trebuie să-ți afli, așadar,
Un alt gravor mai tânăr, mai modern.
Să-l cauți deci; dar când vor fi secat
Retoricele sale osanale,
Se va vădi că eu cu-adevărat
Spun adevărul frumuseții tale;
Mai bine-ar prinde sulimanu-i gros
Pe spelbi obraji; la tine-i de prisos.

*(Tudor Dorin)*

## 83

Eu n-am văzut să-ai lipsă de vopsele,
De-aceea nu ți-am pus pe farmec fard;
Găseam, sau îi spuneam simțirii mele
Că tu întreci un biet prinos de bard.
Deci cântul meu de-a moțăit, a fost
Ca, viu, să poți tu însuți arăta
Cât e-un condei modern de fără rost,
Când el exprimă strălucirea ta.
Tăcerea mea tu drept păcat o iei,
Dar slava mea-i chiar lipsa de cuvinte: –
Mut, eu frumosul nu-l stric, cum fac cei
Ce, vrând să dea viață, nasc morminte.
Un ochi de-al tău dă viață mult mai vie
Decât cei doi poeți ai tăi pot scrie.

*(Teodor Boșca)*

Eu n-am știut că-ți trebuiesc vopsele,
De-aceea frumuseții fard n-am pus;
Gândeam și chiar spuneam că-n toate cele,
De orice bard steril ești mai presus.
De-a adormit cântarea mea de slavă,
Fă ca să poți tu singur arăta
Că o modernă pană-i prea firavă
Să prindă-un strop din strălucirea ta.
Îmi cerți tăcerea socotind-o vină;
Deși-s mai glorios când nu cuvânt;
Tăcând, nu vatăm vraja ta divină
Cum alții,-n loc de leagăn, nasc mormânt.
Mai multă vlagă e-n privirea ta
Decât doi barzi, ai tăi, pot inventa.

*(Neculai Chirica)*

## 84

Cine-ar putea rosti mai mult decât
Superba odă că tu ești tu însuți?
În cine-i vreun tezaur zăvorât,
De-o seamă cu belșugul din cuprinsu-ți?
Săracă-i pana care nu-ncununã
Pe cel cântat, cu-o slavă cât de mică;
Dar cel ce te-o cânta, de-o ști să spună
Că tu ești tu, pe-o culme se ridică.
El reproduce ce stă scris în tine,
Fără-a strica ce-a șlefuit natura,
Și-n mare faimă copia l-o ține,
Și toți au să-i admire scriitura.
Ai printre haruri și-un blestem: râvnești
Tot laude; prin asta, le tocești.

*(Teodor Boșca)*

Ce pot rosti mai mult, mai mult decât
Elogiul 'nalt că doar cu tine semeni,
Și că în tine doar ai zăvorât
Comoara cui ar vrea să-ți fie-asemeni ?
Sunt slabe-acele pene și calice
Când pe erou l-arată doar cum este,
Dar când de tine slova poate zice
Că ești cum ești, cinstește-a sa poveste.
Furând măcar ce-i scris în tine-anume,
Și nestricând fireasca ta splendoare,
De-acel copist va merge vestea-n lume
Că-i demn de admirat și meșter mare.
Dar cu procletul tău de osanale
Nesaț, tu vatămi harurile tale.

*(Tudor Dorin)*

## 85

Sfielnic, Muza-mi tace, să n-asculte
Lăudătorii cum îți țes ispite
Scriind c-un styl de aur versuri multe,
De toate Muzele răsțpăluite.
Eu gânduri bune am; ei, vorbe bune
Și, cantor neșcolit, strig calm: „Amin!“
De-aud un imn pe care, cel ce-l spune,
L-a șlefuit cu un condei mai fin.
Spun, când te-aud slăvit: „Așa! E drept!“,
Adăugind și câteva cuvinte
În minte, doar – dar dragostea din piept
Cuvântului codaș i-o ia ’nainte.
Cinstește-n ei cuvântul spus firește
Și-n mine gândul ce, de fapt, grăiește.

*(Neculai Chirica)*

Stă Muza mea tăcută-n colțul ei
În timp ce vraf de ode ți se-adună,
Din auritul àltora condei
Strunjit de toate Muzele-mpreună.
Eu știu iubi (ei știu a scrie doar),
Și strig „Amin“ precum nătângii psalți
La fiece meșteșugos Tropar
Adus dibaci din pana celorlalți.
I-aud cântând și spun „Cuvine-i-se“
Și vârf adaug 'naltei osanale;
Dar ce simt eu, deși în gând închis e,
Întrece mult acele vorbe goale.
Lor prețuie-le vanul verb limbut,
Iar mie gândul cald, adânc și mut.

*(Tudor Dorin)*

## 86

Au versu-i larg, plutind cu pânza-n soare
Spre mult prea prețiosul tău favor,
Mi-a-nchis în creier gândurile-n floare,
Schimbând în criptă obârșia lor ?
Au duhul său, ce-mpins de duhuri mută
Pe culmi eterne versul, m-a înfrânt ?
Nu, nici el, nici confrații ce-l ajută
Din umbră, nu mă-mpiedică să cânt.
Nici el, nici credincioasa lui stafie,
Ce, noaptea, inspirându-l, îl înșeală,
Nu creadă că de ei mă tem a scrie:
Nu ei mă fac să sufăr de sfială,
Ci vraja-n care versul său te-a prins,
Îmi taie graiul și mă lasă-nvins.

*(Teodor Boșca)*

Semeț întinde vela poeziei
Cel ce de prețul tău este legat,
Cum gândului închis în creier fie-i
Mormânt, matricea care l-a-nălțat.
Ce spirite pe creste i-au dus firea
Încât lovit de moarte-n față-i sânt?
Nici el, nici frații lui de nicăirea
N-or să-mi uimească versul care-l cânt.
Nici el, nici nobilele lui vedenii
Care-i înșală ochii-n asfințit
N-or să-mi învingă liniști și mutenii
Nicicând de teama lor n-am suferit.
Când versu-i umpli lui, cu inspirare,
Al meu rămâne fără de suflare.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 87

Adio! Prea de preț ești pentru bietul
Calic ce sunt și prea-ți știi prețul bine!
Te-a liberat valoarea ta. Sinetul
Ce ne lega – scadent – te-a rupt de mine.
Căci, cum să te păstrez decât cerșind?
Și de te am, comoara-i meritată?
Când dreptul de-a te-avea mi-l văd lipsind,
Balanța mea-n folosu-ți să nu bată?
Când ți-ai dat eul, nu-ți știai valoarea
Sau mă credeai de-un dar de preț mai vrednic.
Azi ți-nzecește prețul înșelarea
Și te retragi, căci judeci mai temeinic.
În fapt te-aveam? În vise ce-amăgesc?
Visam că-s rege. Nu-s, când mă trezesc.

*(Ion Frunzetti)*

Adio! La cât am ești prea de vază,
Ba chiar cunoști cât prețuiești în toate:
Virtutea-i actul ce te liberează
Și datoriile ți-s expirate.
Te pot reține dacă tu nu vrei?
Prin ce-aș putea fi demn de-așa comoară?
Să-ți stăpânesc frumosul, n-am temei,
Deci vechiul privilegi al tău e iară.
Când mi te-ai dat știai valoarea-ți, oare,
Sau te-a-nșelat cel dăruit de tine?
Azi, darul tău crescând după eroare,
Ți-l reîntorci, că judeci mult mai bine.
Ai fost al meu, ca-n vis, adeseori;
Un rege-n somn e un nimic în zori.

*(Neculai Chirica)*

## 88

Când vei găsi că-s vrednic de rușine,
Și-o să mă vezi ridicol ca valoare,
M-oi ponegri și eu, ținând cu tine,
Ca tu să pari loial, deși-i trădare.
Scăderile eu mi le știu mai bine,
Și, dacă vrei, un hronic îți pot scrie
Al petelor ce stau ascunse-n mine:
Deci, de mă pierzi, câștigi în măreție.
Câștig și eu prin asta, căci iubirea
Fiindu-mi toată închinată ție,
De-ți fac, când însumi eu mi-aduc jignirea,
Vreun bine, mi-e un dublu bine mie.
Atât de mult mi-ești drag și sunt al tău,
Că, vrându-ți bine, sufăr eu ce-i rău.

*(Teodor Boșca)*

Când o să vrei să-mi umpli de rușine
Renumele, disprețuindu-l, eu
De partea ta voi fi, luptând cu mine
Să-ți apăr cinstea, chiar de-nșeli mereu.
Îmi știu greșelile și-ți pot trimite
Povestea lor în scris și-așa afla-vei
Cusururile-n mine tăinuite;
Pierzându-mă, câștigi cununa slavei.
Și eu voi câștiga din lupta asta
Căci dragostea ce ți-o închin zelos
E cu priință – chiar de-mi fac năpasta
Cu mâna mea – e dublul meu folos.
Așa-i iubirea mea: fiind al tău,
Rabd pentru-a ta dreptate orice rău.

*(Neculai Chirica)*

## 89

Să spui că m-ai lăsat din vina mea,
Și mă oblig să strig că-s eu de vină!
Să spui că-s șchiop și eu voi șchiopăta,
Dând defăimării tale-n veci pricină.
Tu nu mă poți bârfi pe sfert de rău
(Cu gând să-ți dai trădării-ndreptățire),
Cât pot eu singur, de mă vrei călău
Iubirii noastre, dușman și-n privire.
Fugind din cale-ți, mut când ți-or rosti
Mult îndrăgitul nume alții-n preajmă,
Să nu-ti fac rău cumva de-aș aminti
Ce dragi ne-aveam cât n-am intrat în vrajbă.
De dragul tău, eu singur m-oi huli:
Pe cel ce ți-e urât nu-l pot iubi.

*(Ion Frunzetti)*

Mă lași, îmi spui, pentru prea multe patimi
Și te-nțelege firea-mi guralivă,
Îmi spui că-s șchiop și grabnic glezna-mi clatin,
Nu-ți stau nici cu o vorbă împotrivă.
Nu poți măsura multelor prigoane
S-o dai, iubire, când îți ies în cale,
Cum însumi, îmi spun vorbele dușmane
Făcându-mă străin ființei tale.
Voi fi străin de pasul tău și gura
Dulcele nume n-o să ți-l mai sune
Și n-am s-ajung, profan, să-ntrec măsura
Trădând ce-a fost cândva să ne adune.
Doar împotrivă-mi vorbele-am să caut:
Ce tu urăști, nicicând nu pot să laud.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 90

De vrei să-mi porți deci ură, fă-o azi,
Acum, când lumea vină-mi află-n toate;
Fii soț al soartei, calcă-mi pe grumaz,
Și-asupră-mi nu la urmă te abate.
Ah, nu când jalea îmi va sta să-apună,
Să-mi vii, val ultim la un chin răzbit;
Vântoasei nopți nu-i da în zori furtună,
Doar ca să n-aibă iadul un sfârșit.
De vrei să pleci, te du, nu aștepta
Să-ndur întâi amaruri mai ușoare;
Fii primul care dă, să pot gusta
De la-nceput a sorții necruțare.
Iar relele ce-asupra mea s-au pus,
Dacă te pierd, mi s-or părea că nu-s.

*(Teodor Boșca)*

Mă poți urî când vrei – și acum, de-i scris,
Acum când tuturor le sunt urât,
Ajută sorții când potrivnici mi-s,
Dar nu lovi când fi-voi doborât.
Ah, nu mă pedepsi să se-ntărâte
Aleanul ce abia l-alin în piept,
Nu da zori jilavi nopții viforâte
Spre-a trăgăna pierzania ce-aștept.
De mă alungi, să nu m-alungi târziu
Când alte păsuri mici vor fi trecut;
Dă tu întâiul iureș, frânt să fiu
De-al soartei pumn năpraznic, la-nceput;
Și alte-amaruri n-or părea amare
Cum par, precât a ta înstrăinare.

*(Tudor Dorin)*

## 91

Sunt unii mândri că-s de neam. Mai sânt
De bani, de har, de vârsta ce le-o dai,
De scump-plătitul, hâd, modern veșmânt,
De șoimii lor, de câinii lor, de cai.
Sunt firi și firi: plăcerea și-o găsește
În viață fiecare-n felul lui.
Pe mine, însă, ce mă fericește
E mai presus de binele oricui,
Iubirea-ți mai de preț mi-e și mai sfântă
Decât averi, ori rang, ori strai, ori nume.
Nici șoimi, nici câini, nici cai nu mă încântă:
De tine-s mândru cât de-o-ntreagă lume.
Nenorocirea-i doar că poți să faci
Oricând s-ajung sărac între săraci.

*(Ion Frunzetti)*

Se laudă cu-obârșia cutare,
Cu-averea altul, cu puterea mâinii
Sau cu veșmintele-i, cam țipătoare,
Ba, unii chiar cu șoimii, caii, câinii...
Tot omul are-n viață o plăcere
Ce-l face fericit. Măsura mea
E alta: dragostea-ți! Și-s de părere
Că-avere mai de preț nu poți avea.
Ea-ntrece orice rang și bogăție
Și-i mai frumoasă ca orice veșmânt,
Sau cal, sau șoim. Și, mulțumită ție,
Mai mândru decât orișicare sânt!
Dar ia-mi iubirea, și rămân deodată
Cel mai bicisnic om din lumea toată!

*(Petre Solomon)*

## 92

Fă-mi cel mai mare rău și fugi de mine
Pe-ascuns! Îmi ești sortit pe viața-ntreagă,
Iar viața-mi cât iubirea ta va ține
Fiindcă de iubirea ta se leagă.
De răul cel mai mare nu mi-e teamă,
Dar viața mea de cel mai mic mi-o tem.
Știu că o soartă mai de preț mă cheamă
Decât acea ce-ți este la cherem.
Nu mă-ntristează firea-ți schimbătoare,
Căci viața mea ursită-i ca s-o poarte;
O, fericit destin am eu, prin care
Ferice-n dragoste-s, ferice-n moarte.
De ce-i mânjit de teamă tot ce-i sfânt?
Pot fi-nșelat, dar făr' să știu că sânt.

*(Neculai Chirica)*

Fă-mi oricât rău ca să te smulgi de mine
Tu tot al meu rămâi întreaga viață;
Și cât iubirea-ți viața mea va ține,
Căci ea de-această dragoste se-agață.
Cum să mă tem de cel mai rău din rele
Când pot muri din orișicare fleac?
Și văd: mai blând e crugul stelei mele,
Decât de-aș fi s-atârn de bunu-ți plac.
Al tău duh lainic n-are cum să-mi strice
Când zilele mi-anin de-un vânzător...
Vai, cât de fericit mă faci: ferice
Că mă iubești, ferice-s și când mor!
Dar e vrun cer mereu de nori pustiu?
Viclean poți fi, și eu să nici nu știu...

*(Tudor Dorin)*

## 93

Gândind că-mi porți credință,-am să-mi duc viața
Ca soțul înșelat, și masca moartei
Iubiri văzându-ți, voi gândi că-i fața
Iubirii, chiar când inima-ți departe-i.
Cum ochii tăi nicicând n-arată ură,
Eu n-am să pot în ei citi schimbarea:
Sunt mulți ce-n toane, și-n căutătură,
Și-n mutre crunte-și publică trădarea.
Dar cerul, zămislindu-te, vroi
Ca ochii tăi s-arate doar iubire,
Și orice gând sau dor te-ar mistui
Să nu ți se-oglindească în privire.
Frumosu-ți chip ca mărul Evei crește,
De n-ai în suflet ce mărturisește.

*(Ion Frunzetti)*

Eu voi trăi convins că nu mă-nșeli,
Ca soțul prost; amorul nu se schimbă
La față, chiar când nu mai e fidel;
Ți-s ochii-aici, iar gândul ți se plimbă.
Cum ochii tăi nu știu să-arate ură,
N-am cum afla din ei de-i vreo schimbare;
La mulți trădarea-i în căutătură,
Și-o vezi în jocul feței și-n purtare.
Dar cerul, plămădindu-te, dori
Să n-ai pe chipul tău decât iubire,
Și-orice simțiri sau gânduri te-or munci,
Să-arăți doar duioșie prin privire.
Ca mărul Evei îți va fi splendoarea,
De nu ți-e firea cum ți-e-nfățișarea.

*(Teodor Boșca)*

## 94

Cei ce-ar putea lovi și nu lovesc,
Și-arată crunți, dar nu fac fapte crunte,
Cei ce, clintind pe-atâți, nici nu clintesc,
Și, reci la ispitiri, nu le-ntind punte,
Pe drept au moștenit din slavă haruri:
Stăpâni pe zestrea firii-s legiuiți!
Sunt domni și pe-ale propriei firi daruri,
Iar ceilalți, slugi sunt ăstor evgheniți.
Și floarea verii, verii mult i-e dragă
(Deși-a trăit și moare pentru sine),
Dar spre gunoi când a-nceput să tragă,
O-ntrece-n preț un simplu mărăcine.
Căci numai foarte-dulcele se-acrește;
Și-un crin miroase-a boz când putrezește!

*(Ion Frunzetti)*

Cei care pot lovi și nu lovesc,
Cu chip fălos dar fapta ne-mplinită,
Mișcând pe alții, înșiși se-mpietresc,
Reci, neclintiți și lâncezi la ispită;
Cerești hatâruri, dreaptă-i moștenirea
Cum zestrea firii ei cuminți strângând,
Simți că sunt domni, făgaș li-e stăpânirea,
Iar ceilalți, la mărimi, slujbași de rând.
A verii floare vara-mpodobește,
Și-un trai și-o moarte pentru ea se-mplină,
Dar molima mârșavă de-o izbește,
Mai demn se stinge-o biată de neghină:
Mireasma, fapta-o ferecă-n duhoare,
Miezme nu-s ca dintr-un crin ce moare.

*(Maria Moscu)*

## 95

Ce dulce pare-a ta nerușinare,
Ce, ca un vierme-ascuns printre petale,
Îți roade strălucitul nume-n floare!
O, sub cât har stau viciile tale!
Dar limba ce viața ți-o dezghioacă
Și ca pe-un desfrânat te povestește.
Nu poate peste laude să treacă:
Zicând pe nume-ți, bârfa și-o sfințește.
O, ce palat păcatu-avu de-a gata,
Când te-a ales pe tine drept cetate,
În care-un văl de vrajă-ascunde pata,
Iar ce văd ochii, par frumoase toate!
Ai grijă de-acest har; purtat prostește,
Pumnalul cel mai aprig se știrbește.

*(Teodor Boșca)*

Cât farmec dulce-aduni pe-acea rușine
Ce, ca un vierme-n roze parfumate,
Vrea faima-mbobocită să-ți întine!
O, cât balsàm îți torni peste păcate!
Când limba spune basmul vieții tale
Hulind lumește zburda ta prin lume,
Nu clevete se-aud, ci osanale;
Sfințită-i chiar și bârfa de-al tău nume.
Ah, ce palat păcatelor le-ai dat
Când și-au ales lăcaș, acolo unde
Orice se vede-i înfrumusețat
Și tot ce-i slut sub gingaș văl se-ascunde!
De-atât noroc, iubite, fie-ți frică:
Tăișul ager, rău purtat, se strică.

*(Tudor Dorin)*

## 96

Spun unii: tânăr ești, deci cu păcate;
Spun alții: tinerețea-i harul tău;
Dar și păcat și har ți-s adorate,
Căci tu faci har din tot ce-n tine-i rău.
Precum pe degetul unei regine
Și-o sticlă pare că-i un nestemat,
Orice minciună izvorând din tine
Devine adevăr adevărat.
Câți miei n-ar păcăli un lup cumplit
De le-ar ieși în chip de miel în cale!
De câți admiratori ai fi iubit,
De-ai vrea să îi supui puterii tale!
Dar să n-o faci! Eu te iubesc și-așa:
Fiind al meu, a mea-i și slava ta.

*(Neculai Chirica)*

S-a spus: „...păcat că-i prea zglobiu, prea june“,
S-a spus: „...în asta chiar stă vraja lui“:
Tu și în greșuri farmec știi a pune
Și, vrednic sau nemernic, placi oricui.
Așa precum pe degete regale
Plătește mult și cel mai prost inel,
Și tu preschimbi cusururile tale
În fapt cinstit, de cinste demn, la fel.
Câți miei ar fi să-nșele lupul rău,
De-ar ști cumplitul ca un miel s-arate!
Câți ochi ai ului în jurul tău,
De-ar fi să-ți cheltui darurile toate!
Să n-o faci, deci: mi-ești drag încât așa
Cum ești al meu, și faima-ți e a mea.

*(Tudor Dorin)*

## 97

La fel cu iarna mi-a fost lipsa ta,
O, tu, plăcerea anului ce piere!
Ce înghețat eram, cum vremuia!
Ce ger pustiu pe toate sta-n putere!
Și totuși, adia văratic soare,
Și toamna ne sporea bogată-n tort,
Purtând o caldă binecuvântare,
Ca trup de văduvă când soțu-i mort,
Dar tot belșugul îmi părea nedreaptă
Nădejde fără floare, rod sărac,
Când bucuria verii te așteaptă
Și tu plecat, chiar păsările tac.
Ori, de mai cântă, e cu-atâta jale,
Că frunzele pălesc pe-a iernii cale.

*(Ion Pillat)*

Ce ierni mă-ntroieneau când stam departe
De tine, soare-al anului ce trece!
Ce beznă-n miez de zi, ce-nghеț de moarte,
Ce suflu de decembrie-n toate, rece!
Deși, prădat de vară-n toiul verii,
Iernând în toamna doldora de rod,
Ce-așa-și plătea altoiul primăverii
Cum pântecele văduvei prin plod,
Potopul ei de poame, pentru mine,
Ou sterp era, ce pui nu poate scoate.
Căci mie-mi râde vara doar prin tine,
Și când lipsești tac păsările toate.
Sau, de dau voce,-atât amar e-ntr-însa,
Încât, crezând că-i iarnă, cade frunza.

*(Ion Frunzetti)*

## 98

Plecat de lângă tine, când floarea se deschide
Și când april punându-și sărbătoresc vestmânt
În orice suflet tânăr o candelă aprinde
Și când Saturn bătrânul danțează-n ritm și cânt,
Nici briza ce-ncovoaie petale zugrăvite,
Nici ciripit de păsări și nici parfum de flori
Nu mă mai pot decide corolele iubite
Să le culeg și cântec să-nalț ca alteori,
Să laud roza roșie nu mă voi mai pricepe
Și crinul candid nu știu acum să-l prețuiesc,
Deopotrivă totul de-aici-nainte-ncepe.
Să-ți semene ca umbra modelului ceresc:
Totul îmi amintește de tine, te imită,
Dar fără tine – totul e iarnă amorțită.

*(Tudor Vianu)*

În primăvară noi am fost răzleți
Când, peste tot, April cel ferches foc
A răsădit un duh de tinereți
Că și Saturn s-a prins cu el în joc;
Dar tril de paseri, nici mireasmă rară
De flori cu port și mìros felurit,
Să laud vara nu mă îndemnară,
Nici să le-adun de unde-au răsărit.
Și nu m-a minunat nici albul crin
$i nici profirul rujei arzător;
Firàve còpii, prea aveau puțin
Din tine, tu, izvod al tuturor.
Părea tot iarnă; și, tu dus haihui,
Cu umbrele-ți acestea petrecui.

*(Tudor Dorin)*

## 99

Cu vioreaua astfel mă certai:
„Hoț mic, parfum de unde ți-ai furat
De nu din gura scumpă ? Mândrul strai
De farmec purpuriu, ți l-ai luat
Din sânge-i, dar prea lacom i-l sorbeai“.
Strigai la crin că mâna ta mi-l ține;
La maghiran, că părul ți-l vânează;
Pe ghimp stând trandafirii, de rușine
Roșise unul, altu-albea de groază;
Nici alb, nici roș, al treilea, furând
Din ambii, mai avea și-a ta suflare;
Dar furtul și ltrufia-i răzbunând,
Un cancer îl mănâncă până moare.
Văzui și alte flori, dar nu e floare,
Mireasmă să nu-i fure sau culoare.

*(Teodor Boșca)*

Așa mustram zoritul toporaș:
„De unde furi, hoț dulce, dulcea boare
De nu din suflul celui drag ? Prădași
Din vinele iubitului dogoare
De purpur, să-ți alcătui chip gingaș.“
Că-ți fură neaua mâinii, crini învinui
Și maghirani că-ți iau din păr lumine;
Înfiorat măceșul stă pe spinu-i:
Cel alb, de ciudă – roșul, de rușine;
Cu foi alb-roș, hoțind pe ceilalți doi,
Alt fur ia și suflarea-ți parfumată,
Dar, drept osândă, când e mai în toi
Un vierme gâde-i roade floarea toată.
Căci n-am văzut un fir, din mii de flori,
Să nu-ți fi smuls miresme sau culori.

*(Tudor Dorin)*

## 100

Tu, Muza mea, pe unde umbli, oare,
De-l uiți pe cel ce te-ntărește-oricând ?
Dând furia-ți pe-un cânt fără valoare,
Te-ntuneci luminând ceva de rând ?
Întoarce-te, uituco, și plătește
Prin versuri timpul scurs în lenevie;
Auzul îl încântă îngerește
Dând penei har înalt și miez, când scrie.
Sus, leneșo ! Pe fața celui drag
Vezi dacă Timpul n-a gravat vreo urmă;
Iar dacă da, din satiră fă-ți steag
Și sub dispreț pe Timpul-fur îl curmă.
Dă farmec celui drag, să nu îndure
Nici coasa Vremii, nici a ei secure.

*(Neculai Chirica)*

Unde ești, muză? Ai uitat, pesemne
Să-l cânți pe cel ce-ți dăruiește vlaga,
Te-nverșunezi în cântece nedemne,
Măruntelor chemări le dai întreaga
Ta patimă? Te reîntoarce dară
S-aduci în vers trândavul timp, trecutul
Și în auzul celui drag coboară
Și dă-i condeiului, măiastru, scutul.
O, te ridică, muză! Fruntea celui
Mereu iubit o ară multe cute?
De e așa, las muză cum i-e felu-i
Ce timpul pângărește, să sărute...
Dă-i dragostei ce timpu-i ia, smintitul;
Frângându-i-l, încovoiat, cuțitul!

*(Gheorghe Tomozei)*

## 101

Cum ispăși-vei, Muză, vai, hoinară,
Că pregeți celui drag a-i mai cânta
Virtuți și frumuseți ce-l alintară
Cum însăți îl alinți, spre cinstea ta?
Răspunde, Muză; poate vrei să spui:
„Că de boieli virtutea lipsă n-are –
Că nuri pe nuri cu pensula nu pui –
Și-i bun ce-i bun, doar făr' de-adăugare..." ?
Fiindcă nu vrea laude tu taci?
Să nu te aperi astfel, căci prin tine
Mai trainic decât cripta poți să-l faci
Și lăudat în veacul care vine.
Fă-ți, Muză, slujba ta; te-ndrum eu cum
Să-l faci s-arate pururi ca acum.

*(Tudor Dorin)*

O, Muză leneșă, să nu știi, oare,
Că zugrav Frumuseții Adevăru-i?
Frumos și Adevăr cel drag le are
Și tu prin ele-n mare cinste stărui.
Vei spune, Muză: „Adevărul n-are
Nevoie de culori, nici de penel
Pentru Frumos, s-arate ce-i în stare;
Un lucru scump e scump numai prin el!“
Că-i mai presus de laudă, tăcea-vei?
Nu-i drept! De-l cânți, va dăinui prin tine
Mai mult ca-ntr-un mormânt de aur. Slavei
E hărăzit, și Vremii care vine.
Fă-ți treaba, Muză! Te învăț eu cum
S-apară pururi cum apare-acum.

*(Neculai Chirica)*

## 102

Iubirea-mi crește, chiar de-o crezi mai mică;
Iubesc mai mult, deși puțin îți pare;
Iubirea-i marfă, când o tot ridică
În slavă pretutindeni cel ce-o are.
Iubirea ne-a-nflorit în primăvară,
Când o cântam cu cântece de foc,
Precum privighetoarea-n prag de vară,
Ce tace-apoi, când zilele se coc.
Nu că nu-i vara vis, ca de-altă oară,
Când noaptea de-un cânt jalnic era beată,
Dar crengii imnu-aprins i-ar fi povară,
Iar ce gustăm prea des, nu mai îmbată.
Deci, ca și ea, tac uneori și eu,
Să nu te obosesc, de cânt mereu.

*(Teodor Boșca)*

Iubirea-mi crește chiar de-o crezi firavă
Iubesc mai mult dar nu-mi ivesc iubirea,
Nu-i drămuiesc tăria pe tarabă
Și încă n-o ajunge clevetirea.
Cândva, iubind (ferice timpu-acela!)
Cântam în primăveri amăgitoare
Aprilul cum îl cântă filomela
Până când zorii sunt stăpâni pe zare.
Nu-i altfel vara, nu-i mai puțin dulce
Decât atunci când ea cânta. Acuma,
Vechiul ei cântec ramu-ar vrea să-l culce;
Tot ce-nflorește des, l-înghite bruma...
Pot fi asemeni filomelei, tac
Lăsându-te de glasul meu sărac.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 103

Vai, Muza mea săracă roadă are
Deși prin țel își poate-aduce faimă!
Chiar gol, subiectul e mai de valoare
Ca lauda ce versuri o îngaimă.
Nu mă certa că nu te cânt mai bine!
Privește-te-n oglinzi și-o să-ți apară
Un chip ce-ntrece tot ce-i scris de mine,
Făcându-mi versurile de ocară.
N-ar fi păcat de-aș încerca să-ndrept
Icoana ta, de la-nceput mai bună?
Doar frumusețea ta s-o cânt e drept
Și darurile care te-ncunună.
Dar fața ta, acea adevărată,
Nu versul meu, oglinda ți-o arată.

*(Neculai Chirica)*

Cât de sărac e rodul Muzei mele,
Deși putea să fie glorios
Prin însăși tema lui, fără acèle
Elogii ale mele, de prisos!
Nu mă certa că nu mai pot să scriu!
Privește-ți fața în oglindă bine:
Pe lângă ea, mi-e scrisul cenușiu
Și-mi face fantezia de rușine!
De-aceea, nu ar fi păcat să stric –
Vrând să-l repar, modelul dinainte?
Căci nu vrea versu-mi altceva nimic
Decât să-ți pună grația-n cuvinte!
Mai mult decât încape-n slova mea
Ți-arată-oglinda, când privești în ea!

*(Petre Solomon)*

## 104

Bătrân în ochii-mi nu vei fi nicicând,
Căci tot frumos te văd ca prima dată
Când ne-am văzut... Din crâng trei Ierni la rând
Au fost podoaba Verii despuiată,
Pălind, au întomnat trei Primăveri
Și am privit prin anotimpuri cum
Trei Cireșari scrumiră trei Prieri
De când ești tot în floare ca acum.
Ci nurii, ah, ca limbile pe ceas
Din cifră-n cifră, trec pe nesimțite;
Iar tu, ce parcă-același ai rămas,
Te schimbi, dar nu-mi spun ochii, pasă-mi-te.
De-aceea, deci, strig celor ce s-or naște:
Frumsețea-n pârg voi n-o veți mai cunoaște!

*(Tudor Dorin)*

Tu mie vârstnic n-o să-mi pari în veci:
Frumos, cum te sorbii întâia oară.
Te văd și astăzi. Trei omături reci
Podoaba a trei veri o scuturară;
Trei primăveri în toamnă ajungând,
Și-Apriluri trei văzui, arzându-și spuma
În trei dogori de Iunie, de când
Nou te zării și verde ca acuma.
Ah, totuși, vraja ca un ac de ceas,
Se șterge de pe chipul tău, hoțește;
Culoarea dulce, jur, ți-a mai rămas,
Dar nu stă; poate ochiul meu greșește;
De-aceea strig: veac nou, nici n-ai sosit,
Și-a verii frumusețe a murit.

*(Teodor Boșca)*

## 105

Iubirea-mi n-o numiți idolatrie
Iar pe cel drag nu-l socotiți un zeu
Deși-n ce cânt și laud o să fie
Slăvit același, unicul, mereu.
Iubirea-mi, blândă azi și blândă mâine
Statornică-i întru desăvârșire;
Și versul meu statornic va rămâne
Aceluiași, ce-n veci o să-l inspire.
„Blândețe, Farmec și-Adevăr“ – temei,
„Blândețe, Farmec și-Adevăr“ – cuvinte
Ce vin și-mi cheltuiesc poemul; trei
Subiecte-n unul, țel și zbor 'nainte.
„Blândețe, Farmec și-Adevăr“ se-adună
Abia acum tustrele împreună.

*(Neculai Chirica)*

Nu, dragostea nu-mi e idolatrie
Cel ce mi-e drag nu-i idol nicidecum,
La fel mi-e cântecul și-i dat să fie
Doar unuia-nchinat, oricând, oricum!
Iubirea-i blândă azi și mâine-i blândă
Mereu statornică-i lumina ei,
De-aceea versul cântecul și-l cântă
Și pune doar pe-un singur gând temei.
Frumos, blândețe, adevăr – rezumă,
Frumos, blândețe, adevăr – spun tot,
Cuvinte, trei, ce timpul mi-l consumă,
Cu altele să le mai schimb nu pot.
Frumos, blândețe, adevăr, răzlețe,
Un singur loc să-l umple or să-nvețe.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 106

Când văd în cronici din trecuta vreme
Portrete de inși falnici și severi,
Și pana proslăvind în vechi poeme
Domnițe moarte, chipeși cavaleri;
Pricep că-n vrajba liniei sublime
A frunții, gurii, genelor de fum,
Poeții vechi voit-au să exprime
O frumusețe ca a ta, acum.
Încât sunt toate numai prorocirea
Acestei vremi, prefigurarea ta;
Dar ei, ce te-au ghicit cu-nchipuirea,
N-avură har destul spre-a te cânta.
Cu ochi uimiți, noi îți privim azi pasul,
Dar pentru cântec ne lipsește glasul.

*(Ștefan Aug. Doinaș)*

Când văd în cronici vechi, din vremi uitate,
Slăvită-o lume-a stinsei frumuseți,
Și-n rimele vetuste văd cântate
Domnițe mândre, cavaleri semeți,
Când văd ce-i lăudat cu osanale,
Ce mâini, ce guri, ce ochi, ce frunți, ce glezne,
Străvechea pană frumuseții *tale*
Pricep că-i vede forma ca prin bezne.
Deci barzii vechi spun doar proorocirea
Acestor zile-n care te presimt.
Și cum cu-alți ochi decât le-a dat ghicirea
Nu te-au văzut, mirare nu-i că mint.
Dar noi, ce-n vremea ta trăim, minune,
Ochi spre-a te soarbe-avem, nu limbi spre-a spune.

*(Ion Frunzetti)*

## 107

Nici frica mea, nici toată prorocirea
Întregii lumi visând ce va să vină,
Nu pot să-mi mai deoache-acum iubirea,
Sortită, cică, risipirii-n tină.
Eclipsa n-a-nghițit tânjinda lună,
Și râd și triștii-auguri de ce-au cobit;
Acum – își află grija-n crez cunună,
Și pacea-și 'nalță ramu-nveșnicit.
Acum, cu miru-acestor vremi de-alin,
Mi-e dragul nou și Moartea-n van se zbate,
Căci voi trăi în versul meu puțin,
Când ea va fi-njosit mutite hoarde:
Și-n el vei dăinui, când vor fi praf
Și stemă de tiran, și epitaf.

*(Ion Costin)*

Nici teama-mi, nici profetica suflare
A lumii ce privește-n viitor
Nu pot iubirii mele să-i măsoare
Răstimpul, socotindu-l trecător.
Eclipsa trece și rămâne luna;
Augurii-și râd de tot ce-au profețit;
Incertitudinile-și pun cununa;
Măslinii Păcii-un calm etern promit.
Sub rouă vremii-acesteia de pace,
Iubirea-mi crește, mă respectă chiar
Și Moartea, căci în rimele-mi sărace
Sunt viu, iar ea îi ia pe cei muți doar!
În ele vei dura, pe când tiranii
Vor fi demult șterși până și-n pisanii!

*(Petre Solomon)*

## 108

Ce cugetări mai pot în slovă prinde
Nespovedite ție de-al meu gând ?
În ce chip nou, cu ce mai noi cuvinte
Iubirea mea și prețul tău să cânt ?
Nicicum, copile drag, ci tot mereu
Același psalm zic zilnic, ce și-acum e
Tot proaspăt: „ești al meu, al tău sunt eu“,
Ca-ntâi când ți-am rostit seninul nume.
În chivot nou, iubirilor eterne
De spulberele vremii nu le pasă,
Pe ele vârsta zbârciuri nu așterne
Iar anii scurși le sunt copii-de-casă;
Iubirea când de Timp ucisă pare,
Renaște bând din primele izvoare.

*(Tudor Dorin)*

Ce gând cerneala mea putând să-l scrie
Nu l-a rostit simțirea mea curată?
Ce nou cuvânt, ce nouă armonie
Iubirea-mi și-al tău merit nu le-arată?
Nici unul, drag copil; deci spun mereu
Același adevăr ce-i rugă sfântă.
Nu s-a-nvechit nimic, sunt tu, ești eu
Și numele-ți ca-n prima zi mă-ncântă.
Stând veșnic proaspătă, iubirea noastră
De-al vârstei praf și ură nu se teme;
Nu o zbârcește Timpul, ci, măiastră,
Își face paj chiar trecerea prin Vreme.
Căci fața cea dintâi tot vie-o poartă
Și peste Timp și-atunci când pare moartă.

*(Neculai Chirica)*

## 109

O, să nu zici că mi-am călcat credința,
Deși, lipsind, crezi focul stins în mine;
La fel de greu mi-aș renega ființa,
Ca sufletul, ce-mi stă în piept la tine.
Acolo-i vatra mea, iar de-am plecat,
În chip de călător, din nou mă-ntorn;
La vreme vin, de vreme neschimbat,
Iar apă, să-mi spăl pata, eu îmi torn.
Să nu crezi, chiar de-mi stăpâniră firea
Porniri ce-n orice sânge se strecoară,
Că m-ar putea-njosi nesăbuirea
Să dau pentru nimica o comoară...
Ăst univers nimica îl socot;
Tu singur, trandafir al meu, mi-ești tot.

*(Teodor Boșca)*

O, să nu-mi spui că am un chip ce minte,
De tine rupt, mi-i flacăra întreagă
Și pot pleca din mine, mă pot vinde,
Sufletu-mi las în pieptul tău să treacă...
Acolo-și are dragostea-mi conacul
Și dacă, pribegind, mă-ntorc la tine,
Sunt cum am fost și mi-am adus, pribeagul,
Apa ce-mi spală viața de rușine.
Să nu le crezi, deși mă-ncearcă-adese,
Nesăbuinți ce-n sânge-mi mai adastă,
N-aș fi putut (rușinea nu m-apese)
Să plec din binele care mi-e gazdă...
Nimic n-ar avea-n lume strălucire
Afară doar de tine, trandafire.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 110

E drept c-am tot cutreierat pribeag
Și c-am făcut din mine o paiață
Vânzându-mi ieftin gândul cel mai drag
Și dând durerii vechi o nouă viață.
La fel de drept e c-am privit piezișș
Și straniu Adevărul: dar, în fine!
Din zbucium și din chin întinerișși
Tu, inimă, tot ce-i mai bun în mine!
Ce n-am făcut!... doar ce durează, nu!
Dar răni de pofte vechi să simt că-mi scurmă
Dorințe noi, n-aș vrea. Iubire, tu,
Străvechi amic, mi-ești temnița din urmă.
Dă-mi bun-venitul – cerului vecin –
Să pot dormi la sânu-ți preasenin.

*(Ion Frunzetti)*

Drept e, încolo-ncoace în colinde,
În ochii lumii-am fost un maimuțoi
Ce-și junghie gândul, slava ieftin vinde,
Vechi mișelii plinind cu-osârdii noi.
Și-i mai drept că privit-am adevărul
Pieziș și-nstrăinat, dar nou avânt.
Am prins din râvna strâmbă, și-n răspărul
Mânjirii te-ai vădit drept ce-am mai sfânt.
S-a dus tot; ce-i făr' scapăt mi-este dat,
Și n-am să-mi mai ascut nici jindul firii
Cu nou îndemn, să-ncerc un vechi fârtat,
Cărui mă-nchin drept idol al iubirii.
Tu, după ceruri cel mai bun, mi-e dor
De pieptu-ți prea curat și iubitor.

*(Maria Moscu)*

## 111

De mă compătimești, să cerți Fortuna,
Zăcașa zână-a ticăloasei inemi
Ce mi-a ursit în viață-ntotdeauna
Doar sorți de rând, și-n rând m-a pus cu nimeni.
De-aici și viața mea, pecetluită
De-un nume rău, purtat ca un stigmat:
O mână ce vopsește-i tot vopsită!
Deplânge-o, și dorește-mă schimbat.
Să beau oțet prescrie-mi, și-l voi bea,
Ca un bolnav supus, s-alunge boala.
Nu-i leac atât de-amar, nu-i caznă grea
Să n-o vreau iar, de mi-e pedeapsă școala.
Deplânge-mă, prieten drag, și-ți fac
Azi jurământ că mila ta mi-e leac.

*(Ion Frunzetti)*

O, mustră-mi tu, în locul meu, Ursita:
De-a' mele fapte proaste-i vinovată
Ea, zeea ce pe-ai gloatei bani menit-a
Să vieţui, de-am deprins purtări de gloată.
De-aici cad umbre-asupra faimei mele,
Şi port a meseriei rea pecete,
Ca mâna cui lucrează cu vopsele;
Aibi milă, dar, şi fă să scap de pete.
Estimp, ca un bolnav supus aş bea
Oţet răsfiert ca să mă vindec, şi
Amar amarul nu mi s-ar părea,
Nici chinul chin, cinstit spre-a ispăşi.
Aibi milă, dar, şi-ţi dau dovezi cinstite
Că leac destul mi-e mila ta, iubite.

*(Tudor Dorin)*

## 112

Iubirea ta și mila-mi șterg din frunte
Rușinea. Pentru ce să mai știu cine
Mă laudă sau cată să mă-nfrunte
Când ierți ce-i rău și 'nalți ce-i bun în mine?
Ești viața mea și numai gura ta
Se cade blam sau laudă să-mi spună,
Că alta nu-i; ceilalți nu pot schimba
Călita fire-a mea în rea sau bună.
Azvârl ce spun ceilalți în grea genune
Și îi opresc, cu simțul meu șerpesc,
Pe critici și lingăi ceva a-mi spune.
Ascultă pentru ce-i disprețuiesc:
Atât de viu în sufletu-mi te port
Că restul lumii te socoate mort.

*(Neculai Chirica)*

Iubirea ta și mila șterg stigmatul
Ce mi l-a pus pe frunte hula lumii;
Căci de mă prețui tu și-mi speli păcatul,
De vorba rea sau bună teamă nu mi-i;
Mi-ești Lumea Toată tu, și cat să-nvăț
Din gura ta ce-i strâmb sau sfânt în mine;
N-am alt pe nimeni, tu îmi dai povăț
Și-mi cârmui dârzul jind spre rău, spre bine.
Arunc sporoava celorlalți în hăul
Uitării; ca năpârca surd sunt eu
Cu cel clevetitor și cu lingăul...
Dar tu pricepi acest dispreț al meu:
Atât de-adânc în suflet mi te-mplânt
Că toți ceilalți te-nchipuie-n mormânt.

*(Tudor Dorin)*

## 113

De când m-am dus, un ochi îmi șade-n gând,
Iar cel care mă-ndrumă pe cărare,
Ii ține loc, aproape nevăzând:
Parcă-ar zări, putere însă n-are.
Căci nu-mi adapă inima cu cele
Ce-adună-n el: flori, păsări, forme-n treacăt;
Nu-i dă, căci fug, nici gândului din ele,
Ba chiar ce-a prins îi scapă de sub lacăt.
Căci de-o vedea splendoare sau ruină,
Ființe slute sau făpturi divine,
Munți mari sau ape, beznă sau lumină,
Hulubi sau ciori, te cată doar pe tine.
Atâta poate, și, de tine plin,
Din gându-mi sincer face-un gând hain.

*(Teodor Boșca)*

Cu mintea văd de când îți sunt departe,
Iar văzul, călăuz, a sale munci
Le-a împărțit și, uite, orb în parte,
Doar pare treaz, în fapt e stins de-atunci;
Căci nu-mi aduce-n cuget chip de floare,
Sau pasăre, sau orice altă față;
Din ce-a prins ochiul, mintea parte n-are,
Nici nu-i stăpân pe ce, privind, înhață:
Căci dulci văzând sau aspre arătări,
Făptură cât de gingașă ori slută,
Hulubi sau ciori, zi, noapte, munți ori mări,
El tot obrazul tău li-l împrumută:
Nevolnic e și-atât de plin de tine
Încât mă minte chiar când vede bine.

*(Tudor Dorin)*

## 114

Când tu mi-o-ncoronezi, mai poate mintea
Sorbi princiar veninul lingușirii ?
Sau, de-mi spun ochii drept ce am 'naintea
Privirii, alchimia e-a iubirii ?!
Printr-însa monștrii sluți heruvi îi chem
Și-i văd la fel cu dulcea ta făptură,
Crezând de-un rău că-i binele suprem
De cum îmi. cade sub căutătură.
Chiar ce spuneam: ce văd, eu măgulesc,
Și măgulirii mintea mea-i vrea harul.
Iar ochiu-mi știe-acest păcat regesc
Și-mi dă pe gustul lui să sorb paharul.
De-i otrăvită lingușirea, vreau,
Cum o-ndrăgesc, întâiul eu s-o beau!

*(Ion Frunzetti)*

Memoria ce mi-o-ncunun cu tine
Bea fierea lingușirilor, monarcă
Ori ochiul meu deprins să te-nlumine
Cu har alchimic, dragostea-ți încarcă
Astfel încât pe monștrii cruzi îi schimbă
În heruvimi ce ți-s pereche ție
Și curmă răul numai cât își plimbă
Peste conture raza aurie ?
O, nu, e lingușirea doar. Regește
Mintea o dă pe gât, de-a rostogolul,
Ochiul îi știe gustul ce-i prieste
Și buzelor le pregătește bolul...
E otrăvită ? Vinile sunt oarbe:
Ochiul, iubind, e primul care-o soarbe.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 115

Prin stihuri te-am mințit mai înainte
Chiar de tăgăduiam iubirea mea;
Nici nu mă zgândărea vreun gând prin minte
Că flacăra mai viu va lumina.
Dar Timpul calcă juruiri fierbinți
Și schimbă legi împărătești, slutește
Frumosul sacru, frânge mari voinți
Și gândul drept l-abate mișelește.
Vai, cum de teama Timpului prea crunt
N-am spus: „Acum iubirea-mi margini n-are!“
Când îndoiala mai puteam s-o-nfrunt
Cununi dând clipei, restului, uitare?
Amoru-i un copil: nu poți, firește,
Să-l crezi matur cât timp încă mai crește.

*(Neculai Chirica)*

În versul scris cândva minteam zi când
Că nu pot mai adânc să te ador
Par n-aveam cum pricepe că-n curând
Îmi fi-va rugul mai dogorâtor;
Ci mă temeam de Timp, a cărui ploaie
De toate rele schimbă legi regale,
Mândreți întină, tari voinți ogoaie,
Și dârze minți le ia, puhoi, la vale...
Cum, vai, de groaza Timpului hapsân
Să nu fi spus: „*Acum* mai drag mi-ești mie
Decât oricând“, – știindu-mă stăpân
Pe-acest *acum*, necum pe ce-o să fie...
Iubirea-i mugur: pot să n-o las oare
Să dea în pârg, cât încă-i crescătoare?

*(Tudor Dorin)*

## 116

Eu nu cred că sunt piedici la unirea
A două inimi ce credință-și țin;
Iubirea-adevărată nu-i iubirea
Ce piere când 'nainte-i piedici vin,
O, nu! Ea-i ca o stea nemișcătoare,
Ce calea le-o arată la năieri,
Statornică-n furtuni îngrozitoare,
Ea-i tot aceeași astăzi ca și ieri,
Iubirea nu-i a vremii jucărie –
Tu, frumusețe, doar cu vremea treci –
Ea nu se schimbă, orice-ar fi să vie,
Statornică, aceeași este-n veci.
De mi se dovedește c-am greșit,
Nimic n-am scris și nimeni n-a iubit.

*(Petre Grimm)*

Nu cred în piedici puse de noroc
Unirii sufletelor mari. Iubirea
Iubire nu-i când face silei loc,
Trădării răspunzând cu părăsirea.
Nu, ea e veșnic semn și far străjer
Ce-ntâmpină furtuna și nu cade.
E steaua fiecărui corăbier,
Al cărei preț nu-i măsurat în grade.
Iubirea nu-i paiața vremii, chiar
De intră sub compasul coasei sale.
N-o schimbă ani, și n-o clintesc măcar
Tăișurile clipelor fatale.
De spun minciuni, și pot fi dovedit,
N-am scris nimic, și nimeni n-a iubit!

*(Ion Frunzetti)*

## 117

Acuză-mă, zicând că-am fost zgârcit
În a-ți plăti mărinimia-ntreagă,
Ca uit să-ți laud sufletul iubit,
De care-un lanț mereu mai strâns mă leagă,
Că-am fost cu inși străini, nesocotind
Un drept ce-al tău e, cumpărat regește,
Că-n pânze orice vânt cătai să prind,
Să-ți fug de ochiul ce mă urmărește;
Zi-mi îndărătnic, păcătos, și-adună
Lângă dovezi și bănuiala ta;
La țintă încruntarea ta mă pună,
Dar, plin de ură, nu mă săgeta,
Căci fac apel, și-afirm: voiam dovezi,
Cât mă iubești, și cât mă mai păstrezi.

*(Teodor Boșca)*

Învinuie-mă, da, că m-am zgârcit
Nerăsplătindu-ți meritele-ntregi,
Că uit amorul tău neproslăvit,
Cu care zi cu zi mai strâns mă legi;
Că mă-nhăitai cu suflete de rând,
Dând altor ce pe drept ți se cuvine,
Că vela mi-am sucit sub orice vânt
Ce mă purta departe-hăt de tine.
Mai zi că-s plin de toane și tehui,
Lipește și prepusuri la dovezi,
Țintește-mă cu arcul ochiului
Dar mâniat să nu mă săgetezi.
Cătam s-arăt – ți-o spun spre-a mă ierta –
Ce trainică-i de fapt iubirea ta.

*(Tudor Dorin)*

## 118

Cum cel sătul, vrând pofta de mâncare
Să și-o-ntărâte, și-ardeiază gura,
Cum, vrând ascunsa bolilor lingoare
S-o-ntâmpini, bei otrăvi ce-ți ard făptura,
La fel eu, lingav de-a-ți gusta nectarul,
Dar lacom să-l tot gust, vreau sosuri iuți,
Și, ghiftuit de dulce, sorb amarul
Cât n-am de care boală să mă cruț.
E-o tactică-a iubirii: răutății
Ce nu-i, să-i ia drept leac chiar răul, parcă,
Punând prin leacuri capăt sănătății
Pe care starea bună doar o-ncearcă.
De-aici învăț – și lecția-mi prinde bine,
Că leacuri n-are cel bolnav de tine.

*(Ion Frunzetti)*

Cum cel ce pofta vrând să și-o învie,
Al gurii pod cu-ardeiuri și-l înșală;
Cum cel fricos de-un rău ce-ar fi să-i vie,
Stă-n pat, spre-a-ntâmpina o altă boală,
Eu, plin de-a ta mereu bogată miere,
Din sosuri iuți mi-am încropit mâncare,
Și bolnav de huzur, găsii plăcere
Să zac, deși nimica nu mă doare.
Când plan iubirea-și face să previe,
Un rău ce nu-i, greșește-n toate cele,
Doftoricind o sănătate vie,
Ce, de prea bună, cearcă leacuri rele.
De-aici învăț, și-nvățu-mi prinde bine:
Balsamu-i chin, la cel bolnav de tine.

*(Teodor Boșca)*

## 119

Ce leac băui din plânsul Ielelor
Stors în cazanul iadului, de poate
Să-mi schimbe doru-n teamă, teama-n dor,
Făcând să pierd partide câștigate ?
Iar inima-mi cum de greșit-a când
Ferice se simțea, ca niciodată ?
Și ochii mei cum au răbdat, văzând
De-un dor smintit orbita-mi fulgerată ?
O, suferință binefăcătoare,
Faci binele, de-l treci prin rău, mai sfânt
Și din ruină dragostea răsare
Mai mândră și mai plină de avânt.
Așa mă-ntorc la cel iubit: smerit
Și rău-mi dă-ntreit ce-am risipit.

*(Neculai Chirica)*

Ce leac băui din lacrimă de stimă
Curgând prin filtre diavolești, din frig?
Mi-e spaima vis și visul spaime-animă
Și pierd când sunt aproape de câștig!
Al inimii trecut nemernic șterge
Tot ce iubirea-mi binecuvânta,
Ochii-mi golesc orbita ca s-alerge
Sub nebuneasca frângere de stea.
O, rău benefic! Bine și mai bine
Răzbat numai când răul l-au băut,
Iubirea înălțată pe ruine
Crește mai limpede ca la-nceput.
Slujit de rău, cel care-a risipit
Și-ntoarce pierderile întreit.

*(Gheorghe Tomozei)*

## 120

Că m-ai trădat cândva, azi îmi prieşte,
Şi-acel amar ce-atunci l-am suferit,
Sub vină-mi să mă-aplec îmi porunceşte,
Doar de n-am nervi de bronz sau fier călit.
Căci dacă-ai fost lovit de-a mea trădare,
Cum eu de-a ta, cunoşti infernul bine;
Iar eu, tiran, n-am stat să drămui: oare
A ta, atunci, cât m-a durut pe mine?
O, noaptea-aceea să-mi fi-adus aminte
Ce chinuri dă o sinceră durere,
Să-ţi ies, cum îmi ieşi şi tu înainte,
Cu leacul blând ce-un piept rănit îl cere!
Dar vina ta ţi-e azi răscumpărare;
Cu-a mea te iert, cu-a ta îmi dai iertare.

*(Teodor Boşca)*

Asprimea-ți de cândva acum m-alină
Și chinul ce atuncea l-am simțit
Mă prăbușea sub propria mea vină
De n-aveam nervi de bronz, de-oțel călit.
De-ai fost izbit de-a mea neîndurare
Cum eu de-a ta, ai stat ca-n iad! Și, rău
Ca un tiran, m-am întrebat cât, oare,
M-a supărat pe-atunci păcatul tău?
O,-n seara ceea grea de-mi aminteam
Că un necaz lovește-atât de tare,
Dam unul altuia acel balsam
Ce-aduce sufletelor alinare.
Dar vina ta răscumpărare fie:
Cu-a ta-mi plătești și-a mea-ți plătește ție.

*(Neculai Chirica)*

## 121

Mai bine-i rău să fii, ca rău privit,
Când, fără-a fi, te-acuză toți că ești;
Un farmec piere, când l-au cântărit
Cei ce te văd, nu tu care-l trăiești.
Pe ce priviri haine și stricate
Îmi ies în calea sângelui vioi,
Iar păcătoșii-mi caută păcate,
Când ei, în ce mi-e sacru, văd noroi?
Nu! Sunt ce sunt! Iar cei ce-mi țin măsura
Greșelilor, din înșiși ei învață;
Eu pot sta drept, lor strâmbă li-i statura;
Nu minți murdare-mi cate la viață!
Sau, după ei, e-o boală-a lumii-ntregi,
Și toți sunt răi, și-n răul lor îs regi.

*(Teodor Boșca)*

Decât ținut de rău, fii rău mai bine
Când ești mustrat c-ai fi, deși nu ești
Și pierzi de teama bârfelor străine,
Desfături jinduite și firești;
De ce viclenii ochi ai lumii rele
Să-mi iscodească sângele iubeț?
Sau slabi pândari ai slăbiciunii mele
Să vază slut ce eu socot de preț?
Nu! Sunt ce sunt; și hulitorii mei
Cu paiul meu măsoară-și lunga bârnă;
Eu calc drum drept, anapoda merg ei;
De-al lor gând putred fapta-mi nu atârnă...
Căci n-am să-i cred că-n lume-s doar păcate
Și oameni răi, domnind prin răutate.

*(Tudor Dorin)*

## 122

Albumul, darul rău, e de prisos;
În mintea mea ți-e chipul dăltuit
Mult dincolo de slove – luminos,
El o să dăinuie nețărmurit,
Sau, cel puțin, cât inima va bate
Și-n cuget se va-nfiripa un gând.
Pân' ce uitarea o să șteargă toate,
Din amintirea-mi n-ai să pleci nicicând.
Ce poate să păstreze un album ?
Iubirea pe răboj cum s-o însemn ?
Mai mult cuprinde sufletul, oricum,
Decât acest al grijii tale semn.
Primindu-l întru amintirea ta,
Mă tem că prea curând te voi uita.

*(Leon Levițchi)*

În creieri port caietul ce mi-ai dat,
Gravat în amintiri stăruitoare
Ce, peste slova șubredă, străbat
Din veac în veac, spre veșnicia mare;
Sau, baremi, cât au inima și gândul
Puteri firești să dăinuie, și până
Ți-l pierde-vor, uitării întorcându-l,
Viu chipul tău în ele-o să rămână;
Și nici n-ar ține-atât ăst biet caiet,
Iar de răboj iubirea lipsă n-are,
Încât să-l zvârl cutèz și mă-ncumèt
A-ți fi o carte mai cuprinzătoare.
Căci bizuind în el ca să-mi aduc
De tine-aminte, m-aș vădi uituc.

*(Tudor Dorin)*

## 123

Nu, Timp, nu te făli că m-am schimbat:
De-nalți noi piramide, mai enorme,
Nu-mi spun nimica nou, nimic ciudat;
Doar haine sunt pe-mbătrânite forme.
Trăim puțin, de-aceea omu-admiră
Ce-i dai, viclean, și-s lucruri învechite;
Le ia drept vise ce i se-mpliniră,
Uitând ca le știa din auzite.
Eu te desfid, cu tot ce-aduci aminte;
Prezent, trecut, nu-mi lasă vreo icoană:
Tot ce evoci și-avem în față, minte,
Căci, mai pe toate, le creezi din goană.
Dar eu mă leg să fiu, și-n veci voi fi
Un adevăr, chiar de mă vei cosi.

*(Teodor Boșca)*

O, nu, să nu te lauzi că mă schimb
Zidindu-ți piramide și opreliști
Ce mie-mi par, străluminate timp,
Veșmântul doar, al unei vechi priveliști!
Noi dăinuim puțin și tu ascunzi
În umbre noi conture-mbătrânite,
Le credem rod al propriilor frunți
Visate și abia întrezărite...
Hrisoavele-ți desfid și nu mă mir
De ce-i prezent și care ni-i trecutul,
Ți-s amintirile un cimitir
În care-ți modelezi în grabă lutul.
Aceasta-ți jur, la tristele-ți petreceri:
Om al credinței sunt chiar de mă seceri!

*(Gheorghe Tomozei)*

## 124

De-ar fi amoru-mi doar un fiu de rege,
Bastard ar fi, la soartă cerșetor;
În slavă pus, sau frânt de-a Vremii lege,
Spin între spini, sau floare între flori.
O, nu, ferit e-amoru-mi de-orice silă.
De pompa zâmbitoare neajuns,
Nici de cârtirea curții prea servilă
De-a cărei modă timpul ni-i pătruns.
Politica eretică n-o teme,
Care-n urzeli de-un ceas lucrarea-și trece,
Ci singur urcă-n sferele supreme, –
Văpăi nu-l cresc; ploi nu pot să-l înece.
Nebunii vremii-ntr-astea-mi sunt chezași, –
Ce-s buni doar morți; și-n viață, ucigași.

*(Tașcu Gheorghiu)*

De-ar fi cel drag doar os de domn și-atât,
Ar fi bastard al Sorții, uneori
Iubit de Timp și alteori urât,
Boz între bozi și floare între flori.
Nu-i! A crescut departe de-ntâmplare, –
De vesela trufie; nu se teme
De vrajbele slugarnice pe care
Ca modă le-a impus a noastră vreme.
Nu-l sperie politica, eres
Ce trage sforile-ntr-un ceas, ca-n joacă,
Ci singur stă și cugetu-i ales
Dogori nu-l cresc, nici ploi nu îl îneacă.
Ai Vremii proști sunt martori spusei mele:
Mor pentru bine și-au trăit în rele.

*(Neculai Chirica)*

## 125

La ce-ar sluji să-ți port pologul ție,
Imaginea cinstindu-ți prin imagini,
Sau „temelii să-mplânt pentru vecie“,
Ce s-ar vădi netrainice paragini?
Au nu văz câți, pe fasturi și favor
Plătind pierd tot ce au, ba mai mult încă,
Și fel ales (nu hrană simplă) vor:
Biet praznic ce cu ochii se mănâncă?...
Eu inimei din tine mă închin,
Primește-mi, deci, prinosul meu curat,
Neprefăcut, deși de preț puțin,
Ca semn că unul celuilalt ne-am dat.
Fugi, martor strâmb! Un cuget drept, cu-atât
Mai greu l-învingi, cu cât e mai pârât.

*(Tudor Dorin)*

La ce să mă întind sub baldachin,
Ce sunt onoarea, fastul și risipa
Când temelii am așezat, deplin
Cu mai puțină viață decât clipa ?
Pe robii grației eu i-am văzut
Plătind cu cele mai de preț odoare
Duhul parfumului contrafăcut,
Vrednici de plâns, robiți de contemplare.
Smerenia mi-o lasă, sfânt alint,
Primești ofranda inimii, săracă
Dar liberă ? Acum a ta o simt,
Singură vrea în pieptul tău să treacă !
Fugi, mincinosule, n-ai să păstrezi
Ce, fără de prihană, întinezi !

*(Gheorghe Tomozei)*

## 126

O, tânărul meu falnic, ce supui
Clepsidra Timpului și coasa lui,
Tu peste-apusul vieții te înalți
Tot tânăr, nu pălind ca toți ceilalți.
Când Firea (pustiirilor crăiasă)
Din mers te-ntoarce, te salvează ca să
Își bată joc de Timp și să omoare
Mișelnicia clipelor fugare.
Deși îi ești pe plac, să stai de pază!
Ea strânge-averi dar nu le și păstrează.
Chiar de-o amână, Soarta-n loc n-o ține
Și scapă-napoindu-te pe tine.

*(Neculai Chirica)*

O, fătul meu frumos, cel ce supui
Și Timpul și clepsidra – coasa lui –,
Și-arăți, când din amurgul tău te nalți,
Cu-atât mai verde-n toamna celorlalți,
Vezi tu; când Firea, aprigă monarcă,
Tot vrea din drumul tău să te întoarcă,
Păstrându-te dă semn că se-ncumete
Să-nfrângă Timpul, clipele proclete...
Ea vistier îți e, dar nu pe veci!
Tu, răzgâiatul ei, te teme deci:
Chiar dacă e târziu sorocul, ea
Până la urmă tot o să te dea.

*(Tudor Dorin)*

## 127

Pe vremuri, negricioșii n-aveau preț.
Frumoși chiar, n-aveai chip frumoși a-i ține.
Dar azi, cei oacheși trec drept frumuseți,
Și dalba frumusețe-o văd rușine.
De când ia mâna sarcinile firii
Și dresuri urâciunii mască-i pun,
E frumusețea roabă sclivisirii,
Trăind dezonorată și-n surghiun.
De-aceea dragei mele i-s tăciune
Și ochii și sprâncenele, jelind
Femeile ce-azvârl pe creațiune
Ocara vinei de-a se fi boind.
Dar chiar în doliu, doliul îi stă bine.
Că asta-i frumusețea – spune-oricine.

*(Ion Frunzetti)*

Ieri, nu treceau drept mândre cele smede;
Frumoase chiar, n-aveau acest renume.
Azi, negrul, e-al frumosului erede
Iar dalbului îi spun bastard, anume.
De când uzurpă-al Firii har oricare
Și chipul slut frumos prin fard devine,
Nici nume, nici iatac frumosul n-are
Ci, pângărit, trăiește în rușine.
De-aceea-s negri ochii Doamnei mele
Și-i sunt sprâncenele în strai cernit:
Jelesc că nefrumoasele, să-nșele
Creațiunea, s-au sulemenit.
Deși-s cerniți, toți spun și au dreptate
C-așa Frumosul trebuie s-arate.

*(Neculai Chirica)*

## 128

De câte ori, o, muzică, de-mi cânți,
Și-n tremur, lemnul, fericit, îți sună
Sub deget, sau când galeș îmi frământi
Acorduri dulci auzului, pe strună,
Eu pizmui clapa, ce, săltând ales,
Sărutуri bea din palma adorată,
Iar gura mea, râvnind acel cules,
De-al lemnului curaj roșește toată.
Ca s-o alinți la fel, ar face schimb
De loc și rol cu mica cioplitură,
Pe care gingaș degetul ți-l plimbi,
Sfințind mai mult un lemn decât o gură.
Spre a nu lua a clapei bucurie,
Ei degetul i-l dă, sărutul mie.

*(Teodor Boșca)*

Tu, Cântul meu! când cânți, și lemnul sfânt
Sub degete blajine-l înflori
Mânând sonorul corzilor frământ
Spre-auzu-mi uluit, de-atâtea ori.
Privesc acele clape iuți cu jind
Cum podul moale-al palmei ți-l sărută
În timp ce biată gura mea, roșind
De cât cutează lemnul, rabdă mută.
Ca să-mi dezmierzi și buzele la fel,
Aș face schimb cu țandăra zglobie
Pe care mâna zburdă ușurel:
Lemn mort, mai norocos ca buza-mi vie...
Un deget, clapei (obrăznicătura)
Dă-i să-ți sărute; mie-ntinde-mi gura.

*(Tudor Dorin)*

## 129

O viață vlăguită în rușine
E-n fapt desfrâu; dar până fapt să fie,
Desfrâul e sperjur, brutal, haìn e,
Feroce, ucigaș, făr' omenie.
Abia îl guști și-ndată-ți face greață;
Smintit îl urmărești și, de-l apuci,
Smintit îl și urăști, cum cei ce-nhață
Momeala care-i face mai năuci.
Nebun l-alergi, nebun când se supune;
Năvalnic l-ai avut, îl ai, îl vrei...
E bun, când guști; gustat, e-amărăciune:
Minune-ntâi, apoi nici umbra ei.
Toți știu aceasta dar cu toții cad:
Nu știu feri un rai ce-i duce-n iad.

*(Neculai Chirica)*

Desferecat, dezmățul e-o rușine
A Minții, și-un prăpăd; sub hățuri, el
E crâncen, ucigaș, sperjur, haìn e,
Sălbatic, aprig, lacom, crud, mișel;
Abia gustându-l, iute silă simți;
Nebun îl jindui, și de-abia l-apuci
Că-l scuipi scârbit, de parcă muști în dinți
Momeli care pe loc ne fac năuci...
Turbat gonaci, turbezi când te-a vânat,
Agață,-nhață,-adulmecă setos:
Desfăt părelnic, iad adevărat;
Ispită-ntâi; vis, àpoi... Ce folos
Că-l știm cum e, dar nimeni n-are teamă
De raiul ce spre-acest infern îl cheamă.

*(Tudor Dorin)*

## 130

În ochii doamnei mele nu e soare,
Și buzele n-au roșu de mărgean,
De-i albă neaua, negru sânu-i pare,
Și-i părul de scaieți noptatec lan.
Știu albe, roșii ruje de Damasc,
Obrajii ei n-au rujele acele,
Mirezme știu ce-atâta vrajă nasc,
Cum nu-i suflarea gurii doamnei mele.
Deși cu drag îi deslușesc eu glasul,
Știu, mai frumos se-nstrună și alt cânt,
Nu i-am privit nici unei zee pasul,
Ci doamna-mi calcă trainic pe pământ.
Pe ceruri, chiar de nu li-e chipul geamăn,
Mi-e doamna, ca și zeea, fără seamăn.

*(Maria Moscu)*

Ai doamnei mele ochi n-aduc a soare;
Coralu-i roș mai roș ca gura ei;
De-i albă neaua, oacheș sânu-i pare;
E sârmă neagră-n capul dumneaei.
Știu roze roșii, albe, de Damasc;
Astfel de roze nu-i acopăr chipul.
Parfumuri știu, ce desfătare nasc
Și-ntrec miasma ce-i respiră trupul.
Mi-e drag să o ascult, știu bine, dară,
Că-n muzică e-un mult mai tandru glas;
Zeiță n-am văzut, pășind, sprințară;
Apasă greu al doamnei mele pas.
Dar jur, mi-e dragostea la fel de rară
Cum falsă-i cea cu care se compară.

*(Mihaela Anghelescu-Irimia)*

## 131

Așa cum ești, despot ești, ca și cele
Ce-și iau cruzimea din a lor splendoare;
Doar bine știi că-n gândurile mele
Ești perla cea mai mândră de sub soare.
Zic totuși unii, când te văd, că n-are
Cu ce să-mi stoarcă fața ta suspine;
Că ei greșesc, mă tem să le-o spun tare,
Deși mi-o jur, când singur sunt cu mine.
Spre-a dovedi că nu jur strâmb, o mie
De gemete, de cum îmi vin în minte,
Scot unul după altul mărturie
Că neagra-ți frumusețe-mi stă-nainte.
La fapte doar ești neagră, și din ele
Cred eu că-ți ies în lume vorbe rele.

*(Teodor Boșca)*

Asemeni frumuseților trufașe,
Despotică și tu ești, pe când eu
Te-alint cu tandre cântece gingașe,
Viu giuvaer te cred, sclipind mereu.
Și totuși, unii cred că n-ai putere
Să îmi aduci al dragostei noroc,
Întârzii să-i contest dar în tăcere
Strâmbul lor gând cu silă mi-l evoc.
Spre-a-mi dovedi că nu mă mint, întreagă,
Căldura vocii, geamătul, ți-nchin:
Mi-e dragă frumusețea ta cea neagră
O spune-n locu-mi fiece suspin.
La fapte neagră ești, fără tăgadă,
Ponegritorilor, prea dulce pradă...

*(Gheorghe Tomozei)*

## 132

Iubindu-ți ochii, ei, miloși, văzând
Că-s trist când râde inima-ți de mine,
Ca bocitoarele cernite, blând
Privesc cu milă bietele-mi suspine.
E drept că nu-i nici soarele-răsare
Pe-obrajii suri ai zării, mai semeț,
Nici steaua, înserării vestitoare,
Nu face-apusul sobru mai de preț
Cât cei doi ochi cerniți ai feței tale!
O, lasă-ți inima ca după mine
Să plângă în cernitul strai de jale,
Că mila-i straiul care-ți șade bine.
Jura-voi că frumos și negru-s gemeni
Și că-i urât ce nu îți este-asemeni!

*(Neculai Chirica)*

Iubesc duioșii ochii tăi, ce parcă
De mila mea luat-au strai cernit,
Și cunoscând cu cât canon mă-ncarcă
Disprețul tău, ei galeși m-au privit.
Și, zău, că nici pe-ai Zorilor obraji
Nu arde-așa frumos un tânăr soare,
Nici Craiul-Nou, al Înserării paj,
Nu umple-Amurgul sumbru de splendoare
Pe cât acești doi ochi cerniți te prind...
O, pradă îndurării deci te lasă,
Căci pari mai dulce jalea mea jelind,
Și àstfel ești întreagă mai frumoasă.
Mă jur atunci că negrul, doar, stă bine,
Și-s hâde toate câte nu-s ca tine.

*(Tudor Dorin)*

## 133

Blestem simțirii ce simțirea-mi frânge,
Rănindu-mi și prieten și pe mine!
N-ajunge eu că-s chinuit la sânge,
Ci și pe el robiei rob îl ține?
Crud, ochiul tău mă smulge însumi mie,
Iar eul celălalt mi-l legi mai tare;
Străin i-s lui, ba mie chiar, și ție:
Trei răni, dintr-o-ntreită-ncrucișare.
Fă-mi inimii în sânu-ți închisoare,
Dar inima lui dă-mi-o-n chezășie;
Eu dacă-s rob, și-a mea în paza-l are,
Nu mă mai poți lovi-n a mea chilie;
Ba poți, căci eu, întemnițat în tine,
Îți aparțin, cu tot ce am în mine.

*(Teodor Boșca)*

Procletă fie inima ce-a-mpuns
Cui mi-e prieten inima, și mie!
Să rabd eu singur cazna nu-i de-ajuns,
'M-iei sclav și pe prieten în sclavie?
Privirea ta cea rea m-a rupt de mine
Și (mai greu chin!) pe el mi-l furi și-l duci;
Îl pierd, mă pierd, n-am parte nici de tine:
Trei schingiuiri pe trei cumplite cruci.
Ia-mi inima și pune-o sub zăvor
În pieptul tău – străjeră lui să-i stea;
Și astfel, însumi prins și păzitor,
Tu nu-mi poți fi călău în ocna mea.
Dar n-am să-l mântui: robul tău fiind,
Mă ții cu tot ce-n inimă cuprind.

*(Tudor Dorin)*

## 134

Cum recunosc acum că el e-al tău
Și că eu însumi dat zălog ți-s ție,
Poți să mă vinzi în pieți, ca ăst alt-eu
Spre mângâierea-mi slobozit să fie.
Dar tu nici gând să-l lași; nici el nu vrea.
Căci lacomă-l dorești, iar el o simte.
Garant mi-a fost doar, poliți când semna:
Azi strâns îl ții prin aste legăminte.
Dobânda frumuseții vrei să-ți iei,
Tu, cămătar ce-ți scoți, din tot, folosul,
Și-amicu-mi dai pe mâini de portărei,
Chezașul să se-aleagă cu ponosul.
Pe el îl pierd: e-al tău, cum sunt și eu.
Nu-s liber, chiar de ți-a plătit din greu.

*(Ion Frunzetti)*

Precum ți-am spus, el este-al tău trofeu,
Eu însumi m-am înzălogit la tine;
Plătind cu mine însumi, celalt eu
Întoarce-mi-l, etern să mă aline.
Nu-i liber că n-o vreți nici tu, nici el,
Tu ești prea lacomă și el prea bun e;
Doar ca prepus al meu și-a pus pe-acel
Contract sigiliul, care îl supune.
Prin dreptul frumuseții tale nu-ți
Uiți camăta și uzul ce-ți revine;
Cel drag îți e dator și-l execuți
Și prin abuz îl pierd de lângă mine.
Eu l-am pierdut, pe ambii ne-ai supus;
El se plătește; liber încă nu-s.

*(Neculai Chirica)*

## 135

Au toate-un dor, tu pe-al tău *Will* îl ai,
Și-un *Will* mai mult, și-un *Will* îți dă târcoale;
Eu sunt în plus, și totuși mă țin scai,
Venind ca un adaos vrerii tale.
Vrei, voia ta fiind încăpătoare,
S-ascunzi mai des și vrerea mea-ntr-a ta?
Când alte vreri îți par îmbietoare,
Doar voia mea să n-o poți saluta?
Cum însăși marea soarbe ploaia bună,
Și sporu-i cu belșugu-i și-l îmbină,
Tu, cu-atâți *Will*, la *Will* al tău adună
Și voia mea, să fii de *Will* mai plină.
Să nu-i tai pe curtenii tăi gentili;
Din ei fă unul: eu, un singur *Will*.

*(Teodor Boșca)*

Au toate-un jind, tu-l ai pe-al tău, pe *Will*
Și-alt *Will* de pofte prisosit, te cere,
E-un *Will* pentru oricare și ostil
Preadulcei liniști, el e numai vrere.
Ai vrea în jindul tău nemărginit
S-adaugi jindul meu, cu-mbelșugare,
Ori jindul altora îngăduit
Îmi lasă jindul fără îndurare ?
Cum mările-s sporite de furtuni
Primind și ploaia-n matcă, revărsată,
Și tu, atâția *Will* în *Will* i-aduni
Visez să fii în *Will* și mai bogată.
Toți câți sunt *Will* tu jinduie-i mereu
C-un singur *Will* pentru-al tău *Will*, doar eu...

*(Gheorghe Tomozei)*

## 136

Când sufletul te ceartă că-s cu tine,
Tu jură-i orbului că-s al tău *Will;*
Că doruri vrei oricând el știe bine,
Deci, scumpo, amorul împlinește-mi-l.
Ardoarea *Will* o să ți-o umple toată,
Da, vrerea mea ți-o va-mplini cum nime';
Se știe, când o curte-i prea umblată,
Că unul e nimic într-o mulțime.
Deci, printre mulți, fă-mi urma să se piardă,
Deși eu am un loc la tine-n ceată;
Drept o nimica ia-mă, dar dezmiardă
În ăst nimic ceva ce te desfată:
Doar numele cu-amor desfată-mi-l,
Și-atunci ți-s drag, căci numele mi-e *Will.*

*(Teodor Boșca)*

De-ți faci mustrări că prea mă rabzi aproape
Să juri, duh orb, că *Dorul* tău sunt eu,
Și tu cunoști cât *dor* în tine-ncape;
Plinește-mi dar, dorito, *dorul* meu!
Cu *dorul* meu comornicul de-amoruri
Ți-oi umple ochi, deși de *doruri* plin e...
Când locu-i larg, într-un duium de *doruri;*
Un *dor* mai mult e mai nimic, vezi-bine;
Nenumărat vin deci în cârd cu toți,
Deși c-un bob tot cresc al tău avut;
Socoate-mă nimic, dacă socoți
Că, și nimic fiind, îți sunt plăcut.
Iubește-mi numai numele, mereu,
Și-ți fi-voi drag, căci *Dorul – Will –* sunt eu.

*(Tudor Dorin)*

## 137

Iubire, măscărici nătâng și orb,
Vrăjitu-m-ai tu oare într-atât
Că văd frumosul, dar din ochi nu-l sorb
Și-n schimb mă-ndrăgostesc de ce-i urât ?
Când ochii ce văd strâmb sunt ancorați
În golful care-i vadul tuturor,
De ce al inimii drum drept l-abați
Și faci momeală din trădarea lor ?
Cum vede inima retras umbrar
În ceea ce ea știe că-i islaz ?
Și ochii – de ce mint și nu tresar
Împodobind mereu un hâd obraz ?
Și inimă și ochi m-au înșelat;
În mlaștina minciunilor mă zbat.

*(Leon Levițchi)*

Iubire, orb nerod, prin ce mijloace
Faci ochii-mi ce se vede să nu vadă?
Ei știu ce-i frumusețea, unde zace
Dar iau ca bun ce-i rău, căzându-i pradă.
Când ochii tăi cu uitături viclene
Pătrund în golful plin de lumea toată,
De ce faci cângi dintru perfide gene
Și-mi prinzi a sufletului judecată?
Să creadă inima că lotul ei
E-un câmp menit să-l aibă fiecare?
Cu ochii-mi ce nu văd ce văd, tu vrei
Să-mpodobesc o slută-nfățișare?
Când inimă și ochi se-nșală rău
Mă-nfund în al minciunilor bâltău.

*(Neculai Chirica)*

## 138

Când draga-mi jură că ea-n veci nu minte,
Îi spun c-o cred, știind că m-a mințit,
Ca să mă creadă-un tânăr fără minte
Prin treburile lumii nehârșit.
Crezând în van că tânăr ea mă vede
Când mie de zenit amiaza-mi trece,
Eu spusa bucuros mă fac a-i crede,
Și fiecare-n a minți se-ntrece.
Dar ea, de ce nu-mi spune că mă-nșeală?
Și eu, de ce n-aș spune că-s bătrân?
În dragoste-adevărul e-o greșeală
Și vârstele secret adânc rămân.
Așa că eu o mint, și ea pe mine,
Să ne simțim, mințindu-ne, mai bine.

*(Ion Frunzetti)*

Când jură că-adevărul îi e țel,
O cred, deși știu bine că-i minciună:
Închipuie-și că sunt un tinerel
Neștiutor, naiv, căzut din lună!
Crezând că ea mă crede tânăr, când
Prea bine știe că-mi albește părul,
Pun preț pe-a ei minciună, cugetând:
Nici eu nici ea nu spunem adevărul!
De ce mă minte ea? Și de ce eu
Nu-i spun că sunt bătrân? Iubirea cată
Să pară altfel decât e, mereu;
Iubind, nu-ți numeri anii niciodată!
De-aceea eu o mint și ea mă minte,
Iar dragostea ni-i, astfel, mai fierbinte!

*(Petre Solomon)*

## 139

O, nu dori să scuz că-mi ești dușmană
Când răutatea-ți inima-mi izbește;
Nu ochii, vorba ta să-mi facă rană;
Fii trăsnet când ucizi, n-o fă vulpește.
Zi-mi că iubești aiurea și-ți voi cere
În ochi să mi te uiți și nu în lături:
De ce perfid să-nțepi când ți-e-n putere,
Eu slab fiind, ușor să mă înlături?
Te apăr: „Ah, iubita-mi știe bine
Că ochii ei mi-au fost vrăjmași de moarte;
Întoarce-acum vrăjmașii de la mine,
Săgeata lor spre alții să o poarte“.
N-o fă! Acum când moartea-mi dă de urmă
Cu fulgerul privirii chinu-mi curmă.

*(Neculai Chirica)*

Nu-mi cere, ah, să spun că merit spinul
Cu care, crudo, inima-mi sfâșii;
Prin grai împroașcă-ți, nu din ochi, veninul;
Izbește vajnic, nu prin viclenii.
Vestește-mi că iubești pe altul, dar
Când sunt de față nu privi aiuri;
De ce împungi pieziș, când stăvilar
Prea slab îți sunt zdrelitele-mi armuri?
Ci tot eu zic: „...iubita știe ea
Că ochii săi mi-s dușmani, și, drept asta,
I-abate pe vrăjmași din calea mea,
Încât aiuri să-și ducă ei năpasta...“
Dar nu, să nu mă cruți; răpus aproape,
Vreau moartea scurt de chinuri să mă scape.

*(Tudor Dorin)*

## 140

Fii și-nțeleaptă, crudo; nu-mi răpune
Răbdarea mută prin dispreț prea mare;
Să nu-mi dea chinul glas, căci glasu-ar spune
Cât sufăr și ce dor mi-e de-ndurare.
Să pot, te-aș învăța că e mai bine,
Chiar dacă minți, să zici că-mi porți iubire,
Cum de la doctor muribundul ține
Să-audă numai de-nsănătoșire.
Să-mi pierd nădejdea, aș cădea-n sminteală
Și, de smintit, te-aș da bârfelii pradă;
Și-atât de rea e lumea, că-n sminteală
Smintitul și-ar găsi smintiți să-l creadă.
Ca teafăr să rămân, iar tu curată,
Dă-mi ochii, dacă inima ți-e dată.

*(Teodor Boșca)*

Prudentă fii pe cât ești rea; n-asmute
Cu-al tău dispreț tăcuta mea răbdare,
Nu da cuvânt mâhnirilor limbute
Să se îmbrace-n vorbe multe-amare.
Mai bine-ar fi, măcar că nu ți-s drag,
Să spui că-ți sunt – așa te-nvăț să faci;
(Ursuzul bòlnav, chiar pe-al morții prag,
Doar bune vești primește de la vraci);
Căci m-aș sminti în deznădejdea mea
Și în sminteala mea huli-te-aș, poate...
Atât s-a înrăit azi lumea rea
Că toți mi-ar crede hulele netoate.
Ca să nu mint, spre-a nu te mai dezminte,
Tu, suflet lainic, fii ca mai nainte.

*(Tudor Dorin)*

## 141

Mă jur, eu nu cu ochii te iubesc,
Căci ei scăderi în tine văd o mie;
Ci inima, când ei te osândesc,
În ciuda lor te vrea la nebunie.
Nici glasul tău urechea nu mi-l cere;
Nici mâna desfrânată-n mângâieri,
Nici gust, nici nas nu vor să li se-ofere,
Cu tine doar, vreun praznic de plăceri.
Dar cinci minți și cinci simțuri nu abat
O inimă nătângă de la tine,
Ce fugi de-un chip statornic de bărbat,
Când inima-ți vasal și rob îl ține.
Un singur bine aflu-n al meu rău:
Cea care-mi fu ispită, mi-e călău.

*(Teodor Boșca)*

Nu ochii-mi te iubesc, pe cinstea mea!
Ei văd în tine-o mie de păcate
Și te privesc de sus, dar inima,
În ciuda lor, doar pentru tine bate.
La glasul tău auzul nu-mi tresaltă,
Nici mâinii să te pipăie nu-i place,
Nici gust și nici miros nu-s laolaltă
Cu tine, la ospețe orgiace.
Cinci duhuri și cinci simțuri nu-mi pot scoate
Smintita inimă dintr-o robie
Ce face-o umbră dintr-un om, ca-n toate
Și rob sărman și biet vasal să-ți fie.
Dar văd, cu toate astea,-n chin și-un bine:
Mă-mpingi la rău da'-l ispășesc prin tine.

*(Neculai Chirica)*

## 142

Întru păcat iubesc; virtutea-ți rară
E că-mi urăști iubirea cu păcat –
Dar starea mea cu-a ta de se măsoară
Vei ști că nu sunt vrednic de mustrat;
Sau dacă sunt, să nu mă certi cu-o gură
Ai cărei roșii nuri i-ai prihănit,
Și jură strâmb (cât jur și eu) și fură
Merticul altor paturi cuvenit.
Dă-mi drept de-a te iubi, același drept
Cu care sorbi din ochi pe-acei pe care
I-adori; și milă seamănă-ți în piept
Încât și tu să meriți îndurare.
De vei râvni ce nu-mi dai azi, ți-o sta
Zăgaz, odată, însăși pilda ta.

*(Tudor Dorin)*

Iubind, sunt rău; tu sfântă ești prin ură;
Urăști un rău născut de-o rea iubire;
O, judecă-mă după-a ta măsură,
Și n-ai să-mi poți găsi vreo-nvinuire;
Sau de-mi găsești, nu buzele-ți mă-acuze,
Ce, purpura pătându-și, sigilară
În fals iubirea, ca a mele buze,
Și bir pe-averi din pat străin luară.
Dă-mi dreptul tău, când ție altu-ți place,
Și-l bei cu ochii, și de-ai mei ți-e silă;
Sădește-ți milă-n piept, și, când s-o coace.
Să afle mila ta aceeași milă.
Cerând cândva ce azi refuzi să dai,
Osândă-n pilda-ți însăși o să ai.

*(Teodor Boșca)*

## 143

Cum gospodina fuga dă să-ntoarne
În bătătură pasărea scăpată,
Și-și lasă pruncul drag, uitând că-i carne
Din carnea ei, și-aleargă la poiată,
În timp ce pruncul țipă, dă s-o cheme,
Se ține după mama ce, sub soare,
Doar de fugara ei mai are vreme
Și pare de copil nepăsătoare,
Așa fugi tu spre cel fugit de tine,
Cât eu, copilul, stau uitat, plângând.
De prinzi ce-ai urmărit, revin' la mine:
Fii mamă și sărută-mi fruntea blând.
Mă rog la ceruri să ți-l ai pe *Will*
De vrei s-alini din plânset un copil.

*(Ion Frunzetti)*

Vezi, grijulia soață iute-aleargă
Să-și prindă cea făptură-naripată.
Își lasă pruncul jos, degrab' să meargă
Pe urmele-i, s-o-ntoarcă în poiată.
Estimp, uitat, micuțul se repede
Plângând, s-o prindă, însă e-n zadar,
Căci ea doar pe fugară o mai vede,
Nesocotind al pruncului amar.
Și tu alergi să prinzi ce-ți scapă ție,
Iar eu, biet prunc, în urma-ți sunt pierdut.
De prinzi ce speri, întoarce-mi-te mie,
Și joacă-te de-a mama c-un sărut.
Mă voi ruga să-ți împlinești dorința,
Ci-ntoarce-te și-alină-mi suferința.

*(George Volceanov)*

## 144

Două iubiri în sufletu-mi se bat –
Doi îngeri, între chin și bucurie;
Întâiul, cel mai bun, e-un blond bărbat,
Al doilea – o femeie tuciurie.
Spre-a mă momi în iad, ea îl atrage
Pe îngerul meu bun, pe care-ar vrea
Să-l pângărească, pentru a-l preface
În diavol, prin trufia ei cea rea.
Că îngerul e-un demon, nu pot spune,
Deși înclin s-o cred. Făcând un salt
Cu gândul, la cei doi, pot presupune
Că unul e în iadul celuilalt.
Dar cât cel rău nu-l scoate pe cel bun
De-acolo, nu voi ști nicicând să spun!

*(Petre Solomon)*

Mi-s două dragoste alint și chin,
Ca două duhuri vin și-mi cântă-n strună:
Un înger bun – bărbat cu păr galbìn
Și-un duh, cel păcătos – femeia brună.
Să mă momească-n iadul ei, cea rea
Îmi duce bunul înger în ispită
Din sfânt să-l facă drac; prin vraja sa
Să-i fie neprihana prihănită.
Că îngerul s-a preschimbat în drac
Doar bănui, dar n-o spun fățiș, încalte,
Că eu departe sunt și ei se plac...
Deci îngerul e-n iadul celeilalte.
    În veci n-oi ști și dubii mă răpun
    Până cel rău goni-va-l pe cel bun.

*(Neculai Chirica)*

## 145

Gura de Dragoste sculptată
„Urăsc!“ îmi pare că șoptește.
Primindu-o am jalea toată
Iar ea se-nduplecă, firește,
Și graiu-mi mustră că nu-mi pare
Ca totdeauna, dulce. Blânde
Își lasă vorbele să zboare
Și nu-ncărcate de osânde...
După „Urăsc!“ rosti cuvinte
Urmându-se, ca ziua, nopții,
Rostogolind pe trepte sfinte
Un demon în genunea morții.
„Urăsc!“ Un fulger străbătu
Adaosul: „Pe tine nu...“

*(Gheorghe Tomozei)*

Cu buzele-i de-Amor create
Îmi spuse, dar, „urăsc“, lovind
În cel ce fără ea nu poate,
Dar când văzu că-s trist de jind,
Mi se-arătă îndurătoare.
Mustrându-și limba ce cândva
Rostea doar blândă condamnare,
O învăță să spună-așa:
„Urăsc!“ ea vorba și-o-ntregi
Cu altele ce-au însemnat
După-ntuneric iarăși zi,
Gonind în iad pe necurat.
„Urăsc“, îmi spuse ea și,-n fine,
Viața-mi salvă cu „nu pe tine“ !

*(George Volceanov)*

## 146

Biet suflet, miez în josnica-mi plămadă
De lut, izbit de tot ce te-nconjoară,
De ce-ți lași sufletul dureri să-l roadă
Dar îți spoiești pereții pe afară?
Dai pentr-o clipa truda-ți prețioasă
Să-mpodobești palatu-n ruinare?
Lași viermilor averea și nu-ți pasă?
Iar trupul tău așa sfârși-va, oare?
Deci, suflete, cât trupul slugă-ți este
Fă-ți viața, prin risipa-i, mai ușoară:
Dă clipa zgurii pe vecii celeste
Sătul în tine, nu bogat pe-afară.
Hrăniți pe seama Morții ce ne-nhață
Prin moartea Morții fi-va numai Viață.

*(Neculai Chirica)*

Biet suflet – miez al păcătoasei hume –
Când răzvrătite volburi te-mpresoară
De ce, tânjind lăuntric, treci prin lume
Spoit așa de scump pe dinafară?
Trăind puțin, pe slabul tău sălaș
De ce plătești un preț atât de mare?
Belșugul tău vrei viermilor să-l lași,
Să-l roadă ei? Așa sfârși-vei oare?
Tu, suflet, stoarce vlaga slugii tale
Și, istovind-o, umple-al tău pătul;
Ia timpul sfânt plătind cu clipe goale;
Flămând să pari; lăuntric fii sătul.
Deci, mistuie pe-Atotmistuitoare
Și, moartă, Moartea n-o să mai omoare.

*(Tudor Dorin)*

## 147

Iubirea mea-i o febră care cere,
Mereu, doar ce tortura-i alăptează,
Și vrea ca hrană tot ce-i dă durere,
Ca pofta tristă să și-o țină trează.
Gândirea, ce mi-e doctor în iubire,
De ciudă că pun sfatul ei deoparte,
S-a dus, și-acum cu spaimă-mi vin în fire
Că, fără doctorii, dorința-i moarte.
Leac nu găsesc, și nu mai am nici minte;
Nebun sadea, sunt veșnic în turbare;
Smintite mi-s și gânduri și cuvinte,
Iar de spun drept, e numai o-ntâmplare;
Căci te-am jurat frumoasă, sclipitoare,
Tu, neagră-iad, și beznă la culoare.

*(Teodor Boșca)*

Ca febra-i dragostea: râvnește, încă,
La tot ce-i face boala și mai grea;
Din toate cele ce-i fac rău mănâncă
Și, nesătulă, tot mai multe vrea.
Gândirea-mi, medic dragostei, de ciudă
Că tratamentul nu mi-a fost pe plac,
M-a părăsit; azi strig, să se audă:
Dorința-i moartă când respingi un leac.
Nici leac nu am, nici minte, mi se pare;
Mă pierd, nebun, în necurmat delir,
În gând și-n vorbe-s prins de disperare
Și adevăruri fără noimă-nșir.
Juram că ești o zână din povești;
Ca iadul și ca noaptea neagră ești.

*(Neculai Chirica)*

## 148

Ce fel de ochi mi-a dat Iubirea, dacă
Ce e nu văd cum e, și văd ce nu e ?
Sau, de văd bine, mintea mea săracă
Strâmb judecă ce știu ei drept să spuie !
De-o fi frumos aceea ce-i îmbată,
De ce-ar pretinde lumea că mă-nșel ?
De n-am dreptate, Dragostea mi-arată
Că ochii ei și-ai lumii nu-s la fel !
O, cum te poți în Dragoste încrede,
În ochiu-i ars de plâns și privegheri ?
Nici soarele, cât nu-i senin, nu vede...
Minune-ar fi văz limpede să-i ceri !
Viclean Amor ! Cu lacrimi mă orbești
De teamă c-aș putea vedea cum ești !

*(Ion Frunzetti)*

Ce ochi mi-a pus. Amòr în cap, căci iată
Parcă-s certați cu văzul sănătos !
Altmintreli, unde-i buna-mi judecată
Când ce văd ei ea judecă pe dos ?
De-i bun ce vor viclenii ochi să vadă,
Cu ce temei tăgădui, lume, tu ?
De nu e, astfel Àmor dă dovadă
Că n-are ochi ca toată lumea ? Nu !
Dar pot doi ochi libovnici drept să spuie
Când sunt sleiți de veghe și suspin ?
Că ei mă-nșeală, deci, mirare nu e :
Și soarele o orb cât nu-i senin.
Cu lacrimi mă orbești, Iubirea mea,
Să nu cunosc, vicleano, că ești rea !

*(Tudor Dorin)*

## 149

Poți, crudo, să mă-acuzi că nu-mi ești dragă,
Când, peste mine însumi, țin cu tine?
Nu-mi ești în gând, tirano, când întreagă
Ființa-mi uit, așa cum îți convine?
Câți te urăsc, și mi-s prieteni oare?
La câți te-ncrunți, și mâna le-o mai strâng?
Iar de mă certi, osânda cea mai mare
Nu eu mi-o dau, când îți arăt că plâng?
Ce merit oare-n mine strălucește,
Prea mândru pentru-a-ți da, umil, slujire,
Când sufletu-mi scăderea ți-o slăvește,
Iar tu îi poruncești doar cu-o privire?
Urăște-mă, de vrei; m-am dumerit:
Iubești pe cei ce văd, eu am orbit.

*(Teodor Boșca)*

Poți spune, crudo, că nu țin la tine
Când partea ta-mpotriva mea o țin?
Te-am scos din gând, tirano, când știi bine
Că uit de mine, de-al tău dor răsplin?
Cin' te-a urât și-l mai socot prieten?
Pe cin' te superi și-i găsesc eu scuză?
Mai mult: dacă mă certi, nu dau cu sete-n
Ființa mea și-s primul ce-o acuză?
Ce merit fără seamăn mi s-a dat,
Ce-i prea trufaș să nu-ți slujească ție?
Ce am mai bun slujește-al tău păcat
Și de porunca ochilor tăi știe.
Urăște-mă, dar gându-ascuns ți-l sorb:
Iubești pe cei ce văd, dar eu sunt orb.

*(Neculai Chirica)*

## 150

Din ce stihii acea putere-aduni
De-a mă robi prin tocmai ce nu ai?
Cum faci să cred că ochii-mi spun minciuni,
Și să mă jur că-i beznă ziua, vai?
Cum poți da farmec lucrului urât?
Cum pui și-n cel mai veșted fapt al tău
Atâta tâlc și grație, încât
Preabun îmi pare tot ce faci mai rău?
Iubirea cum înveți să-mi tot ațâți
Când văd mereu și-aud că meriți ură?...
O, chiar iubind ce leapădă atâți,
Să nu mă crezi și tu lepădătură:
Și de-ndrăgesc a ta nevrednicie
Cu-atât mai vrednic sunt a-ți fi drag ție.

*(Tudor Dorin)*

O din ce zodii ți-ai luat putere,
Să-mi fii, prin pete, inimii regină,
Să-mi pun să mintă dreapta mea vedere,
Să jur că ziua-i goală de lumină ?
De unde-atâta farmec în păcate,
Că până-n cel mai jos desfrâu al tău
E-o forță și-o dibace demnitate,
Ce-nvinge-n mine binele prin rău ?
Cum de mă faci să-mi fii cu-atât mai dragă,
Cu cât ce văd și-aud ar cere ură ?
O, de iubesc ce-atâția alți reneagă,
Tu nu mă renega pe-a lor măsură:
Prin josnicii iubire de-mi stârnești,
Cu-atât mai vrednic sunt să mă iubești.

*(Teodor Boșca)*

## 151

Prea-i prunc iubirea, cuget să-i mai ceri!
Dar cugetul e pruncul ei, se știe!
Deci, drag trișor, zadarnic mă-mpoveri –
Cu vini ce ți se-ntorc asupră-ți ție!
Trădat de tine, azi mă văd trădându-l
Pe bietu-mi gând. Și carnea, ea ce-așteaptă?
De-i spun că-n dragosti cel ce-nvinge-i gândul,
Spre tine, luat drept pildă, ea mă-ndreaptă.
Și nu-mi ascultă spusele, trofeu
Avându-te, și-i mândră că ți-e roabă
Și ca dă-n brânci muncind când ești la greu
Și-alăturea că-ți cade când e slabă.
Nu-s orb de cuget când „iubire"-o chem.
Mă-nalț și cad prin ea ca sub blestem.

*(Ion Frunzetti)*

Prea țânc e Àmor spre a fi-nțelept,
Deși din el înțelepciunea vine!
Deci, blând coțcar, nu-mi pune pe nedrept
În cârcă vini ce te-ar umbri pe tine:
Căci dacă tu mă vinzi, mă faci să vând
Ce-i sfânt în mine cărnii, și s-o-nvăț
Că numai trupul poate-nvinge când
Iubim; iar trupul nu vrea alt povăț,
Ci se ridică plin de sumeție
Când i te-arați, trufaș de-asemeni pradă;
Și-i mulțumit argat umil să fie
Slujindu-ți dârz, și-alături frânt să-ți cadă.
Când te numesc „iubire“, nu-s nătâng,
Căci eu de focul tău mă-nalț, mă frâng...

*(Tudor Dorin)*

## 152

Iubindu-te, eu calc un jurământ,
Dar tu, iubind, ești îndoit sperjură:
Spurci pat nuntit și strici ce-i nou și sfânt
Jurând iubirii noi o nouă ură.
De ce te-acuz de două jurăminte
Când, mai sperjur, calc douăzeci mai grele,
Când orice legământ ce-ți jur te minte
Și-n tine-i spulberul credinței mele?
Jurai că ești de bunătate plină,
Pe-amorul, cinstea, dreapta ta plămadă;
I-am dat orbirii ochi să-ți dea lumină
Sau i-am jurat: ce văd, pe dos să vadă.
Juratu-te-am curată, dar jurară
Sperjurii ochi minciună prea murdară.

*(Neculai Chirica)*

Iubind, eu calc un jurământ, știi bine,
Dar tu, jurându-mi dragoste, calci două:
Îți vinzi alcovul sfânt, și-ți râzi de mine,
Jurând iubirii noi o ură nouă.
Dar ce sunt două jurăminte frânte?
Eu douăzeci am frânt! Și-s vini mai grele,
Căci tot ce jur, e doar ca să te-ncânte,
Și-n tine-i stricăciunea cinstei mele:
Căci m-am jurat că ți-e duioasă firea,
Că mă iubești, că nu minți, că ești pură;
Ca nimb să-ți dau, mi-am pus pe ochi orbirea,
Sau i-am silit să mintă ce văzură;
Căci te-am jurat frumoasă: o minciună
Cum mai murdară nu-i sperjur să spună.

*(Teodor Boșca)*

## 153

Cu torța-n iarbă, Cupidon dormea;
O zână a Dianei îl zări,
Și flacăra iubirii, ce ardea,
Intr-o fântână rece-o azvârli.
Sorbind izvorul a iubirii pară,
De-atunci în clocot fierbe ne-ncetat,
Și ca o scaldă mulți îl încercară,
Drept leac zeiesc al unui rău ciudat.
Din ochii dragi luându-și iar văpaia,
Copilul la-ncercare-a a vrut să-mi pună
Iubirea; eu, în febră caut baia
Și-alerg la scaldă fără voie bună.
Dar leac doar ochii dragei pot să-mi fie,
Plini iarăși de-a lui Cupidon făclie.

*(Teodor Boșca)*

Cu torța-i lângă el dormea Amòr.
Dând peste ea, o nimfă norocoasă
Zvârli pojarul – pricină-de-dor –
Într-un izvor cu unda răcoroasă,
Ce-și luă dintr-ale dragostei văpăi
Dogoare să dureze până-n veac.
Pe-acest meleag sunt astăzi calde băi
Și grele boli își află-aicea leac.
Dar ochii doamnei mele-au reaprins
Făclia lui Amòr. El, de-ncercare,
Mi-atinse pieptul. Eu, de chin cuprins,
Zorit-am trist la băi, spre întremare.
Dar leac nu am și de-l voi mai afla,
Va fi-n doi ochi aprinși: la doamna mea.

*(George Volceanov)*

## 154

Dormind, Amòr lăsase în țărână
Făclia care inimi vâlvorează.
Nimfe jurate caste să rămână
Trecură-n pas ușor; cea mai frumoasă,
Cu mâini curate luă cel foc avan
Ce suflete – cohorte-a ațâțat,
Și-al aprigelor doruri căpitan
De-o mână castă,-n somn fu dezarmat.
Ea stinse facla-n răcoros izvor,
Ce luă din focul dragostei dogoare
Și-i astăzi baie, leac vindecător.
De-al doamnei mele jug cătând scăpare,
Mi-am dovedit că dorul apa-ncinge.
Dar apa dragostea n-o poate stinge.

*(George Volceanov)*

Dormind odată Àmor, Zeu-Copil,
Alături torța dragostei lăsase;
Și-un pâlc de nimfe vèrgine – tiptil
Trecând – mânuța celei mai frumoase
Dintre jurate facla-n pumn o prinse,
Ce oști de inimi umple cu dogoare;
Și astfel Prințul patimei aprinse
Fu dezarmat, în somnu-i, de fecioare.
Apoi, muiară torța-ntr-un izvor,
A' cărui ape-n clocot veșnic fierb,
Căci iezer s-au făcut, vindecător...
Aici și eu, al Doamnei mele șerb,
Cătându-mi leac, aflai că dragostea
Fierbântă unda, nu se stinge-n ea...

*(Tudor Dorin)*

# NOTE

*Sonetele 1-17* sunt considerate de critici că alcătuiesc așa-numitul „grup al moștenitorului". Poetul se adresează unui tânăr frumos (foarte probabil, William Herbert, care avea să devină conte de Pembroke), pe care nu sunt dovezi că îl întâlnise, și îl îndeamnă să se însoare și să aibă copii, cărora să le transmită frumusețea sa, făcând-o astfel să supraviețuiască de-a lungul generațiilor. Fiecare sonet în parte e o variație pe aceeași temă și, cum s-a spus, adoptă o formă diferită de ingenuitate artistică. Dar, nu o dată, această ingenuitate verbală se obține cu eforturi evidente de a respecta canoanele formale. E limpede că Shakespeare a conceput grupul primelor 17 sonete ca pe un întreg ce trebuie citit în ordinea în care a prezentat în cartea lui Thorpe. Pe de altă parte, nu se poate accepta ideea că aceste sonete ar fi avut rolul unei introduceri la un roman în versuri.

Exegeții din cea de-a doua jumătate a secolului trecut au lansat o ipoteză care a dobândit sprijinul foarte multor biografi ai lui Shakespeare: ei sunt convinși că acest „grup al moștenitorului" reprezintă o comandă pe care poetul a primit-o de la contele de Pembroke, tatăl frumosului tânăr ce va deveni controversatul personaj din sonete. În 1595, așa cum probează documentele vremii, părinții lui William Herbert încercau să-i aranjeze un mariaj cu Elizabeth Carey, nepoata lordului Șambelan, pe atunci patronul trupei de actori din care făcea parte și Shakespeare. Tratativele nu au avut, însă, succes, pentru că William a declarat foarte ferm că „nu-i place" fata. Între timp, așa cum sunt temeiuri să se creadă, relațiile poetului cu contele și cu energica lui soție ajunseseră îndeajuns de prietenești încât cei doi aristocrați să aibă deplină încredere în el. Știind prea bine cât de mult prețuia fiul lor literatura, au sperat că pledoaria celui care scrisese un poem ce se bucura de enorma popularitate a lui *Venus și Adonis* va izbuti să-l convingă pe William să accepte o căsătorie ce va aduce mari beneficii în plan social și politic familiei sale. Așa încât i-au cerut lui Shakespeare să le vină în ajutor.

Intervenția poetului s-a soldat cu un succes de cu totul alt fel decât crezuseră cei doi aristocrați: Shakespeare și William (presupusul „W.M.“) au devenit buni prieteni și, într-o măsură, poetul a ajuns să fie mentorul tânărului. Dacă ipoteza aceasta e adevărată, înseamnă că încă o modificare importantă se produce în istoria sonetului shakespearian: primele lui versuri nu au putut fi scrise înainte de 1595, anul în care contele și contesa de Pembroke au socotit că fiul lor neascultător are nevoie de o lecție care să-l aducă pe drumul cel bun, hotărât de părinți.

II. În *Sonetele 18-26*, Shakespeare își mărturisește dorința ca tânărul „W.H.“ să îi dăruiască prietenia. După cum se știe, de foarte multe ori, cuvântul *dragoste*, care apare adesea în versurile acestor sonete, a fost citit în sensul ce conține o conotație clar erotică, ceea ce a condus la frecventa interpretare potrivit căreia între poet și tânărul aristocrat ar fi existat raporturi homosexuale. Lecturile mai recente au pus în legătură acest ciclu de nouă sonete cu cel care l-a precedat și au evidențiat răspunsul favorabil pe care „W.H.“ i l-a dat invitației sale de a-i fi *prieten.* Cuvântul, au insistat exegeții din secolul trecut ai sonetelor, nu poate fi despărțit de înțelesul pe care-l avea în etica Renașterii. În acest grup, Shakespeare ridică tema „moștenitorului“, a „continuatorului“ la un nivel mai înalt al emoțiilor; el sugerează că știe o modalitate spirituală ce îi asigură tânărului supraviețuirea: eternitatea dăruită de versurile sale, în care făptura lui „W.H.“ va fi păstrată întocmai. Grupul „Ambasadorilor versului“, cum au fost numite aceste sonete, dau și măsura unei încrederi totale în sine însuși a poetului, fără de care, se înțelege, nu ar fi fost cu putință nici încrederea în puterea lui de a-i asigura nemurirea prietenului său.

III. *Sonetele 27-47* sunt plasate ceva mai departe în suita preconizată de comentatorii ce văd în ansamblul sonetelor o cronologie continuă. Concepute tot ca niște scrisori adresate tânărului său prieten, ele dezvăluie o împrejurare rareori menționată de biografii poetului: o călătorie (sonetele 27-32), în cursul căreia își dă seama că prietenul său a sedus-o pe „Doamna brună“ sau,

poate, că a fost sedus de ea (33-47). Amintindu-i înțelegerea stabilită între ei pe temeiul *dragostei*, Shakespeare stârnește regretele tânărului și, impresionat de lacrimile lui, îl iartă (34) și își redobândește liniștea sufletească. Află, însă, din nou (40), de o „trădare" a înțelegerii dintre ei; îl iartă și de această dată și izbutește să-și stăpânească dezamăgirea și mânia, atrăgându-i Doamnei luarea-aminte că, de vreme ce el și prietenul său sunt „un singur suflet în două trupuri", dacă îl iubește pe tânăr, înseamnă că, de fapt, îl iubește pe el însuși. (Grupul „Gândurilor de departe".)

IV. *Sonetele 48-66* sunt copleșite de o adâncă dezamăgire: lipsa lealității din partea prietenilor și puterea de neînvins a morții sunt temele principale. (Grupul „Neliniștii și deprimării".)

V. *Sonetele 67-108* sunt cele în care poetul începe să-i scrie din nou prietenului său. El îi sfătuiește să se despartă de prietenii cu morală îndoielnică (67-70), dar constată că are destule temeiuri să fie dezamăgit de purtarea lui (75-70). În sonetul 100, însă, anunță că va încerca din răsputeri să-l întoarcă pe „W.H." pe drumul cel drept, eforturile lui fiind pe deplin îndreptățite de însușirile prietenului. (Grupul „Coruptiei și al morții".)

VI. În viziunea exegeților recenți, *Sonetele 109-126* (grupul „Privirii retrospective") constituie concluzia poveștii prieteniei pline de frământări între poet și frumosul tânăr „W.H". Shakespeare îi scrie prietenului său, explicându-i că prietenia lor, ruinată de rivalitatea provocată de Doamna brună, poate fi reclădită, astfel încât să rămână puternică, neamenințată de nici o primejdie până la sfârșitul vieții poetului.

VII. *Sonetele 127-132* (grupul „Ivirii Doamnei brune") sunt plasate, în majoritatea edițiilor de la sfârșitul secolului al XX-lea, după sonetele grupului 18-26. Poetul își întrerupe aici șirul de „Scrisori" către tânărul aristocrat și se adresează unei doamne, pe care o înfățișează ca fiind departe de idealul frumuseții, așa cum era conceput în epocă. E imposibilă stabilirea momentului exact în care acest personaj i-a apărut lui Shakespeare. S-ar părea, însă, că misterioasa Doamnă a cedat

neașteptat de ușor dorințelor lui Shakespeare; el va trăi, plin de remușcări, conștiința vinovăției și, odată cu ea, va regreta că nu a știut să reziste dorințelor și, deopotrivă, se va simți vinovat pentru ironiile pe care, nu o dată, i le adresase.

VIII. *Sonetele 133-142* (grupul „Doamnei brune") se discută azi, de obicei, în continuarea sonetelor 27-47, integrându-se în povestea prieteniei cu tânărul aristocrat. E momentul „celei de-a doua trădări" pe care Doamna și tânărul o săvârșesc; poetul o învinuiește, adesea cu vorbe grele, pe ea și pare a-l absolvi pe „W.H.". Dar, cu toate acestea, continuă să o iubească și pe ea: iubirea lui nu se supune canonului renascentist – el e conștient că ea nu e frumoasă, dar pasiunea e mai puternică decât rațiunea care îi dezvăluie adevărul în privința ei. Din această perspectivă, întregul grup de sonete închinate „doamnei brune" constituie un model al forței poetice care anticipează „fenomenul cristalizării" din poetica romantică: iubirea creează un model ce nu corespunde realității, iar poetul e pe deplin conștient de forța acestui sentiment.

IX. *Sonetele 143-152* („Doamna brună iese din scenă"). Primul sonet al grupului (în care Shakespeare se adresează tot Doamnei) e descrierea unei pașnice scene domestice: gospodina având grijă de păsările din poiată. Imagine ce anunță adoptarea unui ton mai calm (deși, în unele sonete din acest grup, el își mărturisește drama pe care a trăit-o, acceptând să fie sclavul unei femei ce nu-i merita pasiunea). Sonetul 152 e o declarație a stăpânirii de sine care-i permite s-o alunge pentru totdeauna pe Doamna brună din inimă și din minte.

Păstrând ordinea tradițională a numerotării sonetelor, unele ediții susțin ideea că ele oglindesc o poveste dramatică și că ar trebui înșiruite într-o altă suită a grupurilor: I, II, VII, III, VIII, IV, V, IX, VI. În felul acesta, se păstrează unitatea narativă a celor 152 de sonete. Ultimele două (153-154), scrise pe o temă convențională, obișnuită în literatura de factură eufuistică, nu întrunesc – cred foarte mulți critici – destule argumente pentru a fi socotite cu suficientă certitudine opere ale lui Shakespeare.

Sonetele ascund încă un mister pe care cercetătorii nu l-au lămurit încă pe deplin: care e „poetul rival" care aspiră la protecția lordului Herbert ? Cercetătorii din vremurile mai îndepărtate credeau că e vorba de un singur rival; cei recenți socotesc că pot fi siguri că Shakespeare avea mai mulți rivali. În sonetul 75 (despre care se spune, de obicei, că este cel dintâi din „grupul «poetului rival»"), el face aluzie la amicii ce stau în preajma tânărului „W.H." și printre care s-ar afla și cel care îi stă împotrivă. Din sonetul 76 aflăm că acesta știa să mânuiască „metode noi". Comentatorii și-au amintit de tinerețea zvăpăiată a lui John Donne, cel mai de seamă, fără îndoială, dintre toți poeții „metodelor noi". Se știe că Donne era prieten cu tânărul lord Herbert; de la Ben Jonson aflăm că poetul scrisese cele mai bune versuri ale sale înainte de a fi împlinit 25 ani, adică înainte de 1597. Atunci, Herbert împlinea 18 ani. Cei doi erau, deci, de vârste îndeajuns de apropiate pentru a fi prieteni. Ceva mai târziu, în 1601, Shakespeare va scrie în spiritul poeziei metafizice, față de care, în sonete, se arăta, cum se vede, foarte rezervat. Poate – presupune O.J. Campbell – că s-a îndreptat spre această „metodă nouă" pentru a le dovedi lui Herbert și prietenilor săi că, dacă vrea, poate și el să scrie în genul „metodelor noi" pe care ei le prețuiau atâta. Să fie, deci, *Phenixul și turtureaua* o demonstrație a acestei puteri de a se adapta stilului ce caracteriza poezia rivalilor săi?

Alții comentatori au presupus că rivalul ar putea fi Ben Jonson, bunul prieten al lui Shakespeare. Argumentele sunt, în acest caz, mai puțin convingătoare. Deși nu pare imposibil ca Jonson, care trăia pe atunci urmările unei detenții pentru omor, să fi fost nevoit să caute protecția unui iubitor de poezie și că reputația tânărului Herbert să îl fi atras pentru o asemenea încercare poetică.

Începând, însă, cu sonetul 79, Shakespeare vorbește de un confrate înzestrat cu un talent mai mare decât al său, care a cucerit bunăvoința tânărului lord. Comentatorii au rostit numele lui Spenser, al lui Marlowe (dar autorul lui *Hero* și *Leandru* murise la 29 de ani, în 1593)și, în cele din urmă, pe cel al lui

Chapman. Acesta pare mai plauzibil, în măsura în care, în sonetul 86, se deslușește o aluzie la „versul măreț“ al rivalului; or, în 1598, tocmai apăruseră primele șapte cărți din traducerea *Iliadei*, datorată lui Chapman. În afară de aceasta, sonetul shakespearian se mai referă la priceperea adversarului său de a se orienta în plină noapte, calitate pe care comentarii cred că o pot afla la navigatori, buni cunoscători ai astronomiei. „Școala nopții“, cum o numea Shakespeare în *Zadarnicele chinuri ale dragostei*, se constituie în jurul lui Walter Raleigh și avea ca prim scop studierea științei navigației. Profesorul lor era un vestit matematician și astronom, Thomas Harriot, acuzat de iezuiți că nutrește idei eretice. Printre poeții care s-au alăturat Școlii a fost și Chapman.

Nu s-a ajuns încă la o concluzie clară: identitatea „rivalului“, rămâne, ca și aceea a tânărului „W.H.“, și a „Doamnei brune“, o taină. Supozițiile criticii sunt, și astăzi, nesigure.

## Opinii despre „Sonete“

Una dintre cele trei cărți pe care le-am luat cu mine e un volum de sonete al lui Shakespeare. Nicăieri nu am găsit atâtea frumuseți adunate laolaltă și create, pare-se, fără de voie. Nu știu dacă e adevărat că ele conțin episoade ale vieții poetului, dar singurul lucru de care nu mă îndoiesc e că acel care le-a trăit e un neasemuit creator de frumuseți și de adevăruri.

John Keats, *Scrisoare către John Hamilton Reynolds*, 22-XI-1817

Majoritatea temelor *Sonetelor* aparțin, fără îndoială, domeniului comun tuturor școlilor poetice. Și izvoarele expresiilor, ale ideilor banale, ale clișeelor utilizate de poet sunt numeroase [...]. Și, totuși, toate acestea adunate la un loc nu ne-ar da textul lui Shakespeare: edificiul construit cu aceste materiale nu ar fi reconstruit [...]. Iată-ne ajunși în

pragul criticii și al interpretării estetice a *Sonetelor*. O aventură personală pentru fiecare dintre noi. Să descrii această aventură astfel încât toți cei care au trecut prin ea să-și recunoască impresiile și gândurile ar însemna să-l egalezi pe Shakespeare și să reconstitui *Sonetele*. Adică imposibilul.

Valery Larbaud, *Introducere la „Sonetele" lui Shakespeare*, 1927 (Din *Shakespeare și opera lui*, București, 1964; trad. de Sorina Bercescu).

Despre ce scrie marele poet al *Sonetelor*, indiferent dacă își dă sau nu seama? Despre lume, a cărei imensitate a descoperit-o probabil, de curând, așa cum și-a descoperit și puterea de a vorbi despre ea. *Sonetele* lui nu sunt poeme de dragoste. Ele sunt poeme.

Mark Van Doren, *Shakespeare*, 1939

Dintr-o specie la modă, tratată în spriritul petrarchismului, al *concetismului* de poeții europeni de la sfârșitul secolului al XVI-lea reprezentând ultimele eleganțe, ultimele rafinamente ale meșteșugului, dar și secătuirea marilor afecte rinascimentale, Shakespeare a izbutit să scoată un univers liric întreg [...]. Ca un geniu autentic, Shakespeare leagă mereu, în el, în bogăția vieții pe care-o reprezintă trecutul cu viitorul; el se află mereu în perspectiva Antichității și Evului Mediu pe care le vede însă ca un om al Renașterii și anunță astfel câștiguri pentru gândirea și sensibilitatea modernă, pentru toate secolele vremii.

Zoe Dumitrescu Bușulenga, *Universul „Sonetelor" lui Shakespeare*, în *Secolul XX*, 4/1964

# Cuprins

## COMEDII

A DOUĂSPREZECEA NOAPTE . . . . . 7
TOTU-I BINE CÂND SFÂRȘEȘTE BINE . . . . . 163
NEVESTELE VESELE DIN WINDSOR . . . . . 335
DUPĂ FAPTĂ ȘI RĂSPLATĂ . . . . . 503

## POEME

Venus și Adonis . . . . . 675
Necinstirea Lucreției . . . . . 733
Jeluirea unei îndrăgostite . . . . . 819
Pătimașul pelerin . . . . . 835
Phoenix și turtureaua . . . . . 855

SONETE . . . . . 863